

TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

KAÇKAR BÖLGESİ AÇIK ALAN MACERA REKREASYONU: KALİTE
FONKSİYON GÖÇERİMİ, PESTEL, VRİO VE BENCHMARKİNG
ANALİZLERİYLE YÖNETİŞİM MODELİNİN GELİŞTİRİLMESİ

DOKTORA TEZİ

Sabiha KAYA

TRABZON
Kasım, 2024

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**KAÇKAR BÖLGESİ AÇIK ALAN MACERA REKREASYONU: KALİTE
FONKSİYON GÖÇERİMİ, PESTEL, VRİO VE BENCHMARKİNG
ANALİZLERİYLE YÖNETİŞİM MODELİNİN GELİŞTİRİLMESİ**

Sabiha KAYA

ORCID: 0000 - 0002 - 0883 - 4486

**Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde
Doktora Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

Tezin Danışmanı

Prof. Dr. Fatih BEKTAŞ

ORCID: 0000 - 0002 - 4569 - 4662

**TRABZON
Kasım, 2024**

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Trabzon Üniversitesi tarafından kullanılan “Bilimsel İntihal Tespit Programı” ile tarandığımı ve hiçbir şekilde “İntihal İçermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Sabiha KAYA

25 / 11 / 2024

ÖN SÖZ

Doktora tezimde, Kaçkar Bölgesi'nde gerçekleştirilen açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerini (heliski, dağ kayağı, snowcat, trekking, kano-rafting) Kalite Fonksiyon Göçerimi (KFG), Pestel, V110 ve Benchmarking analizleri aracılığıyla derinlemesine inceleyerek, bölgeye özgü bir yönetim modeli geliştirmek ve alana katkı sağlamayı ummaktayım.

Çalışmamın her aşamasında katkılarını esirgemeyen Trabzon Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dekanı, danışmanım Sayın Prof. Dr. Fatih BEKTAŞ'a, kıymetli jüri üyelerim; Trabzon Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölüm Başkanı Sayın Prof. Dr. Buket ÖZDEMİR IŞIK'a, Trabzon Üniversitesi öğretim üyelerinden Sayın Prof. Dr. Servet ÇELİK'e, Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nden Sayın Prof. Dr. Mehmet ÇEBİ ve Gaziantep Üniversitesi'nden Sayın Prof. Dr. Burak GÜRER'e en içten teşekkürlerimi sunarım. Verdikleri bilimsel rehberlik, sağladıkları yapıcı eleştiriler ve gösterdikleri destek ile çalışmamın tüm aşamalarında yol gösterici olmuşlardır.

Trabzon Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü'nün değerli öğretim üyelerinden Doç. Dr. Sırrı Cem DİNÇ'e, tezime sunduğu uzmanlık, bilgi birikimi ve tecrübesiyle sağladığı değerli katkılar için ayrıca teşekkür ederim. Değerli hocalarımdan olan Dr. Öğr. Üyesi Yaşar Selçuk ERBAŞ ve Doç. Dr. Serdar ALEMDAĞ'a süreçte vermiş oldukları tüm desteklerinden dolayı minnettarım.

Tez çalışmam süresince bilgi ve tecrübeleriyle bana destek olan, doğa sporları uzmanları Nejdet BOZKURT, Murat TÜRKMEN, Ercan KESTİ, Erkan BEKTAŞ, Cihat BAYRAM, Erdal EMEÇ, Hitmet HABERAL, Yıldırım SEÇMEN, Celal ÖZKAN, Aydın AKSOY, Savaş İZMİRLİ, Oktay ALKAN, Emin MORGİL, Erdoğan BUCAN, Ali ŞAHİN, Selçuk ÇOLAK, Emin Ali KALCIOĞLU, Mehmet Emin AYHAN, Asım HABERAL, Yıldırım Beyazıt ÖZTÜRK, Hasan ÖNDER, Özkan ŞAHİN, Taha BEYİT, Serhat ÇELİK, Gülşah TOSUN, Gökhan HİSARCIKLILAR, Ercan Selim KOLBAKIR, Melih TOPÇU, İbrahim SARI, Serdar GALİPOĞLU, Ercan ve Nuray ATAMAN'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca tezime sunduğu değerli katkılarından dolayı Konuralp BEKTAŞ'a ve tüm tez süreçlerimde yanımda olan kıymetli büyüğüm Ömer Faruk BALCI'ya çok teşekkür ediyorum.

Bu süreçte desteğini bir an olsun esirgemeyen başarıya ve hayallere birlikte yürüyebildiğim can dostum Arş. Gör. Dr. Zümrüt ŞEN'e en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Varlığın ve desteğinle hep yanımda oldun, iyi ki varsın. Hayatımın tüm zamanlarında desteğiyle bana daima güç veren değerli arkadaşım Hamdi ALKAN'a, birlikte doktora sürecimizde güzel anlar paylaştığım ve bana ihtiyaç duyduğum her anda destek olan değerli büyüğüm güzel hocam Öğr. Gör. Esin KAYA

SAYLAN'a çok teşekkür ediyorum. Ayrıca destekleriyle yanımda olan tüm dostlarıma da güzel dilekleri için teşekkürlerimi sunarım.

Hayatımın her anında maddi ve manevi destekleriyle yanımda olan, bana en değerli anıları ve mutlulukları yaşatan canım annem Ayten KAYA ve babam Metin KAYA, sevgili ablam Semiha KAYA TERZİ, canım kardeşim Tolga Eray KAYA, kıymetli eniştem Yücel TERZİ ve biricik yeğenim Kuzey TERZİ'ye en derin minnet ve sevgilerimi sunuyorum. Hayatımı anlamlandırın varlığınız, bu zorlu süreçte de bana güç ve ilham kaynağı oldu. İyi ki varsınız; sevginiz ve desteğiniz her zaman en büyük motivasyon kaynağım...

Son olarak Türkiye Cumhuriyeti'nde kadın olarak başarılı bir akademisyen olabilme yolunda bizlere şans ve ufuk olan, her zaman sevgi ve özlemle andığımız *Ulu Önder Mustafa Kemal ATATÜRK*'e ve silah arkadaşlarına şükran ve minnetlerin en büyüğünü sunuyorum...

"Kadınlarımız için asıl mücadele alanı, asıl zafer kazanılması gereken alan, biçim ve kılıkta başarıdan çok, ışıkla, bilgi ve kültürle, gerçek faziletle süslenip donanmaktır. Ben muhterem hanımlarımızın Avrupa kadınlarının aşağısında kalmayacak, aksine pek çok yönden onların üstüne çıkabilecek şekilde ışıkla, bilgi ve kültürle donanacaklarından asla şüphe etmeyen ve buna kesinlikle emin olanlardanım." – ATATÜRK

Ne mutlu TÜRK'üm diyene!

En büyük şansım biricik Aileme...

Kasım, 2024
Sabiha KAYA

2. 1. 2. Kaçkar Bölgesi'nin Açık Alan Macera Rekreasyonu Potansiyeli	49
2. 1. 2. 1. Dağ Kayağı: Kaçkar Bölgesinin Yüksek Rakımlarında Adrenalin ve Becerinin Birleşimi	51
2. 1. 2. 1. 1. Dağ Kayağının Tarihçesi: Gelenek, Yenilik ve Çevre Bilinci Üzerine Yolculuk	52
2. 1. 2. 1. 2. Dağ Kayağının Coğrafi, Ekonomik Toplumsal ve İklimsel Özellikleri.....	53
2. 1. 2. 1. 3. Dağ Kayağının Güvenlik, Eğitim ve Altyapı Gereksinimleri.....	55
2. 1. 2. 2. Heliski: Kaçkar'ın Zirvelerinde Heyecan Dolu Macera	56
2. 1. 2. 2. 1. Heliski'nin Tarihsel ve Kültürel Gelişimi	58
2. 1. 2. 2. 2. Heliski'nin Niş Karakteri: Sosyolojik, Ekonomik, İstihdam ve Sürdürülebilirlik Perspektifleri.....	59
2. 1. 2. 2. 3. Heliski ve Teknik Olarak Operasyonel Gereksinimler	61
2. 1. 2. 3. Akarsu Kano Slalom ve Rafting: Kaçkar'ın Coşkulu Nehirlerinde Doğa ile Mücadele	62
2. 1. 2. 3. 1. Kaçkar'ın Nehirlerinde Akarsu Kano Slalom ve Rafting Faaliyetlerinin Ekonomisi	64
2. 1. 2. 3. 3. Kaçkar Üzerindeki Kano ve Rafting Branşlarında Eğitim, Altyapı, Güvenlik.....	65
2. 1. 2. 4. Trekking: Kaçkar'ın Doğasında Ekonomik Kalkınma Sağlayan ve Sürdürülebilir Yürüyüş Rotaları.....	68
2. 1. 2. 4. 1. Trekking'in Coğrafi, Sosyolojik ve Ekonomik Özellikleri.....	69
2. 1. 2. 5. Snowcat: Spor Açık Macera Rekreasyonu Kış Faaliyetlerinde Erişim ve Kolaylık Aracı Olarak Yenilikçi Çözümler.....	70
2. 1. 3. Açık Alan Macera Rekreasyonu: Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, Vrio ve Benchmarking Analizlerinin Uygulanması	72
2. 1. 3. 1. Kalite Fonksiyon Göçerimi Analizinin Kavramsal Yapısı	72
2. 1. 3. 1. 1. Kalite Fonksiyon Göçerimi Analizi Süreci ve Planlanması	75
2. 1. 3. 1. 2. Kalite Fonksiyon Göçerimi Analizinin Kullanım Alanları ve Alana Katkısı.....	76
2. 1. 3. 1. 3. Kalite Fonksiyon Göçerimi Analizinde Süreç Yöneticisinin Kriterleri.....	76
2. 1. 3. 1. 4. Kalite Fonksiyon Göçerimi Analizinde Kullanılan Adımlar	78
2. 1. 3. 1. 4. 1. Kalite Evinin İlk Adımı: Müşteri/Katılımcı Sesinin (İhtiyaçlarının) Belirlenmesi	81
2. 1. 3. 1. 4. 2. Kalite Evinin İkinci Adımı: Müşteri İhtiyaçlarına Ait Sunulan Teknik Çözümlerin Belirlenmesi	82
2. 1. 3. 1. 4. 3. Kalite Evinin Üçüncü Adımı: Teknik Çözümlerin Önceliklendirilmesi: İnovasyon, Parçalar ve Güvenilirlik	83
2. 1. 3. 1. 4. 4. Kalite Evinin Dördüncü Adımı: İlişkisel Hesaplamaların Yapılması ve Teknik Müşteri Rekabeti.....	84
2. 1. 3. 2. Pestel Analizinin Kavramsal Yapısı	84

2. 1. 3. 2. 1. Pestel Analizi Süreci ve Planlaması.....	86
2. 1. 3. 2. 2. Pestel Analizinin Kullanım Alanları.....	86
2. 1. 3. 3. Vrio Analizinin Kavramsal Yapısı.....	88
2. 1. 3. 3. 1. Vrio Analizi Süreci ve Planlaması.....	89
2. 1. 3. 3. 2. Vrio Analizinin Kullanım Alanları	89
2. 1. 3. 4. Benchmarking Analizinin Kavramsal Yapısı	90
2. 1. 3. 4. 1. Benchmarking Analizi Süreci ve Planlaması.....	91
2. 1. 3. 4. 2. Benchmarking Analizinin Kullanım Alanları	92
2. 2. Literatür Taraması Sonucu.....	94
2. 2. 1. Açık Alan Macera Rekreasyonu: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Branşlarıyla İlgili Yapılan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar	95
2. 2. 2. Kalite Fonksiyon Göçerimi Analizi: Kalite Unsurlarının Tasarımı, Planlanması ve Geliştirilmesi Konusunda Yapılan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar	98
2. 2. 3. Vrio Analizi: Elde Edilen Kaynak Değerlerin Değerlilik, Nadirlik, Taklit Edilebilirlik ve Organizasyonellik Unsurlarını Konu Alan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar	98
2. 2. 4. Pestel Analizi: Bir Konunun Siyasi, Ekonomik, Sosyolojik, Teknolojik, Çevresel ve Yasal Dış Çevre Unsurlarından Etkilenme Durumunu Konu Alan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar	99
2. 2. 5. Benchmarking Analizi: Sektördeki Hizmeti Geliştirmek, Üretkenliği ve Karı Arttırabilmek Amacıyla Yapılan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar	99
2. 2. 6. Yönetişim Alanında Yapılan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar	100
3. YÖNTEM.....	101
3. 1. Araştırmanın Modeli	101
3. 2. Araştırma Süreci	103
3. 3. Araştırma Grubu	103
3. 3. 1. Katılımcıların Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanında Uzmanlık Bilgileri	104
3. 3. 2. Katılımcıların Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanında Uzmanlık Deneyimleri.....	107
3. 3. 2. 1. Katılımcıların Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanında Verdikleri Hizmetler.....	108
3. 3. 2. 2. Katılımcıların Türkiye’de Açık Alan Macera Rekreasyonu Hizmeti Sağladıkları Yerler ve Branşlarında Dünya’da En İyi Hizmet Verilen Ülkeler.....	109
3. 3. 2. 3. Katılımcıların Hizmet Verdikleri Aylar, Bir Turun Toplam Süresi, Ortalama Kişi Sayıları ve Müşterilerin Katılım Türleri (Grup/Bireysel)	110
3. 3. 2. 4. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Branşlarında Verilen Hizmetin Kişi Başına Düşen Euro Cinsinden Maaliyeti	116

3. 3. 2. 5. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Branşlarında Hizmet Alan Kişilerin Rehberlere Ulaşmak için Kullandığı Yöntemler	116
3. 3. 2. 6. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Branşlarında Hizmet Alan Kişilerin Sosyo-Ekonomik/Eğitim Düzeyi/Mesleki Statüleri.....	117
3. 3. 2. 7. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Branşlarındaki Uzman Katılımcıların Ürettiği Yazılı Kaynaklar.....	118
3. 3. 3. Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanında Uzmanların Ekip Tercih ve Risk Faktörleri.....	118
3. 3. 3. 1. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Uzmanlarının Çalıştıkları Firma/Kulüp, Çalışma Görevleri ve Süreleri.....	119
3. 3. 3. 2. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Uzmanlarının Birlikte Çalıştığı Ekip Üyeleri.....	122
3. 3. 3. 3. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Uzmanlarının Kalıcı/Geçici Yaşadıkları Sakatlık Bilgileri.....	131
3. 3. 3. 4. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Uzmanlarından İhtiyaç Durumunda Arama Kurtarma Faaliyetleri için Bilgi Alınma Durumu	132
3. 3. 3. 5. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Uzmanlarının Etkinliklerde Zorunlu Tuttukları Malzemeler	134
3. 3. 3. 6. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Uzmanlarının Etkinlik Öncesi Risk Yönetimi Muvafakatnamesi İsteme Durumu ve Muvafakatname İçerinde Geliştirilmesi Gereken Unsurlar.....	135
3. 4. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları.....	138
3. 4. 1. Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanları Demografik Bilgi Formu.....	138
3. 4. 2. Kalite Fonksiyon Göçerimi Görüşme Formu: Kalite Unsurları, Beklentiler, Öneriler, Memnuniyet Düzeyi, Rakip Faaliyetle Karşılaştırma Yapılması	140
3. 4. 3. Pestel Görüşme Formu: Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonunda Siyasi, Ekonomik, Sosyolojik, Teknolojik, Çevresel ve Yasal Dış Faktörlerin Etkisi.....	142
3. 4. 4. Vrio Görüşme Formu: Avusor, Kavrun, Verçenik, Altıparmak, Gito, Dobe, Dilberdüzü Bölgeleri Kapsamında Kaynak Değerlerin Belirlenmesi ve Değerlilik, Nadirlik, Taklit Edilebilirlik, Organizasyonellik Unsurları	143
3. 4. 5. Benchmarking Görüşme Formu: Sektörün Geliştirilmesi ve Gelişim İçin Yapılması Gerekenlerin Belirlenmesi	144
3. 5. Araştırmada Kullanılan Veri Analiz Teknikleri.....	146
3. 5. 1. Kalite Fonksiyon Göçerimi Verilerinin Analizi: Nitel ve Nicel Analiz Yöntemleri	146
3. 5. 2. Vrio Verilerinin Analizi: Nitel Analiz Yöntemi	147
3. 5. 3. Pestel Verilerinin Analizi: Nitel Analiz Yöntemi	147
3. 5. 4. Benchmarking Verilerinin Analizi: Nitel Analiz Yöntemi	147

3. 6. Araştırma Ortamı: Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Alanları.....	147
3. 7. Araştırmanın Niteliği, Geçerlik ve Güvenirliği.....	149
3. 8. Araştırma Etiği Bilgisi	150
4. BULGULAR	151
4. 1. Kalite Fonksiyon Göçerimi: Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri Kalite Evi Bulguları.....	151
4. 1. 1. KFG Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde İhtiyaçların Belirlenmesi (Müşteri Sesi)-A	151
4. 1. 2. KFG Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Müşteri Memnuniyet Seviyelerinin Belirlenmesi (Rakip Analizi) - B	156
4. 1. 3. KFG Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Teknik Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi - C.....	157
4. 1. 4. KFG Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Uzman Beklentileri ve Teknik Çözüm Önerileri Arasındaki İlişki – D	159
4. 1. 5. KFG Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Teknik Çözüm Önerileri Arasındaki İlişki – E	161
4. 1. 6. KFG Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Rakip Başarısı ve Beklentiler Arasındaki Karşılaştırma - F	161
4. 1. 6. Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri Kalite Fonksiyon Göçerimi Evi	164
4. 2. Pestel: Kaçkar Bölgesi'nin Kuzey ve Güney Alanlarında Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinin Dış Çevre Faktörlerinden Etkilenme Durumlarına Yönelik Bulgular.....	165
4. 2. 1. Siyasi/Politik (P) Faktörlerin Analizi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetlerine Siyasi Durumun Etkisi.....	166
4. 2. 2. Ekonomik (E) Faktörlerin Analizi: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetlerine Ekonomik Durumun Etkisi	173
4. 2. 3. Sosyolojik (S) Faktörlerin Analizi: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetlerine Sosyolojik Durumun Etkisi	180
4. 2. 4. Teknolojik (T) Faktörlerin Analizi: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetleri Üzerinde Teknolojinin Etkisi	186
4. 2. 5. Çevresel (E) Faktörlerin Analizi: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetlerine Çevrenin Etkisi	192
4. 2. 6. Yasal (L) Faktörlerin Analizi: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetlerine Hukuki Düzenlemelerin Etkisi.....	198
4. 3. Vrio: Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Uzmanların Belirlediği Kaynak Değerlerin, Değerli Olma, Nadir Bulunma, Taklit Edilebilir ve Organizasyonel Olma Durumlarının Belirlenmesi.....	205

4. 3. 1. Avusor Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu VRIO Analizi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyeti Bulguları	205
4. 3. 2. Kavrun Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu VRIO Analizi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyeti Bulguları	210
4. 3. 3. Verçenik Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu VRIO Analizi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyeti Bulguları	215
4. 3. 4. Altıparmak Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu VRIO Analizi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyeti Bulguları.....	220
4. 3. 5. Gito Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu VRIO Analizi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyeti Bulguları	225
4. 3. 6. Dobe Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu VRIO Analizi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyeti Bulguları	231
4. 3. 7. Olgunlar/Dilberdüzü Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu VRIO Analizi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyeti Bulguları.....	236
4. 4. Benchmarking: Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Sunulan Açık Alan Macera Rekreasyonu Hizmetlerinin Geliştirilmesine Yönelik Karşılaştırmalı Değerlendirme	239
4. 4. 1. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinin Güçlü Yönleri: Ürün Odaklı Kıyaslama (Odaklanılan Koyuya Göre).....	239
4. 4. 2. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Öncelikli Yatırım Alanları ve Süreç İyileştirme Önerileri: Süreç Odaklı Kıyaslama (Odaklanılan Koyuya Göre)	246
4. 4. 3. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarındaki Farklı Macera Etkinlikleri ile Sunulan Hizmetlerin Başarı Karşılaştırması: Performans Odaklı Kıyaslama (Odaklanılan Koyuya Göre).....	256
4. 4. 4. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Açık Alan Macera Rekreasyonu Hizmetlerinin Stratejik Amaçları ve Yönetim Modeli Önerileri: Stratejik Kıyaslama (Odaklanılan Koyuya Göre).....	263
4. 4. 5. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarındaki En İyi Hizmet Sunulan Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri ve Diğer Hizmetlerden Üstün Olma Nedenleri: İçsel Kıyaslama (Seçilen Ortağa Göre)	268
4. 4. 6. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında En İyi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyeti Türü Yurt İçi ve Yurt Dışı Hizmetlerle Karşılaştırılması ve Gelişim Sağlamak İçin Yapılması Gerekilenler: Rekabetçi Kıyaslama (Seçilen Ortağa Göre)	278
4. 4. 7. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Açık Alan Macera Açık alan macerasını Geliştirecek Modern Uygulama Teknikleri ve Dünya'daki Örnek Uygulamalar: Fonksiyonel Kıyaslama (Seçilen Ortağa Göre).....	284
4. 5. Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri İçin Sürdürülebilir ve Etkili Bir Yönetişim Modeli Geliştirme Önerisi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Temelinde	289
5. TARTIŞMA	295
5. 1. Kalite Fonksiyon Göçerimi Kullanımının Kalite Arttırma Yönünün Değerlendirilmesi.....	295

5. 2. Pstel Analizi Kullanımının Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanları gibi Sosyal Alanlardaki Hizmetlerin Dış Çevre Faktörlerinden Etkilenme Durumlarının Değerlendirilmesi.....	296
5. 3. Vrio Analizinin Sosyal Alanlarda Kullanımının Değerlendirilmesi	297
5. 4. Benchmarking Analizinin Sosyal Alanlarda Kullanımının Değerlendirilmesi	297
5. 5. Yönetişim Modeli Geliştirilen Çalışmaların Değerlendirilmesi	298
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	300
6. 1. Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pstel, Vrio, Benchmarking Analizi Bulgularına Dair Sonuçlar	300
6. 2. Öneriler	304
6. 2. 1. Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pstel, Vrio, Benchmarking Analizi Bulgularına Dair Öneriler	304
6. 2. 1. 1. Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarına Öneriler	304
6. 2. 1. 2. Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanında Katılımcılara Öneriler	305
6. 2. 1. 3. Açık Alan Macera Rekreasyonu Araştırmacılarına Öneriler	306
6. 2. 1. 4. Açık Alan Macera Rekreasyonu Alan Yönetiminden Sorumlu Olan Paydaşlara Öneriler	307
6. 2. 1. 5. İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	308
7. KAYNAKLAR.....	310
8. EKLER.....	337
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ	352

ÖZET

Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu: Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, Vrio ve Benchmarking Analizleriyle Yönetişim Modelinin Geliştirilmesi

Türkiye'nin Kuzeydoğu bölgesinde bulunan ve farklı alanlarda rekreasyon çeşitliliğini içerisinde barındıran Kaçkar Bölgesi sahip olduğu çeşitli rekreasyonel imkânlar bakımından macera rekreasyonu alanında çok değerlidir. Kaçkar Bölgesi, Türkiye'nin Doğu Karadeniz Dağları'nda yer alan ve zengin doğal güzellikleri, biyolojik çeşitliliği ve kültürel değerleriyle öne çıkan bir coğrafyadır. Bölge, buzul şekilleriyle dikkat çeker. 3.937 metreye ulaşan Kaçkar Dağı Türkiye'nin çarpıcı zirveleri arasında yer alır. Geniş bir alana ve rekreasyonel çeşitliliğe sahip bölgeler hem yerel kalkınmaya hem de ülke ekonomisi ve tanıtımına doğrudan katkı sağlamaktadır. Farklı idari yapıların sorumluluğunda farklı rekreasyonel alanların bir arada olduğu Kaçkar Bölgesi'nin bütüncül olarak, kurumlar arası ortak bir model ile yönetilmiyor olduğu bilinmektedir (Bektaş, 2010). Bu alanlarda bütüncül bir yönetim anlayışının olmayışı açık alan macera rekreasyonu faaliyet alanlarının gelişimi ve denetimi üzerinde zorlayıcı etkilere neden olmaktadır. Bu araştırmanın amacı Kaçkar Bölgesi'nde gerçekleştirilen açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerini uzman görüşleriyle (heliski, dağ kayağı, snowcat, trekking, kano-rafting) Kalite Fonksiyon Göçerimi (KFG), Pestel, Vrio ve Benchmarking analizleri aracılığıyla derinlemesine inceleyerek, bölgeye özgü bir yönetim modeli geliştirmektir. KFG kullanıcı gereksinimlerini sistematik bir şekilde analiz ederek bu gereksinimlerin tasarım ve hizmet süreçlerine entegre edilmesini sağlayan bir kalite yönetim aracıdır (Day, 1998). Pestel analizi; Politik (Political), Ekonomik (Economical), Sosyolojik (Sociological), Teknolojik (Technological), Çevresel (Environmental) ve Yasal (Legal) faktörlerden oluşmaktadır. Pestel analizi sayesinde işletmenin, ürünün ya da hizmetin dış çevre faktörlerinden ne kadar etkilendiği belirlenmektedir. VRIO analizi; firma ya da sektörün kaynaklarını ve yeteneklerini, sürdürülebilir bir rekabet avantajı kaynağı olup olmadığını anlamak için kullanılan bir kaynak değerlendirme aracıdır. Benchmarking; hizmetin aynı veya başka bir sektördeki en iyi hizmet karşısındaki performansının kıyaslanması sürecidir. Bu çalışmada, karma araştırma yöntemi çerçevesinde eş zamanlı paralel desen kullanılmıştır. Bu desen, nitel ve nicel verilerin aynı anda toplanarak birbirinden bağımsız bir şekilde analiz edilmesini ve elde edilen bulguların karşılaştırılarak bütüncül olarak yorumlanmasını sağlamaktadır. Araştırmanın katılımcıları, amaçlı örneklem yöntemi kullanılarak ölçüt örneklem ile seçilen Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve kano-Rafting uzmanlarından oluşmaktadır. Katılımcılar rekreasyon alanları kullanıcıları ve açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde uzman 32 kişiden oluşan rehberlerdir. Veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu ve görüşme formları kullanılmıştır. Elde edilen nitel veriler Nvivo Pro 15 programı kullanılarak, içerik analizi ayırdımıyla

yorumlanmıştır, nicel veriler ise temel istatistik programları aracılığıyla mutlak ve bağıl hesaplamalar üzerinden AHP analiziyle yorumlanmıştır. Kalite fonksiyon göçerimi, pestel, vrio ve benchmarking bulguları sonucunda, Kaçkar Bölgesi'nde açık alan macera rekreasyonu potansiyelini geliştirmek amacıyla bir yönetim modeli oluşturulmuştur. Model kapsamında şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık, etkililik, tutarlılık, sürdürülebilirlik, yasal düzenlemeler ve denetim, işbirliği ve ortak yönetim, risk yönetimi ve güvenlik ile teknoloji ve inovasyon gibi yönetim ilkeleri belirlenmiştir. Bu ilkeler doğrultusunda, bölgedeki paydaşlar için kriterler ve göstergeler tanımlanarak, yönetim süreçlerinin sürdürülebilir, etkin ve katılımcı bir yapıda yürütülmesi hedeflenmiştir. Model, bölgenin doğal, sosyal ve ekonomik potansiyelini en üst düzeye çıkararak, rekabet gücünü artırmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kaçkar Dağları, Açık Alan Macera Rekreasyonu, Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, Vrio, Benchmarking, Yönetim Modeli, Karma Araştırma Yöntemi

ABSTRACT

Outdoor Adventure Recreation in The Kaçkar Region: Developing a Governance Model through Quality Function Deployment, Pestel, Vrio, And Benchmarking Analyses

The Kaçkar Region, situated in the northeastern part of Turkey within the Eastern Black Sea Mountains, is a prominent destination for adventure recreation due to its rich diversity of recreational opportunities, natural beauty, biodiversity, and cultural values. Renowned for its glacial formations and home to Kaçkar Mountain, which rises to 3,937 meters as one of Turkey's most iconic peaks, the region offers extensive recreational resources that contribute significantly to local development, the national economy, and international promotion. However, the Kaçkar Region's management is fragmented, as various recreational areas are governed by different administrative structures without a unified governance model (Bektaş, 2010). This lack of holistic management poses challenges for the development and regulation of outdoor adventure recreation activities. This research aims to address these challenges by developing a governance model tailored to the Kaçkar Region, focusing on outdoor adventure recreation activities such as heliskiing, mountain skiing, snowcat tours, trekking, and canoe-rafting. Expert opinions were analyzed using a combination of Quality Function Deployment (Qfd), Pestel, Vrio, and Benchmarking methodologies. Qfd is a quality management tool used to systematically analyze user requirements and integrate them into service and design processes (Day, 1998). Pestel analysis evaluates external environmental factors Political, Economic, Sociological, Technological, Environmental, and Legal and their impact on businesses, products, or services. Vrio analysis is a resource valuation tool used to assess resources and capabilities for sustainable competitive advantage. Benchmarking compares the performance of services against best practices in the same or different sectors. This study employed a simultaneous parallel design within the framework of a mixed-methods research approach, allowing for the simultaneous collection, independent analysis, and interpretation of qualitative and quantitative data. The study participants were selected through criterion sampling using a purposive sampling method and included experts in heliskiing, mountain skiing, trekking, snowcat tours, and canoe-rafting. Participants were recreation area users and guides specializing in outdoor adventure recreation. Data collection instruments included a demographic information form and interview forms. Qualitative data were analyzed using NVivo Pro 15 software and content analysis, while quantitative data were interpreted through AHP analysis using absolute and relative calculations with basic statistical software. The findings from the Qfd, Pestel, Vrio, and Benchmarking analyses informed the development of a governance model to enhance the potential of outdoor adventure recreation in the Kaçkar Region. The model is grounded in governance principles such as transparency, accountability, participation,

effectiveness, consistency, sustainability, legal regulation and oversight, cooperation and co-management, risk management and security, and technology and innovation. Criteria and indicators were established for regional stakeholders to ensure that management processes operate within a sustainable, effective, and participatory framework. The proposed governance model seeks to maximize the region's natural, social, and economic potential, thereby enhancing its competitiveness and fostering long-term development.

Keywords: Kaçkar Mountains, Outdoor Adventure Recreation, Quality Function Deployment, Pestel, Vrio, Benchmarking, Governance Model, Mixed Research Method

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Kalite Fonksiyon Göçeriminin Kelime Yapısı	72
2.	Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Alan Bilgileri.....	104
3.	Açık Alan Macera Rekreasyonu Branşları ve Yabancı Dil Yeterliliği Arasındaki İlişki	106
4.	Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Verdikleri Hizmet Türleri.....	108
5.	Katılımcıların Türkiye’de Açık Alan Macera Rekreasyonu Hizmeti Sağladıkları Yerler ve Branşlarında Dünya’da En İyi Hizmet Verilen Ülkeler ...	109
6.	Katılımcıların Hizmet Verdikleri Aylar, Bir Turun Toplam Süresi, Ortalama Kişi Sayıları ve Müşterilerin Katılım Türleri (Grup/Bireysel)	110
7.	Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Branşları, Hizmet Verdiği Yıllık Kişi Sayısı Ortalamaları ve Uzmanların Hizmet Verdikleri Genel Kişi Sayısı	112
8.	Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Branşları, Verilen Hizmetlerde Tur Başına Düşen Gün Sayısı ve Verilen Hizmetlerde Katılımcı Sayıları.....	114
9.	Siyasi/Politik (P) Faktörlerin Analizi Bulguları: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetlerine Siyasi Durumun Etkisi.....	167
10.	Ekonomik (E) Faktörlerin Analizi Bulguları: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetleri Üzerinde Ekonomik Durumun Etkisi	174
11.	Sosyolojik (S) Faktörlerin Analizi Bulguları: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetleri Üzerinde Sosyolojik Durumun Etkisi.....	181
12.	Teknolojik (T) Faktörlerin Analizi Bulguları: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetleri Üzerinde Teknolojik Durumun Etkisi	188
13.	Çevresel (E) Faktörlerin Analizi Bulguları: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetlerine Çevresel Durumun Etkisi	194
14.	Yasal (L) Faktörlerin Analizi Bulguları: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetlerine Hukuki Düzenlemelerin Etkisi	200
15.	Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinin Güçlü Yönleri: Ürün Odaklı Kıyaslama.....	240

16.	Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Öncelikli Yatırım Alanları ve Süreç İyileştirme Önerileri: Süreç Odaklı Kıyaslama	246
17.	Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarındaki Farklı Macera Etkinlikleri ile Sunulan Hizmetlerin Başarı Karşılaştırması: Performans Odaklı Kıyaslama	256
18.	Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Açık Alan Macera Rekreasyonu Hizmetlerinin Stratejik Amaçları ve Yönetim Modeli Önerileri: Stratejik Kıyaslama	263
19.	Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarındaki En İyi Hizmet Sunulan Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri ve Diğer Hizmetlerden Üstün Olma Nedenleri: İçsel Kıyaslama.....	268
20.	Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında En İyi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyeti Türü Yurt İçi ve Yurt Dışı Hizmetlerle Karşılaştırılması ve Gelişim Sağlamak İçin Yapılması Gerekilenler: Rekabetçi Kıyaslama	278
21.	Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Açık Alan Macera Açık alan macerasını Geliştirecek Modern Uygulama Teknikleri ve Dünya'daki Örnek Uygulamalar: Fonksiyonel Kıyaslama	284
22.	Araştırma Verilerine Göre Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanlarına İyi Yönetişim Modeli Unsurlarının Belirlenmesi ve Yönetişim Modeli Önerisi.....	291

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil No</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Dağ kayağı faaliyeti.....	52
2.	Heliski faaliyeti	58
3.	Akarsu kano slalom-rafting faaliyeti	64
4.	Trekking faaliyeti	69
5.	Snowcat faaliyeti	72
6.	Heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat, kano-rafting branşlarıyla ilgili ulusal ve uluslararası araştırmalar	95
7.	Kalite fonksiyon göçerimi analizi ile ilgili ulusal ve uluslararası araştırmalar	98
8.	Vrio analizi ile ilgili ulusal ve uluslararası araştırmalar	98
9.	Pestel analizi ile ilgili ulusal ve uluslararası araştırmalar.....	99
10.	Benchmarking analizi ile ilgili ulusal ve uluslararası araştırmalar.....	99
11.	Yönetişimle ilgili ulusal ve uluslararası araştırmalar	100
12.	Eş zamanlı paralel desen tasarımı.....	102
13.	Araştırma süreci planı.....	103
14.	Açık alan macera rekreasyonu uzmanlarının branşları ve meslekleri arasındaki ilişki.....	106
15.	Araştırma ortamı.....	147
16.	Kalite evi aşamaları	151
17.	Açık alan macera rekreasyonu uzmanlarının beklentileri KFG - A	153
18.	Açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde müşteri memnuniyet seviyelerinin belirlenmesi (Rakip analizi) - B	156
19.	Açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde müşteri memnuniyet seviyelerinin belirlenmesi (Rakip analizi) – B	157
20.	KFG Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Teknik Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi – C.....	158
21.	Açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde uzman beklentileri ve teknik çözüm önerileri arasındaki ilişki – D.....	160

22.	Açık alan macera rekreasyonu beklentiler ve çözümleri matrisi.....	160
23.	Teknik özellikler arasındaki ilişki matrisi	161
24.	Açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde rakip başarısı ve beklentiler arasındaki karşılaştırma – F.....	162
25.	Kfg açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde rakip başarısı ve beklentiler arasındaki karşılaştırma puanlamaları	162
26.	Teknik değerlendirme matrisi.....	163
27.	Mevcut durum ve rakip firma durumu göstergeleri.....	163
28.	Açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri kalite fonksiyon göçerimi evi.....	164
29.	Avusor bölgesi açık alan macera rekreasyonu VRIO Analizi: heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat, kano-rafting faaliyetleri	205
30.	Kavrun bölgesi açık alan macera rekreasyonu VRIO analizi: heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat, kano-rafting faaliyetleri	210
31.	Verçenik bölgesi açık alan macera rekreasyonu VRIO analizi: heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat, kano-rafting faaliyetleri	215
32.	Altıparmak bölgesi açık alan macera rekreasyonu VRIO analizi: heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat, kano-rafting faaliyetleri	220
33.	Gito bölgesi açık alan macera rekreasyonu VRIO analizi: heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat, kano-rafting faaliyetleri.....	225
34.	Dobe bölgesi açık alan macera rekreasyonu VRIO analizi: heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat, kano-rafting faaliyetleri	231
35.	Olgunlar/Dilberdüzü bölgesi açık alan macera rekreasyonu VRIO analizi: heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat, kano-rafting faaliyetleri.....	236
36.	Yönetişim modellerinin sınıflandırılması	290

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ABS	: Acil Yardım Çantası
CBS	: Coğrafi Bilgi Sistemi
DHSEKK	: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat Katılımcı Kodu / Katılımcı
DSRMTK	: Dağ Kayağı, Snowcat Katılımcı Kodu / Katılımcı
DTCBK	: Dağ Kayağı, Trekking Katılımcı Kodu / Katılımcı
DTMTK	: Dağ Kayağı, Trekking Katılımcı Kodu / Katılımcı
DTNBK	: Dağ Kayağı, Trekking Katılımcı Kodu / Katılımcı
DTSEEK	: Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat Katılımcı Kodu / Katılımcı
DTSSCDK	: Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat Katılımcı Kodu / Katılımcı
FMS	: Fonksiyonel Hareket Ekranı
HDSYSK	: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat Katılımcı Kodu / Katılımcı
HTCÖK	: Heliski, Trekking Katılımcı Kodu / Katılımcı
HTEBK	: Heliski, Trekking Katılımcı Kodu / Katılımcı
K	: Katılımcı
KDRK	: Kaçkar Dağcılık ve Rafting Kulübü
KFG	: Kalite Fonksiyon Göçerimi
KRAAK	: Kano Rafting Katılımcı Kodu / Katılımcı
KREBK	: Kano Rafting Katılımcı Kodu / Katılımcı
KREMK	: Kano Rafting Katılımcı Kodu / Katılımcı
KROAK	: Kano Rafting Katılımcı Kodu / Katılımcı
KRSİK	: Kano Rafting Katılımcı Kodu / Katılımcı
M.Ö	: Milattan Önce
N	: Numara
NRPA	: Ulusal Rekreasyon ve Park Derneği
RFD	: Rekreasyonel Fırsat Dağılımı
TAHK	: Trekking Katılımcı Kodu / Katılımcı
TAŞK	: Trekking Katılımcı Kodu / Katılımcı
TEAKK	: Trekking Katılımcı Kodu / Katılımcı
THHK	: Trekking Katılımcı Kodu / Katılımcı
THSFBK	: Trekking, Heliski, Snowcat Katılımcı Kodu / Katılımcı
TMEAK	: Trekking Katılımcı Kodu / Katılımcı

TŞÇK : Trekking Katılımcı Kodu / Katılımcı
Vd. : Ve diğerleri
WRF : Dünya Rafting Federasyonu

1. GİRİŞ

Açık alan macera rekreasyonu, bireylerin doğayla etkileşim kurarak fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişimlerini destekleyen, aynı zamanda toplumsal ve çevresel bilinci artıran bir etkinlik türü olarak son yıllarda büyük ilgi görmektedir. Doğal ortamlarda gerçekleştirilen bu faaliyetler, bireylerin hem fiziksel sağlıklarını geliştirmelerine hem de stresle başa çıkmalarına yardımcı olurken sosyal bağlarını da güçlendirmektedir (Soria vd., 2022). Doğa sporları, katılımcıların özgüven, dayanıklılık ve iş birliği gibi becerilerini geliştiren risk ve meydan okuma unsurlarını içermekte, bu yönüyle de bireylerin yaşam kalitesini artırmaktadır (Holland vd., 2018). Bu etkinlikler, aynı zamanda katılımcılarda çevre bilinci oluşturarak doğal kaynakların korunmasına katkıda bulunmaktadır (Ewert & Sibthorp, 2014).

Kaçkar Dağları, sahip olduğu zengin doğal kaynaklar, benzersiz ekosistemi ve coğrafi yapısı ile Türkiye'nin en önemli açık alan macera rekreasyonu destinasyonlarından biridir. Bölge; heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat ve kano-rafting gibi pek çok doğa sporuna imkân tanımaktadır. Ancak, bu çeşitlilik ve potansiyelin sürdürülebilir şekilde değerlendirilmesi, etkin bir yönetim modelinin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır (Koçak & Balcı, 2010). Kaçkar Bölgesi'nin rekreasyon potansiyelinin korunarak geliştirilmesi, yalnızca bireysel ve ekonomik faydalar sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda bölgenin sosyo-ekonomik yapısına ve çevresel sürdürülebilirliğine de katkı sunacaktır. Literatürde, bu tür destinasyonlarda sürdürülebilir yönetim modellerinin eksikliği, uzun vadeli başarıyı tehdit eden temel unsurlardan biri olarak vurgulanmaktadır (Genç vd., 2022). Bu çalışma, Kaçkar Bölgesi'nde açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerine yönelik bir yönetim modeli geliştirmeyi amaçlamaktadır. Modelin geliştirilmesi sürecinde, politik, ekonomik, sosyal, teknolojik, yasal ve çevresel faktörlerin etkilerini inceleyen Pestel analizi; kaynakların sürdürülebilir rekabet avantajını değerlendiren Vrio analizi; ulusal ve uluslararası düzeyde kıyaslama yapan Benchmarking analizi ve müşteri odaklı kalite standartlarını belirleyen Kalite Fonksiyon Göçerimi analizi kullanılmaktadır. Bu analizlerin bir araya getirilmesi, yalnızca mevcut potansiyelin etkin yönetimini sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda bölgenin uluslararası rekreasyon hizmetleri pazarında rekabet gücünü artıracaktır (Bowen vd., 2016; Frances, 2006). Literatürde, açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin etkin bir yönetim modeli ile desteklenmesinin gerekliliği sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu gereklilik, doğal kaynakların korunması, katılımcı güvenliğinin artırılması ve yerel ekonomiye katkı sağlanması gibi çok boyutlu faydaları içermektedir. Huddart vd. (2019), bu tür faaliyetlerin, stratejik planlama çerçeveleri ve yönetim modelleri ile sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca, Koçak ve Balcı (2010), sürdürülebilir açık alan rekreasyonunun yalnızca bireysel değil, toplumsal refahı da desteklediğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, Kaçkar Bölgesi'ne yönelik bir yönetim modeli geliştirilmesi, bölgenin sürdürülebilirlik

hedefleri doğrultusunda stratejik bir adım olarak değerlendirilmektedir. Pestel analizi, bölgedeki politik istikrarın ve ekonomik kalkınmanın faaliyetlere etkisini, sosyal ve teknolojik gelişmelerin katılımcı deneyimini nasıl şekillendirdiğini anlamak için kritik bir araçtır (Genç vd., 2022). Bu analiz kullanıldığı pek çok farklı alanlar gibi, yasal düzenlemelerin ve çevresel faktörlerin, özellikle doğa sporlarının sürdürülebilir yönetimindeki rolünü açığa çıkarmakta faydalı bir araçtır. Aynı şekilde, Vrio analizi, Kaçkar Bölgesi'nin benzersiz doğal ve rekreasyonel kaynaklarının değerlendirilmesinde etkili bir yöntem sunmaktadır. Bu kaynakların nadir ve taklit edilmesi zor olması, bölgenin rekabet avantajını koruyabilmesi için organizasyonel destekle birleştirilmelidir (Holland vd., 2018). Benchmarking analizi, Kaçkar Bölgesi'nin rekreasyon faaliyetlerini diğer başarılı destinasyonlarla kıyaslayarak iyileştirme alanlarını belirlemeyi amaçlar. Bu süreç, bölgenin rekabet gücünü artıracak yenilikçi stratejilerin geliştirilmesine katkıda bulunur (Ewert & Sibthorp, 2014). Kalite Fonksiyon Göçerimi analizi ise katılımcı beklentilerini kalite standartlarına dönüştürerek müşteri memnuniyetini artırmayı hedefler. Katılımcı memnuniyeti, bölgenin sürdürülebilir turizm stratejisinde önemli bir yer tutar ve hizmet kalitesinin artırılması, bölgeye olan ilgiyi artırmada kritik bir rol oynar. Açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak ve bölgenin potansiyelini tam anlamıyla değerlendirebilmek için kapsamlı bir yönetim modelinin geliştirilmesi gereklidir. Bu bağlamda, Kaçkar Bölgesi'nin sahip olduğu doğal ve rekreasyonel kaynakların, stratejik analiz yöntemleri ile desteklenerek yönetilmesi, bölgenin ulusal ve uluslararası düzeyde bir rekreasyon merkezi haline gelmesine katkı sağlayacaktır. Literatürde, bu tür analizlerin entegre bir şekilde uygulanmasının, hem ekonomik hem de çevresel sürdürülebilirlik açısından vazgeçilmez olduğu belirtilmektedir (Genç vd., 2022; Koçak & Balcı, 2010). Bu çalışma, Kaçkar Bölgesi'nde açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin yönetim modeli ile sürdürülebilirliğini sağlamak ve bölgenin açık alan macera rekreasyonu potansiyelini artırmak için stratejik bir yol haritası oluşturmaktadır.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, Kaçkar Bölgesi açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin kalite fonksiyon göçerimi, pestel, vrio ve benchmarking analizleri kullanarak bölge faaliyetlerinin ulusal ve uluslararası düzeyde kalitesinin arttırılmasına yönelik yönetim modeli geliştirilmesini amaçlamaktadır. Bu kapsama heliski, trekking, dağ kayağı, snowat ve kano-rafting faaliyetlerinin uzman rehberleriyle kalite fonksiyon göçerimi, pestel, vrio ve benchmarking aşamalarında görüşmeler yapılarak verilerin elde edilmesi hedeflenmiştir. Hedeflenen yönetim modeli geliştirilmesi sürecine yönelik, pestel, vrio, benchmarking ve kalite fonksiyon göçerimi verilerinin faaliyetler hakkındaki değerlendirmelere katkısı nasıldır? problemi çerçevesinde;

1. Açık alan macera rekreasyonu uzmanlarının Vrio kapsamında (heliski, trekking, dağ kayağı, snowat ve kano-rafting) Kaçkar Bölgesi kaynak değerleri hakkındaki düşünceleri neledir?
2. Açık alan macera rekreasyonu uzmanlarının Pestel kapsamında (heliski, trekking, dağ kayağı, snowat ve kano-rafting) Kaçkar Bölgesi faaliyetlerinin dış çevre unsurları hakkındaki düşünceleri nelerdir?
3. Açık alan macera rekreasyonu uzmanlarının benchmarking kapsamında (heliski, trekking, dağ kayağı, snowat ve kano-rafting) Kaçkar Bölgesi faaliyetlerinin içsel ve ortak değerlendirme modelleri hakkındaki düşünceleri nelerdir?
4. Açık alan macera rekreasyonu uzmanlarının Kalite Fonksiyon Göçerimi kapsamında (heliski, trekking, dağ kayağı, snowat ve kano-rafting) Kaçkar Bölgesi faaliyetleri hakkındaki düşünceleri nelerdir?
5. Kaçkar Bölgesi açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri kapsamında bölgenin yönetim modeli nasıl olmalıdır? alt problemlerine yanıt aranmaktadır.

1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Açık alan macera rekreasyonu, günümüzde bireylerin fiziksel ve zihinsel sağlıklarını desteklemenin yanı sıra, çevre bilincini artırma ve yerel ekonomilere katkı sağlama potansiyeli nedeniyle hızla önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, Kaçkar Bölgesi, eşsiz coğrafi yapısı ve doğal kaynakları ile Türkiye'nin açık alan macera rekreasyonu açısından önde gelen destinasyonlarından biridir. Dağ kayağı, heliski, trekking, snowcat ve kano-rafting gibi etkinlikler, bölgenin zengin rekreasyonel potansiyelini ortaya çıkarmakta; yerel halk, turizm sektörü, ulusal ve uluslararası ziyaretçiler için önemli fırsatlar sunmaktadır. Ancak bu faaliyetlerin sürdürülebilirliğini sağlamak ve rekabet gücünü artırmak için stratejik bir yönetim modeli oluşturulması gerekmektedir. Literatürde, açık alan macera rekreasyonunun sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesinin hem çevresel hem de ekonomik sürdürülebilirlik açısından kritik olduğu belirtilmektedir (Koçak & Balcı, 2010). Kaçkar Bölgesi gibi doğal zenginliklere sahip destinasyonlar, yoğun ziyaretçi baskısı ve yetersiz yönetim nedeniyle çevresel ve sosyal risklerle karşı karşıya kalmaktadır (Genç vd., 2022). Bu durum, etkin bir yönetim modelinin gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Yönetim modelleri, bölgedeki paydaşlar arasında iş birliğini teşvik ederek doğal kaynakların korunması, katılımcı memnuniyetinin artırılması ve ekonomik kalkınmanın desteklenmesi gibi hedeflere ulaşılmasını sağlayabilir. Bu araştırma, Kaçkar Bölgesi'nde açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla Pestel, Vrio, Benchmarking ve Kalite Fonksiyon Göçerimi analizlerine dayalı bir yönetim modeli geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu modelin, bölgedeki rekreasyonel faaliyetlerin mevcut durumunu değerlendirerek stratejik karar alma süreçlerini desteklemesi ve bölgenin ulusal ve uluslararası düzeyde rekabetçi bir turizm merkezi haline gelmesine katkı sağlaması

beklenmektedir. Araştırmanın önemi; çalışmanın sadece Kaçkar Bölgesi için değil, benzer doğal ve kültürel özelliklere sahip diğer destinasyonlar için de yol gösterici bir model olarak oluşturulmuş, açık alan macera rekreasyonu alanında geliştirilen ilk yönetim modeli örneği olmasıdır. Çalışma, sürdürülebilir açık alan rekreasyonu yönetimine yönelik literatüre katkı sağlamanın yanı sıra, bölgedeki rekreasyonel faaliyetlerinin çevresel ve sosyal etkilerini minimize etmeyi ve ekonomik faydaları maksimize etmeyi sağlayabilir. Ayrıca, bu araştırma, bölgedeki farklı paydaşların (yerel yönetimler, turizm operatörleri, rehberler ve katılımcılar) ihtiyaç ve beklentilerini dikkate alarak katılımcı bir yönetim anlayışı geliştirmeye imkân tanıyacaktır. Bu doğrultuda, çalışma, hem teorik hem de uygulamalı düzeyde açık alan macera rekreasyonu alanına değerli katkılar sunmayı hedeflemektedir.

1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

1. Bu çalışmanın sınırlılıkları arasında, verilerin yalnızca 32 katılımcıyla sınırlı olması yer almaktadır. Katılımcılar, açık alan macera rekreasyonu branşlarından Dağ Kayağı (n=13), Heliski (n=7), Kano-Rafting (n=8), Trekking (n=17) ve Snowcat (n=8) gibi farklı disiplinlerde uzmanlaşmış bireylerden oluşmasıyla sınırlıdır.
2. Araştırma Kaçkar Bölgesi açık alan macera rekreasyonu faaliyet alanları ile sınırlıdır.
3. Araştırma kalite fonksiyon göçerimi, pestel, vrio ve benchrmarking analiz yöntemlerinin kullanılmasıyla sınırlıdır.
4. Araştırma Karma Araştırma Yöntemi, Eş Zamanlı Paralel Desen metodolojisiyle sınırlıdır.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın varsayımları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

1. Katılımcıların, araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul ettikleri ve araştırma sürecine istekli bir şekilde katkı sağladıkları,
2. Katılımcıların araştırma sorularını doğru ve net bir şekilde anlayarak cevaplandıkları,
3. Araştırmanın yürütüldüğü ortamın, katılımcıların yanıtlarını etkilemeyecek şekilde uygun ve rahat olduğu,
4. Veri toplama araçlarının, katılımcıların deneyimlerini ve görüşlerini doğru bir şekilde yansıtabilecek nitelikte olduğu,
5. Araştırmaya katılan bireylerin, araştırma konusu hakkında yeterli bilgi ve deneyime sahip oldukları varsayılmıştır.

1. 5. Tanımlar

Dağ Kayağı: Yüksek eğimli dağlık bölgelerde kar üzerinde gerçekleştirilen, teknik beceri ve dayanıklılık gerektiren bir doğa sporudur. Katılımcılar genellikle doğanın zorlu koşullarına uyum sağlayarak hem fiziksel hem de mental sınırlarını zorlarlar (Koçak & Balcı, 2010).

Heliski: Helikopterle ulaşılamayan zirvelere çıkarak yapılan serbest inişli bir kayak türüdür. Bu aktivite, yüksek seviyede beceri ve tecrübe gerektirir ve katılımcılara eşsiz bir doğa deneyimi sunmaktadır (Bektaş, 2010).

Kano-Rafting: Akarsu ve nehirlerde gerçekleştirilen, bireysel olabildiği gibi takım çalışması ve denge de gerektirebilen bir su sporudur. Katılımcılar akıntıyla mücadele ederek doğayla etkileşim kurarlar (Morgil & Bostancı, 2023).

Trekking: Doğal patikalar veya zorlu dağlık arazilerde yapılan uzun mesafeli yürüyüş etkinliğidir. Fiziksel dayanıklılığı artırırken, katılımcılara doğa ile iç içe olma fırsatı sunmaktadır (Genç, 2022).

Snowcat: Kar kaplı zorlu arazilere erişim sağlayan, motorlu taşıtlarla desteklenen bir kış aktivitesidir. Genellikle dağ kayağı veya diğer kış sporlarına lojistik destek sağlamak amacıyla kullanılmaktadır (Yılmaz vd.,2020).

Kalite Fonksiyon Göçerimi (KFG): Müşteri beklentilerini ürün veya hizmet geliştirme süreçlerine entegre ederek kaliteyi artırmayı hedefleyen bir yöntemdir. Bu süreçte katılımcıların ihtiyaçları belirlenerek hizmetlerin iyileştirilmesi amaçlanmaktadır (Day, 1998).

Pestel: Bir işletme veya sektörün dış çevresel faktörlerden nasıl etkilendiğini analiz eden bir yöntemdir. Politik, Ekonomik, Sosyolojik, Teknolojik, Çevresel ve Yasal faktörlerin incelenmesini içermektedir (Genç vd., 2022).

Vrio: Kaynakların değerli, nadir, taklit edilemez ve organizasyonel olarak desteklenip desteklenmediğini analiz ederek sürdürülebilir rekabet avantajını belirleyen bir yöntemdir (Barney, 1991).

Benchmarking: Belirli bir sektördeki en iyi uygulamaların analiz edilerek kıyaslanması ve bu bilgiler doğrultusunda performansın iyileştirilmesini sağlayan bir yöntemdir (Gurumurthy & Kodali, 2008).

Karma Araştırma Yöntemi: Karma araştırma yöntemi, nitel ve nicel araştırma yaklaşımlarının bir arada kullanıldığı bir yöntemdir. Bu yöntem, araştırmacıların farklı veri türlerinden yararlanarak daha kapsamlı ve derinlemesine bir anlayış elde etmelerini sağlar. Karma araştırma yöntemi, araştırma sorularının daha geniş bir perspektiften ele alınmasına olanak tanır ve bulguların genellenebilirliğini artırır (Creswell, 2014).

Eş Zamanlı Paralel Desen: Karma araştırma yönteminin bir alt deseni olan eş zamanlı paralel desen, nitel ve nicel verilerin aynı anda toplanarak ayrı ayrı analiz edilmesi ve bulguların birleştirilmesiyle sonuçların bütüncül bir şekilde yorumlanmasını sağlamaktadır. Bu desen, her iki

veri türünün de eşit öneme sahip olduğu durumlarda tercih edilir ve farklı veri kaynaklarından gelen bilgilerin bir araya getirilmesiyle daha kapsamlı bir analiz sunmaktadır (Tashakkori & Teddlie, 2020).

Yönetişim: Yönetişim, bir bölge, kurum veya organizasyonun çeşitli paydaşlar arasında iş birliği ve katılımı esas alarak etkin, şeffaf ve hesap verebilir bir şekilde yönetilmesini ifade eden bir kavramdır. Geleneksel yönetim anlayışından farklı olarak yönetim, yalnızca kamu otoritelerini değil; özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve yerel topluluklar gibi çeşitli aktörlerin karar alma süreçlerine dâhil olmasını amaçlar. Bu yaklaşımla kaynakların sürdürülebilir kullanımı, katılımı süreçlerin teşvik edilmesi ve ortak hedeflere ulaşılması sağlanmaktadır (Avcı & Gök, 2022).

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölüm, Kaçkar Bölgesi'nde açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin yönetim modeli geliştirme sürecine temel teşkil eden kavramsal çerçeveyi ve konu ile ilgili yapılan çalışmaları içermektedir. Bu kapsamda, Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, V₁₀ ve Benchmarking analizleri, çalışmanın ilişkili olduğu değişkenler çerçevesinde ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Kaçkar Bölgesi'nde açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamaya yönelik analizlerin temel aldığı kuramsal çerçeveyi ve konu ile ilgili yapılan çalışmaları içermektedir. Bu kapsamda, Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, V₁₀ ve Benchmarking analizleri, çalışmanın odaklandığı değişkenler çerçevesinde detaylı bir şekilde incelenmiştir.

2. 1. 1. Açık Alan Macera Rekreasyonu: Kuramsal Yaklaşımlar

Açık alan macera rekreasyonu, bireylerin doğayla etkileşime girerek fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişimlerini destekleyen bir eğitim ve rekreasyon biçimi olarak tanımlanır. Bu felsefenin temelinde, doğanın sunduğu olanakların bireylerin kişisel gelişimlerine ve toplumsal etkileşimlerine katkı sağlama potansiyeli bulunmaktadır (Bailey vd., 2017; Bowen vd., 2016; Soria vd., 2022). Bu bağlamda açık alan macera rekreasyonu, doğayla ilişkileri güçlendirirken, bireylerin sosyal becerilerini geliştirmelerine ve stresle başa çıkmalarına yardımcı olur. Ayrıca, bu tür etkinlikler, bireylerin çevresel farkındalıklarını artırarak doğaya karşı duyarlılık geliştirmelerini sağlar (Holland vd., 2018). Dolayısıyla, açık alan macera rekreasyonu, bireylerin hem fiziksel hem de zihinsel sağlıklarını desteklemeye yönelik güçlü bir araç olarak değerlendirilmektedir (Frances, 2006).

Açık alan macera rekreasyonu, teorik olarak John Dewey'in deneyimsel öğrenme yaklaşımıyla ilişkilendirilmektedir. Dewey, öğrenmenin bireyin çevresiyle etkileşiminden doğduğunu ve bu etkileşimin anlamını vurgulamaktadır (Ord & Leather, 2011). Açık hava etkinlikleri, bireylerin deneyim yoluyla öğrenmelerini teşvik ederken anlamlı bir yaşam sürmelerine de katkıda bulunur (Isaak, 2014). Aynı zamanda bu tür etkinlikler, bireylerin doğayla olan bağlarını derinleştirirken, toplumsal ilişkilerini de güçlendirmektedir (Lynch & Jonson, 2007).

Açık hava macera rekreasyonu felsefesi, açık hava etkinliklerinin anlaşılmasını ve uygulanmasını geliştirmek amacıyla farklı felsefi bakış açılarını bir araya getiren kapsamlı bir alandır. Bu felsefenin merkezinde, açık alan rekreasyon profesyonelleri ile çevre eğitimcilerinin çalışmalarına yaklaşım biçimlerini etkileyen antroposentrik ve ekosentrik perspektifler arasındaki ikilik yer alır. Antroposentrik yaklaşımlar, insan deneyimlerini ve çıkarlarını ön plana çıkarırken, ekosentrik bakış açıları doğanın içsel değerini vurgular ve insan-çevre ilişkisinde uyum arayışını öne

çıkartır. John Dewey'in iş ve oyun arasındaki geleneksel ikiliğe meydan okuyan boş zaman felsefesi, açık alan eğitimi alanında da etkisini sürdürmektedir. Dewey'in düşünceleri, eleştirel düşünme ile ekolojik farkındalığı teşvik ederek akademik ve rekreasyonel faaliyetlerin bir arada uygulanmasını savunur; bu durum, örneğin Doğu Oregon Üniversitesi'nin Kış Yaban Hayatı İzleme Programı gibi girişimlerde kendini gösterir (Isaak, 2014). Liderlik gelişimi ise açık hava ve macera eğitiminin bir diğer önemli yönünü oluşturur; doğanın, öz farkındalık, özgüven ve liderlik becerilerini geliştirmedeki etkisini vurgulayan bu yaklaşım, ancak sonuçların sağlam bir felsefi çerçeveye uyumlu olması halinde anlam kazanır. Kano veya tırmanma gibi fiziksel katılım gerektiren açık hava etkinlikleri, alışılmış düşünce yapısına meydan okuyan felsefi bir düşünme sürecine zemin hazırlayarak, felsefi söylemi somut deneyimleri içerecek şekilde genişletir. Aynı zamanda, macera eğitimi felsefesi, Platon ve Kurt Hahn gibi tarihsel düşünürlerin fikirlerinden ilham alarak, bireylerin karakter gelişimini teşvik eden ahlaki ve etik büyüme sürecine odaklanır (Stonehouse, 2011). Ayrıca, risk ve macera sporları üzerine yapılan felsefi araştırmalar, aşırı ortamlardaki etik ve estetik meseleleri ele alarak alanı daha da derinleştirir (McNamee, 2007). Son olarak, açık hava çevre eğitiminde felsefi sorgulama süreci, eğitim uygulamalarının özünü ve benlik, topluluk ile çevre arasındaki ilişkilerin gelişimini destekleyen deneyimlerin önemini vurgular (Quay, 2021). Genel olarak, açık alan macera rekreasyonu felsefesi, insan gelişimi, çevre etiği ve deneyimsel öğrenmeyi dengelemeyi amaçlayan dinamik bir düşünsel etkileşim alanıdır.

Açık hava macera rekreasyonu, doğal ortamlarda gerçekleştirilen ve motorsuz faaliyetleri kapsayan, gerçek ya da algılanan meydan okuma ve risk unsurlarıyla şekillenen çok yönlü bir alandır. Katılımcının beceri ve yeteneklerinin sonucun etkilediği bu faaliyetler, yalnızca fiziksel katılımı değil, aynı zamanda duygusal, psikolojik, fiziksel ve ruhsal refahı destekleyen belirli zihinsel durumları, duyguları ve motivasyonları da içerir (Ewert, 2023; Galloway, 2006). Açık hava macera rekreasyonunun tarihsel kökenleri, açık hava eğitimi ve rekreasyonun resmileşmiş bir boyutu haline gelmeden önceki kaşiflere ve macera arayışına dayanmaktadır ve bu alan çeşitli aşamalardan evrilerek gelişmiştir (Ewert & Sibthorp, 2014). Açık hava macera rekreasyonu kapsamındaki faaliyetler oldukça çeşitlidir; eğlence amaçlı yürüyüşten dağ maratonlarına, tırmanma, kayak ve su sporlarına kadar geniş bir yelpazede etkinlikleri içerir ve her biri benzersiz deneyimler ile zorluklar sunar. Bu tür etkinliklerin yönetimi, özellikle milli parklar ve ormanlar gibi koruma alanlarında, ziyaretçi deneyimlerini çevre koruma ile dengelemek amacıyla Ziyaretçi Kullanım Yönetimi gibi planlama çerçevelerini kullanarak stratejik yaklaşımlar gerektirir (Huddart, 2019). Açık hava programlarının yönetimi ise program tasarımı, risk yönetimi ve çevresel yönetim konularında derin bir anlayış gerektirir ve bu bilgi, faaliyetlerin çeşitli kurumsal ortamlarda güvenli ve sürdürülebilir bir şekilde yürütülmesine katkıda bulunur (Harrison & Erpelding, 2012). Açık hava macera rekreasyonunun felsefi temelleri, bireysel yetkinliklerin gelişimini ve deneyimsel öğrenme yoluyla belirli eğitimsel kazanımlar elde etmeyi hedefleyen macera eğitiminin daha geniş amaçlarıyla uyum

içindedir. Bu bağlamda, kişisel ve ruhsal büyümeye vurgu yapılır ve katılımcıların kendi potansiyellerini keşfetmelerine yönelik bir ortam oluşturulur (Munnings, 2007). Genel olarak açık alan macera rekreasyonu, macera, eğitim ve rekreasyonu bütünleştirerek, katılımcılara kişisel gelişim ve doğa ile bağlantı kurma fırsatları sunan dinamik ve gelişen bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır (McAvoy & Dustin, 1986; Plummer, 2009).

Bu bölümde, iki temel kavramın kuramsal bir çerçevede açıklanması gerekmektedir: açık hava macerası ve sosyal teori. İlk olarak, “açık hava macerası” teriminin tüm katılımcılar tarafından ortak bir anlamda kavranması, analizlerin sağlam bir temel üzerinde ilerlemesi açısından kritik öneme sahiptir. “Açık hava,” doğrudan doğal çevrede gerçekleştirilen faaliyetlere atıfta bulunan bir kavram olarak, kapalı mekânlara zıt bir deneyim ortamını ifade eder. Bununla birlikte, bu çalışmada bazı bölümler, geleneksel olarak açık havada gerçekleştirilen aktivitelerin kapalı mekânlara taşınmasını da inceleyecektir; örneğin, kapalı alan tırmanışı bu bağlamda açık hava tırmanışının bir varyasyonu olarak ele alınmaktadır. Ancak “macera” kavramı daha karmaşıktır ve kesin bir tanımı tartışmaya açıktır. Hopkins ve Putnam (1993), macerayı “sonucu belirsiz bir deneyim” olarak tanımlarken, Goldenberg (2001), bir faaliyetin genellikle risk, meydan okuma ve öngörülemeyen sonuçlar içerdiğinde maceracı olarak değerlendirilebileceğini belirtir. Bu bağlamda, açık hava macerası genellikle doğada gerçekleştirilen, zorluk ve belirsizlik içeren etkinliklerle ilişkilendirilir. Bu tanıma iki önemli uyarı eklemek gerekir. İlk olarak, ele alınan macera faaliyetleri, genellikle “yaşam tarzı sporları” olarak adlandırılan disiplinleri kapsamaktadır (Wheaton, 2004). Bu kategorilere, kayak, kaya tırmanışı, dağ kayağı ve serbest koşu gibi ana akım sporların dışında kalan aktiviteler dâhildir. Aksi takdirde, örneğin tren raylarına grafiti yapmak ya da yasa dışı yarışlar düzenlemek gibi faaliyetler de belirli bir risk ve meydan okuma içerdiği için “açık hava macerası” kapsamında değerlendirilebilir. İkinci uyarı ise, bir faaliyetin ne kadar maceracı olduğunun, katılımcının algısına ve deneyimine bağlı olduğudur. Bu bağlamda, bazı geleneksel dağcılar, güvenlik unsurlarının artırılması amacıyla rotalara yerleştirilen karabinalar, boltlar ve sikkeler nedeniyle spor tırmanışını “gerçek bir macera” olarak görmeyebilirler. Onlara göre, bu tür güvenlik ekipmanları riskin büyük bir kısmını ortadan kaldırmakta ve faaliyetin macera özelliğini azaltmaktadır. Bununla birlikte, spor tırmanışı gibi aktivitelerde, zirveye ulaşma garantisi olmadığı gibi, birkaç metre düşme olasılığı her zaman mevcut olup, çevresel faktörlerin başarı üzerindeki etkisi devam etmektedir. Bu da macera kavramının göreceli doğasını bir kez daha gözler önüne sermektedir. Açık hava macera sporları, aynı zamanda ana akım Batı sporlarına bir alternatif olarak değerlendirilebilir (Rinehart, 2000; Wheaton, 2004). X-Oyunları ve Olimpiyatlar gibi platformlar aracılığıyla ticarileşen sporlar olmasına rağmen, serbest koşu, kayak ve kaya tırmanışı gibi aktiviteler, köklü ve kurumsallaşmış sporların aksine kaynak olarak varlığını sürdürmektedir. İngiltere’de futbol, ABD’de beyzbol ya da Kanada’da buz hokeyi gibi sporlarla kıyaslandığında, bu yaşam tarzı sporlarının toplumsal etkileri daha bağımsız ve bireysel bir yapıya sahiptir.

Açık hava macerası terimi, katılımcılar için belirli bir seviyede algılanan risk ve heyecan içeren, doğada veya açık havada gerçekleşen ve ana akım sporların dışında kalan yaşam tarzı sporlarını ifade etmek üzere kullanılmaktadır. Sosyal teoriye gelince, bu kavram, bireylerin belirli coğrafi, kültürel, ekonomik ve politik koşullar altında birbirleriyle etkileşimde buldukları sosyal yapılar ve yaşam biçimlerini inceleyen kuramsal bir çerçeve sunar. “Teori” ise, bir olguyu tanımlama, analiz etme ve açıklama yöntemlerini içeren bir düşünce sistemidir; genellikle belirli bir toplumsal fenomeni anlamak ve bu bilgiyle değişim yaratmak için kullanılır (Coakley & Pike, 2009). Sosyal teori, sporun sosyolojisi, boş zaman gibi alanları kapsayan birçok alt disiplini içerir. Uluslararası Sosyoloji Derneği'nin farklı araştırma komiteleri, belirli sosyolojik konuları açıklamak için çeşitli sosyal teorilerden yararlanmaktadır. Bu bağlamda, sosyal teori, ele alınan açık hava macera sporlarının toplumsal etkilerini ve dinamiklerini derinlemesine analiz etmek için kritik bir araç olarak işlev görmektedir. Toplumun örgütlenmesini incelemek, insanlık tarihi boyunca gayri resmi olarak süregelse de, sosyolojinin resmi bir disiplin olarak ortaya çıkışı yenidir ve yaklaşık 150 yıllık bir geçmişe sahiptir. Sosyolojinin kurucusu olarak genellikle Fransız düşünür Auguste Comte kabul edilse de, bu disiplinin teorik temellerini inşa eden isimler arasında Émile Durkheim, Karl Marx ve Max Weber gibi düşünürler bulunmaktadır. Bu kuramcılar, özellikle 19. yüzyılın sonlarına doğru gerçekleşen Sanayi Devrimi'nin yarattığı köklü toplumsal dönüşümleri analiz etmek için zengin bir materyal bulmuşlardır. Söz konusu dönem, iş, aile ve boş zamanın sosyal organizasyonunda derin yapısal değişikliklere sahne olmuş; bu durum, modern sosyolojik teorilerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.

Durkheim, Marx ve Weber'in teorik katkılarıyla şekillenen sosyal teori, akademik dünyada Fransız ve Alman kökenlerinden beslenerek evrensel bir karakter kazanmıştır. Günümüzde yeni teorik çerçeveler ortaya çıksa da, bu klasik teorilerin sosyal durumları anlamlandırmak ve açıklamak için hala temel araçlar olduğu söylenebilir. Sosyal teori, yalnızca akademik camia için değil, günlük yaşamda toplumsal fenomenleri analiz etmek isteyen herkes için erişilebilir bir entelektüel araçtır. Bu noktada, sosyal teori ile ilgilenen herkesin farkında olması gereken üç ana hususa dikkat çekmek gerekmektedir (Wheaton, 2004). İlk olarak, tüm sosyal teoriler, toplumun bireyler üzerindeki etkisini ve bireylerin toplumu nasıl şekillendirdiğini açıklamaya çalışır. Bu döngüsel ilişki, bireylerin medya, devlet ya da akran grupları gibi sosyal yapılar tarafından nasıl etkilendiğini ve bu yapıları nasıl etkilediğini kapsamaktadır. Bazı teoriler, toplumsal yapıların bireysel eylemlilik üzerindeki belirleyici rolüne vurgu yaparken, diğerleri bireysel eylemliliğin toplumsal yapılar üzerindeki etkisini ön plana çıkarır. Toplumsal yapı, ulusal bir hükümet kadar makro düzeyde veya dört kişilik bir aile kadar mikro düzeyde olabilir. Bu yapılar, resmi kurallar ve yasalar gibi biçimsel özelliklere sahip olabileceği gibi, lüks restoranlarda nasıl giyinileceği gibi gayri resmi normlarla da kendini gösterebilir. Eylemlilik (agency) bireylerin sosyal dünyalarını şekillendirmek için sahip oldukları kapasiteyi ifade eder (Hopkins & Putnam, 1993). Her birey, bulunduğu sosyal bağlamlarda belirli

bir ölçüde eylemlilik kapasitesine sahiptir. Bu bağlamda, sosyolojik analizlerde sıkça tartışılan makro (toplumsal yapı) ve mikro (bireysel eylemlilik) düzeyler arasındaki gerilim, insan yaşamının doğal bir parçası olarak görülmektedir (Ennis, 1999). İkinci olarak, tek bir “en iyi” sosyal teori yoktur (Coakley & Pike, 2009). Diğer bir ifadeyle, tüm toplumsal düzenlemeleri açıklayabilecek tek bir kapsamlı “üst teori” henüz geliştirilmemiştir. Ancak her sosyal bağlam veya fenomen için, belirli bir teorinin o bağlamı anlamak adına daha uygun ve etkili olabileceği söylenebilir. Örneğin, bir dağcılık ekibinin dinamikleri, bir rafting grubu ya da serbest koşu topluluğunun sosyal etkileşimleri farklı teorik çerçevelerle daha iyi analiz edilebilir. Bazı teoriler, belirli sosyal bağlamlarda, bu yapıların nasıl oluştuğunu ve sürdürüldüğünü anlamak için özellikle elverişli araçlar sunmaktadır. Sosyal teori, toplumsal yapılar ve bireylerin bu yapılar içindeki eylemleri üzerine sistematik bir analiz yapmaya imkân tanır. Bu analizler, doğa sporları gibi disiplinlerdeki sosyal dinamikleri incelemek için de güçlü bir çerçeve sunmaktadır. Doğa sporları, sadece bireylerin fiziksel becerilerini test ettiği alanlar değil, aynı zamanda toplumsal normların, güç ilişkilerinin ve sosyal yapıların devreye girdiği zengin bir sosyal laboratuvarıdır. Bu nedenle, sosyal teorilerin makro ve mikro düzeydeki gerilimleri inceleyerek doğa sporlarının toplumsal etkilerinin analiz edilmesi, bu alanın daha derin bir anlayışa kavuşmasına katkıda bulunmaktadır.

2. 1. 1. 1. Açık Alan Macera Rekreasyonunda Kullanılan Teoriler

Janowski, Gardiner ve Kwek’in (2021) çalışması, macera rekreasyonunu belirli etkinliklerle tanımlamak yerine, bu faaliyetleri çok boyutlu bir yaklaşımla analiz ederek daha kapsamlı ve derinlemesine bir perspektif sunmaktadır. Macera rekreasyonunu diğer rekreasyon türlerinden ayıran özellikleri ele alarak, katılımcıların deneyimlerine göre şekillenen boyutları tanımlamaktadır. Aynı zamanda, macera rekreasyonunun bireysel ve toplumsal faydalarına değinerek, bu alanın nasıl bir değer sunduğunu vurgulamaktadır.

Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinin Çekirdek Boyutları

Yazarlar, macera rekreasyonu faaliyetlerinin *çekirdek boyutları* olarak beş temel unsuru tanımlamaktadır: risk ve tehlike, doğal çevre, heyecan, meydan okuma ve fiziksel aktivite (Janowski, Gardiner, & Kwek, 2021). Bu boyutlar, macera rekreasyonunun doğasını belirleyen ve diğer rekreasyon türlerinden ayıran temel unsurlar olarak öne çıkar. Risk ve tehlike boyutu, katılımcıların çeşitli fiziksel veya psikolojik risklerle karşılaştığı bir deneyim sunar. Bu özellik, bireylere kendilerini sınama ve fiziksel sınırlarını keşfetme imkânı vererek kendine güven ve kişisel tatmin duygularını güçlendirir (Beckman, Whaley, & Kim, 2017; Cater, 2006). Doğal çevre ise macera rekreasyonunun önemli bir parçasıdır. Katılımcılar doğayla iç içe vakit geçirerek çevreyi daha yakından tanıma, doğanın güzelliklerini keşfetme ve çevre bilincini geliştirme imkânı bulurlar (Giddy & Webb, 2018). Bu unsurlar, özellikle kent yaşamından uzaklaşmak isteyen bireyler için

doğada zaman geçirmenin faydalarını açığa çıkarır ve doğa ile kurulan bu bağ, stresin azaltılmasına katkıda bulunur.

Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinin Tüketici Temelli Boyutları

Macera rekreasyonunun tüketici temelli boyutları, katılımcıların bu tür bir faaliyetten elde ettiği psikolojik ve kişisel unsurları içerir. Janowski vd. (2021) göre, bu boyutlar arasında heyecan, kaçış, eğlence, çelişkili duygular ve başarı gibi unsurlar bulunmaktadır. *Heyecan ve coşku*, katılımcıların bu tür etkinliklere yönelmesinde önemli bir faktördür ve katılımcılara olağan dışı bir deneyim sunar (Buckley, 2012). Özellikle bu boyut, macera rekreasyonuna özgü bir şekilde, risk unsurlarını da içererek duygusal tatmin sağlamaktadır. Kaçış, bireylerin günlük yaşamın monotonluğundan kurtulma arzusunu karşılayan bir boyuttur ve macera rekreasyonu, bireylerin doğayla etkileşim kurarak stres ve baskılardan uzaklaşmalarına olanak tanımaktadır. Eğlence ve keyif unsuru ise macera rekreasyonunun psikolojik faydalarını tamamlar; bu tür faaliyetlerde riskli durumlar bile katılımcılar için eğlenceli ve tatmin edici bir deneyime dönüşebilir (Cater, 2006).

Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinin Ürün Temelli Boyutları

Ürün temelli boyutlar, macera rekreasyonunun somut ve soyut özelliklerini ifade eder ve katılımcının bireysel algılarından bağımsız olarak tanımlanır. Janowski vd. (2021), doğal çevre ve fiziksel aktiviteye ek olarak beceri kullanımı, kültürel deneyim ve katılım gibi unsurları ürün temelli boyutlar arasında saymaktadır. Fiziksel aktivite, doğa ile iç içe yapılan faaliyetleri içeren macera rekreasyonunun merkezindedir ve bireylerin doğrudan katılımını gerektirir (Beedie, 2003). Macera rekreasyonu, katılımcının doğrudan çevreyle etkileşimini sağlarken, fiziksel yeteneklerin kullanılmasını gerektirmektedir (Buckley, 2010). Beceri kullanımı, özellikle zorlu doğa koşullarında gerçekleştirilen macera rekreasyon faaliyetlerinde önemli bir yere sahiptir. Bu tür faaliyetlerde katılımcıların belirli becerilere sahip olması, güvenlik ve etkinlik açısından önem taşımaktadır. Özellikle dağcılık, rafting veya dalış gibi etkinlikler, katılımcıların çeşitli fiziksel ve teknik becerilere sahip olmasını gerektirir ve bu da macera rekreasyonunu diğer rekreasyon türlerinden ayıran temel özelliklerden biridir.

Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinin Melez Boyutları

Melez boyutlar, macera rekreasyon faaliyetlerinin hem ürün özelliklerinden hem de tüketici algılarından etkilenen unsurları içerir. Risk ve tehlike, meydan okuma, belirsizlik, öğrenme ve keşif gibi boyutlar bu kategoriye girmektedir. Risk ve tehlike boyutu, bu faaliyetlerin en tartışmalı unsurlarından biridir. Bu bağlamda, bazı katılımcılar gerçek risk unsurlarını içermeyen durumlarda bile heyecan ve korku gibi duyguları deneyimleyebilir (Buckley, 2012). Meydan okuma boyutu, katılımcıların fiziksel ve zihinsel sınırlarını test etme olanağı sunar. Tsaur, Lin ve Liu (2013), meydan okuma boyutunu dört ana başlık altında incelemektedir: bireysel yetenek eksiklikleri, katılımcılar arası zorluklar, etkinlikten kaynaklanan zorluklar ve çevrenin getirdiği zorluklar. Bu unsurlar, macera rekreasyonunu katılımcılar için daha çekici hale getirerek kişisel gelişim sağlamaktadır.

Macera Rekreasyonunun Faydaları

Macera rekreasyonu faaliyetlerinin bireysel ve toplumsal pek çok faydası bulunmaktadır. Bireysel düzeyde, bu tür faaliyetler katılımcıların kendine güven, cesaret ve dayanıklılık gibi özelliklerini geliştirmelerine katkıda bulunur. Aynı zamanda, doğayla iç içe yapılan etkinlikler bireylerin çevre bilincini artırarak doğayı koruma isteğini güçlendirmektedir. Toplumsal düzeyde ise macera rekreasyonu, yerel ekonomilere katkı sağlamakta ve sürdürülebilir turizmi teşvik ederek çevresel ve ekonomik dengeyi koruma noktasında fayda sunmaktadır (Buckley, 2012). Janowski vd. (2021) çalışmasında, macera rekreasyonunun temel boyutlarının tanımlanmasının, turizm işletmecileri ve araştırmacılar için rehber niteliğinde olduğunu belirtmektedir. Macera rekreasyonu deneyimlerinin bu boyutlarla zenginleştirilmesi, sektördeki rekabet avantajını artırarak tüketici memnuniyetini sağlamaktadır. Çalışma, kültürel farklılıkların rekreasyon deneyimlerine etkisini inceleyen çapraz-kültürel araştırmaların önemine dikkat çekmektedir. Açık hava macera rekreasyonu, bireylerin psikolojik, sosyokültürel ve eğitsel gelişimlerini destekleyen çeşitli teorik yaklaşımlar çerçevesinde kapsamlı bir şekilde ele alınmaktadır. Psikolojik perspektifte, bireylerin macera etkinliklerine katılım motivasyonlarının ardında heyecan veya risk arayışından ziyade ustalık, etkinliğe bağlılık ve becerilerine güven yatmaktadır. Akış teorisi, bu tür faaliyetlerde bireylerin becerileri ile karşılaştıkları zorlukların uyumlu hale geldiği anlarda derin bir katılım ve tatmin yaşadıklarını öne sürmektedir. Bu süreç, bireylerin zihinsel sağlıklarını olumlu yönde etkileyerek stres seviyelerini azaltmaktadır. Benzer şekilde, biyofili hipotezi ve doğa bağlılığı teorileri, bireylerin doğaya olan içsel bağlılıklarını ve bu etkileşimlerden elde ettikleri psikolojik faydaları açıklamaktadır. Bu teoriler, bireylerin doğa ile kurdukları bağın özsaygı, dayanıklılık ve genel psikolojik refah üzerinde olumlu etkiler yarattığını vurgulamaktadır (Bentley, 2024). Sosyokültürel açıdan incelendiğinde, açık hava macera rekreasyonu sosyal bir uygulama olarak değerlendirilmektedir. Sosyal uygulama teorisi, bu tür etkinliklerin bireylerin sosyal bağlarını güçlendiren ve toplum içinde kabul gören bir deneyim alanı sunduğunu öne sürmektedir (Quay, 2013). Klasik sosyoloji teorileri olan Marx, Durkheim ve Weber'in yaklaşımları, bu faaliyetlerin yabancılaşma, sosyal düzen ve toplumdaki rasyonalizasyon gibi konulara dair içgörüler sunduğunu açığa çıkarmaktadır (Pike & Beames, 2009). Modern sosyal teoriler ise hegemonya, habitus ve yapılanma gibi kavramlarla bireylerin kimlik gelişimi ve güç dinamikleri üzerindeki etkilerini analiz etmektedir. Eğitim bilimleri açısından bakıldığında, açık hava macera rekreasyonu, bireylerin bilgi edinme süreçlerini ve davranışsal gelişimlerini destekleyen metodolojiler sunmaktadır. Açık Hava Macera Eğitimi, özellikle ergenlerin psikososyal gelişimlerini desteklemek amacıyla risk yönetimi ve sosyal destek unsurlarını içermektedir (Down, 2024). Macera temelli öğrenme yaklaşımları, bilim gibi eğitim içerikleriyle entegre edilerek öğrencilerin içsel motivasyonlarını artırırken katılımlarını teşvik etmektedir. Davranışsal grup yönetimi yaklaşımları ise açık hava ortamlarında grup dinamiklerini etkin bir şekilde yöneterek olumlu davranışları desteklemekte ve katılımcıların

karşılaştıkları zorlukları azaltmaktadır. Motivasyon teorileri açısından değerlendirildiğinde, açık hava macera rekreasyonu eudaimonic (kişisel gelişim odaklı) ve hedonic (haz odaklı) motivasyonlar aracılığıyla anlaşılmaktadır. Bu teoriler, katılımcıların deneyim seviyelerine ve faaliyet türüne göre motivasyonlarının çeşitlilik gösterebileceğini öne sürmekte olup, kişisel gelişim ve haz odaklı güdülerin bu tür etkinliklere katılımın ardındaki temel itici güçler arasında yer aldığı açığa çıkarmaktadır (Ewert & Drenzo, 2023). Açık alan macera rekreasyonu, bireylerin doğa ile etkileşim kurarak kişisel gelişim, toplumsal dinamikler ve çevresel sürdürülebilirlik gibi alanlarda elde ettikleri kazanımları incelemek için çeşitli teorik yaklaşımlar çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu bağlamda, açık alan macera rekreasyonu üzerine yapılan araştırmalar genellikle üç ana teorik çerçevede yoğunlaşmaktadır: sürdürülebilirlik, deneysel öğrenme ve güç ilişkileri. Sürdürülebilirlik, açık alan rekreasyonunun temel taşlarından biridir. Genç vd. (2022), açık alan rekreasyonu ile sürdürülebilirlik kavramlarını bir arada ele alarak doğa sporlarının kentsel yaşamın getirdiği stresleri azaltma potansiyeline dikkat çekmiştir. Bu bağlamda, doğa ile yapılan etkinliklerin çevresel etkileri ve bu etkinliklerin sürdürülebilir bir şekilde nasıl gerçekleştirilebileceği üzerine yoğunlaşan araştırmalar, açık alan macera rekreasyonunun sürdürülebilirlik açısından önemini açığa çıkarmaktadır (Koçak & Balcı, 2010). Dinç (2021) ise, açık alan rekreasyonu kapsamında doğa eğitimi paradigmasını inceleyerek sürdürülebilirlik ve çevresel farkındalık konularının önemini vurgulamaktadır. Bu çalışmalar, açık alan rekreasyonunun yalnızca bireysel bir deneyim olmanın ötesinde, çevreyle uyum içinde sürdürülebilir bir yaşam tarzını destekleyebileceğini göstermektedir. Deneysel öğrenme, açık alan macera rekreasyonunun bir diğer önemli teorik çerçevesidir. Bu yaklaşım, bireylerin doğa ortamında yaşadıkları deneyimlerin, onların öğrenme süreçleri üzerindeki etkisini anlamayı amaçlar. Yumuk (2023), macera rekreasyonunun bireylerin merak, heyecan ve risk alma isteği gibi motivasyonlarını nasıl şekillendirdiğini açıklamaktadır. Deneysel öğrenme, katılımcıların doğa ile etkileşimde bulunarak hem fiziksel hem de duygusal becerilerini geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Dinç (2021) bu sürecin, bireylerin doğa ile olan ilişkilerini derinleştirdiğini ve sosyal etkileşimlerini artırdığını belirtmektedir. Böylece, deneysel öğrenme çerçevesinde açık alan macera rekreasyonu, katılımcıların bireysel ve sosyal gelişimlerini destekleyen değerli bir araç olarak öne çıkmaktadır. Güç ilişkileri ise Foucault'nun teorik çerçevesi üzerinden incelenmektedir. Foucault'nun güç, gözetim ve hükümetlilik kavramları, açık alan macera rekreasyonunun disiplin ve kontrol mekanizmaları ile nasıl bir ilişki içinde olduğunu anlamak için kritik bir çerçeve sunmaktadır. Bowdridge ve Blenkinsop (2011), açık hava eğitiminde uygulanan disiplin ve kontrol mekanizmalarının nasıl işlediğini ve bu mekanizmaların katılımcılar üzerindeki etkilerini analiz etmektedir. Zink ve Burrows (2006) da, açık alan macera rekreasyonunun bireylerin kendilerini yönetme biçimlerinde ve bu süreçte hangi güç dinamiklerinin etkili olduğunu anlamada önemli bir fırsat sunduğunu ifade etmektedir. Bu teorik çerçeve, açık alan macera rekreasyonunun bireysel özgürlük ve kontrol arasındaki dengeyi nasıl ele aldığını daha iyi anlamamıza olanak

sağlamaktadır. Açık alan macera rekreasyonu üzerine yapılan çalışmalar, sürdürülebilirlik, deneyimsel öğrenme ve güç ilişkileri gibi teorik yaklaşımların bireylerin ve toplumun doğa ile olan ilişkisini nasıl şekillendirdiğine dair kavramsal yapıyı oluşturmaktadır.

2. 1. 1. 1. 1. Klasik Sosyolojik Teoristler: Karl Marx, Emile Durkheim, Max Weber

Marx, toplumsal yapının sınıflı bir toplum düzeni üzerine inşa edildiği, açık toplumsal ayrımların bulunduğu bir sistemde, siyaset, hukuk ve ideolojinin çoğunlukla bu yapıyı sürdürmek ya da maskeleyen için işlediğini öne sürmektedir. Marx'a göre, bu ideolojik yapı, "üstyapı" (superstructure) olarak adlandırılır ve üretim araçlarının kontrolünü elinde bulduran egemen sınıf tarafından şekillendirilmektedir. Üstyapı, ekonomik altyapıyı destekleyen ve onun devamlılığını sağlayan fikirler ve değerler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Açık hava macerasının tarihsel gelişimi incelendiğinde, bu alandaki faaliyetlerin uzun süre boyunca seçkin kesimlerin ve varlıklı bireylerin arzuları doğrultusunda şekillendiği görülmektedir (Macfarlane, 2004). Bu durum, macera kavramının, egemen sınıfın kültürel sermayesini pekiştiren bir araç olarak işlev gördüğünü ve bu bağlamda toplumsal eşitsizliklerin yeniden üretimine katkıda bulunduğunu göstermektedir. Karl Marx'ın teorileri, açık alan macera rekreasyonunu bireylerin doğa ile etkileşimleri, toplumsal ilişkileri ve ekonomik yapılar üzerindeki etkileri açısından değerlendirmek için önemli bir kuramsal çerçeve sunmaktadır. Marx, toplumsal ilişkilerin ve ekonomik yapıların bireylerin yaşam deneyimlerini şekillendirdiğini vurgulayarak, bireylerin toplumsal bağlamda konumlanmalarının doğa ile ilişkilerini de etkilediğini öne sürmektedir. Bu bağlamda, açık alan macera rekreasyonu, bireylerin doğa ile etkileşimlerini yeniden inşa etme ve toplumsal bağlarını güçlendirme potansiyeline sahiptir. Marx'ın temel kavramlarından biri olan "alienasyon" (yabancılaşma), özellikle kapitalist üretim ilişkilerinin bireyleri üretim süreçlerinden ve doğadan koparma etkisi üzerine yoğunlaşmaktadır. Kapitalist toplumlarda bireyler, çalışma koşulları ve üretim süreçleri nedeniyle kendi üretimlerinden ve doğa ile olan bağlantılarından uzaklaşmış hissediler. Bu çerçevede, açık alan etkinlikleri, bireylerin doğa ile doğrudan bağlantı kurma fırsatı sağlayarak bu yabancılaşmayı aşmalarına yardımcı olabilmektedir (Love, 2017). Bu tür etkinlikler, bireylerin hem fiziksel hem de zihinsel sağlıklarını iyileştirirken, doğayla yeniden etkileşime geçmelerine ve toplumsal bağlarını güçlendirmelerine olanak tanımaktadır (Zheng, 2023). Marx'ın "toplumsal üretim" kavramı ise açık alan macera rekreasyonunun sosyal boyutlarını anlamak için önemli bir kuramsal çerçeve sunmaktadır. Bu kavram, bireylerin yalnızca doğa ile bireysel bir bağlantı kurmalarının ötesinde, toplumsal ilişkilerini de yeniden kurma potansiyeline işaret etmektedir. Açık alan etkinlikleri, bireylerin sosyal etkileşimde bulunmalarını ve toplumsal bağlarını güçlendirmelerini desteklemektedir. Örneğin, grup tabanlı açık alan etkinlikleri, katılımcılar arasında işbirliğini teşvik ederek, bireylerin sosyal destek hissetmelerine ve dayanışma duygusunu

pekiştirmelerine olanak tanımaktadır (Kupfer vd., 2021). Bu tür faaliyetler, katılımcıların ortak bir amaç etrafında toplanmalarını sağlarken, toplumsal bağların güçlenmesine de katkıda bulunur (Mozzachioldi, 2022). Marx'ın bir diğer önemli kavramı olan “sınıf mücadelesi,” açık alan macera rekreasyonuna erişim ve toplumsal eşitlik açısından ele alınabilir. Açık alan etkinliklerine katılım, çoğu zaman bireylerin ekonomik durumları ile doğrudan ilişkilidir; bu durum, belirli sosyal grupların doğa ile etkileşim kurma fırsatlarını kısıtlamaktadır. Bu bağlamda, ekonomik koşulların bir sonucu olarak bazı bireyler, açık alan etkinliklerine erişim konusunda dezavantajlı bir konumda bulunmaktadır (Kozak & Doğan, 2016). Marx'ın sınıf mücadelesi perspektifi, doğa ile etkileşim fırsatlarının daha adil bir şekilde dağıtılmasını sağlamak amacıyla sosyal adalet ve eşitlik ilkelerinin önemine vurgu yapmaktadır. Dolayısıyla, açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin toplumun tüm kesimlerine ulaşılabilir hale getirilmesi, toplumsal eşitlik açısından önemli bir hedef olarak öne çıkmaktadır. Karl Marx'ın teorileri, açık alan macera rekreasyonunu bireylerin doğa ile olan etkileşimleri ve toplumsal ilişkilerini şekillendiren ekonomik yapılar bağlamında anlamak için kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. Marx'ın yabancılaşma, toplumsal üretim ve sınıf mücadelesi gibi kavramları, açık alan etkinliklerinin bireyler üzerindeki olumlu etkilerini, toplumsal bağların güçlenmesini ve erişilebilirlik açısından eşitliğin önemini ele alarak bu alanın daha kapsayıcı ve adil bir biçimde geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Açık alan macera rekreasyonu, sadece bireylerin doğayla yeniden bağ kurmalarını sağlamamakta, aynı zamanda bu deneyimlerin herkes için erişilebilir hale getirilmesi yoluyla toplumsal dayanışmanın artırılmasına da olanak sunmaktadır.

Émile Durkheim, sosyoloji disiplininin oluşumunda ve gelişiminde önemli katkılar sağlayan temel düşünürlerden biri olarak kabul edilmektedir. Toplumsal yaşamın çeşitli boyutlarına ilişkin çalışmaları özellikle intihar, din, sanayileşme ve eğitim gibi konular üzerine yaptığı araştırmalar sosyolojinin bilimsel bir disiplin olarak akademik alanda yerleşmesine öncülük etmiştir. Durkheim'in düşüncelerini şekillendiren entelektüel ve toplumsal bağlamı anlamak için, 1870-1895 yılları arasında Fransa'da meydana gelen sosyal ve siyasi dönüşümlerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu dönemde, Fransa-Prusya Savaşı'ndaki yenilgi, Napolyon III'ün iktidardan düşüşü gibi olaylar, Fransız toplumunun siyasal ve toplumsal yapısında önemli değişimlere yol açmıştır. Durkheim, sosyolojinin toplum üzerinde etkili olabilmesi için bilimsel yöntemlere dayanması gerektiğini savunmuştur. Sosyoloji aracılığıyla, geleneksel Fransız Katolikliği ve köklü sosyal muhafazakârlığı reddeden, modern bir ideolojiye dayalı yeni bir yurttaşlık etiğinin oluşturulmasına katkı sağlamayı amaçladığı öne sürülmektedir. Auguste Comte'un tüm disiplin alanlarında bilimsel metodolojiyi teşvik etmesinin ardından Durkheim, sosyolojiyi kabul edilmiş bilimsel yöntemlerle çalışılabilecek ayrı bir disiplin alanı olarak kurmaya çalışmıştır. Durkheim'in bu katkıları, sosyal bilimlerde derin ve kalıcı bir etki bırakmıştır. Émile Durkheim'in teorileri, açık alan macera rekreasyonunu sosyal entegrasyon ve toplumsal normların bireyler üzerindeki etkileri açısından değerlendirmek için önemli bir kuramsal çerçeve sunmaktadır. Durkheim, bireylerin toplumsal

yapılar içerisindeki konumlarını ve bu yapıların bireylerin davranışları üzerindeki yönlendirici etkilerini analiz ederek, toplumsal bağların bireysel deneyimleri nasıl şekillendirdiğini açıklamıştır. Bu bağlamda, açık alan macera rekreasyonu, bireylerin doğa ile etkileşimde bulunarak sosyal bağlarını güçlendirmelerine, toplumsal normlarla ilişkilerini yeniden değerlendirmelerine ve sosyal aidiyet hissini artırmalarına katkı sağlayabilir (Yüksek, 2021). Durkheim'in temel kavramlarından biri olan "sosyal entegrasyon," bireylerin grup tabanlı açık hava etkinlikleri yoluyla sosyal destek bulmaları ve aidiyet duygularını geliştirmeleri açısından kritik bir rol oynar. Durkheim'a göre, sosyal entegrasyon, bireylerin ruh sağlığı üzerinde koruyucu bir etki yaratmaktadır; dolayısıyla açık alan macera rekreasyonu gibi etkinlikler, bireylerin toplumsal bağlarını kuvvetlendirerek, onların psikolojik iyilik hallerini de destekleme potansiyeline sahiptir. Grup tabanlı açık alan etkinlikleri, bireylerin birlikte hareket etmeleri yoluyla sosyal normlara uyumlarını artırır ve toplumsal bağların güçlenmesine katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda, bireylerin işbirliği ve dayanışma gibi değerleri tecrübe ettikleri bu tür faaliyetler, hem bireysel refah hem de sosyal entegrasyon üzerinde olumlu bir etki yaratmaktadır (Abrutyn & Mueller, 2015). Ayrıca, Durkheim'in "anomi" kavramı, bireylerin toplumsal normlardan uzaklaştıklarında yaşadıkları belirsizlik ve boşluk hissini tanımlar. Anomi, bireylerin toplumsal bağlarının zayıfladığı, kuralların ve beklentilerin belirsizleştiği durumlarda ortaya çıkar ve bireylerin ruh sağlığını olumsuz etkileyebilmektedir. Açık alan macera rekreasyonu, bireylerin doğa ile etkileşimde bulunarak bu anomi durumunu aşmalarına ve kendilerini yeniden keşfetmelerine katkı sağlar (Acevedo, 2005). Doğa ile gerçekleştirilen etkinlikler, bireylerin toplumsal normlara yeniden bağlantı kurmalarını destekleyerek anomi hissini azaltır ve bireylerin toplumsal yapı ile daha güçlü bir uyum sergilemelerine yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda, açık alan etkinliklerinin bireylerin sosyal aidiyet hissini yeniden kazanmasını teşvik ettiği ve anomi gibi sosyal izolasyon durumlarını hafifletebileceği öne sürülmektedir. Durkheim'in "toplumsal normlar" kavramı da açık alan macera rekreasyonu bağlamında incelendiğinde önem taşımaktadır. Toplumsal normlar, bireylerin davranışlarını yönlendiren kurallar ve beklentiler olarak, sosyal düzenin sürdürülmesi açısından önemli bir role sahiptir. Açık alan etkinlikleri, bireylerin toplumsal normları deneyimleyip içselleştirmelerine olanak tanıyarak, işbirliği, dayanışma ve sosyal sorumluluk gibi normları güçlendirme potansiyeli taşımaktadır. Örneğin, grup etkinlikleri sırasında katılımcılar, ortak bir amaç etrafında birleşerek birbirleriyle uyum içerisinde çalışır ve bu süreçte sosyal normları gözleme ve uygulama fırsatı bulmaktadırlar. Bu durum, bireylerin toplumsal normların işlevselliğini kavrayarak, toplumsal düzenin sürdürülmesinde bu normların önemini anlamalarını sağlamaktadır. Durkheim'in sosyal entegrasyon, anomi ve toplumsal normlar gibi temel kavramları, açık alan etkinliklerinin bireyler üzerindeki olumlu etkilerini, toplumsal bağların güçlendirilmesini ve sosyal düzenin sürdürülebilirliğini ele alarak, açık alan macera rekreasyonunun sosyal boyutlarının derinlemesine anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır.

Émile Durkheim'in toplum ve birey arasındaki ilişkiye dair temel kavrayışları, macera ve maceracıların toplumsal işlevlerini anlamada önemli bir çerçeve sunmaktadır. Macera faaliyetleri, genellikle bireysel seçimler ve kişisel tatmin arayışları olarak görülse de, Durkheim'in yaklaşımı bu tür faaliyetlerin daha geniş toplumsal işlevlerini anlamaya olanak tanımaktadır. Özellikle, macera etkinliklerinin bireyler arası sosyal dayanışmayı ve toplumsal düzeni nasıl güçlendirdiği üzerine düşünmek, maceranın bireysel deneyimlerin ötesindeki rolünü açıklamaya yardımcı olmaktadır. Maceracıların toplumsal hayatta nasıl sembolleştirildiği, toplumun değerleriyle uyumlu şekilde sosyal uyumu pekiştiren bir araç haline gelebileceğini göstermektedir (Craib, 1997). Maceracılar, toplum tarafından yalnızca bireysel başarıları nedeniyle değil, aynı zamanda ulusal kimliği ve değerleri yansıttıkları için de ödüllendirilir ve onurlandırılır. Bu durum, maceracıların başarılarının toplumsal düzeyde kutlanmasını sağlar ve toplumun ortak değerlerinin bir yansıması olarak algılanmaktadır (Loy & Booth, 2002). Örneğin, 2012 Vendee Globe yelken yarışına katılan bir İskoç kaptanın ulusal kimlik ve sosyal dayanışma temsili olarak sunulması, maceranın toplumdaki sosyal uyumu teşvik eden bir araç olarak işlev gördüğünü açığa çıkarmaktadır. Yarışa katılan yelken ekibinin web sitesi, İskoç ulusal kimliğini yüceltmekte ve İskoç halkının ortak geçmişine, kültürel mirasına ve dayanışma ruhuna vurgu yapmaktadır (Kane & Tucker, 2007). İskoçya'nın tarihi figürleri ve başarıları üzerinden, maceranın ulusal değerlerle nasıl ilişkilendirildiği ve toplumsal aidiyet duygusunun nasıl pekiştirildiği görülmektedir. Bu bağlamda, yelken ekibinin projesi, sosyal dayanışma ve ulusal gurur gibi kolektif bilince dayalı değerleri öne çıkararak, toplumdaki uyumun sürdürülmesine katkı sağlamaktadır. Durkheim'in teorisi, maceranın yalnızca bireysel bir eylem değil, aynı zamanda toplumsal normları ve değerleri pekiştiren bir sosyal olgu olduğunu anlamamıza olanak tanır (Kane, 2011). Macera etkinliklerinin medya ve diğer iletişim araçları aracılığıyla temsili, toplumsal düzenin korunmasına ve kolektif bilincin yeniden üretilmesine hizmet etmektedir. Bu da, maceranın bireylerin toplumsal bağlarını güçlendiren ve toplumsal uyumu sürdüren önemli bir araç olduğunu göstermektedir (Whitehead, 1947). Bu teorik çerçeve, açık alan etkinliklerinin sadece bireysel gelişim için değil, aynı zamanda toplumsal bütünlük ve sosyal uyumun güçlendirilmesi için de önemli bir araç olarak değerlendirilmesini sağlamaktadır.

Max Weber'in teorileri, açık alan macera rekreasyonu bağlamında bireylerin sosyal etkileşimleri, bireysel motivasyonları ve toplumsal yapıların deneyimlerini nasıl şekillendirdiğini anlamak için güçlü bir teorik çerçeve sunar (Loynes, 1996). Weber, toplumsal eylemin anlamına ve bireylerin bu eylemlerin arkasındaki motivasyonlarına odaklanarak, bireylerin toplum içinde kendilerini ifade etme biçimlerini analiz etmiştir. Bu bağlamda, Weber'in teorileri, açık alan macera rekreasyonunun bireylere sunduğu deneyimleri ve bu deneyimlerin sosyal dinamiklerle ilişkisini incelemeye olanak tanımaktadır. Becker (1996)' e göre Weber'in temel kavramları olan rasyonelleşme, bürokratikleşme ve toplumsal düzen, bireylerin sosyal yapılar içerisindeki yerini ve bu yapılarla etkileşimlerini açıklamada önemli bir çerçeve sunmaktadır. Rasyonelleşme, toplumsal

yaşamın artan şekilde sistematik, hesaplanabilir ve düzenli hale gelmesi olarak tanımlanmaktadır. Weber, modern toplumun giderek daha fazla rasyonelleşmiş süreçlerle yönetildiğini ve bu durumun bireylerin deneyimlerini şekillendirdiğini öne sürmektedir. Bu bağlamda, Weber'e göre, bireylerin eylemleri giderek daha fazla araçsal-rasyonel motivasyonlar çerçevesinde değerlendirilmektedir. Cashmore (1996)' e göre Bürokratikleşme, Weber'in modern toplumun örgütsel yapılarını analiz ederken kullandığı diğer bir önemli kavramdır. Bürokrasi, hiyerarşik yapıların, standartlaştırılmış prosedürlerin ve kuralların egemen olduğu bir yönetim biçimini ifade etmektedir. Bu yapı, Weber'e göre, bireylerin özgünlük ve kendiliğindenlik duygularını kaybetmelerine yol açan, aynı zamanda toplumsal işleyişin düzenliliğini sağlayan bir mekanizmadır. Açık alan macera rekreasyonu, bireylerin doğa ile etkileşimde bulunmalarını sağlarken, onların bireysel hedeflerine ulaşma süreçlerinde sosyal bağların ve toplumsal yapıların etkisini gözlemlemek için uygun bir alan sunmaktadır (Weber, 1978). Weber'in "ideal tip" kavramı, açık alan macera rekreasyonunun çeşitli yönlerini analiz etmek için oldukça elverişlidir. İdeal tip, bir sosyal olgunun ya da fenomenin belirgin özelliklerini temsil eden kavramsal bir model olarak, belirli bir eylemin veya sürecin özünü yakalamayı amaçlar (Hamilton, 2000). Açık alan etkinliklerinde, ideal tip kavramı kullanılarak bireylerin doğa ile olan ilişkilerinin sosyal dinamikleri değerlendirilmektedir. Örneğin, grup tabanlı macera etkinlikleri, bireylerin sosyal entegrasyonunu ve işbirliği becerilerini güçlendirmek amacıyla kurgulanmış bir ideal tip olarak ele alınabilmektedir. DiPadova'ya (1996) göre, bu tür etkinlikler katılımcıların birbirleriyle etkileşime geçerek sosyal bağlarını güçlendirmelerini sağlamaktadır. Bu bağlamda, açık alan etkinlikleri, bireylerin sosyal bir yapı içinde kendilerini ifade etmelerini ve aidiyet duygusu geliştirmelerini destekleyen önemli bir deneyim alanı sunmaktadır. Weber'in "sosyal eylem" kavramı açık alan macera rekreasyonundaki bireysel motivasyonları anlamak için temel bir çerçeve sunmaktadır. Sosyal eylem, bireylerin toplumsal bağlamda anlam yükledikleri eylemleri ifade etmektedir. Weber, bireylerin sosyal bağlamda anlamlı olan bu eylemleri gerçekleştirirken toplumsal yapıların etkisi altında olduklarını vurgulamıştır (Weber, 1978). Açık alan etkinlikleri, bireylerin doğa ile etkileşimde bulunarak kendilerini ifade etmelerine ve kişisel tatminlerini artırmalarına olanak tanır. Santana (2019), bireylerin macera arayışlarının hem kişisel tatmin hem de sosyal etkileşim için önemli bir motivasyon kaynağı olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda, açık alan macera rekreasyonu bireylerin sadece doğa ile ilişki kurmalarını değil, aynı zamanda kendilerini sosyal bir ortamda ifade etmelerini ve kendi potansiyellerini keşfetmelerini destekleyen bir deneyim sunmaktadır. Bunun yanı sıra, Weber'in "karizmatik otorite" kavramı, açık alan macera rekreasyonunda liderlik ve grup dinamikleri bağlamında önemli görülmektedir (Pine & Gilmore, 1999). Karizmatik otorite, bireylerin güçlü bir liderin etkisi altında motivasyonlarını artırarak ortak bir hedef doğrultusunda hareket etmelerini sağlayan bir liderlik biçimidir. Weber'e göre, karizmatik liderler, grubun enerji ve motivasyon seviyesini yükselterek, grup içinde güçlü bir sosyal etkileşim ortamı yaratabilirler. Aksan (2016), karizmatik liderlerin açık alan etkinliklerinde katılımcıların

motivasyonlarını artırarak, etkinliklerin daha etkili bir şekilde gerçekleşmesini sağladığını ifade etmektedir. Bu tür bir liderlik modeli, katılımcılar arasındaki sosyal bağları güçlendirirken, onların deneyimlerini zenginleştirir ve grup içinde güçlü bir uyum sağlamaktadır. Dolayısıyla, karizmatik otoritenin açık alan macera rekreasyonundaki varlığı, grup içi etkileşimleri teşvik ederek bireylerin toplumsal aidiyet hissini desteklemektedir. Max Weber'in teorileri, açık alan macera rekreasyonu bağlamında bireylerin sosyal etkileşimlerini, motivasyonlarını ve toplumsal yapıların üzerlerinde bıraktığı etkileri anlamak için derin bir kuramsal çerçeve sunmaktadır. Weber'in “ideal tip” ve “sosyal eylem” gibi kavramları, açık alan etkinliklerinin bireyler üzerindeki etkilerini ve sosyal dinamiklerini anlamada kritik bir rol oynar. Ayrıca, “karizmatik otorite” kavramı, liderliğin bireylerin toplumsal uyum ve aidiyet duygusu geliştirmesindeki önemini vurgularken, açık alan macera rekreasyonunda grup dinamiklerini ve bireylerin sosyal entegrasyon süreçlerini anlamamıza katkı sağlamaktadır. Bu teorik çerçeve, açık alan macera rekreasyonunun sadece bireysel gelişim ve tatmin sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal bağların ve sosyal etkileşimlerin güçlenmesine katkıda bulunduğunu açığa çıkarmaktadır.

Bu çalışmada, Kaçkar Bölgesi'ndeki açık alan macera rekreasyonunun yönetim modelini geliştirmeyi amaçlarken, Pestel, Vrio, benchmarking ve Kalite Fonksiyon Göçerimi analizlerinden yararlanarak kapsamlı bir kavramsal çerçeve oluşturulması hedeflenmektedir. Bu analiz yöntemlerinin her biri, bölgedeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin politik, ekonomik, sosyal, teknolojik, yasal ve çevresel dış faktörler ışığında değerlendirilmesini, rekreasyon kaynaklarının değer analizini, kıyaslamayı ve kalite standartlarının belirlenmesini sağlamaktadır. Karl Marx, Émile Durkheim ve Max Weber'in teorik yaklaşımlarından faydalanarak bu analizlerin toplumsal bağlamda anlamlandırılması, çalışmanın kavramsal temellerini güçlendirmekte ve alanın mevcut yapısını geniş bir perspektifte irdelemeye olanak tanımaktadır. Pestel analizinin sunduğu geniş çerçeveye, Kaçkar Bölgesi'nin politik, ekonomik, sosyal, teknolojik, yasal ve çevresel bağlamda incelenmesi, bölgedeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin dış faktörlerle nasıl etkileşime girdiğinin anlaşılmasını sağlamaktadır. Marx'ın toplumsal ve ekonomik yapı analizleri, bu bağlamda kapitalist yapının rekreasyonel erişime nasıl yön verdiğini ve sosyoekonomik koşulların doğa ile bağlantıya etkisinin anlaşılmasında rehberlik etmektedir. Örneğin, politik istikrar, ekonomik kalkınma düzeyi ve sosyal yapı, bireylerin doğa ile bağlantı kurma olanaklarını belirlerken; teknolojik gelişmeler ve yasal düzenlemeler de katılımcı güvenliği, erişim imkânları ve çevresel sürdürülebilirliği etkilemektedir. Dolayısıyla, Pestel analizini Marx'ın toplumsal yapı perspektifiyle birleştirerek, Kaçkar Bölgesi'ndeki açık alan macera rekreasyonunun dış faktörler karşısında sürdürülebilirliğini ve kapsayıcılığını sağlamaya yönelik stratejiler geliştirilmeye çalışılmaktadır. Vrio analiz yöntemi, Kaçkar Bölgesi'nin açık alan rekreasyon kaynaklarının sürdürülebilir rekabet avantajını değerlendirme sürecinde oldukça etkili bir araç sunmaktadır. Değerli, nadir, taklit edilmesi zor ve organizasyonel olarak desteklenen kaynakların belirlenmesi, bölgedeki rekreasyon

faaliyetlerinin stratejik olarak nasıl geliştirileceğine dair ipuçları sağlamaktadır. Durkheim'in sosyal entegrasyon ve toplumsal dayanışma teorisi, Vrio analizinde özellikle organizasyonel destek ve sosyal uyum boyutlarının anlaşılmasına olanak tanımaktadır. Grup tabanlı rekreasyon etkinliklerinin katılımcılar arasında sosyal destek sağlayarak toplumsal bağları güçlendirdiğini göz önüne alarak, Kaçkar'daki etkinliklerin bu bağları güçlendiren bir yönetim yapısına sahip olması gerektiği düşünülebilir. Bu bağlamda, sosyal uyum ve destekleyici bir organizasyon yapısının Vrio analizinde önem taşıyan özellikler olduğu değerlendirilebilir. Benchmarking, Kaçkar Bölgesi'ndeki açık alan macera rekreasyon faaliyetlerinin ulusal ve uluslararası düzeyde benzer alanlarla kıyaslanarak güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesini sağlamaktadır. Weber'in ideal tip ve sosyal eylem teorileri, Kaçkar'da gerçekleştirilen faaliyetlerin bireyler üzerindeki etkisini analiz etmekte kıyaslama perspektifini genişletmektedir. Weber'in sosyal eylem yaklaşımı, Kaçkar'daki rekreasyon etkinliklerinin yalnızca bireysel tatmin değil, aynı zamanda toplumsal aidiyet yaratma kapasitesi ile değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır. Bu bağlamda, Kaçkar Bölgesi'ndeki etkinliklerin, sosyal uyum ve bireysel motivasyon açısından diğer bölgelerdeki benzer faaliyetlerle karşılaştırılması, modelin rekabet avantajını belirlemek ve güçlendirmek açısından önem taşımaktadır. Kalite Fonksiyon Göçerimi analiz yöntemi, katılımcı ve uzman beklentilerinin kalite standartlarına dönüştürülmesi sürecinde etkin bir araç sunmaktadır. Katılımcı memnuniyetinin ve hizmet kalitesinin belirlenmesi, Kaçkar Bölgesi'nin açık alan macera rekreasyonuna olan ilgiyi artırmak için kritik bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Durkheim'in toplumsal normlar ve sosyal uyum teorisi, KFG analizinde, katılımcıların güven, dayanışma ve toplumsal aidiyet, başarılı hizmet gibi normlarla etkileşime girme ihtiyaçlarına dikkat çekmektedir. Toplumsal entegrasyonun bireylerin ruh sağlığı üzerinde olumlu bir etki yaratabileceği düşünülerek, Kalite Fonksiyon Göçerimi sürecinde bireysel memnuniyetin ve sosyal uyumun sağlayabilme hedeflerinin tespit edilmesi önemli görülmektedir. Ayrıca, katılımcıların beklentilerini analiz etmek, Kaçkar Bölgesi'ndeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin, sosyal dayanışmayı artıracak ve topluluk yapısını güçlendirecek şekilde kurgulanmasına katkı sağlamaktadır. Bu analizlerin sağladığı çerçeve, Kaçkar Bölgesi'ndeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin yalnızca bireysel bir deneyim sunmadığını, aynı zamanda toplumsal bağları ve sosyal bütünleşmeyi teşvik eden bir alan olarak önem taşıdığını göstermektedir. Marx'ın yabancılaşma ve sınıf mücadelesi kavramları, Durkheim'in sosyal entegrasyon ve normlar üzerine analizleri ve Weber'in sosyal eylem ve ideal tip teorileri, Kaçkar Bölgesi'ndeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin daha geniş bir sosyal ve ekonomik çerçevede ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu çerçevede oluşturulan yönetim modelinin, bölgedeki açık alan rekreasyon faaliyetlerinin sosyal uyum, eşit erişim ve sürdürülebilir rekabet avantajı sağlama hedefleri doğrultusunda geliştirilmesi gerektiği düşüncesinin önemini belirtmektedir.

2. 1. 1. 1. 2. Modern Sosyolojik Teoristler: Antonio Gramsci, Norbert Elias, Erving Goffman, Pierre Bourdieu, Anthony Giddens, Michel Foucault

Antonio Gramsci, İtalyan bir Marksist düşünür olarak, toplumsal güç ilişkilerinin kültürel ve ideolojik boyutlarına dair geliştirdiği hegemonya kavramıyla tanınmaktadır. Gramsci'nin hegemonya anlayışı, yalnızca ekonomik ilişkilerle değil, aynı zamanda kültürel normlar ve ideolojik pratikler yoluyla sürdürülen karmaşık bir toplumsal yapı öngörmektedir. Hegemonya, Gramsci'ye göre, egemen sınıfın, yalnızca zor kullanarak değil, aynı zamanda rıza yoluyla toplumun geniş kesimlerini kontrol altında tutmasını sağlayan bir mekanizmadır. Bu rıza, kültürel ve ideolojik araçlar aracılığıyla elde edilmekte ve toplumsal düzenin egemen sınıfın çıkarları doğrultusunda devamını sağlamaktadır (Rana, 2020). Gramsci'nin bu teorik çerçevesinde, "organik entelektüeller" kavramı merkezi bir öneme sahiptir. Organik entelektüeller, belirli bir toplumsal sınıfın doğrudan deneyimlerinden ve çıkarlarından beslenen, bu sınıfın ideolojik liderliğini üstlenen bireylerdir. Bu entelektüeller, mevcut hegemonik düzeni sorgulamak ve alternatif toplumsal yapıların inşasına katkıda bulunmak amacıyla bilgi ve farkındalık üretirler (Wilson, 2001). Gramsci'ye göre, bu aktörler hegemonya mücadelesinde kilit bir rol oynar, çünkü toplumun marjinal kesimlerine temsil alanı sunarak onların seslerini hegemonik düzene karşı yükseltmelerine olanak tanımaktadır. Gramsci'nin teorik mirasında önemli bir diğer kavram "düşünce dünyasıdır" (Wainwright, 2010). Bu kavram, bireylerin toplumsal gerçekliği algılama biçimlerini ve bu algıların onların eylemlerini nasıl şekillendirdiğini ifade etmektedir. Gramsci, düşünce dünyasının, hegemonik güçlerin bireylerin zihinleri üzerindeki etkisini anlamada kritik bir rol oynadığını savunmaktadır. Bireylerin düşünce dünyası, yalnızca kişisel deneyimlerden değil, aynı zamanda toplumsal kurumlar ve kültürel pratikler aracılığıyla şekillenen kolektif bilinçle de derinden bağlantılıdır. Gramsci'nin hegemonya ve organik entelektüel kavramları, açık alan macera rekreasyonu bağlamında da anlamlı bir analiz çerçevesi sunmaktadır. Macera sporları, bireylerin kimliklerini inşa ettiği, toplumsal normlarla etkileşimde bulunduğu ve hegemonik düzenin sınırlarını zorladığı bir alan olarak değerlendirilebilir. Açık hava etkinlikleri, katılımcılara hem bireysel hem de kolektif bir farkındalık geliştirme fırsatı sunarak, Gramsci'nin toplumsal dönüşüm için önerdiği eleştirel bilinci tetikleyebilir (Mayo, 2014). Gramsci'nin eğitim üzerine düşünceleri de bu bağlamda önemli bir yere sahiptir. Eleştirel pedagojinin kurucu yaklaşımlarından biri olarak, eğitim sürecinin hegemonik yapıları sorgulamak ve bireyleri toplumsal dönüşüm için hazırlamak üzere tasarlanması gerektiğini savunmaktadır. Macera temelli öğrenme gibi deneyimsel eğitim modelleri, katılımcıların eleştirel düşünme becerilerini geliştirerek toplumsal değişimi teşvik eden pedagojik araçlar olarak değerlendirilebilir. Antonio Gramsci'nin hegemonya, organik entelektüeller ve düşünce dünyası üzerine geliştirdiği teorik çerçeve, açık alan macera rekreasyonu gibi dinamik toplumsal alanlarda bireylerin toplumsal yapılarla olan ilişkilerini derinlemesine anlamak için güçlü bir araç sunmaktadır. Bu bağlamda Gramsci, doğa sporları ve

macera rekreasyonu gibi faaliyetlerin, sadece bireysel tatminin ötesinde toplumsal normları sorgulayan ve dönüştüren potansiyelini anlamamıza katkı sağlamaktadır (Mayo, 2014).

Antonio Gramsci'nin teorik perspektifleri, özellikle kültürel hegemonya ve bireylerin toplumsal yapılar içindeki konumlarını ele alış biçimiyle, açık alan macera rekreasyonu bağlamında zengin bir analiz çerçevesi sunmaktadır. Gramsci'nin kültürel hegemonya kavramı, bu tür etkinliklerin bireylerin kimlik oluşumları ve sosyal normlarla etkileşimlerini nasıl şekillendirdiğini anlamak için kritik bir araçtır. Açık alan macera rekreasyonu, bireylerin doğayla olan etkileşimlerini artırarak, sosyal dayanışma ve karşılıklı bağımlılık duygularını pekiştiren bir alan yaratmaktadır. Dinç ve Tez'in (2021) çalışmalarında, doğa temelli etkinliklerin katılımcılara sunduğu farklı deneyim fırsatlarının sosyal etkileşimleri güçlendirdiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, Gramsci'nin toplumsal normların ve değerlerin bireyler tarafından nasıl içselleştirildiği üzerine düşünceleri, açık alan etkinliklerinin bireylerin kimlik oluşumundaki rolünü analiz etmek için önemli bir teorik çerçeve sunmaktadır. Grup dinamiği içinde gerçekleştirilen bu tür etkinlikler, sosyal normların yeniden üretildiği ve bireyler arasında dayanışmanın teşvik edildiği bir bağlam sunmaktadır. Bunun yanı sıra, açık alan macera rekreasyonunun sürdürülebilirlik boyutuyla ele alınması da Gramsci'nin düşünceleriyle örtüşmektedir. Genç vd. (2022), açık alan rekreasyonu ve sürdürülebilirlik ilişkisini bibliyometrik analiz yöntemiyle inceledikleri çalışmalarında, bu iki kavramın birlikte ele alındığı araştırmaların sayısında bir artış gözlemlenmiştir. Gramsci'nin kültürel hegemonya anlayışı, sürdürülebilirlik normlarının bu tür etkinlikler yoluyla nasıl yeniden yapılandırıldığını ve katılımcılar arasında nasıl yaygınlaştırıldığını anlamamıza katkı sağlamaktadır. Gramsci'nin bireylerin toplumsal yapı içindeki konumlarına dair analitik çerçevesi, ayrıca macera rekreasyonunun bireylerin psikolojik ve sosyal durumları üzerindeki etkilerini anlamada da değerli bir rehber olmaktadır. Beşikçi ve Dinç (2022), macera rekreasyonunun bireylerin risk alma eğilimleri ve mutluluk seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda, bireylerin risk içeren etkinliklere katılımının, sadece bireysel tatmin arayışıyla değil, aynı zamanda toplumsal değerler ve normlarla olan etkileşimleri bağlamında değerlendirilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Gramsci'nin teorik çerçevesi, açık alan macera rekreasyonunun toplumsal yapı içerisindeki yerini derinlemesine analiz etme olanağı sunmaktadır. Bu etkinlikler, bireylerin sosyal normları yeniden değerlendirmelerine ve hegemonik değerleri sorgulamalarına imkân tanıyan bir ortam yaratmaktadır. Böylece, macera rekreasyonu, bireylerin hem kimliklerini yeniden inşa etmelerine hem de toplumsal yapı içerisindeki yerlerini anlamalarına katkıda bulunan bir araç olarak öne çıkmaktadır.

Norbert Elias'ın figüratif sosyoloji yaklaşımı, toplumsal yapıların ve bireylerin davranışlarının karşılıklı bağımlılık ağları içinde dinamik bir şekilde evrildiğini vurgulamaktadır. Toplum, sabit bir yapı olmaktan ziyade, bireyler ve gruplar arasındaki güç dengelerinin sürekli değiştiği ve bu figürasyonların tarihsellik içinde şekillendiği bir süreç olarak ele almaktadır (Attarian, 2001). Bu yaklaşım, bireylerin ve toplumların uzun vadeli değişimlerini anlamak için güçlü bir analitik çerçeve

sunmaktadır. Açık alan macera rekreasyonu bağlamında Elias'ın teorik çerçevesi, bu tür etkinliklerin bireylerin sosyal bağlamlar içinde nasıl konumlandığını anlamak için önemli görülmektedir. Açık alan etkinlikleri, bireylerin doğa ile ve diğer katılımcılarla etkileşim kurduğu karmaşık figürasyon ağları yaratmaktadır. Örneğin, trekking, kaya tırmanışı veya heliski gibi doğa sporları, katılımcılar arasında hiyerarşik ilişkilerin ve karşılıklı bağımlılıkların yeniden üretildiği sosyal alanlar olarak değerlendirilmektedir. Bu etkinlikler, bireylerin rekreasyonel alanlarda sosyal statü, güç dengesi ve grup dinamiklerini yeniden tanımlamalarına olanak tanımaktadır (Soria vd., 2022). Elias'ın "uzun dönemli toplumsal değişim" perspektifi, açık alan rekreasyonunun medenileşme süreçlerindeki rolünü anlamada da kullanılabilir. Bu süreç, bireylerin sosyal normlar ve kurallar çerçevesinde kendilerini nasıl şekillendirdiğine dair önemli veriler sunmaktadır (Bowen vd., 2016). Elias, bireylerin sosyal bağlamda özenetim mekanizmalarını geliştirdiğini ve bu mekanizmaların rekreasyonel faaliyetlerde nasıl ortaya çıktığını analiz etmeye olanak tanımaktadır. Açık alan etkinliklerinin kültürel ve sosyal anlamı, Elias'ın figüratif sosyoloji kavramıyla derinlemesine analiz edilebilir. Bu tür faaliyetler, bireylerin sosyal düzen içindeki konumlarını ve kimliklerini yeniden yapılandırma sürecine katkıda bulunmaktadır. Örneğin, kaya tırmanışı, snowcat veya parkour gibi aktiviteler, bireylerin yalnızca fiziksel performanslarını değil, aynı zamanda toplumsal figürasyon içindeki rollerini de yeniden tanımladıkları bir alan sunmaktadır. Bu bağlamda, açık alan rekreasyonu, toplumsal dayanışma ve uyumun yanı sıra bireylerin sosyal kimliklerini güçlendiren bir platform olarak işlev görmektedir (Çetinkaya & Özçelik, 2021). Elias'ın sosyolojik çerçevesi, bireylerin sosyal ilişkilerini ve toplumsal yapı içindeki yerlerini anlamak için "figür" ve "alan" kavramlarını kullanmaktadır. Figür, bireylerin sosyal ilişkilerdeki konumlarını ifade ederken, alan bu ilişkilerin kurulduğu sosyal bağlamı temsil etmektedir (Bowen vd., 2016). Açık alan macera rekreasyonu, bireylerin sosyal figürlerini ve bu figürlerin toplumsal alan içindeki dinamiklerini keşfetmelerine olanak tanımaktadır. Soria'nın araştırması, açık alan etkinliklerine katılımın bireylerin dayanıklılık ve aidiyet duygularını artırdığını belirtmektedir. Bu bulgular, Elias'ın bireylerin sosyal ilişkilerinin güçlenmesi ve toplumsal normların içselleştirilmesi konusundaki düşünceleriyle örtüşmektedir (Soria vd., 2022). Norbert Elias'ın figüratif sosyoloji ve medenileşme süreçleri teorileri, açık alan macera rekreasyonunun bireyler ve toplumsal yapılar arasındaki etkileşimleri nasıl şekillendirdiğini anlamada kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. Açık alan etkinlikleri, bireylerin sosyal normları deneyimleyerek ve sorgulayarak kendilerini ifade etmelerine olanak tanımaktadır. Elias'ın düşünceleri, bireylerin doğa ile etkileşimleri sırasında sosyal normların nasıl şekillendiğini ve bu normların bireylerin sosyal ilişkileri üzerindeki etkilerini anlamada kritik bir rol oynamaktadır. Böylece, doğa sporları yalnızca fiziksel ve bireysel bir deneyim değil, aynı zamanda sosyal bağların ve grup dinamiklerinin geliştiği bir alan olarak işlev görmektedir.

Erving Goffman, sembolik etkileşimcilik yaklaşımıyla bireylerin sosyal etkileşimlerde nasıl "performans" sergilediklerini ve bu süreçte kimliklerini nasıl inşa ettiklerini inceleyen önemli bir

sosyologdur. Goffman'ın dramaturjik analiz modeli, toplumsal yaşamı bir tiyatro sahnesine benzetir; bireylerin “ön sahne” ve “arka sahne” performanslarıyla sosyal rollerini oynadıklarını ve diğer bireylerin beklentilerine uyum sağladıklarını öne sürmektedir (Goffman, 1956). Bu analiz, bireylerin sosyal düzenin sürekliliğini sağlama süreçlerine aktif bir şekilde katıldığını göstermektedir. Özellikle açık alan macera rekreasyonu bağlamında, bireylerin bu tür etkinlikler sırasında sosyal kimliklerini ve rollerini nasıl sundukları kritik bir inceleme alanı oluşturmaktadır. Goffman'ın “sahne” kavramı, doğa sporları gibi etkinliklerde bireylerin sosyal rollerini nasıl gerçekleştirdiklerini anlamada temel bir çerçeve sunmaktadır (Şan & Altun, 2023). Örneğin, dağ yürüyüşü veya yelken eğitimi sırasında katılımcılar, hem becerilerini sergilemekte hem de grup dinamiklerini oluşturmak için sosyal normlara uygun davranışlar göstermektedirler (Yumuk, 2023). Goffman'ın “çerçeve analizi” de açık alan macera rekreasyonunda bireylerin deneyimlerini anlamlandırmada önemli bir perspektif sağlamaktadır. Çerçeve analizi, bireylerin bir durumu nasıl algıladıklarını ve bu algının sosyal etkileşimlerini nasıl şekillendirdiğini incelemektedir. Bu bağlamda, bir grup etkinliği sırasında katılımcıların deneyimi algılayış biçimleri, grup içindeki sosyal dinamikleri ve normları belirlemede etkili olur (Şan & Altun, 2023). Ayrıca, Goffman'ın “toplumsal etiketleme” kavramı, bireylerin sosyal kimliklerini nasıl oluşturduklarını ve bu kimliklerin grup içindeki sosyal etkileşimlere nasıl yön verdiğini anlamada önemli görülmektedir. Örneğin, bir grup dağcı, kendilerini “macera severler” olarak tanımlayarak grup içindeki sosyal dinamikleri ve etkileşimleri bu kimlik üzerinden yönlendirmektedir (Yumuk, 2023). Bu süreç, bireylerin grup içindeki rollerini ve toplumsal normları benimsemelerini ve yeniden üretmelerini sağlamaktadır. Goffman'ın kurum kavramı, bireylerin sosyal rollerinin ve kimliklerinin kapalı sosyal ortamlar içinde nasıl yeniden düzenlendiğini anlatmaktadır. Akıl hastaneleri, hapishaneler ve yatılı okullar gibi yapılar, bireylerin davranışlarını kolektif normlar doğrultusunda şekillendiren sosyal figürasyonlar yaratmaktadır (Goffman, 1961). Benzer şekilde, kapalı sosyal ortamlarda da bireylerin deneyimlerini etkileyen belirli kurumsal sınırlar ve normlar bulunmaktadır. Bu sınırlar, bireylerin yalnızca doğa ile değil, aynı zamanda grup üyeleriyle olan etkileşimlerini de düzenlemektedir (McCulloch, 2002). Goffman'ın toplu kurumlar üzerine yaptığı analiz, bu tür sosyal ortamların bireyler üzerindeki etkilerini ve sosyal düzenin mikro düzeydeki inşa süreçlerini anlamak için önemli görülmektedir. Goffman'ın sembolik etkileşimcilik ve dramaturjik analiz çerçevesi, bireylerin sosyal dünyalarını nasıl deneyimlediklerini ve yapılandırdıklarını anlamada güçlü bir araç sayılmaktadır. Açık alan macera rekreasyonu bağlamında, bu teorik çerçeve, bireylerin sosyal etkileşimlerini, kimlik sunumlarını ve grup dinamiklerini analiz etmek için temel görülmektedir. Goffman'ın çalışmaları, sosyal düzenin ve bireysel kimliklerin mikro düzeydeki etkileşimlerle nasıl inşa edildiğini vurgulayarak, bu süreçlerin toplumsal yapı üzerindeki etkilerini anlamamıza olanak tanımaktadır.

Pierre Bourdieu'nün teorik çerçevesi, açık alan macera rekreasyonu bağlamında bireylerin sosyal etkileşimlerini, kimlik oluşumlarını ve toplumsal dinamikleri anlamada kritik bir perspektif

sunar. Bu çerçeve, bireylerin sosyal yapı içindeki konumlarını ve bu yapıların nasıl şekillendiğini anlamak için “habitus”, “sermaye” ve “alan” kavramlarına dayanır. Habitus, bireylerin sosyal çevreleriyle etkileşimleri sonucunda geliştirdikleri, düşünce ve davranış biçimlerini belirleyen kalıcı eğilimleri ifade etmektedir. Açık alan rekreasyonu, bireylerin doğayla ve diğer katılımcılarla etkileşim kurarak sosyal normları deneyimlemelerine ve içselleştirmelerine olanak tanımaktadır (Özen vd., 2014).

Bourdieu'nün sermaye kavramı, sosyal, kültürel ve ekonomik sermayenin bireylerin sosyal ilişkilerdeki konumlarını nasıl etkilediğini açıklamaktadır. Sosyal sermaye, katılımcıların ortak deneyimler yoluyla sosyal bağlarını güçlendirdiği açık alan rekreasyonunda önemli görülmektedir (Kaya, 2014). Örneğin, dağcılık gibi etkinliklerde, katılımcılar birbirleriyle iletişim kurarak grup içindeki sosyal ağlarını genişletir ve statülerini pekiştirebilmektedir (Lewis, 2000). Alan kavramı ise sosyal ilişkilerin ve güç dinamiklerinin belirli bağlamlarda nasıl işlediğini anlamaya yönelik bir çerçeve sunmaktadır. Her alan, kendi içinde değerli kabul edilen sermaye türlerine göre katılımcılar arasında bir mücadele ortamı oluşturmaktadır. Açık alan rekreasyonu, katılımcıların kendilerini “macera severler” olarak tanımladığı, sosyal kimliklerini bu bağlamda yeniden yapılandığı bir sosyal alan işlevi görmektedir (Aydoğan, 2023). Bourdieu, sosyal yapının bireylerin davranışlarını büyük ölçüde şekillendirdiğini savunan yapısalcılıkla, bireylerin bu yapıların dışına çıkabileceklerini öne süren öznelcilik arasında bir denge kurmaktadır. Ona göre bireyler, sosyal dünyada rasyonel kararlar alırken aynı zamanda bu kararlar, içselleştirilmiş sosyal yapılar tarafından sınırlandırılmaktadır. Bu, insanların özgür iradeleriyle toplumsal yapıyı yeniden ürettiklerini ifade etmektedir (Bourdieu, 1990). Bourdieu'nün teorik yaklaşımı, açık alan macera rekreasyonu bağlamında bireylerin sosyal dünyayı nasıl deneyimlediğini ve yapılandığını anlamak için güçlü bir araçtır. Habitus, sermaye ve alan kavramları, bireylerin sosyal ilişkilerinin ve kimliklerinin dinamiklerini anlamada kritik öneme sahiptir (Öksüz, 2022). Bu çerçeve, bireylerin sosyal düzen içinde nasıl hareket ettiğini ve bu düzeni nasıl dönüştürdüğünü analiz etmek için güçlü bir teorik temel sunmaktadır.

Anthony Giddens, sosyoloji alanında bireylerin sosyal yapılarla ilişkilerini anlamak için geliştirdiği yapılandırma teorisi ile tanınmaktadır. Bu teori, bireylerin sosyal yapılar içinde nasıl hareket ettiklerini ve bu hareketlerin sosyal yapıları nasıl etkilediğini analiz etmektedir (Stones, 2015). Açık alan macera rekreasyonu bağlamında, yapılandırma teorisi bireylerin kimlik oluşumları, sosyal etkileşimleri ve grup dinamiklerini anlamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Giddens'a göre sosyal yapılar, bireylerin eylemleriyle yeniden üretilir ve dönüştürülür. Bu süreç, bireylerin sosyal normlara uyum sağlama ya da bu normları sorgulama pratikleriyle gerçekleşir. Örneğin, bir grup doğa yürüyüşünde katılımcılar hem kendi becerilerini sergiler hem de grup içindeki normlara uygun davranışlar geliştirmektedir (Lipscomb, 2006). Bu, Giddens'ın sosyal yapıların yalnızca bireylerin eylemleriyle var olabileceği iddiasıyla örtüşmektedir. Giddens'ın yapılandırma teorisinin

temel kavramlarından biri olan “ajans,” bireylerin bilinçli eylem kapasitesini ifade eder. Açık alan macera rekreasyonu, bireylerin ajanslarını kullanarak grup dinamiklerini oluşturdukları bir ortam sağlar. Bu etkinlikler, bireylerin sosyal bağlarını güçlendirmelerine ve kolektif bir kimlik oluşturmalarına olanak tanır. Örneğin, ortak bir macera deneyimi, bireylerin “macera severler” olarak kendilerini tanımlamalarına ve bu kimlik üzerinden sosyal bağlar kurmalarına yardımcı olmaktadır (Hardcastle vd., 2005). Giddens, moderniteyi bireylerin kimlik oluşturma süreçleriyle ilişkilendirir. Modern dünyada bireyler, sosyal kurumların ve hızlı toplumsal değişimlerin etkisiyle kimliklerini sürekli olarak yeniden inşa etmektedir (Giddens, 1991). Açık alan rekreasyonu bu süreci hızlandırabilir; bireyler, modernitenin getirdiği belirsizliklere karşı, doğa ile etkileşim yoluyla daha otantik bir kimlik bulma çabası içindedirler (Cheema vd., 2020). Risk, Giddens’in modernite bağlamında ele aldığı önemli kavramlardan biridir. Modern dünyada bireyler, riskle başa çıkma kapasitelerini geliştirmek zorundadır. Açık alan macera etkinlikleri, bireylerin bu kapasiteyi test etmelerine ve geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Bu tür etkinlikler, bireylerin risk alma ve bu riski sosyal bağlamda yönetme becerilerini açığa çıkarmaktadır (Giddens, 1990). Giddens’in yapılandırma teorisi, dağcılık gibi açık alan etkinliklerinde sosyal yapıların yeniden üretimini anlamada da kullanılabilir. Dağcılık, bireylerin sosyal normlara uyması ve bu normları yeniden üretmesi yoluyla sosyal sistemlerin sürekliliğini sağlamaktadır. Örneğin, dağcılık rehberleri, belirli sosyal normların ve kuralların aktarılmasında kritik bir rol oynamaktadır (Beedie, 2010). Bu rehberler, yalnızca bireylerin dağcılık becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda dağcılıkla ilişkili sosyal normların sürdürülmesini de sağlamaktadır. Giddens, bireylerin ve sosyal yapıların birbirlerini sürekli etkilediğini savunmaktadır. Yapılaşma teorisi, açık alan rekreasyonunun bireylerin sosyal dünyalarına nasıl katkıda bulunduğunu anlamak için önemlidir. Bu çerçevede, bireylerin sosyal yapılar içindeki yerlerini sorgulamalarını ve bu yapıların sürekli yeniden inşasını incelemektedir (Giddens, 1984). Anthony Giddens’in yapılandırma teorisi, açık alan macera rekreasyonu bağlamında bireylerin sosyal etkileşimlerini, kimlik oluşumlarını ve grup dinamiklerini anlamada önemli görülmektedir. Giddens’in ajans, sosyal yapı ve modernite kavramları, bu etkinliklerin bireylerin sosyal yaşamlarındaki yerini anlamak için kritik bir perspektif sunmaktadır. Bu teorik çerçeve, bireylerin sosyal normlara uyum sağlamalarının yanı sıra, bu normları nasıl yeniden ürettiklerini ve dönüştürdüklerini analiz etmeyi mümkün kılmaktadır.

Michel Foucault’nun toplumsal yapılar ve güç ilişkileri üzerine geliştirdiği teoriler, açık hava macera eğitimi bağlamında derinlemesine bir eleştirel bakış açısı sunmaktadır. Foucault, çalışmalarını bireylerin sosyal dünyalarını nasıl anlamlandırdıklarını ve şekillendirdiklerini anlamaya yönelik bir “araç kutusu” olarak tanımlamıştır. Bu perspektif, açık hava eğitimi sorgulamak ve uygulamaların ardındaki varsayımları ortaya çıkarmak için önemli görülmektedir. Foucault’nun analizlerinde merkezi bir kavram olan pratik, “söylenen ile yapılanın, dayatılan kurallar ile kabul edilen gerekçelerin kesişim noktası” olarak tanımlanır (Foucault, 2002). Bu bakış açısıyla,

açık hava eğitiminin temel araçlarından biri olan ip parkurlarının neden iyi bir öğrenme deneyimi olarak kabul edildiği düşünülebilir. İp parkurları, doğası gereği öğrencilerin konfor alanlarını terk etmelerini ve böylece özgüven kazanmalarını teşvik etmektedir. Ancak, Foucault'ya göre bu sonuç, parkurun doğasından değil, özgüvenin modern eğitimde önemli bir kişisel özellik olarak görülmesinden kaynaklanmaktadır (Foucault, 1995). Örneğin, bir öğrenci ip parkurunda başarılı bir deneyim yaşadıkdan sonra daha özgüvenli hissettiğini ifade edebilmektedir. Foucault, bu hissin ip parkurunun kendisinden değil, özgüvenin sosyal olarak arzu edilen bir özellik olduğu bağlamından türediğini savunmaktadır. Burada kritik soru şudur: Neden özgüven bu tür etkinliklerle ilişkilendiriliyor ve bu ilişki hangi sosyal ve tarihsel bağlamda oluştu? Foucault, evrensel hakikat ya da öznel bir “doğru” fikrine karşı çıkararak, gençlerin risk almayı doğal bir davranış biçimi olarak sergilediği yönündeki varsayımları sorgulamaktadır (Veyne, 2010). Örneğin, gençlerin risk alıcı olduğu fikri, ip parkurlarının gençlerle çalışmak için uygun bir araç olarak görülmesine yol açabilmektedir. Ancak bu, askeri ve Outward Bound gibi macera temelli anlatıların eğitimsel söylemleriyle güçlendirilmiş sosyal bir inşadır (Foucault, 2002). Foucault'nun yöntemiyle, ip parkurlarının eğitimdeki yerini anlamak için sadece etkinliğe değil, aynı zamanda bu etkinliklerin sosyal bağlamda nasıl meşrulaştırıldığına bakmamız gerekmektedir. Foucault'nun iktidar anlayışı, bireylerin belirli davranış kalıplarını kabul etmelerine ve içselleştirmelerine odaklanmaktadır (Asl, 2019). İktidar, bireylerin eylemlerini sadece bastırmakla kalmaz, aynı zamanda üretir (Foucault, 1995). Örneğin, ip parkurundaki grup kuralları, öğrencilerin hem kendi davranışlarını hem de birbirlerinin davranışlarını gözlemlmelerine ve değerlendirmelerine olanak tanımaktadır. Bu bağlamda iktidar, yalnızca öğretmenlerin yetkisinde değil, grup üyeleri arasında sürekli bir dolaşım halinde olmaktadır (Frías & Dattilo, 2021). Katılımcılar, grup sözleşmeleri aracılığıyla bu iktidar ilişkilerine katılır ve kendi davranışlarını gözetim altında tutarlar. Foucault'nun Disiplin ve Ceza adlı eserinde ele aldığı disiplinci iktidar kavramı, açık hava eğitiminde önemli bir yere sahiptir. Disiplin, bireylerin davranışlarını yönlendiren normlar ve pratikler aracılığıyla işlenmektedir (Foucault, 1995). İp parkurlarında grup sözleşmeleri ve yansıtma oturumları, bu tür bir disiplinin nasıl işlediğini göstermektedir. Örneğin, öğrenciler yalnızca öğretmenlerin değil, akranlarının da gözlemleri altında olduklarını bilir ve davranışlarını buna göre düzenlerler. Foucault'nun Panoptikon kavramı, bu tür gözetimin nasıl işlediğini anlamak için kullanışlıdır. Açık hava etkinliklerinde fiziksel bir gözetim kulesi olmasa da, grup sözleşmesi ve yansıtma oturumları, bireylerin sürekli olarak izleniyormuş gibi hissetmelerine neden olmaktadır. Böylece öğrenciler, davranışlarını grup normlarına uygun hale getirme çabası içinde kendilerini denetlemektedir. Foucault'nun yönetimsellik kavramı, bireylerin ve nüfusların modern devlet tarafından nasıl yönetildiğini analiz etmektedir (Genç, Bulut, & Yılmaz, 2022). Açık hava eğitiminde, bireylerin seçim yapma ve bu seçimlerin sonuçlarını üstlenme becerileri vurgulanmaktadır. Bu, neo-liberal yönetim pratiklerinin bir yansımasıdır; bireylerin kendi kararlarından sorumlu olması, modern toplumun temel değerlerinden biri olarak görülmektedir

(Foucault, 2002). Örneğin, tırmanma parkuru etkinliklerinde öğrenciler genellikle hangi zorluk seviyesini üstleneceklerini seçerler. Bu seçim süreci, bireylerin kendi öğrenme süreçlerinde aktif rol almasını sağlarken, aynı zamanda modern toplumun öz-yönetim beklentilerini pekiştirmektedir. Foucault'nun teorileri, açık hava macera eğitiminin ardındaki varsayımları eleştirel bir şekilde analiz etmek için önemli görülmektedir. İp parkurları gibi etkinlikler, sadece bireylerin yetkinliklerini geliştirdikleri birer alan değil, aynı zamanda iktidar ilişkilerinin nasıl işlediğini, bireylerin nasıl özneleştirildiğini ve sosyal normların nasıl yeniden üretildiğini anlamak için bir laboratuvardır (Willming & Gibson, 2000). Foucault'nun yaklaşımı, bu tür etkinliklerin eğitimdeki rolünün sorgulanmasını ve bunları daha geniş sosyal, tarihsel ve politik bağlamları içinde anlamamızı sağlamaktadır.

2. 1. 1. 1. 3. Çağdaş Sosyolojik Teoriler

Liberal feminizm, yasal ve politik reformlar yoluyla toplumsal cinsiyet eşitliğini savunur ve açık hava macera rekreasyonu felsefesiyle, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini sorgulayıp açık alanlarda kapsayıcılığı teşvik ederek keşifmektedir. Bu ilişki, tarihsel olarak erkek normlarının hâkim olduğu macera rekreasyonuna kadınların artan katılımında ve liderlik rollerinde açıkça görülmektedir. Feminist ilkelerin açık hava rekreasyonuna entegrasyonu, yalnızca kadınları güçlendirmekle kalmaz, aynı zamanda bu etkinliklerin sosyal dinamiklerini de dönüştürür. Bu dönüşüm, eşitlik, güçlendirme ve toplumsal cinsiyet stereotiplerinin yıkılmasını vurgulayan çeşitli feminist stratejiler aracılığıyla sağlanmaktadır. Kadınlar, macera rekreasyonunda liderlik rolleri üstlenerek, kişisel ilişkiler ve sosyal çevrelere vurgu yapan, geleneksel erkek liderlik tarzlarından farklı bir yaklaşım sergilemektedir (Carter & Colyer, 1999). Feminist açık hava liderliği, yatay şekilde paylaşılan güç, duygusallık ve güçlendirici iletişim yoluyla hegemonik erkekliği sorgulayarak kapsayıcı ve destekleyici ortamlar oluşturmaktadır (Smith, 2016). Açık hava rekreasyonu, kadınlar için kendi ayakları üzerinde durabilme, perspektif değiştirme ve başkalarıyla bağlantı kurma gibi deneyimlerle güçlendirme ve sosyal değişim için bir platform sağlamaktadır (Pohl vd., 2000). Kadınların açık hava etkinliklerine katılımı, toplumsal cinsiyet normlarının yıkılmasına, özgüven ve özsaygının artmasına yol açarak daha fazla kadını bu etkinliklere katılmaya teşvik edebilmektedir (Evans & Anderson, 2018). Medya, genellikle kadınları doğa sporlarında pasif rollerde tasvir ederek geleneksel toplumsal cinsiyet stereotiplerini pekiştirmektedir. Ancak, kadınları açık hava ortamlarında kutlayan ve güçlendiren trendler giderek yaygınlaşmaktadır (McNiell vd., 2012; Ranteallo & Andilolo, 2017). Açık hava rekreasyonunda ekolojik ve feminist söylemlerin sentezi, kadınlar ve doğanın birbiriyle bağlantılı baskılarını vurgular ve alternatif toplumsal cinsiyet kimlikleri ve karşı kültürleri tanıyan sosyo-ekolojik bir etik yaklaşımı savunmaktadır (Humberstone, 1998; Plumwood, 1991).

Liberal feminizm, açık hava macera rekreasyonunda toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etmede önemli ilerlemeler kaydetmiş olsa da, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin ve stereotipleri pekiştiren medya temsillerinin devam etmesi tam eşitliği engellemeye devam etmektedir. Ancak, feminist ilkelerin açık hava rekreasyonuna entegrasyonu için süregelen çabalar, bu alanlarda daha fazla dönüşüm ve kapsayıcılık için umut vaat etmektedir. Liberal feminizm ile açık alan macera rekreasyonu arasındaki ilişki, kadınların toplumsal cinsiyet normlarını sorgulamaları, bireysel özgürlüklerini geliştirmeleri ve sosyal ilişkilerini güçlendirmeleri açısından önemli bir çerçeve sunmaktadır. Liberal feminizm, kadınların eşit haklara ve fırsatlara erişimini savunurken, açık alan macera rekreasyonu, kadınların fiziksel ve psikolojik sınırlarını aşarak toplumsal normlara meydan okumalarına olanak tanımaktadır. Bu tür etkinlikler, geleneksel olarak erkeklere atfedilen “macera” ve “risk alma” gibi özelliklerin kadınlar tarafından da deneyimlenmesini sağlayarak, toplumsal cinsiyet eşitliği söylemini güçlendirmektedir (Cousineau & Roth, 2012). Ayrıca, bireylerin topluluklarını kullanarak bağımsızlıklarını artırmalarına ve çevreyle daha derin bir bağ kurmalarına katkıda bulunur (Han, 2023). Kadınların bu etkinliklerde yer alması, sosyal dayanışmayı teşvik ederek grup dinamiklerini olumlu yönde etkiler ve toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesine katkı sunmaktadır. Açık alan macera rekreasyonu, kadınların kendi potansiyellerini keşfetmelerine ve toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesinde aktif bir rol üstlenmelerine olanak tanıyan önemli bir platform sunmaktadır. Bu bağlamda, liberal feminizm ve açık alan rekreasyonu, toplumsal normların yeniden şekillendirilmesi ve kadınların güçlendirilmesi için önemli bir sinerji yaratmaktadır (Humberstone, 1998).

Eleştirel etkileşimci teori, bireylerin sosyal dünyaları ve bu dünyaların içinde var olan güç dinamikleri ile etkileşimlerini anlamaya yönelik bir çerçeve sunmaktadır. Bu teori, bireylerin faaliyetlere katılımını sadece bir seçim olarak değil, aynı zamanda bu seçimlerin sosyal, kültürel ve kurumsal bağlamlarda nasıl şekillendiğini ve dönüştüğünü açıklamaya çalışmaktadır (Cook, 2001). Açık hava macera rekreasyonu bağlamında eleştirel etkileşimci teori, bu tür etkinliklerin bireylerin kimliklerini nasıl yeniden şekillendirdiğini ve toplumsal normlarla nasıl bir mücadele alanı sunduğunu incelemek için önemli bir araçtır. Açık hava macera etkinlikleri, geleneksel olarak genç, güçlü erkeklerin hâkimiyetinde olan bir alan olarak görülmüştür (Kusz, 2004). Ancak, eleştirel etkileşimci perspektif bu etkinliklere farklı bir bakış açısı kazandırır. Özellikle yaşlı bireyler, kadınlar ve engelliler gibi marjinal gruplar, bu tür etkinliklere katılarak toplumun onlara dayattığı sınırları aşabilir ve kimliklerini yeniden tanımlayabilir. Örneğin, yaşlı bireylerin açık hava macera etkinliklerine katılımı, yaşlanan bedenlerin genellikle kırılabilirlik ve bağımlılıkla ilişkilendirildiği klişelere meydan okuyabilmektedir. Bu bireyler, katılım yoluyla yalnızca fiziksel yeteneklerini değil, aynı zamanda sosyal kimliklerini de yeniden inşa edebilirler. Yaşlı bir yüzücünün “Kendimi hâlâ genç hissediyorum” ifadesi, bu kimlik dönüşümünün açık bir örneğidir. Ancak bu dönüşüm süreci, tamamen bireysel çabalarla sınırlı değildir; toplumsal yapıların ve kurumsal politikaların da bu

sürece önemli ölçüde etkisi vardır (Coakley, 2009). Örneğin, sigorta şirketlerinin yaşlı bireyler için daha yüksek primler talep etmesi veya bazı macera kulüplerinin engelli bireylere uygun ekipman sağlamaması, bu grupların katılımını sınırlayan önemli engellerdir. Eleştirel etkileşimci teori, bu tür engelleri teşhis ederek, daha kapsayıcı politikaların ve uygulamaların geliştirilmesi için bir zemin hazırlamaktadır. Bu bağlamda, eleştirel etkileşimcilik yalnızca bireylerin deneyimlerini anlamakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal değişim için bir yol haritası sunmaktadır. Açık hava macera etkinlikleri, bireylerin yalnızca fiziksel kapasitelerini değil, aynı zamanda sosyal bağlarını ve kimliklerini yeniden inşa etmelerine olanak tanımaktadır. Ancak bu sürecin tam anlamıyla etkili olabilmesi için, toplumsal yapıların ve kurumların daha kapsayıcı bir anlayış benimsemesi gereklidir (Cook, 2001). Eleştirel etkileşimci teori, bu tür dönüşümleri destekleyerek, açık hava macera etkinliklerinin her yaş, cinsiyet ve fiziksel yetenekten birey için erişilebilir ve anlamlı hale getirilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu, sadece bireylerin deneyimlerinden değil, aynı zamanda bu deneyimlerin toplumsal bağlam içinde nasıl organize edildiğinden ve desteklendiğinden öğrenerek sosyal yapıları dönüştürme potansiyeli taşımaktadır.

2. 1. 1. 2. Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanları ve Müşteri Profilleri

Açık hava macera rekreasyonu, fiziksel zorluklar sunarak bireylerin psikolojik, sosyal ve çevresel faydalar elde etmelerini sağlayan geniş bir faaliyet yelpazesini kapsamaktadır. Bu alan, katılımcıların refahını artırma ve doğayla sürdürülebilir etkileşimleri teşvik etme potansiyeliyle giderek daha fazla tanınmaktadır. Çeşitli bilimsel perspektiflere dayanan bu analiz, açık hava macera rekreasyonunun çok boyutlu yapısını ele almaktadır. Açık hava macera rekreasyonu, kaya tırmanışı, rafting ve doğa yürüyüşü gibi zorluk ve risk içeren aktivitelerle tanımlanmaktadır. Bu aktiviteler yalnızca heyecan arayışı için değil, aynı zamanda bireylerin kişisel gelişimi ve dayanıklılık kazanımı için de bir platform sunmaktadır. Araştırmalar, açık hava macera etkinliklerine katılımın bireylerin öz saygı ve öz yeterlik düzeylerini artırabildiğini, özellikle de gençler ve üniversite öğrencileri arasında sosyal bağları ve işbirliğine dayalı problem çözme becerilerini geliştirdiğini açığa çıkarmaktadır. (Bailey vd., 2017; Duerden vd., 2009; Soria vd., 2022). Ayrıca, bu tür faaliyetlerin stres azaltma, ruh sağlığını iyileştirme ve başa çıkma mekanizmalarını geliştirme gibi önemli psikolojik faydaları olduğu bilinmektedir (Bentley, 2024; Hanna vd., 2019). Yapılandırılmış açık hava programlarının olumlu kimlik gelişimine ve aidiyet duygusuna katkı sağladığı gösterilmiştir (Duerden vd., 2009; Soria vd., 2022). Bu programlar, bireylerin yeni zorluklarla başa çıkma kapasitesini artırırken, kendilerini topluluklarına daha bağlı hissetmelerini sağlar. Açık hava macera rekreasyonunun sürdürülebilirlik bağlamındaki rolü, küreselleşme ve çevresel zorlukların artmasıyla daha fazla önem kazanmıştır. Çevre bilimciler ve açık hava eğitimcileri, macera etkinliklerinin sürdürülebilirlik ilkeleriyle uyumlu olması gerektiğini vurgulamaktadır (Mullins, 2013). Bu durum, rehberli yavaş maceraların yükselişinde açıkça görülmektedir. Yavaş macera, adrenalin odaklı

deneyimler yerine farkındalık ve çevresel takdiri ön plana çıkarmaktadır (Farkić vd., 2020). Bu tür yaklaşımlar, yalnızca katılımcıların deneyimlerini zenginleştirmekle kalmaz, aynı zamanda çevre dostu tutum ve davranışları teşvik etmektedir (Hanna vd., 2019). Sürdürülebilirlik, açık hava macera rekreasyonunda katılımcıların doğal kaynaklara olan bağlılıklarını güçlendiren bir perspektif sunar. Bu bağlamda, çevreye duyarlı davranışların geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması, bireysel ve toplumsal düzeyde önemli etkiler yaratmaktadır. Açık hava macera rekreasyonu katılımcı profilleri zamanla çeşitlenmiştir. Kadınlar ve yaşlı yetişkinler gibi grupların artan katılımı, bu faaliyetlerin daha geniş bir demografik kitleden ilgi gördüğünü göstermektedir (Attarian, 2001). Ayrıca, bu eğilim, çeşitli beceri seviyelerine ve fiziksel yeteneklere uygun şekilde uyarlanabilen etkinliklerin yaygınlaşmasını da teşvik etmektedir (Lieberman vd., 2023). Bu durum, açık hava macera rekreasyonunun kapsayıcı doğasını ve daha geniş kitlelere erişim potansiyelini açığa çıkarmaktadır. Açık hava macera rekreasyonu, sağlık, eğitim ve çevresel sürdürülebilirlik gibi temel alanlarda önemli katkılar sağlamaktadır. Araştırmalar, bu tür faaliyetlerin yalnızca bireylerin fiziksel sağlığını iyileştirmekle kalmayıp, aynı zamanda topluluk oluşturma süreçlerini desteklediğini ve ekolojik farkındalığı artırdığını göstermektedir (Soria vd., 2022). Bu etkiler, katılımcıların bireysel deneyimlerinin ötesine geçerek toplumsal düzeyde olumlu değişimlere katkıda bulunmaktadır.

Eğitim ve sağlık gibi disiplinlerle entegrasyon, açık hava macera rekreasyonunun bireylerin yaşam boyu öğrenme ve kişisel gelişim süreçlerine katkısını artırmaktadır. STEM (Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik) eğitim programları ile yapılan işbirlikleri, açık hava etkinliklerinin informal öğrenme bağlamında önemini vurgulamaktadır (Burns, 2023).

Açık alan rekreasyonu, son yıllarda hızla büyüyen bir sektör olarak dikkat çekmektedir. Turizm ekonomisinin önemli bir parçası haline gelen bu alan, geniş bir yelpazede demografik ve psikolojik profillere sahip bireylerden oluşan katılımcı kitlesiyle farklılaşmaktadır. Katılımcıların ihtiyaç, beklenti ve motivasyonlarının doğru bir şekilde anlaşılması, pazarlama stratejilerinin etkinliğini artırmak ve müşteri memnuniyetini sağlamak için kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, katılımcı profillerini anlamak için demografik verilerden psikolojik modellere kadar çeşitli analiz araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Plog'un Psikografik Modeli ve Zuckerman'ın Sensation Seeking Scale gibi yaklaşımlar, açık alan macera rekreasyonu katılımcılarının risk algısı ve yenilik arayışlarını değerlendirmede önemli ipuçları sunmaktadır. Ayrıca, büyük veri analitiği ve yapay zeka uygulamaları, bu profillerin daha detaylı incelenmesine olanak tanımaktadır. Macera rekreasyonu katılımcılarının demografik profilleri, yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi, gelir düzeyi ve aile yapısı gibi faktörlere dayalı olarak çeşitlenmektedir. Baby Boomer Nesli (1946–1964 Doğumlular): Bu nesil, macera turizmi pazarında önemli bir müşteri segmentini oluşturmaktadır. Baby Boomer'lar genellikle yüksek harcanabilir gelire ve kaliteli tatil deneyimlerine yönelen bir profile sahiptir. Fiziksel olarak aktif olmaya devam eden bu grup, daha çok macera turizmi aktivitelerini tercih etmektedir. Rafting, doğa yürüyüşleri ve buzullarda yürüyüş gibi yüksek riskli aktiviteler, bu nesil

için ideal seçenekler arasındadır (Naidoo vd., 2014). X ve Y Kuşağı (1965–1996 Doğumlular): Teknolojiye hâkim ve deneyim odaklı bir yaşam tarzını benimseyen bu nesil, yenilikçi ve heyecan verici aktiviteler aramaktadır. Skateboarding, snowboarding gibi aktiviteler, genç nesillerin macera yaşam tarzlarıyla uyum göstermektedir (Reynolds & Hritz, 2012). Bu nesiller, sert macera turizmi segmentine ilgi duysalar da, düşük gelir düzeyleri nedeniyle harcama kapasiteleri Baby Boomer'lara kıyasla daha sınırlıdır. Cinsiyet Dağılımı: Cinsiyet, macera turizmi ve açık alan rekreasyonu katılımcılarının tercihleri üzerinde etkili bir faktördür. Geleneksel olarak erkekler, fiziksel güç ve risk gerektiren sert macera aktivitelerine daha fazla ilgi göstermektedir. Bununla birlikte, kadın katılımcılar arasında yumuşak macera aktivitelerine katılım oranı hızla artmaktadır (Atta, 2017). Kadın liderliğindeki turlar ve kadınlara özel macera aktiviteleri gibi yeni ürünler, bu eğilimi desteklemektedir. Eğitim ve Gelir Seviyesi: Eğitim düzeyi yüksek bireyler, genellikle daha bilinçli seyahat kararları alır ve kültürel ve çevresel değerleri ön planda tutan macera turizmi ürünlerine yönelirler (Patterson, 2007). Gelir düzeyi ise tercih edilen aktivitelerin maliyetine bağlı olarak farklılık göstermektedir. Düşük gelirli bireyler daha ekonomik turları tercih ederken, yüksek gelir grupları genellikle kişiselleştirilmiş ve lüks macera deneyimlerine yönelmektedir. Aile Yapısı: Macera turizmi, son yıllarda aile tatilleri için cazip bir seçenek haline gelmiştir. Çocuklu aileler için uygun olan yumuşak macera aktiviteleri, hem çocukların hem de ebeveynlerin tatilden keyif almasını sağlamaktadır. Ailelere yönelik macera paketleri, rafting ve kamp gibi aktiviteleri içeren geniş bir ürün yelpazesi sunmaktadır (Jenkins & Pigaram, 2006).

Plog'un Psikografik Modeli

- *Allocentric Turistler:*

- Bu grup, yüksek risk içeren ve keşfedilmemiş destinasyonları tercih etmektedir. Dağcılık, mağaracılık ve uçurum dalışı gibi ekstrem aktiviteler bu profil için cazip seçeneklerdir. Allocentric turistler, sıradışı deneyimlere açık olup macera arayışındadır.

- *Psychocentric Turistler:*

- Daha güvenli ve konforlu deneyimlere yönelen bu grup, düşük riskli destinasyonları tercih etmektedir. Bu turistler genellikle kalabalık grup turlarına ve rehberli aktivitelere katılmayı tercih eder.

- *Midcentric Turistler:*

- Risk ve konfor arasında denge arayan bu turistler, hem yumuşak hem de sert macera aktivitelerine katılım gösterebilir. Bu grup, macera turizminin kitlesel pazarında önemli bir yer tutmaktadır.

Zuckerman'ın Sensation Seeking Scale Modeli

Bu model, bireylerin heyecan ve yenilik arayışlarını dört temel başlık altında değerlendirir:

- *Heyecan ve Macera Arayışı:* Yüksek fiziksel performans gerektiren aktiviteleri tercih ederler.

- *Deneyim Arayışı*: Yeni insanlarla tanışmayı ve farklı sosyal çevrelere girmeyi önemserler.
- *Kontrolsüzlük*: Sosyal normları zorlayan, yoğun parti ve eğlence aktivitelerine ilgi duyarlar.
- *Sıkılma Hassasiyeti*: Sürekli değişiklik ve yeni deneyimler arayışındadırlar.

Büyük veri ve yapay zekâ, macera turizmi katılımcılarının analizinde ve pazarlama stratejilerinin geliştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Sosyal medya etkileşimleri, çevrimiçi rezervasyonlar ve müşteri geri bildirimleri gibi veriler, müşteri davranışlarını ve tercihlerini anlamak için kullanılabilir. Watson gibi yapay zekâ platformları, bu verileri işleyerek, kişiselleştirilmiş pazarlama kampanyaları oluşturabilir ve potansiyel müşteri kitlelerine daha etkili bir şekilde ulaşılmasını sağlayabilir. Macera turizmi ve açık alan rekreasyonu, demografik ve psikolojik olarak çeşitlenen bir müşteri kitlesine hitap eden geniş bir pazar sunmaktadır. Katılımcı profillerinin doğru bir şekilde analiz edilmesi, pazarlama stratejilerinin hedef doğrultusunda optimize edilmesine katkıda bulunabilmektedir. Büyük veri ve yapay zekâ uygulamaları, bu süreçte önemli bir rol oynayarak, müşteri memnuniyetini artıracak ve pazarın sürdürülebilir büyümesini destekleyebilir. Gelecekte, daha spesifik müşteri segmentlerine yönelik kişiselleştirilmiş ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi, sektörde rekabet avantajı sağlayabilir.

2. 1. 1. 2. 1. Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanlarında Yönetişim Kavramı

Yönetim, bir organizasyonun hedeflerine ulaşmasını sağlayan bir süreçler bütünü olarak tanımlanabilir. Bu süreçler, hem kısa vadeli operasyonel gerekliliklerin hem de uzun vadeli stratejik hedeflerin gerçekleştirilmesini kapsar. Zaleznik (2004) her ne kadar yönetimi liderlikten farklı bir alan olarak tanımlasa da, her iki disiplin de organizasyonun başarısına katkıda bulunmaktadır. Yönetim; insan kaynakları, finansal sermaye ve fiziksel kaynakların verimli bir şekilde kullanımını hedeflemektedir. Page (2003) ve Eagles ve McCool (2004) yönetimin, müşteri beklentilerini karşılayan ürün veya hizmetlerin sunumunda kilit bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Harvard Üniversitesi'nden John Kotter'e (Ratcliffe, 2013) göre, yönetim; planlama, bütçeleme, personel alımı, iş süreçlerinin netleştirilmesi, performans ölçümü ve sorun çözme gibi organizasyonun günlük işleyişini sürdüren bir dizi faaliyeti içermektedir. Ancak başarılı bir yönetimin temelinde yalnızca operasyonel yeterlilik değil, aynı zamanda personel motivasyonu ve gelişimi de yer almalıdır. Açık alan macera rekreasyonu organizasyonları, faaliyetlerini etkili bir şekilde sürdürebilmek için belirli yönetim modellerine ihtiyaç duymaktadır. Hay/McBer tarafından tanımlanan altı yönetim tarzı (Cardinal, 2015), bu organizasyonlar için uygulanabilir seçenekler sunmaktadır, bu seçenekler: otokratik yönlendirici, otoriter, bağlı, katılımcı, hız belirleyici ve koçluk temelli yaklaşımlar olmaktadır.

Macera rekreasyonu yönetiminde esneklik ve yenilikçi organizasyon yapılarının kullanımı önemlidir. Morgan ve Andrews (2016), geleneksel hiyerarşi, düz organizasyonlar, flatarchies ve

holokratik yapılar gibi çeşitli organizasyon modellerini önermektedir. Geleneksel hiyerarşik yapı, yukarıdan aşağıya karar alma mekanizmalarını vurgularken, düz organizasyonlar daha fazla iletişim ve iş birliğine imkân tanımaktadır. Flatarchies, inovasyon gerektiren durumlarda esnek ekip çalışmasına olanak sağlarken, holokratik yapılar karar alma süreçlerini dağıtık bir şekilde organize ederek yaratıcılığı teşvik etmektedir. İnsan kaynakları, açık alan macera organizasyonlarının temel yapı taşlarından biridir. Nitelikli personelin işe alınması ve sürekli eğitimle geliştirilmesi, hem operasyonel güvenliğin hem de müşteri memnuniyetinin sağlanması için önemli görülmektedir. Birleşik Krallık'taki AdventureEDU gibi programlar, macera rekreasyonu şirketlerine sürdürülebilir yönetim ve personel gelişimi konusunda rehberlik eden iyi uygulama örnekleri sunmaktadır (Atta, 2018). Personel yönetiminde cinsiyet eşitliği, özellikle kadınların liderlik rollerinde daha fazla yer alması gibi konular son yıllarda önem kazanmıştır (Aula, 2010). Atta (2018), macera rekreasyonu sektöründe kadınların sayısının arttığını ve kadın liderlerin sektör içindeki yerinin giderek daha fazla kabul gördüğünü belirtmektedir. Macera turizmi, doğası gereği belirli riskler barındırmaktadır. Bu risklerin yönetimi, organizasyonların sağlık ve güvenlik politikalarının etkinliğine bağlı olmaktadır. Piekarz vd. (2015), müşteri güvenliğinin sağlanamadığı durumlarda kazaların şirketler üzerinde ciddi olumsuz etkiler yaratabileceğini ifade etmektedir. Bu nedenle, yöneticilerin operasyonel prosedürleri titizlikle uygulamaları ve güvenlik standartlarını sürekli iyileştirmeleri gerekmektedir. Açık alan macera rekreasyonu, doğal kaynakların korunması ve yerel toplulukların desteklenmesi açısından yüksek bir kurumsal sosyal sorumluluk bilincine ihtiyaç duymaktadır. Sürdürülebilir yönetim anlayışı, macera rekreasyonu organizasyonlarının yalnızca ekonomik kazanç sağlamasını değil, aynı zamanda çevresel ve sosyal değerler yaratmasını da gerektirir. Yerel tedarik zincirlerinin kullanımı, karbon ayak izinin azaltılması ve hassas ekosistemlerin korunması bu kapsamda değerlendirilebilir. Açık alan macera turizmi organizasyonlarının yönetimi, çok boyutlu bir yaklaşım gerektirir. Operasyonel mükemmeliyet, stratejik planlama, personel gelişimi ve sürdürülebilirlik gibi unsurlar, başarılı bir yönetim modelinin temel bileşenleridir. Bu dinamik sektörde rekabetçi kalabilmek için yöneticilerin hem iç hem de dış çevresel faktörleri dikkate alarak esnek ve yenilikçi yönetim stratejileri geliştirmeleri büyük öneme sahiptir.

Yönetim kontrol alanları; Yönetim, bir organizasyonun günlük operasyonlarını sürdürülebilir şekilde yürütmesi ve uzun vadeli stratejik hedeflerini gerçekleştirme için temel bir işlemdir. Bu süreç, organizasyonun büyüklüğüne ve yapısına bağlı olarak farklı seviyelerde gerçekleşebilir. Küçük organizasyonlarda yöneticiler, günlük operasyonları doğrudan yönetirken; büyük organizasyonlarda bir yönetim kurulu veya direktörler, yöneticilere hedefler ve stratejik yönler konusunda rehberlik etmektedir. Ancak bu iki yönetim kademesi birbiriyle çelişmek zorunda değildir; yöneticiler, yönetim kurulunun kararlarını etkileyebilir ve uygulama sürecini yönlendirebilir.

Page (2003) tarafından tanımlanan tipik yönetim eylemleri aşağıdaki gibidir:

- *Operasyonel Çevre*: Günlük işlerin yürütülmesi.
- *Çalışma Ortamı*: Personelin işlevsel ve motivasyonel ihtiyaçlarını karşılayacak bir ortamın sağlanması.
- *Rehberlik ve Planlama*: Gelecek gelişmelerin planlanması ve tasarlanması.
- *Liderlik ve Strateji*: Organizasyonun uzun vadeli hedeflerini belirlemek ve yönlendirmek.
- *Yaratıcı Düşünme*: Yeni fırsatları keşfetmek ve yenilikçi çözümler geliştirmek.
- *Kaynakların Etkin Kullanımı*: İnsan, finans ve fiziksel kaynakların verimli şekilde kullanılması.
- *Personel Gelişimi ve Koçluk*: Çalışanların yeteneklerini geliştirmek ve performanslarını artırmak.
- *Organizasyonel Sinerji*: Farklı departmanların ve bireylerin uyum içinde çalışmasını sağlamak.

İç ve Dış Ortam Dinamikleri

Yönetim, organizasyonun hem *iç çevresi* hem de *dış çevresi* üzerinde çalışmaktadır. İç çevre, organizasyonun iç işleyişiyle ilgili unsurları (personel, süreçler, kaynaklar) kapsamaktadır. Dış çevre ise pazarlama, tedarik zinciri, müşteri deneyimi ve güvenlik gibi organizasyonun dış dünyayla etkileşime geçtiği alanları içermektedir. İç ve dış çevreler, birbirinden bağımsız değil, aksine birbirini etkileyen dinamiklere sahiptir. Örneğin, 2008 ekonomik durgunluğu gibi dışsal ekonomik şoklar, şirketlerin gelirlerini ve personel sayısını doğrudan etkileyebilir. Bu durum, organizasyonların iç yapılarını, maliyetlerini azaltmaya yönelik verimlilik önlemleri almak zorunda bırakmaktadır. Ancak bu süreçte güvenlik standartları gibi kritik alanlar asla ihmal edilmemelidir; aksi takdirde güvenlik, “görünmeyen bir maliyet” olarak değerlendirilip göz ardı edilebilir. Macera turizmi organizasyonlarında başarılı bir yönetim, hem iç hem de dış çevre dinamiklerini dikkatlice değerlendirmeyi ve bu dinamikler arasında uyum sağlamayı gerektirmektedir. Günlük operasyonlardan stratejik planlamaya kadar, organizasyonun her seviyesinde etkili bir yönetim yaklaşımı benimsenmelidir. Bu yaklaşım, sadece hedeflere ulaşmayı değil, aynı zamanda müşterilere kaliteli ve güvenli bir deneyim sunmayı da garanti etmektedir. Rekabetin temel unsurlarından biri, sunulan ürünlerin fiyatıdır. Şirketlerin, fiyatlarını rakiplerine göre ayarlamaları gerekir. Ancak fiyat rekabeti uzun vadeli bir strateji olarak sürdürülebilir değildir. Bunun yerine, şirketlerin piyasadaki itibarlarını ve müşteri sadakatini artıran avantajlar sunmaları gereklidir. Daha yüksek fiyatlar talep edebilmek, genellikle şirketin kalitesine ve güvenilirliğine bağlıdır. Rekabeti yönetmek için ilk adım, doğrudan rakiplerin kim olduğunu ve bu rekabetin nasıl yönetileceğini belirlemektir. Açık alan macera rekreasyonu geniş bir pazardır ve hem ürünler hem de hizmet sunan şirketler açısından çeşitlilik göstermektedir. Bazı şirketler küresel destinasyonlara odaklanırken, diğerleri daha çok yerel veya ulusal faaliyetlerle sınırlı kalabilmektedir. Ayrıca, belirli bir yerel bölgede faaliyet

gösteren birçok küçük ve orta ölçekli işletme bulunmaktadır. Rekabet yönetimi, yalnızca fiyatlandırma ile sınırlı olmamaktadır. Pazarlama ve sunulan hizmetlerin kalitesi, başarılı bir rekabet stratejisinin temel unsurlarıdır. Sosyal medya platformlarının kullanımı artık zorunlu hale gelmiş olsa da, pazarlama bundan daha fazlasını içermelidir. Moorman (2015), sosyal medyanın açık alan macera rekreasyonu müşterilerini çekmede etkili bir araç olduğunu ve bu alanda somut başarı örneklerinin giderek arttığını belirtmiştir. Viral pazarlama, müşteriler arasında ürün veya hizmet hakkında olumlu bir etkileşim yaratmak için sosyal ağları kullanır. Leskovec vd. (2007), viral pazarlamanın, müşterileri arkadaşlarıyla ürün bilgilerini paylaşmaya teşvik ederek mevcut sosyal ağları nasıl etkin bir şekilde kullandığını vurgulamaktadır. İnsan ilgisine dayalı hikâyeler, deneyimsel pazarlama stratejilerini destekler ve duygusal bir çekicilik sunar. Rekabetçi bir imajın korunması, yönetim açısından önemli bir sorumluluktur. İnternetteki yorumlar ve incelemeler, özellikle Trip Advisor gibi platformlarda, potansiyel müşterilerin karar verme sürecinde kritik bir rol oynar (Aula, 2010). Bu tür yorumlar, yalnızca müşteri memnuniyetini değil, aynı zamanda ürün veya hizmetin kalitesini sürekli olarak değerlendirmek için de kullanılmalıdır. Olumsuz yorumlar, ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi için önemli bir geri bildirim kaynağıdır. İmansal yönetim, açık alan macera rekreasyonu şirketlerinin başarısında kritik bir rol oynamaktadır. Kaynakların doğru bir şekilde yönetilmesi, sunulan ürün ve hizmetlerin kalitesini doğrudan etkilemektedir. Bir şirketin ödeme gücü ve kârlılığı, sürdürülebilirliğin temel taşlarıdır. Daha büyük şirketler finansal konularda uzman çalışanlara sahip olabilirken, nihai kararlar genellikle yöneticilere aittir.

Açık alan macera rekreasyonu organizasyonlarında başlıca gider kalemleri şunlardır:

- Binalar ve altyapı
- Araçlar ve ekipmanlar
- Personel maaşları ve eğitimleri
- Ofis ekipmanları ve sigorta
- Pazarlama ve taşeron hizmetleri

Gelir kaynakları ise müşteri satışları, sponsorluklar, konaklama kiralaları ve ekipman satışları gibi çeşitli kanallardan elde edilebilir. Ancak bu gelir ve gider kalemlerinin dengelenmesi, nakit akışının sağlıklı bir şekilde yönetilmesini gerektirmektedir. Nakit akışı, özellikle yeni girişimler için başarının anahtarıdır ve çoğu zaman göz ardı edilmektedir. Fiyatlandırma, rakiplerin fiyatlarıyla uyumlu olmalıdır ancak en düşük fiyat her zaman en iyi strateji değildir. Düşük fiyatlar genellikle düşük kalite algısını beraberinde getirebilir. Bu nedenle, şirketlerin kalite vaatlerine ve hedef kitlelerine odaklanmaları önerilir. Şirketler, şu kategorilerden birine odaklanarak kendilerini konumlandırabilir:

- En Yüksek Kalite: Masraftan kaçınmayan, lüks hizmet sunan.
- Paranın Karşılığı: İyi kaliteyi makul fiyatlarla sunan.
- Bütçe Dostu: Gösterişsiz, geniş bir pazara hitap eden.

- Özel Müşteri Kitleleri: Daha derin bir katılım ve öğrenme deneyimi arayan entelektüeller veya daha aktif ve maceracı geziler isteyen müşteriler. Finansal yönetim, yalnızca kâr elde etmekle sınırlı değildir; aynı zamanda bir şirketin marka imajını, pazar konumunu ve müşteri deneyimini de şekillendirir.

Yönetim süreçleri ve temel unsurlar, Macera turizmi organizasyonları, müşterilerine kaliteli hizmet sunabilmek için bir dizi temel unsuru yönetmek zorundadır. Bu unsurlar şunları içerir:

- Pazarlama: Müşteri tabanını genişletmek ve markanın bilinirliğini artırmak için stratejik iletişim.
- Finans: Gelir-gider dengesi, bütçe yönetimi ve mali sürdürülebilirlik.
- Tedarik Zinciri: Gerekli malzeme, ekipman ve hizmetlerin zamanında temin edilmesi.
- Personel Alımı ve Eğitimi: Nitelikli çalışanların istihdam edilmesi ve sürekli gelişimlerinin sağlanması.
- Faaliyetlerin Sunumu: Macera aktivitelerinin profesyonel ve güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesi.
- Ürün Geliştirme ve Bakım: Sunulan aktivitelerin yenilikçi ve rekabetçi kalmasını sağlamak, ekipman ve araçların düzenli bakımını yapmak.

Bu unsurlar, organizasyonun yönetim yapısına entegre edilmelidir. Her bir unsurun etkin bir şekilde yönetilmesi, organizasyonun genel başarısına doğrudan katkı sağlar. Yönetim yapı ve modelleri, Macera turizmi organizasyonlarında yönetim için farklı yapı ve modeller kullanılabilir. Morgan ve Andrews (2016), organizasyonların kontrol ve yönetimi için beş yenilikçi yapıyı önermektedir:

- Geleneksel Hiyerarşi: Bu model, en çok kullanılan ve köklü yönetim yapılarından biridir. Üstten alta doğru kararların iletiildiği, genellikle düşük düzeyde entegrasyonun olduğu bir sistemdir. Bu yapının dünyadaki çoğu organizasyonun temel çalışma şekli haline geldiğini, ancak inovasyonu engelleyebileceğini ve değişen piyasa koşullarına uyum sağlamada yavaş kalabileceğini vurgular.
- Daha Düz Organizasyonlar: Geleneksel hiyerarşiye kıyasla daha az katmana sahip olan bu yapı, yönetim ve çalışanlar arasında daha fazla iletişim ve iş birliğine imkân tanır. Daha düz organizasyonlar, yenilikçiliği teşvik ederek çalışanların karar alma süreçlerine katılımını artırır.
- Düz Organizasyonlar: Bu model, küçük ve orta ölçekli işletmeler için uygundur. Hiyerarşik yapılar ortadan kaldırılarak tüm çalışanların daha eşit düzeyde olduğu bir yapı sunulur. Ancak bu yapı, büyük organizasyonlar için uygulanabilir olmayabilir.
- Flatarchies: Flatarchies, düz ve hiyerarşik yapıların bir kombinasyonudur. Belirli projeler veya inovasyon odaklı girişimler için ekipler içinde esnekliği artırır. Google gibi yenilikçi şirketlerde yaygın olarak kullanılmaktadır.

- Holokratik Organizasyonlar: Bu model, geleneksel hiyerarşik pozisyonların yerine işlevsel gruplar veya departmanlar yerleştirir. Karar alma süreçlerini dağıtarak, çalışanların bireysel yaratıcılıklarını ve sorumluluklarını artırır. Holakrasi, demokratik bir yönetim yaklaşımını benimseyerek her çalışana kendi uzmanlık alanında liderlik yapma imkânı sunar (Morgan & Andrews, 2016).

Macera turizmi organizasyonları, belirli hedeflerine ulaşmak için farklı yönetim modellerinden faydalanabilir. Hangi yapının kullanılacağı, organizasyonun büyüklüğüne, kültürüne ve stratejik hedeflerine bağlıdır. Geleneksel hiyerarşi, net kontrol ve otorite gerektiren durumlar için uygundur, flatarchies ve holokratik yapılar inovasyonu ve esnekliği teşvik eder. Etkili bir yönetim yapısı, organizasyonun rekabet avantajını korumasına ve müşterilere üstün bir deneyim sunmasına olanak tanır. Yönetişim ise genel kapsamıyla, siyasi, ekonomik ve sosyal alanları kapsayan geniş bir kavram olarak, yetki ve kontrol kullanımını içeren çok boyutlu bir yapı sunmaktadır. Bu kavram, toplumsal sorunların çözümünü sağlamak, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerini güçlendirmek amacıyla kamu ve özel kuruluşları yönlendirme ve rehberlik etme süreçlerini kapsamaktadır (Mahanti, 2021; Sullivan, 2023). Yönetişim, yalnızca hükümetlerin eylemleriyle sınırlı değildir; aynı zamanda sivil toplumla iş birliği yaparak politika oluşturma ve hizmet sunum süreçlerine katılımı da kolaylaştırır (Acharya, 2024). Eğitim gibi spesifik alanlarda yönetişim, gelişen doğasını ve politika ile araştırma uygulamalarının karmaşık tarihini yansıtarak, hem bir siyasi proje hem de bir analitik çerçeve olarak görülmektedir (Wilkins & Mifsud, 2024). Kurumsal yönetişim ise, paydaşların çıkarlarını ve kurumsal performansı dengeleyen, yönetim kurulları tarafından kontrol edilen faaliyetler sistemine odaklanır (Altamirano & Sloley, 2023). Bu bağlamda, kurumsal yönetişim ilkeleri, organizasyonların etkinliğini artırırken, şeffaflık ve hesap verebilirlik sağlamaya yönelik önemli bir araçtır (Soyupek, 2018). Yönetişim, ekonomik kalkınmada da kritik bir rol oynamaktadır. Ekonomik kalkınma, bireylerin haklarını kullanabildiği ve çıkarlarını ifade edebildiği mekanizmalar ve kurumlar aracılığıyla şekillenir. Bu süreçler, bir ülkenin büyüme ve kalkınma dinamiklerini doğrudan etkiler (Lahkar & Barua, 2021). Yönetişim, çeşitli dönemlerin ve coğrafyaların ihtiyaçlarına uyum sağlama kapasitesine sahip esnek bir kavramdır. Geleneksel yönetimsel ve siyasi yaklaşımların ötesine geçerek, devlet tarafından yönetilen yukarıdan aşağıya yaklaşımlardan kendi kendini yöneten mekanizmalara kadar farklı biçimlerde uygulanabilir (Hamedinger, 2023; Miranda, 2022). Kamu yönetimi ve özel sektörde yönetişim ilkelerinin uygulanması, organizasyonların sürdürülebilirlik ve etkinliğini artırmak için kritik bir önem taşır (Barış, 2020). Özellikle uluslararası ekonomik kuruluşlar, yönetişim kavramının tanımlanması ve ölçülebilir standartların oluşturulmasında önemli bir rol oynamışlardır (Soyupek, 2018). Dünya Bankası'nın raporları, yönetişimin gelişmekte olan ülkelerdeki önemi üzerinde durarak bu kavramın kamu yönetiminde yaygınlaşmasını sağlamıştır. Yönetişim aynı zamanda sosyal sermaye ve bireyler arası güvenle de yakından ilişkilidir. Araştırmalar, yöneticilere güvenen bireylerin sosyal ağlarında daha fazla güven

geliştirdiğini göstermektedir (Baykal & Gürbüz, 2016). Bu durum, yönetim süreçlerinin etkinliğini artırmak için yöneticilerin davranışları ve iletişim stratejilerinin önemini vurgulamaktadır. Ayrıca yönetim, örgüt kültürü ve liderlik tarzları ile etkileşim içerisindedir. Etkili yönetim yapıları, organizasyonların değişen koşullara uyum sağlamasını ve sürdürülebilir başarı elde etmesini kolaylaştırır (Barut & Onay, 2018). Kurumsal yönetim bağlamında, yönetim kurulları, pay sahipleri ve diğer paydaşlar arasındaki ilişkileri düzenleyen çerçeve, organizasyonların performansını artırmayı ve paydaşların güvenini kazanmayı hedefler (Baskan & Vardar, 2018; Hacıhasanoğlu & Babayiğit, 2020). Etkili bir kurumsal yönetim çerçevesi, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerini temel alarak, paydaş katılımını ve organizasyonel güveni güçlendirmektedir. Yönetişim kavramı, organizasyonların ve toplumların yönetim süreçlerini şekillendiren, şeffaflık ve hesap verebilirlik gibi temel ilkeleri içeren dinamik ve karmaşık bir yapıdadır. Kamu ve özel sektörlerdeki uygulamalarıyla yönetim, sosyal bilimler alanında önemli bir yer edinmiştir ve etkili yönetim için gerekli olan ilkeleri ve süreçleri bünyesinde barındırmaktadır.

2. 1. 1. 2. 2. Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanlarında Alan Yönetimi ve Birliklerle Yönetim Sistemleri

Rekreasyonda alan yönetimi, doğal ve yapay alanların planlanması, korunması ve etkin kullanımı süreçlerini kapsayan, disiplinler arası bir yaklaşımdır. Bu yönetim süreci, çevresel sürdürülebilirlik ile kullanıcı deneyimini optimize etme arasında bir denge kurmayı hedeflemektedir. Alan yönetiminin temel amacı, doğal kaynakların korunmasını sağlarken bu kaynakların rekreasyonel amaçlarla kullanımını da mümkün kılmaktır (Bulut, 2023; Tükenmez, 2024). Özellikle hızla artan şehirleşme ve nüfus yoğunluğu, rekreasyon alanlarının sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesini her zamankinden daha kritik hale getirmiştir. Rekreasyon alanlarının yönetiminde ziyaretçi yönetimi, kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamada önemli bir role sahiptir. Ziyaretçi yönetimi stratejileri, alanların taşıma kapasitesini belirleyerek çevresel bozulmaları önlemeye ve kullanıcı deneyimini geliştirmeye yönelik bir dizi uygulamayı içermektedir. Bu stratejiler arasında, ziyaretçi sayısının kontrolü, kullanıcı davranışlarının yönlendirilmesi ve ziyaretçilerin çevresel farkındalığını artırmayı amaçlayan eğitim programları yer almaktadır (Bulut, 2023; Rüzgar & Demir, 2023). Örneğin, ziyaretçi yoğunluğunun artırdığı baskıyı azaltmak için belirli bölgelere erişim sınırlandırılabilir veya rezervasyon sistemleri uygulanabilir (Kozak & Metin, 2014). Doğal alanlarda ziyaretçi yoğunluğunun artması, erozyon, bitki örtüsünün zarar görmesi ve su kaynaklarının kirlenmesi gibi çevresel sorunlara yol açabilmektedir. Bu tür sorunların önlenmesi için alan yöneticileri, ziyaretçilerin belirli yollar ve alanlarla sınırlı kalmasını sağlayan fiziksel düzenlemeler yapabilir. Ayrıca, ziyaretçilerin çevresel etkilerini izlemek ve değerlendirmek amacıyla dijital izleme sistemleri ve saha anketleri kullanılmaktadır (Rüzgar & Demir, 2023). Alan yönetiminde kullanılan bir diğer önemli strateji, Rekreasyonel Fırsat Dağılımı (RFD) yöntemidir. Bu

yöntem, rekreasyonel faaliyetlerin çeşitliliğini ve erişilebilirliğini artırmayı hedefleyen bir planlama yaklaşımıdır. Alan yöneticilerine, kullanıcı ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde farklı rekreasyonel fırsatları değerlendirme ve optimize etme konusunda rehberlik etmektedir (Kozak & Metin, 2014). Rekreasyon alanlarının erişilebilirlik, sağlık, sosyal yapı ve kalite algısı gibi boyutları göz önüne alarak planlanmasını sağlamaktadır. Böylece, kullanıcılar için daha kapsayıcı ve çeşitlendirilmiş bir rekreasyon deneyimi sunulabilmektedir. Rekreasyon alanlarının yönetimi, sadece çevresel sürdürülebilirlik açısından değil, aynı zamanda toplumsal faydalar açısından da büyük önem taşımaktadır. Bu tür alanlar, toplumsal etkileşimi teşvik ederek, sosyal bağların güçlendirilmesine ve toplum refahının artırılmasına katkıda bulunmaktadır (Özavcı, 2023). Özellikle şehirleşmenin hızlandığı yerlerde, rekreasyon alanları bireylerin stresle başa çıkmasını kolaylaştıran ve fiziksel aktiviteleri destekleyen sosyal mekânlar olarak öne çıkmaktadır. Yerel yönetimler, bu alanların yönetiminde aktif rol oynayarak, toplumun çeşitli kesimlerini bir araya getiren etkinlikler düzenler ve sosyal entegrasyonu desteklemektedir (Akgül & Güneş, 2019). Bu bağlamda, rekreasyon alanlarının planlanması ve yönetimi, bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlıklarını geliştiren, toplumsal bağları güçlendiren ve çevresel sürdürülebilirliği teşvik eden stratejik bir süreçtir. Alan yöneticileri, bu süreçte yalnızca mevcut kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamakla kalmayıp, aynı zamanda gelecekteki nesillerin de bu alanlardan faydalanabilmesini sağlamak için uzun vadeli planlamalar yapmalıdır (Bulut & Yulu, 2022). Rekreasyonda alan yönetimi, çevresel sürdürülebilirlik ve toplumsal fayda hedeflerini bir araya getiren kapsamlı bir yönetim yaklaşımıdır. Ziyaretçi yönetimi ve RFD gibi stratejiler, rekreasyon alanlarının etkili ve sürdürülebilir bir şekilde kullanımını desteklerken, toplumsal refahı artırmayı da hedefler. Alan yöneticilerinin, çevresel ve sosyal dengeleri gözeterek, kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılayan ve doğal kaynakları koruyan bütüncül bir yönetim anlayışı benimsemeleri kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, gelecekte yapılacak araştırmalar ve uygulamalar, rekreasyon alanlarının yönetiminde yenilikçi ve sürdürülebilir yaklaşımlar geliştirmek için önemli bir temel sağlayacaktır. Rekreasyon alanlarına olan talebin giderek arttığı kentsel ortamlarda, özellikle de nüfus yoğunluğu yüksek metropollerde, alan yönetimi kritik bir öneme sahiptir. Örneğin, Chicago’da, boş zamanların artması ve yaşam tarzındaki değişimlerle birlikte, kentsel rekreasyon alanlarına olan ihtiyaç büyük ölçüde artmıştır. Bu durum, şehirlerin kullanıcı dostu ve erişilebilir kamusal alanlar sunarken ekolojik değerleri korumasını zorunlu kılmaktadır (Murphy, 1986). Rekreasyon alanlarının etkin yönetimi, ekolojik sürdürülebilirlik ile sosyal fayda arasında bir denge kurulmasını gerektirir. Örneğin, Cakarta’da Yeşil Açık Alanların yönetimi, ekolojik rehabilitasyon ve bitki örtüsü yenileme yoluyla çevresel değerlerin korunmasını sağlarken, aynı zamanda kent sakinlerinin rekreasyonel ihtiyaçlarına yanıt vermektedir (Oktavia vd., 2023). Bu tür uygulamalar, kentsel alanların doğal özelliklerini koruyarak rekreasyonel kullanım için sürdürülebilir bir çerçeve sunmaktadır. Benzer şekilde, Bogota’da hayata geçirilen Ciclovía programı, halka açık alanları kitlesele rekreasyon ve spor etkinlikleri için geçici olarak dönüştürerek sosyal entegrasyonu ve aktif

vatandaşlığı teşvik etmektedir (Cortés, 2017). Bu tür örnekler, kamusal alanların, toplumun fiziksel ve sosyal refahını artırma potansiyelini göstermektedir. Teknolojinin gelişimi, rekreasyon alanlarının yönetiminde önemli bir rol oynamaktadır. Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ve sanal gerçeklik gibi araçlar, ziyaretçi davranışlarını analiz etmek ve alanların kullanımını optimize etmek için değerli veriler sağlamaktadır. Bu teknolojiler, alan yönetiminde potansiyel çatışmaları en aza indirerek, hem ziyaretçi deneyimlerini iyileştirmekte hem de çevresel etkileri azaltmaktadır (Bishop & Gimblett, 2000). Ayrıca, bu araçlar, rekreasyon alanlarının tasarımı ve yönetimi sırasında farklı kullanıcı gruplarının ihtiyaçlarını daha iyi anlamak ve karşılamak için kullanılabilir. Bu bağlamda, sosyal sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda, rekreasyon alanlarına adil erişim sağlanması önemlidir. Özellikle farklı demografik grupların bu alanlardan eşit şekilde yararlanmasını sağlamak, sosyal adaletin ve toplumsal refahın artırılmasında kilit bir rol oynamaktadır (Ostermann & Timpf, 2007). Rekreasyonda alan yönetimi, çevresel, sosyal ve teknolojik unsurları bir araya getiren bütüncül bir yaklaşımdır. Bu disiplin, yalnızca işlevsel kamusal alanlar oluşturmakla kalmaz, aynı zamanda kentsel nüfusun yaşam kalitesini artırmayı da hedefler. Ekolojik sürdürülebilirliği korurken sosyal entegrasyonu teşvik eden stratejiler, rekreasyon alanlarının daha verimli ve etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamaktadır. Rekreasyon alanlarının planlanması ve yönetiminde bu çok boyutlu yaklaşım, hem mevcut hem de gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılamak için temel bir çerçeve sunmaktadır.

Rekreasyond yönetim birlikleri, doğal ve yapay rekreasyon alanlarının etkin ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak amacıyla farklı paydaşları bir araya getiren organizasyonlar olarak tanımlanabilir. Bu birlikler, genellikle yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör temsilcileri arasında işbirliğini teşvik ederek, rekreasyon alanlarının planlanması, korunması ve geliştirilmesinde kritik bir rol oynamaktadır (Caner & Demir, 2020; Yalçınayvuz & Yılmaz, 2016). Özellikle, yerel halkın ihtiyaçlarını ve beklentilerini dikkate alan bu yapılar, alanların sosyal ve çevresel sürdürülebilirliğini artırmayı hedefler. Yönetim birliklerinin yerel düzeydeki etkisi, katılımcı süreçler ve topluluk temelli yaklaşımlar sayesinde daha belirgin hale gelir. Örneğin, Erzincan'daki rekreasyon alanları üzerine yapılan bir çalışmada, yerel halkın katılımıyla oluşturulan özel planlama ve yönetim birimlerinin, alanların daha verimli bir şekilde kullanılmasını sağladığı vurgulanmıştır (Yalçınayvuz & Yılmaz, 2016). Benzer şekilde, Yozgat Çamlığı Milli Parkı'nda gerçekleştirilen bir araştırma, kontrollü kullanım bölgelerinde fiziksel taşıma kapasitesinin belirlenmesinin, çevresel sürdürülebilirlik için ne denli önemli olduğunu göstermiştir (Rüzgar & Demir, 2023). Bu birlikler, sadece ekolojik dengeleri korumakla kalmaz, aynı zamanda rekreasyon alanlarında ziyaretçi yönetimi, taşıma kapasitesi belirleme ve çevresel koruma stratejilerinin geliştirilmesine de rehberlik etmektedir (Bulut, 2023). Ayrıca, yönetim birlikleri, rekreasyon alanlarının tanıtımı ve pazarlanması konularında da aktif rol oynayarak, bu alanların kullanımını optimize eder ve toplumsal farkındalığı artırır (Türker vd., 2014). Özellikle Ulusal Rekreasyon ve

Park Derneği gibi kuruluşlar, rekreasyon alanlarının değerini teşvik etmek, eğitim hizmetleri sağlamak ve sektörü desteklemek amacıyla yasal savunuculuk yaparak önemli katkılarda bulunmaktadır (Brantly, 1983). Rekreasyonda yönetim birlikleri, aynı zamanda insan kaynakları yönetimi, finansal planlama ve halkla ilişkiler gibi yönetsel alanlarda da kapsayıcı stratejiler geliştirmeyi gerektirir. Bu kapsamda, Kraus ve Curtis (1986), eğlence hizmetlerinin başarılı yönetimi için stratejik planlamanın ve liderliğin önemini vurgulamaktadır. Shivers ve Halper (2011) ise rekreasyon hizmetlerinde yaratıcı yönetim uygulamalarının, tesislerin organizasyonu, programlamanın yönlendirilmesi ve hizmet kalitesinin artırılmasında kritik bir role sahip olduğunu belirtmektedir. Rekreasyonda yönetim birlikleri, liderlik, stratejik planlama ve yenilikçi yönetim uygulamalarıyla rekreasyon alanlarının daha etkin ve sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesini sağlamaktadır. Bu birlikler, hem çevresel hem de sosyal sürdürülebilirliği destekleyen politikalar geliştirerek, rekreasyon sektöründe kaliteyi ve erişilebilirliği artırmayı hedeflemektedir.

Rekreasyonda yönetim birlikleri, çeşitli paydaşların bir araya gelerek rekreasyon alanlarının planlanması, yönetimi ve geliştirilmesi süreçlerinde işbirliği yaptığı organizasyonlar olarak tanımlanabilir. Bu birlikler, kaynakların etkin kullanımı, sürdürülebilirlik, toplumsal katılım ve işbirliği gibi önemli avantajlar sunmaktadır. Ancak bu birliklerin, karar alma süreçlerinin karmaşıklığı, kaynak dağılımındaki adaletsizlik ve finansman yetersizlikleri gibi bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Yönetim birliklerinin en önemli avantajlarından biri, kaynakların daha etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamalarıdır. Farklı paydaşların bir araya gelmesi, maliyetleri düşürerek ve kaynakların birleşik bir şekilde kullanılmasını sağlayarak rekreasyon alanlarının geliştirilmesine katkıda bulunabilir (Can, 2021; Yılmaz, 2018). Örneğin, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliği, kaynakların daha verimli bir şekilde kullanılmasını ve bu alanlarda sürdürülebilir bir yönetim anlayışının benimsenmesini kolaylaştırır. Ayrıca, yönetim birlikleri, doğal kaynakların korunması ve rekreasyon alanlarının sürdürülebilir kullanımı için stratejiler geliştirebilir. Bu durum, özellikle çevresel etkilerin minimize edilmesi açısından önemlidir (Bulut & Yulu, 2022; Rüzgar & Demir, 2023). Yönetim birlikleri, toplumsal katılımı teşvik ederek, rekreasyon alanlarının daha iyi planlanmasını ve kullanıcıların beklentilerini karşılamayı hedeflemektedir. Örneğin, Yalçınayvuz ve Yılmaz (2016), Erzincan'daki rekreasyon alanlarında yerel halkın katılımını sağlayarak, yönetim süreçlerinin daha etkili bir şekilde yürütülebileceğini belirtmektedir. Benzer şekilde, Ulusal Rekreasyon ve Park Derneği rekreasyon ve parkların toplumsal değerini artırarak, bu alanların tanıtımı ve halkın farkındalığını sağlama konusunda önemli bir rol oynamaktadır (Brantly, 1983). Bununla birlikte, yönetim birlikleriyle ilişkili bazı dezavantajlar da bulunmaktadır. Farklı paydaşların bir araya gelmesi, karar alma süreçlerini karmaşık hale getirebilir ve zaman alıcı olabilir (Can, 2021; Yılmaz, 2018). Ayrıca, kaynak dağılımında adaletsizlik gibi sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Özellikle bazı paydaşların daha fazla söz sahibi olması, diğer paydaşların ihtiyaçlarının göz ardı edilmesine yol açabilmektedir (Akkoç, 2024). Finansal kaynakların

yetersizliği ise yönetim birliklerinin etkinliğini sınırlandırabilir. Birçok birlik, yerel yönetimlerin bütçelerine bağımlı olduğu için finansman eksikliği, rekreasyon alanlarının yönetiminde aksamalara neden olabilmektedir (Akkoç, 2024). Yönetim birliklerinin etkinliğini artırmak için teknoloji ve yenilikçi yönetim yaklaşımlarının entegrasyonu önemlidir. Coğrafi Bilgi Sistemleri ve sanal gerçeklik teknolojileri, ziyaretçi davranışlarını analiz ederek ve alan kullanımını optimize ederek ziyaretçi deneyimlerini iyileştirebilir (Bishop & Gimblett, 2000). Ayrıca, Açık Hava Rekreasyon ve Eğitim Derneği gibi organizasyonlar, en iyi uygulamaların ve çağdaş idari stratejilerin paylaşılmasını kolaylaştırarak rekreasyon yöneticilerinin becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunmaktadır (Harrison & Erpelding, 2012). Rekreasyonda yönetim birlikleri, sürdürülebilirlik, toplumsal katılım ve kaynakların etkin kullanımı açısından önemli faydalar sağlarken, karar alma süreçlerinin karmaşıklığı ve finansal zorluklar gibi dezavantajlara da sahiptir. Bu birliklerin başarısı, resmi yönetim uygulamalarını rekreasyon sektörünün benzersiz ihtiyaçları ve değerleri ile dengeleyerek sağlanabilir. Etkili yönetim stratejileri, çevresel, toplumsal ve ekonomik sürdürülebilirliği destekleyerek, rekreasyon alanlarının hem günümüz hem de gelecek nesiller için korunmasını mümkün kılacaktır.

2. 1. 1. 2. 3. Açık Alan Macera Rekreasyonunda Yönetişim Sistemi Gereklilikleri

Başarılı bir yönetim sistemi, çeşitli unsurların bir araya gelmesiyle oluşturulan karmaşık bir yapıdır. Bu sistemin etkinliği, şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık ve sürdürülebilirlik gibi temel ilkelerin kamu ve özel sektör düzeyinde uygulanmasına bağlıdır. Stratejik yönetim ve planlama, yönetim sisteminin temel taşlarından biridir. Organizasyonların uzun vadeli hedeflerini belirlemesi ve bu hedeflere ulaşmak için stratejiler geliştirmesi, yönetişimin başarısı için kritik bir öneme sahiptir (Ayverdi, 2023). Stratejik planlama, organizasyonların sadece mevcut zorlukları ele almasını değil, aynı zamanda gelecekteki fırsatları değerlendirmesini de sağlamaktadır. Yönetişimde şeffaflık ve hesap verebilirlik, toplumun karar alma süreçlerine güven duymasını sağlamaktadır. Şeffaflık, kamu ve özel sektör kuruluşlarının faaliyetlerinin ve kararlarının açık olmasını gerektirirken, hesap verebilirlik, yöneticilerin eylemlerinden sorumlu tutulmasını içermektedir. Bu iki ilke, özellikle kamu politikalarında güven ve meşruiyetin artırılması açısından önemlidir (Kemeç, 2022). Katılımcılık ise, yönetim sisteminde farklı paydaşların karar alma süreçlerine dahil edilmesini ifade etmektedir. Bu durum, toplumun farklı kesimlerinden gelen fikirlerin dikkate alınmasını sağlayarak daha kapsayıcı ve etkili çözümler üretilmesine olanak tanımaktadır (Polat, 2023). Sürdürülebilirlik, başarılı bir yönetim sisteminin vazgeçilmez unsurlarından biridir. Çevresel, sosyal ve ekonomik faktörlerin dengeli bir şekilde ele alınması, hem bugünkü hem de gelecekteki nesillerin ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamaktadır (Civelek, 2023). Eğitim ve kapasite geliştirme de bu sistemin etkinliğini artırmada kritik rol oynamaktadır. Eğitim programları, yöneticilerin ve paydaşların bilgi ve becerilerini geliştirerek, yönetim süreçlerine daha etkin katılım sağlamalarına yardımcı

olmaktadır (Ayverdi, 2023). Teknolojik altyapının yönetimdeki rolü giderek daha önemli hale gelmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojileri, veri toplama, analiz etme ve paylaşma süreçlerini hızlandırarak daha etkin karar alma mekanizmalarının oluşmasını sağlamaktadır (Kemeç, 2022). Bu durum, yönetim sisteminin şeffaflığını ve hesap verebilirliğini artırır. Örneğin, Avrupa patent sistemi gibi resmi ve gayri resmi etkileşimleri içeren mekanizmalar, ekonomik sistemlerde yönetim etkinliğini ve meşruiyetini sağlamaktadır (Borrás, 2006). İç denetim sistemleri, yönetimi güçlendiren stratejilerden biridir. Denetim, yöneticilerin performansını değerlendirme ve iyileştirme fırsatı sunmaktadır (Santosa vd., 2016). Yönetimde etkili liderlik, kurumların stratejik hedefleriyle uyumlu bir şekilde yönetilmesini sağlamaktadır. Yönetim kurulları, organizasyonel performansı ve paydaş çıkarlarını dengelemek için stratejik planlama ve politika değerlendirmesi yapmalıdır (Altamirano & Sloley, 2023). Bu bağlamda, yönetim mekanizmasının tasarımı ve uygulanması, yalnızca kısa vadeli hedeflerin değil, aynı zamanda uzun vadeli sürdürülebilirlik ve toplumsal refahın sağlanması için de kritik öneme sahiptir. Kamu politikalarının şeffaflığı ve halkın bu süreçlere katılımı, güveni artırarak toplumsal huzuru destekler (Bonai & Lambelanova, 2023).

Başarılı bir yönetim sistemi, stratejik planlama, şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık, sürdürülebilirlik, eğitim ve teknolojinin entegrasyonu gibi unsurların etkin bir şekilde bir araya getirilmesini gerektirir. Bu unsurlar, yönetim sisteminin karmaşıklığını ve karşılıklı bağımlılığını vurgulayarak, etkin ve kapsayıcı yönetim süreçlerinin temelini oluşturur.

2. 1. 1. 2. 4. Açık Alan Macera Rekreasyonunda Yönetim Sistemi Oluşturma Süreçleri

Açık alan macera rekreasyonu, doğal kaynakların korunması, sürdürülebilir kullanımının sağlanması ve kullanıcı deneyimlerinin iyileştirilmesi için kapsamlı bir yönetim modeline ihtiyaç duymaktadır. Bu tür bir modelin başarısı, çeşitli paydaşların katılımıyla oluşturulan ve stratejik planlamadan sürekli izleme ve değerlendirmeye kadar bir dizi aşamayı içeren sistematik bir sürece dayanmaktadır. Başarılı bir yönetim modelinin geliştirilmesi, mevcut durumun kapsamlı bir analiziyle başlamaktadır. Bu aşama, mevcut yönetim yapılarının, politikaların ve süreçlerin gözden geçirilmesini içermektedir. Ayrıca, paydaşların ihtiyaçları, beklentileri ve mevcut sorunlar detaylı bir şekilde belirlenmelidir. Bu analiz, yönetim sisteminin güçlü ve zayıf yönlerini göstererek, iyileştirilmesi gereken alanlara ilişkin stratejiler geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır (Arslan, 2023; Çevik & Cemaloğlu, 2020). Açık alan macera rekreasyonu bağlamında, bu analiz doğal alanların fiziksel koşulları, kullanıcı yoğunluğu ve mevcut yönetim pratiklerini içermektedir. Durum analizini takiben, yönetim modeli için açık ve ölçülebilir hedefler belirlenir. Bu hedefler, çevresel sürdürülebilirlik, toplumsal katılım ve ekonomik faydaların dengelenmesi gibi unsurları kapsamalıdır. Belirlenen hedefler, organizasyonun misyon ve vizyonuyla uyumlu olmalı ve paydaşların ortak bir amaç doğrultusunda bir araya gelmesini sağlamalıdır (Arslan, 2023). Örneğin,

bir hedef doğal kaynakların korunması ile birlikte bölgeye gelen turistlerin deneyimlerini geliştirmek olabilir. Hedeflerin belirlenmesinin ardından, bu hedeflere ulaşmak için çeşitli stratejiler geliştirilir. Strateji geliştirme sürecinde, sürdürülebilir kaynak yönetimi, risklerin en aza indirilmesi ve paydaşlar arasında etkin bir işbirliği sağlanması öncelikli olmalıdır. Açık alan macera rekreasyonu bağlamında bu stratejiler, ziyaretçi yoğunluğunun kontrol altına alınması, doğa dostu altyapıların kurulması ve yerel toplulukların ekonomik fayda elde etmesini sağlayacak girişimlerin desteklenmesini içerebilir (Demirkıran vd., 2021). Stratejilerin hayata geçirilmesi için detaylı bir uygulama planı oluşturulur. Bu plan, stratejilerin nasıl uygulanacağını belirleyen somut adımları içerir. Görev dağılımı, zaman çizelgeleri ve gerekli kaynakların tanımlanması, bu aşamanın temel unsurlarıdır. Özellikle açık alan macera rekreasyonu gibi doğrudan doğa ile etkileşimli faaliyetlerde, bu uygulama planı saha yönetimini, ziyaretçi rehberliğini ve eğitim programlarını içerebilir (Küçükyağcı, 2023). Yönetişim modelinin etkinliği, sürekli izleme ve değerlendirme süreçleriyle sağlanmaktadır. Performans göstergeleri, uygulamanın başarısını ölçmek için düzenli olarak izlenir ve değerlendirilir. Elde edilen veriler doğrultusunda stratejilerin etkinliği analiz edilerek, gerekirse iyileştirme yapılır. İzleme ve değerlendirme aşaması, yönetim sisteminin dinamik ve uyarlanabilir olmasını sağlamaktadır (Barış, 2020). Açık alanlarda, ziyaretçi memnuniyeti, çevresel etki ve ekonomik fayda gibi metrikler bu değerlendirme süreçlerinde kullanılabilir. Başarılı bir yönetim modeli, tüm paydaşların katılımını gerektirmektedir. Kamu kurumları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve bireylerden oluşan paydaşlar, karar alma süreçlerine aktif olarak dâhil edilmelidir. Bu katılım, kararların daha kapsayıcı ve meşru olmasını sağlamaktadır. Ayrıca, toplulukların doğal alanlarla ilgili sahiplik duygusunu güçlendirir (Fernandes & Chamusca, 2009; Polat, 2023). Açık alan macera rekreasyonu bağlamında, yerel halkın rehberlik hizmetlerinde aktif rol alması veya ziyaretçi düzenlemelerinde söz sahibi olması bu katılımın bir örneğidir. Açık alan macera rekreasyonu alanlarında başarılı bir yönetim modeli geliştirmek, durum analizi, hedef belirleme, strateji geliştirme, uygulama planı hazırlama, izleme ve değerlendirme ile paydaş katılımı aşamalarını içeren entegre bir süreci gerektirir. Bu süreç, yalnızca çevresel sürdürülebilirliği değil, aynı zamanda toplumsal katılımı ve ekonomik faydaları da optimize etmektedir. Bu unsurlar, doğanın korunmasını sağlarken, ziyaretçilerin kaliteli deneyimler yaşamasına ve yerel toplulukların ekonomik olarak güçlenmesine katkıda bulunur. Böylece, hem yerel hem de ulusal düzeyde uzun vadeli başarının temelleri atılmış olur.

2. 1. 1. 2. 5. Açık Alan Macera Rekreasyonunda Yönetişim Sistemi Paydaş Seçiminin Önemi

Yönetişim modeli planlama sürecinde paydaş seçimi, başarılı bir yönetim sisteminin kurulması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından oldukça önemlidir. Paydaşların doğru bir şekilde belirlenmesi, yönetim süreçlerinin etkinliğini artırarak toplumsal katılımı teşvik eder.

Paydaş seçiminin ilk adımı, ilgili tüm paydaşların tanımlanmasıdır. Bu süreçte, karar alma süreçlerinden etkilenen veya bu süreçlere katkıda bulunabilecek bireyler, gruplar veya organizasyonlar belirlenmelidir. Kamu kurumları, özel sektör temsilcileri, sivil toplum kuruluşları ve yerel halk gibi çeşitli aktörlerin dâhil edilmesi, yönetim modelinin kapsayıcı olmasını sağlamaktadır (Karlı & Açıksöz, 2021). Her paydaş grubunun ihtiyaç ve beklentileri farklılık gösterebilir; dolayısıyla, bu beklentilerin anlaşılması için detaylı bir analiz yapılmalıdır. Bu analiz, paydaşların süreçlere katılım düzeyini ve bu süreçlerden sağlamak istedikleri faydaları gösterir, böylece paydaşların yönetim modeline olan bağlılıkları artabilir (Arslan, 2023). Paydaşların yönetim süreçlerine katılım düzeyleri, süreçlerin etkinliği açısından önemlidir. Bazı paydaşlar aktif roller üstlenirken, diğerleri daha pasif bir katılım gösterebilir. Bu nedenle, her paydaş grubunun katılım düzeyine uygun stratejiler geliştirilmelidir. Paydaşlarla açık ve şeffaf bir iletişim kurmak da büyük önem taşımaktadır. Süreçler hakkında bilgilendirme yapmak ve şeffaf bir iletişim sağlamak, güven tesis eder ve katılımı teşvik etmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkin kullanımı bu iletişimi güçlendirebilir (Saylam, 2021). Ancak, farklı paydaş grupları arasında çıkar çatışmaları yaşanabilir. Bu tür durumlar için etkili çatışma yönetimi stratejilerinin geliştirilmesi gereklidir. Çatışmaların erken tespiti ve çözümü, yönetim süreçlerinin sağlıklı bir şekilde ilerlemesini sağlar ve modelin sürdürülebilirliğini artırır (Fidanboy & Sargut, 2021). Paydaşların süreç içindeki rolü ve etkisi düzenli olarak izlenmeli ve değerlendirilmelidir. Bu, paydaşların katılım düzeyinin ve süreçlerin etkinliğinin sürekli gözden geçirilmesine olanak tanır. İzleme ve değerlendirme, gerektiğinde stratejik revizyonlar yapılmasını sağlar ve yönetim modelinin sürekli iyileştirilmesini destekler (Bayram, 2023). Genel olarak, açık alan rekreasyonu yönetiminde paydaş seçimi, paydaşların tanımlanması, ihtiyaç ve beklentilerin analizi, katılım düzeyinin belirlenmesi, iletişim ve bilgilendirme, çatışma yönetimi ve izleme ile değerlendirme aşamalarını içermektedir. Bu unsurların dikkate alınması, yönetim sisteminin etkinliğini artırarak, toplumsal katılımı ve güveni pekiştirecektir. Paydaşların seçilmesi sürecinde dikkate alınması gereken en önemli hususlardan biri, güven, memnuniyet, etki ve katılım gibi unsurları içeren ilişki kalitesine dayalı önceliklendirmedir. Plaisance (2022), “Genç Çiftçiler” sendikasının çalışmasında, bu bileşenlerin paydaş önceliklendirme ve katılım stratejileri üzerindeki etkisini vurgulayarak, paydaş değerlendirmesinin öznel doğasını açığa çıkarmaktadır. Aynı zamanda, kar amacı gütmeyen kuruluşların dezavantajlarını ortadan kaldırmak için nesnel yöntemlere olan ihtiyacı da gözler önüne sermektedir. Paydaş seçimi süreci, yerel bağlam ve güç dinamiklerinin dikkate alınmasını gerektirir. Polonya, Çek Cumhuriyeti ve Danimarka'daki yerel hizmet merkezleri örneğinde olduğu gibi, yerel yönetimler, belediye yetkilileri ve sivil toplum kuruluşları gibi farklı paydaşlar, karar alma süreçlerinde önemli roller oynar (Damurski vd., 2019). Karmaşık yapıya sahip Yükseköğretim Kurumları gibi kuruluşlarda ise, paydaşların etkisi ve belirginliği kritik önemdedir. Freire vd. (2021), iç paydaşların gündeme hakim olduğunu ve bu durumun, dengeli bir katılım stratejisine duyulan ihtiyacı artırdığını

belirtmektedir. Bunun yanı sıra, İngiltere ve Galler'deki okul yönetim organları gibi kamu kurullarının yönetişimi, paydaş temsili ile beceriye dayalı modeller arasında bir gerilim olduğunu açığa çıkarmaktadır. Bu durum, uzmanlık temelli yönetim yapılarına geçişin gerekliliğini işaret etmektedir (Connolly vd., 2017). Cassel (2014), dağıtılmış risk yönetişimi bağlamında, paydaşların ilk tepkileri ve stratejik değerlendirmelerin uyumunun, eylemlerin stratejik hedeflerle paralel olmasını sağlamak açısından önemli olduğunu belirtmektedir. Paydaş belirginliğinin önemi, Queensland'deki Roads Alliance'da yapılan bir çalışma ile de ortaya konulmaktadır. Bu çalışma, altyapı projelerindeki paydaş katılım sürecinin belirlenmesi ve proje başarısının sağlanmasında bu faktörün kritik olduğunu göstermektedir (Beach, 2010). Newton vd. (2016) ile Garrod vd. (2013), katılımcı modelleme ve disiplinlerarası yaklaşımların, karşılıklı anlayış ve sürdürülebilir karar verme süreçlerini geliştirmek için önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu yöntemler, karmaşık sorunlara çözüm üretmek amacıyla dengeli paydaş seçimi ve gerçek katılım ihtiyacını ön plana çıkarmaktadır.

2. 1. 1. 2. 7. Açık Alan Macera Rekreasyonunda Yönetişimle İlgili Yasal Belirsizlikler

Açık alan macera rekreasyonu, katılımcılara eşsiz deneyimler sunarken, yasal çerçeve içinde çeşitli belirsizlikleri de beraberinde getirmektedir. Bu belirsizlikler, güvenlik standartları, sigorta yükümlülükleri, çevresel düzenlemeler ve katılımcı hakları gibi birçok alanı kapsamaktadır. Mevcut yasal düzenlemeler, özellikle bu tür aktivitelerin doğasında bulunan risklerin nasıl yönetileceği ve sorumlulukların nasıl dağıtılacağı konularında karmaşıklık yaratmaktadır. Katılımcıların güvenliği, macera rekreasyonu etkinliklerinde birinci önceliktir. Ancak güvenlik standartlarının belirlenmesindeki yasal belirsizlikler, hem organizatörler hem de katılımcılar için risk oluşturur. Brgoch ve Lower (2017), Fleury v. IntraWest Winter Park Operations Corporation davasında, Kayak Güvenliği Yasası'nın yorumlanmasının organizatörlerin sorumluluklarını nasıl etkilediğini analiz etmektedir. Mahkeme, çığların kayak sporunun doğal risklerinden biri olduğunu belirterek, işletmeyi sorumluluktan muaf tutmuştur. Sigorta ve Risk Yönetimi: Macera rekreasyonu faaliyetlerinde sigorta kapsamının belirlenmesi, hukuki belirsizliklerin bir diğer alanıdır. Sontag ve Roux (2013), doğa sporlarının yasal çerçevesinin karmaşıklığını ve bu çerçevenin sürekli değişen doğasının, hem organizatörler hem de katılımcılar için yasal belirsizliklere neden olduğunu vurgulamaktadır. Çevresel Düzenlemeler ve Alan Kullanımı: Çevresel düzenlemeler, açık alan rekreasyonu faaliyetlerinin düzenlenmesinde önemli bir rol oynar. Ancak, hangi faaliyetlerin belirli alanlarda gerçekleştirilebileceği konusunda açık bir çerçeve bulunmaması, işletmeciler için ek zorluklar yaratır. McArdle (2011), bu tür düzenlemelerin sürekli gözden geçirilmesinin önemine dikkat çekerek, düzenlemelerdeki tutarsızlıkların yasal çatışmalara yol açabileceğini belirtmiştir. Katılımcı Hakları ve Sorumlulukları: Katılımcılar, faaliyet sırasında karşılaşılabilecekleri riskler hakkında bilgilendirilmeli ve bu risklere yönelik bilinçli kararlar almalıdır. Ancak, birçok durumda,

katılımcıların hak ve sorumlulukları açıkça tanımlanmamış olabilir. Bu durum, katılımcılar ve organizatörler arasında yasal uyumsuzluklara yol açabilir. Genel olarak, açık alan macera rekreasyonu alanındaki yasal belirsizlikler, sürekli gelişen bir düzenleyici ortamı gerektirir. Organizasyonların bu belirsizliklerle başa çıkabilmesi için güçlü bir risk yönetimi ve yasal uyum stratejisi benimsemesi önemlidir. Ayrıca, bu alandaki yasal çerçevenin daha net ve uyumlu hale getirilmesi, hem organizatörlerin hem de katılımcıların korunmasına katkıda bulunacaktır.

2. 1. 2. Kaçkar Bölgesi'nin Açık Alan Macera Rekreasyonu Potansiyeli

Türkiye'nin Doğu Karadeniz Dağları'nda yer alan Kaçkar bölgesi, benzersiz buzul manzaraları ve zengin biyolojik çeşitliliği ile dikkat çeken bir coğrafyadır. Bölgenin topografyası, Pleistosen dönemi buzullarının etkisiyle şekillenmiş olup, bu durum özellikle 3.932 metreye kadar yükselen Kaçkar Dağları'nda belirgin buzul ve periglasiyal yer şekilleri ile kendini göstermektedir. U şeklindeki vadiler ve sirk gölleri gibi buzul kaynaklı coğrafi özellikler, bölgenin peyzajını zenginleştirmektedir. Bu bağlamda, Kavrın Vadisi, buzul tarafından oyulmuş manzarasının dikkat çekici bir örneği olarak öne çıkmaktadır (Çiçek vd., 2019; Sarı & Özbek, 2015). Bölgenin florası, Avrupa'da tehlike altındaki bazı türleri de içeren toplam 255 briyofit taksonuyla dikkate değer bir çeşitlilik sunmaktadır. Kaçkar bölgesi, aynı zamanda geleneksel transhumans uygulamalarının sürdürüldüğü bir alan olarak yerel kültür ve ekonominin ayrılmaz bir parçasıdır. Mevsimlik hayvancılık faaliyetleri kapsamında, köyler ile yayla meraları arasında çiftlik hayvanlarının taşınması, yüzyıllardır süregelen bir gelenektir (Çiçek vd., 2019; Doğu vd., 2018). Bunun yanı sıra, bölge ekonomisinde turizmin de önemli bir yeri bulunmaktadır. Doğa yürüyüşü, buzul tırmanışı ve heliski gibi açık hava rekreasyon faaliyetleri, hem yerli hem de uluslararası ziyaretçileri bölgeye çekmektedir (Çiçek vd., 2019). Ancak, sürdürülebilir turizm uygulamaları konusunda bazı zorluklar mevcuttur. Profesyonel tur rehberlerinin eksikliği ve kontrolsüz turist akışı, bölgedeki doğal kaynakların korunmasını tehlikeye atmaktadır. Bu durum, daha iyi düzenlemelere ve yerel rehberlerin eğitilmesine duyulan ihtiyacı açığa çıkarmaktadır. Kaçkar bölgesinin jeolojik tarihi, Mezozoik-Tersiyer döneminde oluşmuş olan Kompozit Kaçkar Batoliti gibi önemli magmatik yapıların varlığı ile de şekillenmiştir. Bu batolit, bölgenin karmaşık jeolojik ve tektonik yapısına katkıda bulunarak dikkat çekici bir yerbilimsel özellik sunmaktadır. Sonuç olarak, Kaçkar bölgesi, doğal güzellikleri, kültürel mirası ve ekolojik önemiyle benzersiz bir alan olarak öne çıkmaktadır. Bu eşsiz coğrafyanın korunması, sürdürülebilir yönetim politikalarının titizlikle uygulanmasını gerektirmektedir.

Kaçkar Bölgesi, doğal güzellikleri ve zengin ekosistemi ile doğa sporları için ideal bir alan sunmaktadır. Bu bölge, dağcılıktan trekkinge, kamp yapmaktan yamaç paraşütüne kadar birçok doğa sporuna olanak tanımaktadır. Bu bağlamda, Kaçkar Bölgesi'nin sunduğu doğa sporları imkânlarını detaylı bir şekilde incelemek önemlidir. Dağcılık ve Trekking, Kaçkar Dağları, zorlu ve çeşitli

parkurları ile dağcılar ve trekking tutkunları için cazip bir destinasyondur. Bölgedeki en yüksek zirve olan Kaçkar Dağı, hem profesyonel dağcılar hem de amatörler için farklı zorluk seviyelerinde rotalar sunmaktadır. Bu dağlar, yürüyüş yolları ve doğal güzellikleri ile doğaseverlerin ilgisini çekmektedir. Ayrıca, trekking aktiviteleri, katılımcılara hem fiziksel bir meydan okuma sunmakta hem de bölgenin eşsiz manzaralarını keşfetme fırsatı vermektedir (Yumuk, 2023). Kampçılı, Kaçkar Bölgesi, kamp yapma imkânı sunan birçok doğal alan barındırmaktadır. Özellikle yaylalar, kamp severler için ideal yerlerdir. Bu alanlar, doğayla iç içe olma, huzur bulma ve dinlenme fırsatı sunmaktadır. Ayrıca, kamp alanları, doğa sporları ile ilgilenen bireyler için sosyal etkileşim ve deneyim paylaşımı açısından da önemli bir rol oynamaktadır (Yetiş, 2021). Kaçkar Bölgesi, yamaç paraşütü gibi ekstrem sporlar için de uygun bir ortam sunmaktadır. Yüksek irtifalar ve rüzgâr koşulları, bu tür sporlar için elverişli bir zemin oluşturur. Yamaç paraşütü, hem yerli hem de yabancı turistler arasında popüler bir aktivite haline gelmiştir. Su sporları, Bölgedeki akarsular, rafting gibi su sporları için de olanaklar sunmaktadır. Özellikle Fırtına Deresi, rafting tutkunları için popüler bir destinasyon haline gelmiştir. Bu tür aktiviteler, hem adrenalin dolu bir deneyim sunmakta hem de doğanın tadını çıkarmak için eşsiz fırsatlar sağlamaktadır (Uğur & Akova, 2022). Buzul tırmanış, bu buzul özellikleri, neotektonik aktiviteden kaynaklanan engebeli topografya ile birlikte, buzul ve kaya tırmanışı, trekking ve doğa fotoğrafçılığı gibi aktiviteler için ideal bir ortam sağlamaktadır (Zaman & Birinci, 2009). Kaçkar Dağları, biyolojik çeşitliliği ve ekolojik önemiyle tanınan Kaçkar Dağları Milli Parkı'na ev sahipliği yapmaktadır. Bu milli park, birçok endemik bitki ve hayvan türüne ev sahipliği yapmakta ve uluslararası düzeyde tanınmış Fırtına Vadisi'nin bir parçasını oluşturmaktadır. Fırtına Vadisi, Dünya Yaban Hayatı Fonu'nun koruma altına alınması gereken 200 bölge listesinde yer almakta olup, bölgenin küresel ekolojik değerini açığa çıkarmaktadır. Bölgenin iklimi, yoğun kar yağışı ve uzun süreli kar örtüsü ile kış sporları ve turizm faaliyetlerine olanak tanımaktadır. Özellikle Ayder Kar Festivali gibi etkinlikler, kültürel ve rekreasyonel faaliyetlerin eşsiz bir karışımını sunarak ziyaretçileri cezbetmektedir. Bunun yanı sıra, geleneksel yayla otlakları ve yerel festivaller, ziyaretçilere bölgenin özgün yaşam tarzını ve kültürel mirasını deneyimleme fırsatı sunmaktadır. Turizm altyapısındaki gelişmeler, Kaçkar bölgesinin yerli ve uluslararası turistler için daha erişilebilir ve cazip bir destinasyon haline gelmesini sağlamaktadır. Yol ve konaklama imkânlarındaki iyileştirmeler, bölgenin turizm kapasitesini artırmakta ve ziyaretçilerin konforlu bir seyahat deneyimi yaşamalarına olanak tanımaktadır. Kaçkar Dağları, aynı zamanda dönüştürücü seyahat deneyimleri sunan bir bölge olarak da öne çıkmaktadır. Ziyaretçiler, bölgenin doğal ve kültürel dokusunu keşfederek çevre bilincini geliştirmekte ve kişisel dönüşüm süreçlerine katılmaktadır. Bu özellikler, Kaçkar bölgesinin yalnızca bir turizm merkezi değil, aynı zamanda çevresel ve kültürel farkındalığın artmasına katkı sağlayan bir alan olmasını sağlamaktadır. Kaçkar Bölgesi, sahip olduğu doğal güzellikler, ekolojik değerler ve zengin biyoçeşitliliği ile Türkiye'nin açık alan macera rekreasyonu açısından en önemli destinasyonlarından biridir. Bölgenin buzul ve

periglasiyal topoğrafyası, doğa yürüyüşü, kano, dağcılık, rafting, heliskiing ve yamaç paraşütü gibi geniş bir yelpazede açık hava etkinliklerine olanak tanımaktadır (Bektaş, 2010). Bununla birlikte, Kaçkar Bölgesi'nin bu potansiyelinin sürdürülebilir şekilde yönetilmesi, hem ekosistemlerin korunması hem de doğa temelli turizm gelirlerinden elde edilen ekonomik faydaların sürekliliği açısından kritik öneme sahiptir. Profesyonel rehber eksikliği, kontrolsüz turist akışı ve yetersiz düzenlemeler, bölgedeki doğal kaynakların tükenme riskini artırmakta, yerel halkın ekonomik ve kültürel faydalar elde etmesini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, bölgedeki turizm faaliyetlerinin sürdürülebilir bir şekilde planlanması ve yönetilmesi gerekmektedir. Özellikle profesyonel rehberlik hizmetlerinin geliştirilmesi, yerel rehberlerin eğitilmesi ve ekoturizm odaklı yönetim politikalarının benimsenmesi, bölgenin doğal ve kültürel mirasının korunmasını sağlarken, ziyaretçilere güvenli ve bilinçli bir deneyim sunacaktır. Kaçkar Bölgesi'nin sunduğu açık alan macera rekreasyonu potansiyelinin etkin ve sürdürülebilir bir şekilde değerlendirilmesi, bölgenin ulusal ve uluslararası düzeyde cazibesini artırırken, uzun vadede ekolojik dengeyi koruma açısından da büyük önem taşımaktadır.

2. 1. 2. 1. Dağ Kayağı: Kaçkar Bölgesinin Yüksek Rakımlarında Adrenalin ve Becerinin Birleşimi

Dağ kayağı, yaygın olarak kayak dağcılığı olarak bilinen, hem tırmanış hem de inişlerin yer aldığı dağlık arazilerde icra edilen dinamik bir kış sporudur. Bu disiplin, farklı arazi koşullarında fiziksel dayanıklılığı ve teknik beceriyi birleştirmesi nedeniyle benzersizdir. Dağ kayağı, bireysel yarışlar, dikey yarışlar ve sprint formatları gibi çeşitli yarış türleriyle karakterize edilir (Macnab & Cadman, 1996). Bireysel yarışlar, birden fazla tırmanış ve inişi içeren uzun parkurlardan oluşurken, dikey yarışlar yalnızca yokuş yukarı performansa odaklanır. Sprint yarışları ise kısa mesafelerde hız ve teknik yeteneğin test edildiği dinamik bir formattır (Zhang vd., 2021). Bu spor, yüksek aerobik kapasite ve üstün fiziksel kondisyon gerektirir. Yarış performansı ile maksimum oksijen alımı (VO_2 max) arasındaki güçlü ilişki, dağ kayağının fiziksel taleplerinin bir göstergesidir. Ayrıca, sporcuların dik arazilerde daha verimli hareket edebilmesi için hafif ve ergonomik ekipmanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Ekipman tasarımı, sporun bu gereksinimlerini karşılamak üzere sürekli evrim geçirmektedir. Kayak bağlamaları, hem yokuş yukarı hem de yokuş aşağı hareket sırasında maksimum esneklik sağlamak üzere tasarlanmış olup, pivot hareketine izin verir ve sporun teknik taleplerini destekler. Kayakların tasarımında da sporun ihtiyaçlarına yönelik yenilikçi teknolojiler kullanılmaktadır. Ters çevrilebilir yüzey yapısına sahip kayaklar, farklı koşullarda performansı optimize etmek için tasarlanmıştır. Bu tasarım, yokuş aşağı inişler için pürüzsüz yüzeyler ve yokuş yukarı veya kros kayağı için daha pürüzlü yüzeyler sunarak sporculara üstün performans sağlar. Dağ kayağı, aynı zamanda yüksek düzeyde biyomekanik ve fizyolojik zorluklar içerir. Zorlu arazilerde denge ve kontrolü sürdürme gerekliliği, özellikle alt ekstremitelerde kas yorgunluğu ve yaralanma

riskini artırır (Sacco, Sartorelli, & Vane, 1998). Bu riskler, sporcuların sürekli olarak yüksek seviyede konsantrasyon ve teknik beceri göstermesini zorunlu kılar (Faletti vd., 2010; Ross, 2010). Ancak, bu zorluklar sporun popülerliğini azaltmamış; aksine, 2026 Kış Olimpiyatları'na dahil edilmesiyle sporun profesyonel bir düzeye taşınmasına katkı sağlamıştır. Bu durum, Uluslararası Kayak Dağcılığı Federasyonu'nun yönetimi altında, dağ kayağının bir boş zaman etkinliğinden uluslararası bir spor disiplinine dönüşümünü de vurgulamaktadır. Sporun büyüyen popülaritesi, dağ kayağı meraklılarına hitap eden özel tesislerin ve kayak merkezlerinin sayısındaki artışla da kendini göstermektedir. Bu gelişmeler, hem rekreasyonel hem de profesyonel sporcuların ihtiyaçlarına uygun altyapının oluşturulmasını desteklemektedir (Parrondo, 2006). Dağ kayağı, fiziksel dayanıklılığı, teknik beceriyi ve yenilikçi ekipmanları bir araya getiren çok yönlü bir spor dalıdır. Dağlık bölgelerin karmaşık ve zorlu doğasında gelişen bu spor, hem bireysel gelişim hem de geniş çaplı rekreasyon imkânları sunarak kış sporları içinde kendine özgü bir yer edinmiştir (Schenk vd., 2011).

Şekil 1. Dağ kayağı faaliyeti

2. 1. 2. 1. 1. Dağ Kayağının Tarihçesi: Gelenek, Yenilik ve Çevre Bilinci Üzerine Yolculuk

Dağ kayağının tarihçesi, insanoğlunun doğayla ilişkisini, teknolojik gelişmeleri ve kültürel dönüşümleri yansıtan çok katmanlı bir anlatıdır. İlk kayıtlara göre, kayak M.Ö. 5000'li yıllara kadar uzanan bir geçmişe sahiptir. Norveç ve İsveç'teki arkeolojik bulgular, kayakların başlangıçta avlanma ve karla kaplı arazilerde ulaşım için pratik bir araç olarak kullanıldığını göstermektedir (Rosson & Zirulia, 2018). Bu basit ama etkili araç, zorlu çevre koşullarında hayatta kalma becerisinin bir sembolü olarak ortaya çıkmıştır. 19. yüzyılda, Norveç'te kayağın eğlence ve spor amaçlı bir aktiviteye dönüşümü, bu geleneğin yeni bir evresini başlatmıştır. Kayağın bir spor dalı olarak benimsenmesi, teknolojik yenilikler ve altyapı gelişmeleriyle hız kazanmıştır. 1908 yılında Almanya'da ilk telesiyeyin devreye girmesi, kayak merkezlerinin yaygınlaşmasını sağlayarak, kayağı daha geniş kitleler için erişilebilir bir eğlence haline getirmiştir. 20. yüzyılda yapay kar üretim teknolojisinin geliştirilmesi, kayak merkezlerinin mevsimsel kısıtlamalara rağmen faaliyetlerini sürdürebilmelerine olanak tanımış ve sporun küresel popülarliğini artırmıştır (Demiroğlu vd., 2015).

Kayak, sadece bir spor dalı olmanın ötesine geçerek, kültürel ve sosyo-ekonomik bir fenomen haline gelmiştir. Alpler, lüks kayak tatilleri ve üst düzey turizm deneyimleriyle tanınmış, kayak sporu zenginlik ve prestijle ilişkilendirilmiştir (Rosson & Zirulia, 2018). Ancak, bu büyüme beraberinde çevresel ve sürdürülebilirlik sorunlarını da getirmiştir. İklim değişikliği, kar yağışında azalma ve kayak sezonlarının kısalması gibi etkilerle kayak endüstrisini zorlamaktadır. Bu durum, kayak merkezlerini yapay kar üretimi ve çeşitlendirilmiş turizm stratejilerine yatırım yapmaya zorlamıştır (Demiroğlu vd., 2015; Demiroğlu vd., 2019). Çevresel kaygılar, yalnızca iklim değişikliği ile sınırlı değildir. Kayak merkezlerinin genişlemesi, yerel ekosistemleri ve biyolojik çeşitliliği olumsuz yönde etkileyerek, doğal yaşam alanlarını bozmuştur. Ayrıca, kayak ekipmanlarında kullanılan bazı kimyasal maddelerin çevreye zarar verme potansiyeli, çevresel sürdürülebilirlik konusunda ek endişeler açığa çıkarmıştır (Caprio vd., 2011; Plassmann & Berger, 2010). Bu bağlamda, çevre dostu uygulamaların benimsenmesi ve çevre bilincinin artırılması, kayak topluluğu için önemli bir öncelik haline gelmiştir. Dağ kayağının rekabetçi boyutu da dikkate değerdir. 1936 Kış Olimpiyatları'nda resmi bir disiplin olarak tanıtılması, kayağın küresel bir spor olarak benimsenmesinin yolunu açmıştır. Alp disiplini, serbest stil ve kros kayağı gibi alt dalların gelişmesi, sporcunun teknik beceri ve fiziksel dayanıklılığını test eden çeşitli yarışma formatları sunmuştur. Modern kayak ekipmanlarının, özellikle carving kayaklar ve gelişmiş bağlamaların geliştirilmesi, sporcular için performans ve güvenliği artırmıştır (Heinrich vd., 2011; Gilgien vd., 2015). Teknolojik gelişmeler, hem rekreasyonel hem de profesyonel kayakçılıkta önemli değişikliklere yol açmıştır. GPS izleme, hareket analizi ve performans ölçümü gibi yenilikler, sporcuların performansını optimize etmelerine yardımcı olmuş, kayak eğitimi ve antrenman süreçlerini dönüştürmüştür (Ostrek vd., 2019). Ayrıca, sosyal medya ve dijital platformlar, kayak kültürünün küresel ölçekte yayılmasına olanak sağlamış, kayak deneyimlerinin daha geniş kitlelerle paylaşılmasını mümkün kılmıştır. Kayak sporunun geleceği, devam eden iklim değişikliği ve teknolojik yeniliklerle şekillenmeye devam edecektir. İklim değişikliği, kayak merkezlerini alternatif gelir kaynakları ve daha sürdürülebilir operasyon modelleri geliştirmeye zorlamaktadır. Arazi kayağı ve pist dışı maceralar gibi yeni eğilimler, kayak endüstrisindeki dinamiklerin sürekli değişimini yansıtmaktadır (Neumann vd., 2009; Hamilton vd., 2007). Dağ kayağı, gelenek, yenilik ve çevresel farkındalık arasında dengelenmiş zengin bir geçmişe sahiptir. Basit bir ulaşım aracı olarak başlayan bu yolculuk, küresel bir rekreasyon ve spor fenomenine dönüşmüştür. Bu dönüşüm, kayak sporunun uyum sağlama kapasitesinin yanı sıra, sporun tarihsel ve kültürel mirasını onurlandırarak sürdürülebilir bir gelecek inşa etme çabalarına bağlıdır.

2. 1. 2. 1. 2. Dağ Kayağının Coğrafi, Ekonomik Toplumsal ve İklimsel Özellikleri

Dağ kayağı, bireylerin ve toplulukların deneyimlerini şekillendiren, çeşitli sosyolojik boyutlar barındıran bir kış sporu olarak dikkat çekmektedir. Kayak sadece fiziksel bir aktivite değil; aynı

zamanda sosyal etkileşimlerin, kültürel normların, ekonomik süreçlerin ve demografik eğilimlerin iç içe geçtiği karmaşık bir sosyo-ekonomik çerçevenin parçasıdır. Bu çerçeve, sporun hem bireysel hem de toplumsal düzeydeki etkilerini anlamak için kritik öneme sahiptir. Dağ kayağının sosyolojik yönlerinden biri, katılımcılar arasında topluluk oluşturma ve sosyal etkileşimi teşvik etme potansiyelidir. Kayak, grup gezileri, aile tatilleri ve arkadaş buluşmaları gibi sosyal etkinliklerle ilişkilendirilen bir spor dalıdır. Araştırmalar, kayak sırasında oluşan grup dinamiklerinin ve sosyal bağların, bireylerin ruh sağlığı ve genel refahı üzerinde olumlu etkiler yarattığını açığa çıkarmaktadır (Burtscher vd., 2019). Bu bağlamda, kayak eğitmenleri ve rehberleri gibi aktörler, katılımcılar arasında aidiyet duygusunu güçlendirerek sosyal katılımı kolaylaştırır. Sosyal bağlantıların bu şekilde güçlendirilmesi, kayakçıların daha tatmin edici bir deneyim yaşamalarına katkıda bulunur. Dağ kayağının kültürel etkileri, sporun tarihsel bağlamı ve güncel toplumsal normlarla şekillenmiştir. Geleneksel olarak, kayak sporu ağırlıklı olarak beyaz, varlıklı ve erkeklerin hâkimiyetinde bir etkinlik olarak algılanmıştır (Harrison, 2013). Bu durum, yeterince temsil edilmeyen gruplar için katılım engelleri yaratmış ve kayak topluluğunda kapsayıcılık eksikliğini gündeme getirmiştir. Ancak, son yıllarda bu sosyokültürel dinamiklerin değiştirilmesine yönelik çabalar artmıştır. Çeşitli kuruluşlar, daha geniş katılımı teşvik etmek ve kayak sporunu tüm demografik gruplar için erişilebilir kılmak amacıyla çalışmaktadır. Bu dönüşüm, birçok dağlık bölgenin ekonomik kalkınmasında önemli bir rol oynamaktadır. Kayak sezonu boyunca turist akını, otellerden restoranlara, perakende mağazalardan ulaşım sektörüne kadar yerel işletmelere önemli gelir kaynakları yaratmaktadır (Berard-Chenu vd., 2022; Knowles, 2024). Ancak bu ekonomik bağımlılık, iklim değişikliği gibi dışsal faktörlere karşı hassasiyet yaratmaktadır. Kayak merkezleri, kar yağışındaki azalmalar ve kısalan sezonlar nedeniyle sürdürülebilirlik sorunlarıyla karşı karşıyadır. Bu durum, alternatif gelir kaynakları geliştirilmesini ve çevresel sürdürülebilirlik önlemlerinin alınmasını zorunlu kılmaktadır (Demiroğlu vd., 2019). Ekonomik kalkınma ile çevresel sürdürülebilirlik arasında denge kurmak, kayak turizminin uzun vadeli başarısı için büyük önem taşımaktadır. Belirli bir kesim için değil, herkes için erişilebilir bir spor olmasını hedeflemektedir. Dağ kayağının sosyolojik boyutları, katılımcıların demografik özellikleri tarafından da şekillenmektedir. Araştırmalar, kayak yapan nüfusun büyük bir kısmının orta yaşlı bireylerden oluştuğunu ve bu grubun sağlık yararlarına büyük önem verdiğini göstermektedir (Burtscher vd., 2013). Kayak, özellikle kardiyovasküler zindeliği artırma ve zihinsel esenliği destekleme konularında yaşlı yetişkinler için cazip bir spor dalı haline gelmiştir. Bu eğilimler, kayak merkezlerinin yaşlı nüfusun ihtiyaçlarını karşılayan programlar ve tesisler sunmasını gerektirmektedir. Dağ kayağı, iklim değişikliğiyle doğrudan ilişkili bir spor dalı olarak yeni bir sosyolojik boyut kazanmaktadır. Artan sıcaklıklar ve değişen yağış modelleri, kar örtüsünün güvenilirliğini azaltarak kayak sezonlarının kısalmasına neden olmaktadır (Dannevig vd., 2020). Bu durum, yerel ekonomileri ve toplulukların refahını tehdit etmektedir. Kayak merkezleri, iklim değişikliğine uyum sağlamak ve çevresel etkilerini azaltmak için kar yapma teknolojileri ve

sürdürülebilir işletme modellerine yatırım yapmaktadır (François, 2023). Bu çabalar, sadece ekonomik sürdürülebilirlik için değil, aynı zamanda kayak topluluğunun çevresel farkındalığını artırmak için de önemlidir. Kayak merkezlerindeki sosyal normlar ve kalabalık dinamikleri, kayak deneyiminin kalitesini etkileyen önemli faktörlerdir. Araştırmalar, kalabalık algısının kayakçıların memnuniyeti ve deneyimi üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir (Needham vd., 2004). Kayak merkezleri, bu tür sosyal dinamikleri yöneterek ziyaretçilerin daha olumlu bir deneyim yaşamalarını sağlamalıdır. Alan kullanımı, erişilebilirlik ve sosyal atmosferin iyileştirilmesi bu bağlamda kritik öneme sahiptir. Dağ kayağının sosyolojik boyutları, sporun toplumsal bağlamını anlamak ve bu bağlamda kapsayıcı, sürdürülebilir ve katılımcı bir kayak kültürü oluşturmak için temel bir çerçeve sunmaktadır. Kayak, yalnızca fiziksel bir aktivite değil, aynı zamanda toplumsal etkileşimler, kültürel değişimler ve ekonomik kalkınma ile şekillenen çok yönlü bir fenomendir. Gelecekte, bu sosyolojik boyutların daha iyi anlaşılması, kayak sporunun hem yerel topluluklar hem de küresel düzeyde olumlu bir etkisinin devam etmesini sağlayacaktır.

2. 1. 2. 1. 3. Dağ Kayağının Güvenlik, Eğitim ve Altyapı Gereksinimleri

Dağ kayağı, zorlu doğa koşulları ve teknik gereksinimleri ile yüksek riskli bir kış sporu olarak öne çıkmaktadır. Bu nedenle, dağ kayağı altyapısının temel bileşenlerinden biri, güvenlik ve eğitim hizmetlerinin etkin bir şekilde sağlanmasını destekleyen sistemlerdir. Kayak merkezleri, ziyaretçilere güvenli ve keyifli bir deneyim sunabilmek için kapsamlı bir güvenlik altyapısı ve eğitim programlarına yatırım yapmalıdır. Bu, yalnızca fiziksel tesislerin geliştirilmesini değil, aynı zamanda personel eğitimi, acil durum müdahale sistemleri ve ziyaretçilerin bilinçlendirilmesini içeren bütüncül bir yaklaşımı gerektirir. Dağ kayağında güvenliğin sağlanması, tesislerin güvenilir bir altyapıya sahip olmasına bağlıdır. Bu altyapı, kayak liftleri, pistler ve diğer ulaşım sistemlerinin düzenli bakım ve denetimlerini kapsamaktadır. Kayak liftleri, sporcuları dağlara güvenli bir şekilde taşıyan kritik bileşenlerdir ve bu sistemlerin sorunsuz çalışması için sıkı güvenlik protokolleri gereklidir. Liftlerin ve telesiyejlerin düzenli bakımı, potansiyel mekanik arızaların önlenmesi ve güvenli operasyonun sürdürülmesi açısından zorunludur (Barthelson vd., 2018). Pist tasarımı da güvenlik açısından büyük önem taşımaktadır. Kayak pistlerinin düzeni, doğal engellerin minimize edilmesi, trafik akışının yönetimi ve pistlerin zorluk seviyelerine göre ayrılması gibi unsurları içermelidir. Pist sınırlarını belirleyen net işaretlemeler ve tehlikeli alanları gösteren uyarı levhaları, kayakçıların güvenli bir şekilde hareket etmelerine yardımcı olmaktadır (Stenroos & Handolin, 2014). Ayrıca, kalabalık yönetimi stratejileri, özellikle yoğun sezonlarda kaza riskini azaltmak için önemli görülmektedir. Popüler pistlerdeki kalabalığı dengelemek amacıyla alternatif rotalar ve pistler önerilebilir (Fonner & Berrens, 2014). Eğitim, dağ kayağı güvenliğinin sağlanmasında kilit bir rol oynamaktadır. Kayak merkezleri, kayakçıların güvenli ve etkili bir şekilde spor yapabilmeleri için kapsamlı eğitim programları sunmalıdır. Bu programlar, kayak teknikleri, donanım kullanımı ve

zorlu hava koşullarında hayatta kalma becerileri gibi konuları kapsayabilir. Özellikle, riskin yüksek olduğu alanlarda eğitim, kayakçıların tehlikeleri tanımlamalarına ve acil durumlarda nasıl hareket edeceklerini öğrenmelerine yardımcı olabilir (McClung & Schaerer, 2006). Kayak eğitmenleri, güvenliğin teşvik edilmesinde ve yeni katılımcıların bilgilendirilmesinde çok önemlidir. Eğitmenler, katılımcılara yalnızca teknik beceriler kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda onları çevresel koşullar ve risk yönetimi konusunda bilinçlendirmektedir (Burtscher vd., 2019). Rehberli eğitim seansları, özellikle acemi kayakçılar için önemli bir başlangıç noktasıdır. Kayak merkezleri, yaralanma veya acil durumlar için hazır durumda olan bir acil müdahale altyapısına sahip olmalıdır. İlk yardım istasyonları ve eğitilmiş sağlık personeli, kazalara hızlı ve etkili bir şekilde müdahale edebilmek için tesislerde yer almalıdır. Ayrıca, kayak devriyeleri pistleri düzenli olarak kontrol ederek, güvenliği sağlamada ve gerektiğinde yardım sunmada önemli bir rol oynamaktadır (Stenroos & Handolin, 2014). Gelişmiş iletişim sistemleri de acil durum müdahalesinin ayrılmaz bir parçasıdır. Kayak merkezlerinde, acil durumlarda hızlı yanıt verebilmek için telsiz iletişimi ve GPS izleme sistemleri kullanılabilir. Bu teknolojiler, kayakçıların yerini hızlı bir şekilde belirleyerek, kurtarma ekiplerinin zamandan tasarruf etmesini sağlamaktadır (Ostrek vd., 2019). Güvenlik önlemleri yalnızca ziyaretçilerin fiziksel sağlığını değil, aynı zamanda çevrenin korunmasını da kapsamalıdır. Dağ ekosistemlerinin korunması, uzun vadeli kayak faaliyetlerinin sürdürülebilirliği için büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, çevresel farkındalık programları ve sürdürülebilir uygulamalar, kayak merkezlerinin hem insan güvenliğini hem de doğal kaynakları koruma misyonunu destekler (Braunisch vd., 2011). Dağ kayağının güvenlik ve eğitim altyapısı, fiziksel tesislerin güvenliğini, personel eğitiminin kalitesini ve ziyaretçilerin bilinçlendirilmesini içeren çok yönlü bir yaklaşımı gerektirir. Kayak merkezleri, bu alanlara yatırım yaparak, yalnızca ziyaretçilerin güvenliğini artırmakla kalmaz, aynı zamanda sporun keyifli ve sürdürülebilir bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlar. İklim değişikliği ve artan rekabet ortamı gibi zorluklar karşısında, bu altyapının sürekli olarak geliştirilmesi ve adapte edilmesi, dağ kayağının gelecekteki başarısında kilit rol oynayacaktır.

2. 1. 2. 2. Heliski: Kaçkar'ın Zirvelerinde Heyecan Dolu Macera

Helikopter kayağı, ya da bilinen adıyla *heliski*, kayak veya snowboard yapmak amacıyla uzak ve genellikle el değmemiş dağlık bölgelere helikopterlerle ulaşımı içeren, adrenalin dolu bir kış sporudur. Bu ekstrem aktivite, geleneksel kayak merkezlerinin sunduğu imkânların ötesine geçerek, katılımcılara bakir doğada kayak yapma imkânı sunmaktadır. Heliski, derin kar örtüsü ve kalabalıktan uzak, bozulmamış doğal güzellikler içinde eşsiz bir deneyim sunmasıyla dikkat çekmektedir (Buckley, 2006). Heliski sporunun temel prensibi, katılımcıların helikopterlerle yüksek rakımlı bir iniş noktasına taşınması ve buradan kayarak üsse veya bir başka iniş noktasına ulaşmaları üzerine kuruludur. Bu yaklaşım, kayakçıları bakımlı pistler ve yoğun insan trafiğiyle sınırlı olan geleneksel kayak merkezlerinden farklı bir deneyim sunmaktadır. Katılımcılar, doğanın sunduğu

zorlu ve benzersiz arazi koşullarında, derin toz kar üzerinde kaymanın keyfini yaşarken, yalnızlık ve doğayla bütünleşme hissini deneyimlerler. Heliski operasyonları, özellikle Kanada Kayalıkları, Alpler ve Yeni Zelanda'nın Güney Alpleri gibi yoğun kar yağışı alan ve çeşitli arazi koşullarına sahip dağlık bölgelerde popülerdir. Bu bölgeler, coğrafi ve iklimsel özellikleri sayesinde heliski için ideal koşullar sunmaktadır (Redpath vd., 2019). Ancak, bu faaliyetlerin sürdürülebilirliği, kayak sezonunun uzunluğu ve yerel hava koşullarının öngörülebilirliğine doğrudan bağlıdır. Heliski, doğası gereği yüksek riskli bir spor olup, güvenlik en kritik unsurlar arasında yer almaktadır. Operatörler, çığ riski değerlendirmeleri, hava durumu izleme ve taşra navigasyonu gibi kapsamlı güvenlik protokollerine sıkı sıkıya bağlı kalmak zorundadır. Bu bağlamda, rehberlerin taşra güvenliği, ilk yardım ve acil müdahale konularında uzmanlaşmış olmaları gereklidir (Squires vd., 2019). Katılımcıların güvenliğini artırmak amacıyla, çığ sensörleri, kürekler ve sondalar gibi temel çığ güvenlik ekipmanlarının kullanımı zorunlu tutulmaktadır (Sharp, 2018). Ayrıca, helikopterlerin dağlık arazilerdeki operasyonları sırasında, olası hava koşullarına veya teknik aksaklıklara karşı hazırlıklı olunması gerekmektedir. Heliski faaliyetleri, özellikle hassas alpin ekosistemler üzerindeki çevresel etkileri nedeniyle sıkça eleştirilmektedir. Helikopterlerin kullanımından kaynaklanan gürültü kirliliği, yaban hayatı üzerinde önemli bir stres faktörü oluşturabilir. Araştırmalar, helikopter aktivitelerinin dağ keçisi ve karibu gibi türlerin davranışlarını ve habitat tercihlerini değiştirebildiğini göstermektedir (Wilson, 2022). Bu durum, ekosistemlerin dengesini bozarak türlerin yaşam alanlarını daraltabilir. Bu tür çevresel sorunların önüne geçmek için birçok bölgede belirli uçuş koridorları ve faaliyet kısıtlamaları getirilmiştir. Bu düzenlemeler, heliski operasyonlarının çevresel ayak izini minimize etmeyi amaçlamaktadır (Heuck, 2010). Bununla birlikte, heliski operatörleri, karbon emisyonlarını dengelemek ve daha çevre dostu yakıtlar kullanmak gibi sürdürülebilirlik odaklı önlemleri benimsemeye teşvik edilmektedir. Heliski, yerel ekonomilere sağladığı katkılar açısından da önemli bir yere sahiptir. Bu spor, genellikle yüksek gelir düzeyine sahip turistleri çekerek, konaklama, yeme-içme ve diğer rekreasyonel faaliyetler üzerinden ekonomik canlılık yaratır. Heliski operatörleri, istihdam yaratmanın yanı sıra, yerel topluluklarla iş birliği yaparak ekonomik faydaların bölgesel olarak yayılmasını sağlayabilir. Ancak, bu ekonomik kazançlar, çevresel maliyetler ve uzun vadeli sürdürülebilirlik kaygılarıyla dengelenmelidir. Turizm faaliyetlerinin aşırı yoğunluğu, bölgedeki doğal kaynaklar üzerinde baskı yaratabilir ve yerel halkın yaşam kalitesini olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, heliski operasyonları sürdürülebilir turizm uygulamalarına öncelik vererek, ekonomik faydalarla çevresel koruma arasında bir denge kurmalıdır (Acuner & Aydın, 2022). Heliski, uzak dağ arazilerine erişim sağlayan, fiziksel dayanıklılığı ve teknik beceriyi bir araya getiren eşsiz bir kış sporudur. Güvenlik protokollerine sıkı sıkıya bağlı kalınması, çevresel etkilerin minimize edilmesi ve ekonomik faydaların sürdürülebilir bir şekilde dağıtılması, heliski faaliyetlerinin başarısı için temel unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Sporun popüleritesinin artması, paydaşları sorumlu çevre yönetimi ile macera turizminin taleplerini

dengeleme konusunda daha yenilikçi ve sürdürülebilir yaklaşımlar benimsemeye teşvik etmektedir. Heliski, doğa ile uyum içinde gerçekleştirildiği sürece, hem bireysel macera arayışlarına hem de toplumsal ekonomik kalkınmaya katkıda bulunmaya devam edebilir.

Şekil 2. Heliski faaliyeti

2. 1. 2. 2. 1. Heliski'nin Tarihsel ve Kültürel Gelişimi

Heliski sporunun kökenleri 1960'lı yıllara uzanır ve ilk ticari operasyonun 1965 yılında Avusturyalı kayak eğitmeni Hans Gmoser tarafından Kanada'da başlatıldığı kabul edilir (Ling vd., 2021). Gmoser'in bu öncü girişimi, helikopterlerin uzak dağlık bölgelere erişimdeki potansiyelini göstererek modern heliski endüstrisinin temelini atmıştır. 1970'ler ve 1980'ler boyunca, heliski Kuzey Amerika ve Avrupa'da hızla popülerlik kazanmıştır. Macera arayışındaki kayakçılar için geleneksel kayak merkezlerinin ötesinde yeni deneyimler sunması, bu sporun cazibesini artırmıştır. Operatörler, kayakçılara daha kapsamlı hizmetler sunmak amacıyla rehberlik, konaklama, yemek ve güvenlik ekipmanlarını içeren paket turlar geliştirmiştir (Free & Qu, 2011). Bu dönemde Alaska, Britanya Kolumbiyası ve İsviçre Alpleri, heliski faaliyetlerinin merkezleri haline gelmiştir. 1990'larda helikopter teknolojisindeki ilerlemeler, sporun erişilebilirliğini ve güvenliğini önemli ölçüde artırmıştır. Daha modern ve verimli helikopterlerin kullanıma sunulması, daha büyük grupların taşınmasını ve daha fazla kayak alanının keşfedilmesini sağlamıştır (Gupta, 2019). Aynı zamanda, çığ güvenliği ekipmanlarının geliştirilmesi ve rehberlerin eğitimine yapılan yatırımlar, heliski operasyonlarının profesyonelleşmesine katkıda bulunmuştur (Sigalas, 2015). Günümüzde, heliski sektörü çevresel kaygılar ve sürdürülebilirlik taleplerine yanıt vermek üzere evrim geçirmektedir. İklim değişikliği ve kış sporları üzerindeki etkisi konusundaki artan farkındalık, birçok operatörü yenilenebilir enerji kullanımı ve çevresel ayak izini azaltmaya yönelik önlemler almaya yönlendirmiştir (Graham & Tetroe, 2007). Bu değişim, açık hava rekreasyon endüstrisinde sürdürülebilirliğin merkezi bir tema haline geldiğini göstermektedir.

Heliski, yalnızca ekstrem bir spor dalı değil, aynı zamanda kültürel ve toplumsal bir fenomen olarak da incelenebilir. Bu spor, başlangıcından itibaren bireysel cesareti ve doğayla mücadeleyi simgelemiştir. Ancak, heliski sporunun popülerleşmesi ve ticarileşmesiyle birlikte, bu disiplinin doğa ve lüks arasında bir denge sunduğu yeni bir kimlik kazanmıştır (Powell, 2014). Heliski, genellikle varlıklı turistlere hitap eden, yüksek maliyetli bir etkinlik olarak görülmektedir. Bu durum, sporun erişilebilirliğini sınırlayan bir unsur olmakla birlikte, yerel ekonomilere yüksek gelirli turistleri çekerek ekonomik kalkınmaya katkıda bulunur (Acuner & Aydın, 2022). Ayrıca, bu sporun doğası gereği küçük ve özel gruplar halinde yapılması, toplumsal bağları güçlendiren bir sosyal deneyim yaşatmaktadır. Macera turizmi teorisi, Heliski, macera turizmi çerçevesinde incelendiğinde, bireylerin alışılmadık dışında deneyimler yaşama ve doğanın sınırlarını test etme arzusu ile motive oldukları görülür (Dovrat, 2022). Macera turizmi teorisi, risk ve belirsizliği içeren aktivitelerin, bireylerin kişisel gelişim, başarı hissi ve heyecan arayışlarını tatmin ettiğini öne sürmektedir. Heliski, bu teoriyi doğrudan destekleyen bir spor dalıdır; katılımcılar derin toz karın eşsiz koşullarında kayarken aynı zamanda el değmemiş doğanın zorluklarıyla yüzleşirler. Risk yönetimi teorisi, Heliski sporunun doğasında, çığ ve aşırı hava koşulları gibi ciddi riskler bulunmaktadır. Risk yönetimi teorisi, bu tehlikelerin değerlendirilmesi ve etkilerinin azaltılması için stratejik yaklaşımlar sunmaktadır (Raine, 2007). Heliski operatörleri, rehberlerin çığ güvenliği eğitimi almasını, arazinin sürekli değerlendirilmesini ve tüm katılımcıların güvenlik ekipmanlarıyla donatılmasını içeren protokoller uygulayarak bu riskleri minimize ederler. Bu stratejiler, hem katılımcıların güvenliğini sağlamak hem de olumlu bir deneyim sunmak için kritik öneme sahiptir. Heliski operasyonlarının çevresel etkileri, özellikle gürültü kirliliği ve yaban hayatı üzerindeki olumsuz etkileri nedeniyle sıkça eleştirilir (Balasubramanian & Shukla, 2018). Sürdürülebilir turizm teorisi, çevresel etkileri en aza indirirken ekonomik faydaları maksimize etmenin yollarını araştırmaktadır. Bu bağlamda, heliski operatörleri hassas bölgelerde uçuşları sınırlandırmak, yerel ekosistemleri koruma programlarına katılmak ve karbon ayak izlerini azaltmak için yenilikçi teknolojilere yatırım yapmaktadır (Powell, 2014).

2. 1. 2. 2. Heliski'nin Niş Karakteri: Sosyolojik, Ekonomik, İstihdam ve Sürdürülebilirlik Perspektifleri

Heliski faaliyetlerinin ekonomik etkisi, katılımcıların doğrudan harcamalarının ötesine geçerek yerel ekonomiler üzerinde geniş kapsamlı etkiler yaratır. Konaklama, yemek, ekipman kiralama ve ulaşım gibi çeşitli sektörlerle yapılan harcamalar, özellikle heliski operasyonlarının yoğunlaştığı bölgelerde ekonomik canlılığı artırmaktadır. Örneğin, Britanya Kolumbiyası ve İsviçre Alpleri gibi bölgelerde heliski sporu, mevsimsel turizm gelirlerinin önemli bir bileşenini oluşturur ve bu bölgelerde yıl boyunca veya mevsimsel istihdam fırsatları oluşturmaktadır. Heliski, kayak rehberleri, helikopter pilotları ve bakım ekipleri gibi uzmanlaşmış pozisyonlardan otel, restoran ve

perakende çalışanlarına kadar geniş bir işgücü yelpazesi için iş imkânları sunmaktadır. Özellikle rehberlerin, çığ güvenliği, taşrada navigasyon ve ilk yardım konularında yüksek düzeyde eğitim alması gerekmektedir. Bu gereklilik, hem yerel işgücünün niteliklerini artırmakta hem de müşteri deneyimlerini güvenli hale getirmektedir (Buckley, 2017). Heliski faaliyetleri, yerel turizm altyapısının gelişimine de katkıda bulunmaktadır. Helikopter pistleri, güvenlik ekipmanları ve bakım tesisleri gibi operasyonel gereksinimlerin yanı sıra, erişim yolları, konaklama tesisleri ve diğer ziyaretçi hizmetleri gibi altyapılar da sürekli yatırım gerektirir. Bu yatırımlar, yalnızca heliski operasyonlarının başarısını desteklemekle kalmaz, aynı zamanda bölgenin genel turizm cazibesini artırır ve diğer rekreasyonel faaliyetler için de kullanılabilir hale gelmektedir. Daha iyi ulaşım bağlantıları ve modernize edilmiş konaklama seçenekleri gibi gelişmiş altyapı, yalnızca turistlere değil, aynı zamanda yerel halka da fayda sağlamaktadır. Bu tür yatırımlar, bölgesel ekonomik kalkınmayı teşvik ederken, sürdürülebilir turizm için de temel oluşturur. Heliski, önemli ekonomik faydalar sağlasa da, aynı zamanda çevresel ve sürdürülebilirlik zorluklarıyla karşı karşıyadır. İklim değişikliği, kış sporları için uygun kar koşullarının sürekliliğini tehdit ederek, heliski endüstrisinin uzun vadeli sürdürülebilirliğini riske atmaktadır (Dovrat, 2022). Azalan kar örtüsü ve değişken hava koşulları, sporun ekonomik fizibilitesini doğrudan etkileyebilir. Bu bağlamda, operatörlerin hizmetlerini çeşitlendirmesi ve yaz aktiviteleri gibi alternatif rekreasyonel faaliyetlere yönelmesi giderek önem kazanmaktadır. Çevresel sürdürülebilirlik, heliski faaliyetleri için bir diğer kritik konudur. Helikopter operasyonlarından kaynaklanan gürültü kirliliği ve yaban hayatı habitatlarına yönelik potansiyel tehditler, bu sporun hassas ekosistemler üzerindeki etkileri konusunda endişeleri artırmaktadır (Heuck, 2010). Bazı bölgelerde, çevresel etkileri en aza indirmek amacıyla uçuş rotalarının düzenlenmesi ve faaliyet bölgelerinin sınırlandırılması gibi önlemler alınmıştır. Bu tür önlemler, heliski operasyonlarının doğal çevre ile uyum içinde yürütülmesini sağlamak için önemlidir. Heliski endüstrisinin geleceği, ekonomik faydalar ile çevresel sürdürülebilirlik arasındaki dengeyi sağlama yeteneğine bağlıdır. Operatörler, karbon emisyonlarını dengelemek, çevre dostu teknolojilere yatırım yapmak ve yerel topluluklarla iş birliği yaparak, hem ekonomik hem de çevresel hedeflere ulaşmayı amaçlamaktadır (Dovrat, 2022). Bu bağlamda, sürdürülebilir turizm ilkelerinin uygulanması, yalnızca heliski operasyonlarının çevresel etkilerini azaltmakla kalmaz, aynı zamanda bu sporun gelecekteki başarısını da güvence altına alır. İklim değişikliğine uyum sağlamak ve sektördeki sosyal ve çevresel talepleri karşılamak için inovasyon ve iş birliği, kilit öneme sahip olacaktır.

Heliski katılımcıları, sıradan kayak merkezlerinde elde edilemeyen, özgün ve heyecan verici deneyimler arayan bireylerden oluşmaktadır. Bu spor, katılımcılara bakir doğada, derin toz kar koşullarında kayak yapma ve geleneksel kayak merkezlerinin sunduğu kalabalıktan uzaklaşma fırsatı sunar. Katılımcılar, genellikle bu tür maceraların sunduğu fiziksel ve zihinsel meydan okumaları benimseyerek, ekstrem koşullarda performans sergileme yeteneklerini sınamak isterler. Heliski

kültürü, bireysel cesaret ve başarıyı yüceltirken aynı zamanda doğayla uyum içinde olmanın önemine de vurgu yapar (Buckley, 2017). Bu sporun cazibesi, yalnızca fiziksel bir meydan okumayla sınırlı değildir; aynı zamanda katılımcılara zorlu doğal manzaralarda yolculuk etme ve bu manzaraların sunduğu estetik deneyimlerden keyif alma fırsatı sunmaktadır. Macera turizmi teorisine göre, bireyler sıradan yaşamlarının rutininden kaçmak ve yeni, heyecan verici deneyimler yaşamak için bu tür etkinliklere katılırlar (Dovrat, 2022). Heliski, bu ihtiyaçları karşılamak için ideal bir platform sunarak, katılımcılara doğayla eşsiz bir bağ kurma imkânı tanımaktadır. Heliski topluluğu, ortak ilgi alanları ve zorlu ortamlarda paylaşılan deneyimlerle şekillenen güçlü bir sosyal yapıya sahiptir. Bu sporun sosyal yönü, grup turlarında veya arkadaşlarla yapılan gezilerde belirgin bir şekilde ortaya çıkar. Katılımcılar, grup içindeki dinamikler ve yoldaşlık aracılığıyla aidiyet duygusu geliştirirler. Bu durum, bireylerin yalnızca fiziksel bir aktivite değil, aynı zamanda sosyal bağlar ve ilişkiler kurma fırsatı olarak heliskiye katılmalarını teşvik etmektedir. Heliski topluluğu içindeki sosyal bağlar, aynı zamanda güvenlik protokollerine uyumu da teşvik etmektedir. Zorlu doğal koşullar altında yapılan bu spor, katılımcılar arasında dayanışmayı ve karşılıklı sorumluluğu teşvik eden bir güvenlik kültürüne sahiptir. Rehberlerin liderlik ettiği eğitim programları ve çıkış güvenliği konusundaki bilinçlendirme çalışmaları, topluluğun genel güvenlik bilincini artırır (Squires vd., 2019). Bu, katılımcıların yalnızca bireysel güvenliklerini değil, aynı zamanda grup üyelerinin güvenliğini de ön planda tutmalarını sağlamaktadır. Heliski sporcularının doğaya olan bağlılıkları, çevresel farkındalık ve sorumluluk bilinci geliştirmelerine de yol açmaktadır. Bu spor, genellikle doğanın korunmasına ve sürdürülebilirliğe değer veren bir yaşam tarzıyla ilişkilendirilir. Heliski topluluğu, yalnızca kayakla sınırlı kalmaz; doğa yürüyüşü, dağ bisikleti ve yaban hayatı gözlemi gibi diğer açık hava aktivitelerine de ilgi gösterir. Bu tür etkinlikler, bireylerin doğayla daha derin bir bağ kurmasını sağlar ve ekosistemlerin korunmasına yönelik bilinç oluşturmaktadır (Wilson, 2022).

2. 1. 2. 2. 3. Heliski ve Teknik Olarak Operasyonel Gereksinimler

Heliski, uzak ve el değmemiş dağlık arazilerde gerçekleştirilen, helikopterle ulaşım sağlanan bir kayak veya snowboard sporudur. Bu zorlu ve ekstrem sporun güvenli ve keyifli bir şekilde yapılabilmesi için belirli teknik ekipmanlar gereklidir. Aşağıda, heliski için temel ekipmanlar detaylandırılmıştır:

Kayak/Snowboard Ekipmanları

- Heliski Kayakları veya Snowboard: Derin kar için özel olarak tasarlanmış, geniş ve uzun ekipmanlar tercih edilir. Bu tasarım, yumuşak karda daha iyi bir yüzme ve kontrol sağlar.
- Kayak Bağlamaları: Yürüyüş ve iniş modları sunan hafif bağlamalar tercih edilir.
- Kayak/Snowboard Botları: Konforlu, sağlam ve uzun inişler için destekleyici botlar kullanılır.

Güvenlik ve Çığ Ekipmanları: Heliski, doğası gereği çığ riski barındırır. Bu nedenle güvenlik ekipmanları zorunludur:

- Çığ Telsizi (Beacon): Çığ altında kalan kişileri bulmak için sinyal gönderir ve alır.
- Çığ Küreği: Kurtarma sırasında karı hızlıca temizlemek için kullanılır.
- Çığ Probu: Çığ altında kalan kişilerin yerini tam olarak belirlemek için kullanılır.
- Çığ Airbag Sırt Çantası: Çığ sırasında kullanıcıyı yüzeyde tutmaya yardımcı olan şişirilebilir hava yastığı içerir.

Koruyucu Ekipman:

- Kask: Baş koruması için hafif ve dayanıklı kayak kaskları kullanılır.
- Gözlük: Değişken hava koşullarında net görüş sağlayan UV korumalı gözlükler tercih edilir.
- Eldiven: Soğuk ve nemli koşullara uygun, su geçirmez ve yalıtımlı eldivenler kullanılır.
- Katmanlı Giyim:
 - İç Katman: Nemi dışarı atan termal giysiler.
 - Orta Katman: Isı yalıtımı sağlayan polar veya kaz tüyü mont.
 - Dış Katman: Rüzgar ve su geçirmez mont ve pantolon.

Diğer Ekipmanlar:

- İletişim ve Navigasyon Araçları: GPS cihazı ve telsiz, rehberlerle iletişim ve rota takibi için önemlidir.
- İlk Yardım Seti: Küçük yaralanmalar için temel tıbbi malzemeler içeren bir set taşınmalıdır (Wilson, 2022).

2. 1. 2. 3. Akarsu Kano Slalom ve Rafting: Kaçkar'ın Coşkulu Nehirlerinde Doğa ile Mücadele

Akarsu kano slalom, su sporları kategorisinde, doğal akarsu akışına karşı yapılan, belirli bir parkurda gerçekleştirilen rekabetçi bir yarış türüdür. Bu disiplin, sporcuların hem yüksek düzeyde fiziksel dayanıklılığa hem de gelişmiş teknik becerilere sahip olmalarını gerektirir. Sporcuların parkur üzerinde belirlenen kapılardan geçerek mümkün olan en kısa sürede parkuru tamamlamaları hedeflenir. Yarışlar, genellikle iki deneme inişi, bir yarı final ve bir final inişi olmak üzere elemeli aşamalar şeklinde düzenlenir. Kapılardan yanlış geçilmesi veya temas edilmesi halinde sporculara ceza puanları verilir; örneğin, kapıdan yanlış geçiş 50 saniye, kapıya temas ise 2 saniye ceza eklenmesine yol açmaktadır. Akarsu kano slalom, sporcuların fiziksel ve teknik kapasitesini geliştirmenin yanı sıra doğa ile etkileşime girme olanağı sunmaktadır. Parkur zorluk seviyelerinin sınıflandırılması, farklı beceri seviyelerine sahip sporcular için uygun koşullar oluşturmaktadır. Altıncı derece zorluk seviyesindeki parkurlar profesyonel sporcular için tasarlanırken, daha basit seviyeler amatör katılımcılara hitap eder. Bu yönüyle akarsu kano slalom, doğa sporları ve rekabetçi

spor dalları arasında özgün bir konuma sahiptir. Akarsu kano slalom sporcularının performansı, çeşitli fiziksel ve teknik değişkenlere bağlıdır. Yapılan araştırmalarda, özellikle core kaslarının kuvvetinin yarış performansını etkileyen önemli bir faktör olduğu gösterilmiştir (Morgil & Bostancı, 2023). Bu sonuç, performansı artırmak için sporcuların kuvvet antrenmanlarına odaklanmalarının gerekliliğine işaret etmektedir. Kuvvet antrenmanları, sporcuların parkur boyunca hareket etmek için ihtiyaç duyduğu kas gücünü artırmada önemli bir araçtır. Buna ek olarak, akarsu kano slalom sporcularının solunum fonksiyonlarının performans üzerindeki etkisi de literatürde vurgulanmaktadır (Morgil & Bostancı, 2023). Akarsu kano slalom, aynı zamanda macera turizmi kapsamında da dikkate değer bir öneme sahiptir. Doğa ile uyumlu bir şekilde gerçekleştirilen bu tür aktiviteler, katılımcıların doğanın güzellikleriyle buluşmasını sağlayan, çevreyle bütünleşmiş etkinliklerdir (Karakoç, 2022). Macera turizmi, katılımcıların kişilik özellikleri, yaşam tarzları ve davranışları üzerinde önemli etkiler yaratabilmektedir. Bu bağlamda, akarsu kano slalom, sadece rekabetçi bir spor değil, aynı zamanda doğa temelli turizm açısından da önemli bir etkinlik olarak öne çıkmaktadır (Kane & Tucker, 2004). Akarsu kano slalom, sporcuların fiziksel dayanıklılık ve teknik becerilerini geliştiren, kuvvet antrenmanları ve solunum fonksiyonlarının iyileştirilmesi ile performansın artırılacağı bir spor dalıdır. Aynı zamanda doğa ile bütünleşme fırsatı sunarak, katılımcılara macera turizmi kapsamında değerli bir deneyim yaşatmaktadır. Akarsu kano slalom, doğa ile iç içe bir rekabet ortamında, katılımcılara çok yönlü faydalar sağlayan ve hem sportif hem de turistik değer taşıyan bir etkinlik olarak önemli bir yere sahiptir.

Rafting, akarsular üzerinde yapılan bir su sporudur ve genellikle grup halinde gerçekleştirilen bir aktivitedir. Bu spor dalında, katılımcılar bir bot içerisinde yer alarak akarsuyun akışına karşı mücadele ederler. Rafting, hem eğlence hem de macera unsurlarını bir araya getirerek katılımcılara heyecan verici bir deneyim sunmaktadır (Bollati, Rossi, & Viani, 2023). Bu spor, genellikle nehirlerin belirli zorluk seviyelerine göre sınıflandırılmasıyla yapılır ve bu sınıflandırma, suyun akış hızı, nehir yatağının genişliği ve suyun düşüş yükseklikleri gibi kriterlere dayanmaktadır. Rafting, doğayla iç içe olma fırsatı sunarken, aynı zamanda fiziksel dayanıklılık ve takım çalışması gerektiren bir aktivitedir. Katılımcılar, botu yönlendirmek ve akıntıya karşı koymak için birlikte çalışmak zorundadır. Bu süreçte, her bir bireyin rolü ve katkısı büyük önem taşımaktadır. Rafting, katılımcıların hem fiziksel hem de zihinsel becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır (Kowalska O'Neil, Frankish, & Phillips, 2023). Rafting, farklı zorluk seviyelerine sahip akarsularda gerçekleştirilebilen bir doğa sporu olarak dikkat çekmektedir. Bu zorluk seviyeleri, akarsuyun debisi, akıntının hızı ve suyun altındaki engeller gibi çeşitli çevresel faktörlere bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Rafting parkurları, zorluk seviyelerine göre genellikle "Sınıf I" (kolay) ile "Sınıf VI" (çok zor) arasında sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırma, katılımcıların deneyim düzeylerine uygun parkur seçimi yapmalarına olanak tanıyarak güvenli bir etkinlik ortamı sağlamaktadır. Örneğin, Sınıf I ve II parkurları yeni başlayanlar için uygunken, Sınıf IV ve V parkurları daha deneyimli sporcular

tarafından tercih edilmektedir. Bu yapı, rafting etkinliklerinin hem eğlenceli hem de güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesine katkı sağlamaktadır. Rafting, aynı zamanda katılımcılar arasında sosyal bağların güçlenmesini sağlayan bir grup etkinliği olarak önemli bir sosyal rol üstlenmektedir. Grup halinde yapılan bu spor, zorluklar ve başarılar karşısında dayanışma duygusunu pekiştirerek ekip üyeleri arasında güçlü bir bağ oluşturur. Bu bağlamda, rafting deneyimi, katılımcıların sosyal becerilerini geliştirmelerine ve yeni dostluklar kurmalarına katkıda bulunur. Ayrıca, rafting etkinlikleri genellikle aileler ve arkadaş grupları tarafından tercih edilmekte olup, bu durum raftingin sosyal bir etkinlik olarak değerini artırmaktadır (Akyol & Hakverdi, 2022).

Şekil 3. Akarsu kano slalom-rafting faaliyeti

2. 1. 2. 3. 1. Kaçkar'ın Nehirlerinde Akarsu Kano Slalom ve Rafting Faaliyetlerinin Ekonomisi

Kano slalom endüstrisinin ekonomik büyümesi, rekreasyonel ve rekabetçi kano faaliyetlerine yönelik hem bölgesel hem de küresel eğilimleri yansıtan çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Örneğin, Kuzey Ormanı Kano Yolu'nda kürek faaliyetlerine yönelik rekreasyonel katılım, yerel ekonomilere kayda değer bir katkı sağlamıştır. 2006 yılında 90.000 ziyaretçinin sağladığı bu katılım, 12 milyon dolarlık ekonomik etki yaratırken yaklaşık 280 iş fırsatını desteklemiştir; ancak bu ekonomik yararlar, topluluklar arasında yerel koşullar ve ziyaretçi davranışlarındaki farklılıklara bağlı olarak değişiklik göstermiştir (Alonso & O'Shea, 2012). Fransız Alpleri'nde, özellikle Ubye Vadisi'nde, kano da dahil olmak üzere beyaz su sporlarının ticarileşmesi, bölgenin doğal kaynaklarına dayanan ve koruma altındaki imajından yararlanarak turist çekmeyi hedefleyen segmentlere ayrılmış bir pazar yapısına yol açmıştır. Kano sporları da dahil olmak üzere spor endüstrisinin küresel ölçekte önemli bir ekonomik güç oluşturduğu dikkate alındığında, spor pazarının büyüklüğünün 500 milyar ABD dolarını aştığı ve Asya ülkelerinin spor pazarlaması yoluyla ekonomik ve kültürel alışverişleri teşvik ettiği görülmektedir (Huang & Chang, 2011). Olimpik bir branş olarak kano slalom, sanal gerçeklik sistemlerinin seyirci deneyimini geliştirmek amacıyla kullanılması gibi teknolojik gelişmelerden fayda sağlamış olup, bu yenilikler geleneksel izleyici kitlesinin ötesinde spora yönelik ilgiyi artırma potansiyeline işaret etmektedir (Yoshikawa vd., 2017). Ek olarak, Polonya'daki Drawa Nehri,

balıkçılığın yanı sıra kanonun bölgesel ekonomik kalkınmaya olan katkısını ve turizmle bağlantılı faaliyetlerden elde edilen ekonomik kazançları göstermektedir (Czerniawski vd., 2017). Bununla birlikte, endüstri, çevresel koruma ile rekreasyonel kullanımın dengelenmesine yönelik zorluklarla karşı karşıyadır. Örneğin, Fransa’da balıkçılarla yapılan anlaşmalar ve yapay alanların inşası, ekolojik sürdürülebilirlik gerekliliğiyle uyumlu olarak rekreasyonel kullanımı düzenlemeyi amaçlamaktadır (Marsac, 2008, 2011). Genel olarak kano slalom endüstrisi, yerel girişimler, küresel pazar dinamikleri ve teknolojik yeniliklerin etkisiyle ekonomik gelişimini sürdürmekte; aynı zamanda çevresel ve sosyal zorluklara uyum sağlamaya yönelik sürdürülebilir uygulamaları benimsemeye çalışmaktadır.

2. 1. 2. 3. 3. Kaçkar Üzerindeki Kano ve Rafting Branşlarında Eğitim, Altyapı, Güvenlik

Kano sporunda eğitim, katılımcıların su güvenliği, teknik beceriler, çevresel farkındalık ve sosyal becerilerini geliştirmeleri açısından önemli bir süreçtir. Eğitim programları, başlangıç seviyesindeki bireyler için temel becerilerin kazandırılmasından, deneyimli sporcular için ileri tekniklerin geliştirilmesine kadar çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. İlk aşamada, katılımcılar suya alışma ve güvenlik önlemlerini öğrenirken; ikinci aşamada ise yönlendirme, hız kontrolü ve manevra teknikleri gibi spesifik kano kullanma becerilerini geliştirirler. Bu süreçte deneyimli eğitmenler, katılımcılara özelleştirilmiş programlar sunarak su akıntısına karşı hareket etme ve grup içinde koordinasyon gibi becerileri kazandırmaktadır (Bekmezci & Ayas, 2022; Sezer vd., 2020). Kano eğitiminde ayrıca çevresel farkındalık da ön planda tutulur; katılımcılar, ekosistemlerin korunması ve çevre bilinci konularında bilinçlendirilir (Başdemir, 2022). Bu yönüyle kano sporu, doğa ile güçlü bir bağ kurmayı destekleyen bir faaliyet olarak öne çıkar. Ek olarak, kano eğitimi sosyal becerileri geliştirme açısından da önemlidir; takım çalışması, iletişim ve liderlik gibi yetiler grup etkinlikleri sırasında desteklenmektedir (Kurt & AYTEKİN, 2015). Özetle, kano sporunda eğitim, katılımcıların fiziksel ve zihinsel olarak bu spora hazırlanmalarını sağlarken, doğa ile etkileşimlerini güçlendirerek kişisel gelişimlerine de katkıda bulunmaktadır. Kano eğitimi, performansı optimize etmek amacıyla fiziksel, psikolojik ve teorik bileşenleri harmanlayan kapsamlı bir yaklaşımı içermektedir. Yüksek yoğunluklu aralıklı antrenman ve sprint aralıklı antrenmanın, kanoculara aerobik ve anaerobik performansı kayda değer ölçüde iyileştirdiği bulgulanmıştır. Örneğin, kano ergometresinde yapılan uygulamaları, dayanıklılık parametrelerini ve güç çıkışı artırırken, özellikle kürek çekme temelli, profesyonel sporcuların aerobik ve anaerobik kapasitesini hızla artırmada etkili bir yöntem olarak öne çıkmaktadır (Sheykhlovand vd., 2018; Yang vd., 2017). Buna ek olarak, sporcuların özellikle kadın kanocuların fonksiyonel durumlarının izlenmesi, antrenman yoğunluğunun optimize edilmesi ve fizyolojik tepkilerin sistematik ölçümler ve geri bildirim mekanizmaları yoluyla yönetilmesi açısından kritik önem taşımaktadır (Shynkaruk vd., 2022). Psikolojik beceri eğitimi ise sporcuların

kaygı düzeyini yönetme, konsantrasyonu artırma ve özgüveni pekiştirme gibi beceriler geliştirmelerine katkıda bulunarak genel performansı destekleyen bir diğer önemli bileşen olarak değerlendirilmektedir. Teorik eğitim, özellikle etkileşimli araçların kullanımı yoluyla genç kanocuların performansları için gerekli bilgi ve anlayışı edinmelerine katkı sağlamaktadır. Araştırmalar, teorik bilginin genç sporcuların gelişimi üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir (Bohuslavska vd., 2022). Ayrıca, yapılandırılmış bir antrenman programının ardından uygulanan sensorimotor eğitim, kano slalom sporcularında hareket modellerinin iyileşmesine ve yaralanma riskinin azalmasına yol açan Fonksiyonel Hareket Ekranı (FMS) puanlarındaki artışlarla kanıtlanmıştır (Chałubińska vd., 2020). Antrenman yükünün planlanması ve yönetimi için elektronik tablo kullanımı, antrenörlere yüklerin etkin şekilde takip edilmesi konusunda destek sağlamaktadır ve böylece sporcular dengeli bir eğitim rejimi ile kapsamlı bir gelişim süreci geçirmektedir. Kano sporunda çok boyutlu bir eğitim programı, fiziksel ve zihinsel gelişimi teşvik eden bu unsurları bir araya getirerek rekabetçi performansın en üst düzeye çıkarılmasına katkıda bulunmaktadır. Kanoda güvenlik ve operasyonel süreçler, ekipman seçimi, çevre koşullarının analizi ve potansiyel sağlık risklerinin detaylı bir şekilde kavranmasını gerektiren çok yönlü bir anlayışa dayanmaktadır. Kano sporu, katılımcıların açık sulara karşılaşılabilecekleri riskleri öngörmelerini ve bu durumlara uygun şekilde yanıt verebilmelerini gerektirir. Bu bağlamda, John Lull ve Doug Alderson gibi uzmanların kılavuzlarında özetlendiği üzere, güvenlik teknikleri ve kurtarma operasyonlarına dair kapsamlı bilgi sahibi olmak büyük öneme sahiptir. Güvenlik ve kurtarma ekipmanı gibi uygun donanımın seçimi, kanocuların farklı su koşullarında etkili bir şekilde yol alabilmeleri ve gerekli iletişimi sağlayabilmeleri için kritik bir rol oynar (Alderson & Pardy, 2003). Kanocular aynı zamanda bu sporun fiziksel taleplerini de göz önünde bulundurmalıdır; zira, omuz ve alt bacak gibi bölgelerde akut veya kronik yaralanmalara neden olabilecek fiziksel zorluklar yaşanabilir (Shephard, 1987; Wilson vd., 2017). Çevresel hastalıklar da önemli risk faktörleri arasındadır. Soğuk su ortamında gerçekleşen etkinliklerde hipotermi ve enfeksiyon gibi rahatsızlıklar ortaya çıkabilir; bu tür durumların önlenmesi, uygun giysi seçimi ve ilk yardım eğitimi gibi hazırlıklar gerektirmektedir (Shephard, 1987; Wilson vd., 2017). Operasyonel süreçler ise gezi planlaması, hava durumu sistemlerinin anlaşılması ve dayanıklılık ile fiziksel uygunluğun korunmasını içermektedir; bunlar, uzun süreli kürek çekme sırasında gereksinim duyulan gücün ve sağlığın korunmasında etkilidir (Alderson & Pardy, 2003). Bu unsurların bütüncül bir yaklaşımla entegrasyonu, karar verme süreçlerinde sağlıklı bir yargıya odaklanmayı destekler ve güvenli ile etkili bir kano uygulamasının temelini oluşturur. Bu unsurlar rafting sporuyla da ilişkili olmaktadır. Kano ve rafting sporlarında güvenlik eğitimi, katılımcıların su üzerinde güvenli bir şekilde hareket etmelerini sağlamak, fiziksel dayanıklılıklarını artırmak ve gerekli teknik becerileri kazandırmak amacıyla yürütülen sistematik bir süreçtir. Hem başlangıç seviyesindeki bireyler hem de deneyimli sporcular için farklı düzeylerde tasarlanan bu eğitim, güvenliğin yanı sıra performansı optimize

etmeyi de hedefleyen fiziksel, teknik ve psikolojik unsurları içerir. Bu bağlamda, eğitim programlarının içeriği katılımcıların ihtiyaçlarına ve hedeflerine göre şekillendirilmelidir.

Güvenlik eğitiminde temel unsurlar üç ana bileşen altında toplanır: teknik beceriler, fiziksel kondisyon ve su güvenliği. Teknik beceriler, katılımcılara kano ve rafting yaparken doğru oturma pozisyonu, kürek çekme teknikleri, yönlendirme ve manevra yapma gibi temel yetenekleri kazandırmayı hedefler. Bu eğitimde katılımcılar, akıntılı ve engellerle dolu sularda doğru hareket edebilmek için gerekli beceriler üzerinde çalışır. Örneğin, Makaruk'un çalışmasında trunk kaslarının güçlendirilmesinin performansı artırdığı belirtilmektedir (Makaruk, 2024). Bu tür teknik eğitimler, su üzerinde daha güvenli ve etkili bir hareket kabiliyeti sağlar. Fiziksel kondisyon, kano ve raftingde başarılı olabilmek için kritik bir bileşendir. Katılımcıların dayanıklılık, kuvvet, esneklik ve denge gibi fiziksel özelliklerini geliştirmek için çeşitli antrenman programları uygulanır. Arol ve Eroğlu'nun araştırmasında, sekiz haftalık denge eğitim programının başlangıç seviyesindeki katılımcıların performansını önemli ölçüde artırdığı gösterilmiştir (Arol & Eroğlu, 2018). Bu tür fiziksel antrenmanlar, denge ve kontrol yeteneklerini geliştirerek katılımcıların güvenliğini artırır. Özellikle rafting gibi yüksek akıntılı ve zorlu koşullarda gerçekleştirilen sporlarda dayanıklılık, sporcuların uzun süre boyunca güvenli ve etkin performans göstermelerini sağlar. Su güvenliği, eğitim sürecinin en temel unsurlarından biridir. Katılımcıların su güvenliği, acil durum yönetimi ve ekipman kullanımı konularında kapsamlı bir bilgiye sahip olmaları esastır. Eğitim sürecinde can yeleği kullanımı, suya düşme durumunda yapılması gerekenler ve temel yüzme becerileri öğretilir. Bu bağlamda güvenlik eğitimi, katılımcıların akarsularda karşılaşılabilecekleri tehlikeleri tanımalarına ve bu tehlikelerle başa çıkabilecek stratejiler geliştirmelerine olanak tanır. Örneğin, Álvarez-Yates'in çalışmasında güvenlik eğitimlerinin katılımcıların dayanışma ve iletişim becerilerini geliştirmesine katkıda bulunduğu vurgulanmaktadır (Álvarez-Yates, 2024). Psikolojik hazırlık da kano ve rafting sporlarında güvenlik eğitiminin önemli bir bileşenidir. Bu sporların doğası gereği, sporcuların mental dayanıklılıklarını artırmak, stresle başa çıkma becerilerini geliştirmek ve motivasyonlarını yüksek tutmak için psikolojik destek ve eğitim sağlanmalıdır. Rawley-Singh ve King'in çalışmasında, bu tür sporlarda yalnızca teknik becerilerin değil, aynı zamanda stratejik düşünme ve mental dayanıklılık gibi psikolojik unsurların da geliştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Rawley-Singh & King, 2020). Bu tür eğitimler, sporcuların zorlu koşullarda daha güvenli ve başarılı bir performans göstermelerini sağlar. Kano ve rafting sporlarında güvenlik eğitimi, katılımcıların teknik becerilerini geliştirmek, fiziksel kondisyonlarını artırmak ve su üzerinde güvenli bir şekilde hareket etmelerini sağlamak amacıyla yürütülen kapsamlı bir süreçtir. Eğitim programları, katılımcıların deneyim seviyelerine ve güvenlik ihtiyaçlarına göre uyarlanmalı ve güvenliğin yanı sıra performansı artıracak tüm bileşenleri içermelidir. Teknik beceriler, fiziksel kondisyon, su güvenliği ve psikolojik hazırlık unsurları bu spor dallarında güvenli bir deneyim için kritik öneme sahiptir ve katılımcıların aktif katılımı, eğitim sürecinden maksimum fayda sağlanmasını destekler.

2. 1. 2. 4. Trekking: Kaçkar'ın Doğasında Ekonomik Kalkınma Sağlayan ve Sürdürülebilir Yürüyüş Rotaları

Trekking, genellikle dağlar, ormanlar ve kırsal alanlar gibi doğal ortamlarda uzun mesafeler boyunca yürümeyi içeren, rekabet odaklı olmayan bir açık hava etkinliği olarak tanımlanır. Dayanıklılık ve keşif unsurlarını ön planda tutan bu spor, katılımcılara fiziksel uygunluklarını artırma ve zihinsel refahlarını geliştirme fırsatı sunarken doğayla etkileşim kurmalarına olanak tanımaktadır. Özellikle dağlık bölgelerde, doğal manzaranın bu faaliyet için ideal bir ortam sağlaması nedeniyle trekkingin küresel ölçekte popülaritesi giderek artmaktadır. Örneğin, Avusturya Alpleri her yıl milyonlarca yürüyüşçüyü ağırlayarak trekkingin geniş kitlelere hitap eden bir spor olduğunu açığa çıkarmaktadır (Gatterer vd., 2019). Trekkingin temelinde, fiziksel efor ile doğayla kurulan bağın uyum içinde olması yer alır. Rekabetçi sporların aksine, trekkingde öncelik bireysel başarı ve keyif alma üzerinedir. Bu yönü, özellikle COVID-19 salgını gibi sosyal izolasyon dönemlerinde, fiziksel ve zihinsel sağlığı korumak için açık hava etkinliklerinin önemini artırmıştır. Psikolojik açıdan doğa yürüyüşünün olumlu etkileri, ruh halinin iyileşmesi ve stres seviyelerinin azalması gibi sonuçlarla ilişkilidir ve bu da trekkingin terapötik bir aktivite olarak rolünü vurgulamaktadır (Gürer & Biçer, 2022). Trekking, katılımcıların tercihlerine ve beceri seviyelerine göre farklı şekillerde gerçekleştirilebilir. Basit, iyi işaretlenmiş patikalardaki yürüyüşlerden, zorlu arazi koşullarında çok günlük yürüyüşlere kadar geniş bir yelpazede deneyimler sunmaktadır. Bu çeşitlilik, düz ovalardan sarp dağ patikalarına kadar farklı arazi ve iklim koşullarını içererek trekkingin çeşitli beceri seviyelerine hitap etmesini sağlamaktadır. Dağ yürüyüşleri, bu sporun klasik bir biçimi olarak kabul edilir ve yüksek irtifalar ile engebeli manzaraları içererek risk ve macera unsurlarını artırmaktadır (Rojo-Ramos vd., 2020). Trekkinge katılım, demografik olarak da çeşitlenmektedir. Araştırmalar, kadın ve erkek katılımcılar arasındaki farkların azaldığını ve trekkingin giderek daha kapsayıcı bir etkinlik haline geldiğini göstermektedir (Rojo-Ramos vd., 2022). Bunun yanı sıra, trekking turizmi seyahat endüstrisinde önemli bir segment haline gelmiştir. Pek çok bölge, macera ve doğal güzellik arayışında olan turistleri çekmek için trekking rotalarını tanıtmaktadır (Rojo-Ramos vd., 2020). Trekkingde güvenlik ve hazırlık büyük önem taşımaktadır. Katılımcılar, rotalarını planlarken hava koşulları, fiziksel uygunluk ve gerekli ekipman gibi unsurları dikkate almalıdır. Daha uzun ve zorlu yürüyüşler, katılımcılardan yüksek düzeyde kardiyovasküler dayanıklılık ve fiziksel uygunluk talep edebilir (Purwanto & Rifki, 2022). Ayrıca, irtifa hastalığı, dehidrasyon ve çevresel riskler gibi potansiyel tehlikelerin farkında olunması gerekmektedir (Gauthier vd., 2023). Trekkingin fizyolojik yönleri üzerine yapılan araştırmalar, trekking batonları gibi ekipmanların kullanımının enerji harcaması ve yürüyüşçülerin denge sağlaması üzerindeki etkilerini açığa çıkarmaktadır. Bu tür ekipmanların, yorgunluğu azaltarak ve dengeyi artırarak yürüyüşçülerin performansını optimize ettiği bulunmuştur (Brito vd., 2018). Bu bulgular, trekking deneyimini geliştirmek ve güvenliği sağlamak için uygun ekipmanın önemini vurgulamaktadır. Trekking, aynı zamanda sosyal

bağlantıları ve topluluk katılımını teşvik etmektedir. Grup yürüyüşleri, katılımcılar arasında işbirliği ve dayanışmayı artırarak sosyal bağları güçlendirir. Zorlukların üstesinden gelmenin ortak deneyimi, katılımcılar arasında kalıcı dostluklar ve güçlü bir aidiyet duygusu yaratabilir (Purwanto & Rifki, 2022). Trekkingin çevresel ve ekonomik etkileri de dikkate değerdir. Doğa tabanlı bir faaliyet olarak trekking, katılımcılar arasında çevre bilincini artırır ve doğal manzaralara yönelik takdiri teşvik etmektedir. Birçok trekking rotası, ekolojik açıdan hassas bölgelerden geçtiği için koruma çabalarına dikkat çekmektedir (Gültekin, 2023). Ekonomik açıdan ise trekking, yerel ekonomilere önemli katkılarda bulunabilir. Trekking rotalarının tanıtımı, rehberlik, konaklama ve diğer hizmetlerde istihdam yaratarak kırsal toplulukların kalkınmasını desteklemektedir (Cahyadi vd., 2021). Trekking, macera turizmi, jeoturizm ve fiziksel aktivite unsurlarını bir araya getiren çok yönlü bir spor dalıdır. Katılımcılara farklı ve zorlu doğal ortamları keşfetme fırsatı sunan trekking, genellikle birkaç gün ve gece süren uzun yürüyüşlerle karakterize edilmektedir. Bu yönüyle, genellikle tek günlük etkinlikler olarak tanımlanan yürüyüşten ayrılmaktadır. Dağlar, çöller, tropikal bölgeler, buzullar, kutup alanları, nehirler, bataklıklar ve volkanik manzaralar gibi çeşitli coğrafi alanlarda gerçekleştirilebilen trekking, her biri kendine özgü zorluklar ve deneyimler sunan bir dizi ortamda uygulanabilir (Rózycki & Dryglas, 2014). Trekking yalnızca bireylerin fiziksel ve zihinsel sınırlarını test etmelerine olanak tanımakla kalmaz, aynı zamanda sürekli fiziksel aktivite sayesinde obezite ve hipertansiyon gibi yaşam tarzı hastalıklarını azaltarak önemli sağlık yararları sağlamaktadır. Ayrıca, trekking faaliyetleri yerel kültürel unsurlarla birleştirilerek turistik cazibesi artırılabilir. Örneğin, Endonezya'nın Bali adasındaki Buleleng Bölgesi'nde trekking etkinliklerine yerel bilgeliğin entegre edilmesi, turistlerin ilgisini çekmek için bir yöntem olarak kullanılmaktadır (Hidayat vd., 2017).

Şekil 4. Trekking faaliyeti

2. 1. 2. 4. 1. Trekking'in Coğrafi, Sosyolojik ve Ekonomik Özellikleri

Trekkinge katılımın demografik profili de değişmektedir. Araştırmalar, trekkinge katılımda cinsiyet farklarının azaldığını ve hem erkek hem de kadınların bu açık hava etkinliğine artan bir şekilde ilgi gösterdiğini açığa çıkarmaktadır. Bu eğilim, trekkingin daha kapsayıcı hale geldiğini ve

farklı demografik gruplar için erişilebilirliğinin arttığını göstermektedir (Rojo-Ramos vd., 2022). Bunun yanı sıra, trekking turizmi, seyahat endüstrisinin önemli bir segmenti haline gelmiştir ve birçok bölge, macera ve doğal güzellik arayışında olan turistleri çekmek için trekking rotalarını tanıtmaktadır (Rojo-Ramos vd., 2020). Trekkingde güvenlik ve hazırlık kritik bir öneme sahiptir. Katılımcılar, rotalarını planlarken hava koşulları, fiziksel uygunluk ve gerekli ekipman gibi faktörleri dikkate almalıdır. Trekkingin fiziksel talepleri, özellikle daha uzun ve zorlu yürüyüşler için iyi bir kardiyovasküler uygunluk ve dayanıklılık gerektirebilir (Purwanto & Rifki, 2022). Ayrıca, irtifa hastalığı, dehidrasyon ve çevresel riskler gibi potansiyel tehlikelerin farkında olunması da önemlidir (Gauthier vd., 2023). Trekkingin fizyolojik yönleri üzerine yapılan araştırmalar, trekking batonları ve sırt çantası yükünün enerji harcaması ve fiziksel efor üzerindeki etkilerini açığa çıkarmaktadır. Araştırmalar, trekking batonlarının dengeyi artırarak ve yorgunluğu azaltarak yürüyüşçülerin daha verimli bir yürüyüş temposu sürdürmesine olanak tanıdığını göstermiştir (Brito vd., 2018). Bu bulgular, trekking deneyimini optimize etmek ve güvenliğini sağlamak için uygun ekipmanın önemini vurgulamaktadır. Trekking, aynı zamanda sosyal bağlantıları ve topluluk katılımını teşvik edebilir. Grup yürüyüşleri, katılımcılar arasında işbirliği ve dayanışmayı artırarak sosyal bağları güçlendirebilir. Zorlukların üstesinden gelme deneyimi, katılımcılar arasında kalıcı dostluklar ve güçlü bir aidiyet duygusu yaratabilir (Purwanto & Rifki, 2022). Trekkingin çevresel ve ekonomik etkileri de dikkate değerdir. Doğa temelli bir faaliyet olarak trekking, çevre bilincini artırır ve doğal manzaralara yönelik takdiri teşvik etmektedir. Pek çok trekking rotası, ekolojik açıdan hassas bölgelerden geçtiği için koruma çabalarına dikkat çekmektedir (Gültekin, 2023). Ekonomik olarak ise trekking, yerel ekonomilere önemli katkılar sağlayabilir. Trekking rotalarının tanıtımı, rehberlik, konaklama ve diğer hizmetlerde istihdam yaratarak kırsal toplulukların kalkınmasını desteklemektedir (Cahyadi vd., 2021). Trekking sporu, fiziksel, psikolojik, sosyal ve ekonomik boyutları kapsayan çok yönlü bir etkinliktir. Bu sporun sunduğu macera, fitness ve doğayla bağ kurma olanakları, trekkingi hem bireyler hem de topluluklar için değerli bir açık hava aktivitesi haline getirmektedir. Trekkingin sürdürülebilirliğini sağlamak ve bu etkinliğin faydalarını en üst düzeye çıkarmak için sorumlu uygulamaların teşvik edilmesi büyük önem taşımaktadır.

2. 1. 2. 5. Snowcat: Spor Açık Macera Rekreasyonu Kış Faaliyetlerinde Erişim ve Kolaylık Aracı Olarak Yenilikçi Çözümler

Snowcat etkinlikleri, kar kaplı arazilerde çeşitli rekreasyonel ve operasyonel amaçlar için kullanılan, “snowcat” olarak bilinen özel araçların kullanımını ifade etmektedir. Bu araçlar, özellikle dağlık bölgelerde kış sporları ve açık hava rekreasyonu kapsamında geniş bir kullanım yelpazesine sahiptir. Snowcatler, karla kaplı zeminlerde etkin bir şekilde hareket edebilmelerini sağlayan geniş paletlerle donatılmıştır. Ağırlıklarını geniş bir yüzeye yayarak yumuşak karda batmadan ilerlemelerine olanak tanıyan bu araçlar, kayak pistlerinin düzenlenmesi, kayakçı ve

snowboardcuların taşınması ve uzak bölgelere erişimin sağlanması gibi faaliyetlerde önemli bir rol oynamaktadır (Wilson & Wilmshurst, 2019). Snowcatler, özellikle kayak merkezlerinde pistlerin bakımı ve güvenliğinin sağlanması amacıyla sıklıkla kullanılmaktadır. Pist düzenleme işlemi, kayak deneyimini iyileştirmek ve güvenliği artırmak için kar yüzeyinin tutarlı ve pürüzsüz hale getirilmesini sağlamaktadır. Bunun yanı sıra, snowcatler, geleneksel araçların çalışmakta zorlandığı kar ve buz koşullarında ekipman, malzeme ve personel taşımacılığı gibi operasyonel amaçlar için de kullanılmaktadır. Snowcatlerin rekreasyonel kullanımları arasında en popüler olanı snowcat kayağıdır. Bu aktivite, backcountry olarak bilinen dağlık bölgelerde, kayakçıların bakir ve işlenmemiş kar alanlarına ulaşmasını sağlar. Snowcatler, katılımcıları zor erişilen yüksek noktalara veya diğer bölgelere taşır, böylece kayakçılar uzun tırmanışlar yapmadan derin toz karın keyfini çıkarabilir. Özellikle Kuzey Amerika'daki Rocky Dağları gibi yoğun kar alanlarına sahip bölgelerde, snowcat kayağı büyük ilgi görmektedir. Bu bölgelerdeki işletmeciler, güvenlik brifingleri ve çıkış farkındalığı eğitimi de içeren rehberli turlar sunarak güvenli bir deneyim sağlamayı hedeflemektedir (Williams & Hunter, 2002). Bununla birlikte, snowcat faaliyetlerinin çevresel etkileri de dikkate alınmalıdır. Bu araçların kullanımı, özellikle hassas ekosistemlerdeki vahşi yaşam habitatlarında rahatsızlıklara neden olabilmektedir. Örneğin, karibular gibi bazı türlerin, snowcatlerin ve diğer mekanize faaliyetlerin varlığı nedeniyle stres yaşadığı ve yer değiştirdiği tespit edilmiştir (Wilson & Wilmshurst, 2019). Bu nedenle, snowcat operatörlerinin, belirlenmiş rotalara uymak ve hassas dönemlerde kritik vahşi yaşam alanlarından kaçınmak gibi sorumlu uygulamalar benimsemeleri önemlidir. Snowcat faaliyetleri, aynı zamanda kış turizmine dayalı ekonomilere önemli katkılar sağlamaktadır. Snowcat kayağı ve ilgili hizmetler sunan kayak merkezleri ve backcountry operatörleri, doğrudan istihdam yaratarak ve turizm gelirleri sağlayarak yerel ekonomileri canlandırmaktadır. Bu ekonomik etkiler, otel, restoran ve ekipman kiralama gibi yerel işletmelere gelen ziyaretçi sayısındaki artışla daha da genişlemektedir. Ancak, snowcat faaliyetlerinin ekonomik katkıları konusunda spesifik referanslara dayalı bulguların sınırlı olduğu ve bu konuda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir. Snowcat etkinliklerinin yönetiminde güvenlik önemli bir unsurdur. Özellikle backcountry ortamlarında, operatörlerin katılımcıların koşullara uygun şekilde eğitildiğinden ve donatıldığından emin olmaları gerekmektedir. Bu, çıkış detektörleri, kürekler ve sondalar gibi güvenlik ekipmanlarının sağlanmasını ve snowcat kayağı turlarına başlamadan önce kapsamlı güvenlik brifingleri yapılmasını içerir (Williams & Hunter, 2002). Ayrıca, çıkış veya yaralanma gibi potansiyel olaylara müdahale etmek için acil durum planlarının hazırlanması gerekmektedir. Sonuç olarak, snowcat etkinlikleri, kayak pistlerinin düzenlenmesinden uzak bölgelere erişimin sağlanmasına kadar geniş bir yelpazede kullanılarak kış sporları deneyimini geliştirmektedir. Bu faaliyetler, yerel ekonomilere katkı sağlarken, çevresel etkilerin en aza indirilmesi ve katılımcıların güvenliğinin sağlanması için sorumlu bir şekilde yönetilmelidir. Snowcat kayağı gibi etkinliklerin artan popülaritesiyle birlikte, rekreasyonel faydalar ile ekolojik

koruma arasındaki dengeyi sağlamak için sürekli araştırma ve yönetim uygulamaları büyük önem taşımaktadır.

Şekil 5. Snowcat faaliyeti

2. 1. 3. Açık Alan Macera Rekreasyonu: Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, Vrio ve Benchmarking Analizlerinin Uygulanması

2. 1. 3. 1. Kalite Fonksiyon Göçerimi Analizinin Kavramsal Yapısı

Tablo 1. Kalite Fonksiyon Göçeriminin Kelime Yapısı

品質	• (hinshitsu), “nitelikler” veya “özellikler” anlamına gelir	Yoji Akao, “KFG: Past, Present, and Future,” paper presented at the International Symposium on KFG (1997).
機能	• (kino), “işlev” veya “mekanizasyon” anlamına gelir	
配置	• (tenkai), “yayıma”, “yayıma”, “gelişme” veya “evrim” anlamına gelir	

Günümüzün küreselleşen dünyasında, farklı bireyler ve kültürler arasındaki etkileşim giderek daha karmaşık hale gelmektedir. İletişim, bireyler ve topluluklar arasında daha derin bir anlayışa ulaşmanın temel aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak, bireyler arasındaki dilsel ve kültürel farklılıklar, anlam karmaşıklığını artırmakta ve yanlış anlaşılmalara yol açmaktadır. Bu durum, yalnızca insanlar arasındaki etkileşimde değil, aynı zamanda insanlar ve kullandıkları ürünler veya hizmetler arasındaki ilişkilerde de kendini göstermektedir. Norman’ın (2004) *Duygusal Tasarım* kitabında belirttiği gibi, insanlar ve ürünler arasındaki etkili ve tatmin edici bir etkileşim, bireyler arasındaki ilişkilerin temel ilkelerine dayanmaktadır. Bu bağlamda, Kaçkar Bölgesi açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri, farklı kültürel, dilsel ve sosyal arka planlara sahip bireylerin bir araya geldiği dinamik bir ortam sunmaktadır. Bölge, heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat ve kano-rafting gibi geniş bir yelpazede macera sporları sunarak hem yerel hem de uluslararası turistleri cezbetmektedir. Ancak bu faaliyetlerin başarılı bir şekilde yürütülmesi, müşteri gereksinimlerinin doğru anlaşılmasını ve bu gereksinimlerin operasyonel düzeyde karşılanmasını gerektirmektedir. Bu noktada, müşteri ihtiyaçları ile hizmet sağlayıcıların performans kriterleri arasında bir köprü kuran

Kalite Fonksiyon Göçerimi metodolojisi devreye girer. Bu metodoloji müşteri gereksinimlerinin sistematik bir şekilde analiz edilmesi ve bu gereksinimlerin ürün veya hizmet tasarımına yansıtılması sürecini ifade etmektedir. Japonya’da otomotiv sektörü gibi üretim odaklı endüstrilerde geliştirilen bu metodoloji, yalnızca endüstriyel ürün tasarımında değil, hizmet sektöründe de kaliteyi artırmak için etkili bir araçtır. KFG’nin temel amacı, müşteri taleplerini açık ve net bir şekilde tanımlamak, bu talepleri teknik gereksinimlere dönüştürmek ve müşteri memnuniyetini artırmaktır. Her katılımcının macera deneyiminden farklı beklentileri olabilmektedir. KFG, bu beklentilerin anketler, birebir görüşmeler ve katılımcı gözlemleri gibi yöntemlerle toplanmasını ve analiz edilmesini sağlamaktadır. Böylece, bireysel ve grup bazlı beklentiler daha iyi anlaşılabilir. Örneğin, heliski operasyonlarında katılımcıların güvenlik önlemleri konusundaki beklentileri, ekipman ve prosedür tasarımıyla doğrudan ilişkilendirilebilir. KFG ile elde edilen veriler, hizmet sağlayıcıların faaliyetlerini daha etkili bir şekilde planlamasına yardımcı olur. Müşteri memnuniyeti odaklı bu yaklaşımla, hem operasyonel süreçler optimize edilir hem de kaynak kullanımı daha verimli hale gelir. KFG, müşteri geri bildirimlerini sistematik bir şekilde toplayarak, sürekli iyileştirme döngüsünü destekler. Bu yaklaşım, hizmetlerin her sezon daha da geliştirilmesine olanak tanımaktadır. Kaçkar Bölgesi’nde KFG’nin uygulanması, bölgenin turistik potansiyelini daha da artırmakla kalmayacak, aynı zamanda yerel topluluklar için ekonomik sürdürülebilirlik ve sosyal fayda sağlayacaktır. Turistlerin beklentilerinin karşılanması, hem bireysel hem de toplu müşteri memnuniyetini artırarak, bölgenin uluslararası macera turizmi haritasındaki yerini güçlendirecektir. Ayrıca, KFG’nin sağladığı veriye dayalı karar mekanizmaları, rekreasyon hizmet sağlayıcıları arasında daha güçlü bir iş birliği ve koordinasyon ortamı yaratacaktır. Kalite Fonksiyon Göçerimi, Kaçkar Bölgesi açık alan macera rekreasyonu hizmetlerinde kaliteyi artırmak için güçlü bir araç olarak görülmektedir. Müşteri gereksinimlerinin anlaşılması ve bu gereksinimlerin hizmet sunum süreçlerine entegrasyonu, yalnızca müşteri memnuniyetini artırmakla kalmaz, aynı zamanda bölgedeki rekreasyon faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini de sağlamaktadır. Bu bağlamda, KFG, Kaçkar Bölgesi’nin küresel rekabet gücünü artırmak ve farklı kültürler arasında köprü kurmak için kritik bir metodoloji olarak değerlendirilmektedir. Bir hizmet depolanamaz. Bir hizmetteki kalite eksikliği, bunu düzeltme imkânı olmaksızın doğrudan tüketiciye aktarılır (Lehtinen & Lehtinen, 1982). İnsan davranışının bir hizmet üzerindeki etkisi çok güçlüdür, ancak bir ürün üzerindeki etkisi daha azdır. Bir hizmette, ilgili tüm insanların davranışları (Booms & Bitner, 1981) ve güvenilirlikleri (Franceschini, 2002) ile ilgili bir tutarlılık sorunu mevcuttur. Bir hizmetin doğasında bulunan yönetim zorluklarına rağmen, bugün Clark ve Fujimoto (1991) ile hemfikir olabiliriz: müşteri fiziksel ürünün kendisinden ziyade bir ürün tarafından sunulan bir deneyimi tüketir.

Kalite Fonksiyon Göçerimi, müşteri gereksinimlerini sistematik bir yaklaşımla analiz ederek, bu gereksinimlerin ürün ve hizmet tasarımına entegre edilmesini sağlayan bir yöntem olarak 1960’ların sonunda Japonya’da geliştirilmiştir (Akao, 1990). Bu yöntemin ortaya çıkışında iki temel

amaç gözetilmiştir: müşteri beklentilerini karşılayacak şekilde bir ürün tasarımı gerçekleştirmek ve üretim öncesinde kalite kontrol süreçlerini planlamaktır (Cristiano vd., 2001). KFG'nin kökeni, Japon otomotiv sektörü başta olmak üzere çeşitli endüstrilerde müşteri odaklı ürün geliştirme ihtiyacından doğmuştur. İlk uygulamalardan biri, Toyota Auto Body'de araba gövdelerindeki korozyon sorununu çözmek amacıyla yapılmıştır. Bu uygulama, garanti ve onarım maliyetlerinin düşürülmesine ve müşteri memnuniyetinin artırılmasına yönelik somut bir başarı sağlamıştır (Akao & Mazur, 2003). Kalite Fonksiyon Göçerimi, başlangıçta Japon endüstrisinin sınırları içinde kalmış olsa da, 1980'lerin başında uluslararası alanda tanınmaya başlamıştır. 1983 yılında Kogure Masao ve Yoji Akao, Chicago'da düzenlenen bir seminerde KFG'yi Batı dünyasına tanıtmışlardır. Bu etkinlik, yöntem hakkında farkındalığın artmasına ve Batılı şirketler tarafından benimsenmesine öncülük etmiştir (Chan & Wu, 2002). Aynı dönemde Ford, General Motors ve Chrysler gibi büyük Amerikan şirketleri, ürün geliştirme süreçlerinde KFG'yi uygulamaya başlamışlardır. Bu süreçte Don Clausing ve John Hauser gibi araştırmacılar, KFG'nin Batı'daki yaygınlığını artırmış ve yöntemi daha geniş bir perspektiften ele alan çalışmalar yayınlamışlardır (Ginn vd., 2010).

Kalite Fonksiyon Göçerimi, zamanla yalnızca otomotiv sektöründe değil, elektronik, sağlık, inşaat ve yazılım geliştirme gibi farklı sektörlerde de uygulanmıştır. Örneğin, Ricoh ve Sanyo gibi şirketler, yeni ürünlerin müşteri ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanması ve pazara sunulması sürecinde KFG'yi başarıyla kullanmışlardır (Mizuno & Akao, 1994). Ayrıca, gemi yapımı sektöründe Mitsubishi Heavy Industries tarafından kullanılan "Kalite Tablosu" gibi erken dönem uygulamalar, büyük ölçekli projelerde yöntemin esnekliğini ve uygulanabilirliğini göstermiştir (ReVelle vd., 1998). 1990'lardan itibaren KFG'nin uygulama alanları genişlemiş ve bilimsel literatürde önemli bir yer edinmiştir. Örneğin, yüksek teknoloji ve taşımacılık sektörlerine odaklanan çalışmalarda, Japon şirketlerinin yanı sıra Amerikan firmalarının da yöntemi benimsediği ve başarıyla uyguladığı görülmüştür (Xie vd., 2003). Bunun yanı sıra, KFG, Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP), Hata Modu ve Etki Analizi (FMEA) ve istatistiksel Taguchi yöntemleri gibi diğer kalite yönetim araçlarıyla entegre edilerek daha kapsamlı bir metodoloji haline gelmiştir (Carnevali & Miguel, 2008). Günümüzde KFG, dijital teknolojiler ve web tabanlı uygulamalarla da uyumlu hale getirilmiştir. Özellikle yazılım geliştirme süreçlerinde, kullanıcı gereksinimlerinin belirlenmesi ve bu gereksinimlere uygun çözümler sunulması için temel bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu gelişmeler, KFG'nin sadece ürün geliştirme süreçlerinde değil, aynı zamanda müşteri ilişkileri yönetimi, hizmet tasarımı ve organizasyonel strateji geliştirme alanlarında da uygulanabilirliğini göstermektedir.

Kalite Fonksiyon Göçerimi, müşteri memnuniyetini artırmaya yönelik stratejik bir araç olarak geliştirilmiş ve yıllar içinde farklı sektörlerde yaygın bir şekilde uygulanarak değerini kanıtlamıştır. Günümüzün dinamik ve rekabetçi pazar koşullarında, KFG, müşteri beklentilerini doğru bir şekilde karşılamak ve sürdürülebilir başarı elde etmek isteyen organizasyonlar için vazgeçilmez bir

metodoloji olarak önemini korumaktadır. Son araştırmalar, Carnevalli ve Miguel'in (2008) yaklaşık 160 bilimsel yayında rapor edilen 235 faydayı göstermektedir; bu faydaların %20'si somut (güvenilirlik, proje değişikliklerinde azalma, geliştirme süresinde azalma, daha yüksek kar, müşteri şikayetlerinde azalma), %80'i ise soyut (esnek araç, gereksinimler ve özellikler arasındaki ilişkiyi güçlendirme, iletişimi geliştirme, karar vermeye yardımcı olma, işlevler arası ekip oluşturma, şirket bilgisini artırma ve koruma, müşteri memnuniyetini artırma) olarak sınıflandırılmıştır. Bu faydalar, Kaçkar Bölgesi açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde KFG'nin uygulanmasıyla, hem somut kazanımların elde edilmesine hem de soyut faydaların hizmet sağlayıcılar arasında güçlü bir iş birliği ve bilgi paylaşımı ortamı yaratarak bölgenin rekabet gücünü artırmasına olanak sağlayabilmektedir.

2. 1. 3. 1. 1. Kalite Fonksiyon Göçerimi Analizi Süreci ve Planlanması

Kalite Fonksiyon Göçerimi, yüksek düzeyde matematiksel analizler ve detaylı süreçler içeren bir metodoloji olarak algılsa da, gerçekte çok daha derin bir yaratıcı yön barındırır. Norman (2004), *Duyusal Tasarım* adlı kitabında tasarımı üç farklı kategoride ele alır: içgüdüsel, davranışsal ve yansıtıcı tasarım. Bu kategoriler, KFG'nin müşterinin gereksinimlerini anlamada ve bu gereksinimlere uygun ürün veya hizmetler tasarlamada nasıl bir rol oynayabileceğine dair önemli ipuçları sunmaktadır. İçgüdüsel tasarım, bir nesnenin görünüşü, şekli ve renkleri gibi estetik yönleriyle ilgilidir. Bu tür tasarım, bireylerin derin ve samimi duygularını harekete geçirebilecek özelliklere odaklanır. Davranışsal tasarım, ürün veya hizmetin kullanım sırasındaki etkinliğine, yani pratik işlevselliğine vurgu yapmaktadır. Yansıtıcı tasarım ise bireyin entelektüel ve rasyonel düşünme süreçlerini harekete geçirir; bu tasarım türü, nesnenin bireyler arasında bir diyalog başlatmasını ve tartışmaya değer bir konu haline gelmesini sağlamaktadır. Bu üç tasarım türü, insan bilişsel süreci ve duygular arasındaki karmaşık ilişkiyi yansıtmaktadır. Duygular, hayatta kalma veya tehlike gibi dış uyaranlara karşı verilen güçlü tepkilerle bağlantılıdır. Buna karşılık, bilişsel süreçler çevremizdeki dünyayı anlamayı amaçlar. İlk bakışta birbirine zıt gibi görünen bu iki yön, insan deneyiminin ayrılmaz bir parçasıdır. Norman, bir ürünün yalnızca işlevlerini yerine getirmekten daha fazlasını yaparak, bireylerin duygusal ihtiyaçlarını karşılayabileceğini ve onların kendilik imgelerini ve dünyadaki yerlerini inşa etmelerine katkıda bulunabileceğini vurgular. KFG, müşteri gereksinimlerini analiz ederken bu bilişsel ve duygusal süreçlerle doğrudan bir bağlantı kurar. Müşteri gereksinimlerinin sistematik bir şekilde toplanması ve analiz edilmesi, fiziksel ürün özelliklerinin ötesine geçerek bireylerin duygusal ve kişisel ihtiyaçlarına odaklanmayı gerektirir. Bu süreçte, ürün veya hizmetin özelliklerinden zihinsel bir uzaklaşma sağlanır ve müşteri isteklerini tanımlayan, duygulara ve kişisel ihtiyaçlara hitap eden tanımlayıcı ifadeler oluşturulur. Bu ifadeler, müşteri gereksinimlerinin özünü yansıtan ve KFG sürecinde "Talep Edilen Nitelikler" olarak adlandırılan kısa ve net ifadelerdir. Bu süreç, Norman'ın İsviçre'deki Swatch genel merkezine yaptığı ziyarette belirttiği gibi, bir ürünün işlevlerinin ötesinde, insanların duygusal ihtiyaçlarına

nasıl yanıt verdiğini ve bireylerin kendilerini ifade etmelerine nasıl olanak tanıdığını gözler önüne serer (Maritan, 2015). Bu bağlamda KFG, yalnızca teknik bir metodoloji değil, aynı zamanda müşteri gereksinimlerini daha derin bir düzeyde anlamaya yönelik yaratıcı bir yaklaşımdır. Norman'ın "soyutlama" olarak adlandırdığı bu süreç, müşterilerin ruh halini ve duygularını anlamayı ve bu anlayışı, tasarım sürecine entegre etmeyi mümkün kılar. KFG'nin metodolojik adımları, ürün ve hizmetlerin tasarımında hem bilişsel hem de duygusal boyutları dikkate alarak müşteri memnuniyetini artırmak için güçlü bir araç olarak işlev görmektedir. Bu, KFG'nin yalnızca analitik bir yöntem olmaktan öte, müşteri ihtiyaçlarını derinlemesine anlayarak yaratıcı çözümler geliştiren bir süreç olduğunu göstermektedir (Maritan, 2015).

2. 1. 3. 1. 2. Kalite Fonksiyon Göçerimi Analizinin Kullanım Alanları ve Alana Katkısı

Bu bölümde kalite fonksiyon göçerimi analizinin kullanım alanları ve bu alanlara olan katkısından bahsedilecektir.

2. 1. 3. 1. 3. Kalite Fonksiyon Göçerimi Analizinde Süreç Yöneticisinin Kriterleri

Kalite Fonksiyon Göçerimi, birden fazla kişinin koordineli çabalarını gerektiren karmaşık ve disiplinli bir süreçtir. Bu nedenle, KFG süreci bir proje olarak ele alınmalı ve bu projenin yönetilmesi için bir ekip liderine, yani KFG yöneticisine ihtiyaç duyulmaktadır. KFG ekip lideri, sürecin genel başarısından sorumlu olmakla birlikte, ekibin etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak adına çeşitli kritik rolleri üstlenir (Hunt, 1997). KFG yöneticisinin temel sorumluluklarından biri, sürecin her aşamasının profesyonelce ve disiplinli bir şekilde yürütülmesini sağlamaktır. Bu kişi, KFG kolaylaştırıcısı rolünü üstlenerek tarafsız bir şekilde toplantıları yönetebilir ya da pazarlama veya geliştirme müdürü gibi, projenin başarısıyla doğrudan ilişkili bir ekip üyesi olabilir. Ancak, yöneticinin kim olduğundan bağımsız olarak, temel görev sürecin başarılı bir şekilde tamamlanmasını sağlamaktır. Bu bağlamda, KFG ekip liderinin sahip olması gereken belirli nitelikler ve izlemesi gereken stratejiler aşağıda belirtilmiştir (Kin, 1989).

KFG Ekip Liderinin Görev ve Sorumlulukları

- Hedeflerin Belirlenmesi ve Anlaşılması

Ekip lideri, KFG faaliyetinden elde edilmesi beklenen faydaları ekibin tüm üyeleriyle birlikte açık bir şekilde tanımlamalıdır. Tüm ekip üyelerinin bu hedefler üzerinde hemfikir olduğundan emin olmak, sürecin odaklanmış ve verimli bir şekilde ilerlemesi için kritik öneme sahiptir.

- **Ekip Üyelerinin Seçimi ve Rol Dağılımı**
KFG sürecinde görev alacak kişilerin doğru bir şekilde seçilmesi ve bu kişilerin rollerinin net bir şekilde tanımlanması gereklidir. Ekip lideri, her üyenin ne zaman ve ne kadar süreyle projeye katkıda bulunması gerektiğini belirterek tüm ekip üyelerinin iş yükünü önceden planlamalıdır.
- **Zaman Yönetimi ve Programlam**
Sürecin her aşaması için ayrıntılı bir program oluşturulmalı ve bu programın uygulanması titizlikle takip edilmelidir. Ekip lideri, projenin belirlenen takvime uygun ilerlemesini sağlamak için gerekli düzenlemeleri yapmalıdır.
- **İletişim ve Bilgi Paylaşımı**
Ekip lideri, KFG ekibi dışındaki paydaşların süreç hakkında bilgilendirilmesi için mekanizmalar oluşturmalıdır. Ayrıca, bu paydaşların endişelerinin ve fikirlerinin ekibin çalışmalarına entegre edilmesini sağlamalıdır. Bu, organizasyon içindeki genel destek ve iş birliğini artıracaktır.
- **Sürekli Eğitim ve Veri Toplama**
Ekip üyelerinin KFG süreci ve proje hakkında güncel bilgiye sahip olmasını sağlamak, ekip liderinin önemli görevlerinden biridir. Ayrıca, toplantılar arasındaki zamanı verimli kullanarak ekip üyelerinin veri toplama ve diğer araştırma faaliyetlerini gerçekleştirmelerini sağlamalıdır.

Ekip Liderinin Kaçınması Gereken Davranışlar

KFG ekip lideri, belirli hatalardan kaçınarak sürecin etkinliğini artırabilir:

- **Önceden Belirlenmiş Sonuçlara Yönlendirme:** KFG sürecinin belirli bir sonuca ulaşması için ekibi yönlendirmek, metodolojinin doğasına aykırıdır. Sürecin sonucuna dair açık fikirli olmak esastır.
- **Eksik Bilgilendirme:** Ekip üyelerinin, her toplantının amacı ve içeriği hakkında önceden bilgilendirilmesini sağlamak, ekip liderinin sorumluluğundadır. Bu, sürecin şeffaflığını artırır ve ekip üyelerinin katılımını güçlendirir.
- **Veri Olmadan Karar Verme:** Ekip lideri, veri temelli karar alma kültürünü teşvik etmelidir. Veri eksikliğine rağmen karar alınması gerekiyorsa, ekip üyelerinin bu tür kararların risklerini değerlendirmelerini sağlamalıdır.
- **Tarafsızlığın Kaybı:** Kendi işlevsel rolüne aşırı bağlılık, liderin tarafsızlığını zedeleyebilir. KFG ekip lideri, tüm organizasyonun yararını göz önünde bulundurarak tarafsız ve adil bir şekilde hareket etmelidir.

KFG ekip liderinin başarıya ulaşmasında, profesyonel yönetim becerileri ve disiplinli bir yaklaşım kritik öneme sahiptir. Liderin, ekibin motivasyonunu yüksek tutarak, veri odaklı ve şeffaf bir çalışma ortamı yaratması, sürecin başarısını doğrudan etkiler (Maritan, 2015).

2. 1. 3. 1. 4. Kalite Fonksiyon Göçerimi Analizinde Kullanılan Adımlar

Kalite Fonksiyon Göçerimi, müşteri gereksinimlerini sistematik bir şekilde belirleyerek bu gereksinimlerin ürün veya hizmet tasarımına entegre edilmesini amaçlayan çok aşamalı ve disiplinli bir süreçtir. Bu süreç, birden fazla bireyin koordinasyonunu gerektiren karmaşık bir faaliyet olması nedeniyle dikkatli bir planlama gerektirir. KFG'nin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için sürecin başlangıcından itibaren planlanması büyük önem taşır. Süreç planlaması, organizasyonel destek oluşturulmasından ekip seçimine, zaman ve kaynak yönetiminden müşteri segmentlerinin belirlenmesine kadar bir dizi kritik faaliyeti içerir.

1. Organizasyonel Destek Oluşturulması

KFG sürecinin başarısı, organizasyonel destekle doğrudan ilişkilidir. Organizasyonel destek üç temel unsurdan oluşur:

- **Yönetim Desteği:** Üst yönetim, KFG faaliyetleri için gerekli kaynakların sağlanmasından sorumludur. Bu destek, bütçe tahsisi, zaman yönetimi ve uzman bir KFG kolaylaştırıcısının temin edilmesini içerir. Yönetim desteği, ekibin sürece odaklanabilmesi ve istenilen sonuçların elde edilebilmesi için kritik öneme sahiptir.
- **Fonksiyonel Destek:** Ürün veya hizmet geliştirme sürecine dahil olan tüm fonksiyonel gruplar (Satın Alma, Üretim, Pazarlama, Satış, Servis vb.) KFG sürecine aktif olarak katılmalıdır. Bu grupların süreç boyunca alınan kararlara saygı göstermesi ve katkı sunması gereklidir.
- **Teknik Destek:** KFG sürecine katılan tüm ekip üyelerinin KFG ilkeleri hakkında bilgi sahibi olması sağlanmalıdır. Bu amaçla, kısa eğitim seminerleri düzenlenebilir. Ayrıca, KFG kolaylaştırıcısının süreç boyunca ekibi yönlendirebilmesi ve gerekli rehberliği sunabilmesi için KFG teknikleri konusunda uzmanlaşmış olması gereklidir (Slack, 2015).

2. Hedeflerin Belirlenmesi

KFG süreci, ekiplerin bir dizi olası faydayı elde etmelerini sağlar. Ancak, bu faydaların net bir şekilde tanımlanması ve süreç boyunca önceliklendirilmesi önemlidir. Olası faydalar arasında müşteri ihtiyaçlarının daha iyi anlaşılması, ürün veya hizmet için kalite hedeflerinin belirlenmesi, ekip içi vizyonun oluşturulması, teknik kararlarla müşteri ihtiyaçları arasındaki bağlantıların kurulması ve proje yeniden başlama riskinin azaltılması bulunmaktadır. Hedeflerin net bir şekilde belirlenmesi, tüm ekip üyelerinin aynı doğrultuda hareket etmesini sağlar ve sürecin etkinliğini artırır.

3. Müşteri Tanımlama ve Segmentasyon

KFG'nin temel aşamalarından biri, müşteri kitlesinin tanımlanması ve segmentlere ayrılmasıdır. Ekip üyeleri, ürün veya hizmetin potansiyel kullanıcılarını belirlemek ve bu kullanıcıların ihtiyaçlarını anlamak için sistematik bir yaklaşım benimsemelidir. Müşteri tanımlama süreci şu adımları içerir:

- Tüm Olası Müşterilerin Tanımlanması: Planlanan ürün veya hizmet için potansiyel tüm müşteri grupları belirlenir. Yakınlık Diyagramı gibi araçlar kullanılarak müşteri grupları spesifik alt kategorilere ayrılır.
- Anahtar Müşterilerin Belirlenmesi: Potansiyel müşteri grupları arasından, ürün geliştirme kararlarının optimize edileceği anahtar müşteriler belirlenir. Bu süreç, genellikle hızlı bir fikir birliğiyle gerçekleşebilir. Ancak, bu mümkün değilse, Önceliklendirme Matrisi veya Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) gibi yöntemler kullanılabilir.

4. Zaman ve Kaynak Yönetimi

KFG süreci, zaman ve kaynak yönetimini gerektirir. Ekip üyelerinin ne zaman ve ne kadar süreyle katkıda bulunacakları belirlenmeli ve her aşama için bir zaman çizelgesi oluşturulmalıdır. Kalite Evi'nin geliştirilmesi gibi aşamalar, önemli bir maliyet ve zaman yatırımı gerektirir. Bu nedenle, sürecin her aşaması dikkatlice planlanmalı ve belirlenen takvime uygun şekilde ilerlenmelidir.

5. Ekip Seçimi ve Görev Dağılımı

KFG ekibinin başarıya ulaşması, doğru ekip üyelerinin seçilmesine ve bu üyelerin rollerinin net bir şekilde tanımlanmasına bağlıdır. Ekip üyeleri, projeye olan katkıları ve uzmanlık alanlarına göre seçilmelidir. Ekip lideri, her üyenin görevlerini ve sorumluluklarını net bir şekilde belirleyerek ekibin koordinasyonunu sağlamalıdır.

6. KFG Programının Oluşturulması

Her aşamanın detaylı bir şekilde planlanması, sürecin yönetilebilir olmasını sağlar. KFG kolaylaştırıcısı, süreç boyunca yapılan faaliyetlerin programa uygun olarak ilerlediğinden emin olmalı ve ekibin ilerlemesini düzenli olarak izlemelidir. Ayrıca, ekip dışındaki paydaşlar için de bilgilendirme mekanizmaları oluşturularak, KFG süreci boyunca onların katkıları ve geri bildirimleri alınmalıdır.

Kalite Fonksiyon Göçerimi, başarılı bir planlama sürecine bağlı olarak etkin bir şekilde uygulanabilir. Organizasyonel destek, hedeflerin net bir şekilde tanımlanması, müşteri segmentasyonunun yapılması ve kaynakların etkin yönetimi, KFG'nin başarıya ulaşması için kritik faktörlerdir. Planlama aşamasında alınacak her karar, yalnızca sürecin akışını değil, aynı zamanda nihai ürün veya hizmetin müşteri beklentilerini karşılama düzeyini de doğrudan etkileyecektir. Bu bağlamda, Kaçkar Bölgesi açık alan macera rekreasyonu gibi dinamik bir sektörde KFG'nin etkin bir şekilde uygulanması, müşteri memnuniyetinin artırılmasına ve bölgenin rekabet gücünün yükseltilmesine önemli katkılar sunacaktır (Bossert, 2021). Müşteri ihtiyaçlarının ve beklentilerinin doğru bir şekilde belirlenmesi, Kalite Fonksiyon Göçerimi (KFG) sürecinin başarısı için kritik öneme sahiptir. Birden fazla müşteri grubu belirlendikten sonra, anahtar müşterilere odaklanmak, ürün tasarımı kararlarının bu gruplar etrafında optimize edilmesini ve daha geniş müşteri kitlelerinin

ihtiyaçlarını da kapsayan bir planlama yapılmasını sağlar. Bu süreçte, uzmanların değerlendirmeleri ve tercihleri, anahtar müşterilerin belirlenmesinde yönlendirici bir rol oynar.

Anahtar müşterilerin belirlenmesi sürecinde ekip, aşağıdaki üç yöntemden birini veya bir kombinasyonunu kullanabilir:

1. Hızlı Fikir Birliği Yöntemi

Bu yöntem, ekip üyelerinin belirlenen müşteri gruplarını hızlı bir şekilde gözden geçirip, üzerinde anlaşmaya varabilecekleri anahtar müşterileri seçmelerini içerir. Ekip üyelerinin deneyim ve uzmanlıklarına dayanarak hızlı bir fikir birliği sağlanması, sürecin verimli bir şekilde ilerlemesine olanak tanır. Ancak, bu yöntemin başarısı, ekip üyelerinin müşteri profilleri ve ihtiyaçları hakkında derin bir bilgiye sahip olmasını gerektirir.

2. Önceliklendirme Matrisi Yöntemi

Önceliklendirme Matrisi, farklı müşteri gruplarının belirli kriterlere göre değerlendirilmesini sağlayan sistematik bir yöntemdir. Bu yöntemde, her müşteri grubu aşağıdaki gibi kriterler temelinde puanlanır:

- Gelecek üç yıl içinde gelir potansiyeli
- Son üç yılda sağlanan mevcut gelir
- Satış ekibinin bu müşteri grubuna aşinalığı

Her bir kriter için müşteri gruplarına yüksek, orta veya düşük şeklinde sıralamalar atanır ve bu sıralamalar sayısal değerlere dönüştürülür (örneğin, yüksek = 3, orta = 2, düşük = 1). Ardından, bu değerler çarpılarak her bir müşteri grubunun toplam önemi hesaplanır. En yüksek çarpım değerlerine sahip gruplar, anahtar müşteriler olarak belirlenir.

Bu yöntem, karar verme sürecine objektif bir yapı kazandırarak, farklı müşteri gruplarının önem sırasını belirlemede güçlü bir araç sunar.

3. Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP)

Analitik Hiyerarşi Süreci, müşteri gruplarını değerlendirmek için çok kriterli bir karar verme yöntemi olarak kullanılır. AHP, kriterlerin ve alt kriterlerin birbirine göre ağırlıklandırılması yoluyla müşteri gruplarının göreceli önemini belirler. Uzmanlar, her müşteri grubunu belirlenen kriterlere göre ikili karşılaştırmalar yoluyla değerlendirir. Bu süreç, müşteri gruplarının önem sıralamasını daha detaylı ve analitik bir şekilde belirlemeyi mümkün kılar. AHP, ekip üyelerinin her bir kriterin karar sürecindeki göreceli önemini dikkate alarak daha bilinçli ve dengeli bir değerlendirme yapmasına olanak sağlar. Anahtar müşteri belirleme sürecinde uzmanların rolü, yalnızca sayısal analiz yapmakla sınırlı değildir. Uzmanlar, farklı müşteri gruplarının özelliklerini anlamak, pazar segmentasyonunda daha derin içgörüler sunmak ve süreç boyunca ekip üyelerine rehberlik etmek için kritik bir katkı sağlamaktadır. Müşteri grupları arasında denge sağlamak ve nihai kararların stratejik hedeflere uygun olmasını temin etmek, uzmanların bu süreçteki temel görevlerindedir. Ayrıca, uzmanların deneyimleri ve sezgileri, özellikle veri eksikliği durumlarında, hızlı ve etkili

kararlar alınmasını kolaylaştırır. Bu bağlamda, her üç yöntemin de uygulanmasında uzmanların görüşlerinin dikkate alınması, sürecin başarısını artırır. Anahtar müşterilerin doğru bir şekilde belirlenmesi, KFG sürecinin temel taşlarından biridir. Hangi yöntemin kullanıldığına bakılmaksızın, süreç boyunca uzmanların bilgi ve deneyimleri, müşteri gruplarının ihtiyaçlarını daha iyi anlamak ve bu ihtiyaçları ürün tasarımına entegre etmek için kritik bir rol oynar. Uzmanlar, müşterilerin stratejik önceliklere göre sıralanmasını ve bu sıralamanın ekip içinde net bir şekilde anlaşılmasını sağlayarak, KFG'nin etkinliğini artırır (Jelschen, Pandey, & Winter, 2014).

2. 1. 3. 1. 4. 1. Kalite Evinin İlk Adımı: Müşteri/Katılımcı Sesinin (İhtiyaçlarının) Belirlenmesi

Kalite Fonksiyon Göçerimi (KFG), müşteri ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçların ürün tasarım süreçlerine entegre edilmesi amacıyla kullanılan sistematik bir yöntemdir. KFG, müşteri taleplerini teknik gereksinimlere dönüştürerek, ürün geliştirme sürecinin her aşamasında müşteri odaklı bir yaklaşım benimsemeyi sağlamaktadır. Bu yöntemin temel aşaması, müşteri ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçların önceliklendirilmesidir. KFG'nin en belirgin bileşenlerinden biri olan Kalite Evi (House of Quality), müşteri ihtiyaçları ile teknik özellikler arasındaki ilişkileri görselleştiren bir matris yapısıdır. Bu yapı, tasarım ekiplerinin müşteri taleplerini daha iyi anlamalarına ve bu talepleri karşılayacak çözümler geliştirmelerine yardımcı olur. HoQ, müşteri ihtiyaçlarının teknik gereksinimlerle eşleştirilmesi ve bu gereksinimlerin ürün geliştirme sürecinde nasıl ele alınacağını belirlemek için kullanılır (Akao & Mazur, 2003; Čereš, 2023; Purohit, 2018). Müşteri ihtiyaçlarının doğru bir şekilde belirlenmesi, KFG sürecinin temel taşıdır. Bu ihtiyaçların toplanmasında genellikle anketler, odak grupları ve birebir görüşmeler gibi yöntemler kullanılır (Anang vd., 2016; Lin vd., 2006). Bu süreçte elde edilen nitel veriler, müşteri taleplerinin altında yatan temel ihtiyaçların anlaşılmasını sağlamaktadır. Ardından, bu ihtiyaçların önem derecesine göre önceliklendirilmesi ve teknik gereksinimlere dönüştürülmesi süreci başlar. Bu aşama, müşteri memnuniyetini artırmak için hangi özelliklerin öncelikli olarak ele alınması gerektiğini belirlemek açısından kritik öneme sahiptir (Chen vd., 2017; Zhang vd., 2013). KFG'nin uygulanmasında, müşteri ihtiyaçlarının analizi için bir dizi matris kullanılır. Bu matrisler, müşteri talepleri ile tasarım gereksinimleri arasındaki ilişkileri net bir şekilde tanımlar. Analiz sürecinde, teknik çözümlerin müşteri beklentilerini nasıl karşıladığı değerlendirilir ve bu değerlendirmeler tasarım sürecine yön verir (Gremyr & Raharjo, 2013; Shen vd., 2000). Ayrıca, müşteri ihtiyaçlarının zaman içinde değişebileceği göz önünde bulundurularak esnek bir yapı benimsenmelidir (Fagnoli & Haber, 2023; Lee vd., 2019). KFG, sadece ürün geliştirme süreçlerinde değil, aynı zamanda hizmet sektöründe de etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Örneğin, sağlık hizmetlerinde KFG'nin kullanımı, hasta memnuniyetini artırmak amacıyla geri bildirimlerin sistematik bir şekilde toplanmasına ve hizmet kalitesinin iyileştirilmesine olanak tanır (Mahmoud, 2010). Bu tür uygulamalar, KFG'nin farklı

sektörlerde müşteri odaklı iyileştirmeler için nasıl etkili bir araç olduğunu açığa çıkarmaktadır. Kalite Fonksiyon Göçerimi, müşteri ihtiyaçlarını teknik gereksinimlere dönüştürerek ürün geliştirme süreçlerini müşteri odaklı bir çerçeveye oturtan güçlü bir yöntemdir. Bu süreç, müşteri geri bildirimlerinin sistematik bir şekilde toplanması, analiz edilmesi ve ürün tasarımına entegre edilmesi aşamalarını içerir. KFG, müşteri memnuniyetini artırmayı ve ürün kalitesini iyileştirmeyi hedefleyen organizasyonlar için kritik bir araçtır. Ayrıca, farklı sektörlerde geniş bir uygulama alanı bularak müşteri taleplerine daha etkili çözümler sunulmasını sağlamaktadır.

2. 1. 3. 1. 4. 2. Kalite Evinin İkinci Adımı: Müşteri İhtiyaçlarına Ait Sunulan Teknik Çözümlerin Belirlenmesi

Ürün/Faaliyet geliştirme sürecinde, müşteri ihtiyaçları ile bu ihtiyaçları karşılayan teknik çözümler arasındaki ayrımın net bir şekilde yapılması, başarılı bir ürün tasarımı için temel bir gerekliliktir. Müşteriler genellikle teknik çözümleri doğrudan talep ederken, bu taleplerin altında yatan temel ihtiyaçlar çoğu zaman ifade edilmemektedir. Ürün geliştiricilerin bu ihtiyaçları anlamaları ve uygun çözümler geliştirmeleri, müşteri memnuniyetini artırmak ve yenilikçi ürünler geliştirmek için kritik öneme sahiptir. Müşteri taleplerinin, gerçek ihtiyaçların ötesine geçebileceği durumlara sıkça rastlanır. Örneğin, otomobil satın almak isteyen bir müşteri, renkli cam talebinde bulunabilir. Ancak bu talep, gerçekte bir ihtiyaçtan çok bir çözümü ifade etmektedir. Renkli cam, parlama azaltma, mahremiyet sağlama ve iç mekânın serin tutulması gibi çeşitli ihtiyaçlara cevap verebilir. Bununla birlikte, bu ihtiyaçlar farklı teknik çözümlerle de karşılanabilir; örneğin, parlamayı azaltmak için yüzey kaplamalarının değiştirilmesi, mahremiyet için perdeler veya araç içi iklimlendirme sistemlerinin geliştirilmesi gibi. Benzer şekilde, bilgisayar işlemcileri bağlamında, kullanıcılar gigaflop veya gigahertz gibi hız ölçümlerine odaklanabilir. Ancak gerçek ihtiyaçları, belirli görevlerin belirli sürelerde tamamlanmasıdır; bu durum, işlemci hızının yanı sıra ram kapasitesi, giriş-çıkış performansı gibi diğer teknik faktörlere de bağlıdır. Bu tür örnekler, müşteri taleplerinin teknik çözümlerden çok temel ihtiyaçlarla ilişkilendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Ürün geliştiricilerin, müşteri tarafından dile getirilen yüzeysel taleplerin ötesine geçerek bu taleplerin altında yatan gerçek ihtiyaçları belirlemesi gerekmektedir. Müşteriler, teknik çözümler konusunda bilgi sahibi olmayabilir ve bu nedenle, en uygun çözümü talep etmeleri beklenemez. Ürün geliştiriciler, müşteri ihtiyaçlarını doğru bir şekilde anlayarak, bu ihtiyaçlara en uygun teknik çözümleri geliştirme konusunda daha yetkindir. Bu bağlamda, müşteri taleplerinin nedenlerini anlamak ve sorgulamak, ürün geliştirme sürecinde önemli bir adımdır. Kalite Fonksiyon Göçerimi (KFG) süreci, müşteri ihtiyaçları ile teknik çözümler arasındaki bu ayrımı destekleyen sistematik bir yapı sunar. KFG’de, müşteri ihtiyaçları Kalite Evi matrisinin sol tarafında, teknik çözümler ise üst kısmında yer alır. Bu iki unsurun birbirine karıştırılması, sürecin karmaşık hale gelmesine ve yanlış yönlendirilmesine neden olabilir. Bu nedenle, ürün geliştirme sürecinde ihtiyaçlar ve çözümler

arasındaki ayrımın net bir şekilde yapılması hem sürecin etkinliğini artırır hem de daha yenilikçi ürünlerin ortaya çıkmasına katkı sağlar (Baran, 2022). Ürün geliştiricilerin müşteri ihtiyaçlarını belirlerken yalnızca yüzeysel talepleri dikkate almamaları, bu taleplerin altında yatan gerçek ihtiyaçları anlamaya yönelik derinlemesine bir analiz yapmaları gerekmektedir. Bu analiz, müşteri memnuniyetini en üst düzeye çıkararak ve yenilikçi çözümleri mümkün kılan ürün geliştirme süreçlerinin temelini oluşturur.

2. 1. 3. 1. 4. 3. Kalite Evinin Üçüncü Adımı: Teknik Çözümlerin Önceliklendirilmesi: İnovasyon, Parçalar ve Güvenilirlik

Kalite Fonksiyon Göçerimi, müşteri ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçların teknik gereksinimlere dönüştürülmesi sürecinde kritik bir rol oynamaktadır. Bu sürecin merkezi bileşeni olan *Kalite Evi* müşteri talepleri ile teknik özellikler arasındaki ilişkileri görselleştirerek, sistematik bir analiz ve planlama imkânı sunar. Kalite Evi'nin alt kısmında yer alan teknik gereksinimlerin doğru bir şekilde belirlenmesi, müşteri sesinin (*Voice of Customer*, VoC) derinlemesine analizine dayanır. Bu analiz, müşteri ihtiyaçları ile teknik gereksinimler arasındaki ilişki düzeylerini tespit ederek matris yapısı içerisinde değerlendirilmesini sağlar (Altuntaş & Büyük, 2022; Ürgün & Ük, 2022). Teknik gereksinimlerin belirlenmesi süreci, müşteri ihtiyaçlarının tanımlanmasıyla başlar. Bu ihtiyaçlar, anketler, odak grup çalışmaları ve pazar araştırmaları gibi yöntemlerle toplanır ve elde edilen müşteri geri bildirimleri, KFG'nin temelini oluşturur. Bu aşamada, geri bildirimlerin sistematik bir şekilde analiz edilmesi büyük önem taşır (Daş vd., 2021). Müşteri ihtiyaçları belirlendikten sonra, bu ihtiyaçların hangi teknik özelliklerle karşılanabileceği bir ilişki matrisi ile analiz edilir. Bu matris, müşteri talepleri ile teknik gereksinimler arasındaki bağlantıları görselleştirir ve hangi teknik özelliklerin hangi müşteri ihtiyaçlarına karşılık geldiğini gösterir (Duyar & Çavdar, 2022). İlişki matrisinin oluşturulmasının ardından, teknik gereksinimlerin önem düzeyleri hesaplanır. Bu hesaplama genellikle her bir teknik gereksinimin müşteri ihtiyaçları üzerindeki etkisi dikkate alınarak bir ağırlıklandırma yöntemiyle gerçekleştirilir. Bu aşama, hangi teknik gereksinimlerin öncelikli olarak ele alınması gerektiğini belirlemek açısından kritik bir öneme sahiptir (Altuntaş & Büyük, 2022; Ürgün & Ük, 2022). Ayrıca, müşteri memnuniyetini artıracak özelliklerin önceliklendirilmesi, ürün geliştirme sürecinde kalite ve müşteri odaklılığını sağlamak için büyük bir önem taşır. Teknik gereksinimlerin belirlenmesinde çeşitli yöntem ve araçlar kullanılmaktadır. Örneğin, *Kano Modeli*, müşteri memnuniyetini artıran özellikleri önceliklendirmede yaygın olarak kullanılan bir araçtır. Bu model, müşteri beklentilerini farklı kategorilere ayırarak hangi özelliklerin müşteri memnuniyetini doğrudan etkilediğini tespit etmeye yardımcı olur (Demirbağ & Çavdar, 2016; Rasulov & Nadirov, 2017). Ayrıca, belirsizliklerin ve karmaşıklıkların yönetilmesinde bulanık mantık gibi yöntemler de uygulanabilir (Güner, 2022). KFG sürecinde, ürün geliştirme aşamasında karşılaşılabilecek potansiyel zorluklar da dikkate alınmalıdır. Müşteri ihtiyaçlarının yanı sıra, bu

ihtiyaçların karşılanmasında yaşanabilecek olası problemler de değerlendirilerek proaktif çözümler geliştirilmelidir (Uluskan & Çendik, 2020). Bu tür bir yaklaşım, ürün kalitesinin artırılmasını ve müşteri memnuniyetinin sağlanmasını destekler. KFG'nin teknik gereksinimlerin belirlenmesi süreci, müşteri ihtiyaçlarının sistematik analizi ve bu ihtiyaçların uygun teknik çözümlere dönüştürülmesi yoluyla gerçekleştirilir. İlişki matrislerinin oluşturulması, teknik gereksinimlerin önem düzeylerinin hesaplanması ve çeşitli analitik araçların kullanılması bu süreci destekler.

2. 1. 3. 1. 4. 4. Kalite Evinin Dördüncü Adımı: İlişkisel Hesaplamaların Yapılması ve Teknik Müşteri Rekabeti

İlişki matrisinin oluşturulmasından sonra, her bir teknik gereksinimin müşteri ihtiyaçları üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi kritik bir aşamadır. Bu değerlendirme sırasında, müşteri ihtiyaçlarının önem derecesi dikkate alınarak teknik gereksinimlerin önceliklendirilmesi gerçekleştirilir. Ağırlıklandırma yöntemleri, her bir müşteri ihtiyacının toplam müşteri memnuniyetine olan katkısını belirlemek için kullanılan temel araçlardır. Bu yöntemler, müşteri taleplerinin ürün geliştirme sürecindeki ağırlığını objektif bir şekilde belirlemeye olanak tanır (Bacanlı vd., 2016). Elde edilen sonuçlar, hangi teknik gereksinimlerin daha fazla öncelik taşıdığını göstererek, bu gereksinimlerin karşılanması için stratejik planlar geliştirilmesini sağlar. KFG sürecinin etkinliğini artıran bir diğer önemli unsur, bu hesaplamaların ve analizlerin dinamik bir şekilde güncellenmesidir. Müşteri ihtiyaçları zaman içerisinde değişim gösterebileceği için KFG'nin esnek bir yapı sunması gerekmektedir. Bu bağlamda, süreç, müşteri geri bildirimlerine dayalı olarak düzenli aralıklarla gözden geçirilmeli ve gerekli güncellemeler yapılmalıdır (Bengi & Topraklı, 2023). Böylece KFG, değişen müşteri beklentilerine hızlı ve etkili bir şekilde yanıt verebilen bir sistem olarak işlev görebilir. KFG uygulamalarında, belirsizlik ve karmaşıklıkların yönetilmesi de sürecin başarısı açısından büyük önem taşır. Bu noktada, bulanık mantık, AHP veya amaca hizmet eden farklı analiz stratejileri önemli bir rol oynar (Ünal & Yıldız, 2017). Bu tür yenilikçi yöntemlerin kullanılması, KFG'nin etkinliğini artırarak ürün geliştirme süreçlerinde daha sağlam ve güvenilir kararların alınmasına katkıda bulunur. KFG'nin sunduğu sistematik yapı, müşteri ihtiyaçları ile teknik gereksinimler arasındaki ilişkilerin analitik olarak değerlendirilmesine olanak tanır. Süreç, ilişki matrislerinin oluşturulması, teknik gereksinimlerin önceliklendirilmesi ve bu gereksinimlerin sürekli olarak gözden geçirilmesi ile bütünlük bir şekilde yürütülür. Bu yaklaşım, müşteri odaklı ürün geliştirme hedefleri doğrultusunda kaliteyi artıran bir yapı sunar.

2. 1. 3. 2. Pestel Analizinin Kavramsal Yapısı

Pestel analizi, işletmelerin veya projelerin makro çevresini sistematik bir şekilde değerlendirmek amacıyla kullanılan stratejik bir çerçevedir. Bu analiz; politik, ekonomik, sosyal,

teknolojik, çevresel ve yasal faktörlerin incelenmesi yoluyla, organizasyonların dış çevrelerini daha iyi anlamalarını sağlar. Pestel analizi, özellikle dinamik ve karmaşık iş ortamlarında, organizasyonların karşılaştığı fırsatları ve tehditleri belirleyerek stratejik karar alma süreçlerini destekleyen önemli bir araçtır (Bitoun vd., 2022; Khanzad & Gooyabadi, 2021). Politik faktörler, hükümet politikaları, siyasi istikrar, vergi yasaları ve ticaret kısıtlamaları gibi unsurları içerir. Bu faktörler, bir işletmenin faaliyetlerini doğrudan etkileyen politik ortamın analizine olanak tanır. Ekonomik faktörler, ekonomik büyüme oranları, enflasyon, döviz kurları ve işsizlik oranları gibi göstergeleri kapsar ve işletmelerin finansal kararlarında rehberlik eder. Sosyal faktörler, demografik eğilimler, kültürel normlar, yaşam tarzları ve tüketici davranışları gibi unsurlar aracılığıyla, işletmelerin müşteri profillerini ve pazar segmentasyonlarını anlamalarına yardımcı olur (Mahadiansar, 2023; Nusantari, 2021). Teknolojik faktörler, yenilikçilik, otomasyon ve araştırma-geliştirme faaliyetlerini kapsar ve işletmelerin rekabet avantajı elde etmeleri için teknolojik fırsatları nasıl değerlendirebileceklerine dair önemli ipuçları sunmaktadır. Çevresel faktörler, iklim değişikliği, sürdürülebilirlik uygulamaları ve çevre koruma düzenlemeleri gibi konulara odaklanarak, organizasyonların çevresel etkilerini azaltmalarına olanak tanır. Yasal faktörler ise iş yasaları, tüketici koruma düzenlemeleri ve sağlık-güvenlik standartlarını içerir, bu da organizasyonların yasal uyum stratejilerini belirlemelerine yardımcı olmaktadır (Marinović-Matović & Arsić, 2020; Thakur, 2021). Pestel analizi, farklı sektörlerde stratejik planlama süreçlerinin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmektedir. Enerji sektöründe, yenilenebilir enerji kaynaklarının değerlendirilmesi ve sürdürülebilir enerji politikalarının geliştirilmesi amacıyla kullanılmaktadır. Sağlık sektöründe, sağlık sistemlerinin performansını ve sürdürülebilirliğini değerlendirmek için Pestel analizi uygulanabilir. Bu analiz, sağlık hizmetlerinin erişilebilirliğini ve kalitesini artırmaya yönelik stratejik iyileştirmelere katkı sağlamaktadır (Li vd., 2021; Vojinović vd., 2022). Ayrıca, inşaat sektöründe, çevresel sürdürülebilirlik ve atık yönetimi konularında stratejik kararlar almak için Pestel analizi yaygın olarak kullanılmaktadır. Çevresel faktörlerin analiz edilmesi, inşaat projelerinin çevre dostu olmasını sağlarken, yasal düzenlemelerin analizi, projelerin yasalara uygun bir şekilde yürütülmesine olanak tanır (Türkyılmaz vd., 2019; Ulubeyli vd., 2019). Tarım ve turizm sektörlerinde de bu analiz, çevresel ve sosyal faktörlerin dikkatlice değerlendirilmesiyle, sektörel sürdürülebilirlik stratejilerinin geliştirilmesine yardımcı olmaktadır (Mahadiansar, 2023; Tsangas vd., 2019). Pestel analizi, işletmelerin dış çevrelerini anlamalarına ve bu çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditleri değerlendirmelerine olanak tanıyan stratejik bir araçtır. Bu analiz, farklı sektörlerde stratejik planlama ve sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmada kritik bir rol oynar ve organizasyonların uzun vadeli başarılarını destekler (Bitoun vd., 2022; Khanzad & Gooyabadi, 2021; Thakur, 2021).

2. 1. 3. 2. 1. Pestel Analizi Süreci ve Planlaması

Pestel analizi, bir organizasyonun makro çevresel dinamiklerini sistematik bir şekilde değerlendirmesi için stratejik bir çerçeve sunmaktadır. Bu sürecin planlanması, belirli aşamaların dikkatle uygulanmasını gerektirir ve analiz sürecinin etkinliğini doğrudan etkiler. İlk aşama, veri toplama süreci ile başlamaktadır. Bu aşamada, analiz edilen sektöre veya organizasyona özgü politik, ekonomik, sosyal, teknolojik, çevresel ve yasal faktörlere dair kapsamlı bilgiler toplanır. Hükümet ve endüstri raporları, akademik literatür ve pazar araştırmaları, bu bilgilerin elde edilmesinde başlıca kaynaklar arasında yer almaktadır (Ergül & Taşar, 2022; Özden, 2023). Bir sonraki aşama, toplanan verilerin sistematik bir şekilde analiz edilmesidir. Bu süreçte, her bir Pestel faktörü organizasyonun stratejik hedefleri doğrultusunda değerlendirilir. Politik faktörler incelenirken hükümet politikalarının organizasyona etkisi ele alınırken, ekonomik göstergeler arasında enflasyon, döviz kurları ve işsizlik oranları değerlendirilir. Sosyal, teknolojik, çevresel ve yasal faktörler de organizasyonun faaliyetlerini etkileyebilecek potansiyel riskler ve fırsatlar açısından analiz edilir. Bu aşama, organizasyonun mevcut durumunu ve dış çevresindeki eğilimleri anlamada kritik bir rol oynar. Üçüncü aşama, analiz sonuçlarının yorumlanmasıdır. Bu aşamada, PESTEL analizi ile elde edilen veriler ışığında organizasyonun karşılaştığı fırsatlar ve tehditler belirlenir. Güçlü ve zayıf yönler gibi içsel faktörlerin de bu analiz sonuçları ile ilişkilendirilmesi, daha kapsamlı bir değerlendirme yapılmasına olanak tanımaktadır (Ergül & Taşar, 2022; Özalp & Önal, 2022). Dördüncü aşama, stratejik önerilerin geliştirilmesidir. Bu aşama, analiz sonuçlarına dayanarak organizasyonun stratejik planlarını optimize etmesini sağlar. Örneğin, bir teknolojik yeniliğin operasyonel süreçlere entegrasyonu ya da çevresel düzenlemelerin sürdürülebilirlik stratejilerine katkıları gibi konular üzerinde durulabilir. Bu süreçte geliştirilen stratejik öneriler, organizasyonun çevresel değişimlere daha hızlı yanıt vermesini sağlayarak rekabet avantajı elde etmesine yardımcı olur (Özalp & Önal, 2022; Özden, 2023). Son aşama ise, Pestel analizinin sürekli gözden geçirilmesi ve güncellenmesidir. Makro çevresel faktörlerin dinamik yapısı nedeniyle, analiz sonuçlarının belirli aralıklarla revize edilmesi gerekmektedir. Bu, organizasyonların çevresel değişimlere proaktif bir şekilde yanıt verebilmesini sağlar ve stratejik planlamanın güncelliğini korur (Özden, 2023). Pestel analizi sürecinin planlanması, organizasyonların dış çevrelerini anlamalarına ve stratejik karar alma süreçlerini güçlendirmelerine olanak tanır. Bu süreç, organizasyonlara dış çevredeki fırsat ve tehditleri belirleme, stratejik planlarını uyarılama ve sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşma konusunda önemli avantajlar sunar (Ergül & Taşar, 2022; Özalp & Önal, 2022; Özden, 2023).

2. 1. 3. 2. 2. Pestel Analizinin Kullanım Alanları

Pestel analizi, organizasyonların makro çevrelerini değerlendirerek stratejik karar alma süreçlerine yön veren kritik bir araçtır. Bu analiz, politik, ekonomik, sosyal, teknolojik, çevresel ve

yasal faktörleri sistematik bir şekilde inceleyerek organizasyonların karşılaştıkları fırsatları ve tehditleri belirlemelerine olanak tanır (Esim & Benzer, 2022; Özden, 2023). Farklı sektörlerde yaygın bir şekilde kullanılan bu yöntem, stratejik planlama, risk yönetimi ve sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşma gibi pek çok alanda önemli katkılar sağlamaktadır.

Stratejik Planlama

Pestel analizi, özellikle stratejik planlama süreçlerinde işletmelerin çevresel dinamikleri daha iyi anlamalarına yardımcı olur. İşletmeler, bu analiz aracılığıyla pazar dinamiklerini, rekabet koşullarını ve sektörel eğilimleri kapsamlı bir şekilde değerlendirebilir. Örneğin, bir teknoloji firması, ürün geliştirme süreçlerinde teknolojik yenilikleri ve yasal düzenlemeleri dikkate alarak rekabet avantajı elde edebilir (Koyuncu vd., 2018; Özden, 2023).

Risk Yönetimi

Risk yönetimi, Pestel analizinin bir diğer önemli kullanım alanıdır. Organizasyonlar, makro çevresel faktörleri değerlendirerek, gelecekte karşılaşılabilecekleri riskleri öngörebilir ve bu risklere karşı proaktif stratejiler geliştirebilir. Örneğin, bir enerji şirketi, çevresel faktörler ışığında iklim değişikliğinin operasyonları üzerindeki potansiyel etkilerini analiz edebilir ve sürdürülebilir enerji çözümleri geliştirebilir (Bağdat, 2024; Özden, 2023).

Pazar Fırsatlarının Değerlendirilmesi

Pestel analizi, yeni pazar fırsatlarının değerlendirilmesi sürecinde de etkili bir araçtır. Organizasyonlar, yeni pazarlara giriş yapmadan önce, o pazarın politik, ekonomik ve sosyal koşullarını analiz ederek, karşılaşılabilecekleri zorlukları ve fırsatları öngörebilirler. Örneğin, bir gıda üreticisi, yeni bir pazara giriş sürecinde sosyal ve ekonomik faktörleri analiz ederek daha bilinçli stratejiler oluşturabilir (Ergüt, 2021; Özden, 2023).

Sürdürülebilirlik Hedefleri

Sürdürülebilirlik hedeflerinin belirlenmesi ve izlenmesi, Pestel analizinin diğer bir kritik uygulama alanıdır. Organizasyonlar, çevresel faktörlerin analizini yaparak sürdürülebilirlik politikalarını daha etkili bir şekilde oluşturabilir. Örneğin, bir inşaat firması, çevresel düzenlemeleri ve sosyal beklentileri göz önünde bulundurarak sürdürülebilir inşaat teknikleri geliştirebilir (Başkaşa & Karacan, 2022).

Kamu Politikalarının Değerlendirilmesi

Pestel analizi, kamu politikalarının etkinliğinin değerlendirilmesinde de önemli bir rol oynar. Kamu kurumları, mevcut politikaların etkilerini analiz ederek, gelecekteki düzenlemeler için daha etkin stratejiler geliştirebilir. Bu durum, kamu politikalarının daha verimli bir şekilde oluşturulmasına ve uygulanmasına olanak tanır (Demircan & Elmacı, 2019). Pestel analizi, organizasyonların dış çevrelerini anlamalarına ve stratejik kararlar almalarına yardımcı olan güçlü bir yöntemdir. Stratejik planlama, risk yönetimi, pazar fırsatlarının değerlendirilmesi ve sürdürülebilirlik hedeflerinin belirlenmesi gibi pek çok alanda kullanılan bu analiz,

organizasyonların rekabet avantajı elde etmelerini ve değişen çevresel koşullara uyum sağlamalarını kolaylaştırır (Esim & Benzer, 2022).

2. 1. 3. 3. Vrio Analizinin Kavramsal Yapısı

Vrio çerçevesi, organizasyonların kaynaklarını ve yeteneklerini analiz ederek sürdürülebilir rekabet avantajı sağlama potansiyellerini değerlendiren stratejik bir yönetim aracıdır. Bu çerçeve, dört temel unsura odaklanır: Değer (Value), Nadirlik (Rarity), Taklit Edilemezlik (Imitability) ve Organizasyon (Organization). Değerli kaynaklar, bir organizasyonun rekabet gücünü artırırken; nadir, taklit edilmesi zor ve organizasyon tarafından etkin şekilde kullanılan kaynaklar, sürdürülebilir rekabet avantajı sağlar (Barney, 1991; Knott, 2015). Değer, bir kaynağın organizasyonun stratejik hedeflerine katkı sağlayıp sağlamadığını belirler. Değerli kaynaklar, organizasyonun performansını artırarak rekabet avantajı yaratır (Amaya vd., 2022; Lacaze, 2024). Nadirlik, kaynağın piyasada ne kadar yaygın olduğuna odaklanır. Rakiplerin sahip olmadığı nadir kaynaklar, organizasyona geçici bir avantaj sağlayabilir (Castro & Giraldi, 2018). Taklit edilemezlik, bir kaynağın diğer organizasyonlar tarafından ne ölçüde kolay taklit edilebileceğini değerlendirir. Taklit edilmesi zor olan kaynaklar, organizasyona uzun vadeli avantajlar sunar. Son olarak, organizasyon, firmanın bu kaynakları etkin bir şekilde kullanabilme yeteneğini ifade eder. Organizasyonel yapı ve kültür, kaynakların verimli kullanımını destekleyerek rekabet avantajının sürdürülebilirliğini sağlar (Sakinah & Wibowo, 2021; Simamora, 2024). Vrio çerçevesi, inşaat, moda, kamu yönetimi ve turizm gibi çeşitli sektörlerde stratejik değerlendirme aracı olarak kullanılmıştır. Örneğin, inşaat sektöründe, finansal kaynaklar, itibar ve yenilik, sürdürülebilir rekabet avantajı sağlayan temel unsurlar olarak tanımlanmıştır. Moda endüstrisinde ise Vrio analizi, kaynakların stratejik yönetim içindeki rolünü vurgulamak ve bu kaynakların etkinliğini ölçmek için ölçekler geliştirilmiştir (Devina & Sunitiyoso, 2021). Kamu yönetiminde ise, Vrio çerçevesi, sosyal refahı artırmak amacıyla yönetim modellerinin optimize edilmesine yönelik stratejik bir araç olarak kullanılmıştır (Chatzoglou vd., 2018). Vrio çerçevesinin stratejik yönetim literatüründeki yeri oldukça güçlüdür; ancak, çerçevenin pratikteki uygulanabilirliği üzerine çeşitli sınırlamalar bulunmaktadır. Knott (2015), VRIO'nun teorik temellerini ve yöneticilere sunduğu stratejik rehberliği ele alırken, Amaya vd. (2022) bu çerçevenin uygulamada nasıl daha etkili kullanılabileceğine dair örnekler sunmuştur. Ancak birçok çalışma, Vrio 'nun nasıl uygulanacağına dair açık bir rehberlik sunmamaktadır (Lin vd., 2012). Dolayısıyla, Vrio 'nun sadece teorik bir model olarak değil, aynı zamanda pratik bir araç olarak da işlevselliğini artırmak için somut yöntemler ve vaka analizlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Vrio analizinin etkinliği, büyük ölçüde organizasyonel yapı ve kültüre bağlıdır. Organizasyonların bu çerçeveden tam anlamıyla faydalanabilmeleri için, kaynaklarını destekleyen uygun yapısal ve kültürel düzenlemelere sahip olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda, organizasyonel bağlılık ve stratejik uyum, kaynakları etkin kullanımında kritik bir rol oynamaktadır (Chatzoglou vd., 2018). Vrio çerçevesi, bir

organizasyonun rekabet avantajını analiz etmek ve geliştirmek için güçlü bir stratejik araçtır. Değer, nadirlik, taklit edilemezlik ve organizasyon unsurları üzerinden gerçekleştirilen bu analiz, organizasyonların kaynaklarını etkin bir şekilde yönetmesine olanak tanır. Ancak, çerçevenin daha etkili bir şekilde uygulanabilmesi için yöneticilere yönelik rehberlik sağlayacak ek araştırmalara ihtiyaç vardır. Vrio çerçevesi, stratejik yönetim alanında teorik katkılar sağlarken, uygulama pratikleri ile organizasyonların rekabet avantajını sürdürülebilir kılmak adına önemli bir rol oynamaktadır.

2. 1. 3. 3. 1. Vrio Analizi Süreci ve Planlaması

Vrio çerçevesi, bir organizasyonun sürdürülebilir rekabet avantajı sağlama kapasitesini değerlendirmek amacıyla kullanılan stratejik bir analiz yöntemidir. Bu çerçeve, firmanın sahip olduğu kaynakların ve yeteneklerin dört temel boyutta değerlendirilmesini sağlar: değer, nadirlik, taklit edilemezlik ve organizasyonel uygunluk. İlk aşama olan değer boyutu, bir kaynağın firmanın stratejik hedeflerine ne ölçüde katkı sağladığını analiz eder. Değerli kaynaklar, firmanın rekabet gücünü artırırken, fırsatlardan yararlanmasını ve tehditleri etkisiz hale getirmesini sağlar (Amaya vd., 2022; Fisher vd., 2020). İkinci boyut olan nadirlik, kaynakların rakipler tarafından ne kadar erişilebilir olduğunu inceler. Nadir bulunan kaynaklar, firmanın rekabet avantajını güçlendirerek pazardaki farklılaşmasını destekler (Knott, 2015). Üçüncü aşama, taklit edilemezlik, kaynakların rakipler tarafından kolayca kopyalanıp kopyalanamayacağını belirler. Taklit edilmesi zor olan kaynaklar, firmanın uzun vadeli avantajlarını korumasına olanak tanır ve genellikle karmaşıklık, tarihsel birikim veya firmanın sahip olduğu özgün yetenekler gibi faktörlerle ilişkilidir (Fisher vd., 2020). Son aşama olan organizasyonel uygunluk, firmanın bu değerli, nadir ve taklit edilemez kaynakları etkin bir şekilde kullanıp kullanamayacağını değerlendirir. Organizasyonel yapı, kültür ve yönetim süreçleri, bu kaynakların stratejik hedeflere dönüştürülmesinde kritik bir rol oynar (Knott, 2015).

2. 1. 3. 3. 2. Vrio Analizinin Kullanım Alanları

Vrio analizi, çeşitli sektörlerde stratejik planlama ve karar alma süreçlerini desteklemek için güçlü bir araçtır. Örneğin, inşaat sektöründe finansal kaynaklar ve itibar gibi sürdürülebilir rekabet avantajı sağlayan unsurlar, Vrio çerçevesi ile belirlenebilirken; organik gıda endüstrisinde kalite ve marka imajı gibi benzersiz kaynaklar analiz edilebilir. Bununla birlikte, kamu yönetimi gibi alanlarda da Vrio, sosyal refahı artıracak yönetim modellerinin optimize edilmesine rehberlik eder (Fisher vd., 2020; Knott, 2015). Vrio çerçevesi, bir firmanın kaynaklarını kapsamlı bir şekilde değerlendirerek, rekabet avantajı sağlama ve sürdürme potansiyelini gösterir. Ancak bu analiz, yalnızca teorik bir araç olarak değil, pratik uygulamalarla desteklenmesi gereken bir süreçtir. Yöneticiler, firmanın stratejik

başarısını artırmak için Vrio analizinden elde edilen bulguları etkin bir şekilde kullanmalı ve bu çerçeveyi karar alma süreçlerine entegre etmelidir (Fisher vd., 2020).

2. 1. 3. 4. Benchmarking Analizinin Kavramsal Yapısı

Kıyaslama (benchmarking), işletme süreçleri ve performans göstergelerini sektörün en iyi uygulamalarıyla veya diğer şirketlerin en iyi uygulamalarıyla karşılaştırmayı amaçlayan sistematik bir süreçtir. Bu süreç, organizasyonların operasyonel verimliliklerini ve etkinliklerini artırmayı hedefleyen kritik bir araç olarak hizmet eder. Kıyaslama kavramı, üretim, sağlık hizmetleri ve hizmet sektörleri gibi farklı alanlarda çeşitli yöntemler ve uygulamalarla geniş bir kullanım alanı bulmuştur. Bu kapsamlı analiz, kıyaslanmanın tanımı, türleri, metodolojileri ve uygulamalarını ilgili literatürle destekleyerek ele alacaktır. Kıyaslama, temel olarak, dünya çapında öne çıkan uygulamaları belirlemek, anlamak ve bunları organizasyonun performansını geliştirmek amacıyla uyarlamak olarak tanımlanır (Gurumurthy & Kodali, 2008). Bu tanım, kıyaslamayı yalnızca bir performans ölçüm aracı olarak değil, aynı zamanda üstün sonuçlara ulaşmayı hedefleyen sürekli bir iyileştirme aracı olarak tanımlar. Kıyaslama süreci genellikle dört ana adımdan oluşur: planlama, veri toplama, verilerin analizi ve bulguların süreç iyileştirmeleri için uyarlanması (Razmi vd., 2000). Bu yapılandırılmış yaklaşım, organizasyonların performanslarını sistematik bir şekilde değerlendirmelerini sağlar. Kıyaslanmanın farklı türleri bulunmaktadır: içsel kıyaslama, rekabetçi kıyaslama, fonksiyonel kıyaslama ve genel kıyaslama. İçsel kıyaslama, aynı organizasyon içerisindeki uygulama ve performans göstergelerini karşılaştırırken; rekabetçi kıyaslama, doğrudan rakiplerle yapılan karşılaştırmalara odaklanır. Fonksiyonel kıyaslama, farklı sektörlerdeki benzer işlevleri incelerken; genel kıyaslama, sektörden bağımsız süreçleri karşılaştırır (Freytag & Hollensen, 2001). Her tür, organizasyonun hedeflerine ve bağlamına bağlı olarak değerli içgörüler sunar. Kıyaslama metodolojileri, hedeflere ve sektörel bağlama göre önemli ölçüde değişiklik gösterebilir. Örneğin, Altı Sigma kıyaslaması, üretim süreçlerindeki kalite karakteristiklerini değerlendirmek ve iyileştirmek için süreç yetenek analizi kullanır (Rajashekharaiyah, 2016). Bu yöntem, istatistiksel analizlere odaklanarak kusur ve değişkenliği azaltmayı, dolayısıyla süreç performansını artırmayı hedefler. Benzer şekilde, Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP), kamu sektöründe performansı değerlendirmek için proje yönetimi kıyaslamalarında uygulanmıştır (Dey, 2002). Sağlık sektöründe kıyaslama, operasyonel verimliliği artırmada önemli bir rol oynar. Örneğin, Zhao vd. (2015), kıyaslanmanın acil servislerde darboğazları belirleyerek hasta akışını iyileştirme ve bekleme sürelerini azaltma konusundaki rolünü vurgulamaktadır. Bu uygulama, kıyaslanmanın hizmet sunumunu ve kritik sektörlerdeki operasyonel verimliliği artırmadaki önemini göstermektedir. Kıyaslama yalnızca performans ölçümü ile sınırlı değildir; aynı zamanda organizasyonlarda sürekli iyileştirme ve yenilikçilik kültürünü de teşvik eder. Organizasyonlar, kıyaslama uygulamaları yoluyla diğerlerinin başarılarından ve hatalarından öğrenerek yaygın tuzaklardan kaçınabilir ve

kanıtlanmış stratejileri benimseyebilir (Niemi & Huiskonen, 2008). Bu işbirlikçi yön, organizasyonel öğrenme ve bilgi paylaşımını artırarak sürdürülebilir rekabet avantajını destekler. Kıyaslamının uygulama alanları oldukça çeşitlidir. Örneğin, üretim sektöründe kıyaslama, kalite iyileştirme ve operasyonel verimliliklerin artırılmasında önemli bir rol oynar. Kalite Fonksiyon Göçerimi ile kıyaslama, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler için kalite iyileştirme girişimlerini kolaylaştırmıştır (Shen vd., 2000). Bu yaklaşım, ürün geliştirme süreçlerini müşteri ihtiyaçları ve sektör standartları ile hizalayarak müşteri memnuniyetini artırmayı hedefler. Finansal hizmetler alanında kıyaslama, performansı değerlendirmek ve iyileştirme alanlarını belirlemek için kritik bir araç olarak ortaya çıkmıştır. Bâtiz-Lazo (2004), en iyi uygulama kıyaslamasının finansal kuruluşlara operasyonel verimlilik ve rekabetçi konumlanma konusunda nasıl içgörüler sunduğunu tartışmaktadır. Bu uygulama, karmaşık pazar dinamikleri ve düzenleyici çevrelerde stratejik önem taşımaktadır. Teknolojinin kıyaslama uygulamalarına entegrasyonu, performans değerlendirmesi ve iyileştirme için yeni yollar açmıştır. Kıyaslama araçlarının ve platformlarının geliştirilmesi, organizasyonların gerçek zamanlı performans değerlendirmeleri yapmasına ve operasyonel verimlilikler hakkında içgörüler kazanmasına olanak tanımıştır (Lau vd., 2001). Bu teknolojik gelişmeler, kıyaslama sürecini daha erişilebilir ve uygulanabilir hale getirmektedir. Kıyaslama uygulamalarının başarısı, organizasyonel kültür, liderlik desteği ve kaynak tahsisi gibi çeşitli faktörlere bağlıdır. Organizasyonlar, kıyaslamının potansiyelini tam anlamıyla kullanmak için sürekli iyileştirme ve öğrenmeye değer veren bir kültür geliştirmelidir (Taschner, 2016). Ayrıca, uygun kıyaslama ortaklarının seçimi büyük önem taşır; çünkü elde edilen içgörülerin kalitesi, kıyaslama kaynaklarının alaka düzeyi ve güvenilirliği ile doğrudan ilişkilidir (Zhou & Kohl, 2017).

Kıyaslama, organizasyonların performanslarını ve rekabet güçlerini artırmak için kullandıkları çok yönlü bir araçtır. Sürekli iyileştirme ve yenilikçilik kültürünü teşvik ederek organizasyonların daha etkili stratejik kararlar almasına olanak tanır. Giderek rekabetçi hale gelen iş ortamlarında kıyaslamının önemi daha da artacak ve organizasyonların stratejik yönetim süreçlerinde kritik bir rol oynamaya devam edecektir.

2. 1. 3. 4. 1. Benchmarking Analizi Süreci ve Planlaması

Benchmarking süreci, organizasyonların performanslarını artırmak ve en iyi uygulamaları benimsemek amacıyla sistematik bir şekilde planlanması ve uygulanması gereken bir stratejik yönetim aracıdır. Etkin bir benchmarking süreci, organizasyonlara rekabet avantajı sağlamanın yanı sıra sürekli iyileştirme ve yenilikçilik kültürünü teşvik eder. Bu sürecin başarıyla yönetilebilmesi için belirli aşamaların dikkatlice takip edilmesi gerekmektedir. İlk aşama, benchmarking sürecinin amaçlarının ve hedeflerinin net bir şekilde belirlenmesidir. Organizasyon, hangi alanlarda iyileştirme yapmak istediğini ve hangi performans göstergelerini kullanacağını tanımlamalıdır. Bu aşamada, hedeflerin SMART (Spesifik, Ölçülebilir, Ulaşılabilir, Gerçekçi, Zamanlı) kriterlerine uygun olarak

belirlenmesi büyük önem taşır (Niemi & Huiskonen, 2008). Net ve ölçülebilir hedefler, sürecin yönlendirilmesini ve başarı kriterlerinin tanımlanmasını kolaylaştırır. İkinci aşama, karşılaştırma yapılacak kriterlerin ve benchmarking partnerlerinin seçilmesidir. Organizasyon, sektördeki lider firmalar veya benzer süreçlere sahip farklı sektörlerden en iyi uygulamaları belirlemelidir. Üçüncü aşama, veri toplama sürecidir. Bu aşamada, belirlenen kriterler doğrultusunda kapsamlı ve güvenilir veriler toplanmalıdır. Veri toplama yöntemleri arasında anketler, mülakatlar, gözlem ve mevcut verilerin analizi gibi çeşitli teknikler yer alır. Toplanan verilerin doğruluğu ve geçerliliği, sonraki analiz süreçlerinin etkinliğini doğrudan etkiler. Bu nedenle, veri toplama sürecinin dikkatlice planlanması ve yürütülmesi gerekmektedir. Dördüncü aşama, toplanan verilerin analiz edilmesi ve karşılaştırılmasıdır. Organizasyon, kendi performansını benchmarking partnerleriyle kıyaslayarak iyileştirilmesi gereken alanları tespit eder (Lau vd., 2001).. Bu aşamada, veri analizi için istatistiksel yöntemler ve yazılımlar kullanılabilir. Bu araçlar, performans farklarının ve iyileştirme alanlarının daha net bir şekilde belirlenmesini sağlar. Beşinci aşama, analiz sonuçlarının yorumlanması ve iyileştirme stratejilerinin geliştirilmesidir. Organizasyon, performans farklarını anlamalı ve bu farkları kapatmak için somut stratejiler geliştirmelidir. İyileştirme stratejileri, süreçlerin yeniden yapılandırılması, personel eğitimi veya yeni teknolojilerin entegrasyonu gibi uygulamaları içerebilir. Bu aşama, benchmarking sürecinin kritik bir noktasıdır; çünkü geliştirilen stratejiler organizasyonun gelecekteki performansını doğrudan etkiler. Altıncı aşama, belirlenen stratejilerin uygulanmasıdır. Uygulama sürecinde gerekli kaynakların ve desteğin sağlanması, organizasyonun hedeflerine ulaşmasında belirleyici bir rol oynar. Çalışanların sürece dahil edilmesi ve geri bildirimlerinin alınması, değişim yönetimini kolaylaştırır ve uygulamanın başarısını artırır. Yedinci ve son aşama, benchmarking sürecinin izlenmesi ve değerlendirilmesidir. Sürecin etkinliği, belirlenen performans göstergeleri ile düzenli olarak izlenmeli ve değerlendirilmelidir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda stratejiler güncellenerek sürekli iyileştirme sağlanmalıdır. Bu aşama, benchmarking sürecinin döngüsel bir yapıya sahip olduğunu ve organizasyonların performanslarını sürekli olarak geliştirmelerine olanak tanıdığını gösterir. Benchmarking süreci, yalnızca performans ölçümü değil, aynı zamanda organizasyonların öğrenme ve gelişim kapasitelerini artırmaları için bir fırsat sunar. Organizasyonlar, bu süreçten elde ettikleri bilgi ve deneyimleri stratejik karar alma süreçlerine entegre ederek, rekabet avantajlarını sürdürebilir hale getirebilirler. Bu yaklaşım, organizasyonların uzun vadeli başarılarını destekleyen bir öğrenme ve yenilikçilik kültürü oluşturmaya katkı sağlamaktadır (Zhou & Kohl, 2017).

2. 1. 3. 4. 2. Benchmarking Analizinin Kullanım Alanları

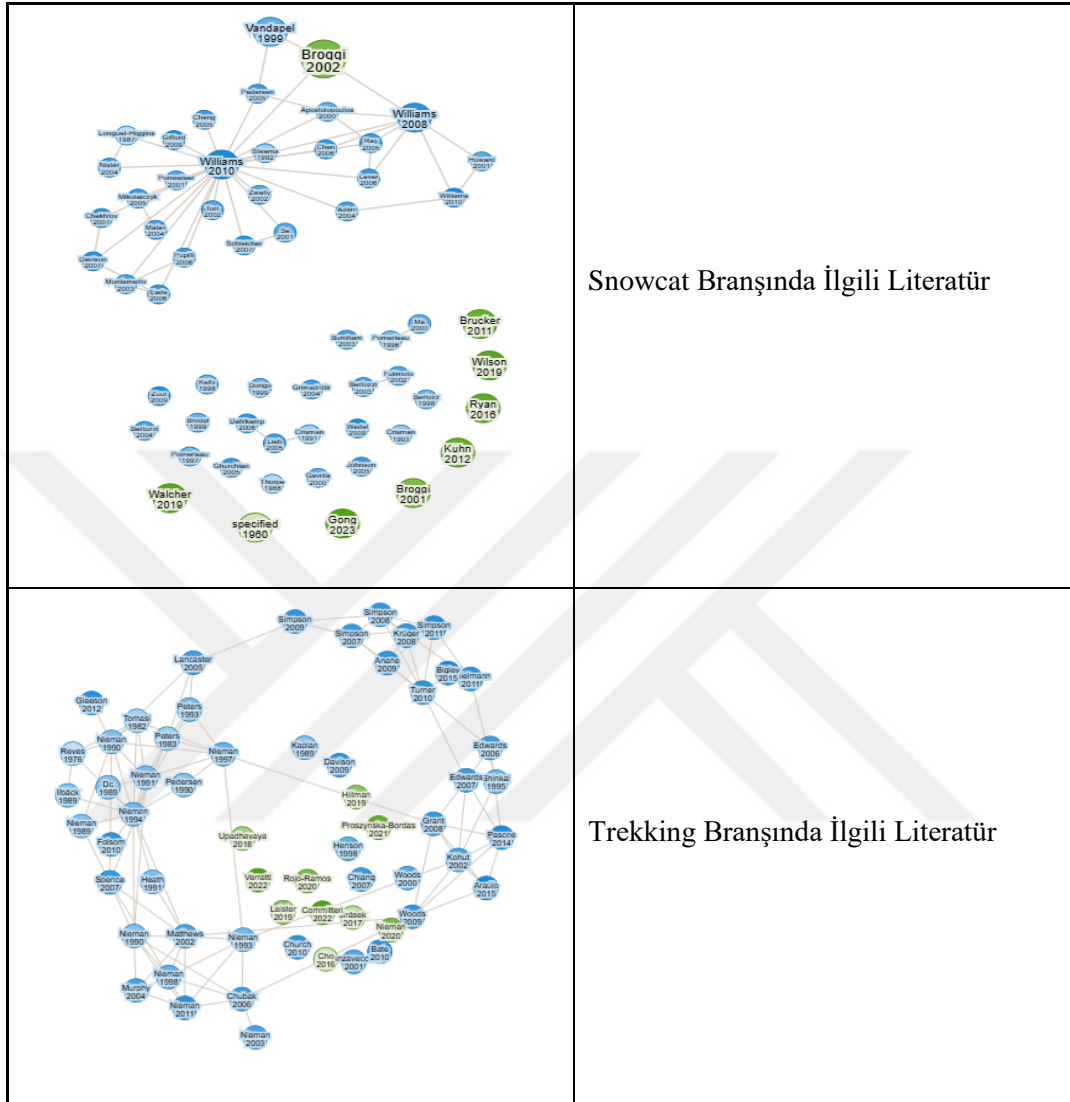
Spor bilimlerinde kıyaslama (benchmarking), performans metriklerinin ve uygulamaların sistematik bir şekilde değerlendirilmesi yoluyla en iyi uygulamaların belirlenmesi, sporcu performansının artırılması ve antrenman metodolojilerinin optimize edilmesi için kritik bir süreçtir.

Bu çok yönlü yaklaşım, bireysel ve takım performansının değerlendirilmesinin yanı sıra, yetenek belirleme, sakatlık önleme ve rehabilitasyon stratejilerinde önemli bir rol oynar. Literatürdeki çeşitli çalışmalar, spor bilimlerinde kıyaslama uygulamalarının farklı boyutlarını ele alarak bu süreçlerin etkisini vurgulamaktadır. Kıyaslama, temelde, performans metriklerinin alanındaki en iyi uygulamalar veya standartlarla karşılaştırılmasını içerir. Örneğin, Allen vd. (2014), Olimpiyat yüzücüleri için performans eğrilerinin belirlenmesinin, yetenek geliştirme sürecinde önemli olduğunu belirtmiştir. Bu tür analizler, koçların ve spor bilimcilerin gelecekteki başarıyı öngörmelerine ve antrenman yaklaşımlarını bu doğrultuda şekillendirmelerine olanak tanır. Sakatlık önleme ve rehabilitasyon alanında da kıyaslama büyük bir öneme sahiptir. Özellikle ön çapraz bağ rekonstrüksiyonu sonrası spora dönüş kararlarının verilmesinde, kuadriseps gücü gibi objektif ölçütler kritik rol oynar. Schmitt vd. (2015), bu tür ölçütlerin, sporcuların belirli kriterleri karşılamadan önce rekabetçi faaliyetlere dönmelerini sağladığını vurgulamıştır. Bu yaklaşım, spora dönen sporcuların güvenliğini artırırken, yeniden sakatlanma riskini de azaltır. Teknolojinin spor bilimlerine entegrasyonu, kıyaslama uygulamalarını önemli ölçüde dönüştürmüştür. Derin öğrenme ve yapay zeka gibi ileri yöntemler, spor performansının analizinde ve eylem tanımadaki kullanılmaktadır. Saif vd. (2023), insan eylemlerinin tanınmasında derin sinir ağlarının etkinliğini göstererek, sporcuların performanslarının daha doğru bir şekilde değerlendirilmesine ve geliştirilmesi gereken alanların tespitine olanak tanımıştır. Antrenman metodolojilerinin değerlendirilmesinde de kıyaslama önemli bir araçtır. Rashid (2020), futbol oyun stillerinden esinlenerek geliştirdiği Tiki-taka algoritmasının, çeşitli meta-sezgisel algoritmaların performansını optimize etmek için nasıl kullanılabileceğini göstermiştir. Bu yenilikçi yaklaşım, antrenman stratejilerinin geliştirilmesinde kıyaslamının değerini göstermektedir. Spor sponsorlukları ve yönetiminde kıyaslama, organizasyonların verimliliğini artırmalarına ve kaynaklarını daha etkin bir şekilde kullanmalarına yardımcı olur. Walraven vd. (2016), veri zarflama analizi kullanarak spor sponsorluklarının etkinliğini değerlendirmiş ve bu analizlerin pazarlama stratejilerini optimize etmek için kullanılabileceğini göstermiştir. Genç sporcularda yetenek belirleme ve geliştirme süreçlerinde de kıyaslama önemli bir araçtır. Robertson-Martens vd. (2022), genç sporcuların fiziksel performans göstergelerini çok boyutlu olarak değerlendiren kıyaslamaların, antrenörlerin ve eğitimcilerin yetenekli sporcuları daha etkili bir şekilde belirlemelerine yardımcı olduğunu vurgulamıştır. Sonuç olarak, spor bilimlerinde kıyaslama, performans değerlendirmesi, antrenman optimizasyonu, sakatlık önleme ve yetenek belirleme gibi birçok alanda temel bir araçtır. Gelişmiş teknolojilerin entegrasyonu ve yenilikçi yaklaşımlar, kıyaslama sürecini zenginleştirerek spor bilimlerinde vazgeçilmez bir hale getirmektedir.

2. 2. Literatür Taraması Sonucu

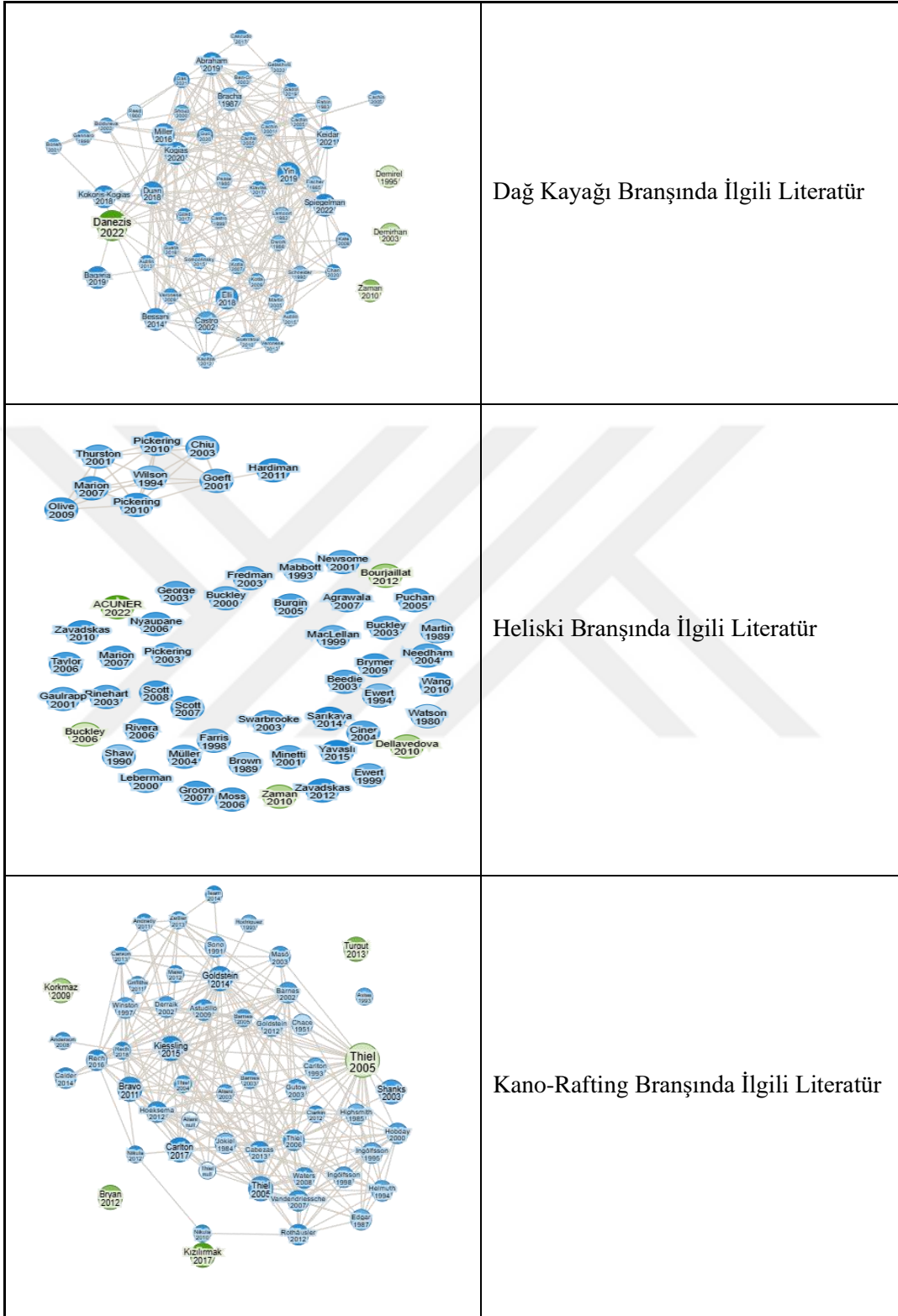
Bu bölümde, Kaçkar Bölgesi'nde açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin sürdürülebilir yönetimine ilişkin yapılan ulusal ve uluslararası araştırmaların kapsamlı bir analizi sunulmaktadır. Öncelikle, Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting gibi branşlara odaklanan çalışmalar ele alınacaktır. Bu bağlamda, bu branşların katılımcı profilleri, bölgesel ve küresel turizm potansiyeli, çevresel etkileri ve sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde yapılan araştırmalar incelenecektir. Özellikle ekstrem doğa sporlarının risk yönetimi ve ekonomik katkıları üzerinde duran literatür, Kaçkar Bölgesi'nin rekreasyonel potansiyelini anlamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır. İkinci olarak, Kalite Fonksiyon Göçerimi Analizi üzerine yapılan çalışmalar ele alınacaktır. Bu araştırmalar, katılımcı ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçlara yönelik çözümlerin geliştirilmesi sürecinde KFG'nin etkinliğini açığa çıkarmaktadır. Kalite tasarımı ve müşteri odaklı hizmet geliştirme süreçlerine dair yapılan ulusal ve uluslararası çalışmalar, bu yöntemin rekreasyon faaliyetlerinde nasıl uygulanabileceğine dair değerli bilgiler sunmaktadır. Üçüncü olarak, VRIO Analizi bağlamında, elde edilen kaynakların değerlendirilmesine yönelik araştırmalar ele alınacaktır. Kaynakların değerli, nadir, taklit edilemez ve organizasyonel destekle bütünleşik olup olmadığını analiz eden bu çalışmalar, bölgesel rekreasyon faaliyetlerinin rekabet avantajını artırmada önemli bir yere sahiptir. Literatürde, Kaçkar Bölgesi gibi doğal kaynak zenginliği bulunan bölgelerin stratejik yönetimine dair Vrio'nun sağladığı katkılar geniş bir şekilde ele alınmaktadır. Pestel Analizi, Kaçkar Bölgesi'nde açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin dış çevre unsurlarından nasıl etkilendiğini anlamak için önemli bir araçtır. Bu bağlamda yapılan çalışmalar, politik, ekonomik, sosyolojik, teknolojik, çevresel ve yasal faktörlerin sektöre etkilerini açığa çıkarmaktadır. Literatürde, özellikle çevresel sürdürülebilirlik ve ekonomik kalkınma arasındaki dengeye odaklanan araştırmalar dikkat çekmektedir. Benchmarking Analizi ile ilgili çalışmalar, sektördeki en iyi uygulamaların karşılaştırılmasını ve bu doğrultuda performansın artırılmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesini ele almaktadır. Bu bağlamda, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yapılan araştırmalar, Kaçkar Bölgesi'nin rekreasyonel hizmetlerinin iyileştirilmesi ve rekabet gücünün artırılması için rehberlik edici bir rol üstlenmektedir. Son olarak, Yönetişim Alanında yapılan araştırmalar, çok paydaşlı yönetim modellerinin açık alan macera rekreasyonu bağlamında nasıl uygulanabileceğini göstermektedir. Literatürde, katılımcı ve şeffaf yönetim ilkelerinin doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı üzerindeki olumlu etkileri vurgulanmaktadır. Özellikle, Kaçkar Bölgesi gibi çok paydaşlı yapıya sahip bölgelerde yönetim modellerinin uygulanmasına ilişkin çalışmalar, bölgesel kalkınma ve çevre koruma hedeflerine ulaşmada kritik bir öneme sahiptir. Bu alt başlıklar çerçevesinde yapılan literatür taraması, çalışmanın teorik altyapısını güçlendirmekte ve önerilen yönetim modelinin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.

2. 2. 1. Açık Alan Macera Rekreasyonu: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Branşlarıyla İlgili Yapılan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar

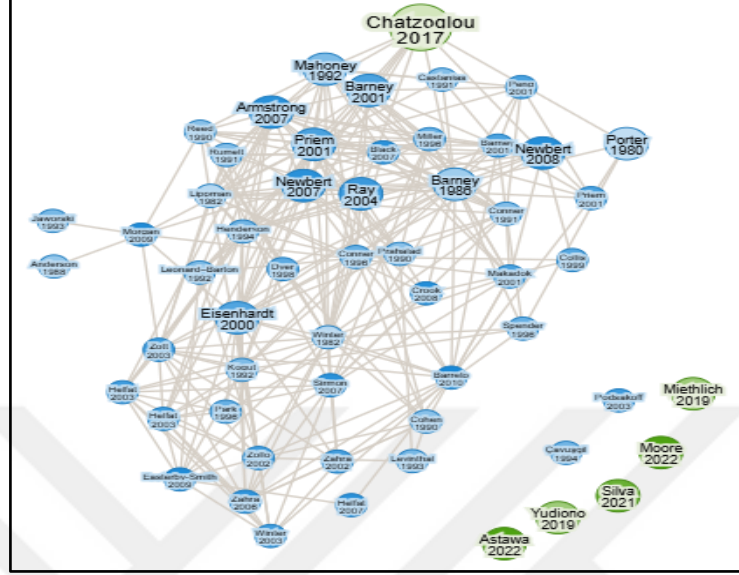
Şekil 6. Heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat, kano-rafting branşlarıyla ilgili ulusal ve uluslararası araştırmalar

Şekil 6'nın devamı

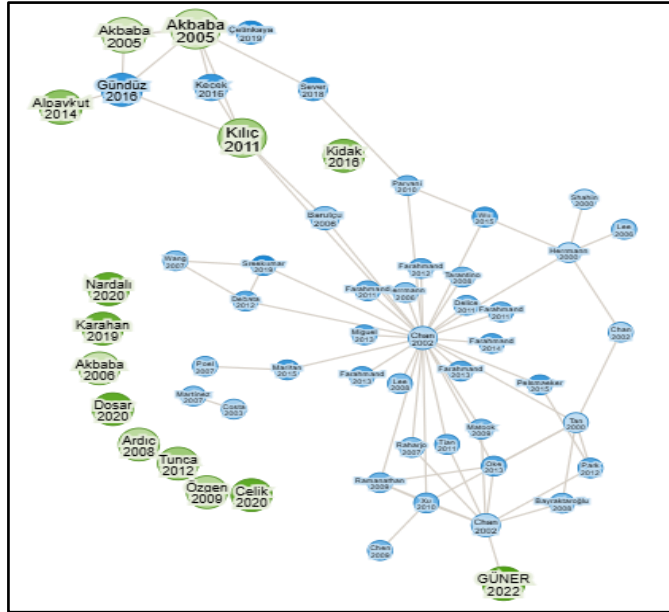
Literatür, açık alan macera rekreasyonu gibi etkinliklerin bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlığına katkı sağladığını, aynı zamanda çevre ve toplum üzerinde olumlu ve olumsuz etkiler yarattığını açığa çıkarmaktadır. Yeşil ve Güzel (2021), doğa yürüyüşünün fiziksel aktivite düzeylerini artırarak kardiyovasküler sağlığı iyileştirdiğini ve stres seviyelerini azalttığını vurgulamaktadır. Bunun yanı sıra, doğa ile etkileşim bireylerin ruhsal durumunu olumlu yönde etkileyerek genel yaşam memnuniyetini artırmaktadır. Ayrıca, doğa yürüyüşlerinin insanlardaki doğa özlemine gidermek ve yeni yerler keşfetmek için önemli bir araç olduğu belirtilmiştir (Bozalı, 2023; Yeşil & Güzel, 2021). Çevresel etkiler açısından, doğa yürüyüşlerinin sürdürülebilirliğini tehdit eden bazı sorunlar bulunmaktadır. Ekinci (2024), bu etkinlik sırasında ortaya çıkan atık sorunları, doğal alanların tahribatı ve ekosistem dengesinin bozulmasına dikkat çekmektedir. Özellikle kamp alanlarında ateş yakma ve ağaç kesimi gibi uygulamaların, doğal bitki örtüsünün kaybına neden olduğu belirtilmiştir (Bulut & Yulu, 2022; Ekinci, 2024). Bulut ve Yulu (2022) ise yürüyüş yollarının, bitki örtüsü kaybı ve toprak hasarı gibi olumsuz etkilerle ilişkili olduğunu ifade etmektedir. Bu bulgular, doğa yürüyüşlerinin çevresel sürdürülebilirliğini sağlamanın önemine işaret etmektedir. Toplumsal ve kültürel etkiler bağlamında, doğa yürüyüşleri, bireylerin çevresel farkındalığını artırmakta ve doğanın korunmasına yönelik kamu desteklerini teşvik etmektedir. Bozalı (2023), bu etkinliklerin çevresel sorumluluğu artırarak doğal kaynakların korunmasına katkı sağladığını vurgulamaktadır. Ayrıca, doğa yürüyüşlerinin yerel turizmi destekleyerek ekonomik faydalar sunduğu belirtilmiştir (Belber & Yakup, 2019). Doğa yürüyüşü, bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlığını desteklerken, aynı zamanda çevre ve toplum üzerinde önemli etkiler yaratmaktadır. Ancak, bu etkinliklerin sürdürülebilirliği için çevresel sorunlara yönelik bilinçli uygulamaların geliştirilmesi gerekmektedir.

2. 2. 2. Kalite Fonksiyon Göçerimi Analizi: Kalite Unsurlarının Tasarımı, Planlanması ve Geliştirilmesi Konusunda Yapılan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar

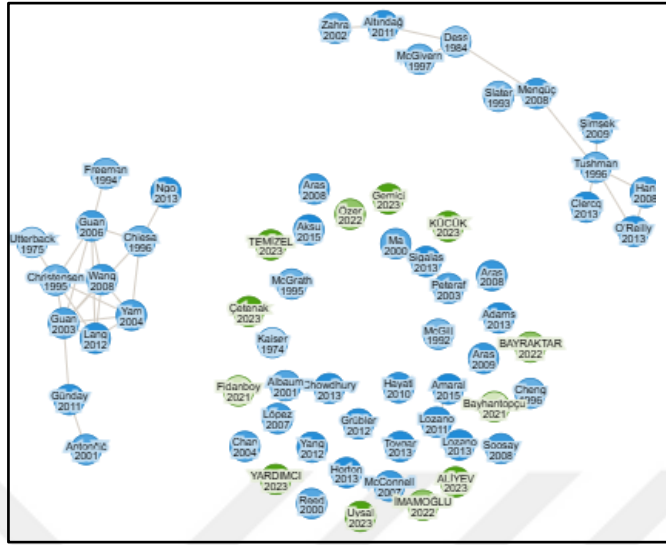
Şekil 7. Kalite fonksiyon göçerimi analizi ile ilgili ulusal ve uluslararası araştırmalar

2. 2. 3. Vrio Analizi: Elde Edilen Kaynak Değerlerin Değerlilik, Nadirlik, Taklit Edilebilirlik ve Organizasyonellik Unsurlarını Konu Alan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar

Şekil 8. Vrio analizi ile ilgili ulusal ve uluslararası araştırmalar

2. 2. 6. Yönetişim Alanında Yapılan Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar

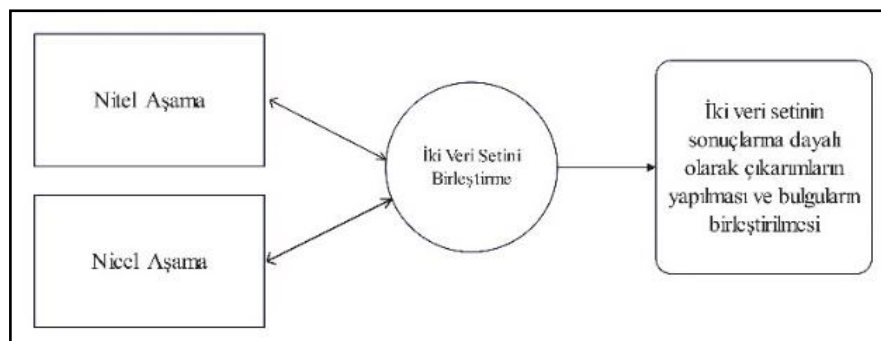
Şekil 11. Yönetişimle ilgili ulusal ve uluslararası araştırmalar

3. YÖNTEM

3. 1. Araştırmanın Modeli

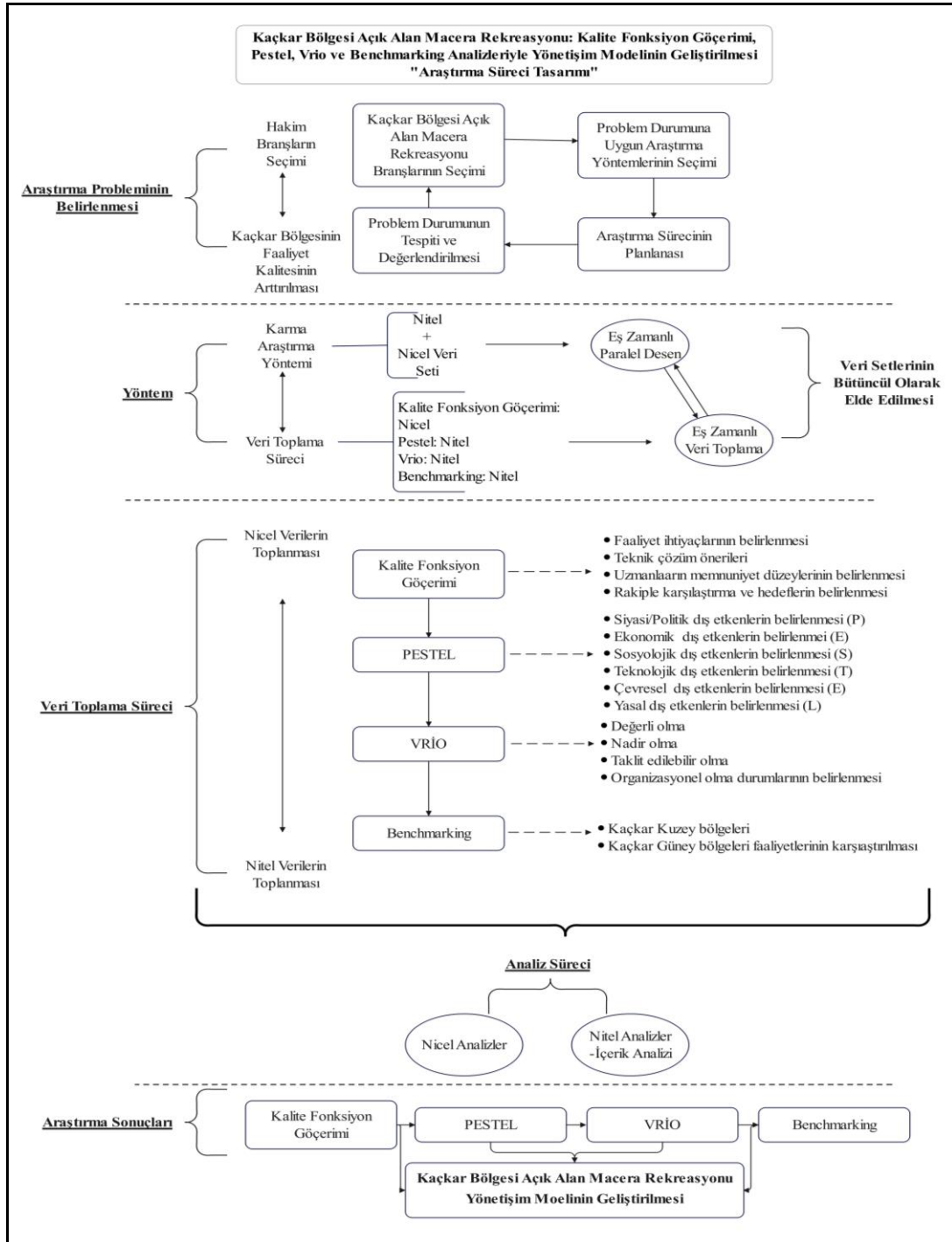
Araştırmanın temel amacı, Kaçkar Bölgesi'nde gerçekleştirilen açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerini (heliski, dağ kayağı, snowcat, trekking, kano-rafting) Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, Vrio ve Benchmarking analizleri aracılığıyla derinlemesine inceleyerek, bölgeye özgü bir yönetim modeli geliştirmektir. Araştırmanın amacı ve kapsamı gereği, hem nicel hem de nitel veri toplama süreçlerini içeren karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda, araştırma sürecinde verilerin aynı anda toplanması ve analiz edilmesi gereken durumlar göz önünde bulundurularak, karma araştırma yöntemi tasarımlarından Eş Zamanlı Paralel Desen tercih edilmiştir. Bu desen, farklı veri türlerinin birbirini desteklemesi ve sonuçların daha bütüncül bir yaklaşımla yorumlanmasını sağlamaktadır. Bu desen literatürde Yakınsayan Paralel Desen olarak geçmektedir. Fakat bu kavramın Türk Dil Kurumundaki anlamı desenin asıl amacıyla örtüşmediği belirtilmekte olup (Toraman, 2021) bu nedenle Eş Zamanlı Paralel Desen kavramı olarak bu çalışmada kullanılmaktadır. Eş zamanlı paralel karma yöntem, araştırma sürecinde nitel ve nicel verilerin aynı anda toplanması ve analiz edilmesini temel alan bir araştırma tasarımıdır. Bu yaklaşım, iki farklı veri türünün güçlü yönlerini birleştirerek, araştırmanın derinliğini ve kapsamını artırmayı hedefler. Özellikle sosyal bilimlerde giderek daha fazla tercih edilen bu yöntem, karmaşık sosyal olguların daha kapsamlı bir şekilde incelenmesine olanak tanır (Creswell & Plano Clark, 2018). Karma yöntemde, nitel ve nicel veriler ayrı ayrı analiz edilir ve bu analizlerin sonuçları birleştirilerek daha bütüncül bir yorum sunulur (Greene, 2007; Schrauf, 2016). Bu yaklaşım, hem veri türlerinin birbirini desteklemesine olanak tanır hem de araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliğini artırır (Watkins & Gioia, 2015). Bu yöntemin temel avantajları arasında, farklı veri türlerinin sağladığı bilgilerin sentezlenmesi ve araştırmanın daha geniş bir perspektifte ele alınması yer alır (Plano-Clark & Ivankova, 2016). Aynı zamanda, nitel ve nicel veri kaynaklarının birleşimi, araştırma bulgularının daha kapsamlı ve geçerli bir çerçevede yorumlanmasına olanak tanır (Morse, 2016). Ancak bu süreç, veri toplama, analiz ve yorumlama aşamalarında dikkatli bir planlama gerektirir (Tashakkori & Creswell, 2007). Araştırmacılar, her iki veri türünün nasıl entegre edileceğini ve bu entegrasyonun araştırma sorularına nasıl katkı sağlayacağını net bir şekilde belirlemelidir. Sonuç olarak, eş zamanlı karma yöntem, nitel ve nicel verilerin birlikte kullanılmasıyla araştırma sürecini zenginleştiren ve bulguların daha bütüncül bir şekilde değerlendirilmesini sağlayan güçlü bir yaklaşımdır (Clark & Ivankova, 2015). Bu yöntem, sosyal bilimlerde daha derinlemesine ve geçerli sonuçlara ulaşmak için etkili bir araç sunmaktadır (Ivankova, 2015). Araştırmada süreç planlaması bağlamında sabit desenler süreci kullanılmıştır. Bu süreçte tüm adımlar önceden planlanmakta süreç içerisinde her hangi bir veri setine veya katılımcılara müdahale olmamaktadır (Creswell, 2021).

Karma yöntem araştırmalarında desenler nicel ve nitel veri toplama sürecinin sıralamasına ve verilerin birbirine etkileme durumlarına göre seçilmektedir (Tashakkori, Johnson, & Teddlie, 2020). Bu araştırmada nicel ve nitel veriler aynı anda toplanmış analiz edilen verilen önce kendi içersisinde sonra genel amaca yönelik olarak birleştirilmiş ve yorumlanmıştır. Bu yorumlama sonucunda ise alana özel bir yönetim modeli geliştirilmesi hedeflenmiştir. Karma yöntemler araştırmasının tanımlarını açıklarken de belirttiğim üzere, entegrasyonun olmadığı çalışmaların karma yöntemler araştırmasını daha az düzeyde benimsediği ampirik olarak tespit edilmiştir (McKim, 2017). Bu nedenle, araştırmacıların nitel ve nicel araştırmaları, karma yöntemler araştırması çalışmalarında nasıl bir araya getirdiklerini ve sonuçları nasıl entegre ettiklerini belirtmeleri beklenmektedir (Axinn & Pearce, 2006). Karma yöntemler araştırmalarında anlamlı ve yüksek kaliteli entegrasyonun sağlanabilmesi için araştırmacıların yanıtlaması gereken dört temel soru bulunmaktadır (Plano-Clark, 2019). İlk soru, Neden entegre ediyoruz: birleştirici karma yöntemler araştırma sorusu sormadır (Plano Clark, 2019). Bu soru, araştırmacıların çalışmalarında karma yöntemler araştırmasına özgü sorulara yer verme gerekliliğini vurgulamaktadır. İkinci soru ise Neleri entegre ediyoruz: nicel ve nitel veri kaynaklarının eşleştirilmesidir. Bu aşamada, araştırmacıların karma yöntemler çalışmasında nitel ve nicel veri toplama araçlarını dikkatle planlayarak bu araçların birbiriyle etkileşim içinde olmasını sağlaması ve ortak bir araştırma konusu üzerinde yoğunlaşması gerekmektedir. Üçüncü soru, “Ne zaman entegre ediyoruz: entegrasyon (birleştirme) noktalarının belirlenmesidir (Plano-Clark, 2019). Bu bağlamda, metodolojik prosedürlerin diyagramlar (procedural diagrams) aracılığıyla görselleştirilmesi, araştırmanın yöntemsel şeffaflığını artırmaktadır (Plano Clark & Ivankova, 2016; Tashakkori vd., 2021). Son olarak, Nasıl entegre ediyoruz sorusu gelmektedir (Plano Clark, 2019). Bu soru, araştırmacıların nitel ve nicel verilerden elde edilen bulguları nasıl entegre edeceklerine dair çeşitli stratejiler sunmaktadır. Bunlardan biri, karma yöntemler araştırma sorusunun çalışmanın başlangıcında formüle edilmesi ve bu soruya yanıt bulmak amacıyla nitel ve nicel bulguların birleştirilmesidir. Entegrasyon tekniklerinin araştırma desenine uygun şekilde seçilmesi ve yöntem bölümünde bu tekniklere dair detaylı bilgilere yer verilmesi, sürecin önemli bir unsurudur.

Şekil 12. Eş zamanlı paralel desen tasarımı (Creswell, 2021)

3. 2. Araştırma Süreci

Şekil 13. Araştırma süreci planı

3. 3. Araştırma Grubu

Bu araştırmada, açık alan macera rekreasyonu alanında uzmanlaşmış profesyonellerden elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Katılımcılardan demografik bilgiler, branşlarındaki hizmet yılları,

cinsiyet, yaş, medeni durum, ikamet ettikleri yer ve eğitim düzeyleri gibi temel bilgiler toplanmıştır. Ayrıca, uzmanların meslek yılları, bildikleri yabancı diller ve dil seviyeleri de araştırmaya dâhil edilmiştir. Tercümana ihtiyaç duyup duymadıkları, verdikleri hizmet türleri (rehberlik, konaklama, danışmanlık vb.) ve bu hizmetleri hangi ülkelerde sundukları da incelenmiştir. Araştırma kapsamında, uzmanlara hizmet verdikleri en iyi bölgeler, yıl içerisinde hangi aylarda hizmet sundukları, yıllık ortalama hizmet verdikleri kişi sayısı ve toplamda hizmet verdikleri kişi sayısı sorulmuştur. Bunun yanında, kişi başına düşen hizmet maliyetleri ve bireysel veya grup hizmeti verip vermedikleri de sorgulanmıştır. Katılımcıların sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyleri, hizmet süreçlerinde kullanılan iletişim kanalları (tur şirketleri, sosyal medya, şahsi iletişim vb.) da önemli bir veri kaynağı olarak ele alınmıştır. Bunun yanı sıra, uzmanlardan hizmet süreleri, branşlarında ürettikleri yazılı kaynaklar (kitap, makale vb.) ve ulusal/uluslararası firmalarla işbirliği yapip yapmadıkları öğrenilmiştir. Çalışma sürecinde yardım aldıkları ekip arkadaşlarının görevleri (katırcı, teknik personel, snowcat şoförü vb.) ve meslek hayatlarında yaşadıkları kalıcı/geçici sakatlıklar da araştırmanın konularından biri olmuştur. Arama kurtarma faaliyetlerinde yer alıp almadıkları, güvenlik açısından zorunlu tuttıkları malzemeler ve risk yönetimi muvafakatnameleri ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

3. 3. 1. Katılımcıların Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanında Uzmanlık Bilgileri

Tablo 2. Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Alan Bilgileri

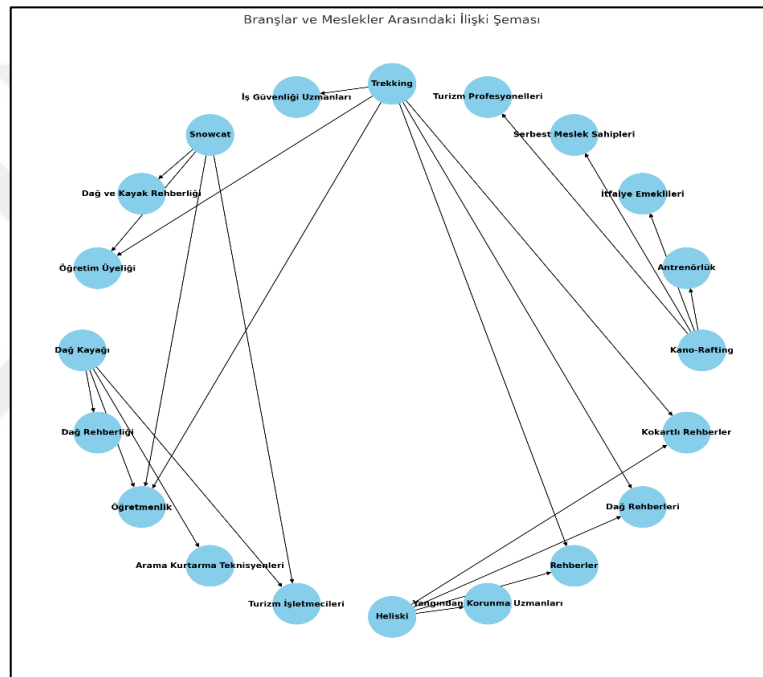
Açık Alan Macera Rekreasyonu Branşları (Tekli Kombinasyon Sayıları)	Uzmanların Branş Dağılımları Sayısı	Yaş Ortalamaları	Cinsiyet Dağılımı	Medeni Durumları	Eğitim Düzeyleri	Branş Bazlı Kombinasyon Dağılımı (Çoklu Kombinasyon Sayıları)
Dağ Kayağı	n=13	44,85	Tümü Erkek	Evli n=8 Bekâr n=5	<ul style="list-style-type: none"> Lisans: 6 kişi Y. Lisans: 4 kişi Doktora: 2 kişi Lise: 1 kişi 	<ul style="list-style-type: none"> Dağ Kayağı, Snowcat n=1 Dağ Kayağı, Trekking n=2
Heliski	n=7	44,0	Tümü Erkek	Evli n=6 Bekâr n=1	<ul style="list-style-type: none"> Lisans: 3 kişi Y. Lisans: 2 kişi Doktora: 1 kişi Lise: 1 kişi 	<ul style="list-style-type: none"> Dağ Kayağı, Trekking, Heliski, Snowcat n=1
Kano-Rafting	n=8	42,38	Tümü Erkek	Evli n=4 Bekâr n=4	<ul style="list-style-type: none"> Lisans: 4 kişi Y. Lisans: 2 kişi Doktora: 1 kişi Lise: 1 kişi 	<ul style="list-style-type: none"> Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat n=5
Trekking	n=17	46,05	Tümü Erkek	Evli n=11 Bekâr n=6	<ul style="list-style-type: none"> Lisans: 6 kişi Y. Lisans: 6 kişi Doktora: 3 kişi Lise: 2 kişi 	<ul style="list-style-type: none"> Trekking, Heliski, Snowcat n=1
Snowcat	n=8	47,25	Tümü Erkek	Evli n=4 Bekâr n=4	<ul style="list-style-type: none"> Lisans: 3 kişi Y. Lisans: 2 kişi Doktora: 2 kişi Lise: 1 kişi 	<ul style="list-style-type: none"> Trekking, Heliski n=3 Trekking, Kano-Rafting n=2
Toplam Katılımcı Sayısı	n=32	*Toplam katılımcı sayısını ifade etmektedir. Kombinasyon deneyimine ait katılımcı sayılarıyla karıştırılmamalıdır.				<ul style="list-style-type: none"> Trekking, Kano-Rafting, Snowcat n=1

Araştırmaya katılan toplam katılımcı sayısı 32'dir. Bazı katılımların tek branş deneyimine sahipken bazı katılımcılar çok branşlı deneyime sahip olduğu görülmektedir. Açık alan macera rekreasyonu branşlarındaki uzmanların dağılımlarını, yaş ortalamalarını, cinsiyet ve medeni durumlarını, eğitim düzeylerini tekli ve çoklu kombinasyonlar olarak detaylandırmaktadır. Dağ Kayağı branşında toplam 13 uzman yer almaktadır ve yaş ortalaması 44.85'tir. Bu branşta tüm katılımcılar erkektir. Medeni durumlarına bakıldığında 8 kişi evli, 5 kişi bekârdır. Eğitim düzeyleri incelendiğinde, 6 lisans, 4 yüksek lisans, 2 doktora, ve 1 lise mezunu bulunmaktadır. Heliski branşında ise 7 uzman yer almakta olup, yaş ortalaması 44.0'dır. Katılımcıların tamamı erkektir ve 1 kişi evli, 6 kişi bekârdır. Eğitim düzeyleri incelendiğinde, 3 lisans, 2 yüksek lisans, 1 doktora ve 1 lise mezunu yer almaktadır. Kano-Rafting branşında 8 uzman bulunmakta olup, yaş ortalaması 42.38'dir. Katılımcıların tamamı erkektir ve medeni durumları 4 evli, 4 bekâr olarak dağılım göstermektedir. Eğitim düzeyleri, 4 lisans, 2 yüksek lisans, 1 doktora ve 1 lise mezunundan oluşmaktadır. Trekking branşında ise en yüksek uzman sayısı olan 17 kişi yer almakta ve yaş ortalaması 46.05'tir. Katılımcıların hepsi erkektir ve medeni durumları 11 evli, 6 bekâr şeklindedir. Eğitim düzeylerine bakıldığında, 6 lisans, 6 yüksek lisans, 3 doktora ve 2 lise mezunu bulunmaktadır. Son olarak, Snowcat branşında 8 uzman yer almakta olup yaş ortalaması 47.25'tir. Tüm katılımcılar erkektir. Medeni durumlarına göre 4 evli ve 4 bekâr katılımcı vardır. Eğitim durumlarına göre, 3 lisans, 2 yüksek lisans, 2 doktora ve 1 lise mezunu bulunmaktadır. Katılımcıların branş bazlı kombinasyon dağılımına bakıldığında, farklı branşların çoklu kombinasyonlarda yer aldığı görülmektedir. Dağ Kayağı ve Snowcat kombinasyonunda 1 uzman, Dağ Kayağı ve Trekking kombinasyonunda ise 2 uzman yer almaktadır. Daha geniş kapsamlı kombinasyonlara bakıldığında, Dağ Kayağı, Trekking, Heliski ve Snowcat branşlarını bir arada içeren kombinasyonda 1 uzman bulunurken, Dağ Kayağı, Trekking ve Snowcat kombinasyonunda 5 uzman yer almaktadır. Benzer şekilde, Trekking, Heliski ve Snowcat kombinasyonunda 1 uzman bulunmakta olup, Trekking ve Heliski kombinasyonunda ise 3 uzman bulunmaktadır. Son olarak, Trekking ve Kano-Rafting kombinasyonunda 2 uzman, Trekking, Kano-Rafting ve Snowcat kombinasyonunda 1 uzman görev almaktadır. Bu dağılım, uzmanların birden fazla branşta deneyim kazandığını ifade etmektedir.

Açık Alan Macera Rekreasyonu Branşları ve Meslekler Arası İlişki

- Dağ Kayağı; branşında yer alan uzmanlar arasında en yaygın meslek dağ rehberliği ve öğretmenlik olup, arama kurtarma teknisyenleri ve açık alan macera işletmecileri de yer almaktadır. Ayrıca, iş güvenliği danışmanı ve öğretim elemanı gibi mesleklerde çalışan uzmanlar da bulunmaktadır.
- Heliski; branşında öne çıkan meslekler arasında yangından korunma uzmanları, rehberler ve dağ rehberleri bulunmaktadır. Bu branşta ayrıca öğretim üyeleri ve kokartlı rehberler de yer almaktadır.

- Kano-Rafting; branşında meslek dağılımı ağırlıklı olarak antrenörlük üzerine yoğunlaşmıştır, bunun yanında itfaiye emeklileri, serbest meslek sahipleri ve açık alan macera profesyonelleri de yer almaktadır.
- Trekking; branşında ise en yaygın meslek öğretmenliktir, bunun yanı sıra dağ rehberleri, rehberler, iş güvenliği uzmanları ve serbest meslek sahipleri de bulunmaktadır. Ayrıca, kokartlı rehberlik, açık alan macera işletmeciliği ve öğretim üyeliği gibi meslekler de bu branşta yer almaktadır.
- Snowcat; branşındaki uzmanlar arasında ise dağ ve kayak rehberliği, açık alan macera işletmeciliği, öğretmenlik ve öğretim üyeliği meslekleri öne çıkmaktadır.

Şekil 14. Açık alan macera rekreasyonu uzmanlarının branşları ve meslekleri arasındaki ilişki

Açık Alan Macera Rekreasyonu Branşları ve Yabancı Dil Yeterliliği Arasındaki İlişki

Tablo 3. Açık Alan Macera Rekreasyonu Branşları ve Yabancı Dil Yeterliliği Arasındaki İlişki

Branşlar	Yabancı Dil	İleri Düzey	Orta Düzey	Temel Düzey	Tercüman İhtiyacı
Dağ Kayağı		7 Kişi	4 Kişi	2 Kişi	<ul style="list-style-type: none"> • Yok: n=11 • Var: n=1 • Kısmen: n=1
Heliski	İngilizce	5 Kişi	1 Kişi	1 Kişi	<ul style="list-style-type: none"> • Yok: n=6 • Var: n=1 • Kısmen: n=0
Kano-Rafting		2 Kişi	2 Kişi	4 Kişi	<ul style="list-style-type: none"> • Yok: n=4 • Var: n=3 • Kısmen: n=1

Tablo 3'ün devamı

Branşlar	Yabancı Dil	İleri Düzey	Orta Düzey	Temel Düzey	Tercüman İhtiyacı
Trekking	İngilizce	6 Kişi	6 Kişi	5 Kişi	<ul style="list-style-type: none"> • Yok: n=13 • Var: n=3 • Kısmen: n=1
Snowcat		5 Kişi	0 Kişi	3 Kişi	<ul style="list-style-type: none"> • Yok: n=5 • Var: n=2 • Kısmen: n=1

Katılımcıların branşlara göre yabancı dil yeterlilikleri ve tercüman ihtiyacı incelendiğinde, farklı branşlarda dil seviyeleri ve tercüman kullanımına yönelik önemli farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Dağ Kayağı branşında yer alan katılımcıların çoğunluğu ileri düzeyde İngilizce bilmektedir (n=7), orta düzeyde (n=4) ve temel düzeyde (n=2) dil becerilerine sahip katılımcılar da bulunmaktadır. Bu branşta tercüman ihtiyacı büyük ölçüde gereksiz görülmekte olup, 11 katılımcı tercümana ihtiyaç duymadığını belirtmiştir. Ancak 1 katılımcı tercümana ihtiyaç duyduğunu, 1 katılımcı ise kısmen tercümana ihtiyaç duyduğunu ifade etmiştir. Heliski branşında, katılımcıların çoğunluğu da ileri düzeyde İngilizce bilgisine sahiptir (n=5). Orta (n=1) ve temel düzeyde (n=1) dil bilgisine sahip katılımcılar da yer almaktadır. Bu branşta tercüman ihtiyacı genellikle azdır; 6 katılımcı tercüman kullanmadığını belirtirken, yalnızca 1 katılımcı tercüman desteğine ihtiyaç duymuştur. Kano-Rafting branşında, dil seviyeleri daha çeşitli olup, ileri düzeyde İngilizce bilenlerin sayısı düşük (n=2), temel düzeyde dil bilgisine sahip olanlar ise daha fazladır (n=4). Bu branşta tercüman ihtiyacı diğer branşlara göre daha fazla olup, 3 katılımcı tercümana ihtiyaç duyduğunu ve 1 katılımcı ise kısmen tercümana ihtiyaç duyduğunu ifade etmiştir. Trekking branşında dil becerileri ileri (n=6), orta (n=6) ve temel düzey (n=5) olarak dengeli bir dağılım göstermektedir. Tercüman kullanımı açısından, 13 katılımcı tercüman ihtiyacı olmadığını belirtirken, 3 katılımcı tercümana ihtiyaç duyduğunu ve 1 katılımcı ise kısmen tercüman desteğine ihtiyaç duyduğunu dile getirmiştir. Son olarak, Snowcat branşında ileri düzeyde İngilizce bilenlerin sayısı yüksek (n=5) olup, temel düzeyde dil bilgisine sahip 3 katılımcı bulunmaktadır. Bu branşta da tercüman ihtiyacı çoğunlukla gereksiz görülmüş, 5 katılımcı tercüman kullanmadığını, 2 katılımcı tercüman desteğine ihtiyaç duyduğunu ve 1 katılımcı ise kısmen tercüman ihtiyacı olduğunu ifade etmiştir. Bu bulgular, her branşın farklı yabancı dil yeterlilikleri ve tercüman ihtiyaçlarına sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle Dağ Kayağı ve Heliski branşlarında ileri düzeyde dil bilgisi yaygınken, Kano-Rafting branşında temel düzeyde dil bilgisi ve tercüman ihtiyacın daha fazla olduğu görülmektedir.

3. 3. 2. Katılımcıların Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanında Uzmanlık Deneyimleri

Bu bölümde, açık alan macera rekreasyonu alanında faaliyet gösteren katılımcıların sundukları hizmetler ve bu hizmetlerin kapsamı detaylı bir şekilde ele alınmıştır. İlk olarak, katılımcıların bu alanda verdikleri hizmetler incelenmekte ve hangi branşlarda (Dağ Kayağı, Heliski, Trekking,

Snowcat ve Kano-Rafting) hizmet sundukları belirtilmektedir. Ardından, katılımcıların Türkiye’de hizmet verdikleri bölgeler ve dünya genelinde bu branşlarda en iyi hizmetin sunulduğu ülkeler üzerine değerlendirmeler yapılmaktadır. Katılımcıların hizmet verdikleri dönemler, bir turun süresi, yıllık ortalama hizmet verdikleri kişi sayısı ve müşterilerin bireysel ya da grup olarak katılım türleri de analiz edilmiştir. Ayrıca, Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting branşlarında verilen hizmetin kişi başına düşen maliyetleri incelenmiş ve hizmet alan kişilerin rehberlere hangi yöntemlerle ulaştıkları üzerine bulgular sunulmuştur. Sosyo-ekonomik ve eğitim düzeylerine göre hizmet alan kişilerin profili ile katılımcıların ürettikleri yazılı kaynaklar da araştırmanın bu bölümünde ele alınan önemli konular arasındadır.

3. 3. 2. 1. Katılımcıların Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanında Verdikleri Hizmetler

Tablo 4. Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Verdikleri Hizmet Türleri

Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Verdikleri Hizmet Türleri		
Branşlar	Uzmanların Branş Dağılımları	Uzmanların Hizmet Alanları
Heliski	n=7	Rehberlik, Danışmanlık, Antrenörlük, Organizasyon Planlama, Direktörlük, Eğitim
Dağ Kayağı	n=13	
Trekking	n=17	
Snowcat	n=8	
Kano-Rafting	n=8	

Açık alan macera rekreasyonu uzmanlarının verdikleri hizmetler, branşlar arasında ortak nitelikler taşımaktadır. Heliski branşında yer alan 7 uzman, rehberlik, danışmanlık, antrenörlük, organizasyon planlama, direktörlük ve eğitim gibi hizmetler sunarken, bu hizmet türleri diğer branşlarda da benzer şekilde olduğu görülmektedir. Dağ Kayağı branşındaki 13 uzman, aynı şekilde rehberlik, danışmanlık ve eğitim faaliyetlerinde yer almakta, doğrudan ilgili spor dalına özgü bilgi ve tecrübeleri ile bu alanlarda hizmet vermektedir. Trekking branşındaki 17 uzman da, benzer biçimde rehberlik ve danışmanlık hizmetleri ile öne çıkmakta ve doğa sporlarıyla ilişkili eğitim süreçlerine katkı sağlamaktadır. Snowcat branşındaki 8 uzman ile Kano-Rafting branşındaki 8 uzman da, aynı hizmet türlerini gerçekleştirmekte, özellikle rehberlik ve organizasyon planlama gibi görevlerde yer almaktadır. Tüm bu branşlardaki uzmanlar, verdikleri hizmetlerle açık alan macera rekreasyonu sektöründe önemli bir rol üstlenmekte ve her branşta benzer türde hizmetlerin sunulduğu görülmektedir.

3. 3. 2. 2. Katılımcıların Türkiye’de Açık Alan Macera Rekreasyonu Hizmeti Sağladıkları Yerler ve Branşlarında Dünya’da En İyi Hizmet Verilen Ülkeler

Tablo 5. Katılımcıların Türkiye’de Açık Alan Macera Rekreasyonu Hizmeti Sağladıkları Yerler ve Branşlarında Dünya’da En İyi Hizmet Verilen Ülkeler

Katılımcıların Uzmanlık Branşları	Türkiye’de Hizmet Verilen Yerler	Branşlarında Dünya’da En İyi Hizmet Verilen Yerler
Dağ Kayağı	Türkiye'deki tüm dağlar	İtalya, Fransa, Kanada
Dağ Kayağı	Doğu Anadolu, Doğu Karadeniz	Andora, İtalya, Fransa
Dağ Kayağı	Doğu Anadolu, Doğu Karadeniz	Andora, İtalya, Fransa
Dağ Kayağı	Doğu Anadolu, Doğu Karadeniz	Fransa, İtalya, İsviçre
Dağ Kayağı	Kaçkar, Van Gölü, Aladağlar	Kanada, İtalya Alpleri, ABD
Dağ Kayağı, Snowcat	Kaçkarlar	Gürcistan, Kanada, ABD
Dağ Kayağı, Trekking	Kaçkarlar, Ağrı, Erzurum	İsviçre, İtalya, Fransa
Dağ Kayağı, Trekking	Kaçkar, Van Gölü, Aladağlar	Fransa
Dağ Kayağı, Trekking, Heliski, Snowcat	Kaçkar, Van Gölü, Aladağlar	Türkiye, Kanada, Gürcistan
Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	Ağrı, Kaçkarlar	Fransa, İtalya, İsviçre Alpler
Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	Türkiye'deki tüm dağlar	İsviçre Alpler, Rusya Elbrus, Türkiye Ayder
Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	Kaçkar, Erciyes, Erzurum	İsviçre, Fransa, ABD
Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	Türkiye'deki tüm dağlar	İsviçre
Heliski	Karadeniz Dağları	Kanada, Alpler, İsviçre
Heliski	Kaçkar-Ayder	Kanada, Avrupa Alpleri, Grönland
Heliski	Kaçkar-Ayder	Kanada, Avrupa Alpleri, Grönland
Kano-Rafting	Karadeniz/Akdeniz	Yeni Zelanda, Avusturya
Kano-Rafting	Karadeniz/Akdeniz	Brezilya, Çek Cumhuriyeti, İtalya
Kano-Rafting	Karadeniz/Akdeniz	Brezilya, Çekya, Japonya
Kano-Rafting	Karadeniz/Akdeniz	İtalya, Brezilya, Çekya
Kano-Rafting	Karadeniz/Akdeniz	Doğu Avrupa, Güney Amerika, Orta Afrika
Kano-Rafting	Karadeniz/Akdeniz	ABD, Yeni Zelanda, Kanada
Trekking	Türkiye'deki tüm dağlar	İsviçre, Fransa, İtalya
Trekking	Türkiye'deki tüm dağlar	Kuzey Avrupa, Asya, Orta Asya
Trekking	Türkiye'deki tüm dağlar	İsviçre, Orta Asya, Nepal
Trekking	Türkiye'deki tüm dağlar	Nepal, Yeni Zelanda, Alpler
Trekking	Kaçkarlar	Kosova, Arnavutluk, Makedonya
Trekking, Heliski	Türkiye'deki tüm dağlar, Karadeniz Dağları	İsviçre, Fransa, Almanya
Trekking, Heliski	Türkiye'deki tüm dağlar, Karadeniz Dağları	Türkiye, Kırgızistan, Gürcistan
Trekking, Heliski, Snowcat	Türkiye'deki tüm dağlar, Karadeniz Dağları	Nepal Everest, Fransa Alpler, İsviçre Alpler
Trekking, Kano-Rafting	Karadeniz/Akdeniz	ABD, Yeni Zelanda, Kanada
Trekking, Kano-Rafting, Snowcat	Karadeniz/Akdeniz	Fransa, Almanya

Açık alan macera rekreasyonu branşlarında, uzmanların tekli ve çoklu kombinasyonlarına bakılmaksızın, Türkiye genelinde özellikle Dağ Kayağı, Heliski, Trekking, Kano-Rafting ve Snowcat branşlarında geniş bir hizmet ağı oluşturulmuştur. Dağ Kayağı branşı, Türkiye'nin tüm

dağlarında yaygın olarak hizmet vermekte olup, Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz bölgeleri bu branş için en yoğun hizmet verilen bölgeler arasında yer almaktadır. Kaçkar Dağları, Van Gölü çevresi, Aladağlar gibi spesifik dağ bölgeleri, dağ kayağı branşında odak noktası haline gelmiştir. Heliski uzmanları ise Türkiye'de daha çok Karadeniz Dağları ve Kaçkar-Ayder bölgesinde hizmet sunmaktadır. Trekking ve Kano-Rafting branşları, Türkiye'nin neredeyse tüm dağ ve akarsu bölgelerinde yoğunlaşırken, Karadeniz ve Akdeniz bölgeleri bu branşlarda hizmet verilen temel alanlar arasında yer almaktadır.

Uluslararası arenada, Dağ Kayağı branşı için en iyi hizmet verilen ülkeler arasında İtalya, Fransa, İsviçre ve Kanada ön plana çıkmaktadır. Bu ülkeler, dağ kayağı sporunun gelişmiş altyapısı ve dağlık coğrafyaları ile öne çıkmaktadır. Heliski branşında ise Kanada, Alpler ve İsviçre en iyi hizmet verilen bölgeler olarak dikkat çekmektedir. Kano-Rafting uzmanları için yurt dışında en çok tercih edilen ülkeler arasında Brezilya, Çekya, İtalya ve Yeni Zelanda yer almaktadır. Trekking branşında ise Nepal, Alpler (özellikle İsviçre ve Fransa), Yeni Zelanda ve Orta Asya'daki dağlar (Rusya ve Türk Cumhuriyetleri) uluslararası alanda en önde gelen bölgeler olarak kabul edilmektedir. Genel bir karşılaştırma yapıldığında, Dağ Kayağı ve Trekking branşları, hem Türkiye'de hem de dünya genelinde en yaygın hizmet sunulan branşlar arasında yer alırken, bu branşların sunduğu hizmetler genellikle yüksek irtifa ve zorlu dağ koşulları ile ilişkilendirilmektedir. Heliski ve Snowcat branşları ise daha spesifik bölgelerde, özellikle Karadeniz ve Kaçkarlar gibi kış sporlarına uygun alanlarda yoğunlaşmaktadır. Kano-Rafting branşı ise su sporları ile ilişkili olduğundan, Türkiye'nin Karadeniz ve Akdeniz bölgeleri ile yurt dışında Güney Amerika ve Doğu Avrupa gibi akarsu yoğunluğuna sahip bölgelerde hizmet vermektedir. Bu karşılaştırmalar, Türkiye'nin coğrafi çeşitliliği sayesinde birçok açık alan macera rekreasyonu branşında geniş bir hizmet yelpazesi sunduğunu ve bu hizmetlerin dünya çapındaki en iyi destinasyonlarla rekabet edebilecek seviyede olduğunu göstermektedir.

3. 3. 2. 3. Katılımcıların Hizmet Verdikleri Aylar, Bir Turun Toplam Süresi, Ortalama Kişi Sayıları ve Müşterilerin Katılım Türleri (Grup/Bireysel)

Tablo 6. Katılımcıların Hizmet Verdikleri Aylar, Bir Turun Toplam Süresi, Ortalama Kişi Sayıları ve Müşterilerin Katılım Türleri (Grup/Bireysel)

Açık Alan Branşları	Macera	Rekreasyonu	Uzmanlarının	Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Türkiye'de Hizmet Verdikleri Dönemler
Dağ Kayağı				Ocak-Mayıs Arası
Dağ Kayağı				Ocak-Mayıs Arası
Dağ Kayağı				Ocak-Mayıs Arası
Dağ Kayağı				Ocak-Mayıs Arası
Dağ Kayağı				Ocak-Mayıs Arası

Tablo 6'nın devamı

Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Branşları	Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Türkiye'de Hizmet Verdikleri Dönemler
Dağ Kayağı, Snowcat	Ocak-Mayıs Arası
Dağ Kayağı, Trekking	Yaz-Kış Ayları
Dağ Kayağı, Trekking	Yaz-Kış Ayları
Dağ Kayağı, Trekking, Heliski, Snowcat	Yaz-Kış Ayları
Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	Yaz-Kış Ayları
Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	Yaz-Kış Ayları
Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	Yaz-Kış Ayları
Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	Yaz-Kış Ayları
Heliski	Ocak-Nisan Arası
Heliski	Ocak-Nisan Arası
Heliski	Ocak-Nisan Arası
Kano-Rafting	Tüm Yıl
Kano-Rafting	Tüm Yıl
Kano-Rafting	Tüm Yıl
Kano-Rafting	Tüm Yıl
Kano-Rafting	Tüm Yıl
Kano-Rafting	Yaz-Kış Ayları
Trekking	Yaz-Kış Ayları
Trekking	Yaz-Kış Ayları
Trekking	Yaz-Kış Ayları
Trekking	Yaz-Kış Ayları
Trekking	Yaz-Kış Ayları
Trekking, Heliski	Yaz-Kış Ayları
Trekking, Heliski	Yaz-Kış Ayları
Trekking, Heliski, Snowcat	Yaz-Kış Ayları
Trekking, Kano-Rafting	Yaz-Kış Ayları
Trekking, Kano-Rafting, Snowcat	Yaz-Kış Ayları

Açık alan macera rekreasyonu uzmanlarının yıl içerisindeki hizmet verme dönemleri, branşlara göre çeşitlilik göstermektedir. Dağ Kayağı branşı, büyük ölçüde kış ve bahar ayları olan Ocak-Mayıs döneminde hizmet sunarken, bu branşın kış sporlarına uygun doğası nedeniyle hizmet dönemi belirgin olarak sınırlıdır. Özellikle karla kaplı dağların bu dönemde ideal olması, bu sınırlı hizmet dönemini açıklamaktadır. Dağ Kayağı ve Snowcat kombinasyonu da aynı dönemde hizmet verirken, Dağ Kayağı ile Trekking veya diğer kombinasyonlarda uzmanlar, hem yaz hem de kış aylarında hizmet sunmaktadır. Bu, trekking aktivitelerinin yılın dört mevsiminde yapılabilmesine dayanan esnek yapısını göstermektedir. Heliski branşı ise Ocak-Nisan aralığında hizmet vermekte olup, bu dönem helikopterle ulaşım ve kar koşullarının en uygun olduğu zaman dilimi olarak öne çıkmaktadır. Heliski branşı, karla kaplı yüksek irtifa alanlarında yapılması nedeniyle hizmet dönemini sınırlayan başka bir branştır. Kano-Rafting branşında uzmanlar ise genellikle tüm yıl boyunca hizmet verebilmekte, bu da akarsu sporlarının mevsimsel sınırların dışında daha geniş bir

hizmet aralığı sunduğunu göstermektedir. Yine de bazı uzmanlar yaz-kış dönemlerinde yoğunlaşarak, özellikle su seviyelerinin yüksek olduğu ya da havanın daha uygun olduğu zaman dilimlerine odaklanmaktadır. Trekking branşı ise hem yaz hem de kış aylarında hizmet veren geniş bir zaman dilimine sahiptir. Bu durum, trekking aktivitelerinin dağ ve doğa koşullarına uyumlu olması ve farklı zorluk seviyelerinin mevsimlere göre düzenlenebilmesi ile açıklanabilir. Trekking ile Heliski, Snowcat, ya da Kano-Rafting kombinasyonları da yıl boyunca esneklik sağlarken, yaz ve kış aylarının her ikisinde de hizmet vermektedir. Genel olarak, kış sporlarına dayanan branşlar (Dağ Kayağı, Heliski) belirli mevsimlerle sınırlıyken, diğer branşlar (Trekking, Kano-Rafting) daha geniş bir zaman diliminde hizmet sunabilmekte, doğanın sunduğu farklı fırsatlara bağlı olarak mevsimsel hizmet çeşitliliği sağlamaktadır. Bu da her branşın doğası gereği hizmet verdiği dönemleri farklılaştırmakta ve açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin yıl boyunca devam edebilmesine olanak tanımaktadır.

Tablo 7. Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Branşları, Hizmet Verdiği Yıllık Kişi Sayısı Ortalamaları ve Uzmanların Hizmet Verdikleri Genel Kişi Sayısı

Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Branşları	Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Hizmet Verdiği Yıllık Kişi Sayısı Ortalamaları	Uzmanlarının Hizmet Verdiği Genel Kişi Sayısı
Dağ Kayağı	50	1000
Dağ Kayağı	200	1500
Dağ Kayağı	200	1500
Dağ Kayağı	150	2000
Dağ Kayağı	50	300
Dağ Kayağı, Snowcat	120	100
Dağ Kayağı, Trekking	150	2000
Dağ Kayağı, Trekking	100	4000
Dağ Kayağı, Trekking, Heliski, Snowcat	150	2000
Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	100	2000
Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	150	1500
Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	70	1000
Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	1000	100
Heliski	30	2000
Heliski	50	100
Heliski	10	50
Kano-Rafting	1000	3000
Kano-Rafting	500	1500
Kano-Rafting	500	1500
Kano-Rafting	2500	3.000
Kano-Rafting	500	2000
Kano-Rafting	500	3000
Trekking	200	1500
Trekking	200	2500
Trekking	100	3000
Trekking	100	6000
Trekking	150	8000
Trekking, Heliski	150	6000

Tablo 7'nin devamı

Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Branşları	Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Hizmet Verdiği Yıllık Kişi Sayısı Ortalamaları	Uzmanlarının Hizmet Verdiği Genel Kişi Sayısı
Trekking, Heliski	300	4000
Trekking, Heliski, Snowcat	200	1500
Trekking, Kano-Rafting	1000	5000
Trekking, Kano-Rafting, Snowcat	1000	9000

Açık alan macera rekreasyonu branşlarında hizmet sunan uzmanların bireysel ve branşsal olarak elde ettikleri gelirler, hizmet verilen kişi sayısı ile doğrudan ilişkilidir. Her bir branşın doğası, müşteri talebi ve hizmetlerin sunulduğu coğrafi alanlar, uzmanların elde ettiği gelirlerin çeşitlenmesine yol açmaktadır. Dağ Kayağı branşı, bireysel uzmanlar için ortalama yıllık 50 ila 200 kişiye hizmet sunarak sabit bir gelir akışı sağlamaktadır. Yıl içerisinde hizmet verilen kişi sayısı genellikle 1000 ila 2000 arasında değişmekte, bu da uzmanların toplam gelirlerini artırmaktadır. Dağ Kayağı ve Snowcat kombinasyonu, daha niş bir kitleye hitap etmekte ve yıllık 120 kişilik bir kapasite ile toplamda 100 kişiye kadar hizmet sunulduğu görülmektedir. Bu branşta hizmet geliri daha sınırlı olabilir, ancak snowcat operasyonları daha yüksek fiyatlı hizmetler olduğundan, bireysel gelirler branşın talebine ve hizmetin niteliğine bağlı olarak artış gösterebilir. Dağ Kayağı ile Trekking ve diğer kombinasyonlarda, uzmanlar yıllık ortalama 100 ila 150 kişiye hizmet vererek daha geniş bir kitleye ulaşmakta, toplamda 1500 ila 4000 kişiye kadar hizmet sunmaktadırlar. Bu branşlar, çoklu kombinasyonlar sayesinde daha çeşitli hizmet paketleri sunarak daha yüksek gelir potansiyeline sahiptir. Özellikle Dağ Kayağı, Trekking, Heliski ve Snowcat kombinasyonu, hem yaz hem kış sezonlarında faaliyet gösterdiği için gelir çeşitliliği sağlayabilir. Heliski branşı ise hizmet verilen kişi sayısının sınırlı olmasına rağmen (yıllık ortalama 10 ila 50 kişi), bu tür hizmetlerin daha lüks ve yüksek ücretli olması nedeniyle bireysel gelirlerin önemli ölçüde yüksek olması beklenir. Bu branşta toplamda 50 ila 2000 kişiye hizmet verilmiş olması, özellikle zengin bir müşteri kitlesine hitap ettiğini göstermektedir. Heliski operasyonları, yüksek maliyetli bir hizmet sunduğundan, az sayıda müşteriye rağmen yüksek gelir elde edilebilmektedir. Kano-Rafting branşı, yıllık ortalama 500 ila 2500 kişiye hizmet sunarak en geniş müşteri kitlesine ulaşan branşlardan biridir. Bu da, branşın yüksek hacimli operasyonları nedeniyle bireysel ve toplam gelirlerin oldukça yüksek olabileceğini göstermektedir. Toplamda 1500 ila 3000 kişiye hizmet sunan kano-rafting uzmanları, düşük maliyetli ancak geniş kitlelere yönelik hizmetlerden elde ettikleri gelirlerle branşın potansiyelini artırmaktadırlar. Son olarak, Trekking branşı ve bunun heliski, snowcat gibi diğer branşlarla kombinasyonları, yıllık ortalama 100 ila 300 kişiye hizmet vererek toplamda 1500 ila 8000 kişiye ulaşmaktadır. Bu geniş hizmet yelpazesi, trekking uzmanlarına sürekli bir gelir kaynağı sağlamakta, yaz ve kış sezonlarında da aktif hizmet sunmaları, gelirlerin yıl boyu istikrarını korumasına yardımcı olmaktadır. Trekking ve Kano-Rafting kombinasyonları ise yıllık ortalama 1000 kişiye hizmet

vererek, toplamda 9000 kişiye kadar ulaşmakta, bu da bireysel uzmanlar için yüksek gelir potansiyeli anlamına gelmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, branşsal olarak en yüksek gelir potansiyeli, Heliski gibi lüks hizmetlerde ve geniş müşteri kitlesine sahip Kano-Rafting branşında görülmektedir. Öte yandan, Trekking gibi yıl boyunca talep gören branşlar da gelir istikrarı sağlamaktadır.

Tablo 8. Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Branşları, Verilen Hizmetlerde Tur Başına Düşen Gün Sayısı ve Verilen Hizmetlerde Katılımcı Sayıları

Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Branşları	Verilen Hizmetlerde Tur Başına Düşen Gün Sayıları	Verilen Hizmetlerin Grup/Bireysel Olma Durumu
Dağ Kayağı	7-9	Bireysel/Grup
Dağ Kayağı	6	Bireysel/Grup
Dağ Kayağı	6	Bireysel/Grup
Dağ Kayağı	7-10	Bireysel/Grup
Dağ Kayağı	6-8	Bireysel/Grup
Dağ Kayağı, Snowcat	8	Bireysel/Grup
Dağ Kayağı, Trekking	3-7	Bireysel/Grup
Dağ Kayağı, Trekking	5	Bireysel/Grup
Dağ Kayağı, Trekking, Heliski, Snowcat	7-10	Bireysel/Grup
Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	4-5	Bireysel/Grup
Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	4-9	Bireysel/Grup
Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	5-6	Bireysel/Grup
Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	5-6	Bireysel/Grup
Heliski	7	Bireysel/Grup
Heliski	6	Bireysel/Grup
Heliski	7	Bireysel/Grup
Kano-Rafting	1	Bireysel/Grup
Kano-Rafting	1	Bireysel/Grup
Kano-Rafting	1	Bireysel/Grup
Kano-Rafting	1	Bireysel/Grup
Kano-Rafting	1	Bireysel/Grup
Kano-Rafting	1	Bireysel/Grup
Trekking	7	Bireysel/Grup
Trekking	7	Bireysel/Grup
Trekking	7	Bireysel/Grup
Trekking	7	Bireysel/Grup
Trekking	7	Bireysel/Grup
Trekking, Heliski	7	Bireysel/Grup
Trekking, Heliski	7	Bireysel/Grup
Trekking, Heliski, Snowcat	7	Bireysel/Grup
Trekking, Kano-Rafting	7	Bireysel/Grup
Trekking, Kano-Rafting, Snowcat	5	Bireysel/Grup

Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Kano-Rafting ve Snowcat branşlarında sunulan hizmetlerin süresi, her branşın karakteristik özelliklerine ve aktivitenin gerektirdiği fiziksel koşullara göre önemli farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıkları analiz ederken, her bir branşta verilen hizmet süresinin doğasını ele almak ve branş kombinasyonlarını bu hizmetlerin bir uzman tarafından farklı

zamanlarda sunulabileceğini göz önünde bulundurarak değerlendirmek gerekmektedir. Heliski branşı, uzmanlar tarafından genellikle 6 ila 7 gün süren hizmetlerle sunulmaktadır. Heliski operasyonlarının yüksek irtifa ve zorlu kış koşullarında gerçekleştirilmesi, hizmet süresinin belirli bir zaman dilimine sabitlenmesine neden olur. Heliski hizmetleri genellikle büyük bir lojistik planlama ve hazırlık gerektirdiğinden, bu branşta daha uzun ve yoğun bir deneyim sunulmaktadır. Dağ Kayağı branşı, hizmet süresi bakımından daha geniş bir aralığa sahiptir. Uzmanlar tarafından sunulan turlar genellikle 6 ila 10 gün arasında değişmekte, dağcılık ve kaya tırmanışı aktiviteleri için hazırlık, tırmanış ve iniş süreçlerinin zaman alıcı olması bu süreyi uzatmaktadır. Dağ Kayağı ve Snowcat kombinasyonu ise 8 günlük hizmet süresi ile dağ kayağı operasyonlarına ek olarak snowcat ile dağa ulaşımın sağlandığı turların biraz daha kısa olabileceğini göstermektedir. Bu da, snowcat kullanımı sayesinde dağ kayağına ulaşım süresinin kısalmasıyla birlikte daha verimli bir hizmet sunulduğunu ifade eder. Trekking branşında hizmet süresi genellikle sabit olup, 7 gün olarak belirlenmiştir. Trekking aktiviteleri, doğa yürüyüşleri ve dağ keşifleri gibi uzun süreli ve dayanıklılık gerektiren aktiviteleri içerir. Bu nedenle trekking, genellikle bir haftalık turlarla sınırlıdır. Trekking ve Snowcat veya Trekking ve Heliski gibi kombinasyonlar da aynı süre içinde hizmet sunarken, farklı branşlardaki yetkinliklerini kullanarak müşterilere kapsamlı bir doğa deneyimi sunmayı hedeflemektedir. Trekking hizmetlerinin doğası gereği, uzun mesafeli yürüyüşler ve doğa keşifleri müşterilere sürekli bir doğa içi deneyim sunmaktadır. Kano-Rafting branşı ise diğer branşlara kıyasla daha kısa süreli hizmetlerle dikkat çekmektedir. Uzmanlar tarafından sunulan bir kano-rafting turu genellikle 1 gün sürmekte olup, bu aktiviteye olan talebin yoğunluğu ve su sporlarının daha kısa sürede tamamlanabilen doğası bu durumu açıklamaktadır. Trekking ve Kano-Rafting kombinasyonu ise iki farklı doğa sporunu bir araya getirerek, hem kara hem de su sporlarının aynı süre içinde sunulmasını sağlamaktadır. Heliski ve Dağ Kayağı gibi branşlar daha uzun hizmet sürelerine sahipken, Kano-Rafting gibi branşlar kısa süreli, yoğun aktiviteler sunmaktadır. Trekking ise sabit bir süreye sahip olup, hem yaz hem de kış aylarında yapılabilen uzun mesafeli yürüyüşler sunmaktadır. Kombinasyonlar, uzmanların farklı branşlarda hizmet sunduğu durumlarda hizmet sürelerini çeşitlendirirken, her bir branşın kendi doğası gereği hizmet süresini şekillendirmektedir. Bu karşılaştırma, branşların hizmet sürelerinin aktivitenin doğası ve müşteri talepleri doğrultusunda önemli ölçüde farklılık gösterdiğini açığa çıkarmaktadır.

Açık alan macera rekreasyonu branşlarında uzmanların hizmet sunduğu bireyler ve gruplar, her branşta ortak bir yapı sergilemektedir. Dağ Kayağı, Heliski, Trekking, Kano-Rafting ve Snowcat gibi farklı branşlarda faaliyet gösteren uzmanlar, hem bireysel müşterilere hem de gruplara yönelik hizmetler sunmaktadır. Bu durum, hizmetin esnek ve geniş bir müşteri kitlesine hitap ettiğini göstermektedir. Branşların doğası gereği, hem bireysel macera arayan müşterilere kişiselleştirilmiş hizmet sunulabilirken, aynı zamanda grup aktiviteleri için de geniş çaplı organizasyonlar

düzenlenmektedir. Bu esneklik, uzmanların müşteri portföylerini genişletmelerine ve daha fazla müşteri kitlesine ulaşmalarına olanak sağlamaktadır.

3. 3. 2. 4. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Branşlarında Verilen Hizmetin Kişi Başına Düşen Euro Cinsinden Maaliyeti

Açık alan macera rekreasyonu branşları arasında fiyat farkları, her branşın sunduğu hizmetlerin kapsamı ve niteliğine bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Dağ Kayağı branşında günlük kişi başına düşen hizmet bedeli 200 ila 900 Euro arasında değişmektedir. Bu geniş aralık, dağ kayağının sunduğu çeşitli hizmetler ve zorluk seviyelerine göre belirlenmiştir. Trekking branşı ise daha düşük bir fiyat aralığına sahiptir, günlük ücretler 50 ila 400 Euro arasında değişmektedir. Trekking, daha ulaşılabilir fiyatlarla geniş bir kitleye hitap etmektedir. Heliski branşı, diğer branşlarla kıyaslandığında en yüksek ücretli hizmetleri sunmaktadır. Kişi başına bir tur fiyatı 7500 ila 15000 Euro arasında değişmektedir. Heliski'nin lüks doğası, bu fiyat farkını belirleyen ana etkidir. Bu branşta fiyatların yüksek olmasının nedeni, helikopter ulaşımı, zorlu dağ koşulları ve özel ekipmanların kullanılmasıdır. Heliski turları, lüks hizmet kategorisine girmekte ve genellikle niş alanda hizmet arayan müşterilere hitap etmektedir. Kano-Rafting branşı ise fiyat aralığı açısından en düşük düzeyde kalmakta olup, günlük kişi başına 25 ila 100 Euro arasında değişen ücretlerle hizmet sunmaktadır. Snowcat branşı, diğer branşlarla karşılaştırıldığında fiyat aralığı açısından orta seviyede yer almaktadır. Snowcat hizmetlerinde günlük kişi başına düşen ücret 240 Euro olarak belirlenmiştir. Snowcat genellikle diğer branşlarla (Dağ Kayağı, Trekking) kombinasyonu halinde sunulduğunda fiyatlar da bu kombinasyonun doğasına göre farklılık göstermektedir. Örneğin, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat kombinasyonlarında günlük ücretler 50 ile 1000 Euro arasında değişmektedir. Snowcat hizmetleri, doğrudan dağ ve kar koşullarında kullanılacak ekipman ve lojistik gereksinimlere dayalı olduğundan, tek başına sunulduğunda yüksek fiyatlarla dikkat çekmektedir.

3. 3. 2. 5. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Branşlarında Hizmet Alan Kişilerin Rehberlere Ulaşmak İçin Kullandığı Yöntemler

Açık alan macera rekreasyonu branşlarında uzmanlara hizmet alımı için ulaşmak amacıyla kullanılan iletişim araçları branşa göre çeşitlilik göstermektedir. Dağ Kayağı branşında, hizmet alanlar genellikle tur şirketleri, şahsi iletişim ve sosyal medya aracılığıyla uzmanlara ulaşmaktadır. Bunun yanında bireysel erişim, web siteleri ve internet de kullanılan diğer yöntemlerdir. Heliski branşında ise en yaygın kullanılan yöntemler tur şirketleri, şahsi iletişim ve çevre yönlendirmeleri olup, ayrıca sosyal medya aracılığıyla da iletişim sağlanmaktadır. Bu branşta sosyal medya ve akademik bağlantılar da dikkate değer bir diğer iletişim aracıdır. Kano-Rafting branşında ise sosyal medya, yakın çevre, tur şirketleri ve şahsi iletişim öne çıkmaktadır. Ayrıca, rehber kitaplar ve spor

kulüpleri gibi çeşitli araçlar da uzmanlara ulaşmak için kullanılmaktadır. Trekking branşında da sosyal medya, tur şirketleri ve şahsi iletişim önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle çevre yönlendirmeleri ve referanslar yoluyla uzmanlara ulaşım sağlanmaktadır. Snowcat branşı ise genellikle web siteleri, sosyal medya ve tur şirketleri aracılığıyla uzmanlarla bağlantı kurmayı sağlamaktadır. Kombinasyon halinde sunulan hizmetlerde, kişisel iletişim ve acente referansları da önemli rol oynamaktadır. Sonuç olarak her branşın kendi içinde farklı iletişim kanallarını kullandığını ve bazı branşlarda çok çeşitli yollarla uzmanlara ulaşılabilirdiğini göstermektedir. Sosyal medya, tur şirketleri ve şahsi iletişim neredeyse tüm branşlarda önemli bir iletişim aracı olarak öne çıkmaktadır.

3. 3. 2. 6. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Branşlarında Hizmet Alan Kişilerin Sosyo-Ekonomik/Eğitim Düzeyi/Mesleki Statüleri

Dağ Kayağı branşında hizmet alan kişiler, genellikle orta yaş üzeri ve yeterli gelir düzeyine sahip, her yıl seyahat eden bireylerdir. Katılımcıların çoğunun ileri eğitim seviyesine sahip olduğu belirtilmiştir. Bazı uzmanlar, bu kişilerin dünyayı dolaşmayı amaçlayan, felsefik yapıları güçlü ve kazançlarıyla gezmeyi tercih eden kişiler olduğunu ifade etmektedir. Genel olarak ortalama gelir düzeyine sahip olup, her yıl farklı ülkelerde bu branşı deneyimlemek isteyen bireylerden oluşmaktadır. Dağ Kayağı ve Snowcat branşında ise hizmet alanların gelir düzeylerinin ortalamanın üstünde olduğu, daha sık seyahat eden ve farklı eğitim seviyelerine sahip bireylerden oluştuğu gözlemlenmiştir. Dağ Kayağı ve Trekking branşında hizmet alan kişiler, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeyde olup, doğayı seven ve koruyan bireylerden oluşmaktadır. Bu kişilerin evrensel dünya görüşüne sahip oldukları ve hem yerli hem de yabancı misafirlerin orta ve üst gelir düzeyinde oldukları belirtilmiştir. Heliski branşında hizmet alan kişilerin profili daha yüksek gelir seviyesine sahip bireylerden oluşmaktadır. Bu branşta hizmet alanlar genellikle zengin, üniversite mezunu, girişimci, sporcu, akademisyen ve bürokratlar gibi yüksek statülü kişilerdir. Kano-Rafting branşında daha geniş bir katılımcı profili görülmektedir. Hizmet alanlar tüm kesimlerden gelirken, özellikle orta ve üst düzey ekonomik seviyeye sahip ve eğitim düzeyi yüksek kişilerin bu branşa daha fazla ilgi gösterdiği belirtilmiştir. Yerli misafirlerin genel olarak orta ve üst gelir düzeyinde olduğu, yabancı misafirlerin ise orta ve üst düzey ekonomik seviyeye sahip olduğu ifade edilmiştir. Trekking branşında hizmet alanların eğitim ve ekonomik seviyeleri oldukça yüksek olup, katılımcılar genellikle yüksek tahsilli ve ekonomik durumu iyi kişilerden oluşmaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu üniversite mezunu veya daha yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerden oluşmaktadır. Trekking, Heliski ve Snowcat gibi branşların kombinasyonlarında hizmet alan kişilerin genel olarak ekonomik durumu iyi, şirket sahipleri veya üst düzey yöneticiler olduğu belirtilmiştir. Bu kişilerin eğitim düzeyleri yüksek ve doğa sporlarına meraklı oldukları ifade edilmiştir.

3. 3. 2. 7. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Branşlarındaki Uzman Katılımcıların Ürettiği Yazılı Kaynaklar

Dağ Kayağı branşında, bazı uzmanlar tarafından yazılı kaynaklar üretilmiş olup, “Tur Kayağı Nedir?” başlıklı bilgilendirme yazıları bulunmaktadır. Bunun dışında bazı uzmanlar yazılı kaynak üretmemiştir. Üretilen diğer yazılı kaynaklar arasında Dağ Kayağı Talimatı TDF gibi rehber nitelikli belgeler de bulunmaktadır. Ayrıca, Dağ Kayağı, Trekking, Heliski, Snowcat branşlarıyla ilgili olarak Outdoor dergisinde Heliski üzerine yazılar da kaleme alınmıştır. Bununla birlikte, Doğa Sporları Liderlik ölçeği ve Macera Eğitimi üzerine kitap, makale ve kitap bölümleri yazılmıştır. Heliski branşında bazı uzmanlar yazılı kaynak üretmemişken, diğer uzmanlar danışmanlık yapmış ve kitap yazmıştır. Ancak, genel olarak bu branşta yazılı kaynak üretimi sınırlı kalmıştır. Kano-Rafting branşında ise, rehber niteliğinde yazılı kaynaklar mevcuttur. “Nehir Rehberi Nasıl Olmalıdır” adlı bir kaynak ve çeşitli dergilerde yayımlanan makaleler bulunmaktadır. Ayrıca, “Whitewater Kayaking and Rafting” adlı kitap ve pek çok makale üretilmiştir. Bazı uzmanlar bu alanda tez de yazmıştır. Trekking branşında yazılı kaynak üretimi genel olarak sınırlı kalmıştır. Bazı uzmanlar bu branşta herhangi bir yazılı kaynak üretmemiştir. Buz Dağcılığı üzerine bir derleme mevcuttur. Trekking ve Heliski, Snowcat branşlarının kombinasyonlarında da benzer şekilde yazılı kaynak üretimi düşük düzeyde kalmıştır. Trekking, Kano-Rafting, Snowcat branşında ise yazılı kaynak olarak “Kaçkar Havzasının Profesyonelleşme Üzerine Etkisi” ve “Erzurum Uzundere Rekreasyon Potansiyeli Ölçümü” üzerine yazılmış tezler bulunmaktadır. Bu bulgular, farklı branşlarda uzmanların yazılı kaynak üretme düzeylerinin çeşitlilik gösterdiğini ve bazı branşlarda daha fazla akademik ve rehber niteliğinde kaynak üretildiğini açığa çıkarmaktadır.

3. 3. 3. Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanında Uzmanların Ekip Tercihi ve Risk Faktörleri

Bu bölümde, Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting branşlarında uzmanlaşmış katılımcıların çalışma koşulları ve profesyonel faaliyetleri ele alınmaktadır. İlk olarak, uzmanların çalıştıkları ulusal ve uluslararası firma ya da kulüpler, bu kurumlarda üstlendikleri görevler ve çalışma süreleri detaylandırılmaktadır. Ardından, uzmanların meslek yaşamlarında destek aldıkları ekip üyeleri (katırcılar, teknik personel, snowcat şoförleri vb.) ve bu ekiplerin üstlendikleri roller analiz edilmektedir. Ayrıca, uzmanların meslek hayatlarında karşılaştıkları kalıcı veya geçici sakatlık durumları, branşlarına göre sınıflandırılarak incelenmektedir. Bununla birlikte, ihtiyaç duyulduğunda bu uzmanların arama kurtarma faaliyetlerine katılıp katılmadıkları ve bilgi ve deneyimlerine başvurulma durumları değerlendirilmiştir. Etkinliklerde katılımcılar için zorunlu tutulan güvenlik malzemeleri ve bu malzemelerin sağlanma süreçleri de bu bölümde ele alınan konular arasında yer almaktadır. Son olarak, etkinlik öncesi katılımcılardan istenen risk yönetimi muvafakatnameleri ve bu belgelerin içerikleri üzerinde durulmuş, uzmanların görüşleri

doğrultusunda geliştirilmesi gereken unsurların neler olduğu tartışılmıştır. Bu bölüm, açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde güvenlik, risk yönetimi ve profesyonel destek mekanizmalarının nasıl işlediğini kapsamlı bir şekilde sunmaktadır.

3.3.3.1. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Uzmanlarının Çalıştıkları Firma/Kulüp, Çalışma Görevleri ve Süreleri

Heliski branşında yer alan uzmanlar, çoğunlukla ulusal ve uluslararası firmalarla işbirliği yaparak rehberlik, kayak tamirciliği, ve operasyon yönetimi gibi çeşitli görevlerde bulunmuşlardır. Heliski branşındaki uzmanlar, hem yerel firmalarda hem de global ölçekte tanınan şirketlerde çalışmış ve önemli görevlerde yer almışlardır.

Ulusal Firmalar: Heliski branşında çalışan uzmanlar, Türkiye merkezli firmalarla uzun süreli işbirliği yapmışlardır.

- *Turkey Heliski:* Bu firmada kayak tamircisi ve bölüm sorumlusu olarak görev yapan uzmanlar, 3 yıldan uzun süre bu pozisyonlarda çalışmışlardır.
- *Anatolian Heliski:* Türkiye merkezli bir firma olan Anatolian Heliski'de de rehberlik ve operasyon görevleri üstlenilmiştir.
- *Çaykur Rizespor ve Rize Belediyespor:* Bazı uzmanlar, bu kulüplerde gönüllü antrenörlük yapmış olup, toplamda 20 yıl boyunca sporla ilişkili çeşitli görevlerde bulunmuşlardır.

Uluslararası Firmalar: Heliski uzmanları, yurt dışında faaliyet gösteren firmalarda da görev almıştır.

- *Niki Stornig:* Bu Avusturya merkezli firma ile çalışan uzmanlar, uluslararası alanda da deneyim kazanmışlardır.
- *Uluslararası İşbirlikleri:* Heliski branşındaki uzmanların önemli bir kısmı, çeşitli uluslararası kayak ve dağcılık organizasyonlarında danışmanlık ve rehberlik görevlerinde bulunmuştur.

Heliski branşında yer alan uzmanlar, hem Türkiye'de hem de uluslararası platformlarda önemli görevler üstlenmişlerdir. Uzmanlar, özellikle operasyonel yönetim, rehberlik, ve kayak tamirciliği gibi teknik alanlarda çalışmışlardır. Bu da, heliski branşındaki uzmanların sadece yerel değil, aynı zamanda küresel ölçekte de tecrübe kazanmalarını sağlamıştır.

Dağ Kayağı branşında çalışan uzmanların görev aldıkları firmaları analiz ederken, ulusal ve uluslararası platformlarda faaliyet gösterdiklerini görmekteyiz. Bu branşta çalışan uzmanların bağlı oldukları firmalar ve rollerine bakıldığında, sektörde oldukça uzun yıllardır faaliyet gösterdikleri ve geniş bir iş ağına sahip oldukları göze çarpmaktadır. Aşağıda, Dağ Kayağı branşında çalışanların firmalar ve görevleri açısından detaylı bir analiz yer almaktadır:

Ulusal Firmalar: Birçok Dağ Kayağı uzmanı, Türkiye merkezli firmalarda çalışmakta veya bu firmalarla zaman zaman işbirliği yapmaktadır. Örneğin:

- Demavend Travel, Samistal Travel, Sobek Travel gibi firmalarla uzmanlar 2006 yılından beri rehberlik yapmaktadır.
- Alpin Tur gibi ulusal firmalarda rehberlik yapan uzmanlar 5 ila 13 yıldır bu alanda aktif olarak görev almaktadırlar.
- Samistal Tur, Sobek, Natta Travel gibi firmalarla zaman zaman rehberlik yapmaya devam eden uzmanlar, bu firmalarla dönemsel işbirliği içinde bulunmaktadırlar.

Uluslararası Firmalar: Uluslararası düzeyde ise uzmanların, çeşitli ülkelerdeki firmalarla işbirliği yaptıkları görülmektedir:

- Jagged Globe ve Kipling Travel gibi uluslararası firmalarla çalışan uzmanlar, bu firmalarla zaman zaman rehberlik görevleri üstlenmektedirler.
- Ayrıca, Polonya merkezli Ski Tour School ve Turkey Snowcats firmalarıyla 1 yıldır ortaklık yapan uzmanlar, hem Türkiye’de hem de yurt dışında faaliyet göstermektedirler.

Kendi İşini Yapan Uzmanlar: Bazı Dağ Kayağı uzmanları, kendi firmalarını kurmuş olup, uzun yıllardır sektörde hizmet vermektedirler. Örneğin:

- Alpin Tur’un sahibi olan bir uzman, 13 yıldır bu firma ile faaliyetlerine devam etmektedir.
- Başka bir uzman ise Turkey Snowcats firmasının sahibi olarak rehberlik ve işletme faaliyetlerini sürdürmektedir.

Eğitim ve Antrenörlük Faaliyetleri: Bazı uzmanlar, spor kulüpleri ve üniversite rekreasyon topluluklarında eğitmen ve antrenör olarak da görev yapmaktadırlar. Örneğin:

- Reşit Karabacak Spor Lisesi, Erzurum Gençlik Spor, Terra Anatolia gibi firmalarla uzun yıllardır işbirliği yapan uzmanlar, bu alanda eğitmenlik yapmaktadırlar.
- Aynı zamanda, UIAA Safe Com gibi uluslararası kuruluşlarda da uzmanlık görevleri yürütülmektedir.

Dağ Kayağı branşında yer alan uzmanlar, hem Türkiye’de hem de uluslararası firmalarda aktif olarak rehberlik, eğitmenlik ve işletme görevlerinde bulunmakta, sektörde uzun yıllar boyunca tecrübe kazanmışlardır. Hem ulusal hem de uluslararası işbirlikleri uzmanların profesyonel ağlarını genişletmelerine ve sektörde lider pozisyonlarda yer almalarına olanak sağlamaktadır.

Kano-Rafting branşında yer alan uzmanlar, genellikle ulusal federasyonlar, spor kulüpleri ve uluslararası organizasyonlarla uzun süreli işbirlikleri yapmışlardır. Bu branşta çalışan uzmanlar, hem antrenörlük hem de rehberlik görevlerinde önemli sorumluluklar üstlenmişlerdir.

Ulusal Firmalar ve Federasyonlar:

- *Türkiye Rafting Federasyonu ve Gençlik ve Spor Hizmetleri:* Kano-rafting branşındaki uzmanlar, milli takım antrenörlüğü ve baş antrenörlük gibi görevlerde bulunmuşlardır. Bu

görevler, uzmanların Türkiye genelindeki birçok bölgede faaliyet göstermelerini sağlamıştır.

- *Gelişmekte Olan Spor Branşları Federasyonu*: Bazı uzmanlar, 2 yıl milli sporcu, 7 yıl milli takımlar antrenörü olarak bu federasyon ile çalışmış, aynı zamanda Dünya Rafting Federasyonu (WRF) gibi uluslararası kuruluşlarda da görev almışlardır.

Uluslararası Firmalar ve Organizasyonlar:

- *USA Rehberlik Hizmetleri*: Uzmanlar, 15 yıl boyunca ABD'de rehberlik yapmış ve bu süre zarfında önemli deneyimler kazanmışlardır.
- *Dünya Rafting Federasyonu (WRF)*: Uzmanlar, uluslararası hakemlik ve müsabaka direktörlüğü gibi görevlerde bulunmuşlardır. Aynı zamanda Avrupa Şampiyonaları ve Dünya Şampiyonaları gibi büyük organizasyonlarda görev alarak uluslararası tecrübelerini artırmışlardır.

Kano-Rafting branşındaki uzmanlar, hem ulusal hem de uluslararası arenada çeşitli görevlerde bulunmuşlardır. Milli takım antrenörlüğünden uluslararası rehberlik hizmetlerine kadar geniş bir yelpazede görev almış olan uzmanlar, sektörde lider pozisyonlarda yer almışlardır. Ayrıca, uluslararası federasyonlardaki roller, uzmanların küresel ölçekte tanınmalarına katkı sağlamıştır.

Trekking branşında yer alan uzmanlar, yerel ve uluslararası firmalarda rehberlik ve eğitim görevlerinde bulunmuş, aynı zamanda akademik ve teknik direktörlük rollerini de üstlenmişlerdir. Bu branşta çalışan uzmanların bir kısmı, kulüpler ve federasyonlarla işbirliği yaparken, bir kısmı da bireysel rehberlik faaliyetlerinde bulunmaktadır.

Ulusal Firmalar ve Kulüpler:

- *Türkiye Dağcılık Federasyonu ve KDRK (Kaçkar Dağcılık ve Rafting Kulübü)*: Trekking branşında uzmanlaşmış birçok katılımcı, Türkiye'deki bu kulüplerde rehberlik ve teknik direktörlük görevlerini sürdürmektedir.
- *RİTUR*: Bazı uzmanlar, rehberlik ve dağcılık eğitmenliği görevlerini bu tür yerel firmalarda icra etmektedir. Bu firmalarda 8 yılı aşkın bir süre çalışmış olan rehberler, Türkiye'nin çeşitli dağlık bölgelerinde rehberlik yapmaktadırlar.

Uluslararası İşbirlikleri:

- *Şari Kulübü, Kosova Prizen*: Bu tür uluslararası kulüplerle çalışmış olan uzmanlar, teknik direktör olarak görev yapmışlardır. Uluslararası alanda da görev üstlenen bu rehberler, farklı ülkelerde de faaliyet göstermektedirler.
- *Verçenik Dağcılık İhtisas Spor Kulübü*: Rize ve Trabzon'da faaliyet gösteren bu kulüp, ihtisas sporları üzerine eğitimler ve rehberlik hizmetleri sağlamaktadır.

Trekking branşında yer alan uzmanlar, Türkiye Dağcılık Federasyonu gibi ulusal kulüplerin yanı sıra, uluslararası platformlarda da rehberlik ve teknik direktörlük yapmaktadırlar. Bu durum,

trekking branşındaki uzmanların geniş bir profesyonel ağ ile çalıştıklarını ve hem yerel hem de global alanda güçlü bir pozisyona sahip olduklarını göstermektedir.

Snowcat branşında yer alan uzmanlar, genellikle uluslararası işbirlikleri ve Türkiye'deki firmalarla çalışarak rehberlik ve operasyonel yönetim gibi çeşitli görevlerde bulunmuşlardır.

Ulusal ve Uluslararası Firmalar:

- *Turkey Snowcats:* Snowcat branşında çalışan uzmanların bir kısmı, Turkey Snowcats firmasında çalışmaktadır. Bu firma ile 1 yıldır rehberlik ve operasyonel yönetim görevlerinde bulunmuşlardır.
- *Ski Tour School (Polonya):* Bu firma ile de işbirliği yaparak rehberlik ve eğitmenlik yapan uzmanlar, uluslararası projelerde görev almışlardır.
- *Bağımsız Rehberlik:* Snowcat branşında yer alan bazı uzmanlar, zaman zaman uluslararası firmalarla işbirliği yaparak bağımsız rehberlik hizmetleri vermektedir. Örneğin, bazı uzmanlar çeşitli uluslararası tur şirketleri ile işbirliği yaparak rehberlik yapmış, ancak sürekli bir firmaya bağlı kalmadan görevlerini sürdürmüşlerdir.

Snowcat branşı uzmanları, ulusal ve uluslararası firmalarla işbirliği içinde olup, rehberlik, operasyonel yönetim ve eğitim alanlarında geniş bir yelpazede faaliyet göstermektedir. Uluslararası işbirlikleri, bu branşta çalışan uzmanların küresel anlamda deneyim kazanmasını sağlamış ve sektörde önemli bir yer edinmelerine katkıda bulunmuştur.

Genel Değerlendirme: Beş ana branş (Dağ Kayağı, Heliski, Kano-Rafting, Trekking, Snowcat) incelendiğinde, uzmanların geniş bir firma ağı ile işbirliği yaptığı ve hem ulusal hem de uluslararası düzeyde uzun yıllar boyunca çeşitli görevlerde buldukları görülmektedir. Her branşın kendine has görev tanımları ve işbirlikleri bulunmakta olup, uzmanlar sektörde lider pozisyonlarda yer almakta ve alanlarında büyük tecrübeler edinmişlerdir.

3.3.3.2. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Uzmanlarının Birlikte Çalıştığı Ekip Üyeleri

Bu analizde, açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde uzmanların, çeşitli branşlarda aldıkları ekip desteği ve yardım elemanlarının rollerine odaklanılmıştır. Beş ana branş olan Dağ Kayağı, Heliski, Kano-Rafting, Trekking ve Snowcat bağlamında, lojistik, güvenlik, teknik destek, rehberlik ve kamp organizasyonları gibi alanlarda faaliyet gösteren yardımcı personelin görevleri detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Analiz, her branşın kendine özgü operasyonel ihtiyaçlarına uygun olarak, ekip arkadaşlarının nasıl görev aldığına ve faaliyetlerin başarılı bir şekilde yürütülmesine olan katkılarına dikkat çekmektedir. Açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde uzmanlar, sık sık yardımcı personel ve destek ekiplerinden faydalanmaktadır. Bu destek ekipleri, özellikle lojistik, güvenlik, teknik ihtiyaçlar, taşıma ve kamp hizmetleri gibi önemli alanlarda uzmanlara yardımcı olmaktadır. Her branşta, faaliyetin türüne ve bölgenin koşullarına göre farklı roller üstlenen personel

bulunmaktadır. Aşağıda, beş ana branş (Dağ Kayağı, Heliski, Kano-Rafting, Trekking, Snowcat) bağlamında, yardım alınan ekip arkadaşlarının görevleri detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Dağ Kayağı Branşında Ekip Yardımı ve Destek

Dağ Kayağı branşında uzmanlar, genellikle dağ rehberliği ve zorlu doğa koşullarında faaliyet gösterdiklerinden, çeşitli yardımcı personelden destek almaktadırlar. Özellikle katırcılar, aşçılar ve lojistik personeli bu branşta önemli bir rol oynamaktadır. Ağrı Dağı gibi yüksek irtifalı dağlarda katırcılar, malzeme ve yiyecek taşımacılığı için kritik rol oynarken, aşçılar da kamplarda yiyecek hazırlığı ve organizasyonlarında yer almaktadır. Bazı uzmanlar snowtrack operatörleri ile çalışmakta, bu da özellikle kış koşullarında malzeme taşımacılığı ve güvenli geçişler için önem arz etmektedir. Ayrıca, bazı rehberler eğittikleri sporcuları da yardımcı olarak görevlendirmekte, dağcılık turlarında hem teknik hem de lojistik konularda destek almaktadırlar. Dağ Kayağı branşı, dağların zirvelerine tırmanarak kayak yapılan, fiziksel dayanıklılık gerektiren ve yüksek güvenlik riski taşıyan bir açık alan macera rekreasyonu faaliyetidir. Bu branşta uzmanlar, faaliyetlerini sorunsuz ve güvenli bir şekilde yürütmek için çeşitli destek personeli ile işbirliği yaparlar. Destek ekipleri, özellikle lojistik, teknik, güvenlik ve kamp hizmetlerinde kritik roller üstlenirler. Aşağıda, Dağ Kayağı branşındaki destek personelinin görevleri detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Katırcılar, dağ kayağı operasyonlarında malzeme ve ekipman taşımak için kullanılan en önemli destek unsurlarından biridir. Özellikle yüksek irtifa dağlarda (Ağrı Dağı, Kaçkar Dağları gibi), katırcılar, kayakçılar için gerekli malzemeleri ve yiyecekleri taşırlar. Katırcıların sağladığı lojistik destek, dağcılık faaliyetlerinde katılımcıların fiziksel yükünü hafifleterek tırmanışın daha güvenli ve rahat bir şekilde gerçekleştirilmesine katkıda bulunur. Katırcılar, kayakçılara malzemelerini kamp noktalarına güvenle taşıma konusunda büyük bir kolaylık sağladığından, dağ kayağı operasyonlarında sıklıkla başvuru bir destek hizmetidir. Özellikle kamp noktalarında kurulacak malzemelerin, yiyeceklerin ve teknik ekipmanların taşınması, katırcıların desteği ile yapılmaktadır. Dağ kayağı operasyonlarında aşçılar, katılımcıların beslenme ihtiyaçlarını karşılamak ve uzun süreli tırmanışlarda enerji sağlamalarına yardımcı olmak için görev yaparlar. Kamplı kayak turlarında, aşçılar, kamp alanında yiyeceklerin hazırlanması ve organizasyonunu sağlarlar. Özellikle yüksek irtifa tırmanışlarında ve zorlu kış koşullarında, doğru beslenme ve yeterli enerji alımı, katılımcıların performansı ve güvenliği açısından büyük önem taşır. Aşçılar, dağ kayağı operasyonlarının konforlu ve sorunsuz bir şekilde devam edebilmesi için yemeklerin hazırlanması ve servis edilmesi gibi görevlerle ilgilenirler. Bu da katılımcıların enerjilerini yüksek tutmalarını ve fiziksel dayanıklılıklarını korumalarını sağlar. Snowtrack operatörleri, özellikle kış koşullarında kullanılan kar paletli araçları yönetir ve katılımcıların güvenli bir şekilde dağların zirvesine ulaşmalarını sağlarlar. Snowtrack (veya snowcat) araçları, karlı ve buzlu arazilerde kayakçılar ve ekipmanları taşımak için kullanılır. Operatörler, zorlu kış koşullarında bu araçları ustalıklı kullanarak kayakçıların güvenliğini sağlarlar. Bu araçlar, malzeme ve ekipmanların taşınmasında ve kamp alanlarının lojistik ihtiyaçlarının karşılanmasında

da önemli bir rol oynar. Snowtrack operatörlerinin deneyimi ve yetenekleri, kayakçıların ve ekipmanların güvenli bir şekilde dağa taşınmasını sağlar. Lojistik personeli, dağ kayağı faaliyetlerinde malzeme taşıma, kamp organizasyonu ve teknik destek sağlama gibi görevlerde yer alır. Dağ kayağı operasyonları sırasında katılımcıların ihtiyaç duyduğu ekipmanların taşınması, kamp alanlarının kurulması ve malzeme temini gibi lojistik işler, bu personelin sorumluluğundadır. Lojistik personeli, özellikle zorlu dağ koşullarında ve uzun süreli kayak turlarında operasyonların sorunsuz bir şekilde yürütülmesini sağlar. Aynı zamanda, kamp alanlarının düzenlenmesi, yiyecek ve içeceklerin dağıtılması ve kayak malzemelerinin güvenli bir şekilde taşınması gibi kritik görevlerde aktif rol oynarlar. Rehber yardımcıları ve eğitmenler, dağ kayağı operasyonlarında rehberlerin işini kolaylaştıran ve katılımcıların güvenliğini sağlayan kişiler olarak görev yaparlar. Yardımcı rehberler, özellikle büyük gruplarda rehberin sorumluluğunu paylaşarak grubun güvenli bir şekilde ilerlemesini sağlarlar. Eğitmenler ise, katılımcılara kayak teknikleri ve dağcılık bilgileri konusunda rehberlik ederek operasyonun eğitimsel boyutunu desteklerler. Rehber yardımcıları, gruptaki katılımcıların güvenliğini sağlama, teknik konularda destek verme ve kayak sırasında karşılaşılabilecek olası zorluklarla başa çıkma gibi görevlerde bulunurlar. Bu destek, büyük gruplarda operasyonun daha güvenli ve etkin bir şekilde yürütülmesine katkı sağlar. Kurtarma personeli, dağ kayağı operasyonlarında güvenliğin sağlanmasında önemli bir rol oynar. Yüksek irtifalarda ve zorlu koşullarda yapılan kayak turlarında olası kazalar veya acil durumlar için kurtarma ekipleri hazır bulunur. Rescue personeli, kayakçılara hızlı müdahale edebilir ve gerekirse kazazedeleri güvenli bir bölgeye tahliye edebilirler. Kurtarma ekipleri, dağ kayağı sırasında karşılaşılabilecek her türlü acil duruma karşı eğitilmiş olup, özellikle kayakçıların güvenliğini sağlama konusunda uzmanlaşmış kişilerdir. Bu ekip, ilk yardım, tahliye ve acil müdahale konularında görev alarak operasyonların güvenli bir şekilde yürütülmesini sağlar. Dağ kayağı operasyonlarında kamp ve organizasyon sorumluları, kamp yerlerinin kurulması, malzemelerin taşınması ve kamp alanındaki güvenlik önlemlerinin alınması gibi görevlerde bulunurlar. Kamp sorumluları, malzemelerin taşınması, yiyeceklerin hazırlanması ve kamp alanında gerekli düzenlemelerin yapılması gibi operasyonel işlerle ilgilenir. Bu kişiler, özellikle uzun süreli kayak turlarında kampın konforlu ve güvenli bir şekilde organize edilmesini sağlar. Ayrıca, kamp alanlarında teknik ihtiyaçların karşılanması, malzeme dağıtımı ve kamp güvenliği gibi kritik görevler de kamp sorumlularının sorumluluğundadır. Dağ kayağı branşında faaliyet gösteren uzmanlar, güvenli ve sorunsuz bir operasyon yürütmek için geniş bir destek ekibi ile çalışmaktadır. Katırcılar, aşçılar, snowtrack operatörleri, lojistik personeli, rehber yardımcıları, kurtarma personeli ve kamp organizatörleri gibi çeşitli destek personeli, dağ kayağı operasyonlarının her aşamasında görev alarak güvenliğin, lojistiğin ve operasyonel ihtiyaçların karşılanmasına katkı sağlar. Bu ekiplerin her biri, dağ kayağı faaliyetlerinin başarılı bir şekilde yürütülmesinde önemli bir rol oynar.

Heliski Branşında Ekip Yardımı ve Destek

Heliski branşında uzmanlar, teknik ve operasyonel açıdan büyük ekiplerle çalışmaktadır. Özellikle helikopter pilotları, lojistik ekipler ve bölgesel rehberler, bu branşta kritik destek sağlamakta ve operasyonların sorunsuz bir şekilde yürütülmesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, helikopter lojistik ekipleri, uçuş ve güvenlik konusunda büyük rol oynamaktadır. Bölgesel rehberler, yerel bilgilerini paylaşarak faaliyetlerin daha güvenli ve verimli geçmesini sağlarken, teknik ekipler ise helikopterin iniş, kalkış ve operasyonlarının güvenliğini sağlamaktadırlar. *Heliski* branşında, bu tür büyük ölçekli lojistik destek ekipleri olmadan faaliyetlerin gerçekleştirilmesi oldukça zordur. *Heliski* branşı, dağların zirvesine helikopterle çıkılarak kayak yapılan oldukça teknik ve riskli bir açık alan macera rekreasyonu faaliyeti olduğundan, geniş bir lojistik destek ekibine ihtiyaç duymaktadır. Bu branşta uzmanlar, operasyonel ve güvenlik açısından büyük ekiplerle çalışmaktadır. Destek rollerinin her biri, heliski operasyonlarının güvenli, etkin ve başarılı bir şekilde yürütülmesine doğrudan katkıda bulunmaktadır. *Heliski* operasyonlarında helikopter pilotları, en kritik destek rollerinden birini üstlenmektedir. Pilotlar, kayakçıları güvenli bir şekilde dağların zirvesine taşıyarak operasyonun temelini oluşturur. Pilotların hava koşullarını doğru analiz edebilmesi, riskli arazilere iniş-kalkış yapabilmesi ve kayakçıları uygun bölgelere bırakması operasyonun başarısı için büyük önem taşımaktadır. Helikopter pilotları, yüksek risk içeren dağlık alanlarda güvenli uçuşları gerçekleştirmekte ve acil durumlara müdahale edebilme becerisine sahip olmalıdır. Helikopter operasyonlarının güvenli ve sorunsuz ilerlemesi için lojistik ve teknik destek ekipleri önemli bir rol oynamaktadır. *Heliski* operasyonlarında kullanılan helikopterlerin bakımı, yakıt ikmali ve operasyonel hazırlıkları bu ekiplerin sorumluluğundadır. Ayrıca, iniş ve kalkış bölgelerinin hazırlanması, kayakçıların güvenliği için uygun yerlerin seçilmesi ve gerektiğinde kurtarma ekiplerinin hazır bulundurulması da bu ekiplere bağlıdır. Teknik ekipler, helikopterin ve diğer araçların her türlü bakımını yaparak operasyonun kesintisiz devam etmesini sağlarlar. *Heliski* operasyonlarında bölgesel rehberler ve yerel personel, özellikle coğrafi bilgi ve bölge koşulları hakkında önemli katkılar sağlar. Yerel rehberler, dağlık bölgelerin topografik özelliklerini ve hava koşullarını yakından bilmektedirler. Bu bilgi, helikopter pilotlarının iniş noktalarını seçmelerine yardımcı olurken, kayakçılar için en güvenli kayak rotalarının belirlenmesini sağlar. Ayrıca, yerel personel lojistik ve malzeme taşıma gibi operasyonel işlerde de aktif rol alır. Helikopter lojistik ekibi, operasyonun hava ve kara koordinasyonunu sağlamada görev alır. Helikopter lojistik ekibi, helikopterin zamanlamasını, iniş kalkış noktalarını ve acil durum planlarını organize eder. Aynı zamanda hava trafiğinin ve bölgedeki diğer hava araçlarının güvenliği için gerekli önlemleri alır. Bu ekip, kayakçılar helikopterle taşındığı için güvenli iniş-kalkış bölgelerinin hazırlanmasından da sorumludur. *Heliski* faaliyetleri dağcılık ve kayak gibi yüksek riskli sporları içerdiğinden, acil durumlar için kurtarma ekipleri hazır bulundurulmaktadır. Rescue personeli, herhangi bir kayak kazasında ya da hava koşullarına bağlı olumsuz durumlarda kayakçıları kurtarmak için müdahale

eder. Helikopterin inemeyeceği bölgelerde kayakçıları güvenli alanlara taşıma, ilk yardım sağlama ve gerektiğinde tıbbi müdahale için helikopterle tahliyelerini organize eder. Helikopter operasyonları için teknik ekip, helikopterin bakım ve onarımını üstlenir. Bu ekip, helikopterin mekanik aksamalarını, iletişim ve navigasyon sistemlerini kontrol ederek operasyonun her aşamasının sorunsuz ilerlemesini sağlar. Teknik ekibin bu katkıları, heliski operasyonlarının güvenli bir şekilde devam edebilmesi için elzemdir. Heliski operasyonlarının sürekliliği ve lojistik ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için bölgesel tedarikçiler de önemli bir rol oynar. Bu tedarikçiler, özellikle dağlarda kullanılan malzemelerin ve yiyeceklerin temin edilmesi gibi görevlerde bulunurlar. Operasyon sırasında konaklama ve yemek hizmetlerinin de sağlanması, tedarikçilerin sorumluluğundadır. Heliski branşında, operasyonların güvenli ve başarılı bir şekilde yürütülebilmesi için geniş bir destek ekibi kritik rol oynamaktadır. Pilotlar, lojistik ve teknik ekipler, yerel rehberler, kurtarma personeli ve tedarikçiler gibi farklı roller, operasyonların her aşamasında yer almakta ve faaliyetlerin verimli bir şekilde yürütülmesine katkı sağlamaktadır. Her bir ekip üyesi, kendi uzmanlık alanında heliski operasyonlarının güvenliğini ve etkinliğini artırmak için önemli görevler üstlenmektedir.

Kano-Rafting Branşında Ekip Yardımı ve Destek

Kano-Rafting branşı, güvenlik ve rehberlik açısından yoğun destek gerektiren bir faaliyettir. Özellikle nehir güvenlikçileri, şoförler, rehberler ve çevirmenler bu branşta önemli görevler üstlenmektedirler. Nehirde güvenliği sağlamak için yerleştirilen ekipler, rafting sırasında olası kazaların önlenmesi ve müdahale edilmesi için kritik bir rol oynamaktadır. Uluslararası müşterilerle çalışırken, özellikle İngilizce bilmeyen turistler için çevirmenler de büyük önem taşımaktadır. Bunun yanında, Dünya Rafting Federasyonu (WRF) başkanı ve teknik ekibi gibi daha üst düzey destek grupları da büyük organizasyonlarda görev almıştır. Bu uzmanlar, ulusal ve uluslararası müsabakalarda da çeşitli rollerde görev yaparak rafting etkinliklerinin başarılı bir şekilde yürütülmesine katkıda bulunmuşlardır. Kano-Rafting branşı, nehirlerde ve akarsularda gerçekleştirilen, güvenlik ve rehberlik açısından yoğun destek gerektiren bir açık alan macera rekreasyonu faaliyeti olarak öne çıkar. Bu branşta faaliyet gösteren uzmanlar, çeşitli ekiplerle işbirliği yaparak operasyonların güvenli ve başarılı bir şekilde yürütülmesini sağlarlar. Kano-Rafting branşında ekip desteği, rehberler, güvenlik ekipleri, çevirmenler, şoförler ve teknik ekipler gibi farklı roller üstlenmiş kişilerden oluşur. Aşağıda, bu branştaki destek personelinin görevleri ve sorumlulukları detaylı olarak açıklanmaktadır. Nehir güvenlik ekipleri, kano-rafting faaliyetlerinde en kritik destek unsurlarından biridir. Akarsu sporlarının doğası gereği, su seviyesindeki ani değişiklikler, güçlü akıntılar ve kaya gibi doğal engeller güvenlik riskleri taşır. Güvenlik ekipleri, rafting sırasında katılımcıların güvenliğini sağlamak için belirli noktalarda pozisyon alır ve olası kazalar, devrilmeler veya suya düşme gibi durumlarda hızla müdahale edebilmek için hazır bulunur. Nehir güvenlik ekipleri, genellikle riskli bölgelerde can yeleği, halat ve kurtarma ekipmanları ile donatılır ve kazazedelere hızlı müdahale etmek için sürekli gözetim altında çalışırlar. Bu ekiplerin

önceden belirlenmiş güvenli geçiş noktaları ve çıkış stratejileri ile faaliyetin başarılı bir şekilde yürütülmesine büyük katkısı vardır. Rehberler, kano-rafting faaliyetlerinde katılımcılara eşlik eden ve faaliyetin güvenli bir şekilde yürütülmesini sağlayan profesyonellerdir. Rehberler, akarsuyun yapısını, zorluk derecesini ve olası tehlikeleri çok iyi bilen kişilerdir ve bu sayede katılımcıların güvenliğini maksimum düzeyde sağlarlar. Rehberler aynı zamanda, nehirde doğru yönlendirme yaparak, güvenli rotaların takip edilmesini sağlar ve akıntıların güçlü olduğu yerlerde katılımcılara rehberlik ederler. Birçok rehber, hem yerel hem de uluslararası kano-rafting federasyonları tarafından sertifikalandırılmış olup, nehirlerde karşılaşılabilecek tehlikelere karşı gerekli eğitimleri almıştır. Rehberlerin öncülüğünde faaliyet gösteren gruplar, su sporları konusunda eğitim almakta ve rafting süresince rehberin verdiği talimatlara göre hareket ederek güvenliği en üst düzeye çıkarmaktadır. Uluslararası kano-rafting faaliyetlerinde, farklı ülkelerden gelen katılımcılar için çevirmenler önemli bir destek unsurudur. Özellikle İngilizce bilmeyen veya yerel dilde iletişim kuramayan katılımcılar için çevirmenler, rehberlerin verdiği güvenlik talimatlarının ve genel yönlendirmelerin doğru bir şekilde anlaşılmasını sağlar. Çevirmenler, rehberin direktiflerini anında tercüme ederek katılımcılar arasında dil bariyerinin ortadan kalkmasını sağlar. Aynı zamanda, faaliyet sırasında teknik bilgi ve güvenlik kuralları ile ilgili önemli bilgilerin eksiksiz bir şekilde aktarılmasına yardımcı olurlar. Bu durum, kano-rafting gibi yüksek risk içeren sporlarda özellikle büyük bir önem taşır. Şoförler, kano-rafting faaliyetlerinde lojistik destek sağlayan önemli bir unsurdur. Nehirdeki faaliyetlerin başlangıç ve bitiş noktalarına ulaşımın sağlanmasında, ekipmanların taşınmasında ve katılımcıların güvenli bir şekilde transfer edilmesinde büyük rol oynarlar. Şoförler, katılımcıları nehre taşıırken ve faaliyetin sonunda başlangıç noktasına geri getirirken güvenli ulaşımı sağlarlar. Bazı şoförler, rafting botları ve ekipmanları taşımak için özel donanımlı araçlar kullanırlar. Ayrıca, acil durumlarda katılımcıların hızlı bir şekilde taşınması gerektiğinde, şoförler güvenilir ve hızlı bir nakliye hizmeti sunar. Dünya Rafting Federasyonu (WRF) ve ulusal rafting federasyonları, büyük kano-rafting organizasyonlarında önemli rol oynayan kuruluşlardır. WRF Başkanı, genel sekreter ve teknik ekipler, kano-rafting faaliyetlerinin uluslararası standartlara uygun şekilde yürütülmesini sağlarlar. Teknik ekipler, organizasyonlarda kullanılan ekipmanların kontrol edilmesi, güvenlik prosedürlerinin uygulanması ve rehberlerin yönlendirilmesi gibi görevlerde bulunurlar. Ayrıca, federasyonlar ulusal ve uluslararası yarışmalarda görev alarak güvenlik ve kuralların uygulanmasını sağlar. WRF teknik ekibi, aynı zamanda profesyonel rafting yarışmalarında parkur güvenliği, ekipman denetimi ve kurtarma operasyonlarının yönetiminden sorumludur. Bazı kano-rafting operasyonlarında taşımacılık personeli ve bölgesel yardımcı personel görev alır. Nehir kıyısındaki lojistik ihtiyaçları karşılamak, malzeme ve yiyecek temini sağlamak gibi görevlerde yer alan bu personel, operasyonun sorunsuz ilerlemesine katkı sağlar. Ayrıca, bazı faaliyetlerde katırcılar ve yerel taşıyıcılar da malzeme taşımacılığı için görev yapmaktadırlar. Kano-rafting branşında faaliyet gösteren uzmanlar, güvenliğin ve faaliyetin etkinliğinin sağlanması için geniş bir destek ekibi ile

çalışmaktadır. Nehir güvenlik ekipleri, rehberler, çevirmenler, şoförler, teknik ekipler ve WRF destek personeli gibi farklı roller üstlenen ekipler, kano-rafting faaliyetlerinin güvenli bir şekilde yürütülmesine katkı sağlamaktadır. Her bir destek rolü, kano-rafting operasyonlarının başarısı için kritik öneme sahip olup, katılımcıların güvenliğini ve faaliyetin profesyonelce yürütülmesini sağlamaktadır.

Trekking Branşında Ekip Yardımı ve Destek

Trekking branşında, özellikle zorlu ve uzun süreli dağ yürüyüşlerinde katırcılar, bölgesel rehberler ve şoförler gibi destek personelleri büyük rol oynamaktadır. Katırcılar, özellikle yüksek dağlık alanlarda malzemelerin taşınmasında kritik bir görev üstlenirken, şoförler ise ulaşım ve lojistik desteği sağlamaktadır. Bazı uzmanlar, büyük trekking organizasyonlarında yardımcı rehberler ve kamp organizasyonları için destek almaktadır. Ayrıca, bölgesel rehberler ve yöre halkı, yerel koşullara hâkim oldukları için trekking rotalarının güvenliğini ve etkinliğini sağlamada önemli bir rol oynamaktadır. Trekking branşında genellikle lojistik ve rehberlik alanlarında geniş bir destek ekibi ile çalışılmaktadır. Trekking branşı, özellikle dağlık ve zorlu arazilerde yapılan uzun yürüyüş faaliyetlerini kapsar. Bu faaliyetler, katılımcıların güvenliğini ve etkin bir şekilde ilerleyişini sağlamak için çeşitli lojistik ve teknik destek ekipleri gerektirir. Trekking faaliyetlerinde, uzmanlar genellikle katırcılar, rehberler, şoförler ve diğer destek personeliyle işbirliği içinde çalışırlar. Bu destek ekipleri, faaliyetin her aşamasında operasyonların başarılı bir şekilde yürütülmesini sağlamak için önemli görevler üstlenir. Katırcılar, trekking faaliyetlerinde en kritik destek rollerinden birini üstlenir. Dağlık bölgelerde malzeme ve ekipmanların taşınmasında büyük rol oynayan katırcılar, kamp malzemeleri, yiyecek ve diğer lojistik unsurların dağ yürüyüşü sırasında güvenli bir şekilde taşınmasını sağlar. Özellikle yüksek irtifa dağ yürüyüşlerinde, yol koşullarının zorlayıcı olduğu bölgelerde katırcılar, malzemelerin hızlı ve güvenli bir şekilde kamp alanlarına ulaşmasında önemli bir role sahiptir. Katırcılar, özellikle Ağrı Dağı, Kaçkar Dağları gibi yüksek irtifa ve zorlayıcı koşullarda trekking yapan gruplar için vazgeçilmez bir destek unsurudur. Bu kişilerin sağladığı lojistik destek, katılımcıların fiziksel yükünü hafifletir ve yürüyüşlerin daha etkin ve güvenli bir şekilde ilerlemesini sağlar. Bölgesel rehberler, trekking faaliyetlerinde yerel bilgi ve coğrafi uzmanlık sağlayan önemli ekip üyeleridir. Rehberler, trekking rotasının zorluk derecesini, hava koşullarını ve bölgenin doğal tehlikelerini yakından bildikleri için faaliyetin güvenli bir şekilde gerçekleşmesinde büyük rol oynar. Özellikle dağlık alanlarda güvenli rotaların belirlenmesi, yerel rehberlerin tecrübeleri ve bilgileri sayesinde mümkün olur. Bölgesel rehberler ayrıca katılımcılara doğanın korunması, bölgenin kültürel ve doğal zenginlikleri hakkında bilgi vererek trekking faaliyetinin hem eğitimsel hem de kültürel yönünü desteklerler. Yerel rehberlerin bölgeye özgü bilgileri, trekking sırasında olası riskleri en aza indirmeye yardımcı olur. Yardımcı rehberler, trekking sırasında ana rehberlere destek sağlayarak katılımcıların güvenliğini ve rahatlığını temin ederler. Yardımcı rehberler, genellikle büyük gruplarda rehberin katılımcılara yeterince ilgi

göstermesini sağlamak için ek güvenlik ve rehberlik hizmeti sunar. Yardımcı rehberler ayrıca katılımcıların yürüyüş sırasında karşılaşılabilecekleri zorluklara (örneğin yaralanmalar, yorgunluk vb.) hızlı müdahale edebilirler. Trekking sırasında yardımcı rehberler, grup güvenliğini sağlamak, rotayı kontrol etmek ve grubu düzenli aralıklarla bilgilendirmek gibi görevlerde aktif rol oynarlar. Bu rol, özellikle büyük trekking gruplarında veya zorlu rotalarda güvenliği artıran önemli bir katkıdır. Şoförler, trekking faaliyetlerinin lojistik desteğinde önemli bir yer tutar. Genellikle trekking başlangıç ve bitiş noktalarına ulaşım için kullanılan araçların sürücüleridirler. Trekking rotasına yakın bölgelerdeki lojistik malzemelerin ve katılımcıların taşınmasında şoförler büyük rol oynar. Ayrıca, acil durumlarda hızlı bir şekilde tahliye gerektiren durumlarda şoförler kurtarma ve nakliye hizmeti de sağlarlar. Trekking sırasında şoförler, lojistik ekipmanların taşınmasını organize eder ve katılımcıların güvenli bir şekilde başlangıç noktasına geri dönmesini sağlar. Bu yüzden trekking rotalarının zorluk derecesine ve uzunluğuna göre, şoförlerin güvenilir ve deneyimli olması büyük önem taşır. Kamp organizatörleri, trekking faaliyetlerinde geçici kamp alanlarının kurulması, malzemelerin yerleştirilmesi ve yiyeceklerin hazırlanması gibi görevlerde önemli bir rol oynar. Trekking sırasında, uzun yürüyüşlerde dinlenme ve konaklama için kurulan kamplar, uzman organizatörler tarafından düzenlenir. Kamp organizatörleri, yiyecek ve içecek temini, kamp alanlarının güvenliği ve temizliğinin sağlanması gibi işlerle ilgilenirler. Bu kişiler, dağlık bölgelerde kamp yapılacak yerlerin belirlenmesi ve lojistiğin etkin bir şekilde yürütülmesi açısından uzmanlık sunarlar. Ayrıca, kampın kurulumu ve sökümü, trekking faaliyetlerinin başarısı için kritik olan zaman yönetiminin etkin bir şekilde yapılmasına katkıda bulunur. Trekking faaliyetleri sırasında bazı uzmanlar, teknik personel ve dağcılık eğitmenlerinden de destek alır. Teknik personel, özellikle zorlu trekking rotalarında, yürüyüşe katılan ekipmanların doğru şekilde kullanılması ve teknik konularda yardım sağlar. Dağcılık eğitmenleri ise trekking gruplarına, özellikle güvenlik önlemleri ve dağcılık teknikleri konusunda rehberlik eder. Bu eğitmenler, rotanın zorluklarına göre katılımcılara ip güvenlik sistemleri, tırmanma teknikleri ve ilk yardım gibi konularda rehberlik ederek güvenli bir trekking deneyimi sağlarlar. Teknik personel ayrıca, dağ yürüyüşü sırasında olası acil durumlara hızlı müdahale için gerekli olan teçhizatın kullanımında da uzmanlık sağlar. Trekking branşında faaliyet gösteren uzmanlar, geniş bir destek ekibi ile çalışmaktadır. Katırcılar, bölgesel rehberler, yardımcı rehberler, şoförler, kamp organizatörleri ve teknik personel gibi çeşitli ekip arkadaşları, trekking faaliyetlerinin güvenli ve etkin bir şekilde yürütülmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Trekking faaliyetlerinin başarılı olabilmesi için lojistik, rehberlik ve güvenlik gibi kritik alanlarda destek sağlayan bu personel, uzmanların faaliyetlerini daha güvenli, verimli ve konforlu bir şekilde gerçekleştirmelerine olanak tanımaktadır.

Snowcat Branşında Ekip Yardımı ve Destek

Snowcat branşında ise snowcat operatörleri, lojistik personeli ve teknik ekipler faaliyetin en önemli destek elemanlarıdır. Snowcat operatörleri, özellikle kış sporları ve malzeme taşımacılığı için

vazgeçilmez bir role sahiptirler. Ayrıca, lojistik personeli, özellikle dağcılık ve kış sporlarında gereken malzemelerin taşınmasında ve organizasyonlarda görev olarak operasyonların sorunsuz bir şekilde yürütülmesini sağlar. Bazı uzmanlar, snowcat operasyonları sırasında rescue (kurtarma) personeli ve dağcılık antrenörlerinden destek almaktadır. Bu destek, acil durumlarda hızlı müdahaleyi sağlarken, etkinliklerin güvenli bir şekilde gerçekleşmesini temin eder. Açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde yer alan uzmanlar, geniş bir yardımcı ekip ağıyla çalışmaktadır. Dağ Kayağı, Heliski, Kano-Rafting, Trekking ve Snowcat branşlarında, her branşa özgü yardımcı personel ve ekip arkadaşları bulunmaktadır. Bu ekipler, özellikle lojistik, güvenlik, rehberlik ve kamp organizasyonları gibi alanlarda büyük rol oynamakta ve faaliyetlerin başarılı bir şekilde yürütülmesine önemli katkılarda bulunmaktadır. Snowcat branşı, kış sporları ve dağcılık faaliyetlerinde önemli bir lojistik ve teknik destek gerektiren bir branştır. Snowcat, genellikle zorlu kış koşullarında ulaşım ve malzeme taşımacılığı için kullanılan paletli kar araçlarıyla yapılan faaliyetleri kapsar. Bu branşta uzmanlar, çeşitli ekip arkadaşlarından destek olarak operasyonların güvenli ve etkin bir şekilde yürütülmesini sağlarlar. Snowcat faaliyetlerinde çalışan destek ekipleri, özellikle lojistik, teknik operasyonlar, güvenlik ve kurtarma alanlarında kritik roller üstlenirler. Snowcat branşındaki en önemli destek rollerinden biri snowcat operatörleridir. Operatörler, kar ve buz kaplı zorlu arazilerde snowcat araçlarını kullanarak ulaşım ve malzeme taşımacılığını sağlarlar. Snowcat operatörleri, kış koşullarında güvenli ve etkin bir ulaşımın sağlanması için araçların manevra kabiliyetini ve teknik bilgilerini kullanarak operasyonları yürütürler. Bu araçlar genellikle kayakçıları, malzemeleri ve teknik ekipmanları güvenli bir şekilde dağlık bölgelere taşımak için kullanılır. Lojistik personeli, snowcat operasyonlarında önemli bir destek sağlar. Bu personel, snowcat araçlarıyla taşınacak malzemelerin, ekipmanların ve yiyeceklerin organizasyonunu yapar. Özellikle yüksek dağlardaki kamplara yapılacak lojistik destek, snowcat operasyonları sırasında kritik bir rol oynar. Lojistik personeli, malzemelerin uygun şekilde yüklenmesini, taşınmasını ve kamp bölgelerine ulaşmasını koordine eder. Teknik ekip, snowcat operasyonlarının sorunsuz bir şekilde ilerlemesini sağlamak için araçların bakımını ve tamirini üstlenir. Snowcat araçları, zorlu kış koşullarında yoğun bir şekilde kullanıldığı için teknik arızaların oluşma riski yüksektir. Teknik ekip, bu araçların bakımını yaparak, operasyon sırasında oluşabilecek aksaklıkların önüne geçer. Ayrıca, araçların yakıt ikmali ve mekanik kontrolleri de teknik ekip tarafından düzenli olarak yapılır. Kurtarma ve güvenlik personeli, snowcat operasyonlarında güvenliğin sağlanmasında kritik bir rol oynar. Özellikle zorlu hava koşullarında ve riskli dağ bölgelerinde faaliyet gösteren snowcat araçları için güvenlik ve kurtarma planları önceden hazırlanır. Rescue personeli, acil durumlarda kayakçıların veya ekip üyelerinin güvenliğini sağlamak için müdahale eder. Bu ekip, gerektiğinde kazazedeleri kurtarma, ilk yardım sağlama ve snowcat araçlarıyla güvenli bölgelere tahliye görevlerini üstlenir. Snowcat operasyonlarında bazen dağcılık antrenörleri ve eğitmenler de görev alır. Bu personel, özellikle dağcılık faaliyetleri sırasında ekibe teknik bilgi sağlar ve gerektiğinde ekibi yönlendirir.

Dağcılık antrenörleri, zorlu arazilerde güvenli geçişlerin nasıl yapılacağı, kamp alanlarının nasıl düzenleneceği ve teknik malzemenin nasıl kullanılacağı konusunda uzmanlığa sahiptirler. Eğitimciler de snowcat operasyonlarında güvenlik prosedürlerinin ve dağcılık kurallarının uygulanmasını sağlarlar. Kamp organizasyonu ve yönetimi snowcat operasyonlarının önemli bir parçasıdır. Snowcat araçlarıyla taşınan ekipman ve malzemeler, genellikle dağlık bölgelerde kurulan kamplara götürülür. Kamp organizasyonu sorumluları, kamp yerlerinin kurulmasından, yiyecek ve içecek temininden ve kamp alanının güvenliğinin sağlanmasından sorumludur. Kamp sorumluları, snowcat araçlarının kamp alanına malzeme taşımalarını organize eder ve kamp boyunca operasyonun sorunsuz bir şekilde devam etmesine yardımcı olur. Snowcat branşında yapılan faaliyetler, geniş bir ekip desteği ile yürütülmektedir. Snowcat operatörleri, lojistik personeli, teknik ekip, güvenlik ve kurtarma personeli, dağcılık antrenörleri ve kamp organizasyonu sorumluları bu operasyonların her aşamasında görev alır. Her ekip üyesi, snowcat operasyonlarının güvenli, etkin ve sorunsuz bir şekilde yürütülmesi için önemli bir rol oynar. Snowcat operasyonları genellikle zorlu kış koşullarında yapıldığından, bu destek ekiplerinin katkıları operasyonların başarısı için büyük bir öneme sahiptir.

3.3.3.3. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Uzmanlarının Kalıcı/Geçici Yaşadıkları Sakatlık Bilgileri

Dağ Kayağı Branşı Sakatlık Analizi

Dağ Kayağı branşında çalışan uzmanlar, genellikle diz bölgesi sakatlıklarına daha sık maruz kalmaktadır. En yaygın sakatlık türü, ön çapraz bağ kopması olarak dikkat çekmektedir. Bazı uzmanlar kayak rehberliği sırasında bu sakatlığı yaşamış ve iyileşme süreçlerinin ardından mesleklerine sorunsuz devam edebilmiştir. Özellikle zor doğa koşullarında gerçekleşen bu faaliyet, yoğun fiziksel güç gerektirdiği için diz, bacak ve genel eklem yaralanmalarına yol açabilmektedir. Örneğin, bir uzman, ön sol çapraz bağının kopması sonucu sakatlık yaşadığını, ancak sonrasında bu sorunun tamamen çözüldüğünü belirtmiştir. Bununla birlikte, diğer birçok uzman herhangi bir sakatlık yaşamadan mesleklerini sürdürmektedir.

Heliski Branşı Sakatlık Analizi

Heliski branşı, dağ kayağına benzer şekilde yüksek hız ve zorlu doğa koşullarına sahip olduğu için, diz bölgesi sakatlıkları öne çıkmaktadır. Birçok uzman bu branşta dizlerde aşırı zorlanma, sıvı kaybı, ağrı ve zaman zaman iç kanamalar yaşamıştır. Ayrıca, ön çapraz bağ kopmaları da sık görülen sakatlıklar arasında yer almaktadır. Örneğin, bir uzman kayak sırasında ön çapraz bağının kopması sonucu ciddi bir sakatlık yaşamış ancak iyileşmiştir. Bununla birlikte, bazı heliski uzmanları meslek hayatları boyunca herhangi bir sakatlık yaşamadan faaliyetlerini sürdürebilmiştir.

Kano-Rafting Branşı Sakatlık Analizi

Kano-Rafting branşında, su sporlarına özgü sakatlıklar rapor edilmektedir. Çoğu uzman bu branşta sakatlık yaşamamış olsa da, bazıları özellikle kaburga çatlakları gibi fiziksel zedelenmeler

yaşamıştır. Bu tür sporlar sırasında, suyun akışı ve akarsuyun zorlayıcı doğası nedeniyle göğüs ve kaburga bölgesinde yaralanmalar olabilmektedir. Ancak, genel olarak kano-rafting uzmanları, ciddi ve kalıcı sakatlıklar yaşamadan mesleklerini sürdürebilmektedir.

Trekking Branşı Sakatlık Analizi

Trekking branşında faaliyet gösteren uzmanların büyük çoğunluğu, uzun süreli yürüyüşler ve zorlu dağ tırmanışlarına rağmen ciddi sakatlıklar yaşamamışlardır. Bununla birlikte, bazı uzmanlar uzun yıllar boyunca devam eden trekking faaliyetleri sonucu dizlerinde hassasiyet ve zaman zaman ağrı gibi şikayetler yaşamıştır. Bu şikayetler, genellikle aşırı yorgunluk veya zorlayıcı yürüyüşler sonucu oluşan hafif yaralanmalarla sınırlı kalmaktadır. Ancak, trekking branşında ciddi sakatlık raporları oldukça seyrek görülmektedir.

Snowcat Branşı Sakatlık Analizi

Snowcat branşı, kar üzerinde gerçekleştirilen faaliyetlerle bağlantılı olduğundan, uzmanlar arasında özellikle diz ve eklem sakatlıkları rapor edilmiştir. Örneğin, bir uzman, snowcat operasyonları sırasında sol dizinde ön çapraz bağ kopması yaşamış ve uzun süreli bir iyileşme sürecinden sonra mesleğine geri dönmüştür. Ayrıca, bazı uzmanlar omuz, diz, kalça ve el bileği gibi bölgelerde yumuşak doku zedelenmeleri ve eklem yaralanmaları yaşamışlardır. Snowcat faaliyetleri zorlu doğa koşullarında gerçekleştiği için, bu tür sakatlıklar sıklıkla görülmektedir. Burada branşın doğasına uygun olarak uzmanların karşılaştıkları sakatlık türlerini ele alınmıştır. Dağ Kayağı ve Heliski branşları, özellikle diz bölgesinde ciddi sakatlıklara yol açarken, Kano-Rafting ve Trekking gibi branşlarda sakatlık riski nispeten daha düşüktür. Snowcat branşı ise, hem diz hem de eklem sakatlıklarının görüldüğü bir branş olarak öne çıkmaktadır.

3. 3. 3. 4. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Uzmanlarından İhtiyaç Durumunda Arama Kurtarma Faaliyetleri için Bilgi Alınma Durumu

Açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri doğa koşullarında ve genellikle zorlu arazilerde gerçekleştiği için, uzmanların arama kurtarma operasyonlarına olan bilgi ve deneyimleri büyük önem taşımaktadır. Dağ Kayağı, Heliski, Kano-Rafting, Trekking ve Snowcat gibi yüksek riskli branşlar, doğa sporlarının zorluğuna bağlı olarak sıkça tehlikeli durumlarla karşı karşıya kalınan alanlardır. Bu branşlarda uzmanlık yapan profesyonellerin arama kurtarma faaliyetlerine katkı sunması, güvenliğin sağlanması açısından kritik öneme sahiptir. Aşağıda, beş ana branş bağlamında bu soruya verilen yanıtlar analiz edilmiştir.

Dağ Kayağı branşında faaliyet gösteren uzmanlar, arama kurtarma operasyonlarına sıklıkla katkı sunmaktadırlar. Hemen hemen tüm dağ kayağı uzmanları, ihtiyaç duyulduğunda bilgilerine başvurulduğunu belirtmiştir. Bu uzmanların çoğu, dağcılık ve yüksek irtifa koşullarında edindikleri tecrübeler nedeniyle arama kurtarma ekipleriyle yakın işbirliği içerisinde. Ayrıca, bazı uzmanlar,

geçmişte Türkiye Dağcılık Federasyonu Arama Kurtarma Kurulu gibi resmi kuruluşlarda görev almış, arama kurtarma operasyonlarının yönetilmesine aktif olarak katkıda bulunmuşlardır. Dağ kayağı uzmanlarının yerel ve ulusal arama kurtarma ekiplerinde sağladıkları destek, branşın doğası gereği yaygın bir uygulamadır.

Heliski branşında da benzer şekilde, uzmanların arama kurtarma bilgi ve deneyimlerine sıkça başvurulmaktadır. Heliski, yüksek riskli bir doğa sporu olduğundan, özellikle yüksek hızda ve zorlu arazilerde yapılan faaliyetler sırasında tehlikeli durumlar yaşanabilmektedir. Helikopterle yapılan arama kurtarma operasyonlarında uzmanlar, hava koşulları, rota bilgisi ve kurtarma teknikleri konusunda bilgi sunmaktadırlar. Heliski branşında görev alan birçok uzman, bu tür operasyonlarda arama kurtarma ekiplerine yardımcı olmakta ve kritik durumlarda aktif rol oynamaktadır.

Kano-Rafting branşı, su sporlarına özgü riskler barındırdığı için özellikle su altı ve su üstü arama kurtarma operasyonlarında uzmanlık gerektirir. Bu branşta bazı uzmanlar, nehirdeki kaybolma, boğulma ya da suya düşme gibi tehlikeler karşısında arama kurtarma ekiplerine bilgi sunmaktadır. Özellikle su sporlarıyla ilgili uzmanlar, yerel coğrafi bilgi, nehir güvenliği ve su altı kurtarma teknikleri konusunda katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte, bazı kano-rafting uzmanları, meslek hayatlarında arama kurtarma operasyonlarına çok fazla dahil olmadıklarını ifade etmişlerdir. Ancak bu branşta, su güvenliği ve kurtarma faaliyetlerine belirli zamanlarda başvurulmaktadır.

Trekking branşı, daha uzun süreli ve düşük yoğunluklu bir doğa aktivitesi olsa da, zorlu koşullarda trekking yapan uzmanların arama kurtarma operasyonlarına katkı sağladığı görülmektedir. Trekking uzmanları, yerel bölge bilgisi, rotaların güvenliği ve doğada hayatta kalma konusunda sahip oldukları deneyimlerle arama kurtarma ekiplerine destek sağlamaktadır. Birçok trekking uzmanı, arama kurtarma operasyonlarına katıldığını veya bilgi sağladığını belirtmiştir. Özellikle tehlikeli dağlık arazilerde yürüyüş yaparken, kaybolma ya da yaralanma durumlarında trekking uzmanları bu tür operasyonların ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

Snowcat branşında çalışan uzmanlar da, arama kurtarma operasyonlarında aktif rol almaktadırlar. Bu branş, özellikle kış koşullarında gerçekleştirilen operasyonlarla ilişkilidir ve snowcat operatörleri, zorlu kış koşullarında arama kurtarma ekiplerine lojistik ve teknik destek sağlayabilirler. Snowcat araçları, malzeme taşıma ve kurtarma operasyonlarında kullanılmakta, bu da snowcat uzmanlarının arama kurtarma operasyonlarında kilit bir rol oynamasını sağlamaktadır.

Beş ana branşta faaliyet gösteren uzmanların büyük çoğunluğu, arama kurtarma operasyonlarına bilgi ve deneyimleriyle katkıda bulunmakta veya ihtiyaç duyulduğunda bu tür operasyonlara dahil edilmektedir. Dağ Kayağı ve Heliski branşları, yüksek riskli doğa sporları olmaları nedeniyle arama kurtarma operasyonlarında daha sık rol alırken, Kano-Rafting ve Trekking branşları da belirli durumlarda bu operasyonlara katkı sunmaktadır. Snowcat branşı ise, özellikle zorlu kış koşullarında lojistik destek sağlayarak arama kurtarma operasyonlarına önemli katkılarda bulunmaktadır.

3. 3. 3. 5. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Uzmanlarının Etkinliklerde Zorunlu Tuttukları Malzemeler

Açık alan macera rekreasyonu branşlarında güvenlik en önemli önceliklerden biri olduğundan, çeşitli güvenlik malzemeleri zorunlu tutulmakta ve katılımcılardan bu ekipmanları temin etmeleri beklenmektedir. Bununla birlikte, bazı durumlarda katılımcılar gerekli ekipmanları getiremediklerinde, uzmanlar tarafından sağlanan malzemelerle güvenlik önlemleri tamamlanmaktadır. Aşağıda, beş ana branş bağlamında güvenlik ekipmanlarına yönelik yaklaşımlar ve zorunluluklar detaylı olarak ele alınmıştır.

Dağ Kayağı branşında çığ riski ve zorlu doğa koşulları nedeniyle güvenlik ekipmanları kritik öneme sahiptir. En yaygın zorunlu malzemeler arasında çığ sinyal cihazı, çığ sondası, kar küreği ve airbag çanta bulunmaktadır. Bu ekipmanlar, çığ altında kalan kişilerin hızlıca bulunmasını ve kurtarılmasını sağlayan en temel güvenlik unsurlarıdır. Uzmanlar genellikle katılımcılardan bu malzemeleri getirmelerini beklemekte, ancak eksik olması durumunda kendileri de bu ekipmanları sağlayabilmektedir. Bazı rehberler, katılımcılara güvenlik eğitimi vererek bu malzemelerin kullanımını da öğretmektedir. Güvenliğin en üst düzeyde tutulması amacıyla, eksik güvenlik ekipmanları bulunan katılımcılar etkinliklere kabul edilmemektedir.

Heliski branşı, yüksek hızda ve zorlu kış koşullarında yapılan bir faaliyet olduğundan, güvenlik önlemleri bu branşta da büyük önem taşımaktadır. ABS çanta, çığ sondası, çığ sinyal cihazı, kar küreği ve ilk yardım seti gibi malzemeler zorunlu tutulmaktadır. Bu malzemeler, çığ tehlikesine karşı katılımcıların güvenliğini sağlamak ve olası bir acil durumda hızlı müdahale etmek amacıyla kullanılır. Katılımcıların bu ekipmanları temin edememesi durumunda, genellikle rehberler veya organizasyon firmaları tarafından malzemeler temin edilmekte ya da kiralanmaktadır. Heliski branşında güvenlik, hem malzeme açısından hem de katılımcıların bu ekipmanları doğru kullanma becerileri açısından büyük bir titizlikle ele alınmaktadır.

Kano-Rafting branşında, su sporlarına özgü güvenlik ekipmanları zorunlu tutulmaktadır. Kask, yüzdürgeç, kurtarma ipi, nehir bıçağı, neopren elbise ve düdük gibi malzemeler su üstü güvenliğini sağlamak için kritik öneme sahiptir. Ayrıca, güvenlik açısından ilk yardım seti ve karabina gibi teknik kurtarma malzemeleri de rafting sırasında kullanılmaktadır. Çoğu durumda katılımcılardan bu malzemeleri getirmeleri beklenirken, eksik malzemeler uzmanlar tarafından sağlanmaktadır. Bu branşta, özellikle nehir güvenliği ve kurtarma becerileri büyük önem taşımaktadır. Rehberler, acil durumlar için her zaman yanlarında teknik kurtarma malzemeleri bulundurmakta ve güvenlik standartlarına sıkı sıkıya uymaktadır.

Trekking branşı daha düşük riskli gibi görünse de, zorlu rotalar ve doğa koşulları nedeniyle güvenlik önlemleri burada da önemlidir. Kask, tırmanış ipi, emniyet kemeri, baston ve uygun kıyafetler gibi kişisel koruyucu donanımlar trekking sırasında zorunlu tutulmaktadır. Trekking faaliyeti sırasında kullanılan teknik malzemeler, rotanın zorluk derecesine ve hava şartlarına göre

değişiklik göstermektedir. İlk yardım çantası, GPS cihazı ve teknik malzemeler uzmanlar tarafından sağlanmakta, katılımcıların eksik ekipmanları tamamlanmaktadır. Güvenlik her zaman ön planda tutulmakta ve özellikle dağlık arazilerde, gerekli güvenlik malzemelerinin eksiksiz olması sağlanmaktadır.

Snowcat branşında, kış koşullarında güvenliği sağlamak için çeşitli güvenlik malzemeleri zorunlu tutulur. Kask, airbag çanta, çığ sondası, kar küreği gibi ekipmanlar bu branşta en yaygın kullanılan güvenlik malzemeleridir. Ayrıca, *snowcat* operasyonlarında teknik ekipmanlar da kullanılarak katılımcıların güvenliği en üst düzeyde sağlanmaktadır. Eksik ekipman durumunda, uzmanlar veya organizasyon firmaları gerekli güvenlik malzemelerini sağlayarak katılımcıların güvenliğini garanti altına alır. *Snowcat* faaliyetlerinde, çığ riski yüksek olduğu için güvenlik malzemelerinin kullanımı büyük önem taşır.

Her bir branşta güvenlik ekipmanları faaliyetin doğasına uygun olarak zorunlu tutulmakta ve güvenliğin sağlanması amacıyla eksik malzemeler uzmanlar tarafından temin edilmektedir. Dağ Kayağı ve Heliski branşlarında çığ riski nedeniyle çığ sondası, çığ sinyal cihazı ve airbag çanta gibi malzemeler kritik öneme sahipken, Kano-Rafting branşında su güvenliği için kask, yüzdürgeç ve kurtarma malzemeleri zorunlu tutulmaktadır. Trekking ve *Snowcat* branşlarında ise, rotanın zorluk derecesine ve hava koşullarına göre farklı teknik güvenlik malzemeleri kullanılarak katılımcıların güvenliği sağlanmaktadır.

3. 3. 3. 6. Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting Uzmanlarının Etkinlik Öncesi Risk Yönetimi Muvafakatnamesi İsteme Durumu ve Muvafakatname İçerinde Geliştirilmesi Gerekilen Unsurlar

Açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri, doğa sporlarının zorlu doğası ve potansiyel tehlikelerinden dolayı risk yönetimi ve katılımcılardan alınan muvafakatnamelerle güvence altına alınmaktadır. Bu tür etkinliklerde, katılımcıların faaliyet sırasında karşılaşılabilecekleri riskleri kabul ettiklerine dair imzaladıkları belgeler, hem güvenlik hem de hukuki açıdan önem taşımaktadır. Beş ana branş bağlamında bu belgelerin nasıl ele alındığı, içeriği ve geliştirilmesi gereken yönler aşağıda detaylı olarak açıklanmıştır.

Dağ Kayağı branşında, katılımcılardan risk yönetimi ve güvenlik protokollerine dair muvafakatnameler talep edilmektedir. Bu belgeler, faaliyetin ekstrem doğası nedeniyle çığ, düşme ve sakatlanma gibi olası riskleri içermektedir. Uzmanlar, bu risklerin belgede net bir şekilde tanımlandığını ve katılımcıların bu riskleri kabul ettiklerini beyan ettiklerini belirtmektedir. Dağ kayağı uzmanları, genellikle bu tür belgelerin zorunlu olduğunu ve katılımcıların etkinliğe katılmadan önce bu formu imzaladıklarını vurgulamaktadır. Ancak, bazı uzmanlar bu belgelerin adli süreçlerde tam bir koruma sağlamadığını ve daha kapsamlı bir hukuki güvenceye ihtiyaç olduğunu

ifade etmektedir. Özellikle Türkiye'de bu tür ekstrem sporlarla ilgili yasal altyapının güçlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Heliski branşı, ekstrem doğa sporları arasında yer aldığı için risk yönetim muvafakatnameleri burada da büyük önem taşımaktadır. Heliski faaliyetleri sırasında çığ, hava koşullarına bağlı iptaller ve uçuş güvenliği gibi risklerin belgede yer alması zorunludur. Bazı uzmanlar, heliski yapılan ülkelerde (Kanada, Avrupa gibi) bu belgelerin yasal çerçeveler doğrultusunda düzenlendiğini ve güvenlik standartlarının devlet tarafından belirlendiğini ifade etmektedir. Ancak Türkiye'de bu tür kapsamlı bir yasal çerçevenin henüz bulunmaması, uzmanlar tarafından eksiklik olarak değerlendirilmiştir. Katılımcıların çığ, düşme ve diğer tehlikeler konusunda bilgilendirildiği ve bu riskleri kabul ettiğine dair belgelerin düzenli olarak imzalandığı belirtilmiştir. Ancak bu belgelerin daha geniş bir hukuki koruma sağlamak için geliştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Kano-Rafting branşında da risk yönetimi muvafakatnameleri kullanılmaktadır. Özellikle nehirde meydana gelebilecek olası kazalar, yüzme bilme durumu, sağlık problemleri ve rehberin talimatlarına uyulması gibi önemli konular belgede yer almaktadır. Rehberler, bu belgelerin hem katılımcılar hem de kendileri için bir ciddiyet oluşturduğunu ve güvenliğin sağlanması açısından büyük önem taşıdığını belirtmektedir. Ancak, bazı uzmanlar, bu belgeleri her etkinlikte kullanmadıklarını veya yeterli düzeyde uygulamadıklarını ifade etmiştir. Kano-Rafting branşında, sağlık ve güvenlik bilgileri ile birlikte, katılımcıların fiziksel ve zihinsel uygunluğunu değerlendiren bir sistemin daha kapsamlı hale getirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Trekking branşında, risk yönetim muvafakatnamelerinin kullanımı daha sınırlıdır. Bazı uzmanlar, bu belgeleri sadece belli organizasyonlar için zorunlu tutarken, diğerleri bu belgelerin düzenli olarak kullanılmadığını belirtmiştir. Trekking etkinliklerinde sigorta ve güvenlik altyapısının eksikliği, uzmanlar tarafından eleştirilmiştir. Özellikle Türkiye'de dağcılık rehberlerinin sigorta kapsamına alınmaması, trekking branşında önemli bir güvenlik açığı olarak değerlendirilmiştir. Katılımcılardan alınan muvafakatnameler genellikle sağlık durumu ve etkinliğin riskleri hakkında bilgilendirme içermektedir, ancak bu belgelerin kapsamı genellikle sınırlıdır. Trekking branşında, daha kapsamlı bir sigorta ve güvence sistemi oluşturulması gerekliliği uzmanlar tarafından vurgulanmıştır.

Snowcat branşında da, diğer kış sporları branşları gibi çığ riski ve zorlu kış koşulları nedeniyle risk yönetim belgeleri zorunlu tutulmaktadır. Snowcat operatörleri, özellikle çığ tehlikesi ve araçların kullanımıyla ilgili risklerin katılımcılara net bir şekilde anlatıldığı ve kabul ettirildiği belgeler imzalamaktadırlar. Katılımcılar, bu belgelerdeki güvenlik talimatlarını kabul ettiklerini ve sorumluluğu üstlendiklerini beyan etmektedirler. Snowcat branşında uzmanlar, bu belgelerin daha da geliştirilebileceğini ve özellikle kış sporlarına yönelik risklerin daha kapsamlı bir şekilde düzenlenmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Açık alan macera rekreasyonu branşlarında risk yönetimi muvafakatnameleri, güvenliğin sağlanması ve katılımcıların faaliyetlerdeki riskleri kabul

etmeleri açısından önemli bir araçtır. Dağ Kayağı ve Heliski branşlarında risk yönetimi daha detaylı bir şekilde ele alınırken, Kano-Rafting, Trekking ve Snowcat branşlarında belgelerin kapsamı ve uygulaması branşa göre farklılık göstermektedir. Genel olarak, bu tür belgelerin kapsamının genişletilmesi ve özellikle Türkiye'de bu faaliyetlerle ilgili yasal altyapının güçlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Risk yönetimi muvafakatnamelerinin geliştirilmesi ve düzenlenmesi önerileri, bazı branşlarda daha fazla ön plana çıkmıştır. Dağ Kayağı, Heliski, Kano-Rafting ve Trekking branşlarında uzmanlar, bu belgelerin daha kapsamlı ve etkili hale getirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Aşağıda hangi branşlarda bu belge için düzenleme önerilerinin yapıldığı belirtilmiştir:

- *Dağ Kayağı* branşında faaliyet gösteren uzmanlar, bu belgelerin kapsamlı bir şekilde hazırlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Özellikle ekstrem bir spor olan dağ kayağı faaliyetlerinde, belgelerin riskleri daha net bir şekilde tanımlaması ve katılımcıları olası tehlikeler konusunda daha bilinçli hale getirmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bazı uzmanlar, Türkiye'de bu belgelerin yasal süreçlerde tam koruma sağlamadığını, bu nedenle belge içeriklerinin yasal açıdan daha güçlü hale getirilmesini önermişlerdir.
- *Heliski* branşı, yüksek risk içeren ekstrem bir doğa sporu olduğundan, risk yönetimi belgelerinin daha gelişmiş olması gerektiği belirtilmiştir. Heliski yapılan diğer ülkelerde (Kanada ve Avrupa gibi) bu belgelerin devlet tarafından belirlenen yasal çerçeveler doğrultusunda düzenlendiği ifade edilmiştir. Ancak Türkiye'de bu tür kapsamlı düzenlemelerin olmaması, uzmanlar tarafından eksiklik olarak değerlendirilmiştir. Bu nedenle, heliski branşında kullanılan belgelerin daha fazla güvence ve koruma sağlayacak şekilde geliştirilmesi önerilmiştir.
- *Kano-Rafting* branşında, rehberler ve uzmanlar, özellikle sağlık durumu, yüzme bilme ve katılımcıların fiziksel yeterliliklerine dair belgelerin daha detaylı ve kapsamlı hale getirilmesini önermiştir. Nehirde meydana gelebilecek olası kazaların risklerinin daha net tanımlanması gerektiği belirtilmiş ve mevcut belgelerin sağlık ve güvenlik açısından geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.
- *Trekking* branşında, özellikle sigorta ve güvenlik altyapısının eksikliği dile getirilmiştir. Rehberlerin sigorta kapsamı dışında bırakılması, güvenlik önlemlerinin yetersiz kalmasına neden olabilmektedir. Uzmanlar, trekking branşında kullanılan muvafakatnamelerin, katılımcıların riskleri kabul etmelerini sağlayan belgelerle desteklenmesi gerektiğini ve daha kapsamlı bir sigorta sistemine ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir.

Dağ Kayağı, Heliski, Kano-Rafting ve Trekking branşlarında risk yönetimi muvafakatnamelerinin geliştirilmesi gerektiği vurgulanmış, belgelerin daha kapsamlı ve yasal açıdan koruyucu hale getirilmesi önerilmiştir.

3. 4. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

3. 4. 1. Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanları Demografik Bilgi Formu

Bölüm 1: Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanında Uzman Bilgileri

Bu bölümde, katılımcıların kişisel bilgileri ve sektörel uzmanlıkları sorgulanmaktadır. Katılımcıların, açık alan macera rekreasyonu alanındaki hangi branşlarda hizmet verdikleri (dağ kayağı, trekking, kano-rafting, heliski, snowcat gibi), bu branşlarda çalıştıkları süre, cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları ve eğitim düzeyleri gibi temel demografik bilgileri alınmaktadır. Bu bilgiler, katılımcıların sektördeki deneyim seviyelerini ve uzmanlık alanlarını değerlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Ayrıca, katılımcıların yabancı dil bilgileri de sorgulanmakta ve özellikle uluslararası alanda hizmet veren uzmanların dil yeterlilikleri analiz edilmektedir (EK-2).

Bu bölümde sorulan sorular şunlardır:

1. Hangi açık alan macera rekreasyonu branşında hizmet vermektесiniz?
2. Bu branştaki hizmet yılınız nedir?
3. Cinsiyetiniz nedir?
4. Yaşınız nedir?
5. Medeni durumunuz nedir?
6. Eğitim düzeyiniz nedir? (Ortaokul, Lise, Lisans, Yüksek Lisans, Doktora)
7. Mesleğiniz nedir?
8. Meslek yılınız nedir?
9. Bildiğiniz yabancı diller nelerdir? Yabancı dil seviyenizi nasıl tanımlarsınız? (Konuşma, anlama, yazma)
10. Hizmet verirken tercümana ihtiyaç duyuyor musunuz?

Bu sorular, katılımcıların sektördeki uzmanlıklarını ve deneyimlerini net bir şekilde anlamamıza yardımcı olacaktır.

Bölüm 2: Katılımcıların Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanındaki Uzmanlık Deneyimleri

Bu bölümde, katılımcıların açık alan macera rekreasyonu alanındaki pratik deneyimleri ve hizmet verdikleri süreçlerle ilgili daha detaylı bilgiler edinilmektedir. Katılımcıların hangi hizmetleri sundukları (rehberlik, konaklama, danışmanlık vb.), hizmet verdikleri ülkeler ve bölgeler, hizmet verdikleri kişilerin sayısı ve hedef kitleleri hakkında bilgiler toplanmaktadır. Ayrıca, katılımcılara hizmet verdikleri kişilerin sosyo-ekonomik profili ve eğitim düzeyleri hakkında bilgi verip vermedikleri de sorulmaktadır (EK-2).

Bu bölümde sorulan sorular şunlardır:

1. Açık alan macera rekreasyonu alanında hangi hizmetleri veriyorsunuz? (rehberlik, konaklama, danışmanlık vb.)
2. Hangi ülke veya bölgelerde bu hizmetleri vermektесiniz?

3. Branşınızla ilgili olarak dünya çapında en iyi hizmet verilen ilk üç ülke veya bölgeyi sıralar mısınız?
4. Yıl içinde hangi aylarda hizmet vermektесiniz?
5. Hizmet verdiğiniz ortalama yıllık kişi sayısı nedir?
6. Bugüne kadar hizmet verdiğiniz toplam kişi sayısı nedir?
7. Verdiğiniz hizmetin kişi başına düşen değeri ne kadardır? (Euro cinsinden)
8. Bireysel kişilere mi yoksa gruplara mı hizmet vermektесiniz?
9. Hizmet alan kişiler sizlere nasıl ulaşmaktadır? (Tur şirketleri, sosyal medya, şahsi iletişim, yakın çevre vb.)
10. Hizmet verdiğiniz kişilerin sosyo-ekonomik ve eğitim seviyesi hakkında bilgi verebilir misiniz?
11. Verdiğiniz bir turluk hizmetin süresi ne kadar olmaktadır?
12. Branşınızla ilgili olarak ürettiğiniz yazılı kaynaklar var mı? (Kitap, makale vb.) Varsa adlarını belirtir misiniz? (EK-2). Bu sorular, katılımcıların sektördeki hizmet verme deneyimlerini daha ayrıntılı bir şekilde anlamamıza olanak tanıyacaktır.

Bölüm 3: Uzmanların Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanında Ekip Tercihi ve Risk Faktörleri

Bu bölümde, açık alan macera rekreasyonu hizmetlerinde yer alan ekip çalışmaları ve risk yönetimi süreçleri hakkında bilgi edinilmektedir. Katılımcıların çalıştıkları firmalar veya kulüpler, ekip arkadaşlarıyla yaptıkları işbirlikleri, karşılaştıkları riskler ve bu risklere karşı aldıkları önlemler sorgulanmaktadır. Ayrıca, etkinliklerde kullanılan güvenlik malzemeleri ve etkinlik öncesinde alınan risk yönetimi önlemleri ile ilgili sorular sorulmaktadır (Ek-2).

Bu bölümde sorulan sorular şunlardır:

1. Çalıştığınız ulusal/uluslararası firma veya kulüp var mı? Hangi firmada hangi görevde çalıştınız? Ne kadar süreyle çalıştınız?
2. Çalışırken ekip arkadaşlarınızla işbirliği yapıyor musunuz? Yardım aldığınız ekip arkadaşlarınız varsa, görevlerini açıklar mısınız? (Katırcı, teknik personel, snowtrak şoförü vb.)
3. Meslek hayatınızda kalıcı ya da geçici bir sakatlık yaşadınız mı? Yaşadıysanız, nedir?
4. Branşınızda arama-kurtarma etkinliklerinde bilginize başvuruluyor mu?
5. Etkinliklerinizde hangi güvenlik malzemelerini zorunlu tutuyorsunuz? Katılımcıların getirmemesi gereken malzemeleri siz mi sağlıyorsunuz?
6. Etkinlik öncesinde risk yönetim muvafakatnamesi talep ediyor musunuz? Bu belgenin içeriği hakkında bilgi verir misiniz ve bu belgenin geliştirilmesi gereken yönler hakkında görüşleriniz nelerdir?

Bu sorular, açık alan macera rekreasyonu alanındaki hizmetlerin güvenlik, ekip çalışması ve risk yönetimi yönlerinin analiz edilmesine olanak sağlayacaktır (EK-2). Toplanan demografik ve sektörel veriler, Kaçkar Bölgesi'ndeki açık alan macera rekreasyonu hizmetlerinin daha iyi anlaşılmasına ve bu alandaki yönetim modelinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Katılımcılardan alınan yanıtlar, bölgedeki mevcut durumun analiz edilmesine ve gelecekteki stratejik iyileştirmelere ışık tutacaktır.

3. 4. 2. Kalite Fonksiyon Göçerimi Görüşme Formu: Kalite Unsurları, Beklentiler, Öneriler, Memnuniyet Düzeyi, Rakip Faaliyetle Karşılaştırma Yapılması

Bu form, katılımcıların açık alan macera rekreasyonu hizmetlerinde daha başarılı bir performans sergileyebilmek ve müşteri memnuniyetini artırmak amacıyla ihtiyaçlar ve bu ihtiyaçlara yönelik teknik çözüm önerilerinin değerlendirilmesine yönelik hazırlanmıştır. Kalite Fonksiyon Göçerimi yaklaşımı, katılımcıların hizmet sağlama sürecindeki beklentilerini tespit etmeyi ve bu beklentilere uygun teknik çözümler geliştirmeyi hedefler. Bu sayede, hizmet kalitesini iyileştirerek sektördeki rekabet avantajını artırma amacı hedeflenmektedir.

Formun Bölümleri ve Soruların Açıklamaları:

1. Kısım: İstek ve Beklentilerin Belirlenmesi

Katılımcılardan, hizmet verdikleri açık alan macera rekreasyonu branşında daha başarılı bir hizmet sunabilmek için beklentilerini ve ihtiyaçlarını sıralamaları istenmektedir. Bu beklentiler, açık alan macera etkinliklerini daha verimli ve memnuniyet verici kılacak unsurlar olabilir.

Her bir beklenti veya ihtiyaç için katılımcılar, önem derecelerini 1 ile 5 arasında puanlayarak değerlendireceklerdir. Bu puanlama, katılımcıların hangi ihtiyaçların daha kritik olduğunu belirlemelerine yardımcı olur.

Sorular: Hangi beklentiler veya ihtiyaçlar hizmetin kalitesini arttırmak adına önemlidir? (Örneğin, güvenlik önlemleri, ekipman kalitesi, deneyimli personel vb.) Önemini 1 ile 5 arasında nasıl değerlendirirsiniz?

2. Kısım: Teknik Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi

Katılımcılardan, önceki kısımda belirledikleri ihtiyaçlara yönelik teknik çözüm önerileri yazmaları istenmektedir. Bu çözüm önerileri, hizmetin daha verimli hale gelmesi ve katılımcıların beklentilerine en uygun şekilde karşılık verilmesi amacıyla geliştirilmiş olmalıdır.

Katılımcılar, her bir teknik çözüm önerisinin ne kadar önemli olduğunu 1 ile 5 arasında puanlayacaklardır. Bu puanlama, hangi çözüm önerilerinin hizmet kalitesini en fazla iyileştireceğini belirlemede etkili olacaktır.

Sorular: Belirlediğiniz ihtiyaçlara yönelik teknik çözüm önerileriniz nelerdir? Hangi çözüm önerileri daha yüksek önceliğe sahiptir? Önemini 1 ile 5 arasında nasıl değerlendirirsiniz?

3. Kısım: Memnuniyet Düzeyinin Değerlendirilmesi

Katılımcılara, kendi hizmetlerinden mevcut memnuniyet düzeylerini değerlendirmeleri istenmektedir. Bu değerlendirme, katılımcıların hizmetlerinin ne kadar tatmin edici olduğunu ölçmek amacıyla yapılmaktadır. Memnuniyet, 1 (en düşük) ile 5 (en yüksek) arasında bir puanla derecelendirilecektir.

Sorular: Şu anda verdiğiniz hizmetin kalitesi ve katılımcı memnuniyeti sizce nasıl? Hizmetin memnuniyet düzeyini 1 ile 5 arasında nasıl değerlendirirsiniz?

4. Kısım: Rakip Karşılaştırması

Bu kısımda, katılımcılardan verdikleri hizmetin, aynı alanda rekabet ettikleri başka bir hizmet ile karşılaştırılması istenmektedir. Burada amaç, katılımcıların kendi hizmetlerinin rekabetçi başarı düzeyini belirlemektir. Belirledikleri ihtiyaçlar doğrultusunda, rakip bir hizmetin başarı düzeyi ile kendi hizmetlerinin başarı düzeyini karşılaştırarak bir değerlendirme yapacaklardır. Katılımcılar, bu karşılaştırma için her bir beklenti için başarı seviyesini 1 (en düşük) ile 5 (en yüksek) arasında puanlayacaklardır.

Sorular: Seçtiğiniz rakip hizmetin başarı düzeyini, belirlediğiniz ihtiyaçlar doğrultusunda nasıl değerlendirirsiniz?

Katılımcılara Sorulan Soruların Genel Özeti:

1. İstek ve Beklentiler:

Katılımcılardan, hizmet verdikleri açık alan macera rekreasyonu branşındaki istek ve beklentilerini sıralamaları istenmektedir. Beklentiler, hizmetin başarılı olabilmesi için gerekli olan unsurlar olup, her beklentiye önem derecesi verilecektir.

2. Tekni Çözüm Önerileri:

Katılımcılardan, belirtilen istek ve beklentilere yönelik teknik çözüm önerileri sunmaları istenmektedir. Bu öneriler, hizmetin kalitesini artıracak ve beklentileri karşılayacak şekilde olmalıdır. Her çözüm önerisinin önemi puanlanacaktır.

3. Memnuniyet Düzeyi:

Katılımcılara, kendi hizmetlerinin mevcut memnuniyet düzeyini değerlendirmeleri istenmektedir. Bu değerlendirme, katılımcıların sağladıkları hizmetin müşteriler tarafından ne kadar beğenildiğini anlamalarına yardımcı olacaktır.

4. Rakip Karşılaştırması:

Katılımcılardan, hizmet verdikleri alanda seçtikleri bir rakip ile kendi hizmetlerini, belirledikleri beklentiler doğrultusunda karşılaştırmaları istenmektedir. Bu karşılaştırma, katılımcıların sektördeki rekabetçi başarı düzeylerini analiz etmelerine olanak tanıyacaktır.

Bu formda yer alan sorular, katılımcıların açık alan macera rekreasyonu hizmetlerinin iyileştirilmesine yönelik ihtiyaçlarını, bu ihtiyaçlara uygun teknik çözümleri ve mevcut memnuniyet seviyelerini analiz etmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, sektördeki rekabetçi başarıyı değerlendirmek

için rakiplerle yapılan karşılaştırmalar, hizmetin nasıl geliştirilebileceğine dair önemli bilgiler sunacaktır (EK-4).

3. 4. 3. Pestel Görüşme Formu: Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonunda Siyasi, Ekonomik, Sosyolojik, Teknolojik, Çevresel ve Yasal Dış Faktörlerin Etkisi

Siyasi ve Politik Faktörler (P - Political):

- Kaçkar Bölgesi'nde açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri, yerel ve merkezi yönetimlerin politikaları doğrultusunda nasıl etkilenmektedir? Örneğin, vergi politikaları, mali düzenlemeler, turizm politikaları, güvenlik önlemleri, kamu düzeni gibi unsurlar bu faaliyetleri nasıl şekillendirmektedir? Bu faktörlerin Kuzey ve Güney bölgeleri arasındaki farklılıklar nelerdir?
- Bu bağlamda, hangi düzenleyici, iyileştirici veya geliştirmeci adımlar atılabilir?

Ekonomik Faktörler (E - Economical):

- Kaçkar Bölgesi'ndeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri üzerinde ekonomik faktörlerin etkisi nasıldır? İstihdam oranları, gelir düzeyi, maliyet yapıları, döviz kurları, yatırım fırsatları gibi ekonomik unsurların faaliyetler üzerindeki rolü nedir? Ayrıca, kuzey ve güney bölgelerinde ekonomik faktörlerin etkileri arasında belirgin bir fark var mıdır?
- Bu faktörlere yönelik ne tür önlemler alınması gerektiği düşünülmektedir?

Sosyolojik Faktörler (S - Sociological):

- Kaçkar Bölgesi'ndeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin sosyolojik etkileri üzerine ne gibi değerlendirmeler yapılabilir? Eğitim seviyeleri, kültürel değerler, aile yapıları, toplumsal tutumlar, yaşam tarzları, cinsiyet faktörleri, dijital etkileşim ve göç dinamiklerinin bu faaliyetler üzerindeki etkisi nasıldır? Kuzey ve güney bölgeleri arasında sosyolojik faktörlerin etkilerinde belirgin farklılıklar bulunmakta mıdır?
- Sosyolojik etkenlere yönelik hangi düzenlemeler veya müdahaleler yapılması önerilmektedir?

Teknolojik Faktörler (T - Technological):

- Açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde kullanılan teknolojiler, Kaçkar Bölgesi'nde nasıl etkiler yaratmaktadır? Örneğin, yönlendirme işaretleri, lojistik ve ulaşım altyapısı, mobil uygulamalar, GPS işaretleme sistemleri, ödeme sistemleri, güvenlik ve acil durum teknolojileri gibi faktörlerin faaliyetlere etkisi nedir? Kuzey ve güney bölgelerindeki bu teknolojik unsurların kullanımında farklılıklar bulunmakta mıdır?
- Teknolojik gelişmeler doğrultusunda ne tür iyileştirmeler veya yatırımlar yapılması gerektiği öngörülmektedir?

Çevresel Faktörler (E - Environmental):

- Kaçkar Bölgesi'ndeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri çevresel faktörlerden nasıl etkilenmektedir? İklim koşulları, sürdürülebilirlik uygulamaları, çevre koruma politikaları ve doğal kaynaklar gibi unsurlar bu faaliyetlerin düzenlenmesinde nasıl bir rol oynamaktadır? Kuzey ve güney bölgeleri arasında çevresel faktörlerin etkileri açısından herhangi bir farklılık söz konusu mudur?
- Bu bağlamda, çevresel sürdürülebilirlik ve koruma adına hangi önlemler alınmalıdır?

Yasal Faktörler (L - Legal):

- Kaçkar Bölgesi'ndeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri, yasal düzenlemeler, mevzuatlar, denetimler, izin prosedürleri ve yönetmeliklerden nasıl etkilenmektedir? Yasal çerçeveler bu faaliyetlerin etkinliğini nasıl şekillendirmekte ve kuzey ile güney bölgeleri arasında yasal faktörlerin etkisi farklılık göstermekte midir?
- Yasal alanda, faaliyetlerin daha sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için hangi yasal düzenlemeler, iyileştirmeler veya değişiklikler yapılmalıdır? (EK-6).

3. 4. 4. Vrio Görüşme Formu: Avusor, Kavrun, Verçenik, Altıparmak, Gito, Dobe, Dilberdüzü Bölgeleri Kapsamında Kaynak Değerlerin Belirlenmesi ve Değerlilik, Nadirlik, Taklit Edilebilirlik, Organizasyonellik Unsurları

Bu formda, Kaçkar Bölgesi'nde açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri için kaynak değerlerinin belirlenmesi istenmiştir. Katılımcılara, Avusor, Kavrun, Verçenik, Altıparmak, Gito, Dobe ve Dilberdüzü bölgelerinde mevcut olan ve rekreasyon faaliyetlerini destekleyen 5 önemli kaynağı sıralamaları ve bu kaynaklar hakkında VRIO kriterlerine göre değerlendirme yapmaları istenmiştir.

Soru Açıklamaları:

Katılımcılardan, belirledikleri her bir kaynak için dört ana soruyu yanıtlamaları beklenmiştir:

1. *V - Valuable (Değerli Olma Durumu):*

Katılımcılardan, belirledikleri kaynağın, açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerine ne ölçüde değer kattığını açıklamaları istenmiştir. Kaynağın rekabet avantajı sağlama potansiyeli, katılımcıların yanıtlarıyla değerlendirilecektir.

2. *R - Rare (Nadirlik Durumu):*

Kaynağın nadirliği sorgulanmıştır. Katılımcılardan, belirledikleri kaynağın sadece Kaçkar Bölgesi'nde mi mevcut olduğunu, yoksa başka bölgelerde de benzer kaynakların bulunup bulunmadığını açıklamaları istenmiştir.

3. *I - Imitability (Taklit Edilebilirlik Durumu):*

Kaynağın taklit edilme olasılığına dair değerlendirme yapılması istenmiştir. Katılımcılar, bu kaynağın başka yerler veya organizasyonlar tarafından taklit edilip edilemeyeceği hakkında fikir beyan etmişlerdir.

4. *O - Organization (Kurumsallaşma ve Etkin Kullanılabilirlik Durumu):*

Katılımcılardan, belirledikleri kaynağın organizasyonel olarak nasıl kullanıldığını ve bu kaynağın ne kadar etkin bir şekilde yönetilip kullanılabildiğini açıklamaları istenmiştir.

Katılımcılar, her bir kaynağa göre bu dört kriteri yanıtladıktan sonra, her bir kaynak için sırasıyla 1'den 5'e kadar puanlama yaparak, kaynakların rekabetçi potansiyelini değerlendirmişlerdir (EK-5). Özetle, katılımcılara, Kaçkar Bölgesi'ndeki Avusor, Kavrun, Verçenik, Altıparmak, Gito, Dobe ve Dilberdüzü bölgelerindeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerini destekleyen kaynaklar hakkında VRIO kriterlerine göre analiz yapmaları istenmiştir. Bu analiz, bölgedeki kaynakların ne kadar değerli, nadir, taklit edilemez ve etkin bir şekilde kullanılabilir olduğunu göstermeyi amaçlamaktadır.

3. 4. 5. Benchmarking Görüşme Formu: Sektörün Geliştirilmesi ve Gelişim İçin Yapılması Gerekilenlerin Belirlenmesi

Bu analiz, Kaçkar Bölgesi'nin kuzey ve güney bölgelerindeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin güçlü yönlerinin belirlenmesi, gelişim alanlarının tespiti ve sektördeki diğer bölgelerle kıyaslanması amacıyla yapılmıştır. Katılımcılardan, 14 farklı soruya yanıt vermeleri istenmiştir. Soruların içeriği, bölgesel analiz, performans, stratejik yönetim, rekabetçi kıyaslama ve fonksiyonel kıyaslama unsurlarına dayanmaktadır. Aşağıda, her bir sorunun akademik dilde açıklaması yapılmıştır:

1. Branşınızda kaçkar bölgesi kuzeyinin açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde güçlü yönleri nelerdir? (*Örneğin; coğrafi avantajlar, teknolojik ilerlemeler, rehber uzmanlığı, fiyat rekabeti, müşteri memnuniyeti, konaklama imkânları, pazar payı artırma stratejileri, pazarlama, yönetsel güç, faaliyetler çeşitliliği vb.*) (Odaklanılan Konuya Göre / Ürün odaklı kıyaslama)
2. Branşınızda kaçkar bölgesi güneyinin açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde güçlü yönleri nelerdir? (*Örneğin; coğrafi avantajlar, teknolojik ilerlemeler, rehber uzmanlığı, fiyat rekabeti, müşteri memnuniyeti, konaklama imkânları, pazar payı artırma stratejileri, pazarlama, yönetsel güç, faaliyetler çeşitliliği vb.*) (Odaklanılan Konuya Göre / Ürün odaklı kıyaslama)
3. Branşınızda, Kaçkar bölgesi kuzeyinin açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde daha iyi olması için öncelik verilmesi ve yatırım yapılması gereken konular nelerdir? Bu yatırımları kimlerin hangi süreçleri iyileştirerek (*yöntem/prosedür/ticari hamleler vb.*) planlamasını önerirsiniz? (Odaklanılan Konuya Göre / Süreç odaklı kıyaslama)

4. Branşınızda, Kaçkar bölgesi güneyinin açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde daha iyi olması için öncelik verilmesi ve yatırım yapılması gereken konular nelerdir? Bu yatırımları kimlerin hangi süreçleri iyileştirerek (*yöntem/prosedür/ticari hamleler vb.*) planlamasını önerirsiniz? (Odaklanılan Konuya Göre / Süreç odaklı kıyaslama)
5. Kaçkar'ın kuzeyinde bulunan farklı bir macera etkinliğine göre, verdiğiniz hizmetin başarısını değerlendiriniz, bu değerlendirmenizi nedenleriyle birlikte açıklayınız. (Odaklanılan Konuya Göre / Performans odaklı kıyaslama)
6. Kaçkar'ın güneyinde bulunan farklı bir macera etkinliğine göre, verdiğiniz hizmetin başarısını değerlendiriniz, bu değerlendirmenizi nedenleriyle birlikte açıklayınız. (Odaklanılan Konuya Göre / Performans odaklı kıyaslama)
7. Kaçkar'ın kuzey bölgesindeki açık alan macera rekreasyonu hizmetlerinin amacı sizce ne olmalıdır? Bölgenin stratejik yönetim modeli hangi unsurları (*performans ölçümü, geri bildirim, denetleme, risk yönetimi, paydaşlar arası iş birliği, inovasyon, teknolojik gelişim vb.*) ön planda tutarsa başarılı olabilir? (Odaklanılan Konuya Göre / Stratejik kıyaslama)
8. Kaçkar'ın güney bölgesindeki açık alan macera rekreasyonu hizmetlerinin amacı sizce ne olmalıdır? Bölgenin stratejik yönetim modeli hangi unsurları (*performans ölçümü, geri bildirim, denetleme, risk yönetimi, paydaşlar arası iş birliği, inovasyon, teknolojik gelişim vb.*) ön planda tutarsa başarılı olabilir? (Odaklanılan Konuya Göre / Stratejik kıyaslama)
9. Kaçkar'ın kuzeyinde en iyi hizmet verilen açık alan macera rekreasyonu faaliyeti nedir? Bu hizmetin diğer hizmetlerden iyi olma nedenlerini anlatır mısınız? (*Kazanç, çevresel özellikler, fiziki şartlar, olanaklar, müşteri yoğunluğu, uzman kalitesi vb.*) (Seçilen Ortağa Göre / İçsel kıyaslama sorusu)
10. Kaçkar'ın güneyinde en iyi hizmet verilen açık alan macera rekreasyonu faaliyeti nedir? Bu hizmetin diğer hizmetlerden iyi olma nedenlerini anlatır mısınız? (*Kazanç, çevresel özellikler, fiziki şartlar, olanaklar, müşteri yoğunluğu, uzman kalitesi vb.*) (Seçilen Ortağa Göre / İçsel kıyaslama sorusu)
11. Kaçkar'ın kuzey bölgesinde hizmet verilen en iyi faaliyet türünü aynı sektörde hizmet veren yurt içinde ve yurt dışında iyi olduğunu düşündüğünüz faaliyetle kıyaslayınız ve Kaçkar bölgesinde gelişimi arttırmak için hangi alanlarda neler yapılabileceğini açıklayınız. (Seçilen Ortağa Göre / Rekabetçi kıyaslama sorusu)
12. Kaçkar'ın güney bölgesinde hizmet verilen en iyi faaliyet türünü, aynı sektörde hizmet veren yurt içinde ve yurt dışında iyi olduğunu düşündüğünüz faaliyetle kıyaslayınız ve Kaçkar bölgesinde gelişimi arttırmak için hangi alanlarda neler yapılabileceğini açıklayınız. (Seçilen Ortağa Göre / Rekabetçi kıyaslama sorusu)

13. Kaçkar'ın kuzey bölgesinde açık alan macera turizmini geliştirecek yenilikçi ve yararlı olabileceğini düşündüğünüz modern uygulama tekniklerini, planlama süreçleri, yönetim sistemleri/uygulamaları sizce nelerdir, anlatır mısınız? Bu bölgeye önerebileceğiniz yönetim uygulamalarını ulusal/uluslararası uygulamaları örnek vererek anlatır mısınız? (Seçilen Ortağa Göre / Fonksiyonel kıyaslama)
14. Kaçkar'ın güney bölgesinde açık alan macera turizmini geliştirecek yenilikçi ve yararlı olabileceğini düşündüğünüz modern uygulama tekniklerini, planlama süreçleri, yönetim sistemleri/uygulamaları sizce nelerdir, anlatır mısınız? Bu bölgeye önerebileceğiniz yönetim uygulamalarını ulusal/uluslararası uygulamaları örnek vererek anlatır mısınız? (Seçilen Ortağa Göre / Fonksiyonel kıyaslama) (EK-7).

3. 5. Araştırmada Kullanılan Veri Analiz Teknikleri

Bu bölümde, araştırmada kullanılan veri analiz teknikleri detaylandırılmakta ve her bir analizin uygulanma yöntemi açıklanmaktadır. Kalite Fonksiyon Göçerimi verilerinin analizi, hem nitel hem de nicel yöntemler kullanılarak katılımcı beklentilerinin sistematik bir şekilde değerlendirilmesini sağlar. VRIO analizinde kullanılan veriler, nitel analiz yöntemleri ile değerlendirilerek bölgenin rekabet avantajı ve stratejik kaynakları ortaya konulmuştur. PESTEL analizi, çevresel faktörlerin nitel analiz yöntemleri ile incelenmesi sonucu, açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri üzerindeki makro çevresel etkileri belirlemeyi amaçlamaktadır. Benchmarking analizinde, sektördeki en iyi uygulamalarla karşılaştırma yapılmasını sağlayan nitel analiz yöntemleri kullanılarak, Kaçkar Bölgesi'nin hizmet kalitesini iyileştirme fırsatları değerlendirilmiştir.

3. 5. 1. Kalite Fonksiyon Göçerimi Verilerinin Analizi: Nitel ve Nicel Analiz Yöntemleri

Bu bölümde katılımcılarla yapılan görüşmeler sonrası elde edilen veriler önce katılımcı istekleri boyutunda kategorilere ayrılmış (Nitel), sonrasında bu kategorilere çözüm önerileri üretmeleri istenmiş (Nitel), bu istekler ve çözüm önerilerinin önem derecelerinin belirtilmesi istenmiş 1(En Önemsiz)-5 (En Önemli), bu önem dereceleri sonrası katılımcılara memnuniyet düzeyleri sorulmuş ve rakip karşılaştırması yapılmaları istenmiştir. Bu kısımda elde edilen değerlendirmelere bağlı ve mutlak önem ortalamaları yapılarak ahp analizi kullanılmıştır (Nicel).

3. 5. 2. Vrio Verilerinin Analizi: Nitel Analiz Yöntemi

VRIO analizinde kullanılan veriler üzerinde, içerik analizi yapılarak bölgenin stratejik kaynakları ve rekabet avantajları belirlenmiştir. Bu süreçte, katılımcıların ifadeleri temalar ve alt temalar altında gruplandırılmıştır.

3. 5. 3. Pestel Verilerinin Analizi: Nitel Analiz Yöntemi

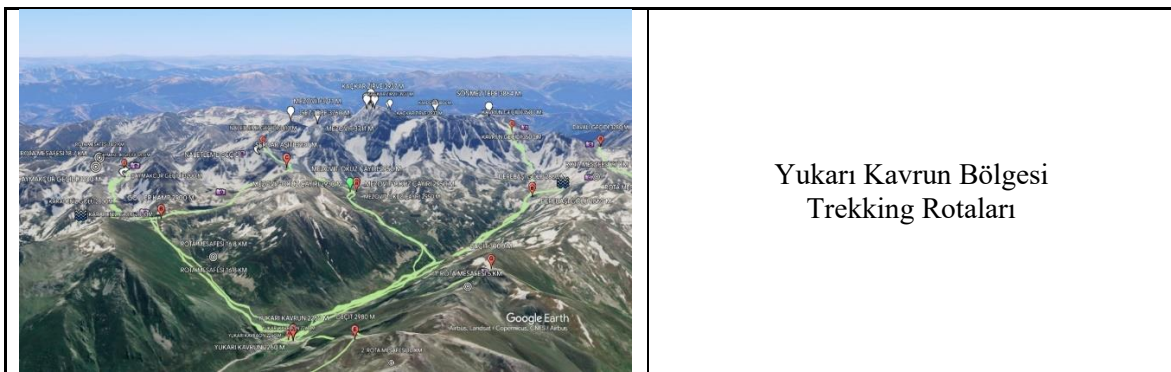
PESTEL analizi kapsamında elde edilen veriler, içerik analizi kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu analiz, açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerini etkileyen politik, ekonomik, sosyal, teknolojik, çevresel ve yasal faktörlerin belirlenmesi için katılımcı görüşlerini tematik bir yapıya dönüştürmeyi amaçlamaktadır.

3. 5. 4. Benchmarking Verilerinin Analizi: Nitel Analiz Yöntemi

Benchmarking analizi için toplanan veriler, içerik analizi yöntemiyle incelenmiş ve sektördeki en iyi uygulamalarla karşılaştırılmak üzere temalar halinde organize edilmiştir. Bu yöntem, Kaçkar Bölgesi'nde sunulan hizmetlerin iyileştirilmesi için yeni stratejik yaklaşımlar geliştirmeye katkı sağlamıştır.

3. 6. Araştırma Ortamı: Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Alanları

Araştırma ortamı Kaçkar Bölgesi, Kuzey'de Kavrın, Altıparmak, Avusor, Gito, Fırtına ve Verçenik bölgelerini, Güney'de Olgunlar/Dilberdüzü, Dobe, Barhal bölgelerini kapsamaktadır.

Şekil 15. Araştırma ortamı

Şekil 15'in devamı

	<p>Verçenik Bölgesi Trekking Rotaları</p>
	<p>Yusufeli, Yaylalar, Olgunlar, Dobe Heliski Rotaları</p>
	<p>Yusufeli, Yaylalar, Olgunlar, Dobe Dağ Kayağı Rotaları</p>
	<p>Yusufeli, Yaylalar, Olgunlar, Dobe Dağ Kayağı Rotaları</p>
	<p>Ayder, Çaymakcur, Kavrın Bölgeleri Dağ Kayağı Rotaları</p>

Şekil 15'in devamı

	<p>Avusor, Yukarı Kaçkar Bölgeleri Trekking Rotaları</p>
	<p>Yusufeli, Olgunlar, Dilberdüzü, Deniz Gölü, Dobe, Naletleme Geçidi Trekking Rotaları</p>
	<p>Yukarı Kavrun, Derebaşı, Davalı Geçiti, Öküz Yatağı Geçiti Trekking Rotaları</p>

3. 7. Araştırmanın Niteliği, Geçerlik ve Güvenirliği

Araştırma, açık alan macera rekreasyonu alanında faaliyet gösteren uzmanların beklenti ve deneyimlerini derinlemesine anlamayı amaçlayan nitel bir çalışmadır. Aynı zamanda, belirli ölçütlerin kantitatif verilere dayalı olarak analiz edilmesini sağlayan karma yöntem yaklaşımı benimsenmiştir. Bu nitelik, araştırmanın hem geniş kapsamlı bir veri setine hem de derinlemesine analizlere dayanmasını sağlamaktadır.

Geçerlik

Araştırmada geçerlik, iki ana boyutta ele alınmıştır: İç Geçerlik ve Dış Geçerlik.

- İç Geçerlik: Araştırmanın bulgularının, kullanılan yöntemler ve analiz teknikleri ile ne derece tutarlı olduğu değerlendirilmiştir. İçerik analizi ve KFG gibi sistematik yaklaşımlar, veri kaynaklarının kapsamlı ve derinlemesine analiz edilmesine olanak tanımıştır. Ayrıca,

katılımcı ifadelerinin doğrudan alıntılarla desteklenmesi, bulguların doğruluğunu artırmıştır.

- Dış Geçerlik: Araştırmanın sonuçlarının benzer bağlamlarda uygulanabilirliği ve genellenebilirliği incelenmiştir. Katılımcıların çeşitliliği, farklı branşlardan uzmanların dâhil edilmesi ve geniş bir coğrafi bölgenin kapsanması, bulguların diğer açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerine de ışık tutmasını sağlamaktadır.

Güvenirlilik

Araştırmanın güvenirliliği, verilerin toplama, analiz ve raporlama süreçlerinde şeffaflık ve tutarlılık sağlanarak artırılmıştır.

- Veri Toplama Süreci: Tüm katılımcılara aynı sorular sorulmuş ve veriler sistematik bir şekilde kaydedilmiştir.
- Veri Analizi: İçerik analizi ve nicel analiz süreçlerinde uzman görüşlerinden yararlanılarak veri kodlama ve tematik sınıflandırma işlemleri bağımsız olarak yapılmış, ardından karşılaştırılmıştır. Kodlamalar arasında yüksek bir uyum sağlanarak güvenirlilik katsayısı artırılmıştır.
- Araştırmacı Tarafsızlığı: Araştırmacının görüşleri, bulguların yorumlanmasında etkili olmamış; tüm analizler katılımcı verilerine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.

Bu çerçevede, araştırma sonuçlarının geçerliği ve güvenirliliği yüksek bir düzeyde olduğu değerlendirilmiştir.

3. 8. Araştırma Etiği Bilgisi

Çalışmada yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği ve enstitü etik kurallarına uyulmuştur. Katılımcılara Bilgilendirilmiş Onam Formu hazırlanmış ve gönüllü olarak onaylamaları istenmiştir. Tezin etik kurul izni Trabzon Üniversitesi/Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Eğiti Kurulu tarafınca E-81614018-050.04-2400058373 sayılı kararı ile alınmıştır (EK-1).

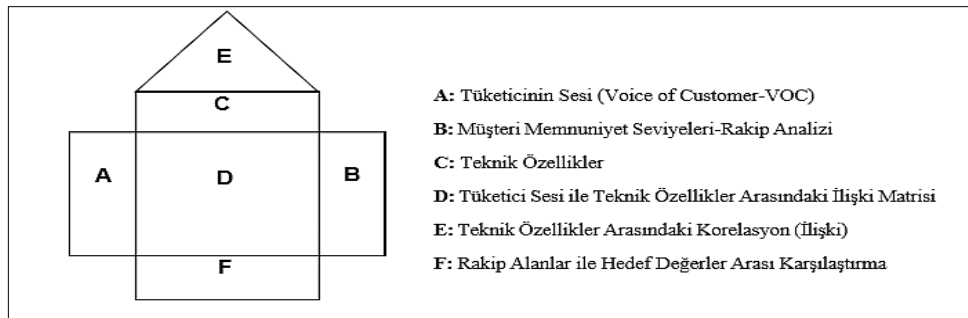
4. BULGULAR

4. 1. Kalite Fonksiyon Göçerimi: Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri Kalite Evi Bulguları

Bu bölümde, araştırma kapsamında elde edilen verilere dayalı olarak yapılan analizlerin sonuçları sunulmaktadır. Bu bölümde sunulan bulgular, araştırma sorularına yanıt oluşturmanın yanı sıra açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin araştırma amacı kapsamında genel durumunu değerlendirmek ve gelecekteki çalışmalara ışık tutmak amacıyla yapılandırılmıştır. Bulguların yorumlanması, bazı verilerde nitel bazı verilerde de nicel analizlerle ele alınarak gerçekleştirilmiş ve bu süreçte literatürle bağlantılar kurularak bilimsel bir çerçeve oluşturulmaya çalışılmıştır.

4. 1. 1. KFG Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde İhtiyaçların Belirlenmesi (Müşteri Sesi)-A

Bu bölümde, açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde kaliteyi artırmaya yönelik olarak Kalite Fonksiyon Göçerimi yöntemine dayalı bulgular sunulacaktır. İlk olarak, uzmanların faaliyetlerde karşılaştıkları temel ihtiyaçlar ve bu ihtiyaçların hizmet kalitesine etkisi ele alınarak, ihtiyaçların sistematik bir şekilde belirlenmesi sağlanacaktır. Belirlenen bu ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilen teknik çözüm önerileri, faaliyetlerin etkinliğini artırma, riskleri azaltma ve müşteri memnuniyetini yükseltme hedeflerine yönelik olarak incelenecektir. Ayrıca, sunulan çözüm önerilerinin sektördeki uzmanların memnuniyetine etkisi değerlendirilecek; bu bağlamda çalışma koşulları, altyapı ve ekipman desteği gibi unsurlar göz önünde bulundurulacaktır. Son olarak, sektörde rekabet avantajı elde etmek için önerilen stratejiler tartışılacak ve bu stratejilerin, açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde sürdürülebilir hizmet kalitesi ve yenilikçi yaklaşımlar geliştirilmesine nasıl katkı sağlayacağı açıklanacaktır. Bu analizler, hem uzmanların memnuniyetini hem de sektörün rekabet gücünü artırmaya yönelik somut öneriler sunmayı amaçlamaktadır.

Şekil 16. Kalite evi aşamaları

Açık alan macera rekreasyonu uzmanlarının beklentileri, hizmet kalitesi, güvenlik standartları ve çevresel etkiler gibi temel hizmet niteliklerine odaklanmaktadır. İlk aşamada, müşteri gereksinimlerini belirlemek ve kategorize etmek amacıyla mevcut veri setlerinden faydalanılmıştır. Bu süreçte, rehberlik hizmetlerinin niteliği, güvenlik standartlarının sağlanması, çevresel sürdürülebilirlik ve altyapı ihtiyaçları gibi unsurların müşteri memnuniyetini artırmada kritik bir rol oynadığı tespit edilmiştir. Müşteri gereksinimlerinin ölçülebilir ve uygulanabilir teknik gerekliliklere dönüştürülmesi, kaliteyi artırmaya yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesinde temel bir adımdır. Örneğin, güvenlik standartlarının yükseltilmesi için acil durum iletişim sistemlerinin ve arama kurtarma ekipmanlarının uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Rehberlik hizmetlerinde ise rehberlerin düzenli eğitim programlarına katılması, sertifikalandırılması ve etkin bir denetim mekanizmasının oluşturulması önemli teknik gereklilikler arasında yer almaktadır. Ayrıca, çevresel sürdürülebilirlik bağlamında çevre dostu altyapı projelerinin geliştirilmesi ve atık yönetim sistemlerinin uygulanması üzerinde çalışılması elzemdir. Hizmet kalitesini iyileştirmek ve müşteri beklentilerini karşılamak amacıyla kullanılan başlıca araçlardan biri "Kalite Evi" matrisidir. Bu matris, müşteri gereksinimlerini teknik gerekliliklerle eşleştirerek, aralarındaki ilişkinin derecesini (güçlü, orta, zayıf) değerlendirmeye olanak tanır. Matris ayrıca teknik özellikler arasındaki korelasyonları analiz ederek, hizmet geliştirme süreçlerinde stratejik fırsatlar sunmaktadır. Örneğin, "Rehber Eğitimi Sertifikası" ile "Alan Uzmanı Denetleme Sistemi" arasında güçlü bir ilişki tespit edilmiştir. Bu durum, bölgedeki hizmet kalitesinin artırılması ve müşteri memnuniyetinin yükseltilmesi açısından önemli bir fırsat sunmaktadır. Müşteri gereksinimleri ve teknik gereklilikler, önem derecelerine göre sıralanarak stratejik bir önceliklendirme oluşturulmuştur. Bu bağlamda, Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) gibi yöntemler kullanılarak hangi gereksinimlere öncelikli yatırım yapılması gerektiği belirlenmiştir. Analiz sonuçları, hem nicel puanlamaları hem de nitel değerlendirmeleri içerecek şekilde detaylı tablolar halinde sunulmuştur.

Kalite Evi analizine göre her bir müşteri gereksinimi, ilgili teknik gerekliliklerle eşleştirilerek değerlendirilmiştir. Örneğin, "Rehber Eğitimi Sertifikası" ve "Acil Durum İletişim Sistemi" gibi teknik gerekliliklerin, müşteri beklentilerini yüksek düzeyde karşılayan unsurlar olduğu görülmüştür. Bu gereklilikler, müşteri memnuniyetinin artırılması ve hizmet kalitesinin iyileştirilmesi açısından öncelikli müdahale alanları olarak öne çıkmaktadır. Böylece, bölgenin açık alan macera rekreasyonu hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik somut öneriler sunulmuş ve stratejik bir yön belirlenmiştir. Açık alan macera rekreasyonu uzmanlarının ihtiyaç ve beklentileri detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Bu süreçte, Rehberlik Hizmetinin Kalitesi, Güvenlik Standartları ve Çevresel Etkiler olmak üzere üç temel referans alanı temel alınmıştır. Bu başlıklar doğrultusunda uygulanan anket çalışmaları sonucunda uzman ve müşteri beklentileri 17 ana madde ve 3 grup halinde sistematik olarak belirlenmiştir. Uzmanlara, tespit edilen ihtiyaç ve beklenti maddelerinin önem derecelerini değerlendirmeleri amacıyla 1 (En Önemsiz) ile 5 (En Önemli) arasında değişen 5'li likert ankete

dayalı bir puanlama sistemi kullanılarak görüşleri sorulmuştur. Bu analiz sürecinde, müşteri odaklı bir yaklaşım benimsenmiş ve Müşteri Sesi analizi uygulanmıştır. Beklentilerin önceliklendirilmesinde ise Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen uzman görüşleri, ihtiyaç ve beklentilerin önem puanlamaları ile birlikte Kalite Evi matrisinin "A" alanına yerleştirilmiştir. Bu yapı, müşteri ve uzman beklentilerinin teknik gerekliliklerle eşleştirilmesini ve önceliklendirilmesini sağlayarak hizmet kalitesinin geliştirilmesine yönelik stratejik bir rehberlik sunmaktadır.

Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarının Beklentileri – A

UZMAN İHTİYAÇ VE BEKLENTİLERİ		ÖNEM DERECESESİ
RHK	Kayak ve Malzeme Bakımı İmkânı Sağlanmalı	4,6
GUV	Acil Durum Planı Hazırlanması ve Arama Kurtarma Ekipleri Kurulması	4,7
RHK	Alan Uzmanı Rehberin ve Pilotların Yetiştirilmesi	3,6
RHK	Faaliyetler Kapsamında Alt Yapının Geliştirilmesi	4,3
RHK	Branşlarda Alternatif Rotalar Oluşturulması ve Rota/Parkur Klasmanlarının Belirlenmesi	3,8
ÇEV	Kaçkar Bölgesi Faaliyet Tanımlarının Yapılması	3,4
ÇEV	Tüm Branşlar için Mevzuatların Geliştirilmesi ve Alana Uyarlanması	5,0
ÇEV	Siyasi Engellerin Kaldırılması	4,8
ÇEV	Çevre Koruma Stratejilerinin Oluşturulması	3,8
GUV	Çığ Parkurlarının Belirlenmesi ve Kar Uzmanı Yetiştirilmesi	4,7
ÇEV	Ulaşım İmkânlarının Kolaylaştırılması / Alternatiflerin Bulunması	4,9
GUV	Faaliyet Denetim Mekanizmalarının Oluşturulması (Kayıt Dışı Hizmetin Engellenmesi)	5,0
RHK	Doğa ve Macera Turizm Kooperatiflerinin Kurulması	4,5
RHK	Alana Uygun Konaklama Alanları Planlanması Yapılmalı ve Hizmetler Denetlenmeli	4,7
GUV	Faaliyetlerde Sigortalama Sisteminin Oluşturulması	5,0
ÇEV	Yurt Dışı Denklik Sağlama Koşullarının Oluşturulması	4,5
ÇEV	Tüm Paydaşların Kurulmasına Nicelik ve Nitelik Olarak Ön Tespitine Karar Verilmesi	4,5

Şekil 17. Açık alan macera rekreasyonu uzmanlarının beklentileri KFG - A

Açık alan macera rekreasyonu uzmanlarının ihtiyaç ve beklentileri üzerine yapılan analizde, önem derecesi puanlarına göre sıralanan bulgular aşağıdaki gibi tespit edilmiştir. Bu sıralama, uzmanların hizmet kalitesi, güvenlik standartları ve çevresel etkiler açısından öncelik verdiği konuları net bir şekilde açığa çıkarmaktadır.

1. Faaliyet Denetim Mekanizmalarının Oluşturulması (Kayıt Dışı Hizmetin Engellenmesi) (Önem Derecesi: 5,0): Uzmanlar, faaliyetlerin kayıt dışılıktan arındırılması ve etkin

denetim mekanizmalarının oluşturulmasını en kritik gereksinimlerden biri olarak değerlendirmiştir.

2. Faaliyetlerde Sigortalama Sisteminin Oluşturulması (*Önem Derecesi: 5,0*): Sigortalama sisteminin oluşturulması, hem güvenlik standartlarının yükseltilmesi hem de katılımcıların haklarının korunması açısından büyük bir önem taşımaktadır.
3. Tüm Branşlar için Mevzuatların Geliştirilmesi ve Alana Uyarlanması (*Önem Derecesi: 5,0*): Mevzuat geliştirilmesi ve bu mevzuatın uygulamaya geçirilmesi, sürdürülebilirlik ve düzen açısından kritik bir unsurdur.
4. Siyasi Engellerin Kaldırılması (*Önem Derecesi: 4,8*): Bölgedeki faaliyetlerin önündeki siyasi engellerin kaldırılması, hem uzmanların çalışmalarını kolaylaştıracak hem de sektörün gelişimine katkı sağlayacaktır.
5. Acil Durum Planı Hazırlanması ve Arama Kurtarma Ekipleri Kurulması (*Önem Derecesi: 4,7*): Güvenlik açısından önemli bir gereklilik olan acil durum planları ve arama kurtarma ekiplerinin oluşturulması, faaliyetlerin güvenliğini artıracaktır.
6. Çığ Parkurlarının Belirlenmesi ve Kar Uzmanı Yetiştirilmesi (*Önem Derecesi: 4,7*): Çığ riskini azaltmaya yönelik parkur belirleme çalışmaları ve uzman yetiştirilmesi, bölgedeki faaliyetlerin güvenliğini önemli ölçüde artıracaktır.
7. Alana Uygun Konaklama Alanlarının Planlanması ve Hizmetlerin Denetlenmesi (*Önem Derecesi: 4,7*): Konaklama alanlarının planlanması ve denetim mekanizmalarının oluşturulması, faaliyet kalitesinin artırılması açısından önemlidir.
8. Ulaşım İmkânlarının Kolaylaştırılması / Alternatiflerin Bulunması (*Önem Derecesi: 4,9*): Bölgeye ulaşımın kolaylaştırılması, hem uzmanların hem de müşterilerin hizmetlere erişimini artırarak katılımı teşvik edecektir.
9. Kayak ve Malzeme Bakımı İmkânı Sağlanmalı (*Önem Derecesi: 4,6*): Faaliyetlerde kullanılan ekipmanların düzenli bakımının sağlanması, hizmet kalitesinin ve müşteri memnuniyetinin artırılması için önemli bir unsurdur.
10. Doğa ve Macera Turizm Kooperatiflerinin Kurulması (*Önem Derecesi: 4,5*): Kooperatiflerin kurulması, yerel paydaşların daha etkin bir şekilde organize olmasını sağlayarak faaliyetlerin kalitesini artırabilir.
11. Yurt Dışı Denklik Sağlama Koşullarının Oluşturulması (*Önem Derecesi: 4,5*): Uluslararası denklik sağlanması, bölgedeki faaliyetlerin global standartlara uygun hale gelmesi açısından önem arz etmektedir.
12. Tüm Paydaşların Kurulmasına Nicelik ve Nitelik Olarak Ön Tespitine Karar Verilmesi (*Önem Derecesi: 4,5*): Paydaşların belirlenmesi ve iş birliğinin geliştirilmesi, rekreasyon faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından gereklidir.

13. Faaliyetler Kapsamında Alt Yapının Geliştirilmesi (*Önem Derecesi: 4,3*): Bölgedeki altyapının geliştirilmesi, faaliyetlerin daha verimli ve düzenli bir şekilde sürdürülmesini destekleyecektir.
14. Branşlarda Alternatif Rotalar Oluşturulması ve Rota/Parkur Klasmanlarının Belirlenmesi (*Önem Derecesi: 3,8*): Alternatif rotaların belirlenmesi, çeşitlilik ve erişilebilirlik açısından katkı sağlayacaktır.
15. Çevre Koruma Stratejilerinin Oluşturulması (*Önem Derecesi: 3,8*): Çevre koruma stratejileri, faaliyetlerin doğal kaynaklara zarar vermeden sürdürülebilmesi açısından önemlidir.
16. Alan Uzmanı Rehberin ve Pilotların Yetiştirilmesi (*Önem Derecesi: 3,6*): Nitelikli rehber ve pilotların yetiştirilmesi, hizmet kalitesini artırmaya yönelik bir diğer önemli adımdır.
17. Kaçkar Bölgesi Faaliyet Tanıtımlarının Yapılması (*Önem Derecesi: 3,4*): Bölgenin tanıtımına yönelik çalışmalar, katılımcı sayısını artırarak ekonomik fayda sağlayabilir.

Bu bulgular, açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin geliştirilmesi için odaklanılması gereken temel alanları sistematik bir şekilde göstermektedir.

4. 1. 2. KFG Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Müşteri Memnuniyet Seviyelerinin Belirlenmesi (Rakip Analizi) - B

UZMAN İHTİYAÇ VE BEKLENTİLERİ		ÖNEM DERECCESİ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	Talepler Mutlak Ağırlık Puanı	Talepler Bağlı Ağırlık Puanı %
RHK	Kayak ve Malzeme Bakımı İmkani Sağlanmalı	4,6	▲	▲		▲	●				●			▲			●					179	2,4%

Şekil 18. Açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde müşteri memnuniyet seviyelerinin belirlenmesi (Rakip analizi) - B

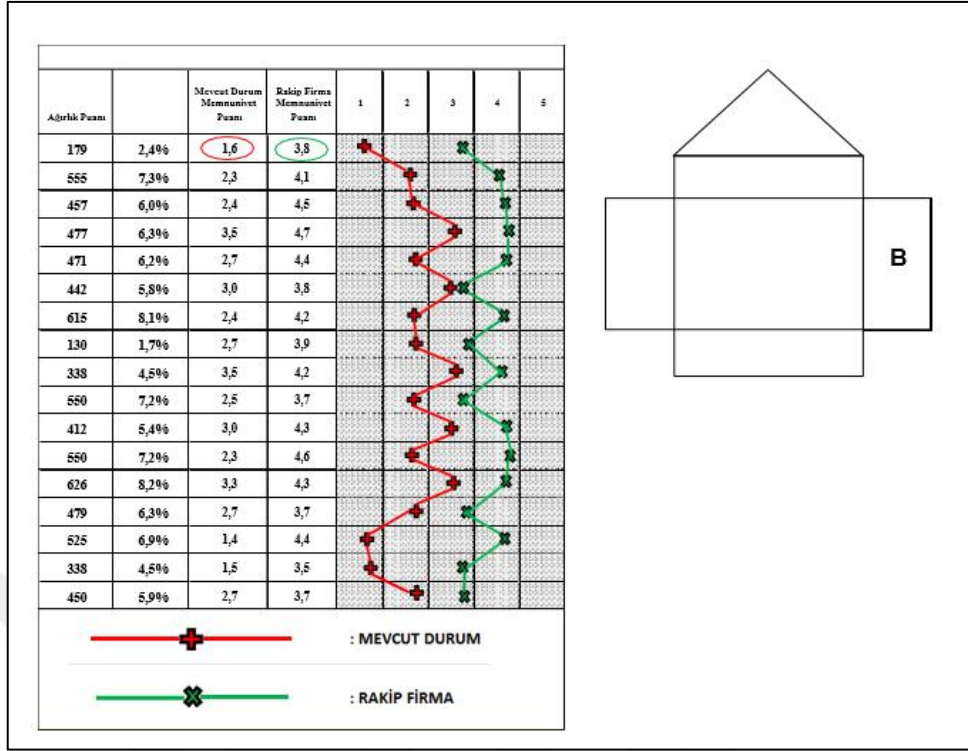
Müşteri memnuniyet seviyeleri ve rakip analizi çerçevesinde, öncelikli olarak ihtiyaç ve beklentilere ilişkin Mutlak Ağırlık Puanı ve Bağlı Ağırlık Puanı hesaplanmıştır. Bu hesaplamalar, müşteri gereksinimlerinin önem derecelerine dayalı olarak teknik gerekliliklere olan katkısını ölçmek ve rakip analizinde stratejik öncelikleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Mutlak Ağırlık Puanı: Σ (İlgili Hücrenin İlişki Puanı (1●- 3■ - 9▲) x Önem Derecesi)

Bağlı Ağırlık Puanı: $\frac{\Sigma (\text{İlişki Puanı} \times \text{Önem Derecesi})}{\Sigma \text{ Mutlak Ağırlık Puanı}} \times 100$

Mutlak Ağırlık Puanı: $\Sigma (9 \times 4,6) + (9 \times 4,6) + (9 \times 4,6) + (1 \times 4,6) + (1 \times 4,6) + (9 \times 4,6) + (1 \times 4,6) = 179$

Bağlı Ağırlık Puanı%: $(179 \div 7594) \times 100 = \%2,4$

Şekil 19. Açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde müşteri memnuniyet seviyelerinin belirlenmesi (Rakip analizi) – B

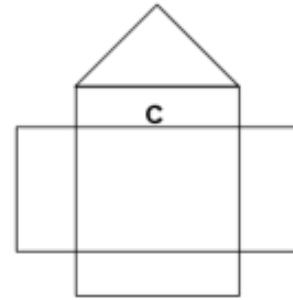
Açık alan macera rekreasyonu uzmanlarının memnuniyet düzeylerini ölçmek amacıyla bir anket çalışması yapılmıştır. Çalışmada, uzmanların 17 maddelik ihtiyaç ve beklentileri, Mevcut Durum ve Rakip Firma Performansı kriterlerine göre 1’den 5’e kadar bir ölçekle (1: Başarısız – 5: Başarılı) değerlendirilmiştir. Bu puanlamalar, müşteri değerlendirme matrisine aktarılmış ve her iki performans düzeyi arasında kıyaslamalar yapılmıştır. Elde edilen veriler, görselleştirilerek mevcut hizmetlerin güçlü ve zayıf yönleri ile rakip firmaların avantajlı olduğu alanlar net bir şekilde ortaya konulmuştur. Bu çalışma, mevcut hizmet kalitesinin geliştirilmesi için stratejik bilgi sağlamaktadır. Grafikte uzman beklentileri ve rakip kıyaslaması incelendiğinde ilgili beklenti memnuniyeti rakip karşılaştırması düzeyinde rakip görülen faaliyetler daha başarılı görülmektedir.

4. 1. 3. KFG Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Teknik Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi - C

Teknik ihtiyaçların belirlenmesi sürecinde, müşteri ve uzman beklentilerine doğrudan çözümler sunmaktan ziyade, bu beklentilerin her birini bir veya daha fazla teknik ihtiyaca dönüştürmek esas alınmalıdır. Bu doğrultuda, açık alan macera rekreasyonu uzmanları ile gerçekleştirilen teknik görüşmeler ve anketler sonucunda toplamda 19 adet teknik özellik ve çözüm önerisi belirlenmiştir. Elde edilen veriler, Kalite Evi matrisinin "C" alanında düzenlenmiştir. Matris içerisinde teknik özelliklerin iyileştirme yönü, ilgili maddenin niteliğine göre belirlenmiştir. Buna

göre, "daha büyük, daha uzun, daha ağırlıklı, daha fazla" olması gereken maddeler artan bir yönle, "daha küçük, daha kısa, daha hafif, daha az" olması gereken maddeler ise azalan bir yönle tanımlanmıştır. Bu yapı, teknik gerekliliklerin müşteri beklentilerine uygun şekilde optimize edilmesini sağlamaktadır.

Önem Derecesi : 1- En Önemsiz / 5-En Önemli		İyileştirme Yöntemi
1	Ekipmanların düzenli bakımını yapacak yerlerin kurulması	➔
2	Bölgede kış sezonu boyunca sürekli aktif bir arama kurtarma merkezi kurulması.	➔
3	Deneyimli ve sertifikalı eğitmenler yetiştirilmeli	➔
4	Alt yapı gelişiminde sürekliliğin sağlanması	➔
5	Alternatif beceri rotaları için özel rotaların belirlenmesi	➔
6	Her bir sezon için ön plana çıkarılacak faaliyetlerin seçilmesi	➔
7	Sorumlu kuruluşların netleştirilmesi	➔
8	Resmi/Özel kurum ve kuruluşlarının eşgüdümlü hareket etmesi	➔
9	Doğa ve çevre dostu konaklama tesislerin artırılması	➔
10	Belirli periyotlarla uzmanlara gelişim seminerleri düzenlenmeli	➔
11	Her yıl yağın kar miktarını ölçen bir uygulama veya ekip ile verilerin kaydedilmesi	➔
12	Uluslararası standartlarda ekipman ve donanım temini	➔
13	Rehberlik adına STK kurulmalı ve denetimler bu STK'lar tarafından sağlanmalı	➔
14	Turizm acentaları aracılığı ile tanıtım yapılması	➔
15	Yerel halk için daha çok istihdam sağlanmalı; Kooperatifler Kurulmalı	➔
16	Faaliyetlerde risk yönetimi yapılması adına katılımcı sigorta sistemlerinin geliştirilmesi ilgili mevzuatların güncellenmesi	➔
17	Uluslararası kapsamda uygun fiyat politikası benimsenmeli; Bazı branşlarda federasyonların onayı alınmalı	➔
18	İlgili kurum ve kuruluşlar ile iletişime geçip alanın taşıma kapasitesine uyulması sağla	➔
19	Tüm kurumların cezai ehliyet kazanmış belgeli profesyonellerle çalışmasının sağlanması alanın ekolojik ve fiziksel taşıma kapasitesinin belirlenmesi	➔

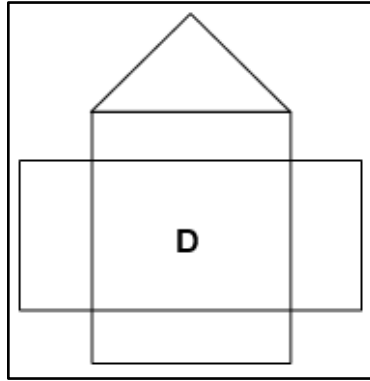
Şekil 20. KFG Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Teknik Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi – C

Açık alan macera rekreasyonu uzmanlarının ihtiyaçlarına yönelik olarak belirlenen teknik çözüm önerileri, hem bölgenin hizmet kalitesini artırmak hem de sürdürülebilir bir rekreasyon ortamı sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. Bu kapsamda, ekipmanların düzenli bakımını yapacak merkezlerin kurulması ve kış sezonu boyunca sürekli aktif bir arama kurtarma merkezinin hizmet vermesi kritik ihtiyaçlar arasında yer almaktadır. Deneyimli ve sertifikalı eğitmenlerin yetiştirilmesi, altyapı gelişiminde sürekliliğin sağlanması ve alternatif beceri rotaları için özel parkurların oluşturulması, uzmanlık ve çeşitlilik açısından önemli adımlardır. Ayrıca, her sezon ön plana çıkarılacak faaliyetlerin belirlenmesi ve sorumlu kuruluşların netleştirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Resmi ve özel kurumların eşgüdümlü hareket etmesi, doğa ve çevre dostu konaklama tesislerinin artırılması ve uzmanlara belirli periyotlarla gelişim seminerleri düzenlenmesi, hizmet kalitesini destekleyecek diğer önemli unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Bölgenin uluslararası standartlarda ekipman ve donanım temini sağlaması, her yıl yağan kar miktarının düzenli olarak ölçülmesi ve rehberlik faaliyetleri adına sivil toplum kuruluşlarının (STK) kurulması, denetim süreçlerinin güçlendirilmesi açısından önem arz etmektedir. Ayrıca, turizm acenteleri aracılığıyla tanıtım yapılması, yerel halkın istihdamını artıracak kooperatiflerin kurulması ve faaliyetlerde risk yönetimi için katılımcı sigorta sistemlerinin geliştirilmesi gerekliliği ifade edilmiştir. Uluslararası standartlara uygun fiyat politikalarının benimsenmesi ve bazı branşlarda federasyonların onayının alınması, bölgenin rekabet gücünü artıracak çözümler arasındadır. Alanın ekolojik ve fiziksel taşıma kapasitesinin belirlenmesi, bu kapasiteye uygun kullanım sağlanması ve tüm kurumların belgeli profesyonellerle çalışması gerektiği vurgulanmıştır. Bu öneriler, bölgedeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin sürdürülebilirliği ve etkinliği açısından stratejik bir yol haritası sunmaktadır.

4. 1. 4. KFG Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Uzman Beklentileri ve Teknik Çözümler Arasındaki İlişki – D

Müşteri istekleri ile teknik özellikler arasındaki ilişkilerin belirlenmesi sürecinde, matrisin her bir hücresinde "neyi" ve "nasıl" etkilediği sorusu temel alınmıştır. Bu sorunun cevabı "hayır" ise hücre boş bırakılmış, bu durumda ilgili müşteri beklentisi ile teknik özellik arasında bir ilişki olmadığı ifade edilmiştir. Eğer cevap "evet" ise ilişkinin derecesi belirlenmiş ve bu ilişki zayıf (1, kırmızı daire), orta (3, mavi kare) veya güçlü (9, yeşil üçgen) şeklinde görselleştirilmiştir. Bu puanlama sistemi, uzman beklentilerinin teknik gerekliliklerle ne ölçüde bağlantılı olduğunu nicel ve görsel bir biçimde açığa çıkarmaktadır. Analiz kapsamında, Uzman Beklentileri (17 satır) ve Teknik Özellikler (19 sütun) arasındaki ilişki korelasyonu incelenmiş, elde edilen bulgular görseller ve puanlarla temsil edilmiştir. Bu analiz, müşteri ve uzman beklentilerinin teknik gerekliliklerle karşılama düzeyini ölçmek ve önceliklendirmek açısından kritik bir araç sunmaktadır. Çalışma,

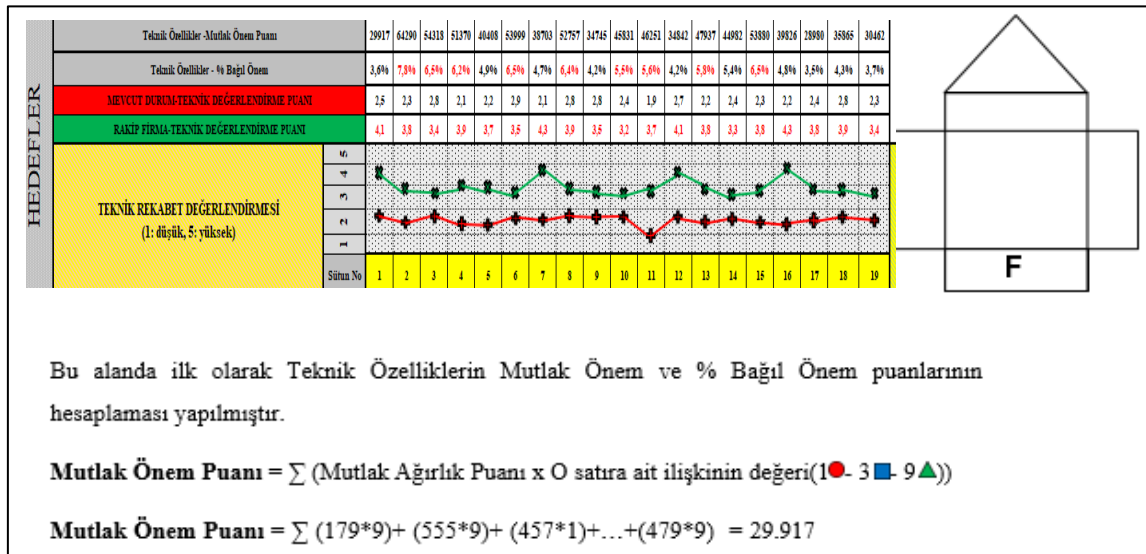
Kalite Evi matrisinin "D" alanında yer almakta ve ilişki düzeylerini açıkça göstererek hizmet kalitesinin artırılmasına yönelik stratejik önerilere temel teşkil etmektedir.

Şekil 21. Açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde uzman beklentileri ve teknik çözüm önerileri arasındaki ilişki – D

TEKNİK ÖZELLİKLER		BEKLENTİLER		Önem Derecesi : 1 - En Önemli / 5 - En Önemli																		
				Müşteri-Rehber İstekleri/Talepleri																		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19		
RHK	Kayak ve Malzeme Bakımı İhtisarı Sağlanması	4,6	▲	▲		▲	●						▲			●						
GUU	Acil Durum Planı Hazırlanması ve Arama Kurtarma Ekibi Kurulması	4,7	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▲		
RHK	Alan Uzmanı Rehberin ve Pilotların Yetiştirilmesi	3,6	●	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▲	▲		
RHK	Faaliyetler Kapsamında Alt Yapının Geliştirilmesi	4,3	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		
RHK	Branşlarda Alternatif Rotalar Oluşturulması ve Kota/Parkur Kıssanlarının Belirlenmesi	3,8	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		
ÇEV	Kaçkar Bölgesi Faaliyet Tanıtımlarının Yapılması	3,4		▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		
ÇEV	Tüm Branşlar İçin Mevzuatların Geliştirilmesi ve Alana Uyarlanması	5,0	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		
ÇEV	Siyasi Engellerin Kaldırılması	4,8		▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		
ÇEV	Çevre Koruma Stratejilerinin Oluşturulması	3,8		▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		
GUU	Çiğ Parkurlarının Belirlenmesi ve Kar Uzmanı Yetiştirilmesi	4,7	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		
ÇEV	Ulaşım İhtisarlarının Kolaylaştırılması / Alternatiflerin Bulunması	4,9	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		
GUU	Faaliyet Denetim Mekanismalarının Oluşturulması (Kayıt Dışı Hizmetin Engellenmesi)	5,0		▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		
RHK	Doğa ve Macera Turizm Kooperatiflerinin Kurulması	4,5	▲	▲		▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		
RHK	Alana Uygun Konaklama Alanları Planlanması; Yapılmalı ve Hizmetler Denetlenmeli	4,7	▲	▲		▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		
GUU	Faaliyetlerde Sigortalama Sisteminin Oluşturulması	5,0		▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		
ÇEV	Yurt Dışı Denklik Sağlık Kurumlarının Oluşturulması	4,5		▲	▲	▲		▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		
ÇEV	Tüm Paydaşların Kuruluşuna Nispetlik ve Nitelik Olarak Onayına Karar Verilmesi	4,5		▲	▲	▲		▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		

Şekil 22. Açık alan macera rekreasyonu beklentiler ve çözümleri matrisi

Şekil 24. Açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde rakip başarısı ve beklentiler arasındaki karşılaştırma – F

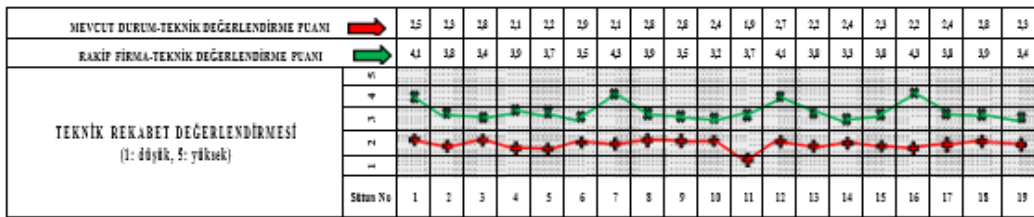
Müşteri-Rehber İstekleri/Talepleri		Önem Değeri	Taleplerin Mutlak Ağırlık Puanı
RHK	Kayak ve Malzeme Bakımı İmkânı Sağlanmalı		
GUV	Acil Durum Planı Hazırlanması ve Arama Kurtarma Ekipleri Kurulması	4,7	555
RHK	Alan Uzmanı Rehberin ve Pilotların Yetiştirilmesi	3,6	457
RHK	Faaliyetler Kapsamında Alt Yapının Geliştirilmesi	4,3	477
RHK	Branşlarda Alternatif Rotalar Oluşturulması ve Rota/Parkur Klasmanlarının Belirlenmesi	3,8	471
ÇEV	Kaçkar Bölgesi Faaliyet Tanıtımlarının Yapılması	3,4	442
ÇEV	Tüm Branşlar için Mevzuatların Geliştirilmesi ve Alana Uyarlanması	5,0	615
ÇEV	Siyasi Engellerin Kaldırılması	4,8	130
ÇEV	Çevre Koruma Stratejilerinin Oluşturulması	3,8	338
GUV	Çiğ Parkurlarının Belirlenmesi ve Kar Uzmanı Yetiştirilmesi	4,7	550
ÇEV	Ulaşım İmkânlarının Kolaylaştırılması / Alternatiflerin Bulunması	4,9	412
GUV	Faaliyet Denetim Mekanizmalarının Oluşturulması (Kayıt Dışı Hizmetin Engellenmesi)	5,0	550
RHK	Doğa ve Macera Turizm Kooperatiflerinin Kurulması	4,5	626
RHK	Alana Uygun Konaklama Alanları Planlanması Yapılmalı ve Hizmetler Denetlenmeli	4,7	479
GUV	Faaliyetlerde Sigortalama Sisteminin Oluşturulması	5,0	525
ÇEV	Yurt Dışı Denklik Sağlama Koşullarının Oluşturulması	4,5	338
ÇEV	Tüm Paydaşların Kurulmasına Nicelik ve Nitelik Olarak On Tespitine Karar Verilmesi	4,5	450

Şekil 25. Kfg açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde rakip başarısı ve beklentiler arasındaki karşılaştırma puanlamaları

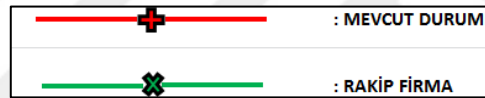
Bağıl Ağırlık Puanı: $(29.917 / 829.363) \times 100 = \%3,6$ olarak hesaplanmıştır. Bağıl Ağırlık Puanı hesaplamaları sonucunda % olarak en fazla oranda olan sütunlara denk gelen Teknik Özellikler diğer özelliklere göre daha önemlidir ve ilk odaklanılması gereken grupta yer almaktadır. Teknik

Rekabet Değerlendirmesi alanında mevcut durum ile rakip firma hizmet kalitesinin-tekni özelliklerinin puanlaması yapılmıştır.

Teknik Değerlendirme Puanı: Teknik Rekabet Değerlendirmesi grafiği alanında; 5 li skala kullanılarak (1: En Düşük Performans – 5: Yüksek Performans) Sütun No (19 Adet) Teknik Özellik Puanları Grafikte yerleştirilir. Sonuç değerleri hücrelere yerleştirilir ve Kırmızı + Mevcut Durum sembolleri arası birleştirilerek grafik elde edilir. Rekabet sonucu değerlendirmesine göre Mevcut Durum Teknik Özellikler performansı rakip firmaya göre daha iyidir fakat geliştirilmesi gereken majör noktalar bulunmaktadır.

Şekil 26. Teknik değerlendirme matrisi

Şekil 27. Mevcut durum ve rakip firma durumu göstergeleri

Teknik rekabet oranları analiz edildiğinde, Mevcut Durum teknik değerlendirme puanı ortalaması 2,4 ve bu puanın rakip firma değerlendirme puanı ortalaması olan 3,8 ile karşılaştırıldığında daha düşük olduğu görülmüştür. Oransal olarak, mevcut durum teknik performansı toplamda %8 seviyesinde kalırken, rakip firma teknik performansı %76 olarak tespit edilmiştir. Bu durum, mevcut hizmetlerin teknik yeterliliğinin iyileştirilmesi gerektiğini ve müşteri memnuniyeti ile hizmet kalitesini artırmak adına bir aksiyon planının hazırlanmasının elzem olduğunu göstermektedir.

Teknik değerlendirme puanının yükseltilmesi için öncelikli olarak şu aksiyonlar önerilmektedir: bölgede kış sezonu boyunca sürekli aktif bir arama kurtarma merkezinin kurulması, deneyimli ve sertifikalı eğitimcilerin yetiştirilmesi, her yıl yağın kar miktarını düzenli olarak ölçen bir uygulama veya ekip aracılığıyla verilerin kaydedilmesi, altyapı gelişiminde sürekliliğin sağlanması ve alternatif beceri rotaları için özel rotaların belirlenmesi. Bu öncelikli aksiyonlar, teknik özelliklerin iyileştirilmesi ve müşteri beklentilerinin karşılanması doğrultusunda kritik bir başlangıç noktası olarak belirlenmiştir. Ayrıca, bu adımların hayata geçirilmesi, rekabet avantajını artırmaya ve bölgenin hizmet kalitesini uluslararası standartlara yaklaştırmaya önemli ölçüde katkı sağlayacaktır.

Faaliyet Denetim Mekanizmalarının Oluşturulması, Sigortalama Sistemlerinin Geliştirilmesi, ve Tüm Branşlar için Mevzuatların Geliştirilerek Alana Uyarlanması, önem dereceleri açısından ilk sıralarda yer alarak, bölgedeki faaliyetlerin güvenilirliği ve sürdürülebilirliği için kritik unsurlar olarak belirlenmiştir. Ayrıca, Siyasi Engellerin Kaldırılması, Acil Durum Planlarının Hazırlanması ve Arama Kurtarma Ekiplerinin Kurulması ve Çığ Parkurlarının Belirlenmesi ile Kar Uzmanı Yetiştirilmesi, güvenlik standartlarının artırılması ve bölgenin ulusal ve uluslararası düzeyde rekabetçi hale getirilmesi için stratejik önem taşımaktadır. Bölgenin altyapısının güçlendirilmesi, ulaşım imkânlarının kolaylaştırılması ve doğa dostu konaklama tesislerinin artırılması gibi lojistik ve çevresel odaklı yaklaşımlar da hizmet kalitesini destekleyecek diğer önemli unsurlar olarak dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra, yerel paydaşların katılımını teşvik etmek amacıyla Doğa ve Macera Turizm Kooperatiflerinin Kurulması ve Paydaşların Nicelik ve Nitelik Açısından Ön Tespiti gibi sosyal ve ekonomik odaklı girişimler, bölgesel iş birliğinin güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır. Beklentilerin bağlı ağırlık puanları incelendiğinde, acil durum planı hazırlanması ve arama kurtarma ekiplerinin kurulması, tüm branşlar için mevzuatların geliştirilmesi ve alana uyarlanması, çığ parkurlarının belirlenmesi ve kar uzmanlarının yetiştirilmesi, faaliyet denetim mekanizmalarının oluşturulması, doğa ve macera kooperatiflerinin kurulması, faaliyetlerde sigortalama sisteminin kurulması öncelikli olarak seçilmektedir. Rakip faaliyetlerle uzman beklentilerinin memnuniyet durumları karşılaştırıldığında, belirtilen tüm beklenti düzeylerinde rakiplerin daha memnun edici olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Beklentilere üretilen çözümler incelendiğinde mevcut durumun rakip faaliyetlerin teknik çözüm kapasitesine göre geliştirilmesi gereken bir düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bulgular ele alındığında mevcut durumun beklentiler ve çözümleri kapsamında iyileştirme yönünün geliştirilmeli durumunda olduğu tespit edilmektedir.

4. 2. Pestel: Kaçkar Bölgesi'nin Kuzey ve Güney Alanlarında Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinin Dış Çevre Faktörlerinden Etkilenme Durumlarına Yönelik Bulgular

Bu bölümün analizlerinde, Kaçkar Bölgesi'nin kuzey ve güney alanlarında açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin dış çevre faktörlerinden etkilenme durumlarına yönelik, ekonomik, sosyal, politik, teknolojik, çevresel ve hukuki unsurların bölgedeki rekreasyon faaliyetlerine olan etkileri derinlemesine incelenecektir. Bu analizde, söz konusu faktörlerin sadece bölgenin açık alan macera potansiyeli üzerindeki etkileri değil, aynı zamanda açık alan macera rekreasyonunun sürdürülebilirliği, güçlenmesi, düzenlenmesi ve uzun vadede rekreasyon faaliyetlerinin ilerlemesine katkı sağlayacak unsurlara da çözümler elde edilmesi üzerinde durulacaktır.

4. 2. 1. Siyasi/Politik (P) Faktörlerin Analizi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetlerine Siyasi Durumun Etkisi

Kaçkar bölgesinde gerçekleştirilen heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat ve kano-rafting gibi açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerine yönelik siyasi ve politik dış faktörlerin etkisi ayrıntılı bir şekilde analiz edilmektedir. Siyasi ve politik faktörler, özellikle doğa sporları ve açık alan macera faaliyetleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olup, bu faaliyetlerin sürdürülebilirliğini ve gelişimini doğrudan etkilemektedir. Bu analiz, yerel ve ulusal düzeydeki siyasi ortamın, bölgedeki güvenlik, altyapı, yatırım ve kamu politikalarına yansımalarını incelemektedir. Özellikle, siyasi istikrar, yerel yönetimlerin rolü, kamu düzenlemeleri ve devlet politikalarının, açık alan macera faaliyetlerine olan etkileri vurgulanmaktadır. Bölgedeki yönetim eksiklikleri, siyasi çatışmalar ve devlet denetim mekanizmalarının yetersizliği gibi faktörlerin, bu tür doğa sporlarına katılımı ve bölgesel ekonomik kalkınmayı nasıl etkilediği değerlendirilmektedir. Ayrıca, bu tür faaliyetlerin hem yerel halkın katılımına hem de dışarıdan gelen elit ziyaretçilerin taleplerine nasıl yansıdığı ele alınmakta ve bu faktörlerin bölgedeki açık alan macera rekreasyonunun geleceği üzerindeki rolü irdelenmektedir. Bu bağlamda, siyasi ortamın Kaçkar bölgesindeki açık alan macera faaliyetlerine yaptığı doğrudan ve dolaylı etkiler bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilmektedir.

Tablo 9. Siyasi/Politik (P) Faktörlerin Analizi Bulguları: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetlerine Siyasi Durumun Etkisi

Bölgeler	Kategori	Tema	Kodlar	Branşlara Göre Kod Dağılımı	Öneri Maddeleri
Kaçkar'ın Kuzey Bölgesi	Kaçkar Bölgesi Faaliyetleri Üzerinde Siyasi/Politik Dış Faktörlerin Etkisi Öneriler	Yönetim Eksikliği	<u>Siyasi Denetim Eksikliği ve Kaos Devletin Yetersiz Denetimi</u> <u>Güvenlik ve Kamu Düzenlemeleri Eksikliği</u> <u>Yasal Takip Sisteminin Geliştirilmesi</u> <u>Ziyaretçi Akışının Planlanması</u> <u>Giriş Ücreti ve Sigorta Sistematığının Geliştirilmesi</u>	Kuzey bölgesinde daha fazla siyasi denetim var gibi gözükmesine rağmen, yönetsel eksiklikler nedeniyle bir kargaşa ortamı oluşuyor. Katılımcı: K1 - Trekking; K10 - Dağ Kayağı; K11 - Dağ Kayağı Devletin yeterli denetim ve kontrol mekanizmalarının olmaması, hem kuzey hem de güney bölgelerinde kaotik durumlar yaratıyor. Katılımcı: K1 - Trekking; K3 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat; K12 - Trekking, Heliski Kuzeyde siyasilerin yaklaşımı kitle açık alan macerasına yönelmiş durumda, bu da doğa açık alan macerasına zarar veriyor.” Katılımcı: K13 (Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat) Açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından, güvenlik ve kamu düzenlemeleri eksikliği büyük bir sorun teşkil ediyor. Katılımcı: K1 - Trekking; K10 - Dağ Kayağı Yasal takip sistemleri kurgulanmalı, giriş ve çıkışlar denetim altına alınmalı. Özellikle Kuzey bölgesinde faaliyetlerin kaotik bir yapıdan kurtulabilmesi için bu sistemlerin acilen devreye girmesi gerekiyor. Katılımcı: K1 - Trekking Ziyaretçilere yönelik bir giriş ücreti belirlenmeli ve bu ücret, bölgedeki güvenliği artıracak sigorta sistemleri için kullanılmalı. Özellikle Güney bölgesinde elit ziyaretçiler bu tür sistemlere daha duyarlı. Katılımcı: K2 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	-Kuzeyde siyasi denetim ve yönetim mekanizmaları güçlendirilmelidir. -Kuzeyde ticari faaliyetlerin doğaya zararını önlemek için yasal düzenlemeler yapılmalıdır. -Yasal takip sistemleri geliştirilmeli, girişler denetlenmeli ve sigorta sistemi oluşturulmalıdır. -Ziyaretçi akışı düzenlenmeli ve belirli bir takvime göre planlanmalıdır.
		Ticari Faaliyetlerin Doğaya Zarar Vermesi	<u>Ticari Baskılar Ekonomik Önceliklerin Doğaya Zarar Vermesi</u>	Ticari çıkarların öncelik kazanması, doğa sporları faaliyetlerine zarar veriyor ve çevrenin korunmasını zorlaştırıyor. Katılımcı: K2 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat; K13 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat; K17 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat Kuzeyde ticari faaliyetlerin, doğal kaynakları ve ekosistemi olumsuz etkilediği belirtiliyor. Katılımcı: K2 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat; K13 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	-Güneyde güvenlik önlemleri artırılmalı ve altyapı eksiklikleri giderilmelidir. -Her iki bölge için açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliği için yasal düzenlemeler artırılmalıdır.
		Altyapı ve Güvenlik Eksiklikleri	<u>Çığ Tehlikesine Karşı Yetersiz Güvenlik Lojistik Zorluklar</u>	Kuzey bölgesinde kış aylarında çığ tehlikesi gibi risklere karşı yeterli güvenlik önlemleri alınmıyor. Katılımcı: K7 - Dağ Kayağı; K17 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat Kuzey bölgesinde yeterli altyapı olmaması, doğa sporlarının yapılmasını zorlaştırıyor. Katılımcı: K2 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat; K7 - Dağ Kayağı; K13 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	-Güneyin doğa açık alan macerası potansiyelini korumak için elit ziyaretçilere odaklanılmalıdır.
Kaçkar'ın Güney Bölgesi	Kaçkar Bölgesi Faaliyetleri Üzerinde Siyasi/Politik Dış Faktörlerin Etkisi Öneriler	Elit Ziyaretçi Profili	<u>Ziyaretçi Profilleri</u>	Güney bölgesinde daha elit ve bilinçli ziyaretçiler, açık alan macera faaliyetlerinin daha sürdürülebilir ve doğa dostu olmasını sağlıyor. Katılımcı: K2 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat; K5 - Heliski; K13 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	-Güneyde altyapı ve güvenlik konularında daha fazla yatırım yapılmalıdır.
		Doğanın Bakir Kalması	<u>Doğal Kalmış Değerler</u>	Güney bölgesinde doğanın daha az tahrip edilmesi, doğa sporları faaliyetlerinin daha sorunsuz yürütülmesine olanak tanıyor. Katılımcı: K1 - Trekking; K5 - Heliski; K13 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	

Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri Üzerinde Siyasi/Politik Dış Faktörlerin Etkisi ve Öneriler

Tema 1: Yönetim Eksikliği

Kodlar:

Siyasi Denetim Eksikliği ve Kaos: Kuzey bölgesinde, siyasi açıdan daha fazla denetim olduğu algısı olsa da yönetsel eksiklikler kaosa neden olmaktadır. Devletin yerel düzeyde yeterli denetim ve yönetim mekanizmalarını kuramamış olması, özellikle kuzeyde açık alan macera faaliyetlerinin karmaşa içinde yürütülmesine sebep olmaktadır.

Katılımcılar: *K1 (Trekking), K10 (Dağ Kayağı), K11 (Dağ Kayağı)*

Örnek Kodlamalar:

K1 (Trekking): “Kuzey bölgesi siyasi olarak daha denetlenebilir gözüküyor lakin nasıl yönetileceği bilinmediği için bir kaos devam ediyor.”

K11 (Dağ Kayağı): “Her ne kadar kuzeyde bir denetim mekanizması var gibi görünse de, işler tamamen kaotik ilerliyor.”

Devletin Yetersiz Denetimi: Devletin yeterli denetim ve kontrol mekanizmalarının olmaması, hem kuzey hem de güney bölgelerinde kaotik durumlar yaratmaktadır. Özellikle kuzeydeki kontrol eksikliği, açık alan macerası olumsuz etkilemektedir.

Katılımcılar: *K1 (Trekking), K3 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat), K12 (Trekking, Heliski)*

Örnek Kodlamalar:

K12 (Trekking, Heliski): “Güneyde konaklamalar dışında ekonomik faaliyetler denetlenmiyor. Ancak kuzeyde hiçbir şekilde kontrol yok.”

K3 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat): “Devletin varlığı hissedilmiyor. Ne güneyde ne de kuzeyde.”

Güvenlik ve Kamu Düzenlemeleri Eksikliği: Açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından güvenlik ve kamu düzenlemelerindeki eksiklikler büyük bir sorun teşkil etmektedir. Güneyde de güvenlik önlemleri yetersizdir, bu da turistlerin bölgeden uzak durmasına neden olmaktadır.

Katılımcılar: *K1 (Trekking), K10 (Dağ Kayağı)*

Örnek Kodlamalar:

K10 (Dağ Kayağı): “Bölgede hiçbir güvenlik önlemi yok, bu da doğa sporlarını tehlikeye atıyor.”

K1 (Trekking): “Doğru düzgün güvenlik sistemi yok. Bu, açık alan macerası uzun vadede olumsuz etkiliyor.”

Yasal Takip Sisteminin Geliştirilmesi: Yasal takip sistemlerinin kurgulanması, giriş ve çıkışların denetim altına alınması gerekmektedir. Kuzey bölgesindeki açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliği için denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi önerilmektedir.

Katılımcılar: *K1 (Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K1 (Trekking): “Yasal takip sistemleri kurgulanmalı, giriş ve çıkışlar denetim altına alınmalı. Kuzey bölgesinde sistem neredeyse hiç işlemiyor.”

Ziyaretçi Akışının Planlanması: Açık alan macera faaliyetlerinin belirli bir takvim dahilinde gerçekleştirilmesi ve rastgele giriş-çıkışların önlenmesi önerilmektedir. Ziyaretçi akışının planlanması, bölgedeki kaosu önleyebilir.

Katılımcılar: *K4 (Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K4 (Trekking): “Her isteyen istediği zaman ziyaret edememeli. Belirli bir sistem dahilinde ziyaretler yapılmalı.”

Giriş Ücreti ve Sigorta Sistematiğinin Geliştirilmesi: Ziyaretçilere yönelik giriş ücreti sistemleri oluşturulmalı ve bu ücretler bölgedeki güvenlik ve sigorta hizmetlerinin finanse edilmesi için kullanılmalıdır.

Katılımcılar: *K5 (Heliski)*

Örnek Kodlamalar:

K5 (Heliski): “Giriş ücreti olmalı, bu ücretler sigorta sistemini desteklemeli.”

Yönetim Eksikliği Temasına Ait Açıklama: Kaçkar bölgesinde, özellikle kuzeydeki yönetsel eksiklikler ve siyasi denetim yetersizlikleri, açık alan macera faaliyetlerinin istikrarlı bir şekilde sürdürülebilmesini zorlaştırmaktadır. Kuzey bölgesi, denetim açısından daha kontrollü bir bölge olarak görülmesine rağmen, uygulamada ciddi yönetsel boşluklar bulunmaktadır. Bu eksiklikler, bölgede kaos yaratmakta ve açık alan macera faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir. Güney bölgesinde de benzer şekilde denetim ve yönetim mekanizmalarının yetersiz olduğu gözlemlenmiştir, ancak bu sorunlar kuzeyde olduğu kadar belirgin değildir. Özellikle güvenlik ve kamu düzenlemelerindeki eksiklikler, hem turistlerin güvenliğini tehdit etmekte hem de uzun vadeli açık alan macera planlamalarını zorlaştırmaktadır. Bölgedeki bu yönetsel boşlukların giderilmesi için daha güçlü yasal takip sistemlerinin oluşturulması gerekmektedir. Katılımcılar, giriş-çıkışların kontrol altına alınması ve yasal düzenlemelerin güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Aynı zamanda ziyaretçi akışının da planlanması, bölgedeki kaotik yapının önlenmesine yardımcı olabilir.

Tema 2: Ticari Faaliyetlerin Doğa Zarar Vermesi

Kodlar:

Ticari Baskılar: Ticari çıkarların öncelik kazanması, doğa sporları faaliyetlerine zarar vermekte ve çevrenin korunmasını zorlaştırmaktadır.

Katılımcılar: *K2 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)*, *K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)*, *K17 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K2 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat): “Kuzeyde ticari çıkarlar her şeyin önünde geliyor. Doğa ve çevre umursanmıyor.”

Ekonomik Önceliklerin Doğaya Zarar Vermesi: Kuzeyde ticari faaliyetler, doğal kaynakları ve ekosistemi olumsuz etkilemektedir.

Katılımcılar: K2 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat), K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)

Örnek Kodlamalar:

K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat): “Ticari faaliyetlerin bölgeye ne kadar zarar verdiği ortada. Doğaya karşı duyarsızlar.”

Ticari Faaliyetlerin Doğaya Zarar Vermesi Temasına Ait Açıklama: Kuzey bölgesinde ticari çıkarların ön planda olduğu ve bu durumun doğa sporları faaliyetlerini olumsuz etkilediği net bir şekilde ortaya çıkmıştır. Ticari baskılar, bölgedeki doğal kaynakların korunmasını zorlaştırmakta ve çevresel tahribatın önüne geçilememektedir. Katılımcılar, ticari faaliyetlerin öncelik kazanması nedeniyle doğanın geri plana itildiğini ve çevreye duyarsız kalındığını ifade etmektedirler. Özellikle kuzeydeki ticari faaliyetlerin doğa ve çevre üzerindeki olumsuz etkileri vurgulanmıştır. Güney bölgesinde ticari faaliyetler daha sınırlı olsa da, doğa koruma önlemleri açısından eksiklikler bulunmaktadır. Ticari faaliyetlerin doğaya zarar vermemesi için yasal düzenlemelerin artırılması gerekmektedir.

Tema 3: Altyapı ve Güvenlik Eksiklikleri

Kodlar:

Çığ Tehlikesine Karşı Yetersiz Güvenlik: Kuzey bölgesinde kış aylarında çığ tehlikesi olmasına rağmen yeterli güvenlik önlemleri alınmamaktadır. Bu durum açık alan macera faaliyetlerini tehlikeye sokmaktadır.

Katılımcılar: K7 (Dağ Kayağı), K17 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)

Örnek Kodlamalar:

K7 (Dağ Kayağı): “Kışın çığ tehlikesi var ama hiçbir güvenlik önlemi yok.”

Lojistik Zorluklar: Kuzey bölgesinde lojistik altyapının eksik olması, doğa sporlarının yapılmasını zorlaştırmaktadır.

Katılımcılar: K2 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat), K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)

Örnek Kodlamalar:

K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat): “Kuzeyde faaliyet göstermek zor, altyapı ve ulaşım büyük sıkıntı.”

Altyapı ve Güvenlik Eksiklikleri Temasına Ait Açıklama: Kuzey bölgesinde, kış aylarında yaşanan çığ tehlikesi gibi doğal afet risklerine karşı yeterli güvenlik önlemlerinin alınmadığı görülmektedir. Bu eksiklik, bölgedeki açık alan macera faaliyetlerinin güvenli bir şekilde sürdürülebilmesini tehlikeye sokmaktadır. Güvenlik önlemlerinin olmaması, özellikle doğa sporları

açısından büyük bir risk teşkil etmektedir. Aynı zamanda, kuzey bölgesindeki lojistik altyapı eksiklikleri, açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini zorlaştırmaktadır. Ulaşım ve altyapı hizmetlerinin yetersiz olması, doğa sporları yapan katılımcılar için ciddi lojistik zorluklar yaratmaktadır. Güney bölgesinde ise lojistik altyapı daha iyi durumda olsa da, güvenlik önlemlerinin artırılması gerekmektedir.

Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri Üzerinde Siyasi/Politik Dış Faktörlerin Etkisine Dair Bulguların Karşılaştırılması

Katılımcılar, Kaçkar bölgesindeki açık alan macerasının sürdürülebilirliği için yasal düzenlemeler yapılmasını önermektedir. Özellikle kuzey bölgesinde yaşanan denetimsizlik ve kaosu önlenmesi için yasal takip sistemlerinin kurulması, ziyaretçi akışının planlanması ve sigorta sistemlerinin devreye alınması gerektiği belirtilmektedir. Bu düzenlemeler, bölgedeki açık alan macera faaliyetlerinin daha kontrollü bir şekilde yürütülmesini ve çevresel tahribatın azaltılmasını sağlayacaktır. Bu analiz, Kaçkar bölgesinde açık alan macera faaliyetlerine yönelik siyasi ve politik dış faktörlerin etkilerini derinlemesine incelemektedir. Kuzey bölgesi, siyasi denetim eksiklikleri, yönetsel kaos ve altyapı yetersizlikleri nedeniyle açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini ciddi şekilde tehdit eden bir yapı sergilemektedir. Buna karşın, güney bölgesinde denetimlerin artırılması ve güvenlik önlemlerinin güçlendirilmesi gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Katılımcılar, kuzey bölgesindeki yetersiz altyapı ve ticari baskıların doğal çevreye zarar verdiğini vurgulamıştır. Bu karşılaştırmalı analizde, Kaçkar'ın kuzey ve güney bölgeleri arasında açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından önemli farklar ortaya konmuştur. Kuzey bölgesi, ticari baskıların ve yönetim eksikliklerinin belirgin olduğu, çevresel tahribat riskinin yüksek olduğu bir bölge olarak öne çıkmaktadır. Buna karşılık, güney bölgesi, elit bir ziyaretçi profili ve daha iyi korunmuş doğasıyla sürdürülebilir doğa açık alan macerası için daha elverişli bir ortam sunmaktadır. Her iki bölge için de yasal düzenlemelerin yapılması, denetimlerin güçlendirilmesi ve açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması adına kapsamlı politikaların hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Bu Sonuçlara Dayalı Olarak Önerilen Temel Adımlar Şunlardır:

1. Kuzey bölgesinde siyasi denetim ve yönetsel mekanizmalar güçlendirilmelidir. Yetersiz denetim ve yönetsel kaos, bölgenin açık alan macera potansiyelini olumsuz yönde etkilemektedir. (Katılımcılar: K1 - Trekking, K10 - Dağ Kayağı, K11 - Dağ Kayağı)
2. Kuzey bölgesindeki ticari faaliyetlerin doğaya verdiği zararın önlenmesi için yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Ticari çıkarların doğa tahribatına yol açtığı belirtilmiştir. (Katılımcılar: K2 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat; K13 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat; K17 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)
3. Yasal takip sistemleri geliştirilerek giriş ve çıkışlar denetim altına alınmalı, ayrıca giriş ücretleri üzerinden sigorta sistemi kurulmalıdır. (Katılımcılar: K1 - Trekking)

4. Ziyaretçi akışının düzenlenmesi ve belirli bir takvim doğrultusunda yapılması sağlanmalıdır. Bu öneriyle, açık alan macera faaliyetlerinin daha kontrollü bir şekilde yürütülmesi hedeflenmektedir. *(Katılımcılar: K1 - Trekking)*
5. Güney bölgesinde güvenlik önlemleri artırılmalı ve altyapı eksiklikleri giderilmelidir. Güney bölgesindeki doğa sporları ve açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından altyapı ve güvenlik sorunları çözülmelidir. *(Katılımcılar: K7 - Dağ Kayağı, K17 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)*
6. Her iki bölge için de açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla uzun vadeli yasal düzenlemeler ve denetimler artırılmalıdır. *(Katılımcılar: K1 - Trekking, K3 - Kano-Rafting, K12 - Trekking, Heliski)*
7. Güney bölgesinin doğa açık alan macerası potansiyelinin korunabilmesi için elit ziyaretçilerin tercih edilmesi ve açık alan macera faaliyetlerinin bu doğrultuda planlanması gerekmektedir. *(Katılımcılar: K5 - Heliski, K19 - Snowcat)*
8. Altyapı ve güvenlik konularında güney bölgesinde daha fazla yatırım yapılmalıdır. Bu yatırımlar bölgenin açık alan macera faaliyetlerine katkı sağlayacaktır. *(Katılımcılar: K5 - Heliski, K19 - Snowcat, K20 - Dağ Kayağı)*

Bu öneriler, Kaçkar Bölgesi'nin kuzey ve güney alanlarında açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini ve gelişimini sağlamak için atılması gereken temel adımları kapsamaktadır. Kuzey bölgesindeki yetersiz denetim ve yönetsel kaosun giderilmesi, bölgenin açık alan macera potansiyelini maksimize etmek adına büyük öneme sahiptir. Bu kapsamda, yasal düzenlemelerin sıklaştırılması ve doğa tahribatını önleyici politikaların devreye sokulması gerekmektedir. Güvenlik ve altyapı konularında kuzey ve güney bölgeleri arasındaki dengesizliğin giderilmesi, bölgenin cazibesini artıracak bir diğer önemli faktördür. Örneğin, güney bölgesinde güvenlik önlemlerinin artırılması ve altyapının güçlendirilmesi, ziyaretçi memnuniyetini artıracak ve bölgeyi daha güvenli kılacaktır. Ayrıca, giriş-çıkışların denetim altına alınması ve açık alan macera faaliyetlerinin düzenli bir takvime göre planlanması, turist akışını kontrol ederek sürdürülebilirliği sağlayacaktır. Bu bağlamda, elit açık alan macerasın teşvik edilmesi ve ziyaretçi profilinin yüksek gelir grubuna hitap edecek şekilde planlanması, bölgenin doğal zenginliklerini koruyarak uzun vadeli bir açık alan macera stratejisi oluşturulmasına katkı sağlayacaktır. Son olarak, her iki bölge için uzun vadeli yasal düzenlemeler ve denetimlerin geliştirilmesi, açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak adına kritik bir role sahiptir.

4. 2. 2. Ekonomik (E) Faktörlerin Analizi: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetlerine Ekonomik Durumun Etkisi

Bu bölümde, Kaçkar bölgesinde gerçekleştirilen heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat ve kano-rafting gibi açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri üzerindeki ekonomik faktörlerin etkisini incelemek amacıyla derinlemesine bir analiz yapılmaktadır. Özellikle, bu faaliyetlerin bölgedeki yerel ekonomi, halkın geçim kaynakları ve açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin sürdürülebilirliği üzerindeki etkileri incelenmektedir. Açık alan macera rekreasyonu, yerel yönetimlerin, halkın ve bölgeye gelen ziyaretçilerin ekonomik katkıları ile şekillenirken, bölgenin kalkınmasında kritik bir rol oynamaktadır. Yerel halkın bu faaliyetlere sağladığı hizmetler, rehberlik, konaklama, ulaşım gibi unsurlar ekonomiyi doğrudan etkilemekte ve bölgedeki istihdam fırsatlarını artırmaktadır. Aynı zamanda, ziyaretçilerin harcama düzeyleri ve yerel ekonomiye katkıları, bu tür faaliyetlerin bölgesel kalkınma üzerindeki uzun vadeli etkilerini şekillendirmektedir. Yerel halkın bu faaliyetler üzerindeki ekonomik katkıları, istihdam olanakları, hizmet sektörünün gelişimi ve yerel yönetimlerin ekonomik politikaları detaylı bir şekilde ele alınırken, bölgeye gelen elit turistlerin ekonomik gücünün de bölge üzerindeki etkisi değerlendirilmektedir. Özellikle, heliski ve dağ kayağı gibi yüksek harcama gerektiren faaliyetlerin bölgedeki ekonomik dengeleri nasıl değiştirdiği, bu tür faaliyetlerin yerel halkın gelir dağılımı ve ekonomik refahı üzerindeki rolü tartışılmaktadır. Bunun yanında, turistik faaliyetlerin maliyet yapısı, fiyat politikaları ve ekonomik sürdürülebilirlik gibi konular da ele alınarak, bölgenin macera rekreasyonu faaliyetlerinden elde ettiği ekonomik kazançların geleceğe yönelik nasıl optimize edilebileceği üzerinde durulmaktadır.

Bu bölümün analizi, ekonomik faktörlerin açık alan macera rekreasyonu üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkilerini anlamaya yönelik olup, yerel halk ve ziyaretçiler arasındaki ekonomik etkileşimin dinamiklerini göstermeyi hedeflemektedir. Bölgedeki ekonomik faktörlerin, faaliyetlerin sürdürülebilirliği ve bölgesel kalkınma üzerindeki etkilerinin bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilmesi, bölgenin açık alan macera rekreasyonu potansiyelinin en iyi şekilde nasıl kullanılabileceğine dair stratejik öneriler sunmaktadır.

Tablo 10. Ekonomik (E) Faktörlerin Analizi Bulguları: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetleri Üzerinde Ekonomik Durumun Etkisi

Bölgeler	Kategori	Tema	Kodlar	Branşlara Göre Kodlama Cümlesi Örneği	Öneri Maddeleri
Kaçkar'ın Kuzey Bölgesi	Kaçkar Bölgesi Faaliyetleri Üzerinde Ekonomik Dış Faktörlerin Etkisi Öneriler	Ekonomik Kontrol ve Denetim Eksikliği	<u>Kuzeyde ve Güneyde Ekonomik Denetim Eksikliği</u>	Kuzey bölgesinde ekonomik denetim ve sayısallaştırma eksikliği var. Güneyde de denetim sadece konaklama bilgisiyle sınırlı. Katılımcı: K1 - Trekking; K12 - Trekking, Heliski	- Ekonomik Denetimlerin Artırılması Gerekmiştir. -Eğitilmiş Personel İstihdamı -Fiyat Politikalarının Standardize Edilmelidir. -Güneyde Yatırım ve Kalite Artırılmalıdır. -Malzeme Üretimi ve Maaliyetleri Düşürülmelidir.
			<u>Kayıt Dışı Ekonomik Faaliyetler</u>	Hem kuzey hem güney bölgelerinde kazançların büyük bir kısmı kayıt dışı gerçekleşmektedir. Katılımcı: K3 - Kano-Rafting; K16 - Kano-Rafting	
		İstihdam ve Eğitim Eksiklikleri	<u>Yerel İstihdamın Yetersizliği ve Eğitimsiz Elemanlar</u>	Kuzey bölgesinde istihdam edilen personelin büyük bir kısmı yerel halktan olup, eğitim yetersizdir. Katılımcı: K3 - Kano-Rafting; K17 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	
			<u>Mevsimlik ve Dönemsel İstihdam</u>	Mevsimlik istihdam nedeniyle, çalışanlar genellikle geçici işlerde çalışmakta ve sektörde kalıcılık sağlayamamaktadır. Katılımcı: K3 - Kano-Rafting; K26 - Kano-Rafting	
		Maliyetler ve Fiyat Politikaları	<u>Maliyetlerin Yüksek Olması</u>	Kuzeyde yüksek maliyetler, özellikle konaklama ve rehberlik hizmetlerinde önemli bir sorun oluşturmaktadır. Katılımcı: K7 - Dağ Kayağı; K28 - Dağ Kayağı	
			<u>Fiyat Politikalarındaki Dengesizlik</u>	Kuzey bölgesinde fiyat politikaları kişiye ve bölgeye göre farklılık göstermektedir. Bu durum ekonomik dengesizlik yaratmaktadır. Katılımcı: K12 - Trekking, Heliski	
Kaçkar'ın Güney Bölgesi	Kaçkar Bölgesi Faaliyetleri Üzerinde Ekonomik Dış Faktörlerin Etkisi Öneriler	Güneyin Ekonomik Potansiyeli ve Kaliteli Açık Alan Macera Alanları	<u>Güneyin Ekonomik Canlılığı</u>	Güney bölgesi, daha elit turistlere hizmet vererek ekonomik açıdan daha avantajlı hale gelmektedir. Katılımcı: K5 - Heliski; K19 - Snowcat	-Uzun Vadede Yatırım Planı Yapılmalıdır. -Yönetim Modeli Belirlenmelidir.
			<u>Kaliteli Hizmet ve Yatırım İhtiyacı</u>	Güneydeki açık alan macera faaliyetlerinin kaliteli turistler çekebilmesi için, daha fazla yatırım ve hizmet kalitesinin artırılması gerektiği belirtilmiştir. Katılımcı: K5 - Heliski; K20 - Dağ Kayağı	
		Yatırım ve Sektörel Büyüme	<u>Yatırım İhtiyacı</u>	Bölge genelinde, özellikle güneydeki ekonomik canlılığın korunması ve kuzeyin gelişmesi için daha fazla yatırım yapılması gerekmektedir. Katılımcı: K19 - Snowcat; K20 - Dağ Kayağı	
			<u>Malzeme Üretimi ve Teknik Destek Eksikliği</u>	Rafting ve diğer ekstrem sporlar için malzeme üretimi ve teknik destek alanında girişimcilik teşvik edilmelidir. Katılımcı: K3 - Kano-Rafting	

Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri Üzerinde Ekonomik Dış Faktörlerin Etkisi ve Öneriler

Tema 1: Ekonomik Kontrol ve Denetim Eksikliği

Kodlar:

Kuzeyde ve Güneyde Ekonomik Denetim Eksikliği: Kuzey bölgesinde ekonomik faaliyetlerde denetim eksikliği oldukça yaygın olup, ekonomik kazançların sayısallaştırılmaması ve düzenlemelerin yeterince yapılmaması dikkat çekmektedir. Güney bölgesinde ise denetim konaklama bilgileriyle sınırlı kalmakta, ekonomik faaliyetlerin genel anlamda kontrol edilmediği görülmektedir. Bu durum, her iki bölgede de ekonomik sürdürülebilirliğin zayıf olmasına neden olmaktadır.

Katılımcılar: *K1 (Trekking), K12 (Trekking, Heliski)*

Örnek Kodlamalar:

K1 (Trekking): “Kuzey bölgesi ekonomik yönden çok farklılıklar göstermektedir. Bir denetim ve sayısallaştırma yoktur. Güneyde de bu durum benzer.”

K12 (Trekking, Heliski): “Güneyde, konaklamalar dışında ekonomik faaliyetler denetlenmiyor. Ancak kuzeyde, hiçbir şekilde ekonomik kontrol söz konusu değil.”

Kayıt Dışı Ekonomik Faaliyetler: Hem kuzey hem güney bölgelerinde kazançların büyük bir kısmı kayıt dışı gerçekleşmektedir. Bu durum, sektörde büyük bir kontrolsüzlük yaratmakta ve bölgesel ekonomik kalkınmayı olumsuz yönde etkilemektedir. Kayıt dışı ekonomi, vergilendirme ve mali politikaların uygulanmasını zorlaştırmakta ve bu da uzun vadede yerel ekonomilere zarar vermektedir.

Katılımcılar: *K3 (Kano-Rafting), K16 (Kano-Rafting)*

Örnek Kodlamalar:

K16 (Kano-Rafting): “Kazancın %70’i kayıt dışıdır. Özellikle küçük işletmeler bu durumu suistimal ediyor.”

K3 (Kano-Rafting): “Fırtına vadisindeki ticaretin çoğu kayıt dışı, devlet bu durumu görmezden geliyor.”

Ekonomik Kontrol ve Denetim Eksikliği Temasına Ait Açıklama: Kuzey ve güney bölgelerinde ekonomik faaliyetlerin büyük bir kısmı kayıt dışı gerçekleşmektedir. Denetim eksiklikleri bu kayıt dışılığı körüklemekte ve yerel ekonomilerdeki istikrarsızlığı derinleştirmektedir. Özellikle kuzey bölgesinde ekonomik denetim mekanizmalarının yok denecek kadar az olması, hem ticari faaliyetlerin düzenlenmesini zorlaştırmakta hem de bölgede sürdürülebilir ekonomik kalkınmanın önünde büyük bir engel oluşturmaktadır. Güneyde ise ekonomik denetim yalnızca konaklama üzerine yoğunlaşmış olup, genel ekonomik faaliyetler kontrol edilmemektedir. Bu kayıt dışı yapılar, bölgelerdeki ekonomik istikrarı tehdit etmektedir.

Tema 2: İstihdam ve Eğitim Eksiklikleri

Kodlar:

Yerel İstihdamın Yetersizliği ve Eğitimsiz Elemanlar: Kuzey bölgesinde istihdam edilen personelin büyük bir kısmı yerel halktan olup, eğitim düzeyleri oldukça yetersizdir. Bu da açık alan macera sektöründe profesyonellikten uzak bir hizmet anlayışına yol açmaktadır. Özellikle doğa sporları ve açık alan macera faaliyetlerinde gerekli uzmanlık düzeyine ulaşılmaması, hizmet kalitesini olumsuz etkilemektedir.

Katılımcılar: K3 (*Kano-Rafting*), K17 (*Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat*)

Örnek Kodlamalar:

K3 (*Kano-Rafting*): “Yerel halk çalışıyor ama eğitim düzeyleri yeterli değil. Rehberlerin çoğu deneyimsiz.”

K17 (*Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat*): “Eleman bulmak zor, bulduğumuz kişiler de çoğunlukla deneyimsiz ve eğitim almamış oluyorlar.”

Mevsimlik ve Dönemsel İstihdam: Mevsimlik istihdam, özellikle açık alan macera sektöründe yaygın bir uygulama olup, çalışanların kalıcılık sağlayamaması sektördeki profesyonelliği olumsuz etkilemektedir. Kuzey bölgesinde mevsimsel olarak çalıştırılan personel, hizmet kalitesini düşürmekte ve bölgedeki faaliyetlerin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir.

Katılımcılar: K3 (*Kano-Rafting*), K26 (*Kano-Rafting*)

Örnek Kodlamalar:

K3 (*Kano-Rafting*): “Çalışanlar sadece mevsimlik olarak geliyorlar. Kalıcı bir iş gücü oluşturmamız imkânsız.”

K26 (*Kano-Rafting*): “Mevsim bitince herkes işini bırakıp gidiyor. Kalıcı iş gücü oluşturamıyoruz.”

İstihdam ve Eğitim Eksiklikleri Temasına Ait Açıklama: Kuzey bölgesinde istihdam edilen personelin büyük bir kısmı yerel halktan olup, eğitim seviyelerinin düşük olması hizmet kalitesini ciddi şekilde etkilemektedir. Bu eksiklik, özellikle açık alan macera ve doğa sporları faaliyetlerinde profesyonellikten uzak bir anlayışın benimsenmesine neden olmaktadır. Aynı zamanda, mevsimlik istihdamın yaygın olması çalışanların sektörde kalıcı olmasını engellemekte ve istihdamın sürekliliğini zayıflatmaktadır. Bu da açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini olumsuz yönde etkilemektedir.

Tema 3: Maliyetler ve Fiyat Politikaları

Kodlar:

Maliyetlerin Yüksek Olması: Kuzey bölgesinde yüksek maliyetler, özellikle konaklama ve rehberlik hizmetlerinde büyük bir yük oluşturmaktadır. Katılımcılar, bu maliyetlerin açık alan macera faaliyetlerini olumsuz etkilediğini ve hizmetlerin pahalılaşmasına neden olduğunu belirtmektedirler.

Katılımcılar: *K7 (Dağ Kayağı), K28 (Dağ Kayağı)*

Örnek Kodlamalar:

K7 (Dağ Kayağı): “Konaklama ve rehberlik hizmetleri pahalı, bu da bölgedeki açık alan macerası zorlaştırıyor.”

K28 (Dağ Kayağı): “Maliyetler yüksek olduğu için pek çok turist burayı tercih etmiyor.”

Fiyat Politikalarındaki Dengesizlik: Kuzey bölgesinde fiyat politikalarının kişiye ve bölgeye göre farklılık göstermesi, ekonomik dengesizlik yaratmaktadır. Fiyatlardaki bu dengesizlik, açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini engelleyen bir faktör olarak öne çıkmaktadır.

Katılımcılar: *K12 (Trekking, Heliski)*

Örnek Kodlamalar:

K12 (Trekking, Heliski): “Fiyatlar kişi başına değişiyor, sabit bir sistem yok. Bu da güven yaratmıyor.”

Maliyetler ve Fiyat Politikaları Temasına Ait Açıklama: Kuzey bölgesinde yüksek maliyetler ve dengesiz fiyat politikaları, açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini zorlandırmaktadır. Özellikle konaklama ve rehberlik hizmetlerindeki maliyetlerin yüksek olması, turistlerin bölgeyi tercih etmemesine neden olmaktadır. Ayrıca, fiyatlardaki dengesizlikler, turistlerin güvenini zedelemekte ve bölgede istikrarlı bir açık alan macera yapısının oluşmasını engellemektedir.

Tema 4: Güneyin Ekonomik Potansiyeli ve Kaliteli Açık alan macera

Kodlar:

Güneyin Ekonomik Canlılığı: Güney bölgesi, daha elit turistlere hizmet verdiği için ekonomik anlamda kuzeyden daha avantajlı hale gelmektedir. Güneydeki ekonomik canlılık, bölgedeki açık alan macera faaliyetlerini olumlu yönde etkileyen önemli bir faktördür.

Katılımcılar: *K5 (Heliski), K19 (Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K5 (Heliski): “Güneyde daha elit turistler var, bu da ekonomiyi canlandırıyor.”

K19 (Snowcat): “Güney bölgesi ekonomik olarak daha avantajlı, çünkü daha yüksek gelirli turistleri ağırlıyoruz.”

Kaliteli Hizmet ve Yatırım İhtiyacı: Güneyde açık alan macera faaliyetlerinin kaliteli turistler çekebilmesi için, daha fazla yatırım ve hizmet kalitesinin artırılması gerektiği belirtilmiştir.

Katılımcılar: *K5 (Heliski), K20 (Dağ Kayağı)*

Örnek Kodlamalar:

K20 (Dağ Kayağı): “Güneyde daha fazla yatırım yapılması gerekiyor. Hizmet kalitesi yüksek ama turist çekmek için daha fazla yatırım şart.”

K5 (Heliski): “Güneyde kaliteli turistler var ama hizmet kalitesini artırmamız gerekiyor. Bu da yatırım olmadan mümkün değil.”

Güneyin Ekonomik Potansiyeli ve Kaliteli Açık alan macera Temasına Ait Açıklama: Güney bölgesi, ekonomik anlamda kuzeye göre daha avantajlı bir konuma sahiptir.

Tema 5: Yatırım ve Sektörel Büyüme

Kodlar:

Yatırım İhtiyacı: Güney bölgesinin ekonomik olarak daha da gelişmesi için daha fazla yatırım yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Katılımcılar, bölgenin açık alan macera potansiyelinin tam anlamıyla kullanılabilmesi için özellikle açık alan macera altyapısına yönelik yatırımların artırılması gerektiğini belirtmiştir.

Katılımcılar: *K19 (Snowcat), K20 (Dağ Kayağı)*

Örnek Kodlamalar:

K19 (Snowcat): “Bölgenin gelişmesi için daha fazla yatırım gerekiyor, özellikle açık alan macera altyapısında.”

K20 (Dağ Kayağı): “Ekonomik canlılığı sürdürmek için daha fazla yatırım yapılmalı.”

Malzeme Üretimi ve Teknik Destek Eksikliği: Güneyde rafting ve diğer ekstrem sporlar için malzeme üretimi ve teknik destek eksikliği yaşanmaktadır. Katılımcılar, bölgedeki ekonomik canlılığı artırmak ve yerli üretimi teşvik etmek için bu alandaki yatırımların yapılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Katılımcılar: *K3 (Kano-Rafting)*

Örnek Kodlamalar:

K3 (Kano-Rafting): “Rafting gibi sporlar için malzeme üretimi ve teknik desteğe ihtiyacımız var. Bu alanlar gelişirse bölge ekonomisi de büyür.”

Yatırım ve Sektörel Büyüme Temasına Ait Açıklama: Güney bölgesi, açık alan macera açısından gelişmeye oldukça açık bir alan olmakla birlikte, bu potansiyelin tam anlamıyla kullanılması için daha fazla yatırım yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Katılımcılar, bölgedeki açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilir olması için özellikle malzeme üretimi ve teknik destek konusunda eksiklikler olduğunu ve bu alanlardaki yatırımların artırılması gerektiğini belirtmektedirler. Ayrıca, güneyde ekonomik canlılığın korunması için uzun vadeli yatırım planları yapılmalı ve sektörel büyüme desteklenmelidir.

Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri Üzerinde Ekonomik Dış Faktörlerin Etkisine Dair Bulguların Karşılaştırılması

Bu analizde, Kaçkar bölgesindeki açık alan macera turizmi faaliyetleri üzerinde ekonomik dış faktörlerin etkileri incelenmiştir. Kuzey bölgesinde ekonomik denetim eksikliği, kayıt dışı faaliyetlerin yaygınlığı, yüksek maliyetler ve istihdam sorunları, bu faaliyetleri olumsuz yönde etkilemektedir. Güney bölgesinde ise elit turist kitlesi ve ekonomik canlılık olumlu bir tablo sunsa da, yatırım eksiklikleri ve hizmet kalitesinin artırılmasına yönelik ihtiyaçlar dikkat çekmektedir.

Kuzey bölgesinde, özellikle ekonomik denetimlerin yetersizliği ve kayıt dışı faaliyetlerin yoğunluğu, bölgenin açık alan macera turizmi potansiyelini kısıtlayan temel faktörler arasında yer almaktadır. Yüksek maliyetler ve fiyat politikalarındaki dengesizlikler, bölgedeki faaliyetlerin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Ayrıca, istihdam sorunu, özellikle yerel halkın eğitim seviyesinin düşük olması ve mevsimlik çalışma sisteminin yaygınlığı nedeniyle daha belirgin hale gelmektedir. Bu durum, hizmet kalitesini düşürerek sektörde profesyonellikten uzak bir işleyişe yol açmaktadır. Güney bölgesi ise elit turist kitlesi sayesinde ekonomik olarak daha canlı bir yapıya sahiptir. Ancak, bölgedeki hizmet kalitesi, malzeme temini ve teknik destek alanında daha fazla yatırım yapılması gerekliliği öne çıkmaktadır. Elit turistlerin bölgeye sağladığı ekonomik avantajlara rağmen, uzun vadeli sürdürülebilirlik için altyapının güçlendirilmesi ve hizmet kalitesinin yükseltilmesi gerekmektedir. Bu bulgular, Kaçkar'ın kuzey ve güney bölgeleri arasındaki ekonomik farklılıkların, açık alan macera turizmi faaliyetlerinin sürdürülebilirliği üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Kuzeydeki ekonomik düzensizlikler ve denetim eksiklikleri, turizmin gelişimini engellerken, güneyde ekonomik canlılık devam etse de yatırımların artırılması ve hizmet kalitesinin iyileştirilmesi gerekmektedir. Her iki bölge için de ekonomik denetimlerin güçlendirilmesi, kayıt dışı faaliyetlerin engellenmesi ve uzun vadeli ekonomik kalkınma stratejilerinin uygulanması, bölgenin potansiyelini en üst düzeye çıkarmada kilit rol oynamaktadır.

Bu Sonuçlara Dayalı Olarak Önerilen Temel Adımlar Şunlardır:

1. Kuzey bölgesindeki ekonomik faaliyetlerin daha sürdürülebilir hale gelmesi için, öncelikle bu alanda daha sıkı denetimlerin yapılması gerekmektedir. Kayıt dışı faaliyetlerin büyük bir kısmı, bölgenin ekonomik gelişimini engellemekte ve devletin vergi kaybına neden olmaktadır. Bu sebeple, ticari faaliyetlerin kayıt altına alınması ve ekonomik düzenlemelerin sıkı bir şekilde uygulanması, kuzeydeki açık alan macera faaliyetlerinin uzun vadede gelişimini destekleyecektir. Katılımcılar, özellikle kayıt dışı ekonomiyle mücadele edilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar (K1 - Trekking, K3 - Kano-Rafting, K16 - Kano-Rafting).
2. Bölgedeki istihdamın sürdürülebilir hale getirilmesi, kalifiye ve eğitilmiş iş gücünün teşvik edilmesiyle mümkündür. İstihdam politikalarının geliştirilmesi, özellikle mevsimlik çalışanların yerine kalıcı bir iş gücü oluşturulmasını sağlayacaktır. Eğitilmiş iş gücünün eksikliği, özellikle açık alan macera sektöründe profesyonel hizmet sunumunu engellemekte ve bölgedeki rekabet gücünü düşürmektedir. Katılımcılar, bölgeye uzun vadede eğitilmiş iş gücü kazandırılması gerektiğini belirterek, bu konuda daha fazla yatırım yapılmasını talep etmektedirler (K3 - Kano-Rafting, K17 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, K26 - Kano-Rafting).
3. Maliyetlerin yüksek olması, açık alan macera faaliyetlerinin geniş kitlelere yayılmasını zorlaştırmakta ve bölgenin turistik cazibesini olumsuz yönde etkilemektedir. Fiyat

politikalarının şeffaf olmaması ise turistlerin güvenini sarsmakta ve ekonomik belirsizlik yaratmaktadır. Bu bağlamda, maliyetlerin dengelenmesi ve fiyat politikalarının daha açık hale getirilmesi, bölgedeki açık alan macerasın sürdürülebilirliğini artıracaktır. Katılımcılar, bu tür ekonomik düzenlemelerin yapılması gerektiğini vurgulamaktadırlar (K7 - Dağ Kayağı, K28 - Dağ Kayağı, K12 - Trekking, Heliski).

4. Güney bölgesinde açık alan macera altyapısının geliştirilmesi ve özellikle malzeme üretimi ile teknik destek alanında daha fazla teşvik sağlanması gerekmektedir. Bu tür yatırımlar, güneydeki açık alan macera potansiyelini artıracak ve bölgenin ekonomik canlılığını destekleyecektir. Malzeme üretimi ve teknik destek, doğa sporlarının sürdürülebilirliğini sağlamak için kritik bir unsurdur. Katılımcılar, güneyde bu tür yatırımların artırılmasının gerektiğini ifade etmektedirler (K3 - Kano-Rafting, K19 - Snowcat, K20 - Dağ Kayağı).
5. Hem kuzey hem de güney bölgesinde ekonomik sürdürülebilirlik sağlamak için uzun vadeli yatırım planlarının yapılması elzemdir. Yatırım yapılacak alanlar dikkatlice belirlenmeli ve bölgenin açık alan macera potansiyelini artıracak altyapı, lojistik ve hizmet kalitesi artırılmalıdır. Katılımcılar, bu tür yatırımların açık alan macerasın kalitesini yükselteceğini ve bölgenin rekabet gücünü artıracaklarını belirtmektedirler (K19 - Snowcat, K20 - Dağ Kayağı, K5 - Heliski).

4. 2. 3. Sosyolojik (S) Faktörlerin Analizi: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetlerine Sosyolojik Durumun Etkisi

Bu bölümde, sosyolojik faktörlerin Kaçkar Bölgesi'ndeki Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting gibi açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri üzerindeki etkisi derinlemesine analiz edilmiştir. Yerel halkın bu faaliyetlere karşı tutumu, katılım oranları, kültürel adaptasyonu ve bu etkinliklerin yerel toplum üzerindeki sosyo-ekonomik etkileri detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Aynı zamanda, bölgeyi ziyaret eden turistlerin demografik yapıları, beklentileri, davranış biçimleri ve sosyo-kültürel etkileri üzerinden bu tür rekreasyon faaliyetlerinin bölgedeki sosyal dokuya nasıl entegre olduğu incelenmiştir. Bu analiz, sadece rekreasyonun yerel halk ve ziyaretçiler arasındaki etkileşimlerini değil, aynı zamanda toplumsal uyum, yerel kalkınma ve bölgedeki açık alan macera faaliyetlerinin güçlenmesi açısından da önemli bulgular sunmaktadır.

Tablo 11. Sosyolojik (S) Faktörlerin Analizi Bulguları: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetleri Üzerinde Sosyolojik Durumun Etkisi

Bölgeler	Kategori	Tema	Kodlar	Branşlara Göre Kodlama Cümlesi Örneği	Öneri Maddeleri
Kaçkar'ın Kuzey Bölgesi	Kaçkar Bölgesi Faaliyetleri Üzerinde Sosyolojik Dış Faktörlerin Etkisi Öneriler	Eğitim ve Kültürel Farklılıkların Etkisi	<u>Dil Farklılıkları ve Eğitim İhtiyacı</u>	Kaçkarların kuzeyinde trekking sayesinde dil konusunda ciddi bir farkındalık oluştu. Yöre halkı yabancı dilin önemini anladı. Katılımcı: K1 - Trekking	-Kuzeyde dil eğitimi ve açık alan macera odaklı programlar yaygınlaştırılmalı, yerel halkın katılımı artırılmalıdır.
			<u>Kültürel Etkileşim ve Dönüşüm</u>	Kano-rafting etkinliklerinde bile gelen muhafazakar turistler nedeniyle kıyafetlere dikkat ediyoruz. Bu durum kültürel yapıyı da etkiliyor. Katılımcı: K3 - Kano-Rafting	
		Aile ve Cinsiyet Faktörlerinin Etkisi	<u>Kadınların Sektördeki Yeri</u>	Kuzeyde kadınların açık alan macerada daha fazla yer aldığını görüyorum. Özellikle trekking ve dağ kayağı rehberliği yapıyorlar. Katılımcı: K2 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)	-Güneyde kadınların açık alan macera katılımı ve eğitim düzeyi artırılmalıdır.
			<u>Aile Yapısının Faaliyetlere Etkisi</u>	Kuzeyde aileler daha modern bir yapıya sahip, bu da kadınların açık alan macera sektörüne katılımını kolaylaştırıyor. Katılımcı: K7 - Dağ Kayağı	-Güneyde dijital etkileşim ve sosyal medya kullanımı yaygınlaştırılarak açık alan macera potansiyeli desteklenmelidir.
Kaçkar'ın Güney Bölgesi	Kaçkar Bölgesi Faaliyetleri Üzerinde Sosyolojik Dış Faktörlerin Etkisi Öneriler	Yaşam Tarzı ve Dijital Etkileşimin Etkisi	<u>Yaşam Tarzı ve Sosyal Yapı</u>	Kuzeyde yaşam tarzı açık alan macerası içi, insanlar açık alan macerası bir yaşam biçimi olarak görüyorlar. Katılımcı: K5 - Heliski	-Güneyde göç sorununu azaltmak için ekonomik fırsatlar yaratılmalı, halk açık alan macera daha fazla dâhil edilmelidir.
			<u>Dijital Etkileşim ve Teknoloji Kullanımı</u>	Güneyde insanlar hala teknolojiye mesafeli, bu yüzden tanıtımlar zor yapıyor. Katılımcı: K19 - Snowcat	
		Göç ve Sosyoekonomik Yapının Etkisi	<u>Göç Dinamikleri ve Ekonomik Fırsatlar</u>	Güneyde hala göç sorunu var. İnsanlar iş bulamadıkları için başka yerlere gidiyorlar. Katılımcı: K13 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	-Güneyde göç sorununu azaltmak için ekonomik fırsatlar yaratılmalı, halk açık alan macera daha fazla dâhil edilmelidir.
			<u>Sosyoekonomik Yapının Açık alan macera Etkisi</u>	Güneyde sosyoekonomik yapı zayıf olduğu için açık alan macera yeterince gelişmiyor. Bölgedeki fakirlik açık alan macera potansiyelini olumsuz etkiliyor. Katılımcı: K12 - Trekking, Heliski	-Güneyde aile yapısının açık alan macera entegrasyonu için toplumsal bilinçlendirme yapılmalıdır.
<u>Yaşam Tarzı ve Sosyal Yapı</u>	Güneyde ise geleneksel yaşam tarzı açık alan macerası kısıtlıyor. İnsanlar açık alan macera faaliyetlerine katılmakta tereddüt ediyorlar. Katılımcı: K9 - Kano-Rafting				
<u>Kültürel Etkileşim ve Dönüşüm</u>	Güneyde kültürel etkileşim sınırlı, turistlerin etkisi fazla hissedilmiyor ve yerel halk geleneklerine daha bağlı kalıyor. Katılımcı: K14 - Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat				

Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri Üzerinde Sosyolojik Dış Faktörlerin Etkisi ve Öneriler

Tema 1: Eğitim ve Kültürel Farklılıkların Etkisi

Kodlar:

Dil Farklılıkları ve Eğitim İhtiyacı: Kuzey bölgesinde açık alan macera faaliyetleri dolayısıyla dil öğrenme ihtiyacı artmış ve yöre halkında farkındalık oluşmuştur. Güneyde ise dil öğrenimi daha az yaygındır, yerel halkın açık alan macera faaliyetlerine katılımı sınırlıdır.

Katılımcılar: K1 (Trekking), K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)

Örnek Kodlamalar:

K1 (Trekking): “Kaçkarların kuzeyinde trekking sayesinde dil konusunda ciddi bir farkındalık oluştu. Yöre halkı yabancı dilin önemini anladı.”

K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat): “Kuzeyde dil eğitimi daha yaygın. Açık alan macerası içe olan gençlerin çoğu yabancı dil öğreniyor.”

Kültürel Etkileşim ve Dönüşüm: Kuzeyde kültürel değişim daha hızlı gerçekleşmekte, özellikle açık alan macera faaliyetleri nedeniyle turistlerin getirdiği kültürel etkileşim bölgenin sosyal yapısını dönüştürmektedir. Güneyde ise daha muhafazakâr bir sosyal yapı hâkimdir ve kültürel değişimler yavaş ilerlemektedir.

Katılımcılar: K3 (Kano-Rafting), K14 (Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat)

Örnek Kodlamalar:

K3 (Kano-Rafting): “Kano-rafting etkinliklerinde bile gelen muhafazakar turistler nedeniyle kıyafetlere dikkat ediyoruz. Bu durum kültürel yapıyı da etkiliyor.”

K14 (Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat): “Kuzeyde turistlerin getirdiği yeniliklerle kültürel dönüşüm daha hızlı, ancak güneyde bu değişim çok daha yavaş gerçekleşiyor.”

Eğitim ve Kültürel Farklılıkların Etkisi Temasına Ait Açıklama: Kuzey bölgesinde açık alan macerabirlikte eğitim ve kültürel farkındalık gelişmiştir. Turistlerin bölgeye getirdiği kültürel etkileşimler, özellikle dil öğrenme ve kültürel dönüşüm konularında halk üzerinde etkili olmuştur. Kuzeyde yerel halk, açık alan macerasın ihtiyaçlarına uygun olarak yabancı dil öğrenmeye ve sosyal yapıda daha modern bir yaşam tarzına adapte olmaktadır. Güneyde ise daha muhafazakâr ve geleneksel bir sosyal yapı hâkimdir; bu yapı, açık alan macera faaliyetlerini sınırlandırmakta ve kültürel değişimi yavaşlatmaktadır.

Tema 2: Aile ve Cinsiyet Faktörlerinin Etkisi

Kodlar:

Kadınların Sektördeki Yeri: Kuzeyde, kadınlar açık alan macera sektöründe daha fazla yer almakta ve açık alan macera faaliyetlerinde aktif rol almaktadır. Güneyde ise daha muhafazakâr bir yapı nedeniyle kadınların sektördeki katılımı sınırlıdır.

Katılımcılar: K2 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat), K16 (Kano-Rafting)

Örnek Kodlamalar:

K2 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat): “Kuzeyde kadınların açık alan macerada daha fazla yer aldığını görüyorum. Özellikle trekking ve dağ kayağı rehberliği yapıyorlar.”

K16 (Kano-Rafting): “Güneyde kadınlar genellikle ev işlerinde, sektörde aktif roller almıyorlar.”

Aile Yapısının Faaliyetlere Etkisi: Güney bölgesinde, aile yapısının muhafazakâr ve geleneksel olması nedeniyle yerel halkın açık alan macera faaliyetlerine katılımı sınırlıdır. Kuzeyde daha modern bir aile yapısı benimsenmiş ve bu durum açık alan macera faaliyetlerini desteklemektedir.

Katılımcılar: *K7 (Dağ Kayağı), K12 (Trekking, Heliski)*

Örnek Kodlamalar:

K7 (Dağ Kayağı): “Kuzeyde aileler daha modern bir yapıya sahip, bu da kadınların açık alan macera sektörüne katılımını kolaylaştırıyor.”

K12 (Trekking, Heliski): “Güneyde açık alan macera sektöründe çalışmak, özellikle kadınlar için hala aile içinde bir tartışma konusu.”

Aile ve Cinsiyet Faktörlerinin Etkisi Temasına Ait Açıklama: Kuzey bölgesinde kadınlar, açık alan macera sektöründe daha aktif rol almakta ve sosyal yapıya daha fazla entegre olmaktadır. Ailelerin daha modern bir yapı benimsemesi, özellikle kadınların açık alan macera sektörüne katılımını teşvik etmektedir. Güneyde ise, muhafazakâr aile yapısı nedeniyle kadınların açık alan macera katılımı sınırlı kalmakta ve bu durum, bölgedeki açık alan macera potansiyelini kısıtlamaktadır. Aile yapısındaki geleneksellik, güneyde kadınların ekonomik faaliyetlerde yer almasını engellemekte, bu da açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini olumsuz etkilemektedir.

Tema 3: Yaşam Tarzı ve Dijital Etkileşimin Etkisi

Kodlar:

Yaşam Tarzı ve Sosyal Yapı: Kuzey bölgesinde yaşam tarzı daha modern ve açık alan macera faaliyetleriyle entegre olmuş durumdadır. Güneyde ise daha geleneksel bir yaşam tarzı hâkimdir ve bu durum açık alan macera faaliyetlerini yavaşlatmaktadır.

Katılımcılar: *K5 (Heliski), K9 (Kano-Rafting)*

Örnek Kodlamalar:

K5 (Heliski): “Kuzeyde yaşam tarzı açık alan macera etkinlikleriyle iç içe, insanlar açık alan macerası bir yaşam biçimi olarak görüyorlar.”

K9 (Kano-Rafting): “Güneyde hala geleneksel bir yaşam tarzı sürdürülüyor ve bu açık alan macerasını olumsuz etkiliyor.”

Dijital Etkileşim ve Teknoloji Kullanımı: Kuzeyde sosyal medya ve dijital etkileşim daha yaygındır. Bu durum açık alan macerasının tanıtımını ve faaliyetlerin daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamaktadır. Güneyde ise dijital etkileşim sınırlıdır.

Katılımcılar: *K4 (Trekking), K19 (Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K4 (Trekking): “Sosyal medya, kuzeyde açık alan macerasını çok etkiliyor. Tanıtımların çoğu sosyal medya üzerinden yapılıyor.”

K19 (Snowcat): “Güneyde insanlar hala teknolojiye mesafeli, bu yüzden tanıtımlar zor yapılıyor.”

Yaşam Tarzı ve Dijital Etkileşimin Etkisi Temasına Ait Açıklama: Kuzey bölgesinde yaşam tarzı modernleşmiş ve açık alan macera faaliyetlerine entegre olmuştur. Sosyal medya ve dijital etkileşim, açık alan macerası tanıtımında önemli bir rol oynamakta ve kuzeydeki açık alan macera faaliyetlerini geniş kitlelere ulaştırmaktadır. Güneyde ise geleneksel yaşam tarzı ve dijital etkileşim eksikliği, açık alan macera faaliyetlerinin yavaşlamasına ve tanıtım eksikliğine yol açmaktadır. Dijital araçların kullanımının yaygın olmaması, güneydeki açık alan macera potansiyelinin tam anlamıyla değerlendirilememesine neden olmaktadır.

Tema 4: Göç ve Sosyoekonomik Yapının Etkisi

Kodlar:

Göç Dinamikleri ve Ekonomik Fırsatlar: Kuzeyde, göç dinamikleri daha aktif ve ekonomik fırsatlar nedeniyle bölgeye geri dönüşler gözlenmektedir. Güneyde ise ekonomik olanaklar sınırlı olduğu için göç hala yoğun bir şekilde devam etmektedir.

Katılımcılar: *K6 (Kano-Rafting), K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K6 (Kano-Rafting): “Kuzeyde geri dönüş göçleri var çünkü açık alan macera ekonomik fırsatlar yaratıyor.”

K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat): “Güneyde hala göç sorunu var. İnsanlar iş bulamadıkları için başka yerlere gidiyorlar.”

Sosyoekonomik Yapının Açık Alan Macera Etkisi: Kuzeyde sosyoekonomik yapı daha gelişmiş, açık alan macera etkinlikleriyle iç içe kolaylaşmış durumdadır. Güneyde ise sosyoekonomik yapı daha zayıf kalmakta ve bu durum açık alan macera faaliyetlerine olumsuz yansımaktadır.

Katılımcılar: *K8 (Kano-Rafting), K12 (Trekking, Heliski)*

Örnek Kodlamalar:

K8 (Kano-Rafting): “Kuzeyde sosyoekonomik yapı gelişmiş, insanlar açık alan macerası etkinliklerinden para kazanıyorlar.”

K12 (Trekking, Heliski): “Güneyde açık alan macera hala bir geçim kaynağı değil, insanlar başka işlerde çalışıyorlar.”

Göç ve Sosyoekonomik Yapının Etkisi Temasına Ait Açıklama: Kuzey bölgesinde açık alan macerasının gelişmesiyle birlikte ekonomik fırsatlar artmış ve bu durum göç dinamiklerini olumlu yönde etkilemiştir. Göç eden kişiler, açık alan macera sektöründeki fırsatlar sayesinde geri dönmekte ve bölgenin sosyoekonomik yapısı güçlenmektedir. Kuzeyde sosyoekonomik yapı daha gelişmiş olup, açık alan macera faaliyetlerinin ekonomik bir değer yaratmasına olanak tanımaktadır. Güneyde ise ekonomik olanakların sınırlı olması ve sosyoekonomik yapının zayıflığı, yerel halkın göç etmesine yol açmakta ve bu durum açık alan macera faaliyetlerinin gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Güneyde açık alan macera sektörü, yeterli bir ekonomik geçim kaynağı oluşturamamakta ve halkın açık alan macera faaliyetlerine katılımı sınırlı kalmaktadır. Bu, bölgedeki açık alan macera potansiyelinin tam anlamıyla değerlendirilememesine yol açmaktadır.

Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri Üzerinde Sosyolojik Dış Faktörlerin Etkisine Dair Bulgular ve Karşılaştırma

Bu analizde, Kaçkar bölgesinde açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri üzerindeki sosyolojik dış faktörler ele alınmıştır. Kuzey ve güney bölgeleri, eğitim, kültür, aile yapısı, cinsiyet rolleri, yaşam tarzı, dijital etkileşim ve göç dinamikleri gibi sosyolojik unsurlar bağlamında belirgin farklılıklar göstermektedir. Kuzey bölgesi, daha modern bir yapıya sahip olup açık alan macera etkinlikleriyle daha entegre bir şekilde gelişim göstermiştir. Eğitim seviyesi, dijital etkileşim ve kadınların açık alan macera sektöründeki rolü açısından kuzey bölgesi daha ileridedir. Buna karşılık, güney bölgesi daha muhafazakâr ve geleneksel bir yapıya sahiptir, bu da açık alan macera faaliyetlerinin daha yavaş gelişmesine neden olmaktadır. Aile yapısı ve sosyoekonomik durum güneyde açık alan macera etkinlikleri önündeki başlıca engeller arasında yer almaktadır. Kuzeyde eğitim ve kültürel değişim hızla gerçekleşmekte, yerel halk açık alan macera etkinlikleriyle daha iç içe bir yaşam sürmekte ve dil eğitimi konusunda önemli ilerlemeler kaydedilmektedir. Modern aile yapısı sayesinde, kadınların açık alan macera sektörüne katılımı kuzeyde daha teşvik edici bir durumdadır. Dijital etkileşim ve sosyal medya kullanımı kuzeyde oldukça yaygındır ve bu durum açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri tanıtımını ve gelişimini desteklemektedir. Göç dinamikleri açısından kuzeyde, açık alan macera faaliyetlerinin sağladığı ekonomik fırsatlar geri dönüş göçlerini artırmıştır. Güneyde ise kadınların aktif rol alması sınırlı olup, aile yapısı daha geleneksel bir nitelik göstermektedir. Kültürel değişimler yavaş ilerlemekte, dijital etkileşim ve teknoloji kullanımı sınırlı kalmaktadır. Ekonomik fırsatların yetersizliği güneyde göçü sürdürmekte ve sosyoekonomik yapının açık alan macera faaliyetleriyle olmasını engellemektedir.

Bu Sonuçlara Dayalı Olarak Önerilen Temel Adımlar Şunlardır:

1. Kuzey bölgesinde dil eğitimi ve açık alan macera faaliyetleri bağlantılı eğitim programlarının daha fazla geliştirilmesi gerekmektedir. Yöre halkının açık alan macera

sektörüne katılımını artırmak için yabancı dil bilgisi ve hizmet sektörü eğitimi gibi alanlarda daha kapsamlı eğitim fırsatları sunulmalıdır. Bu sayede, kuzeydeki açık alan macera faaliyetlerinin kalitesi yükseltilerek uluslararası ziyaretçilerle daha etkili iletişim kurulması sağlanabilir. (*K1 - Trekking, K13 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat*)

2. Güney bölgesinde kadınların açık alan macera sektörüne katılımını artırmak amacıyla kapsamlı eğitim programları ve toplumsal farkındalık çalışmaları yapılmalıdır. Kadınların açık alan faaliyetlerindeki rolü teşvik edilmeli, onlara yönelik iş fırsatları ve eğitim olanakları sunulmalıdır. Böylece, güneydeki muhafazakar yapı içinde kadınların ekonomik yaşama katılımı artırılabilir. (*K2 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat; K16 - Kano-Rafting*)
3. Güney bölgesinde dijital etkileşimin artırılması için sosyal medya ve dijital pazarlama araçlarının kullanımına yönelik yatırımlar yapılmalıdır. Açık alan macera tanıtımlarında sosyal medyanın daha etkin kullanılması, bölgenin bilinirliğini artırarak daha geniş bir turist kitlesine ulaşmayı sağlayacaktır. Bu alanda eğitim ve destek programları oluşturularak, yerel halkın dijital dünyaya entegrasyonu sağlanmalıdır. (*K4 - Trekking, K19 - Snowcat*)
4. Güney bölgesinde göç sorununu hafifletmek ve yerel halkın bölgeden göç etmesinin önüne geçmek için ekonomik fırsatlar yaratılmalıdır. Bu bağlamda, açık alan macera yatırımları artırılmalı ve yeni iş olanakları oluşturulmalıdır. Böylece, güneyde yerel halkın açık alan macera sektörüne daha fazla katılımı teşvik edilerek ekonomik kalkınma sağlanabilir. (*K6 - Kano-Rafting, K13 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat*)
5. Güneyde aile yapısının açık alan macera faaliyetlerinin daha iyi entegrasyonu için toplumsal bilinçlendirme çalışmaları yapılmalı ve açık alan macera sektöründe çalışmanın sosyal açıdan kabul edilebilir hale getirilmesi sağlanmalıdır. Geleneksel aile yapısı içinde açık alan macera sektörünün önemini anlatan eğitim ve farkındalık projeleriyle, toplumsal yapı açık alan faaliyetleri için daha uygun hale getirilebilir. (*K7 - Dağ Kayağı, K12 - Trekking, Heliski*)

4. 2. 4. Teknolojik (T) Faktörlerin Analizi: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetleri Üzerinde Teknolojinin Etkisi

Bu bölümde, teknolojik faktörlerin Kaçkar Bölgesi'ndeki Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting gibi açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri üzerindeki çok yönlü etkisi kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Özellikle, gelişen teknolojiyle birlikte kullanılan yüksek donanımlı spor ekipmanları, navigasyon cihazları, güvenlik ve izleme sistemleri gibi yeniliklerin, bu tür faaliyetlerin güvenliğini artırma ve risk yönetimini iyileştirme noktasında oynadığı kritik rol vurgulanmıştır. Ayrıca, hava durumu tahmin sistemlerinin ve insansız hava araçlarının (drone'lar)

etkin bir şekilde kullanımı, zorlu doğa koşullarında faaliyet gösteren rehberler ve sporcular için önemli bir avantaj sağlamıştır. Dijital platformlar aracılığıyla bu faaliyetlerin tanıtımının yapılması, rezervasyon süreçlerinin hızlanması ve katılımcıların deneyimlerinin kişiselleştirilmesi gibi teknolojinin pazarlama ve hizmet sunumuna olan katkıları da detaylandırılmıştır. Bu analiz, teknolojinin sadece faaliyetlerin operasyonel verimliliğini artırmakla kalmayıp, bölgedeki açık alan macera rekreasyonunun sürdürülebilir gelişimi, uluslararası rekabet gücünün yükseltilmesi ve katılımcı memnuniyetinin sağlanması açısından da nasıl stratejik bir avantaj sağladığını göstermektedir.

Tablo 12. Teknolojik (T) Faktörlerin Analizi Bulguları: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetleri Üzerinde Teknolojik Durumun Etkisi

Bölgeler	Kategori	Tema	Kodlar	Branşlara Göre Kodlama Cümlesi Örneği	Öneri Maddeleri
Kaçkar'ın Kuzey Bölgesi	Kaçkar Bölgesi Faaliyetleri Üzerinde Teknolojik Dış Faktörlerin Etkisi Öneriler	Teknolojik Altyapı ve Güvenlik Eksiklikleri	<u>Kuzeyde Teknolojik Altyapı Eksiklikleri</u>	Kaçkarların kuzeyinde GPS rotaları ziyaretçiler tarafından kayıt altına alınıyor, ancak yazılımların yurt dışına bağlı olması büyük bir sorun. Katılımcı: K1 - Trekking	-Teknolojik Altyapının Geliştirilmesi Gerekmektedir. -Lojistik ve Ulaşım İyileştirilmesi Gerekmektedir. -Dijital Etkileşim ve Mobil Uygulamalar Geliştirilmesi -Güvenlik ve Acil Durum Sistemlerinin Güçlendirilmesi Gerekmektedir.
		Lojistik ve Ulaşım	<u>Kuzeyde Lojistik Üstünlükleri</u>	Kuzeyde lojistik imkânlar mükemmel. Uluslararası havaalanına yakın olmak büyük bir avantaj. Katılımcı: K3 - Kano-Rafting	
		Dijital Etkileşim ve Teknolojik Uygulamalar	<u>Kuzeyde Dijital Uygulamalar ve Teknolojik Kullanım</u>	Kaçkarlar, dijital verilerin kullanımı konusunda oldukça rahat, GPS ve iz kayıt uygulamaları yaygın. Katılımcı: K2 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	
		Güvenlik ve Acil Durum Teknolojileri	<u>Kuzeyde Güvenlik ve Acil Durum Sistemlerinin Yetersizliği</u>	Acil durumlarda başvurulacak yerlere ulaşım çok zor, bu yüzden güvenlik sistemleri eksik. Katılımcı: K14 - Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat	
Kaçkar'ın Güney Bölgesi	Kaçkar Bölgesi Faaliyetleri Üzerinde Teknolojik Dış Faktörlerin Etkisi Öneriler	Teknolojik Altyapı ve Güvenlik Eksiklikleri	<u>Güneyde Teknolojik Altyapının Orta Seviyede Olması</u>	Güneydeki rotalar işaretlenmiş olsa da online haritalar yok, ve güvenlik sistemleri zayıf. Katılımcı: K17 - Dağ Kayağı, Snowcat	-Eğitim ve Bilinçlendirme Çalışmaları Yapılmalıdır.
		Lojistik ve Ulaşım	<u>Güneyde Lojistik ve Ulaşımın Daha Zor Olması</u>	Güneyde lojistik ve ulaşım çok zor, bu durum açık alan macerası ciddi şekilde etkiliyor. Katılımcı: K28 - Dağ Kayağı	
		Güvenlik ve Acil Durum Teknolojileri	<u>Güneyde Teknolojik Gelişimin Yetersizliği</u>	Güneyde teknolojik altyapı çok zayıf, bu da açık alan macerasının gelişimini engelliyor. Katılımcı: K5 - Heliski	
		Güvenlik ve Acil Durum Teknolojileri	<u>Güneyde Güvenlik Teknolojilerinin Eksikliği</u>	Bölgedeki rafting alanlarında güvenlik ve acil durum sistemleri yok denecek kadar az. Katılımcı: K6 - Kano-Rafting	

Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri Üzerinde Teknolojik Dış Faktörlerin Etkisi ve Öneriler

Tema 1: Teknolojik Altyapı ve Güvenlik Eksiklikleri

Kodlar:

Kuzeyde Teknolojik Altyapı Eksiklikleri: Kuzey bölgesinde GPS, yönlendirme işaretleri, güvenlik teknolojileri gibi altyapı yetersizlikleri olduğu sıkça belirtilmiştir. Özellikle doğa sporları açısından GPS ve acil durum sistemleri yetersiz kalmaktadır.

Katılımcılar: *K1 (Trekking), K10 (Dağ Kayağı), K14 (Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K1 (Trekking): “Kaçkarların kuzeyinde GPS rotaları ziyaretçiler tarafından kayıt altına alınmıyor, ancak yazılımların yurt dışına bağlı olması büyük bir sorun.”

K10 (Dağ Kayağı): “Kuzeyde teknolojik gelişmişlik güneyden daha iyi olsa da, hala eksiklikler var.”

Güneyde Teknolojik Altyapının Orta Seviyede Olması: Güneyde teknolojik altyapı kuzeye göre daha geride olup, yönlendirme işaretleri ve güvenlik sistemleri yetersizdir. Acil durum müdahaleleri ve iletişim sorunları öne çıkmaktadır.

Katılımcılar: *K7 (Dağ Kayağı), K14 (Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat), K17 (Dağ Kayağı, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K14 (Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat): “Acil durumlarda başvurulacak yerlerin ulaşımı çok zor, çünkü iletişim ve güvenlik sistemleri oldukça yetersiz.”

K17 (Dağ Kayağı, Snowcat): “Güneydeki rotalar işaretlenmiş olsa da online haritalar yok, ve güvenlik sistemleri zayıf.”

Teknolojik Altyapı ve Güvenlik Eksiklikleri Temasına Ait Detaylı Açıklama: Kuzey bölgesinde teknolojik altyapı eksiklikleri özellikle GPS sistemleri ve güvenlik açısından ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Yabancı yazılımlar ve yetersiz yerel teknoloji, açık alan macera faaliyetlerinin güvenliğini olumsuz etkilemektedir. Güneyde ise teknolojik altyapı kuzeye göre daha geridedir ve acil durum müdahaleleri zorlaşmaktadır. İletişim zayıflığı her iki bölgede de öne çıkan bir sorundur.

Tema 2: Lojistik ve Ulaşım

Kodlar:

Kuzeyde Lojistik Üstünlükleri: Kuzey bölgesi, lojistik ve ulaşım açısından daha avantajlıdır. Bölgedeki ulaşım imkânları, özellikle uluslararası havaalanı ve şehir merkezlerine yakınlık gibi avantajlarla desteklenmiştir.

Katılımcılar: *K3 (Kano-Rafting), K16 (Kano-Rafting), K30 (Heliski)*

Örnek Kodlamalar:

K3 (Kano-Rafting): “Kuzeyde lojistik imkânlar mükemmel. Uluslararası havaalanına yakın olmak büyük bir avantaj.”

K30 (Heliski): “Kuzeyde ulaşım ve teknolojik imkânlar daha gelişmiş, bu da faaliyetleri kolaylaştırıyor.”

Güneyde Lojistik ve Ulaşımın Daha Zor Olması: Güneyde ise lojistik imkânlar kısıtlıdır ve özellikle ulaşımdaki zorluklar açık alan macera faaliyetlerini kısıtlamaktadır.

Katılımcılar: *K7 (Dağ Kayağı), K28 (Dağ Kayağı), K19 (Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K28 (Dağ Kayağı): “Güneyde lojistik ve ulaşım çok zor, bu durum açık alan macerası ciddi şekilde etkiliyor.”

K19 (Snowcat): “Yolları açık tutmak zor, lojistik ve acil durumlar için yeterli yatırım yapılmadı.”

Lojistik ve Ulaşım Temasına Ait Açıklama: Kuzey bölgesinde ulaşım ve lojistik avantajları, açık alan macera faaliyetlerinin etkinliğini artırmaktadır. Özellikle uluslararası ulaşım imkânları, bölgeyi daha cazip hale getirmektedir. Güneyde ise lojistik imkânların sınırlı olması ve ulaşımın zor olması, bölgenin açık alan macera potansiyelini kısıtlamaktadır.

Tema 3: Dijital Etkileşim ve Teknolojik Uygulamalar

Kodlar:

Kuzeyde Dijital Uygulamalar ve Teknolojik Kullanım: Kuzeyde dijital etkileşim ve mobil uygulamalar daha yaygın olup, GPS ve sosyal medya uygulamaları açık alan macera faaliyetlerine büyük katkı sağlamaktadır.

Katılımcılar: *K2 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat), K4 (Dağ Kayağı, Trekking), K24 (Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K2 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat): “Kaçkarlar, dijital verilerin kullanımı konusunda oldukça rahat, GPS ve iz kayıt uygulamaları yaygın.”

K4 (Dağ Kayağı, Trekking): “Dünyanın her yerinde ödediğim uygulamalar sayesinde daha özgür ve güvenli hissediyorum.”

Güneyde Teknolojik Gelişimin Yetersizliği: Güneyde dijital uygulamaların ve teknolojinin kullanımı sınırlıdır. Özellikle GPS ve mobil uygulamaların yetersizliği dikkat çekmektedir.

Katılımcılar: *K5 (Heliski), K20 (Dağ Kayağı)*

Örnek Kodlamalar:

K5 (Heliski): “Güneyde teknolojik altyapı çok zayıf, bu da açık alan macerasının gelişimini engelliyor.”

K20 (Dağ Kayağı): “Teknolojik gelişim maalesef yok. Rotalar bireysel GPS kayıtlarıyla takip ediliyor.”

Dijital Etkileşim ve Teknolojik Uygulamalar Temasına Ait Açıklama: Kuzey bölgesinde dijital uygulamaların ve teknolojinin kullanımı yaygınken, güneyde bu alanda ciddi bir eksiklik yaşanmaktadır. Özellikle GPS ve mobil uygulamaların yetersizliği, güneydeki açık alan macera faaliyetlerinin güvenliğini ve etkinliğini olumsuz etkilemektedir. Kuzeyde dijital etkileşim sayesinde açık alan macera faaliyetleri daha verimli hale gelmektedir.

Tema 4: Güvenlik ve Acil Durum Teknolojileri

Kodlar:

Kuzeyde Güvenlik ve Acil Durum Sistemlerinin Yetersizliği: Kuzey bölgesinde güvenlik sistemleri ve acil durum teknolojileri konusunda ciddi eksiklikler vardır.

Katılımcılar: *K9 (Kano-Rafting), K14 (Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K9 (Kano-Rafting): “Dere yatağında riskli bölgeler GPS cihazlarıyla tespit edilebilir, ancak bu uygulama yaygın değil.”

K14 (Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat): “Acil durumlarda başvurulacak yerlere ulaşım çok zor, bu yüzden güvenlik sistemleri eksik.”

Güneyde Güvenlik Teknolojilerinin Eksikliği: Güneyde de güvenlik ve acil durum teknolojileri eksik kalmakta, bölgedeki riskli alanlarda güvenlik önlemleri yetersizdir.

Katılımcılar: *K6 (Kano-Rafting), K14 (Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K6 (Kano-Rafting): “Bölgedeki rafting alanlarında güvenlik ve acil durum sistemleri yok denecek kadar az.”

K14 (Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat): “Acil durum kurtarma ekipleri yetersiz, bu da risk yaratıyor.”

Güvenlik ve Acil Durum Teknolojileri Temasına Ait Açıklama: Her iki bölgede de güvenlik sistemleri ve acil durum teknolojilerinin eksikliği ciddi bir sorun olarak öne çıkmaktadır. Kuzeyde riskli bölgelerde güvenlik önlemleri alınmamışken, güneyde ise bu sistemler oldukça sınırlı ve etkin değildir. Bu durum, doğa sporları sırasında güvenlik risklerini artırmaktadır.

Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri Üzerinde Teknolojik Dış Faktörlerin Etkisine Dair Bulgular ve Karşılaştırma

Kuzey ve güney bölgelerinde teknolojik dış faktörler açısından önemli farklar bulunmaktadır. Kuzeyde dijital etkileşim ve ulaşım imkânları daha gelişmiş olup, lojistik ve GPS uygulamaları gibi teknolojiler etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Ancak güvenlik sistemleri ve acil durum teknolojileri yetersizdir. Güneyde ise teknolojik altyapı eksikliği, güvenlik ve dijital uygulamaların sınırlı kullanımı nedeniyle bölgedeki açık alan macera faaliyetleri zayıf kalmaktadır. Kuzey ve güney bölgelerindeki teknolojik dış faktörler açık alan macera faaliyetlerini doğrudan etkilemektedir. Kuzeyde teknolojik altyapı ve dijital uygulamalar nispeten daha gelişmiş olsa da, güvenlik ve acil

durum teknolojilerinde eksiklikler göze çarpmaktadır. Güneyde ise teknolojik altyapı ve dijital uygulamalar oldukça yetersiz olup, güvenlik sistemleri geliştirilmesi gereken önemli bir alan olarak öne çıkmaktadır. Her iki bölgede de teknolojik gelişmelere yönelik yatırımların artırılması, açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliği ve güvenliği açısından kritik öneme sahiptir.

Bu Sonuçlara Dayalı Olarak Önerilen Temel Adımlar Şunlardır:

1. Teknolojik Altyapının Geliştirilmesi: Kuzeyde GPS ve acil durum teknolojileri artırılmalı, güneyde ise teknolojik altyapı geliştirilerek dijital haritalama, yönlendirme işaretleri ve güvenlik sistemleri etkin hale getirilmelidir. Bu yatırımlar, bölgelerdeki açık alan macera faaliyetlerinin güvenliğini artıracaktır. Katılımcılar: K1 (Trekking), K14 (Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat), K6 (Kano-Rafting)
2. Lojistik ve Ulaşım İyileştirilmesi: Güneyde ulaşım ve lojistik imkânlar iyileştirilmelidir. Özellikle kış sporları için yolların düzenlenmesi ve lojistik desteklerin artırılması, açık alan macerasının gelişmesine katkı sağlayacaktır. Katılımcılar: K19 (Snowcat), K28 (Dağ Kayağı), K7 (Dağ Kayağı)
3. Dijital Etkileşim ve Mobil Uygulamalar Geliştirilmesi: Kuzeyde dijital etkileşim yaygın olmakla birlikte güneyde de mobil uygulamalar, dijital tanıtım ve sosyal medya kullanımı teşvik edilmelidir. Bu, güneydeki açık alan macera faaliyetlerinin görünürlüğünü artırarak daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlayacaktır. Katılımcılar: K5 (Heliski), K20 (Dağ Kayağı), K4 (Trekking)
4. Güvenlik ve Acil Durum Sistemlerinin Güçlendirilmesi: Hem kuzeyde hem de güneyde güvenlik sistemleri ve acil durum teknolojileri etkinleştirilmeli, riskli alanlarda güvenlik önlemleri alınmalı ve acil durum kurtarma ekipleri güçlendirilmelidir. Katılımcılar: K9 (Kano-Rafting), K14 (Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat), K6 (Kano-Rafting)
5. Eğitim ve Bilinçlendirme Çalışmaları: Bölge halkının ve turistlerin teknolojik sistemler konusunda eğitilmesi, özellikle güvenlik ve dijital haritalama uygulamaları hakkında bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bu sayede yerel halkın açık alan macera daha etkin katılımı sağlanacaktır. Katılımcılar: K2 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat), K10 (Dağ Kayağı), K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)

4. 2. 5. Çevresel (E) Faktörlerin Analizi: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetlerine Çevrenin Etkisi

Bu bölümde, çevresel faktörlerin Kaçkar Bölgesi'nde gerçekleştirilen Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting gibi açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri üzerindeki etkisi kapsamlı bir şekilde analiz edilmiştir. Bölgenin doğal yapısı, iklim değişikliği, mevsimsel koşullar, biyolojik çeşitlilik ve ekosistem üzerinde bu faaliyetlerin yarattığı etkiler ele alınarak, çevresel sürdürülebilirlik açısından kritik bulgular ortaya konulmuştur. Özellikle, Heliski ve Dağ Kayağı gibi

faaliyetlerin kar ve hava koşullarına bağımlılığı, trekking ve kano-rafting gibi etkinliklerin ise doğal parkurların korunmasına yönelik gereksinimleri detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Ayrıca, çevresel düzenlemeler, koruma politikaları ve bölgedeki ekosistem üzerindeki baskının azaltılması adına uygulanan tedbirlerin, hem yerel halk hem de turistler açısından sürdürülebilir açık alan macera yaklaşımlarını nasıl etkilediği üzerinde durulmuştur. Bu analiz, çevresel faktörlerin açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin geleceğini nasıl şekillendirdiğini ve bölgedeki doğal dengenin korunması için hangi stratejik adımların atılması gerektiğini açığa çıkarmaktadır.

Tablo 13. Çevresel (E) Faktörlerin Analizi Bulguları: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetlerine Çevresel Durumun Etkisi

Bölgeler	Kategori	Tema	Kodlar	Branşlara Göre Kodlama Cümlesi Örneği	Öneri Maddeleri
Kaçkar'ın Kuzey Bölgesi	Kaçkar Bölgesi Faaliyetleri Üzerinde Çevresel Dış Faktörlerin Etkisi Öneriler	Çevre Bilinci ve Koruma Farkındalığı	<u>Kuzeyde ve Güneyde Çevre Bilinci Eksikliği</u>	Kaçkarlarda çevre bilinci konusunda bir farkındalık oluşmamıştır. Yöre halkı elinden geldiği kadarıyla duyarlılık oluşturmaktadırlar. Katılımcı: K1 - Trekking	-Çevresel Denetimlerin Artırılması ve Yapılaşmanın Kontrol Altına Alınması Gerekmektedir.
			<u>Yapılaşma ve Çevre Tahribatı</u>	Yayların birleştirilmesi projesi ve HES'ler doğal yapıyı oldukça bozdu. Katılımcı: K2 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	
		Çevresel Tahribat ve İklim Değişikliğinin Etkisi	<u>Çevresel Tahribat ve İnsan Müdahalesi</u>	Rafting fırtına deresi ve vadisinin kontrolsüz çarpık gelişimi dere akarlarındaki insan müdahaleleri nedeniyle zor zamanlar yaşıyor. Katılımcı: K3 - Kano-Rafting	-Su ve Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi ve Projelere Teşvik Çalışmaları Yapılmalıdır.
		Sürdürülebilir Açık alan macera İhtiyacı	<u>Sürdürülebilirlik ve Doğal Kaynakların Korunması</u>	Çevresel tahribatı durdurup, sürdürülebilir bir açık alan macera için yeniden başlamak gerekiyor. Katılımcı: K12 - Trekking, Heliski	-Sürdürülebilir Açık Alan Macera Politikalarının Geliştirilmelidir.
Kaçkar'ın Güney Bölgesi	Kaçkar Bölgesi Faaliyetleri Üzerinde Çevresel Dış Faktörlerin Etkisi Öneriler	Çevresel Tahribat ve İklim Değişikliğinin Etkisi	<u>İklim Değişikliği ve Hava Şartları</u>	Güneyde stabil hava şartları olmasına rağmen, ani ısınmalar ya da soğumalar kar yapısını çok tehlikeli hale getiriyor. Katılımcı: K7 - Dağ Kayağı	-İklim Değişikliği ile Mücadele Yapılmalıdır.
		Sürdürülebilir Açık alan macera İhtiyacı	<u>Sürdürülebilirlik ve Doğal Kaynakların Korunması</u>	Sürdürülebilir bir yapı olmadığına inanıyorum. Her şey bireysel yapıyor gibi. Katılımcı: K24 - Trekking	-Çevre Bilinci Artırılmalıdır. -Çevresel Denetimlerin Artırılması Gerekmiştir.

Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri Üzerinde Çevresel Dış Faktörlerin Etkisi ve Öneriler

Tema 1: Çevre Bilinci ve Koruma Farkındalığı

Kodlar:

Kuzeyde ve Güneyde Çevre Bilinci Eksikliği: Kuzey bölgesinde çevre bilinci konusunda yeterli farkındalık gelişmemiştir. Güney bölgesi ise kuzeye kıyasla çevre koruma konusunda daha duyarlıdır ve denetlenebilir bir konumda bulunmaktadır. Dilber Düzü kamp alanı bu anlamda örnek bir uygulamadır; sezon sonu temizlenip kışa hazırlanarak bölgenin korunmasına katkı sağlanmaktadır.

Katılımcılar: *K1 (Trekking), K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K1 (Trekking): “Kaçkarlarda çevre bilinci konusunda bir farkındalık oluşmamıştır. Yöre halkı elinden geldiği kadarıyla duyarlılık oluşturmaktadırlar.”

K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat): “Güney kısmı kuzeye göre daha çevreci ve denetlenebilir bir konumdadır.”

Yapılaşma ve Çevre Tahribatı: Güneyde yapılaşmanın daha fazla kontrol altında olduğu görülmektedir, ancak kuzeyde yayla birleştirme projeleri ve HES inşaatları doğal yapıyı ciddi şekilde bozmuştur. Bu tahribat, her iki bölgeyi de olumsuz etkilemektedir.

Katılımcılar: *K2 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat), K5 (Heliski)*

Örnek Kodlamalar:

K2 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat): “Yayların birleştirilmesi projesi ve HES'ler doğal yapıyı oldukça bozdu.”

K5 (Heliski): “Su kaynaklarını tehdit eden gübreler artık arazilerde kullanılmamalıdır.”

Çevre Bilinci ve Koruma Farkındalığı Temasına Ait Açıklama: Kuzey bölgesinde çevre bilincinin yeterince gelişmediği, yapılaşma ve çevre tahribatının yaygın olduğu görülmektedir. Özellikle HES projeleri, çevre üzerinde ciddi olumsuz etkiler yaratmıştır. Buna karşın güneyde çevre koruma bilinci daha yüksek olup, denetim mekanizmaları daha etkili bir şekilde işlemektedir. Güneyin doğal yapısı, kuzeye kıyasla daha iyi korunmuş durumdadır ve bu durum, bölgedeki açık alan macerasın sürdürülebilirliği açısından olumlu bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Tema 2: Çevresel Tahribat ve İklim Değişikliğinin Etkisi

Kodlar:

Çevresel Tahribat ve İnsan Müdahalesi: Kuzeyde çarpık yapılaşma ve altyapı eksiklikleri çevreyi ciddi anlamda tahrip etmektedir. Özellikle Fırtına Vadisi'ndeki insan müdahaleleri, rafting gibi açık alan macera faaliyetlerini zorlaştırmaktadır.

Katılımcılar: *K3 (Kano-Rafting), K6 (Kano-Rafting)*

Örnek Kodlamalar:

K3 (Kano-Rafting): “Rafting fırtına deresi ve vadisinin kontrolsüz çarpık gelişimi dere akarlarındaki insan müdahaleleri nedeniyle zor zamanlar yaşıyor.”

K6 (Kano-Rafting): “Fırtına ve Çat Vadisi’nde ciddi bir yapılanma problemi var. Bu kadar yapının altyapı terki muamma.”

İklim Değişikliği ve Hava Şartları: Güneyde iklim genellikle daha stabil olup, düzenli kar yağışları açık alan macera faaliyetlerini desteklemektedir. Kuzeyde ise ani hava değişiklikleri ve aşırı kar yağışları çığ gibi riskleri artırmaktadır.

Katılımcılar: *K7 (Dağ Kayağı), K19 (Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K7 (Dağ Kayağı): “Güneyde stabil hava şartları olmasına rağmen, ani ısınmalar ya da soğumalar kar yapısını çok tehlikeli hale getiriyor.”

K19 (Snowcat): “Güney kış sezonunda düzenli olarak kar almaktadır. Ancak bazen havanın ani ısınmaları riski artırabilir.”

Çevresel Tahribat ve İklim Değişikliğinin Etkisi Temasına Ait Açıklama: Kuzeyde insan müdahaleleri ve çarpık yapılaşma, çevresel tahribatı artırmakta ve açık alan macera faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir. Özellikle rafting gibi doğa sporları, çevresel değişikliklerden doğrudan etkilenmektedir. Güneyde ise daha stabil hava koşulları ve düzenli kar yağışı, bölgedeki açık alan macera faaliyetlerini desteklemekte, ancak iklim değişikliği zaman zaman riskleri artırmaktadır. Her iki bölgede de çevresel tahribatın önlenmesi ve sürdürülebilir açık alan macera uygulamalarının teşvik edilmesi gerekmektedir.

Tema 3: Sürdürülebilirlik ve Doğal Kaynakların Korunması

Kodlar:

Sürdürülebilir Açık Alan Macera İhtiyacı: Hem kuzey hem de güney bölgelerinde açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilir olması için çevre koruma uygulamalarının artırılması gerekmektedir. Kuzeyde açık alan macera faaliyetleri çevresel tahribata yol açarken, güneyde daha korumacı bir yaklaşım benimsenmektedir.

Katılımcılar: *K12 (Trekking, Heliski), K24 (Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K12 (Trekking, Heliski): “Çevresel tahribatı durdurup, sürdürülebilir bir açık alan macera için yeniden başlamak gerekiyor.”

K24 (Trekking): “Sürdürülebilir bir yapı olmadığına inanıyorum. Her şey bireysel yapıyor gibi.”

Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Kullanımı: Kuzeyde doğal kaynakların plansız kullanımı, bölgenin gelecekteki açık alan macera potansiyelini tehdit etmektedir. Güneyde ise kaynaklar daha dikkatli bir şekilde kullanılmakta ve bölge korunmaktadır.

Katılımcılar: K27 (*Trekking*), K20 (*Dağ Kayağı*)

Örnek Kodlamalar:

K27 (*Trekking*): “Doğal kaynaklar gelişi güzel kullanılmakta, sürdürülebilirliği tehlikeye girebilir.”

K20 (*Dağ Kayağı*): “Kaçkarlarda özellikle üst kesimlerde bir sıkıntı yaşamıyoruz, ancak kentleşme iklim değişikliklerine yol açabilir.”

Sürdürülebilirlik ve Doğal Kaynakların Korunması Temasına Ait Açıklama: Her iki bölgede de doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilir açık alan macera uygulamalarının benimsenmesi önemlidir. Kuzeyde plansız yapılaşma ve doğal kaynakların kontrolsüz kullanımı, bölgenin gelecekteki açık alan macera potansiyelini olumsuz etkilemektedir. Güneyde ise daha dikkatli bir koruma yaklaşımı izlenmekte ve sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda hareket edilmektedir. Ancak, iklim değişikliği her iki bölge için de uzun vadeli bir tehdit oluşturmakta olup, bu konuda acil önlemler alınması gerekmektedir.

Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri Üzerinde Çevresel Dış Faktörlerin Etkisine Dair Sonuç ve Karşılaştırma

Kuzey ve güney bölgeleri, çevresel faktörler açısından önemli farklılıklar göstermektedir. Kuzeyde çevresel tahribat ve plansız yapılaşma, açık alan macera faaliyetlerini olumsuz etkilemekte, çevre bilinci ise düşük seviyededir. Güneyde ise çevre koruma ve sürdürülebilirlik bilinci daha yüksek olup, açık alan macera faaliyetlerinin doğal yapıya zarar vermeden sürdürülebilmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Her iki bölge için de çevresel farkındalığın artırılması, çevre koruma uygulamalarının yaygınlaştırılması ve sürdürülebilir açık alan macera politikalarının geliştirilmesi gerekmektedir. Kuzey ve güney bölgeleri arasındaki çevresel faktörlerin etkisi, Kaçkar Dağları'ndaki açık alan macera açık alan macerası faaliyetlerinde belirgin farklılıklar göstermektedir. Kuzey bölgesi, iklim değişikliği ve kaynakların sürdürülebilir yönetimi açısından ciddi zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle kitle açık alan macerası, çevre üzerinde büyük baskı oluşturmakta, ticari faaliyetlerin yoğunluğu doğal kaynakları tehdit etmektedir. Katılımcıların ifadelerine göre, kuzeyde çevre yönetimi eksikliği ve sürdürülebilirlik politikalarının yetersizliği çevreye zarar vermektedir. Bu durum, hem iklim değişikliğine uyum sağlama açısından hem de uzun vadeli açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından tehlike arz etmektedir. Güney bölgesinde ise çevre koruma daha ön planda olup, doğal kaynakların korunmasına yönelik daha bilinçli bir yaklaşım sergilenmektedir. Güneydeki açık alan macera faaliyetleri daha sınırlı ve elit turist kitlesine yönelik olduğu için çevresel tahribat daha azdır. Ancak güneyde de yerel halkın çevreye dair bilinçlenmesinin artırılması ve çevre koruma politikalarının güçlendirilmesi gerekmektedir. Sonuç olarak, kuzey bölgesinde çevresel etkilerin daha ciddi olduğu ve yönetsel eksikliklerin bu durumu daha da kötüleştirdiği, güney bölgesinde ise çevreye daha duyarlı bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Bu Sonuçlara Dayalı Olarak Önerilen Temel Adımlar Şunlardır:

1. Çevre Bilincinin Artırılması ve Yapılaşmanın Denetlenmesi: Kuzey bölgesinde çevre bilincinin artırılması ve yapılaşma projelerinin sıkı bir şekilde denetlenmesi gerekmektedir. Bu sayede çevresel tahribatın önüne geçilerek açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliği sağlanabilir. Katılımcılar: K1 (Trekking), K3 (Kano-Rafting)
2. Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Kullanımı: Güney bölgesinde doğal kaynakların daha dikkatli ve sürdürülebilir bir şekilde kullanılması teşvik edilmelidir. Su kaynaklarının korunması ve plansız yapılaşmanın önüne geçilmesi, bölgenin uzun vadeli açık alan macera potansiyeli için kritik önemdedir. Katılımcılar: K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat), K24 (Trekking)
3. Sürdürülebilir Açık alan macera Politikalarının Geliştirilmesi: Hem kuzey hem de güney bölgelerinde çevreyi koruyan sürdürülebilir açık alan macera politikaları geliştirilmelidir. Açık alan macera faaliyetleri, çevreye zarar vermeden yürütülebilecek şekilde planlanmalı ve bu politikaların uygulanması sıkı bir şekilde denetlenmelidir. Katılımcılar: K12 (Trekking, Heliski), K27 (Trekking)
4. İklim Değişikliği ile Mücadele: Hem kuzey hem de güney bölgelerinde iklim değişikliğinin etkilerini azaltmaya yönelik önlemler alınmalıdır. Özellikle ani hava değişikliklerine karşı açık alan macera sektöründe hazırlıklı olunması ve çevresel risk yönetiminin geliştirilmesi gerekmektedir. Katılımcılar: K7 (Dağ Kayağı), K19 (Snowcat)
5. Çevresel Denetimlerin Artırılması: Güney bölgesinde çevre koruma bilincinin artırılması ve çevresel denetimlerin sıklaştırılması önemlidir. Özellikle açık alan macera bölgelerinin sezon sonu temizliği ve doğal yapının korunmasına yönelik uygulamalar yaygınlaştırılmalıdır. Katılımcılar: K5 (Heliski), K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)
6. Su ve Doğal Kaynak Koruma Projelerinin Teşvik Edilmesi: Su kaynaklarının korunması ve çevresel kirliliğin önlenmesi için gübre kullanımı gibi çevreye zarar veren uygulamalar kısıtlanmalı ve sürdürülebilir tarım uygulamaları desteklenmelidir. Katılımcılar: K5 (Heliski)

4. 2. 6. Yasal (L) Faktörlerin Analizi: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetlerine Hukuki Düzenlemelerin Etkisi

Bu bölümde, yasal faktörlerin Kaçkar Bölgesi'ndeki Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat ve Kano-Rafting gibi açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri üzerindeki etkisi derinlemesine incelenmiştir. Faaliyetlerin yasal çerçevede yürütülmesi için gerekli olan ulusal ve yerel düzeydeki düzenlemeler, izin süreçleri, güvenlik standartları ve çevre koruma kanunları gibi hukuki unsurlar detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Özellikle, doğal alanların korunması, faaliyetlerin güvenliği ve

katılımcıların haklarının korunması amacıyla oluşturulan yasal düzenlemelerin, bu tür faaliyetlerin sürdürülebilirliği üzerindeki kritik rolü vurgulanmıştır. Ayrıca, ilgili yasal mevzuatın, açık alan macera rekreasyonu sektörünün profesyonelleşmesi, risk yönetiminin etkinleştirilmesi ve bölgenin uluslararası düzeyde rekabet edebilirliği açısından nasıl bir etki yarattığı analiz edilmiştir. Bu değerlendirmeler, yasal faktörlerin hem sektördeki aktörler hem de bölgeye gelen katılımcılar açısından güvenli ve sürdürülebilir bir ortam sağlama konusundaki önemini açığa çıkarmaktadır.

Tablo 14. Yasal (L) Faktörlerin Analizi Bulguları: Açık Alan Macera Rekreasyonu Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyetlerine Hukuki Düzenlemelerin Etkisi

Bölgeler	Kategori	Tema	Kodlar	Branşlara Göre Kodlama Cümlesi Örneği	Öneri Maddeleri
Kaçkar'ın Kuzey ve Güney Bölgesi	Kaçkar Bölgesi Faaliyetleri Üzerinde Yasal Düzenlemeler Hususundaki Dış Faktörlerin Etkisi Öneriler	Yasal Düzenlemelerin Eksikliği ve Denetim Sorunları	<u>Yasal Düzenlemelerin Eksikliği ve Denetim Sorunları</u>	Belgesi olmayan kişiler rehberlik yapabiliyor, yasal mevzuat eksik. Katılımcı: K7 - Dağ Kayağı	
				Milli park, açık alan macera, orman gibi alanlarda yetki kargaşası mevcut. Katılımcı: K13 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	
				Kaçkarlar'da yasal bir mevzuat henüz oluşturulmamıştır. Denetim ve yönetim yoktur. Katılımcı: K1 - Trekking	
			<u>Denetim Eksikliği</u>	Şirketler yeterli denetime sahip değil, profesyonel değerlendirme eksik. Katılımcı: K9 - Kano-Rafting	-Yasal Düzenlemelerin Geliştirilmelidir.
				Açık alan macera mevzuatının eksikliği nedeniyle birçok sorun yaşıyoruz. Katılımcı: K28 - Dağ Kayağı	-Denetim Mekanizmalarının Güçlendirilmelidir.
				Yerel yönetimlerin profesyonel ekiplerle değerlendirme yapması gerekiyor. Katılımcı: K9 - Kano-Rafting	
	Yerel Yönetimlerin Rolü ve Bürokratik Engeller	<u>Yerel Yönetimlerin Yetersizliği</u>	Yetki kargaşası, yerel otoritelerin yetersizliğini gösteriyor. Katılımcı: K13 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat	-Bölgesel Eğitim Programları Geliştirilmelidir.	
<u>Bürokratik Engeller</u>		Kuzeyde bürokrasi daha kolay aşılabiliyor. Katılımcı: K10 - Dağ Kayağı	-Bürokrasinin Olumsuz Etkilerinin Azaltılması Gerekmektedir.		
			Güneyde bürokratik işlemler daha yavaş ilerliyor. Katılımcı: K20 - Dağ Kayağı		
	Eğitim ve Yasal Prosedürlerin Geliştirilmesi	<u>Eğitim Eksiklikleri</u>	Dağ rehberliği konusunda yeterli eğitim yok, Avrupa standartlarına ulaşmak zorundayız. Katılımcı: K5 - Heliski		
		<u>Yasal Prosedürlerin Uygulanmaması</u>	Rehberlik için daha fazla eğitim verilmesi gerekiyor. Katılımcı: K7 - Dağ Kayağı		
			Yaptığımız dağ açık alan macerasının profesyonel bir standardı yok. Yasal mevzuatlar uygulanmıyor, kontrol eksik. Katılımcı: K5 - Heliski		

Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri Üzerinde Yasal Dış Faktörlerin Etkisi ve Öneriler

Tema 1: Yasal Düzenlemelerin Eksikliği ve Denetim Sorunları

Kodlar:

Yasal Düzenlemelerin Eksikliği: Hem kuzey hem de güney bölgelerinde yasal düzenlemeler yetersiz olup, açık alan macera faaliyetlerinde uygulanması gereken kanun ve yönetmeliklerde ciddi boşluklar bulunmaktadır. Kuzey bölgesinde özellikle daha fazla mevzuat eksikliği ve düzensizlik gözlemlenmektedir.

Katılımcılar: *K1 (Trekking), K7 (Dağ Kayağı), K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K1 (Trekking): “Kaçkarlar'da yasal bir mevzuat henüz oluşturulmamıştır. Denetim ve yönetim yoktur.”

K7 (Dağ Kayağı): “Belgesi olmayan kişiler rehberlik yapıyor, yasal mevzuat eksik.”

K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat): “Milli park, açık alan macera, orman gibi alanlarda yetki kargaşası mevcut.”

Denetim Eksikliği: Hem kuzey hem de güneyde denetim mekanizmaları zayıftır. Özellikle kuzeyde bu eksiklik açık alan macera faaliyetlerinin güvenliğini ve sürdürülebilirliğini tehlikeye atmaktadır.

Katılımcılar: *K9 (Kano-Rafting), K24 (Trekking), K28 (Dağ Kayağı)*

Örnek Kodlamalar:

K9 (Kano-Rafting): “Şirketler yeterli denetime sahip değil, profesyonel değerlendirme eksik.”

K24 (Trekking): “Milli park olmasına rağmen denetim yetersiz, her yere çivi çakılıyor.”

K28 (Dağ Kayağı): “Açık alan macera mevzuatının eksikliği nedeniyle birçok sorun yaşıyoruz.”

Yasal Düzenlemelerin Eksikliği Temasına Dair Açıklama: Yasal düzenlemelerin eksikliği, Kaçkar bölgesinde hem güvenlik hem de hizmet kalitesini tehlikeye atmaktadır. Faaliyetler için açık bir mevzuatın bulunmaması, hem yerel hem de ulusal düzeyde düzenlemelerin gecikmesine neden olmaktadır. Bu durum, turizm sektöründe faaliyet gösteren firmalar ve rehberler için ciddi bir belirsizlik yaratmakta, profesyonellikten uzak uygulamalara yol açmaktadır. Avrupa'daki doğa turizmi ve macera sporlarıyla ilgili yasal düzenlemelerin örnek alınarak bu bölgede de benzer düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Özellikle Alpler bölgesinde başarılı bir şekilde uygulanan yasal düzenlemeler, açık alan macera faaliyetlerinde rehberlerin sertifikalandırılması ve güvenlik standartlarının belirlenmesi gibi konularda örnek teşkil edebilir.

Tema 2: Yerel Yönetimlerin Rolü ve Bürokratik Engeller

Kodlar:

Yerel Yönetimlerin Yetersizliği: Özellikle kuzey bölgesinde yerel yönetimlerin açık alan macera faaliyetlerine yeterli desteği sağlamadığı, güneyde ise yerel otoritelerin daha az etkin olduğu belirtilmektedir.

Katılımcılar: *K9 (Kano-Rafting), K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K9 (Kano-Rafting): “Yerel yönetimlerin profesyonel ekiplerle değerlendirme yapması gerekiyor.”

K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat): “Yetki kargaşası, yerel otoritelerin yetersizliğini gösteriyor.”

Bürokratik Engeller: Kuzey bölgesinde bürokrasinin aşılması daha kolayken, güneyde bu durumun daha zor olduğu ifade edilmektedir.

Katılımcılar: *K10 (Dağ Kayağı), K20 (Dağ Kayağı)*

Örnek Kodlamalar:

K10 (Dağ Kayağı): “Kuzeyde bürokrasi daha kolay aşılabiliyor.”

K20 (Dağ Kayağı): “Güneyde bürokratik işlemler daha yavaş ilerliyor.”

Yerel Yönetimlerin Rolü ve Bürokratik Engeller Temasına Dair Açıklama: Denetim eksikliği, doğa sporları faaliyetlerinin güvenliğini azaltmakta ve bölgenin ekolojik dengesini tehdit etmektedir. Özellikle milli park alanları gibi koruma statüsüne sahip bölgelerde etkin denetim mekanizmalarının kurulması gerekmektedir. Denetim süreçlerinin zayıf olması, çevresel tahribata ve sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin önüne geçmektedir. Uluslararası standartlarda denetim mekanizmalarının uygulanması, bölgedeki turizm faaliyetlerinin düzenli ve güvenli bir şekilde yürütülmesini sağlayabilir. Örneğin, Kanada ve İsviçre gibi ülkelerde doğa turizmi alanlarında güçlü denetim mekanizmaları başarıyla uygulanmakta ve bu uygulamalar bölgeye adapte edilebilir.

Tema 3: Eğitim ve Yasal Prosedürlerin Geliştirilmesi

Kodlar:

Eğitim Eksiklikleri: Özellikle rehberlik gibi meslekler için gerekli eğitimlerin sağlanmadığı, yerel halkın açık alan macera faaliyetlerinde daha fazla rol alabilmesi için eğitimlerin düzenlenmesi gerektiği belirtilmektedir.

Katılımcılar: *K5 (Heliski), K7 (Dağ Kayağı), K17 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K5 (Heliski): “Dağ rehberliği konusunda yeterli eğitim yok, Avrupa standartlarına ulaşmak zorundayız.”

K7 (Dağ Kayağı): “Rehberlik için daha fazla eğitim verilmesi gerekiyor.”

K17 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat): “Yerinde eğitim ve bölge mihmandarlık kursları açılmalı.”

Yasal Prosedürlerin Uygulanmaması: Hem kuzey hem de güneyde yasal prosedürlerin eksikliği ya da uygulanmaması, açık alan macera faaliyetlerinin profesyonelce yürütülmesini zorlaştırmaktadır.

Katılımcılar: K5 (Heliski), K23 (Trekking)

Örnek Kodlamalar:

K5 (Heliski): “Yaptığımız dağ açık alan macerasının profesyonel bir standardı yok.”

K23 (Trekking): “Yasal mevzuatlar uygulanmıyor, kontrol eksik.”

Eğitim ve Yasal Prosedürlerin Geliştirilmesi Temasına Ait Açıklama: Kaçkar bölgesinde açık alan macera faaliyetlerinin yasal çerçevede yürütülmesinde ciddi eksiklikler ve düzensizlikler gözlenmektedir. Kuzey bölgesinde denetim eksiklikleri, mevzuat boşlukları ve yerel yönetimlerin yetersizliği, açık alan macera sektörünün profesyonelce yürütülmesini zorlaştırmaktadır. Güneyde ise bürokratik engeller daha fazla ön plana çıkmakta, açık alan macera faaliyetlerinin düzenli bir şekilde gerçekleştirilmesini engellemektedir. Katılımcılar, kuzeyde yasal denetimlerin yetersizliğini ve profesyonel denetim mekanizmalarının olmamasını eleştirirken, güneyde yasal düzenlemelerin kısıtlayıcı ve bürokratik süreçlerin daha karmaşık olduğunu belirtmişlerdir.

Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri Üzerinde Yasal Dış Faktörlerin Etkisine Dair Bulgular ve Karşılaştırma

Kuzey bölgesinde bürokratik işlemlerin daha kolay aşılabilir olması, açık alan macera faaliyetlerinin daha esnek bir şekilde yürütülmesine olanak sağlarken, yasal düzenleme ve denetim eksiklikleri bölgenin açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini tehlikeye atmaktadır. Güneyde ise daha muhafazakar bir yapı, bürokrasinin ağır işlemesi ve yerel yönetimlerin etkin olmaması açık alan macera faaliyetlerini zorlaştırmaktadır. Kuzeyde eğitim ve yerel yönetim desteği, güneyde ise bürokrasi ve yasal prosedürlerin yetersizliği öne çıkmaktadır.

Bu Sonuçlara Dayalı Olarak Önerilen Temel Adımlar Şunlardır:

1. *Yasal Düzenlemelerin Geliştirilmesi ve Uygulanabilirliğinin Artırılması:* Kaçkar bölgesinde açık alan macera faaliyetlerinin daha sürdürülebilir ve güvenli bir şekilde yürütülebilmesi için yasal düzenlemeler kapsamlı bir şekilde gözden geçirilmeli ve güncellenmelidir. Özellikle kuzey bölgesindeki yetersiz mevzuat yapısı ve denetim eksiklikleri giderilerek, açık alan macera sektöründe yer alan aktörler için daha net ve uygulanabilir yasal çerçeveler oluşturulmalıdır. Bu yasal düzenlemelerin geliştirilmesinde yerel otoriteler, sektördeki uzmanlar ve hukukçular iş birliği yapmalıdır. *Katılımcılar: K1 (Trekking), K17 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat), K20 (Dağ Kayağı)*
2. *Denetim Mekanizmalarının Güçlendirilmesi ve Standartların Belirlenmesi:* Kaçkar bölgesindeki açık alan macera faaliyetlerine katılan işletmeler ve rehberler üzerinde daha

sıkı denetimlerin yapılması, bölgedeki faaliyetlerin profesyonel standartlara uygun olarak gerçekleştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Hem kuzey hem de güney bölgelerinde açık alan macera sektörünün sürdürülebilirliği için denetim mekanizmaları güçlendirilmelidir. Profesyonel bir denetim sistemi oluşturularak, her iki bölgedeki faaliyetlerin kalite standartlarına uygun olup olmadığı düzenli olarak kontrol edilmelidir. Katılımcılar: *K9 (Kano-Rafting), K28 (Dağ Kayağı), K19 (Snowcat)*

3. Bölgesel Eğitim Programlarının Düzenlenmesi ve Yerel Halkın Katılımının Artırılması: Özellikle kuzey bölgesinde yerel halkın açık alan macera faaliyetlerine katılımını artırmak amacıyla rehberlik ve açık alan macerasılgili mesleklerde eğitim programları düzenlenmelidir. Bu programlar, yerel halkın mesleki becerilerini geliştirmelerine olanak sağlayarak açık alan macera sektöründe daha fazla rol almalarını teşvik etmelidir. Eğitimler, bölgesel ihtiyaçlara göre özelleştirilmiş olmalı ve yerinde uygulamalı eğitimlerle desteklenmelidir. Ayrıca, bölgeye özgü mihmandarlık kursları açılarak, bölgedeki açık alan macera potansiyelinin daha etkin bir şekilde kullanılmasına katkı sağlanmalıdır. Katılımcılar: *K7 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat), K5 (Heliski), K17 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)*
4. Bürokratik Süreçlerin Basitleştirilmesi ve İzin Prosedürlerinin Hızlandırılması: Güney bölgesinde açık alan macera faaliyetlerinin bürokratik engeller nedeniyle yavaş ilerlediği göz önüne alındığında, bu bölgedeki prosedürlerin daha basit ve hızlı hale getirilmesi gerekmektedir. Mevcut bürokratik süreçler sadeleştirilmeli, izinlerin daha hızlı ve şeffaf bir şekilde verilmesi sağlanarak açık alan macera faaliyetleri üzerindeki olumsuz etkiler azaltılmalıdır. Özellikle açık alan macera yatırımları ve doğa sporları gibi faaliyetlerde izin prosedürlerinin hızlandırılması, bölgenin açık alan macera potansiyelini artıracaktır. Katılımcılar: *K10 (Dağ Kayağı), K20 (Dağ Kayağı)*
5. Açık alan macera Alanında Yasal Standartların Belirlenmesi ve Uygulanması: Kaçkar bölgesinde faaliyet gösteren açık alan macera işletmeleri ve rehberlerin, uluslararası standartlara uygun hizmet verebilmeleri için yasal düzenlemelere tabi tutulması gerekmektedir. Bu kapsamda, dağcılık, kano-rafting, heliski gibi riskli doğa sporlarının profesyonelce gerçekleştirilmesi için gerekli güvenlik standartları belirlenmeli ve bu standartlar her iki bölgede de uygulanmalıdır. Bu yasal çerçeveler, bölgedeki açık alan macera faaliyetlerinin daha güvenli, verimli ve sürdürülebilir olmasını sağlayacaktır. Katılımcılar: *K5 (Heliski), K23 (Trekking)*
6. Su ve Doğal Kaynak Koruma Projelerinin Teşvik Edilmesi: Kuzey ve güney bölgelerindeki açık alan macera faaliyetlerinin çevresel etkilerini en aza indirmek amacıyla, su kaynaklarının korunması ve çevresel kirliliğin önlenmesi için projeler geliştirilmelidir. Bu projeler kapsamında, bölgedeki turistik alanların sürdürülebilirliğini sağlamak adına gübre

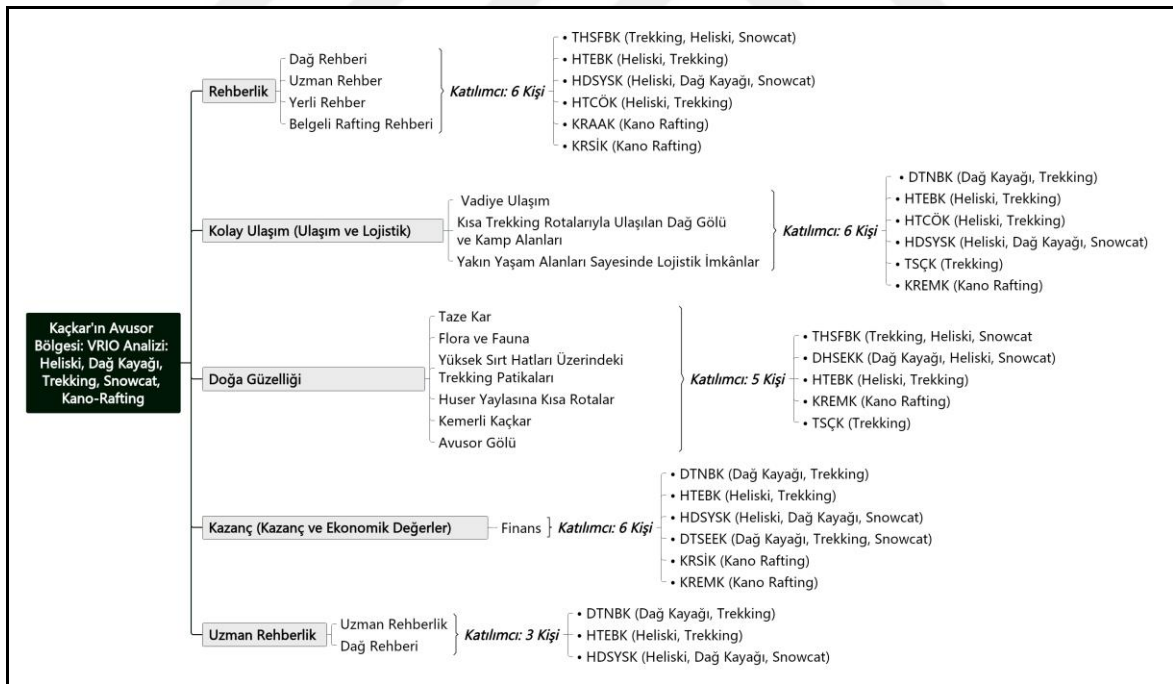
ve diğer çevreye zarar veren uygulamalar sınırlandırılmalı, sürdürülebilir tarım ve çevre dostu açık alan macera uygulamaları teşvik edilmelidir.

Katılımcılar: K5 (Heliski)

4. 3. Vrio: Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Uzmanların Belirlediği Kaynak Değerlerin, Değerli Olma, Nadir Bulunma, Taklit Edilebilir ve Organizasyonel Olma Durumların Belirlenmesi

4. 3. 1. Avusor Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu VRIO Analizi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyeti Bulguları

Bu analiz, Avusor Bölgesi'nin açık alan macera rekreasyonu potansiyelini açığa çıkarmak amacıyla bölgedeki beş ana kaynak değeri ("Rehberlik ve Uzmanlık," "Kazanç," "Doğa Güzelliği," "Kolay Ulaşım" ve "Tesis İmkânları") VRIO yöntemi ile değerlendirmektedir. Katılımcıların farklı branşlardaki uzmanlıklarına dayanarak bu kaynak değerler, değerli olup olmadıkları, nadirlikleri, taklit edilebilirlikleri ve organizasyonel katkıları açısından incelenmiştir. Sonuçlar, bölgenin macera rekreasyonunda sürdürülebilir bir cazibe merkezi olma potansiyelini, güçlü yönlerini ve geliştirilmesi gereken alanları öne çıkarmaktadır.

Şekil 29. Avusor bölgesi açık alan macera rekreasyonu VRIO Analizi: heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat, kano-rafting faaliyetleri

1. Rehberlik ve Uzmanlık

Alt Kaynak Değerler: Rehberlik, Uzman Rehberlik, Dağ Rehberi, Yerel Rehberler

Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; HDSYSK: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Bu değer “Değerli” olarak kabul edilmesi beş katılımcı tarafından belirtilmiştir (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK, HDSYSK). Bu, Avusor Bölgesi'ndeki rehberlik hizmetlerinin turizm açısından çok önemli bir yere sahip olduğunu ve profesyonel rehberlik kapasitesinin yüksek turizm çekiciliğine katkı sunduğunu ifade etmektedir.

Nadir: Rehberlik hizmetleri dört katılımcı tarafından “Nadir” olarak değerlendirilmiştir (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK), ancak HDSYSK, rehberliğin nadir olmadığını belirtmiştir. HDSYSK'nin bu yorumu, bazı rehberlik hizmetlerinin bölgeye özgü olmadan, yerel bilgiyle de sağlanabilir olduğunu ifade edebilir.

Taklit Edilebilir: Bu değer, üç katılımcı (THSFBK, DTNBK, DHSEKK) tarafından “Taklit Edilemez” olarak değerlendirilmiş; HTEBK ve HDSYSK ise “Taklit Edilebilir” yanıtını vermiştir. Bu farklılık, rehberlik hizmetlerinin büyük ölçüde yerel bilgi ve deneyim gerektirdiğini, ancak belirli standart rehberlik hizmetlerinin başka bölgelerde de sunulabileceğini göstermektedir.

Organizasyonel: Üç katılımcı (THSFBK, HTEBK, HDSYSK) bu değeri “Organizasyonel” olarak değerlendirmiş, ancak DTNBK ve DHSEKK bu özelliği desteklememiştir. Bu durum, rehberlik hizmetlerinin Avusor bölgesinde organizasyonel yapıya katkıda bulunduğunu, ancak tüm katılımcılar tarafından aynı şekilde değerlendirilmediğini göstermektedir.

2. Kazanç

Alt Kaynak Değerler: Kazanç, Ekonomik Katkı, Finans

Toplam Katılımcı Sayısı: 6 (DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; HTEBK: Heliski, Trekking; HDSYSK: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat; DTSEEK: Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat; KRSİK: Kano Rafting; KREMK: Kano Rafting)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Bu değer “Değerli” olduğu, altı katılımcı tarafından belirtilmiştir (DTNBK, HTEBK, HDSYSK, DTSEEK, KRSİK, KREMK). Kazanç değerinin bu kadar geniş bir kabul görmesi, bölgedeki ekonomik potansiyelin tüm katılımcılar tarafından önemsendiğini ve turizm ekonomisi için çekici bir unsur olduğunu göstermektedir.

Nadir: Kazanç faktörü beş katılımcı tarafından “Nadir” olarak değerlendirilmiştir (DTNBK, HTEBK, HDSYSK, KRSİK, DTSEEK), ancak KREMK “Hayır” cevabını

vermiştir. KREMK'nin bu cevabı, bazı ekonomik fırsatların bölgeye özgü olmadığını, daha genel ve erişilebilir olduğunu düşündüğünü göstermektedir.

Taklit Edilebilir: Bu özellik dört katılımcı tarafından "Evet" (DTNBK, HTEBK, HDSYSK, KRSİK) ve iki katılımcı tarafından "Hayır" (DTSEK, KREMK) olarak belirtilmiştir. Bu sonuç, bazı katılımcıların kazanç potansiyelinin diğer bölgelerde de sağlanabileceğini düşündüğünü yansıtırken, bazıları bu fırsatları Avusor'a özgü görmektedir.

Organizasyonel: Tüm katılımcılar (DTNBK, HTEBK, HDSYSK, DTSEK, KRSİK, KREMK) bu değer "Organizasyonel" yapıya entegre olduğunu ifade etmiştir. Bu durum, kazanç değerinin Avusor bölgesindeki organizasyonel yapıya güçlü bir katkı sunduğunu ve sürdürülebilir bir ekonomik model sunduğunu göstermektedir.

3. Doğa Güzelliği

Alt Kaynak Değerler: Taze Kar, Flora ve Fauna, Yüksek Sırt Hatları Üzerindeki Trekking Patikaları, Huser Yaylasına Kısa Rotalar, Kemerli Kaçkar, Avusor Gölü

Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; KREMK: Kano Rafting; TSÇK: Trekking)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Bu değer "Değerli" olarak kabul edilmesi beş katılımcı tarafından belirtilmiştir (THSFBK, DHSEKK, HTEBK, KREMK, TSÇK). Bu değerlendirme, doğa güzelliğinin tüm katılımcılar için çekici ve turizm potansiyeli açısından önemli bir özellik olduğunu göstermektedir.

Nadir: Dört katılımcı doğa güzelliklerini "Nadir" olarak değerlendirirken (THSFBK, DHSEKK, HTEBK, KREMK), TSÇK ise "Hayır" cevabını vermiştir. TSÇK'nin bu görüşü, bazı doğal özelliklerin diğer bölgelerde de bulunabileceğine işaret eder.

Taklit Edilebilir: Doğa güzelliği yalnızca bir katılımcı tarafından "Taklit Edilebilir" olarak değerlendirilmiştir (DHSEKK), dört katılımcı ise "Taklit Edilemez" demiştir (THSFBK, HTEBK, KREMK, TSÇK). Bu sonuç, Avusor'un doğal yapısının eşsiz olduğunu ve başka yerlerde taklit edilmesinin zor olduğunu açığa çıkarmaktadır.

Organizasyonel: Üç katılımcı (THSFBK, DHSEKK, HTEBK) doğa güzelliklerinin organizasyon yapısına katkı sağladığını belirtmiş, ancak KREMK ve TSÇK bu katkıyı sınırlı bulmuştur. Bu farklılık, doğa güzelliklerinin bazı katılımcılar için organizasyonel anlamda değerlendirildiğini ancak bu katkının genel kabul görmediğini göstermektedir.

4. Kolay Ulaşım

Alt Kaynak Değerler: Ulaşım, Kolay Erişim, Vadiye Ulaşım, Yayla ve Kamp Alanlarına Erişim

Toplam Katılımcı Sayısı: 6 (DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; HTEBK: Heliski, Trekking; HTCÖK: Heliski, Trekking; HDSYSK: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat; TSÇK: Trekking; KREMK: Kano Rafting)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Ulaşım kolaylığının tüm katılımcılar tarafından “Değerli” görülmesi (DTNBK, HTEBK, HTCÖK, HDSYSK, TSÇK, KREMK), bölgenin erişilebilirliğinin turizm açısından büyük bir avantaj sunduğunu ve cazip olduğunu göstermektedir.

Nadir: Üç katılımcı ulaşım imkânlarını “Nadir” bulurken (HTEBK, HTCÖK, HDSYSK), üç katılımcı da “Hayır” cevabını vermiştir (DTNBK, TSÇK, KREMK). Bu görüş farklılığı, bazı katılımcıların Avusor’un erişim kolaylığını kendine özgü bulurken, diğerlerinin bunu yaygın olarak erişilebilir gördüğünü göstermektedir.

Taklit Edilebilir: Dört katılımcı ulaşımı “Taklit Edilebilir” olarak görmüş (HTEBK, HTCÖK, HDSYSK, TSÇK), iki katılımcı ise bu özelliğin “Taklit Edilemez” olduğunu belirtmiştir (DTNBK, KREMK). Bu durum, ulaşım kolaylığının diğer bölgelerde de sağlanabilir olduğunu düşündürmektedir.

Organizasyonel: Dört katılımcı ulaşımı organizasyon yapısına entegre bulurken (HTEBK, HTCÖK, HDSYSK, TSÇK), iki katılımcı bu katkıyı görmemektedir (DTNBK, KREMK). Bu farklılık, ulaşım imkânlarının bölgedeki organizasyon yapısına katkısını değerlendirme konusunda katılımcılar arasında bir görüş ayrılığına işaret etmektedir.

5. Tesis İmkânları

Alt Kaynak Değerler: Tesisleşme, Konaklama, Yeme-İçme İmkânları

Toplam Katılımcı Sayısı: 4 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; KREMK: Kano Rafting; TSÇK: Trekking)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Bu değer dört katılımcı tarafından “Değerli” görülmüştür (THSFBK, DTNBK, KREMK, TSÇK). Bu bulgu, tesis imkânlarının bölgeye turist çekme açısından önemli olduğunu açığa çıkarmaktadır.

Nadir: Tesis imkânlarının üç katılımcı tarafından “Nadir” olarak değerlendirilmesi (THSFBK, DTNBK, TSÇK), bölgenin tesisleşme bakımından kendine özgü niteliklere sahip olduğunu göstermektedir. Ancak, KREMK’nin “Hayır” cevabı, bazı yönleriyle diğer destinasyonlara benzerlik taşıyabileceğini düşündürmektedir.

Taklit Edilebilir: Tesis imkânları iki katılımcı tarafından “Taklit Edilebilir” (THSFBK, KREMK), iki katılımcı tarafından ise “Taklit Edilemez” (DTNBK, TSÇK) olarak değerlendirilmiştir. Bu durum, bölgedeki tesislerin bazı yönlerinin diğer bölgelerde de sağlanabileceği ancak bazı özelliklerinin taklit edilemeyeceğini göstermektedir.

Organizasyonel: Üç katılımcı (THSFBK, DTNBK, KREMK) tesis imkânlarını organizasyonel olarak değerli bulurken, TSÇK bu özelliği desteklememiştir. Çoğunluğun tesis imkânlarını organizasyon yapısına katkı sağlayan bir unsur olarak değerlendirmesi, bölgedeki altyapının önemli bir bileşen olduğunu göstermektedir.

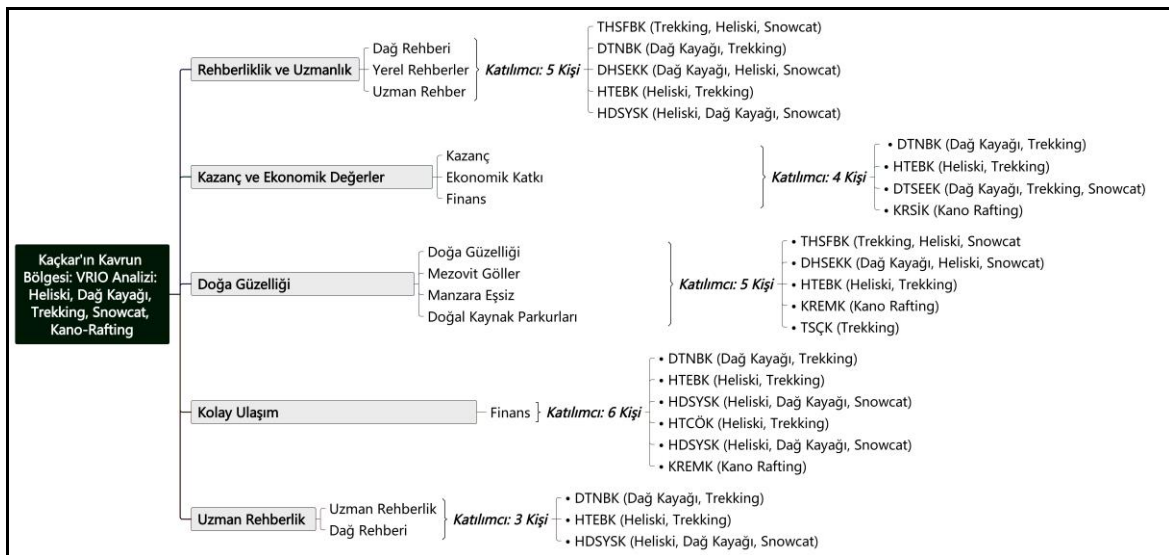
Sonuç ve Karşılaştırma

Bu analiz, Avusor Bölgesi'nin açık alan macera rekreasyonu açısından çok yönlü bir kaynak potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Katılımcıların değerlendirmeleri doğrultusunda, bölgenin sunduğu kaynak değerler, ekonomik, lojistik, doğal ve turistik cazibeyi içeren çeşitli yönleriyle ele alınmıştır. “Kazanç” ve “Kolay Ulaşım” gibi ekonomik ve lojistik faktörler, tüm katılımcılar tarafından değerli bulunmuş, bu değerlerin bölgenin turizm potansiyelini artırdığı ve sürdürülebilir bir model sunduğu anlaşılmıştır. Katılımcılar, kazancın bölgeye özgü bir potansiyel taşıdığını düşünürken, özellikle ekonomik getirilerin organizasyonel yapıya güçlü bir destek sağladığını belirtmişlerdir. Ancak bazı katılımcılar, kazanç faktörünü nadir ve taklit edilemez olarak görmemiş, bu da Avusor'un ekonomik olanaklarının diğer bölgelerde de sağlanabilir olduğuna işaret etmiştir. Doğa güzellikleri açısından, bölgenin sunduğu doğal çekicilik, tüm katılımcılar tarafından yüksek bir değere sahip olarak görülmüş, Avusor'un benzersiz doğal yapısının turistik açıdan çekici olduğu vurgulanmıştır. Katılımcıların çoğunluğu doğa güzelliklerini nadir ve taklit edilemez olarak değerlendirmiş, bu da bölgenin doğal mirasının koruma altına alınması gerektiğine dair bir görüş olarak yorumlanabilir. Ancak, bazı katılımcılar, belirli doğal özelliklerin diğer bölgelerde de bulunabileceğini ifade ederek, doğa güzelliklerinin yalnızca Avusor'a özgü olmadığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu durum, Avusor'un doğal cazibesinin turizmdeki güçlü rolüne rağmen, rekabetçi turizm piyasasında farklılaşma stratejilerine de ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Rehberlik ve uzmanlık hizmetleri, katılımcılar tarafından büyük oranda değerli ve nadir olarak değerlendirilmiştir. Rehberlik, bölgenin zorlu koşullarında güvenli bir deneyim sunarak turistik cazibeyi artırmakta, ancak bazı katılımcılar bu hizmetin taklit edilebilir olduğu görüşünü taşımaktadır. Özellikle yerel bilgi birikimi ve deneyim gerektiren rehberlik hizmetlerinin taklit edilemez olarak görülmesi, bölgenin yerel rehberlik hizmetleriyle turistik alanda rekabet gücünü artırabileceğini göstermektedir. Organizasyonel açıdan ise rehberlik hizmetlerinin bölge organizasyonuna katkısı, bazı katılımcılar tarafından eksik bulunmuş, bu da rehberlik altyapısının geliştirilmesine dair bir potansiyel olduğunu düşündürmektedir. Kolay ulaşım, tüm katılımcılar için değerli bir özellik olarak öne çıkmıştır. Ulaşım imkânlarının rahatlığı, Avusor'un erişilebilirliğini artırarak turistik çekiciliğe katkıda bulunmakta, ancak ulaşımın nadirliği ve taklit edilebilirliği konusunda görüş ayrılıkları gözlenmektedir. Bazı katılımcılar ulaşımı nadir olarak değerlendirirken, diğerleri bu özelliği diğer turistik destinasyonlarda da sağlanabilir görmektedir. Bu durum, Avusor'un rekreasyonel faaliyetler açısından cazibesine rağmen, bölgenin ulaşım altyapısında iyileştirmeye yönelik fırsatların var olduğunu düşündürmektedir. Tesis imkânları, katılımcılar

tarafından değerli bir kaynak olarak görülmüş, Avusor'un turist çekme kapasitesine önemli katkılar sunduğu belirtilmiştir. Ancak, bazı katılımcılar bu imkânları nadir bulurken, diğerleri Avusor'daki tesisleşme düzeyini başka bölgelerde de görülebilecek bir özellik olarak değerlendirmiştir. Taklit edilebilirlik açısından katılımcılar arasında farklı görüşler bulunsa da, çoğunluk tesis imkânlarının bölge organizasyon yapısına katkıda bulunduğunu düşünmektedir. Tesislerin turistik cazibeyi artırmada önemli bir unsur olmasına rağmen, bazı katılımcılar, diğer destinasyonlarla benzerlik gösteren unsurların varlığı nedeniyle bu değer sınırlı olduğunu ifade etmektedir.

Genel olarak, Avusor'un kaynak değerlerinin geniş bir perspektifte ele alınması, bölgenin turizmde sürdürülebilir bir cazibe merkezi olma potansiyelini açığa çıkarmaktadır. "Kazanç" ve "Kolay Ulaşım" gibi lojistik ve ekonomik faktörlerin yaygın kabul görmesi, bölgenin ulaşılabilirlik ve ekonomik katkı anlamında güçlü yönlerini işaret etmektedir. Öte yandan, doğa güzellikleri ve rehberlik gibi değerlerin çoğunluk tarafından nadir ve taklit edilemez olarak değerlendirilmesi, Avusor'un diğer destinasyonlardan ayrışmasını sağlayan unsurların başında gelmektedir. Tesis imkânları ise, turistik çekiciliği artıran önemli bir bileşen olarak görülse de, diğer bölgelerle kıyaslandığında farklılıklarını koruma potansiyeli taşımaktadır. Bu analiz sonuçları, Avusor'un rekreatif turizmde öne çıkan, sürdürülebilir bir destinasyon olarak gelişimini destekleyen güçlü kaynak değerlere sahip olduğunu göstermektedir. Avusor'un doğal ve kültürel mirasının korunarak turizm faaliyetlerine entegre edilmesi, bölgenin cazibesini uzun vadede artıracaktır.

4. 3. 2. Kavrın Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu VRIO Analizi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyeti Bulguları

Şekil 30. Kavrın bölgesi açık alan macera rekreasyonu VRIO analizi: heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat, kano-rafting faaliyetleri

Kavrun Bölgesi kaynak değerlerinin VRIO (Değerli, Nadir, Taklit Edilebilir, Organizasyonel) kriterlerine göre analizi, bölgenin açık alan macera rekreasyonu ve doğa sporları açısından taşıdığı potansiyeli değerlendirmektedir. Bu analizde özellikle “Kazanç,” “Kolay Ulaşım,” “Doğa Güzelliği,” “Uzman Rehberlik” ve “Rehberlik ve Uzmanlık” gibi başlıklar altında toplanan kaynak değerlerin bölgenin rekreatif cazibesini nasıl etkilediği ele alınmıştır. Aşağıdaki analiz, her bir kaynak değerine yapılan değerlendirmelerin katılımcıların kodları, branşları ve verdikleri yanıtlar doğrultusunda detaylandırılmaktadır.

1. Rehberlik ve Uzmanlık

Alt Kaynak Değerler: Rehberlik, Uzman Rehberlik, Dağ Rehberi, Yerel Rehberler

Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; HDSYSK: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: 5 katılımcı bu değeri “Değerli” olarak belirtmiştir (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK, HDSYSK). Bu, Kavrun’da profesyonel rehberlik hizmetlerinin geniş bir katılımcı kitlesi için değerli olduğunu ve bölgenin turizm potansiyelini artırdığını göstermektedir.

Nadir: 4 katılımcı “Evet” (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK), 1 katılımcı “Hayır” (HDSYSK) demiştir. Çoğunluk, rehberlik hizmetlerini nadir olarak görürken, HDSYSK'nin “Hayır” demesi, rehberlik hizmetlerinin bazı durumlarda yerel bilgiyle sağlanabileceğine işaret edebilir.

Taklit Edilebilir: 2 katılımcı “Evet” (HTEBK, HDSYSK) ve 3 katılımcı “Hayır” (THSFBK, DTNBK, DHSEKK) yanıt vermiştir. Çoğunluğun bu değeri “Taklit Edilemez” olarak değerlendirmesi, bölgedeki rehberlik hizmetlerinin yerel uzmanlık ve bilgi birikimi gerektirdiğini gösterir.

Organizasyonel: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, HTEBK, HDSYSK) ve 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, DHSEKK) yanıt vermiştir. Bu durum, rehberlik hizmetlerinin bölgedeki organizasyonel yapılara entegre olduğunu ancak her katılımcının bu yapıya dahil olmadığını gösterir.

2. Kazanç ve Ekonomik Değerler

Alt Kaynak Değerler: Kazanç, Ekonomik Katkı, Finans

Toplam Katılımcı Sayısı: 4 (DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; HTEBK: Heliski, Trekking; DTSEK: Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat; KRSİK: Kano Rafting)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri “Değerli” olarak değerlendirmiştir (DTNBK, HTEBK, DTSEEK, KRSİK). Bu, bölgedeki rekreatif faaliyetlerin Kavrun’un ekonomisine sağladığı katkının önemli olduğunu açığa çıkarmaktadır.

Nadir: 3 katılımcı “Evet” (DTNBK, HTEBK, DTSEEK), 1 katılımcı “Hayır” (KRSİK) demiştir. Bu değer, ekonomik katkının bazı katılımcılar tarafından nadir olarak görülmesine rağmen, diğerleri için yaygın bir özellik olduğunu gösterir.

Taklit Edilebilir: 3 katılımcı “Evet” (DTNBK, HTEBK, KRSİK) ve 1 katılımcı “Hayır” (DTSEEK) yanıt vermiştir. Bu durum, ekonomik katkının genel olarak başka bölgelerde de sağlanabilir olduğuna dair bir görüşü yansıtır.

Organizasyonel: Tüm katılımcılar bu değerlerin organizasyon yapısına katkı sunduğunu belirtmiştir (DTNBK, HTEBK, DTSEEK, KRSİK), bu da ekonomik katkının turistik faaliyetlerin sürdürülebilirliğine katkı sağladığını gösterir.

3. Doğa Güzelliği

Alt Kaynak Değerler: Doğa Güzelliği, Mezovit Göller, Manzara Eşsiz, Doğal Kaynak Parkurları

Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; KREMK: Kano Rafting; TSÇK: Trekking)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri “Değerli” olarak değerlendirmiştir (THSFBK, DHSEKK, HTEBK, KREMK, TSÇK). Bölgedeki doğa güzellikleri, bölgenin rekreatif cazibesini artırmaktadır.

Nadir: 4 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HTEBK, KREMK), 1 katılımcı “Hayır” (TSÇK) demiştir. Bu, doğa güzelliklerinin bazı katılımcılar için nadir olmasına karşın, bazıları için yaygın olarak bulunduğunu göstermektedir.

Taklit Edilebilir: Sadece bir katılımcı “Evet” (DHSEKK) derken, 4 katılımcı “Hayır” (THSFBK, HTEBK, KREMK, TSÇK) demiştir. Çoğunluğun bu değeri “Taklit Edilemez” olarak görmesi, bölgenin benzersiz doğal yapısının önemini vurgulamaktadır.

Organizasyonel: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HTEBK) ve 2 katılımcı “Hayır” (KREMK, TSÇK) yanıt vermiştir. Bu durum, doğa güzelliklerinin organizasyon yapısına katkıda bulunduğunu, ancak her katılımcının bu görüşte olmadığını gösterir.

4. Kolay Ulaşım

Alt Kaynak Değerler: Ulaşım, Kolay Ulaşım, Vadiye Ulaşım, İki Büyük Yayla ve Araçla Kolay Erişim, Popüler Öküz Çayırı Kamp Alanı

Toplam Katılımcı Sayısı: 6 (DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; HTEBK: Heliski, Trekking; HTCÖK: Heliski, Trekking; HDSYSK: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat; TSÇK: Trekking; KREMK: Kano Rafting)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri “Değerli” olarak belirtmiştir (DTNBK, HTEBK, HTCÖK, HDSYSK, TSÇK, KREMK), bu da ulaşım kolaylığının tüm branşlarda değerli bir unsur olduğunu göstermektedir.

Nadir: 3 katılımcı “Evet” (HTEBK, HTCÖK, HDSYSK) ve 3 katılımcı “Hayır” (DTNBK, TSÇK, KREMK) demiştir. Ulaşımın bazı katılımcılar için nadir, diğerleri için yaygın olarak bulunabilir olması bu çeşitliliği yansıtır.

Taklit Edilebilir: 4 katılımcı “Evet” (HTEBK, HTCÖK, HDSYSK, TSÇK) ve 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, KREMK) demiştir. Ulaşımın genellikle başka yerlerde de bulunabileceğini yansıtır.

Organizasyonel: 4 katılımcı “Evet” (HTEBK, HTCÖK, HDSYSK, TSÇK) ve 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, KREMK) demiştir. Bu, ulaşım kolaylığının bazı branşlarda daha organizasyonel olarak görüldüğünü belirtir.

5. Uzman Rehberlik

Alt Kaynak Değerler: Uzman Rehberlik, Dağ Rehberi

Toplam Katılımcı Sayısı: 3 (DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; HTEBK: Heliski, Trekking; HDSYSK: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri “Değerli” olarak değerlendirmiştir (DTNBK, HTEBK, HDSYSK). Bölgedeki dağ sporlarının güvenliği açısından uzman rehberlik önemlidir.

Nadir: Tüm katılımcılar bu değeri “Nadir” olarak görmektedir (DTNBK, HTEBK, HDSYSK). Bu, uzman rehberliğin yaygın olmaktan ziyade özel bilgi ve deneyim gerektirdiğini gösterir.

Taklit Edilebilir: 2 katılımcı “Evet” (HTEBK, HDSYSK), 1 katılımcı “Hayır” (DTNBK) demiştir. Bu durum, uzman rehberlik hizmetinin belirli bilgilerle taklit edilebilir olduğunu ancak genel anlamda tekrarlanamayacağını vurgular.

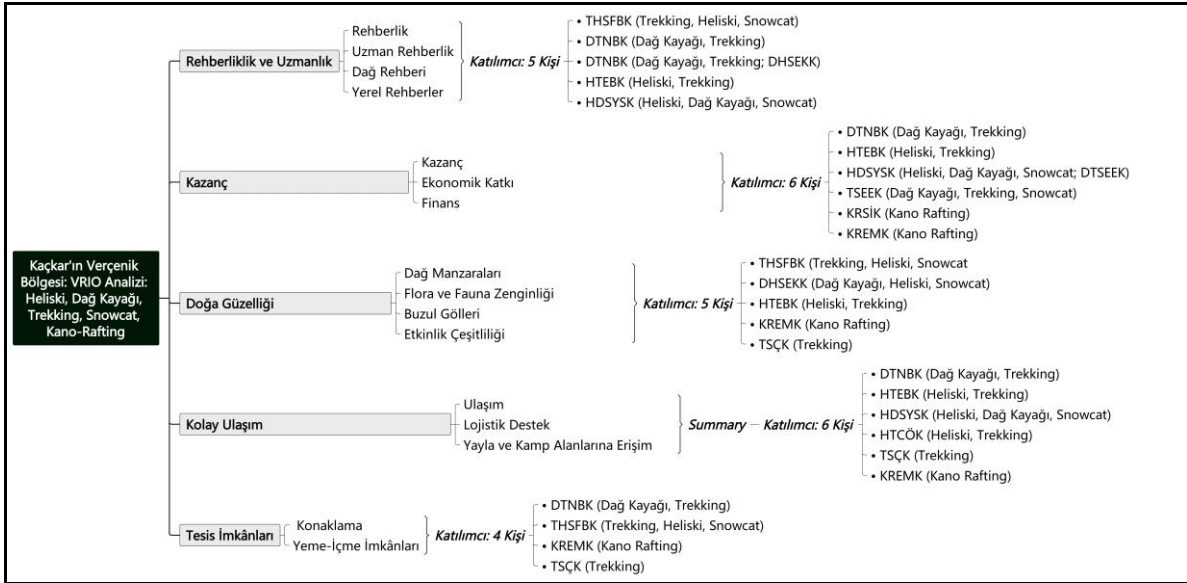
Organizasyonel: 2 katılımcı “Evet” (HTEBK, HDSYSK) ve 1 katılımcı “Hayır” (DTNBK) yanıt vermiştir. Bu durum, uzman rehberliğin bazı branşlarda organizasyon yapısına katkıda bulunduğunu gösterir.

Sonuç ve Karşılaştırma

Bu analiz, Kavrun Bölgesi'nin açık alan macera rekreasyonu ve doğa sporları açısından sunduğu kayda değer kaynak değerlerini kapsamlı bir şekilde açığa çıkarmaktadır. Bölgedeki

“Kazanç” ve “Kolay Ulaşım” gibi ekonomik ve lojistik kaynak değerler, tüm branşlarda geniş kabul görmektedir; katılımcıların çoğunluğu bu değerleri “Değerli” olarak değerlendirmiştir ve bu durum, bölgenin çekiciliğini ve erişilebilirliğini önemli ölçüde artıran bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Aynı zamanda, “Kolay Ulaşım”ın “Nadir” olup olmadığı konusundaki farklı görüşler, bazı katılımcıların bu değeri genel olarak ulaşılabılır bulduklarını, bazı katılımcıların ise belirli koşullarda bu değer nadir bulunduğunu göstermektedir. “Kolay Ulaşım” ve “Kazanç” değerlendirmeleri aynı zamanda, bu kaynakların çoğunlukla “Organizasyonel” katkılar sunduğu konusunda katılımcılar arasında ortak bir görüş oluşturmuştur. Öte yandan, doğa sporları branşlarında öne çıkan “Doğa Güzelliği” ve “Uzman Rehberlik” gibi niteliksel faktörler, Kavrın’un rekreatif turizm açısından benzersiz bir potansiyele sahip olduğunu vurgulamaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu “Doğa Güzelliği”ni “Değerli” olarak kabul etmekle birlikte, “Taklit Edilebilir” olup olmadığı konusundaki olumsuz yanıtlar, bu değer yalnızca Kavrın’a özgü ve eşsiz bir kaynak olduğunu göstermektedir. “Uzman Rehberlik” değerlendirmesinde ise katılımcılar, bu kaynağın hem “Değerli” hem de “Nadir” olduğunu belirtmiş, ancak “Taklit Edilebilirlik” ve “Organizasyonel” açısından kısmen farklı görüşler sunmuşlardır; bu durum, rehberlik hizmetlerinin bölgenin uzmanlık gerektiren ve önemli bir katkı sağlayan bir yönü olarak öne çıkmasına rağmen, organizasyonel yapı içinde zaman zaman farklılık gösterebildiğini işaret etmektedir. Kavrın Bölgesi’nin eşsiz doğal yapısı, sağladığı ulaşım kolaylıkları ve profesyonel rehberlik hizmetleri, sürdürülebilir turizm ve doğa sporları için güçlü bir altyapının mevcut olduğunu göstermektedir. “Kazanç” ve “Kolay Ulaşım” gibi değerler, ekonomik ve lojistik olarak tüm branşlarda kabul görmüş; doğa güzellikleri ve uzman rehberlik gibi niteliksel değerler ise özellikle doğa sporları branşlarında yüksek önem taşımaktadır. Tüm bu unsurlar, Kavrın’u rekreatif turizmde öne çıkan, sürdürülebilir ve benzersiz bir destinasyon haline getirmekte ve her branşın belirli kaynak değerlere sağladığı katkılarla bu potansiyel daha da pekişmektedir. Bu analiz, Kavrın Bölgesi’nin sahip olduğu farklı kaynak değerlerin rekreatif turizmdeki kritik rolünü açıkça açığa çıkarmakta, ayrıca her bir değer katılımcılar tarafından sunulan perspektiflere göre bölgenin cazibesine nasıl katkı sağladığını detaylandırmaktadır.

4. 3. 3. Verçenik Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu VRIO Analizi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyeti Bulguları

Şekil 31. Verçenik bölgesi açık alan macera rekreasyonu VRIO analizi: heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat, kano-rafting faaliyetleri

Verçenik Bölgesi'nin açık alan macera rekreasyonu kaynak değerlerini değerlendirmek amacıyla, bu bölgedeki beş ana kaynak değeri ("Rehberlik ve Uzmanlık," "Kazanç," "Doğa Güzelliği," "Kolay Ulaşım" ve "Tesis İmkânları") VRIO analizi ile ele alınmıştır. Katılımcıların branşlarına göre kaynak değerlere ilişkin algıları, her bir değer rekreatif faaliyetlerde stratejik önemini anlamamıza katkı sağlamaktadır. Aşağıda, Verçenik Bölgesi için kaynak değerlerin değerlendirilmesi detaylandırılmıştır.

1. Rehberlik ve Uzmanlık

Alt Kaynak Değerler: Rehberlik, Uzman Rehberlik, Dağ Rehberi, Yerel Rehberler
Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; HDSYSK: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri "Değerli" olarak belirtmiştir (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK, HDSYSK). Bu sonuç, Verçenik Bölgesi'ndeki profesyonel rehberlik ve uzmanlık hizmetlerinin rekreatif turizmde çok değerli görüldüğünü açığa çıkarmaktadır.

Nadir: 4 katılımcı "Evet" (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK), 1 katılımcı "Hayır" (HDSYSK). HDSYSK'nın "Hayır" cevabı, rehberlik hizmetlerinin bazı durumlarda diğer bölgelerde de erişilebilir olduğu yönünde bir algıya işaret edebilir.

Taklit Edilebilir: 2 katılımcı “Evet” (HTEBK, HDSYSK), 3 katılımcı “Hayır” (THSFBK, DTNBK, DHSEKK). Bu bulgu, rehberlik ve uzmanlık gerektiren bilgilerin yerel bilgi birikimine dayandığını ve taklit edilmesinin zor olduğunu göstermektedir.

Organizasyonel: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, HTEBK, HDSYSK), 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, DHSEKK). Bu durum, rehberlik hizmetlerinin çoğunlukla organizasyon yapısına katkı sağladığını ancak bazı katılımcıların bu katkıyı sınırlı bulduğunu göstermektedir.

2. Kazanç

Alt Kaynak Değerler: Kazanç, Ekonomik Katkı, Finans

Toplam Katılımcı Sayısı: 6 (DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; HTEBK: Heliski, Trekking; HDSYSK: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat; DTSEK: Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat; KRSİK: Kano Rafting; KREMK: Kano Rafting)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar (DTNBK, HTEBK, HDSYSK, DTSEK, KRSİK, KREMK) bu değeri “Değerli” olarak değerlendirmiştir. Bu durum, Verçenik Bölgesi'nin ekonomik potansiyelinin tüm branşlarda önemli bir değer olarak kabul edildiğini göstermektedir.

Nadir: 5 katılımcı “Evet” (DTNBK, HTEBK, HDSYSK, KRSİK, DTSEK), 1 katılımcı “Hayır” (KREMK). Bu bulgu, kazanç faktörünün genellikle nadir bir değer olarak algılandığını, ancak KREMK'nin diğer bölgelerde de bu tür ekonomik fırsatların bulunduğunu düşündüğünü açığa çıkarmaktadır.

Taklit Edilebilir: 4 katılımcı “Evet” (DTNBK, HTEBK, HDSYSK, KRSİK), 2 katılımcı “Hayır” (DTSEK, KREMK). Bu sonuç, bazı katılımcılar için ekonomik kazancın diğer destinasyonlarda da sağlanabilir olduğunu göstermektedir.

Organizasyonel: Tüm katılımcılar bu değeri “Evet” olarak belirtmiştir. Bu sonuç, kazanç değerinin organizasyon yapısına katkı sağlayan önemli bir faktör olduğunu göstermektedir.

3. Doğa Güzelliği

Alt Kaynak Değerler: Dağ Manzaraları, Flora ve Fauna Zenginliği, Buzul Gölleri, Etkinlik Çeşitliliği

Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DHSEK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; KREMK: Kano Rafting; TSÇK: Trekking)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: 5 katılımcı bu değeri “Değerli” olarak değerlendirmiştir (THSFBK, DHSEK, HTEBK, KREMK, TSÇK). Bu, doğa güzelliklerinin tüm katılımcılar için çekici ve rekreatif turizm açısından yüksek bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir.

Nadir: 4 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HTEBK, KREMK), 1 katılımcı “Hayır” (TSÇK). TSÇK’nın bu değeri nadir bulmaması, bazı doğal özelliklerin diğer bölgelerde de bulunabileceği görüşünü yansıtmaktadır.

Taklit Edilebilir: 1 katılımcı “Evet” (DHSEKK), 4 katılımcı “Hayır” (THSFBK, HTEBK, KREMK, TSÇK). Doğa güzelliklerinin genellikle taklit edilemez olarak algılanması, bölgenin benzersiz doğal yapısının diğer destinasyonlarda kolayca sağlanamayacağını açığa çıkarmaktadır.

Organizasyonel: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HTEBK), 2 katılımcı “Hayır” (KREMK, TSÇK). Bu sonuç, doğa güzelliklerinin bazı katılımcılar için organizasyonel yapıya katkı sağladığını, ancak diğer katılımcıların bu katkıyı sınırlı gördüğünü göstermektedir.

4. Kolay Ulaşım

Alt Kaynak Değerler: Ulaşım, Lojistik Destek, Yayla ve Kamp Alanlarına Erişim
Toplam Katılımcı Sayısı: 6 (DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; HTEBK: Heliski, Trekking; HTCÖK: Heliski, Trekking; HDSYSK: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat; TSÇK: Trekking; KREMK: Kano Rafting)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri “Değerli” olarak belirtmiştir (DTNBK, HTEBK, HTCÖK, HDSYSK, TSÇK, KREMK). Bu durum, bölgedeki ulaşım kolaylığının tüm katılımcılar için yüksek değer taşıdığını açığa çıkarmaktadır.

Nadir: 3 katılımcı “Evet” (HTEBK, HTCÖK, HDSYSK), 3 katılımcı “Hayır” (DTNBK, TSÇK, KREMK). Ulaşım imkânlarının bazı katılımcılarca nadir görülmemesi, ulaşım olanaklarının diğer bölgelerde de bulunabildiğini düşündürmektedir.

Taklit Edilebilir: 4 katılımcı “Evet” (HTEBK, HTCÖK, HDSYSK, TSÇK), 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, KREMK). Bu durum, kolay ulaşımın bazı katılımcılar tarafından diğer destinasyonlarda da sağlanabilir olduğu algısını açığa çıkarmaktadır.

Organizasyonel: 4 katılımcı “Evet” (HTEBK, HTCÖK, HDSYSK, TSÇK), 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, KREMK). Ulaşım olanaklarının organizasyon yapısına katkı sağladığı çoğunluk tarafından kabul edilmiştir, ancak bazı katılımcılar bu katkıyı sınırlı bulmuştur.

5. Tesis İmkânları

Alt Kaynak Değerler: Konaklama, Yeme-İçme İmkânları

Toplam Katılımcı Sayısı: 4 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; KREMK: Kano Rafting; TSÇK: Trekking)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: 4 katılımcı bu değeri “Değerli” olarak belirtmiştir (THSFBK, DTNBK, KREMK, TSÇK). Bölgedeki tesis olanaklarının rekreatif faaliyetler için değerli olduğu düşünülmektedir.

Nadir: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DTNBK, TSÇK), 1 katılımcı “Hayır” (KREMK). Çoğunluk bu değeri nadir olarak görürken, KREMK'nin farklı görüş bildirmesi, diğer bölgelerde de benzer olanakların var olabileceği algısına işaret etmektedir.

Taklit Edilebilir: 2 katılımcı “Evet” (THSFBK, KREMK), 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, TSÇK). Görüş farklılıkları, bazı yönlerden bu olanakların diğer bölgelerde de sunulabildiğini düşündürmektedir.

Organizasyonel: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DTNBK, KREMK), 1 katılımcı “Hayır” (TSÇK). Tesis imkânlarının organizasyon yapısına katkı sunduğu çoğunluk tarafından kabul edilmiş ancak bazı katılımcılar bu katkıyı sınırlı bulmuştur.

Sonuç ve Karşılaştırma

Verçenik Bölgesi'nin açık alan macera rekreasyonu potansiyeline dair kapsamlı bir analiz, bölgedeki beş ana kaynak değerini (“Rehberlik ve Uzmanlık,” “Kazanç,” “Doğa Güzelliği,” “Kolay Ulaşım” ve “Tesis İmkânları”) VRIO kriterlerine göre değerlendirilmesiyle oluşturulmuştur. Katılımcıların bu kaynak değerleri “Değerli,” “Nadir,” “Taklit Edilebilir” ve “Organizasyonel” açılardan değerlendirmeleri, bölgenin rekreatif turizm potansiyelini çeşitli açılardan incelemeyi sağlamıştır. Her bir branşta uzmanlaşmış katılımcıların farklı kaynak değerlere ilişkin algıları ve bu algıların bölgenin rekreatif yapısına dair çıkarımları aşağıda detaylandırılmıştır.

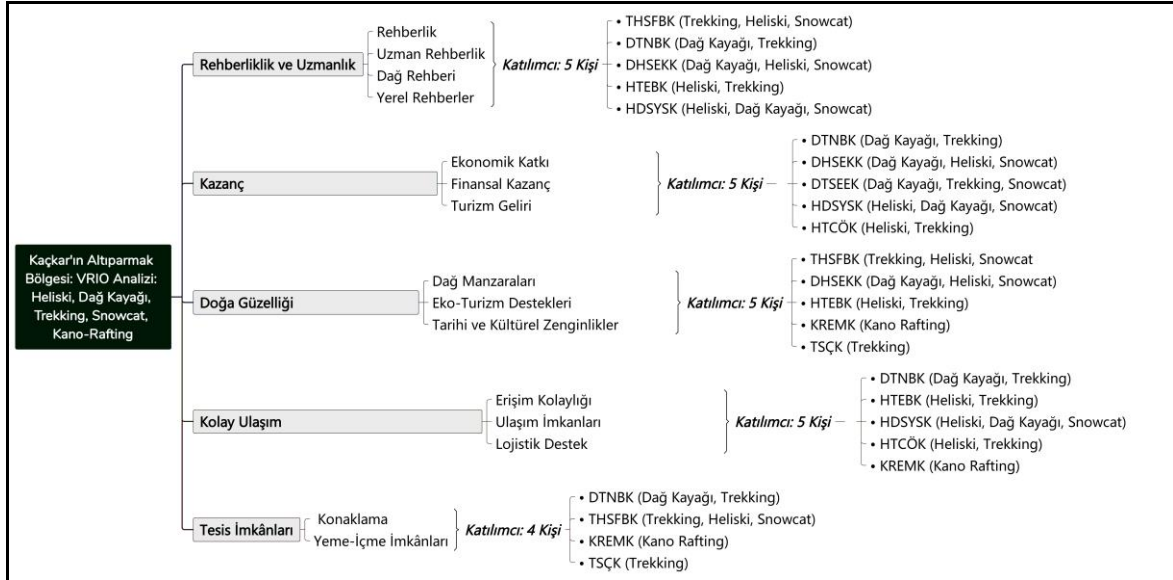
“Rehberlik ve Uzmanlık” kaynağı Verçenik Bölgesi'nde tüm katılımcılar tarafından “Değerli” olarak değerlendirilmiştir; bu durum, profesyonel rehberlik ve uzmanlık hizmetlerinin bölgedeki rekreatif faaliyetler için önemli bir temel oluşturduğunu göstermektedir. THSFBK (Trekking, Heliski, Snowcat) ve DHSEKK (Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat) gibi katılımcılar bu hizmetlerin yerel bilgi ve deneyim gerektirmesi nedeniyle özellikle “Nadir” olduğunu belirtmişlerdir. Ancak, HDSYSK'nin (Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat) “Nadir” olarak değerlendirmemesi, bazı rehberlik hizmetlerinin diğer bölgelerde de bulunabilir olduğunu veya yerel bilginin erişilebilirliğinin yaygınlaşabileceğini düşündüğünü ima etmektedir. Bu, Verçenik'in yerel rehberlik hizmetlerinin özellikle dağcılık ve heliski branşlarında öne çıktığını göstermektedir. Bununla birlikte, rehberlik hizmetlerinin “Taklit Edilebilirlik” açısından THSFBK, DTNBK (Dağ Kayağı, Trekking) ve DHSEKK tarafından “Taklit Edilemez” olarak nitelendirilmesi, bu hizmetlerin benzersiz bir bilgi birikimine dayandığını vurgulamaktadır. “Kazanç” değeri, ekonomik açıdan bölgenin turizm faaliyetlerine katkı sunabileceğini vurgulayan tüm katılımcılar tarafından “Değerli” olarak değerlendirilmiştir. DTNBK, HTEBK (Heliski, Trekking) ve HDSYSK gibi katılımcılar, kazancın “Nadir” ve “Taklit Edilebilir” olduğunu düşünmektedirler. Özellikle Kano Rafting branşında uzman olan KRSİK ve KREMK'nin “Nadir” olarak kabul etmeleri, kano rafting faaliyetlerinin ekonomik çekiciliğini ve diğer bölgelere

göre avantajını açığa çıkarmaktadır. Ancak KREMK'nin bazı ekonomik faaliyetlerin genel olarak erişilebilir olduğunu belirten “Hayır” cevabı, ekonomik değer bölgesel özgünlüğüne dair şüphelerin bulunduğunu göstermektedir. “Doğa Güzelliği,” katılımcılar tarafından çoğunlukla “Değerli” ve “Nadir” olarak değerlendirilmiştir. THSFBK, DHSEKK ve KREMK gibi katılımcılar, Verçenik'in doğa güzelliklerini, bölgeye has endemik bitki örtüsü ve dağ manzaraları nedeniyle rekreatif turizm için benzersiz bir çekim alanı olarak değerlendirmiştir. Ancak TSÇK'nın “Nadir” değerlendirmemesi, bölgenin doğal güzelliklerinin diğer turistik alanlarda da bulunabileceğini veya doğa özelliklerinin çoğu turizm alanında genel bir çekim unsuru olarak kabul edildiğini ima etmektedir. Doğa güzelliklerinin “Taklit Edilebilirlik” açısından büyük ölçüde “Taklit Edilemez” olarak nitelendirilmesi, Verçenik Bölgesi'nin eşsiz doğal yapısının diğer destinasyonlar tarafından kolayca sunulamayacağına dair güçlü bir kanıt sunmaktadır. Ancak, organizasyonel anlamda KREMK ve TSÇK'nın “Hayır” demesi, doğa güzelliklerinin bazı katılımcılar tarafından doğrudan organizasyonel yapıya katkı sağlamayan bir değer olarak görüldüğünü göstermektedir. “Kolay Ulaşım,” Verçenik'in lojistik açıdan güçlü bir yapıya sahip olduğunu ve tüm katılımcılar tarafından “Değerli” olarak kabul edildiğini göstermektedir. Ancak, DTNBK ve TSÇK gibi katılımcıların bu değeri “Nadir” olarak değerlendirmemesi, ulaşım imkânlarının diğer bölgelerde de bulunabileceğini veya bölgenin ulaşım altyapısının genel olarak rekreatif turizme uygun olduğunu ima etmektedir. Ulaşımın “Taklit Edilebilirlik” açısından “Evet” olarak yanıtlanması, bazı katılımcılar için bu özelliğin diğer turistik alanlarda da sağlanabilir olduğu anlamına gelmektedir. Ancak, HTEBK ve HDSYSK gibi branşlar, ulaşımın organizasyonel yapı açısından bölgeye özel avantaj sağladığını belirtmiş, KREMK ise bu avantajın sınırlı olduğunu ifade etmiştir. “Tesis İmkânları” ise katılımcılar arasında daha çok “Değerli” olarak kabul edilmekle birlikte, KREMK tarafından “Nadir” olarak değerlendirilmemiştir. THSFBK ve DTNBK gibi katılımcılar, konaklama ve yeme-içme gibi temel turistik hizmetlerin Verçenik Bölgesi'nde değerli bir katkı sunduğunu ve rekreatif cazibeyi artırdığını belirtmişlerdir. Ancak, bu olanakların “Taklit Edilebilirlik” açısından DTNBK ve TSÇK tarafından “Hayır” olarak değerlendirilmesi, bazı tesis imkânlarının diğer destinasyonlarda da kolaylıkla sağlanabildiğini ve Verçenik'in rekreatif turizm açısından benzersiz olmasına sınırlı katkı sunduğunu açığa çıkarmaktadır.

Bu analiz sonucunda, Verçenik Bölgesi'nin açık alan macera rekreasyonu açısından sahip olduğu stratejik kaynak değerlerinin, özellikle ekonomik, doğal ve lojistik açılardan güçlü bir potansiyel sunduğu görülmektedir. Rehberlik ve uzmanlık gibi niteliksel kaynakların yerel bilgi ve deneyime dayalı olması, bu hizmetlerin taklit edilmesini zorlaştırırken bölgenin rekreatif alandaki benzersizliğini artırmaktadır. Doğa güzellikleri ve rehberlik gibi değerler, özellikle doğa sporları branşlarında nadir ve değerli olarak görülmektedir; bu durum Verçenik'in eşsiz bir destinasyon olarak algılanmasını desteklemektedir. Bununla birlikte, tesis imkânları gibi bazı unsurlar diğer destinasyonlarla benzerlik göstermekle birlikte, bölgeye özgü bazı özellikleri barındırması sayesinde

rekreatif turizme katkı sağlamaktadır. Ulaşım kolaylığının tüm branşlarda kabul görmesi, Verçenik'in erişilebilirliğini artırarak rekreatif turizm açısından cazip hale getirmektedir.

4. 3. 4. Altıparmak Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu VRIO Analizi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyeti Bulguları

Şekil 32. Altıparmak bölgesi açık alan macera rekreasyonu VRIO analizi: heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat, kano-rafting faaliyetleri

Altıparmak Bölgesi'nin açık alan macera rekreasyonu açısından sahip olduğu kaynak değerleri üzerinde yapılan analiz aşağıda detaylandırılmıştır. Her bir ana kaynak değeri ve alt kaynak değeri, katılımcıların verdiği “Değerli”, “Nadir”, “Taklit Edilebilir” ve “Organizasyonel” yanıtlarına göre değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmede, katılımcıların bakış açıları ve Altıparmak Bölgesi'ndeki rekreatif turizm potansiyeline dair çıkarımlar yapılmıştır.

1. Rehberlik ve Uzmanlık

Alt Kaynak Değerler: Rehberlik, Uzman Rehberlik, Dağ Rehberi, Yerel Rehberler
 Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; HDSYSK: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK, HDSYSK) bu değeri “Değerli” olarak değerlendirmiştir. Bu, Altıparmak Bölgesi'ndeki rehberlik ve uzmanlık hizmetlerinin, rekreatif turizmin cazibesini artıran önemli bir bileşen olarak görüldüğünü göstermektedir.

Nadir: 4 katılımcı “Evet” (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK), 1 katılımcı “Hayır” (HDSYSK) demiştir. HDSYSK'nın “Hayır” cevabı, bazı rehberlik hizmetlerinin diğer bölgelerde de bulunabildiği için nadir görülmediği algısını yansıtırken, diğer katılımcılar bu hizmeti bölgeye özgü bulmaktadır.

Taklit Edilebilir: 2 katılımcı “Evet” (HTEBK, HDSYSK), 3 katılımcı “Hayır” (THSFBK, DTNBK, DHSEKK) yanıt vermiştir. Rehberlik hizmetlerinin taklit edilmesinin zor olduğu düşüncesi, yerel bilgi ve deneyim gerektirmesi ile ilişkilendirilebilir.

Organizasyonel: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, HTEBK, HDSYSK), 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, DHSEKK) demiştir. Organizasyonel olarak değerli kabul edilmesine karşın, bazı katılımcılar bu yapının eksik olduğunu belirtmiştir.

2. Kazanç

Alt Kaynak Değerler: Ekonomik Katkı, Turizm Geliri, Finansal Kazanç
Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; DTSEK: Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat; HDSYSK: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat; HTCÖK: Heliski, Trekking)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri “Değerli” olarak belirtmiştir. Bu durum, bölgenin rekreatif turizm yoluyla sağladığı ekonomik katkının büyük ölçüde önemsendiğini göstermektedir.

Nadir: 4 katılımcı “Evet” (DTNBK, DHSEKK, HDSYSK, HTCÖK), 1 katılımcı “Hayır” (DTSEK). Çoğunluk bu değer nadir olduğuna inanırken, DTSEK bu ekonomik avantajların başka bölgelerde de bulunabileceği görüşünü yansıtmaktadır.

Taklit Edilebilir: 3 katılımcı “Evet” (DTNBK, HDSYSK, HTCÖK), 2 katılımcı “Hayır” (DHSEKK, DTSEK). Kazanç faktörünün diğer destinasyonlarda da benzer şekilde sağlanabileceği görüşü ağırlıktadır.

Organizasyonel: Tüm katılımcılar “Evet” demiştir, bu da ekonomik getirinin organizasyon yapısına iyi entegre olduğunu ve bu anlamda bölgesel turizm planlamasında etkili bir unsur olduğunu gösterir.

3. Doğa Güzelliği

Alt Kaynak Değerler: Dağ Manzaraları, Eko-Turizm Destekleri, Tarihi ve Kültürel Zenginlikler

Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; KREMK: Kano Rafting; TSÇK: Trekking)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri “Değerli” olarak belirtmiştir. Doğal güzelliklerin, Altıparmak Bölgesi’ni rekreatif turizm açısından cazip kıldığı ortak bir görüş olarak öne çıkmaktadır.

Nadir: 4 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HTEBK, KREMK), 1 katılımcı “Hayır” (TSÇK). Çoğunluk bu değeri nadir olarak değerlendirirken, TSÇK bazı doğa güzelliklerinin diğer bölgelerde de bulunabileceği görüşünü taşımaktadır.

Taklit Edilebilir: 1 katılımcı “Evet” (DHSEKK), 4 katılımcı “Hayır” (THSFBK, HTEBK, KREMK, TSÇK). Doğal güzelliklerin büyük ölçüde taklit edilemez olarak kabul edilmesi, bölgenin benzersiz doğal yapısını vurgular.

Organizasyonel: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HTEBK), 2 katılımcı “Hayır” (KREMK, TSÇK). Bu değerlerin organizasyon yapısına katkı sağladığı düşünülse de bazı katılımcılar, bu katkının sınırlı kaldığını belirtmiştir.

4. Kolay Ulaşım

Alt Kaynak Değerler: Erişim Kolaylığı, Ulaşım İmkânları, Lojistik Destek
Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; HTEBK: Heliski, Trekking; HTCÖK: Heliski, Trekking; HDSYSK: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat; KREMK: Kano Rafting)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar ulaşımı “Değerli” olarak değerlendirmiştir. Bu, bölgenin ulaşım kolaylığının, macera rekreasyonu açısından önemli bir avantaj sağladığını gösterir.

Nadir: 3 katılımcı “Evet” (HTEBK, HTCÖK, HDSYSK), 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, KREMK). Bazı katılımcılar ulaşım imkânlarını nadir olarak kabul etmemekte, bu tür erişim olanaklarının başka bölgelerde de mevcut olduğunu düşünmektedir.

Taklit Edilebilir: 4 katılımcı “Evet” (HTEBK, HTCÖK, HDSYSK, KREMK), 1 katılımcı “Hayır” (DTNBK). Çoğunluk, kolay ulaşımın diğer destinasyonlarda da sağlanabilir olduğunu belirtmektedir.

Organizasyonel: 4 katılımcı “Evet” (HTEBK, HTCÖK, HDSYSK, KREMK), 1 katılımcı “Hayır” (DTNBK). Çoğunluk, ulaşım imkânlarının organizasyon yapısına katkı sağladığını düşünmektedir.

5. Tesis İmkânları

Alt Kaynak Değerler: Konaklama, Yeme-İçme İmkânları

Toplam Katılımcı Sayısı: 4 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; KREMK: Kano Rafting; TSÇK: Trekking)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri “Değerli” olarak değerlendirmiştir. Bu, tesis imkânlarının Altıparmak Bölgesi'nde turistik çekiciliği artıran bir unsur olduğunu gösterir.

Nadir: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DTNBK, TSÇK), 1 katılımcı “Hayır” (KREMK). Bazı katılımcılar bu değeri nadir bulmakta, ancak KREMK bunun yaygın bir özellik olduğunu belirtmektedir.

Taklit Edilebilir: 2 katılımcı “Evet” (THSFBK, KREMK), 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, TSÇK). Tesis imkânlarının bazı yönlerden taklit edilebilir olduğu düşünülmektedir.

Organizasyonel: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DTNBK, KREMK), 1 katılımcı “Hayır” (TSÇK). Çoğunluk tesis imkânlarının organizasyon yapısına katkı sağladığını düşünmektedir.

Sonuç ve Karşılaştırmalı Değerlendirme

Altıparmak Bölgesi'nin açık alan macera rekreasyonu potansiyelini değerlendirmek üzere yapılan analiz, çeşitli kaynak değerlerin katılımcılar tarafından farklı açılardan ele alındığını açığa çıkarmaktadır. Bu analiz, Altıparmak Bölgesi'nin sahip olduğu rehberlik, kazanç, doğa güzelliği, ulaşım kolaylığı ve tesis imkânları gibi ana kaynak değerler üzerinden, her bir değer için katılımcılar tarafından “Değerli”, “Nadir”, “Taklit Edilebilir” ve “Organizasyonel” özellikler açısından nasıl değerlendirildiğini inceler. Bu bölümde, katılımcıların görüşlerine göre kaynak değerlerin farklı branşlarda ne şekilde algılandığı, branşlar arası karşılaştırmalar ve çıkarımlara yer verilmiştir.

Rehberlik ve Uzmanlık değeri, tüm katılımcılar tarafından “Değerli” olarak görülmektedir, bu da rehberlik hizmetlerinin Altıparmak Bölgesi'nde rekreatif turizm açısından vazgeçilmez bir değer taşıdığını göstermektedir. Bu değer için nadirliği konusunda ise bazı farklılıklar ortaya çıkmaktadır; özellikle Heliski, Snowcat ve Trekking gibi yüksek uzmanlık gerektiren branşlardan katılımcılar (THSFBK, DHSEKK, HTEBK) bu değeri “Nadir” olarak değerlendirirken, HDSYSK kodlu Heliski, Dağ Kayağı ve Snowcat uzmanı bu değeri nadir olarak görmemektedir. HDSYSK'nın rehberlik hizmetlerinin diğer bölgelerde de bulunabilir olduğunu düşünmesi, bölgesel uzmanlık gerektiren hizmetlerde bile Altıparmak'ın yalnızca yerel uzmanlıkla sınırlı kalmadığı yönünde bir bakış açısını açığa çıkarmaktadır. Bununla birlikte, “Taklit Edilebilirlik” açısından katılımcılar arasında dikkat çekici bir ayrım vardır. Özellikle Trekking ve Dağ Kayağı gibi branşlardan (THSFBK, DTNBK, DHSEKK) gelen katılımcılar bu değeri “Taklit Edilemez” olarak nitelendirirken, bazı Heliski ve Snowcat uzmanları (HTEBK, HDSYSK) rehberlik hizmetlerinin diğer bölgelerde de sağlanabileceğini düşünmektedir. Bu farklılık, Altıparmak Bölgesi'nde rehberliğin hem yerel bilgi hem de geniş bir uzmanlık gerektirdiğini gösterirken, bazı katılımcılar için bu hizmetlerin evrensel standartlarda sunulabilir olduğu kanaatini de yansıtmaktadır.

Kazanç değeri ise, tüm katılımcılar tarafından “Değerli” ve organizasyonel yapıya katkı sağlayıcı olarak görülmüştür, bu da Altıparmak Bölgesi'nin ekonomik açıdan önemli bir turizm merkezi olduğunu işaret eder. Ancak “Nadirlik” açısından DTNBK ve DHSEKK gibi Dağ Kayağı ve Trekking uzmanları bu değeri nadir bulurken, DTSEKK gibi bazı Snowcat uzmanları, bu tür ekonomik getirilerin başka bölgelerde de elde edilebileceğini ifade etmektedir. Bu görüş ayrılığı, Altıparmak Bölgesi'nin ekonomik potansiyelinin bazı branşlarda eşsiz olarak kabul edildiğini, bazıları içinse daha genel bir değer olarak görüldüğünü açığa çıkarmaktadır. Kazanç değerinin taklit edilebilirlik açısından da benzer şekilde farklı yorumlandığı gözlemlenmiştir. Dağ Kayağı ve Heliski gibi daha uzmanlık gerektiren branşlardan gelen katılımcılar bu değerın diğer bölgelerde de sağlanabileceğini düşünmekte, ancak Trekking gibi yerel unsurlara daha bağımlı branşlardaki katılımcılar bu değerın Altıparmak'a özgü olduğunu ifade etmektedir.

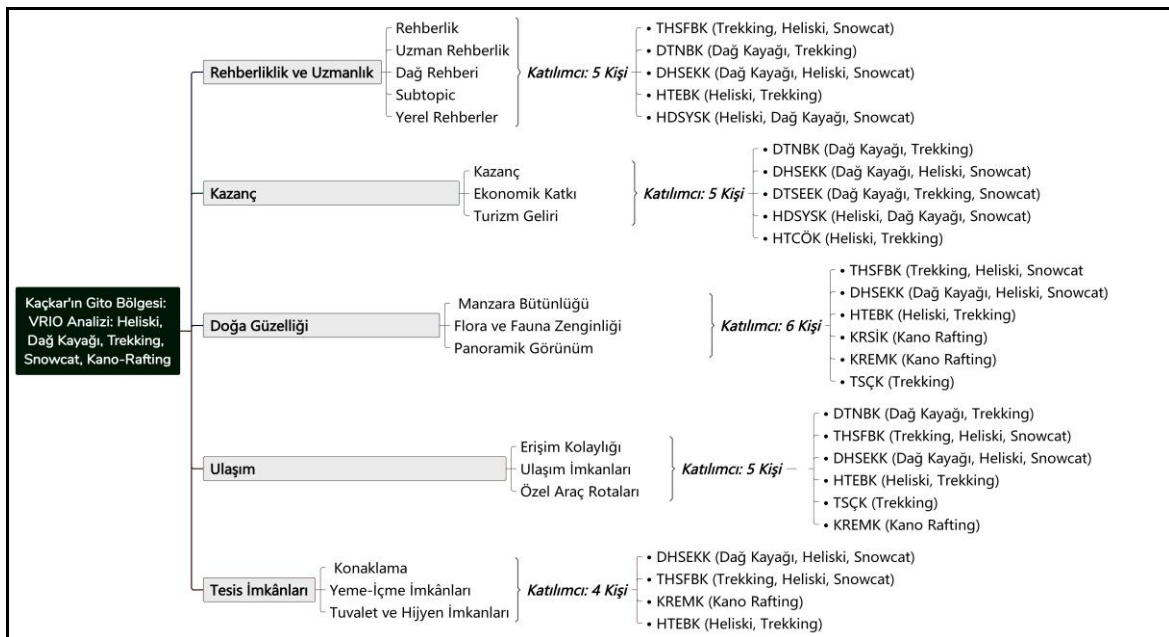
Doğa Güzelliği açısından, Altıparmak Bölgesi tüm katılımcılar tarafından değerli olarak görülmektedir; katılımcıların tamamı bu doğal güzelliklerin rekreatif turizmi destekleyen temel unsurlardan biri olduğunu düşünmektedir. Ancak, doğa güzelliğinin nadirlik durumu üzerine bazı katılımcılar arasında fikir ayrılıkları vardır. Örneğin, Heliski ve Trekking gibi doğa ile doğrudan etkileşimde bulunan branşlardan katılımcılar (THSFBK, DHSEKK, HTEBK) bu değeri nadir olarak görürken, TSÇK kodlu Trekking uzmanı, bu tür güzelliklerin başka bölgelerde de bulunduğunu ifade etmiştir. Bu durum, doğa güzelliğinin bazı branşlar için bölgeye özgü olarak kabul edildiğini, diğerleri içinse daha evrensel bir değere sahip olduğu algısını yansıtmaktadır. Taklit edilebilirlik açısından ise, doğal güzelliklerin büyük ölçüde taklit edilemez olduğuna yönelik genel bir fikir birliği vardır. Trekking ve Snowcat gibi doğal yapılarla iç içe olan branşlardaki katılımcılar, Altıparmak'ın eşsiz doğal yapısının diğer bölgelerde kolayca sunulamayacağı görüşündedir. Ancak organizasyonel katkı açısından bazı katılımcılar doğa güzelliğinin organizasyon yapısına katkı sağladığını düşünürken, bazıları bu değerın organizasyonel katkısının sınırlı olduğu kanaatindedir.

Ulaşım Kolaylığı değeri, Altıparmak Bölgesi'nin erişilebilirliğinin bir göstergesi olarak tüm katılımcılar tarafından “Değerli” kabul edilmiştir. Özellikle Trekking, Heliski ve Snowcat gibi ulaşım gereksinimi yüksek branşlardaki katılımcılar (THSFBK, HTCÖK, HDSYSK), bu değerın bölgenin rekreatif turizm potansiyeline olumlu katkı sağladığı yönünde birleşmişlerdir. Ancak, ulaşımın nadirlik durumuna ilişkin görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bazı katılımcılar (HTEBK, HTCÖK, HDSYSK) bu değeri nadir olarak görürken, DTNBK ve KREMK gibi katılımcılar ulaşım imkânlarının başka bölgelerde de bulunduğu düşüncesindedir. Bu ayrım, Altıparmak Bölgesi'nin ulaşım imkânlarının bölgeye özgü bir avantaj mı yoksa genel bir olanak mı olarak görüldüğüne dair farklı görüşleri yansıtmaktadır. Taklit edilebilirlik açısından ise, çoğunluk bu değerın taklit edilebilir olduğunu ifade etmiştir; katılımcılar, ulaşımın diğer destinasyonlarda da sağlanabilecek bir imkân olduğu görüşündedir.

Tesis İmkânları başlığı altında değerlendirilen konaklama ve yeme-içme imkânları, tüm katılımcılar tarafından değerli olarak nitelendirilmiş ve bölgenin turistik cazibesini artırdığı ortak bir görüş olarak ortaya konulmuştur. Ancak nadirlik açısından görüş ayrılıkları mevcuttur. THSFBK, DTNBK ve TSÇK gibi bazı Trekking ve Snowcat uzmanları bu değeri nadir bulurken, KREMK gibi Kano Rafting uzmanı bu değerin yaygın bir özellik olduğunu ifade etmiştir. Bu durum, bazı katılımcıların tesis imkânlarını Altıparmak'a özgü bir avantaj olarak görmesine karşın, diğerlerinin bunu daha genel bir olanak olarak kabul ettiğini göstermektedir. Tesis imkânlarının taklit edilebilirlik durumuna ilişkin farklı yorumlar bulunmakla birlikte, organizasyonel yapı açısından katılımcıların çoğu bu değerin organizasyon yapısına katkı sağladığını düşünmektedir.

Genel olarak Altıparmak Bölgesi, rehberlik ve uzmanlık, kazanç, doğa güzelliği, ulaşım kolaylığı ve tesis imkânları gibi kaynak değerleriyle rekreatif turizm açısından önemli bir cazibe merkezi olarak değerlendirilmektedir. Rehberlik ve doğa güzelliği gibi faktörler, özellikle Trekking, Heliski ve Snowcat branşlarında öne çıkmakta ve bölgenin rekreatif turizmde benzersiz bir konuma sahip olduğunu vurgulamaktadır. Buna karşılık, ulaşım ve tesis imkânları gibi değerlerin bazı katılımcılar tarafından yaygın olarak görülmesi, Altıparmak'ın erişilebilir bir destinasyon olarak algılanmasını sağlamaktadır. Bu analiz, Altıparmak Bölgesi'nin farklı branşlardaki uzmanlar açısından nasıl algılandığını ve her bir kaynağın hangi açılardan değerli, nadir veya taklit edilebilir olarak değerlendirildiğini kapsamlı bir şekilde açığa çıkarmaktadır.

4. 3. 5. Gito Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu VRIO Analizi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyeti Bulguları

Şekil 33. Gito bölgesi açık alan macera rekreasyonu VRIO analizi: heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat, kano-rafting faaliyetleri

1- Rehberlik ve Uzmanlık

Alt Kaynak Değerler: Rehberlik, Uzman Rehberlik, Dağ Rehberi, Yerel Rehberler

Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; HDSYSK: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri “Değerli” olarak belirtmiştir (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK, HDSYSK). Bu sonuç, Gito Bölgesi’ndeki profesyonel rehberlik ve uzmanlık hizmetlerinin rekreatif turizmde çok değerli görüldüğünü göstermektedir.

Nadir: 4 katılımcı “Evet” (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK), 1 katılımcı “Hayır” (HDSYSK). HDSYSK'nin “Hayır” cevabı, rehberlik hizmetlerinin bazı durumlarda diğer bölgelerde de erişilebilir olduğunu düşündürdüğünden, bu değer nadirliği konusunda branşlar arası farklılık olduğu izlenimini uyandırmaktadır.

Taklit Edilebilir: 2 katılımcı “Evet” (HTEBK, HDSYSK), 3 katılımcı “Hayır” (THSFBK, DTNBK, DHSEKK). Bu bulgu, rehberlik ve uzmanlık gerektiren bilgilerin yerel bilgi birikimine dayandığını ve taklit edilmesinin zor olduğunu göstermektedir.

Organizasyonel: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, HTEBK, HDSYSK), 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, DHSEKK). Bu durum, rehberlik hizmetlerinin çoğunlukla organizasyon yapısına katkı sağladığını ancak bazı katılımcıların bu katkıyı sınırlı bulduğunu göstermektedir.

2- Doğa Güzelliği

Alt Kaynak Değerler: Manzara Bütünlüğü, Flora ve Fauna Zenginliği, Panoramik Görünüm

Toplam Katılımcı Sayısı: 6 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; KRSİK: Kano Rafting; KREMK: Kano Rafting; TSÇK: Trekking)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: 6 katılımcı bu değeri “Değerli” olarak belirtmiştir (THSFBK, DHSEKK, HTEBK, KRSİK, KREMK, TSÇK). Bu sonuç, doğa güzelliğinin Gito Bölgesi için geniş bir katılımcı yelpazesi tarafından değerli olarak görüldüğünü ve bölgenin rekreatif turizmde benzersiz bir cazibe merkezi olduğunu açığa çıkarmaktadır.

Nadir: 5 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HTEBK, KRSİK, KREMK), 1 katılımcı “Hayır” (TSÇK). Nadirlik açısından doğa güzelliğinin çoğunluk tarafından eşsiz görülmesi, bölgenin doğal çekiciliğinin rakipsiz olduğu algısını yaratmaktadır.

Taklit Edilebilir: 2 katılımcı “Evet” (DHSEKK, TSÇK), 4 katılımcı “Hayır” (THSFBK, HTEBK, KRSİK, KREMK). Taklit edilebilirlik açısından doğa güzelliklerinin çoğunlukla eşsiz bulunması, bölgenin diğer alanlardan farklılaştığını göstermektedir.

Organizasyonel: 4 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HTEBK, KREMK), 2 katılımcı “Hayır” (TSÇK, KRSİK). Bu durum, bazı katılımcıların doğa güzelliklerinin organizasyonel yapıya katkı sunduğunu düşünürken, diğerlerinin bu katkıyı sınırlı gördüğünü göstermektedir.

3- Ulaşım

Alt Kaynak Değerler: Kolay Erişim, Toplu Ulaşım İmkanları, Özel Araç Rotaları

Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; KREMK: Kano Rafting; TSÇK: Trekking)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri “Değerli” olarak belirtmiştir (THSFBK, DHSEKK, HTEBK, KREMK, TSÇK). Bu, Gito Bölgesi'nin ulaşım imkânlarının rekreatif turizm için önemli bir avantaj olarak görüldüğünü göstermektedir.

Nadir: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, KREMK), 2 katılımcı “Hayır” (HTEBK, TSÇK). Bazı katılımcıların ulaşım imkânlarını nadir olarak değerlendirmemesi, bu imkânların bölgesel farklılık yaratmada sınırlı olduğuna işaret etmektedir.

Taklit Edilebilir: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, KREMK), 2 katılımcı “Hayır” (HTEBK, TSÇK). Ulaşım imkânlarının kolayca başka yerlerde sağlanabileceği görüşü, Gito'nun rekreatif turizm için ulaşılabilir bir destinasyon olduğunu açığa çıkarmaktadır.

Organizasyonel: 4 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, KREMK, TSÇK), 1 katılımcı “Hayır” (HTEBK). Çoğunluğun ulaşım imkânlarının organizasyon yapısına entegre olduğunu düşünmesi, bölgenin ulaşılabilirliği açısından güçlü bir destinasyon olarak değerlendirildiğini göstermektedir.

4- Tesis İmkanları

Alt Kaynak Değerler: Konaklama, Yeme-İçme Hizmetleri, Tuvalet ve Hijyen İmkanları

Toplam Katılımcı Sayısı: 4 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; KREMK: Kano Rafting)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri “Değerli” olarak belirtmiştir (THSFBK, DHSEKK, HTEBK, KREMK). Bu durum, tesis imkânlarının bölgenin rekreatif turizm için sunduğu olanaklarda değerli bir rol oynadığını göstermektedir.

Nadir: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HTEBK), 1 katılımcı “Hayır” (KREMK). Çoğunluğun bu değeri nadir olarak değerlendirmemesi, tesisleşmenin bölgesel farklılaşma sağladığı algısını yaratmaktadır.

Taklit Edilebilir: 2 katılımcı “Evet” (THSFBK, KREMK), 2 katılımcı “Hayır” (DHSEKK, HTEBK). Tesis imkânlarının taklit edilebilirliği konusundaki görüş ayrılıkları, bölgenin tesisleşme açısından diğer alanlara göre farklılık gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

Organizasyonel: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, KREMK), 1 katılımcı “Hayır” (HTEBK). Çoğunluğun tesis imkânlarının organizasyonel yapı ile uyumlu olduğunu belirtmesi, bölgenin rekreatif turizmde sürdürülebilir bir destinasyon olarak algılandığını göstermektedir.

5- Etkinlik Çeşitliliği

Alt Kaynak Değerler: Trekking, Kampçılık, Fotoğrafçılık, Dağcılık

Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; KRSİK: Kano Rafting; TSÇK: Trekking)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları:

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri “Değerli” olarak belirtmiştir (THSFBK, DHSEKK, HTEBK, KRSİK, TSÇK). Bu durum, etkinlik çeşitliliğinin Gito Bölgesi’nde rekreatif turizm için büyük bir çekicilik unsuru olduğunu göstermektedir.

Nadir: 4 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HTEBK, TSÇK), 1 katılımcı “Hayır” (KRSİK). Etkinliklerin nadir olarak görülmesi, bölgenin diğer destinasyonlardan farklılaştığı algısını pekiştirmektedir.

Taklit Edilebilir: 2 katılımcı “Evet” (DHSEKK, KRSİK), 3 katılımcı “Hayır” (THSFBK, HTEBK, TSÇK). Etkinlik çeşitliliğinin taklit edilemez olarak görülmesi, Gito'nun özgün rekreatif fırsatlar sunduğunu göstermektedir.

Organizasyonel: 4 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, KRSİK, TSÇK), 1 katılımcı “Hayır” (HTEBK). Çoğunluğun bu değer organizasyon yapısına katkı sağladığını düşünmesi, Gito'nun organizasyonel yapısının güçlü olduğuna işaret etmektedir.

Sonuç ve Karşılaştırma

Gito Bölgesi'nin kaynak değerlerinin çeşitli branşlardaki uzman katılımcılar tarafından değerlendirilmesi, bölgenin rekreatif turizm potansiyelini ve bu potansiyelin hangi yönlerden farklı branşlarca öne çıkarıldığını açığa çıkarmaktadır. Bu analizde “rehberlik ve uzmanlık,” “doğa güzelliği,” “ulaşım,” “tesis imkânı” ve “etkinlik çeşitliliği” gibi temel kaynak değerler, katılımcıların değerli, nadir, taklit edilebilir ve organizasyonel katkı açısından değerlendirilmiştir. Katılımcıların branşlarına göre dağılımı ve kaynak değerleri karşılaştırmaları, bölgenin cazibesinin her bir branş tarafından nasıl algılandığına dair önemli veriler sunmaktadır.

Rehberlik ve Uzmanlık kaynak değeri, farklı branşlardaki tüm katılımcılar tarafından “değerli” olarak değerlendirilmiştir. THSFBK (Trekking, Heliski, Snowcat), DTNBK (Dağ Kayağı, Trekking), DHSEKK (Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat), HTEBK (Heliski, Trekking) ve HDSYSK

(Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat) katılımcıları bu değeri özellikle önemli bulmuşlardır. Bu durum, Gito Bölgesi'nde rehberlik ve uzmanlık gerektiren hizmetlerin, bölgenin benzersiz doğası ve faaliyet zenginliği ile bütünleşerek katılımcılarca kıymetli görüldüğünü açığa çıkarmaktadır. Ancak nadirlik açısından, dört katılımcı “evet” yanıtı verirken, HDSYSK “hayır” diyerek, rehberlik hizmetlerinin bazı durumlarda diğer bölgelerde de sağlanabileceği görüşünü yansıtmıştır. Bu görüş ayrılığı, rehberlik hizmetlerinin değerli bulunmasına rağmen nadirlik konusunda farklı yaklaşımların varlığını göstermektedir. Öte yandan, taklit edilebilirlik konusunda THSFBK, DTNBK ve DHSEKK bu değeri taklit edilemez bulurken, HTEBK ve HDSYSK ise taklit edilebilir olduğunu belirtmiş, bu da rehberlik bilgi ve becerilerinin yerel bilgiye dayalı özgün bir yapısının olduğunu göstermektedir. Organizasyonel açıdan ise, THSFBK, HTEBK ve HDSYSK “evet” demiş, ancak DTNBK ve DHSEKK ise bu değeri organizasyonel bulmamıştır. Bu durum, rehberlik ve uzmanlık hizmetlerinin bazı katılımcılar için organizasyonel yapıya katkı sağladığı, ancak diğer katılımcılarca bu katkının sınırlı görüldüğünü düşündürmektedir.

Doğa Güzelliği değeri, Gito Bölgesi'ni diğer destinasyonlardan ayıran önemli bir çekim unsuru olarak öne çıkmaktadır. THSFBK, DHSEKK, HTEBK, KRSİK (Kano Rafting), KREMK (Kano Rafting) ve TSÇK (Trekking) bu değeri “değerli” olarak belirtmiştir. Bu görüş, bölgenin rekreatif turizmde doğal güzellikleriyle ön plana çıktığını ve katılımcılar tarafından oldukça kıymetli bulunduğunu açığa çıkarmaktadır. Beş katılımcı bu değeri nadir olarak değerlendirirken, yalnızca TSÇK “hayır” demiştir; bu da TSÇK'nın doğa güzelliğinin başka bölgelerde de bulunabileceği düşüncesinde olduğunu göstermektedir. Ayrıca, taklit edilebilirlik açısından DHSEKK ve TSÇK bu değeri taklit edilebilir bulurken, diğer dört katılımcı taklit edilemez olarak değerlendirmiştir. Doğa güzelliklerinin genellikle “taklit edilemez” olarak görülmesi, bölgenin eşsiz doğal yapısının kolayca başka yerlerde sunulamayacağını işaret etmektedir. Organizasyonel bağlamda ise, THSFBK, DHSEKK, HTEBK ve KREMK bu değeri organizasyonel bulmuş, TSÇK ve KRSİK ise organizasyon yapısına katkı sağladığına katılmamıştır. Bu durum, doğa güzelliklerinin bazı branşlarca organizasyonel yapıyı desteklediği, ancak diğer branşlarca bu katkının sınırlı görüldüğü şeklinde yorumlanabilir.

Ulaşım kaynak değeri, katılımcılar tarafından “değerli” olarak değerlendirilmiştir. THSFBK, DHSEKK, HTEBK, KREMK ve TSÇK bu değeri bölgeye ulaşımın kolaylığı açısından önemle vurgulamışlardır. Ulaşım imkânlarının nadirlik açısından değerlendirilmesinde ise, THSFBK, DHSEKK ve KREMK bu değeri nadir olarak belirtirken, HTEBK ve TSÇK nadir bulmamıştır. Ulaşımın nadirlik yönüyle farklı değerlendirilmesi, bölgeye erişimin bazı katılımcılarca sıradışı bulunmadığını göstermektedir. Taklit edilebilirlik açısından ise, üç katılımcı bu değeri taklit edilebilir bulurken (THSFBK, DHSEKK, KREMK), HTEBK ve TSÇK bu değeri taklit edilemez olarak değerlendirmiştir. Bu farklılaşma, ulaşım olanaklarının bazı durumlarda Gito'ya özgü olarak görülmediğini açığa çıkarmaktadır. Organizasyonel bağlamda ise, THSFBK, DHSEKK, KREMK ve

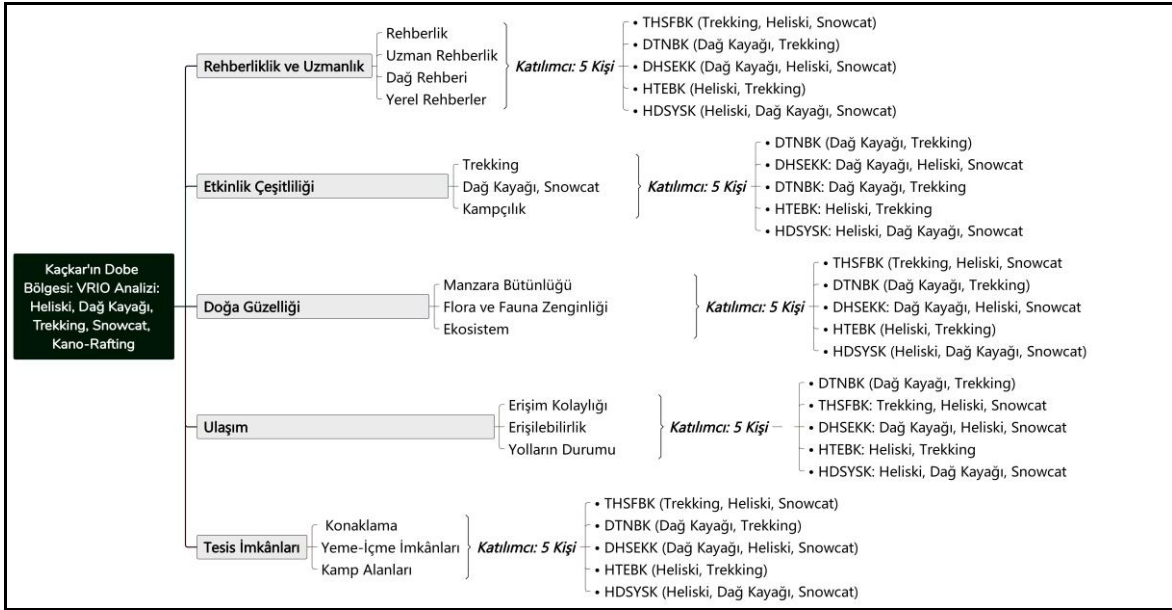
TSÇK bu değeri organizasyonel bulmuş, HTEBK ise organizasyon yapısına katkısının sınırlı olduğunu ifade etmiştir.

Tesis İmkânları konusunda, THSFBK, DHSEKK, HTEBK ve KREMK bu değeri “değerli” olarak belirtmiştir. Tesis imkânlarının varlığı, özellikle konaklama ve yeme-içme gibi temel ihtiyaçları karşılaması bakımından tüm branşlarda önemsenmiştir. Bu değer nadirlik açısından değerlendirilmesinde ise, üç katılımcı nadir olarak kabul ederken (THSFBK, DHSEKK, HTEBK), KREMK bu değer nadir olmadığını düşünmüştür. Bu, tesis imkânlarının bazı branşlarda genel bir turizm özelliği olarak kabul edildiğini göstermektedir. Taklit edilebilirlik açısından ise, iki katılımcı (THSFBK ve KREMK) bu değeri taklit edilebilir olarak belirtirken, diğer iki katılımcı (DHSEKK ve HTEBK) taklit edilemez olduğunu savunmuştur. Organizasyonel anlamda, üç katılımcı bu değeri organizasyonel bulurken (THSFBK, DHSEKK, KREMK), HTEBK bu görüşe katılmamıştır. Bu, tesis imkânlarının bazı branşlarda bölgeye özgü bir organizasyonel katkı sağladığı, ancak diğer katılımcılarca bu katkının sınırlı görüldüğünü düşündürmektedir.

Etkinlik Çeşitliliği değeri ise, bölgenin rekreatif turizmde sunduğu çeşitli aktiviteler açısından çok değerli bulunmuştur. THSFBK, DHSEKK, HTEBK, KRSİK ve TSÇK bu değeri değerli olarak belirtmiş, bölgenin trekking, kampçılık, fotoğrafçılık ve dağcılık gibi çok çeşitli etkinliklere ev sahipliği yaparak katılımcılarca kıymetli görüldüğünü göstermiştir. Nadirlik açısından, dört katılımcı bu değeri nadir bulurken (THSFBK, DHSEKK, HTEBK, TSÇK), KRSİK bu değer nadir olmadığını belirtmiştir. Bu görüş ayrılığı, etkinliklerin bazı katılımcılarca bölgeye özgü olmadığı düşüncesini açığa çıkarmaktadır. Taklit edilebilirlik açısından, iki katılımcı (DHSEKK, KRSİK) bu değeri taklit edilebilir bulurken, diğer üç katılımcı (THSFBK, HTEBK, TSÇK) taklit edilemez olarak belirtmiştir. Bu durum, etkinliklerin genel olarak özgün bulunduğunu göstermektedir. Organizasyonel anlamda ise, dört katılımcı bu değeri organizasyonel olarak kabul etmiş (THSFBK, DHSEKK, KRSİK, TSÇK), HTEBK ise organizasyonel olmadığını ifade etmiştir.

Gito Bölgesi'nin çeşitli branşlardaki katılımcılar tarafından çok yönlü bir şekilde değerlendirildiği ve özellikle rehberlik, doğa güzelliği, ulaşım, tesis imkânları ve etkinlik çeşitliliği gibi kaynak değerlerinin bölgenin turizm potansiyeline katkıda bulunduğu anlaşılmaktadır. Branşlar arası farklılıklar, her bir branşın bölgeyi farklı açılardan kıymetli gördüğünü belirtirken, nadirlik ve taklit edilebilirlik gibi yönlerde farklı yaklaşımların olduğu gözlemlenmiştir.

4. 3. 6. Dobe Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu VRIO Analizi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyeti Bulguları

Şekil 34. Dobe bölgesi açık alan macera rekreasyonu VRIO analizi: heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat, kano-rafting faaliyetleri

1- Rehberlik ve Uzmanlık

Alt Kaynak Değerler: Rehber, Uzman Rehber, Dağ Rehberi, Yerel Rehberler

Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; HDSYSK: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri “Değerli” olarak belirtmiştir (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK, HDSYSK). Bu durum, Dobe Bölgesi'nde profesyonel rehberlik ve uzmanlığın rekreatif turizm için büyük bir çekicilik unsuru olduğunu göstermektedir.

Nadir: 4 katılımcı “Evet” (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK), 1 katılımcı “Hayır” (HDSYSK). HDSYSK'nın “Hayır” cevabı, rehberlik hizmetlerinin bazı durumlarda diğer bölgelerde de erişilebilir olduğu yönünde bir algıya işaret edebilir.

Taklit Edilebilir: 2 katılımcı “Evet” (HTEBK, HDSYSK), 3 katılımcı “Hayır” (THSFBK, DTNBK, DHSEKK). Bu bulgu, rehberlik ve uzmanlık gerektiren bilgilerin yerel bilgi birikimine dayandığını ve taklit edilmesinin zor olduğunu göstermektedir.

Organizasyonel: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, HTEBK, HDSYSK), 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, DHSEKK). Bu durum, rehberlik hizmetlerinin çoğunlukla

organizasyon yapısına katkı sağladığını ancak bazı katılımcıların bu katkıyı sınırlı bulunduğunu göstermektedir.

2- Doğa Güzelliği

Alt Kaynak Değerler: Manzara, Biyolojik Çeşitlilik, Ekosistem

Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; HDSYSK: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri “Değerli” olarak nitelendirmiştir (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK, HDSYSK), bu da Dobe Bölgesi'nin doğal güzelliğinin rekreatif turizm için yüksek çekim gücüne sahip olduğunu açığa çıkarmaktadır.

Nadir: 4 katılımcı “Evet” (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK), 1 katılımcı “Hayır” (HDSYSK). Çoğunluğun bu değeri “Nadir” olarak değerlendirmesi, bölgenin doğal güzelliklerinin benzersiz kabul edildiğini göstermektedir.

Taklit Edilebilir: 1 katılımcı “Evet” (DHSEKK), 4 katılımcı “Hayır” (THSFBK, DTNBK, HTEBK, HDSYSK). Doğal güzelliklerin büyük ölçüde “Taklit Edilemez” olarak görülmesi, Dobe Bölgesi'nin benzersiz bir doğal yapıya sahip olduğunu ifade etmektedir.

Organizasyonel: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HDSYSK), 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, HTEBK). Doğal güzelliklerin organizasyon yapısına katkı sağladığı düşünülmekle birlikte, tüm katılımcılar bu konuda hemfikir değildir.

3- Ulaşım

Alt Kaynak Değerler: Ulaşım Kolaylığı, Yolların Durumu, Erişilebilirlik

Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; HDSYSK: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Katılımcıların tamamı bu değeri “Değerli” olarak kabul etmiştir (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK, HDSYSK), bu durum Dobe Bölgesi'nin ulaşım açısından güçlü bir çekiciliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Nadir: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HDSYSK), 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, HTEBK). Bu farklılık, ulaşım imkânlarının bazı katılımcılar için nadir bulunmadığını, ulaşım kolaylığının daha yaygın bir özellik olarak algılandığını düşündürmektedir.

Taklit Edilebilir: 2 katılımcı “Evet” (DHSEKK, HDSYSK), 3 katılımcı “Hayır” (THSFBK, DTNBK, HTEBK). Çoğunluğun bu değeri “Taklit Edilemez” olarak

görmesi, bölgenin ulaşım koşullarının diğer destinasyonlarla kolayca kıyaslanamayacağını göstermektedir.

Organizasyonel: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HDSYSK), 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, HTEBK). Katılımcıların büyük kısmı, ulaşımın organizasyon yapısına katkı sağladığını düşünmektedir.

4- Tesis İmkânları

Alt Kaynak Değerler: Konaklama, Yeme-İçme, Kamp Alanları

Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking;)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri “Değerli” olarak belirtmiştir (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK, HDSYSK). Bu, bölgedeki tesis imkânlarının turistik çekiciliğe katkı sağladığını göstermektedir.

Nadir: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HDSYSK), 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, HTEBK). Bazı katılımcıların tesis imkânlarını nadir olarak görmemesi, bu imkânların diğer bölgelerde de mevcut olduğu düşüncesini yansıtmaktadır.

Taklit Edilebilir: 2 katılımcı “Evet” (DHSEKK, HDSYSK), 3 katılımcı “Hayır” (THSFBK, DTNBK, HTEBK). Çoğunluğun “Hayır” demesi, tesis imkânlarının yerel özgünlükle bağlantılı olarak taklit edilemez olduğunu düşündürmektedir.

Organizasyonel: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HDSYSK), 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, HTEBK). Tesis imkânlarının organizasyonel yapıya katkı sağladığı fikri çoğunlukla kabul görmektedir.

5- Etkinlik Çeşitliliği

Alt Kaynak Değerler: Trekking, Dağ Kayağı, Snowcat, Kampçılık

Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; HDSYSK: Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri “Değerli” olarak belirtmiştir (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK, HDSYSK). Bu, etkinlik çeşitliliğinin Dobe Bölgesi'nde turistik çekicilik sağladığını ifade etmektedir.

Nadir: 4 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HTEBK, HDSYSK), 1 katılımcı “Hayır” (DTNBK). Çoğunluğun bu değeri “Nadir” olarak görmesi, etkinlik çeşitliliğinin bölgeye özgü olduğunu göstermektedir.

Taklit Edilebilir: 2 katılımcı “Evet” (DHSEKK, HDSYSK), 3 katılımcı “Hayır” (THSFBK, DTNBK, HTEBK). Bu sonuç, etkinlik çeşitliliğinin özgün ve başka bölgelerde kolayca taklit edilemeyecek nitelikte olduğunu göstermektedir.

Organizasyonel: 4 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HDSYSK, HTEBK), 1 katılımcı “Hayır” (DTNBK). Çoğunluğun organizasyon yapısına katkı sağladığını düşünmesi, Dobe Bölgesi'nin organizasyonel açıdan desteklendiğini göstermektedir.

Sonuç ve Karşılaştırma

Dobe Bölgesi'nde gerçekleştirilen VRIO analizinde, farklı branşlardan katılımcıların bölgedeki kaynak değerlerini nasıl algıladıkları ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmiştir. Analiz, her bir değer “Değerli,” “Nadir,” “Taklit Edilebilir” ve “Organizasyonel” özelliklerine göre değerlendirilmesi üzerinden yapılmış, katılımcıların yanıtları arasındaki farklar ve bu farkların branşlara göre dağılımı incelenmiştir.

Rehberlik ve Uzmanlık: Rehberlik ve uzmanlık, Dobe Bölgesi'nde farklı branşlardan katılımcılar tarafından genellikle “Değerli” olarak tanımlanmıştır. THSFBK (Trekking, Heliski, Snowcat) ve DHSEKK (Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat) gibi katılımcılar bu değeri hem “Değerli” hem de “Nadir” olarak tanımlarken, DTNBK (Dağ Kayağı, Trekking) rehberlik hizmetini nadir olarak değerlendirmemiştir. Bu durum, dağ kayağı ve trekking ile ilgilenen bazı uzmanların, rehberlik hizmetlerinin başka bölgelerde de mevcut olabileceğini düşündüklerini gösterirken, daha spesifik alanlarda çalışan katılımcılar, bu bilgi ve deneyimi Dobe Bölgesi'ne özgü olarak görmektedir. Organizasyonel katkı açısından ise THSFBK ve DHSEKK gibi katılımcılar, rehberlik ve uzmanlığın organizasyon yapısına katkı sunduğunu düşünürken, DTNBK bu katkıyı sınırlı bulmaktadır. Bu durum, rehberlik ve uzmanlık değerinin, özellikle trekking ve snowcat gibi branşlarda organizasyonel yapıyı güçlendirme potansiyeli taşıdığına işaret etmektedir.

Doğa Güzelliği: Doğa güzelliği, tüm katılımcılar tarafından “Değerli” olarak belirtilmiştir, bu da Dobe Bölgesi'nin doğal cazibesinin ortak bir çekim noktası olduğunu göstermektedir. THSFBK ve DHSEKK gibi trekking, heliski ve snowcat alanlarında uzmanlaşmış katılımcılar, doğa güzelliğini aynı zamanda “Nadir” olarak nitelendirirken, KREMK (Kano Rafting) bu değer nadir olmadığını düşünmektedir. Kano rafting branşında yer alan bu katılımcının doğa güzelliğini taklit edilebilir bulması, su sporlarıyla ilgilenenlerin doğa unsurlarını diğer bölgelerde de erişilebilir gördüklerine işaret etmektedir. Ancak, genel olarak doğa güzelliği, Dobe Bölgesi'nin öne çıkan bir özelliği olarak kabul edilmektedir.

Ulaşım Kolaylığı: Ulaşım, Dobe Bölgesi'nin diğer bölgelerden farkını belirten bir başka değerdir. DHSEKK gibi katılımcılar, bu değeri “Değerli” ve “Nadir” olarak değerlendirerek bölgenin benzersiz bir ulaşım kolaylığı sunduğunu ifade ederken, DTNBK gibi diğer katılımcılar ulaşım kolaylığını daha yaygın bir özellik olarak görmektedir. Özellikle snowcat, dağ kayağı ve heliski gibi branşlarda uzmanlaşan katılımcılar, ulaşımın organizasyonel yapıyı güçlendirdiğini belirtirken, daha

genel trekking branşında bu katkı sınırlı görülmektedir. Bu durum, ulaşım kolaylığının bölgenin özgün aktiviteleriyle daha yakından ilişkili olduğunu göstermektedir.

Etkinlik Çeşitliliği: Dobe Bölgesi'nin etkinlik çeşitliliği, katılımcıların büyük çoğunluğu tarafından “Değerli” ve “Nadir” olarak değerlendirilmiştir. THSFBK, DHSEKK ve KRSİK (Kano Rafting) gibi katılımcılar, etkinlik çeşitliliğini Dobe'nin rekreatif turizm açısından önemli bir değeri olarak görmektedir. Özellikle snowcat ve heliski gibi daha spesifik aktivitelerle ilgilenen katılımcılar, etkinlik çeşitliliğinin bölgeye özgü bir çekicilik sunduğunu belirtmiştir. KREMK gibi katılımcılar ise bu değerın taklit edilebilir olduğunu belirtmiş, su sporları alanında bu tür aktivitelerin başka bölgelerde de yapılabileceği görüşünü paylaşmıştır. Organizasyonel katkı açısından, çoğu katılımcı etkinlik çeşitliliğinin Dobe Bölgesi'nin organizasyon yapısını desteklediğini düşünmektedir.

Kazanç ve Tesis İmkânları: Dobe Bölgesi'nde kazanç ve tesis imkânları, katılımcılar arasında farklı algılanmıştır. DHSEKK ve DTSEK (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat) gibi bazı katılımcılar, bu değerın hem “Değerli” hem de “Nadir” olduğunu belirtmişlerdir. Ancak, KRSİK ve KREMK gibi su sporları ile ilgilenen bazı katılımcılar, tesis imkânlarını yaygın ve taklit edilebilir olarak değerlendirmiştir. Bu görüş, kano ve rafting gibi su sporlarının altyapı gereksinimlerinin daha genel bir yapıda olmasından kaynaklanıyor olabilir. Organizasyonel açıdan bakıldığında, kazanç ve tesis imkânlarının özellikle dağ kayağı, heliski ve snowcat gibi branşlarda organizasyonel yapıya katkı sağladığı, su sporlarında ise bu katkının sınırlı olduğu gözlenmiştir.

Dobe Bölgesi'nin rekreatif turizm açısından sahip olduğu potansiyel, katılımcıların farklı branşlardaki değerlendirmeleri ile ortaya çıkmaktadır. Özellikle rehberlik, doğa güzelliği, ulaşım kolaylığı ve etkinlik çeşitliliği gibi değerler, bölgenin cazibe merkezleri olarak öne çıkmaktadır. Ancak, su sporlarıyla ilgilenen katılımcılar bu değerlere farklı açılardan yaklaşmış, bazı değerleri diğer bölgelerle kıyaslanabilir olarak görmüştür. Bu durum, Dobe Bölgesi'nin daha çok dağ ve doğa sporlarıyla ilgilenen gruplar için özgün bir çekicilik sunduğunu, ancak su sporları için aynı derecede özgün bir yapıya sahip olmayabileceğini göstermektedir. Bu sonuçlar, bölgenin hangi tür turistik faaliyetlerde öne çıkması gerektiğine dair stratejik bir yol haritası sunmaktadır.

4. 3. 7. Olgunlar/Dilberdüzü Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu VRIO Analizi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Faaliyeti Bulguları

Şekil 35. Olgunlar/Dilberdüzü bölgesi açık alan macera rekreasyonu VRIO analizi: heliski, dağ kayağı, trekking, snowcat, kano-rafting faaliyetleri

1. Ana Kaynak Değeri: Rehberlik ve Uzmanlık

Alt Kaynak Değerler: Rehber, Uzman Rehber, Dağ Rehberi

Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; HTEBK: Heliski, Trekking; HTCÖK: Heliski, Trekking)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar bu değeri “Değerli” olarak belirtmiştir (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK, HTCÖK). Bu durum, rehberlik ve uzmanlık hizmetlerinin Olgunlar-Dilberdüzü Bölgesi’nde yüksek bir çekicilik unsuru olduğunu göstermektedir.

Nadir: 4 katılımcı “Evet” (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK), 1 katılımcı “Hayır” (HTCÖK). HTCÖK'nin “Hayır” yanıtı, rehberlik hizmetlerinin diğer bölgelerde de erişilebilir olduğu algısını yansıtıyor olabilir.

Taklit Edilebilir: 2 katılımcı “Evet” (DHSEKK, HTCÖK), 3 katılımcı “Hayır” (THSFBK, DTNBK, HTEBK). Bu, rehberlik ve uzmanlık hizmetlerinin bölgeye özgü ve yerel bilgiye dayandığını, dolayısıyla diğer bölgelerde taklit edilmesinin zor olduğunu göstermektedir.

Organizasyonel: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HTEBK), 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, HTCÖK). Çoğunluğun olumlu değerlendirmesi, rehberlik hizmetlerinin bölgedeki turistik organizasyon yapısına katkı sağladığını ifade ederken, bazı katılımcılar bu katkının sınırlı olduğunu düşünmektedir.

2. Ana Kaynak Değeri: Ulaşım Kolaylığı

Alt Kaynak Değerler: Ulaşım, Yol Durumu

Toplam Katılımcı Sayısı: 4 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; DHSEKK: Dağ Kayağı, Heliski, Snowcat; DTCBK: Dağ Kayağı, Trekking)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar ulaşım kolaylığını “Değerli” olarak belirtmiştir (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, DTCBK). Bu, ulaşım imkânlarının bölgenin rekreatif turizm açısından cazibesini artırdığına işaret etmektedir.

Nadir: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, DTCBK), 1 katılımcı “Hayır” (DTNBK). Ulaşım imkânlarının nadir olması, bölgenin erişim açısından benzersiz kabul edildiğini gösterirken, DTNBK'nin “Hayır” yanıtı, ulaşımın belirli sınırlamalar altında değerlendirildiğini düşündürmektedir.

Taklit Edilebilir: 1 katılımcı “Evet” (DHSEKK), 3 katılımcı “Hayır” (THSFBK, DTNBK, DTCBK). Ulaşım imkânlarının taklit edilebilir olmaması, bölgenin coğrafi özelliklerinin diğer bölgelerde kolayca yapılamayacak bir avantaj sunduğuna işaret etmektedir.

Organizasyonel: 2 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK), 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, DTCBK). Bu yanıtlar, ulaşım imkânlarının organizasyonel yapıya katkı sağladığı konusunda görüş ayrılıkları olduğunu göstermektedir.

3. Ana Kaynak Değeri: Doğa Güzellikleri

Alt Kaynak Değerler: Manzara, Buzullar, Flora ve Fauna Zenginliği

Toplam Katılımcı Sayısı: 5 (THSFBK: Trekking, Heliski, Snowcat; DTNBK: Dağ Kayağı, Trekking; HTEBK: Heliski, Trekking; KRSİK: Kano Rafting)

Değerli/Nadir/Taklit Edilebilir/Organizasyonel Yanıtları

Değerli: Tüm katılımcılar doğal güzellikleri “Değerli” olarak tanımlamıştır (THSFBK, DTNBK, DHSEKK, HTEBK, KRSİK). Bölgenin eşsiz doğal güzellikleri, rekreatif turizm için önemli bir çekicilik faktörü oluşturmaktadır.

Nadir: 4 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, HTEBK, KRSİK), 1 katılımcı “Hayır” (DTNBK). DTNBK'nin “Hayır” yanıtı, doğal güzelliklerin başka bölgelerde de bulunabileceği algısını ifade edebilir.

Taklit Edilebilir: 2 katılımcı “Evet” (HTEBK, KRSİK), 3 katılımcı “Hayır” (THSFBK, DHSEKK, DTNBK). Doğal güzelliklerin taklit edilemez olması, bölgenin eşsiz peyzaj özellikleri sunduğunu göstermektedir.

Organizasyonel: 3 katılımcı “Evet” (THSFBK, DHSEKK, KRSİK), 2 katılımcı “Hayır” (DTNBK, HTEBK). Bu sonuç, doğal güzelliklerin turistik organizasyon yapısına olan katkısının bazı katılımcılar tarafından sınırlı görüldüğünü göstermektedir.

Sonuç ve Karşılaştırma

Olgunlar-Dilberdüzü Bölgesi'nin genel olarak “doğa güzellikleri” ve “rehber ve uzmanlık” değerleri tüm katılımcılar tarafından “değerli” olarak değerlendirilmiştir. Katılımcılar arasında bu kaynak değerinin bölge için rekreatif turizm açısından büyük bir çekim unsuru olduğu belirtilmektedir. Örneğin, trekking ve heliski branşında faaliyet gösteren THSFBK ve HTEBK gibi katılımcılar, doğa güzelliklerinin ve profesyonel rehberlik imkânlarının bölgenin çekiciliğini artırdığını ifade etmiştir. Kano rafting branşında yer alan KRSİK katılımcısı da “doğa güzellikleri”nin “değerli” olarak vurgulayarak, su sporları açısından bölgenin sunduğu doğal güzellikleri desteklemiştir. Bu sonuç, doğa temelli tüm branşlarda doğa güzelliklerinin önemli bir çekicilik unsuru olarak algılandığını göstermektedir.

Nadirlik açısından bakıldığında, “doğa güzellikleri” ve “ulaşım” değerleri yine büyük ölçüde “nadir” olarak kabul edilmiştir. Örneğin, heliski branşındaki HDSYSK katılımcısı, bu değerlere nadir demiş ve Olgunlar-Dilberdüzü'nün diğer bölgelere göre daha özel bir doğaya sahip olduğunu vurgulamıştır. Kano rafting branşında yer alan KRAAK katılımcısı da akarsu potansiyelinin nadir olduğunu belirtmiştir. Bu durum, doğa temelli ve erişimle ilgili özelliklerin farklı branşlarda dahi bölgeyi ayıran nadirlik unsurları olarak değerlendirildiğini açığa çıkarmaktadır.

Taklit Edilebilirlik açısından yapılan değerlendirmelerde ise farklı görüşlerin öne çıktığı gözlenmektedir. Özellikle, kano rafting branşında yer alan KREMK katılımcısı, doğa güzellikleri ve uzman rehberlik gibi kaynakların taklit edilebilir olduğunu belirtirken, trekking ve dağ kayağı gibi branşlardan DTNBK ve HTCÖK gibi katılımcılar, bu değerlerin özgün olduğunu ve taklit edilmesinin zor olduğunu vurgulamıştır. Bu durum, doğa ve rehberlik hizmetlerinin bazı branşlarda kolayca taklit edilebilirken, dağcılık ve trekking gibi alanlarda daha özgün ve zorlayıcı bir yapıya sahip olduğu algısını yansıtmaktadır.

Organizasyonel değerlendirmelerde ise “rehber ve uzmanlık” ile “ulaşım” değerleri katılımcılar tarafından organizasyonel yapıya katkı sağlayan unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Trekking branşında yer alan THHK ve TAHK katılımcıları, rehberlik ve ulaşım ile ilgili imkânların bölgedeki organizasyon yapısını güçlendirdiğini ifade etmişlerdir. Kano rafting branşında yer alan KRSİK ve KREMK katılımcıları ise benzer şekilde bu değerlerin bölge için organizasyonel bir altyapı sunduğunu belirtmiştir. Ancak bazı katılımcılar, bu kaynak değerlerinin organizasyon yapısına katkısını sınırlı görmektedir, bu durum, katılımcıların branşlarına bağlı olarak organizasyonel algılarının farklılık gösterdiğini açığa çıkarmaktadır.

Olgunlar-Dilberdüzü Bölgesi'nin rekreatif turizm açısından doğa güzellikleri ve rehberlik imkânları gibi özgün kaynaklara sahip olduğu görülmektedir. Trekking, heliski ve kano rafting gibi farklı branşlarda yer alan katılımcılar, bölgenin doğa güzelliklerini ve rehberlik imkânlarını değerli ve nadir olarak kabul ederken, taklit edilebilirlik ve organizasyonel katkı bakımından farklı

değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Bu durum, bölgenin farklı turizm aktiviteleri için çeşitlilik sunduğunu ve her branşın kendine özgü gereksinimlerini karşılayabildiğini göstermektedir.

4. 4. Benchmarking: Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Sunulan Açık Alan Macera Rekreasyonu Hizmetlerinin Geliştirilmesine Yönelik Karşılaştırmalı Değerlendirme

4. 4. 1. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinin Güçlü Yönleri: Ürün Odaklı Kıyaslama (Odaklanılan Koyuya Göre)

Kaçkar Bölgesi'nin kuzey ve güney alanları, sundukları coğrafi ve doğal avantajlarla açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Bu çalışma, ürün odaklı bir kıyaslama çerçevesinde, her iki bölgenin güçlü yönlerini ayrıntılı bir şekilde ele almayı amaçlamaktadır. Kuzey bölgesi, geniş vadi sistemleri, modern konaklama olanakları ve gelişmiş telekomünikasyon altyapısıyla özellikle trekking, dağ kayağı ve heliski gibi doğa sporları için elverişli koşullar sağlamaktadır. Bölgenin lojistik açıdan sunduğu kolaylıklar, turistlerin bu destinasyona erişimini hızlandırmakta ve rekabet gücünü artırmaktadır. Güney bölgesi ise bakir doğası, yüksek kaliteli kar yapısı ve elit turist profiliyle farklı bir avantaja sahiptir. Bu bölgenin doğa koruma bilinci ve ticari baskıların sınırlı olması, sürdürülebilir açık alan macera faaliyetleri açısından güçlü bir temel oluşturmaktadır. Hem kuzey hem de güney bölgeleri, farklı yönlerden güçlü olmakla birlikte, doğa sporları ve açık alan macera rekreasyonları açısından birbirini tamamlayan özellikler sunmaktadır. Bu bağlamda, her iki bölgenin sahip olduğu coğrafi çeşitlilik ve doğal zenginlikler, açık alan macera turizmi için sürdürülebilir bir strateji çerçevesinde ele alınmış, uzun vadeli gelişim hedefleri doğrultusunda kapsamlı öneriler geliştirilmiştir.

Tablo 15. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinin Güçlü Yönleri: Ürün Odaklı Kıyaslama

Bölgeler	Kategori	Tema	Kodlar	Branşlara Göre Kodlama Cümlesi Örneği	Öneri Maddeleri
Kaçkar'ın Kuzey Bölgesi	Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinin Güçlü Yönleri <u>Odaklanılan Konuya Göre / Ürün Odaklı Kıyaslama</u>	Coğrafi ve Doğal Avantajlar	<u>Vadilerin Çeşitliliği ve Pansiyon Olanakları</u>	Vadi sayısının çok olması, vadilerde pansiyonların olması, vadilerde telefonların çekmesi. Katılımcı: K1 - Dağ Kayağı, Trekking, Heliski	
			<u>Ulaşım Kolaylığı</u>	Kaçkarlara deniz seviyesinde araç ile 3 saatte 3000 metreye ulaşabilirsiniz, bu dünyanın belli başlı özel bölgelerinde var. Katılımcı: K2 - Heliski, Dağ Kayağı, Trekking	
			<u>Su Kaynaklarının Temizliği ve Rafting İçin Uygunluk</u>	Dere suyunun temiz akması, yüksek rakımda olması, derenin denizle birleşmesi Katılımcı: K7 - Kano Rafting	
		Teknolojik ve Lojistik Avantajlar	<u>Telekomünikasyon ve İletişim Altyapısının Gelişmişliği</u>	Vadilerde telefonların çekmesi, rehberlerin teknolojik altyapıya kolayca ulaşabilmesi. Katılımcı: K1 - Dağ Kayağı, Trekking, Heliski	
			<u>Havaalanına Yakınlık ve Heliski Lojistiği</u>	Kuzeyde heliski operasyonları için havaalanına olan yakınlık büyük bir avantaj. Katılımcı: K2 - Heliski, Dağ Kayağı, Trekking	
			Hizmet ve Konaklama İmkânları	<u>Konaklama Tesislerinin Gelişmişliği ve Çeşitliliği</u>	
<u>Yemek ve Rehberlik Hizmetlerinin Yetersizliği</u>	Kuzey daha avantajlı ancak konaklama, rehberlik, yemek gibi konularda 5 yıldızlı otel ücretleri talep edilip tek yıldız hizmet sunulmaktadır. Katılımcı: K5 - Heliski, Trekking				
Kaçkar'ın Kuzey Bölgesi	Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinin Güçlü Yönleri <u>Odaklanılan Konuya Göre / Ürün Odaklı Kıyaslama</u>	Coğrafi ve Doğal Avantajlar	<u>Bakir Doğa ve Az Yoğunluk</u>	Güney tarafı daha bakir ve işletmeciler daha insancıl. Katılımcı: K3 - Trekking	-Snowcat Faaliyetlerinin Kuzeyde Geliştirilmesi.
			<u>Kar Kalitesinin Üstünlüğü ve Snowcat Olanakları</u>	Güneyin en önemli avantajı konaklanan yerlerin rotalara yakınlığı. Kar kalitesi iyi, görsel olarak derin vadiler etkileyici. Katılımcı: K6 - Trekking, Heliski, Snowcat	
			<u>Yöresel İşletmecilik ve İnsani Yaklaşım</u>	Güney tarafı daha bakir ve işletmeciler daha insancıl fakat tesisler daha bakımsız. Katılımcı: K3 - Trekking	

Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Bölgelerinin Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Güçlü Yönleri Üzerinden Analizler ve Öneriler

Tema 1: Coğrafi ve Doğal Avantajlar

Kodlar:

Vadilerin Çeşitliliği ve Pansiyon Olanakları: Kuzey bölgesinde vadi sayısının fazlalığı ve vadilerin birbiriyle bağlantılı olması, trekking, dağ kayağı ve diğer doğa sporları için ideal bir zemin oluşturmaktadır. Ayrıca vadilerde pansiyonların bulunması, turistlerin konforlu bir şekilde konaklama imkânlarına ulaşmasını sağlamaktadır.

Katılımcılar: *K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski), K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat): “Vadilerin çokluğu ve yaylaların birbirine bağlanması kuzey bölgesini açık hava macera sporları için ideal kılıyor.”

Ulaşım Kolaylığı: Kaçkar Dağları'nın kuzeyinde, deniz seviyesinden 3 saatlik bir sürüşle 3000 metre yüksekliğe ulaşılabilmesi, bölgenin açık alan macera açısından cazibesini artırmaktadır. Havalimanına olan yakınlık, kuzey bölgesini lojistik açıdan avantajlı kılmaktadır.

Katılımcılar: *K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking), K6 (Trekking, Heliski, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking): “Kuzeydeki dağlara ulaşmak oldukça kolay, havalimanı sayesinde turistler 2 saat içinde dağ kayağı yapabiliyor.”

Su Kaynaklarının Temizliği ve Rafting İçin Uygunluk: Kuzey bölgesindeki derelerin temiz akması ve yüksek rakımda bulunması, rafting gibi su sporları için uygun bir zemin hazırlamaktadır. Özellikle su kaynaklarının kalitesi, bölgenin doğa sporları açısından önemli bir avantajdır.

Katılımcılar: *K7 (Kano-Rafting)*

Örnek Kodlamalar:

K7 (Kano-Rafting): “Dere suyunun temiz akması ve yüksek rakımda olması rafting için büyük bir avantaj sağlıyor.”

Coğrafi ve Doğal Avantajlar Temasına Ait Açıklama: Kuzey bölgesinin en önemli coğrafi avantajları, vadilerin çokluğu, geniş rota seçenekleri ve su kaynaklarının temizliği gibi doğal özelliklerdir. Trekking, dağ kayağı ve rafting gibi açık alan macera rekreasyonları, bu çeşitlilik ve doğa harikaları sayesinde kuzeyde geniş bir potansiyele sahiptir. Bölgenin havalimanına yakınlığı, turistik faaliyetlerin rahatça organize edilebilmesine olanak tanımakta, lojistik avantajlar sağlamaktadır. Vadilerin birbiriyle olan bağlantıları, turistler için keşif olanaklarını genişletmekte ve bölgenin doğa açık alan macerası kapasitesini artırmaktadır. Bu doğal zenginliklerin korunması ve açık alan macera faaliyetlerine daha entegre edilmesi, kuzey bölgesini uzun vadede sürdürülebilir bir açık alan macera rekreasyonu merkezi haline getirebilir.

Tema 2: Teknolojik ve Lojistik Avantajlar

Kodlar:

Telekomünikasyon ve İletişim Altyapısının Gelişmişliği: Kuzey bölgesinde vadilerde bile telefonların çekmesi ve rehberlerin teknolojik altyapıya kolayca ulaşabilmesi, bölgenin lojistik avantajları arasında yer almaktadır.

Katılımcılar: *K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski)*

Örnek Kodlamalar:

K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski): “Vadilerde bile telefonların çekmesi, tur rehberleri için büyük bir avantaj.”

Havaalanına Yakınlık ve Heliski Lojistiği: Kuzeyde heliski operasyonları için havaalanına olan yakınlık büyük bir avantaj sağlamaktadır. Turistlerin kısa sürede bölgeye ulaşabilmesi, bölgenin rekabet avantajını artırmaktadır.

Katılımcılar: *K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking): “Kuzeyde havalimanı sayesinde heliski operasyonları çok rahat yapılabiliyor.”

Teknolojik ve Lojistik Avantajlar Temasına Ait Açıklama: Kuzey bölgesindeki teknolojik altyapı ve ulaşım kolaylığı, bölgenin açık alan maceradaki rekabet avantajını artırmaktadır. Telekomünikasyon ağlarının geniş olması, vadilerde bile telefon erişiminin bulunması, rehberler ve turistler için güvenli ve konforlu bir açık alan macera deneyimi sunmaktadır. Ayrıca, havaalanına olan yakınlık, özellikle heliski operasyonları için büyük bir lojistik avantaj sağlamakta, turistlerin hızlı ve rahat bir şekilde bölgeye ulaşmalarını mümkün kılmaktadır. Bu teknolojik ve lojistik avantajlar, kuzey bölgesinin açık alan macera daha entegre olmasını sağlamakta ve doğa sporları açısından cazip bir destinasyon haline getirmektedir.

Tema 3: Hizmet ve Konaklama İmkânları

Kodlar:

Konaklama Tesislerinin Gelişmişliği ve Çeşitliliği

Kuzey bölgesinde konaklama tesislerinin modern olması ve sayıca fazla olması, bölgenin turistik cazibesini artıran önemli bir faktördür.

Katılımcılar: *K3 (Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K3 (Trekking): “Kuzeyde konaklama tesisleri daha modern ve sayıca fazla.”

Yemek ve Rehberlik Hizmetlerinin Yetersizliği: Kuzey bölgesinde konaklama ve rehberlik hizmetlerinde fiyat-kalite dengesizliği mevcuttur. Turistler için sunulan hizmetler, talep edilen ücretlerle orantılı değildir.

Katılımcılar: *K5 (Heliski, Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K5 (Heliski, Trekking)”: Kuzeyde konaklama ve yemek hizmetleri pahalı olmasına rağmen, verilen hizmet kalitesi çok düşük.”

Hizmet ve Konaklama İmkânları Temasına Ait Açıklama: Kuzey bölgesi, modern ve gelişmiş konaklama tesisleriyle öne çıkmakta, turistlerin güvenli ve rahat bir deneyim yaşamasını sağlamaktadır. Ancak rehberlik hizmetleri ve yemek kalitesinde yaşanan sorunlar, turistlerin memnuniyetini düşürmektedir. Özellikle, turistlere sunulan hizmetlerin, talep edilen ücretlerle orantısız olması, kuzeydeki açık alan macera faaliyetlerinin gelişimini olumsuz etkilemektedir. Bu sorunların çözülmesi, kuzeyin açık alan macera potansiyelini daha iyi bir şekilde kullanabilmesini sağlayacaktır.

Güney Bölgesinin Coğrafi ve Doğal Avantajları

Tema 1: Coğrafi ve Doğal Avantajlar

Kodlar:

Bakir Doğa ve Az Yoğunluk: Güney bölgesi, doğasının bozulmamış olması ve turistik yoğunluğun az olmasıyla öne çıkmaktadır. Bu durum, doğa sporları açısından bölgenin çekiciliğini artırmaktadır.

Katılımcılar: *K3 (Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K3 (Trekking): “Güney tarafı daha bakir ve işletmeciler daha insancıl.”

Kar Kalitesinin Üstünlüğü ve Snowcat Olanakları: Güney bölgesinde kar kalitesinin iyi olması ve snowcat rotalarının kolay ulaşılabilir olması, bölgenin güçlü yönleri arasındadır. Özellikle dağ sporları açısından bu avantajlar bölgenin turistik çekiciliğini artırmaktadır.

Katılımcılar: *K6 (Trekking, Heliski, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K6 (Trekking, Heliski, Snowcat): “Güneyde kar kalitesi çok iyi ve snowcat rotaları rotalara yakın.”

Coğrafi ve Doğal Avantajlar Temasına Ait Açıklama: Güney bölgesinin en büyük avantajlarından biri, doğasının bozulmamış olması ve turistik yoğunluğun azlığıdır. Bu durum, bölgeyi daha otantik ve doğal bir deneyim arayan turistler için cazip kılmaktadır. Güneydeki turistik işletmelerin doğaya duyarlı yaklaşımları ve daha insancıl işletme yapıları da bu cazibeyi artırmaktadır. Bu bakir doğa, bölgenin ticari baskılardan uzak kalmasını sağlamış, doğa açık alan macerası ve açık hava macera sporları için ideal bir ortam yaratmıştır. Kar kalitesinin üstünlüğü, bölgedeki kayak ve snowcat gibi kar sporlarını ön plana çıkarırken, bu sporların güvenli ve keyifli bir şekilde yapılmasını sağlamaktadır. Kar kalitesi, kış sporlarına uygun bir ortam sağladığı gibi, rotalara kolay erişim de turistik faaliyetlerin daha organize bir şekilde gerçekleştirilmesine olanak

tanılmaktadır. Bu coğrafi ve doğal avantajlar, güney bölgesinin doğa açık alan macerası açısından güçlü bir destinasyon olarak öne çıkmasına neden olmaktadır. Ancak, bu avantajların korunması ve sürdürülebilir açık alan macera politikalarıyla desteklenmesi, bölgenin uzun vadede cazibesini kaybetmemesi için kritik öneme sahiptir.

Tema 2: Hizmet ve Konaklama İmkânları

Kodlar:

Yöresel İşletmecilik ve İnsani Yaklaşım: Güney bölgesindeki işletmeciler, daha insancıl yaklaşımlarıyla öne çıkmaktadır. Ancak konaklama tesislerinin bakımsız olması, açık alan macerasının gelişmesini zorlaştırmaktadır.

Katılımcılar: *K3 (Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K3 (Trekking): “Güneyde insanlar daha insancıl ama tesisler bakımsız, bu da açık alan macerası zorlaştırıyor.”

Hizmet ve Konaklama İmkânlarına Ait Açıklama: Kuzey bölgesinin coğrafi yapısı, geniş vadi sistemi, kolay ulaşım olanakları ve su kaynaklarının temizliği ile öne çıkmaktadır. Telekomünikasyon altyapısının gelişmiş olması, rehberlerin teknolojik imkânlarla rahatça ulaşabilmesi ve havaalanına yakınlık gibi avantajlar, bölgenin açık alan macera potansiyelini önemli ölçüde artırmaktadır. Ancak, konaklama ve rehberlik hizmetlerindeki yetersizlikler ve fiyat-kalite dengesizlikleri, kuzey bölgesinin açık alan macera faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Buna rağmen, kuzeyin geniş coğrafi avantajları ve modern tesis altyapısı, açık alan macera açısından güçlü bir zemin hazırlamaktadır. Güney bölgesi ise doğasının bakir olması ve turistik yoğunluğun az olmasıyla dikkat çekmektedir. Kar kalitesinin iyi olması ve snowcat gibi dağ sporları için uygun rotaların bulunması, güneyin dağ sporları açık alan macerası açısından cazibesini artırmaktadır. Ancak, güney bölgesindeki konaklama tesislerinin yetersizliği ve altyapı eksiklikleri, bölgenin turistik potansiyelini tam anlamıyla kullanmasını engellemektedir. Yerel halkın daha insancıl yaklaşımı ve doğa koruma bilincinin yüksek olması, bölgenin avantajlarından biridir.

Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Bölgelerin Üzerindeki Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinin Güçlü Yönlerinin Karşılaştırılması

Kuzey bölgesi, coğrafi çeşitliliği, modern konaklama imkânları ve lojistik altyapı avantajlarıyla açık alan macera açısından daha gelişmiş bir bölgedir. Vadilerin çokluğu, trekking, dağ kayağı ve heliski gibi macera sporları için geniş imkânlar sunmaktadır. Bunun yanı sıra telekomünikasyon ve ulaşım altyapısı sayesinde turistlerin bölgeye kolayca ulaşabilmesi, kuzey bölgesinin güçlü yanlarından biridir. Ancak kuzeyde rehberlik ve konaklama hizmetlerinde fiyat-kalite dengesizlikleri ve yetersiz hizmet sunumu gibi sorunlar da göz ardı edilmemelidir. Güney bölgesi ise bakir doğası, kar kalitesi ve elit ziyaretçi profiliyle öne çıkmaktadır. Ticari baskıların az olması ve doğa koruma bilincinin yüksek olması, bölgenin sürdürülebilir açık alan macera açısından

avantajlarını artırmaktadır. Güneyde turistik faaliyetlerin zor ulaşılabilir olması, doğa tahribatını yavaşlatırken, bölgenin doğal yapısını koruma altına almaktadır. Ancak, konaklama tesislerinin yetersizliği ve altyapı eksiklikleri, güney bölgesinin açık alan macera potansiyelini tam anlamıyla kullanmasını engellemektedir. Ayrıca, bölgedeki hizmet kalitesinin artırılması ve yerel halkın daha fazla açık alan macera sektörüne entegre edilmesi gerekmektedir. Her iki bölge de açık alan macera rekreasyonu açısından önemli avantajlara sahip olmakla birlikte, altyapı, hizmet kalitesi ve açık alan macera yönelik stratejik yatırımların artırılması gerekmektedir. Kuzeyin güçlü lojistik altyapısı ve güneyin doğa koruma bilinci, bu iki bölgenin birbirini tamamlayıcı özellikleri olarak değerlendirilebilir.

Bu Sonuçlara Dayalı Olarak Önerilen Temel Adımlar Şunlardır:

1. Heliski Faaliyetlerinin Sürdürülebilirliği ve Lojistik Avantajların Güçlendirilmesi: Heliski operasyonlarının kuzeyde sürdürülebilir olması için daha fazla lojistik destek sağlanmalıdır. Katılımcılar: K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking), K5 (Heliski, Trekking)
2. Trekking Faaliyetlerinde Fiyat Politikalarının Düzenlenmesi ve Yeni Rotaların Geliştirilmesi: Kuzeyde trekking faaliyetlerinde fiyatların daha adil hale getirilmesi ve yeni trekking rotalarının oluşturulması gerekmektedir. Katılımcılar: K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski), K3 (Trekking)
3. Güney Bölgesinde Konaklama ve Snowcat Faaliyetlerinin Geliştirilmesi: Güneyde snowcat ve diğer kış sporları faaliyetlerinin geliştirilmesi için altyapı yatırımları artırılmalı ve konaklama tesisleri iyileştirilmelidir. Katılımcılar: K6 (Trekking, Heliski, Snowcat), K3 (Trekking)
4. Kano-Rafting Faaliyetlerinde Rehber Sayısının Artırılması ve Pazarlama Stratejilerinin Güçlendirilmesi: Kano ve rafting gibi su sporlarına yönelik rehber sayısı artırılmalı ve bu faaliyetlerin tanıtımı için dijital pazarlama stratejileri geliştirilmelidir. Katılımcılar: K7 (Kano-Rafting)
5. Snowcat Faaliyetlerinin Kuzeyde Geliştirilmesi: Kuzey bölgesinde snowcat operasyonları daha fazla yatırım alarak geliştirilmelidir. Bu, bölgenin kış açık alan macerası açısından daha cazip hale gelmesini sağlayacaktır. Katılımcılar: K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat), K19 (Snowcat)
6. Yöresel İşletmecilik ve Açık alan macera Sektöründeki Yetersizliklerin Giderilmesi: Güney bölgesinde işletmelerin daha insancıl yaklaşımı önemli bir avantaj olmasına rağmen, tesislerin bakımına yönelik yatırımlar yapılmalı ve hizmet kalitesi artırılmalıdır. Katılımcılar: K3 (Trekking), K19 (Snowcat)

4. 4. 2. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Öncelikli Yatırım Alanları ve Süreç İyileştirme Önerileri: Süreç Odaklı Kıyaslama (Odaklanılan Koyuya Göre)

Tablo 16. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Öncelikli Yatırım Alanları ve Süreç İyileştirme Önerileri: Süreç Odaklı Kıyaslama

Bölgeler	Kategori	Tema	Kodlar	Branşlara Göre Kodlama Cümlesi Örneği	Öneri Maddeleri		
Kaçkar'ın Kuzey Bölgesi	Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Daha İyi Olunması için İyileştirilmesi Gerekilen Konular ve Yatırım Öncelikleri	Denetim ve Güvenlik Yatırımları	<u>Dağa Girişlerin Denetimi ve Güvenlik Önlemleri</u>	Denetleme ve dağa girişlerin bilinmesi gerekiyor. Yerel yönetimin denetim yapmalı, izinsiz ve rota bilgisi olmadan sigorta yapmadan kimseyi dağa göndermemelidir. Katılımcı: K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski)	-Denetim ve Güvenlik Önlemlerinin Artırılması.		
			<u>Yön Tabelaları ve Acil Durum Kabinleri</u>	Yön gösterici tabelalar çığın kırmayacağı yerlere sabitlenmeli ve acil durum kabinleri kurulmalı. Katılımcı: K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking)	-Rota Planlaması ve Rota Onarımı İçin Fon Oluşturulması.		
		Rota Planlaması ve Lojistik Yatırımlar	<u>Rotaların Bölgelere Ayrılması ve Rehberlik Yatırımları</u>	Dağ rehberliği acilen revize edilmelidir, kuzeyde daha çok rehber ve yük taşıyıcıların olması sağlanmalıdır. Katılımcı: K13 (Trekking)	-Teknolojik Altyapının Geliştirilmesi ve Mobil Uygulamaların Yapılması.		
			<u>Rota Onarımı ve Geliştirilmesi İçin Ücret Toplanması</u>	Konaklayan kişilerden rota onarımı ve gelişmesi için alınan minimum ücret toplanmalı. Katılımcı: K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking)	-Mevsimlik Konaklama ve Modern Otellerin Yapılması.		
		Teknolojik Yatırımlar ve Dijital Uygulamalar	<u>Kaçkarlar İçin Mobil Uygulamalar ve GPS Takip Sistemleri</u>	Kaçkarlar için bir uygulama yapılması ve GPS takip sistemleri kurulması gereklidir. Katılımcı: K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking)	-Rehberlerin Eğitilmesi ve Rehberlik Hizmetlerinin Artırılması.		
			<u>Teknolojik Altyapının Geliştirilmesi ve Kurtarma</u>	Bölgedeki rescue (kurtarma) operasyonları için helikopter bulundurulmalı, teknolojik altyapı güçlendirilmeli. Katılımcı: K3 (Trekking)	-Denetim ve Güvenlik İyileştirmeleri.		
		Konaklama İyileştirmeleri	<u>Yüksek Rakımlarda Mevsimlik Konaklama İmkânları</u>	Kuzeyde yüksek rakımlarda mevsimlik konaklama imkânı yaratılmalı, kar motoru ile ulaşım sağlanmalıdır. Katılımcı: K6 (Trekking, Heliski, Snowcat)	-Denetim ve Güvenlik İyileştirmeleri.		
			<u>Konaklama Tesislerinin Modernizasyonu</u>	Kuzeyde modern oteller ve dağ evleri yapılmalı. Katılımcı: K11 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)	-Konaklama Tesisleri ve Hizmet Kalitesinin Artırılması.		
		Kaçkar'ın Güney Bölgesi	Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Daha İyi Olunması için İyileştirilmesi Gerekilen Konular ve Yatırım Öncelikleri	Denetim ve Güvenlik İhtiyacı	<u>Yasal Denetim ve Güvenlik Prosedürlerinin Güçlendirilmesi</u>	Yerel yönetimlerin denetim yapması gerekiyor, dağlara izinsiz ve rota bilgisi olmadan kimse gönderilmemeli. Katılımcı: Katılımcı: K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski)	-Doğa Sporlarının Çeşitlendirilmesi.
				Konaklama ve Hizmet İyileştirme İhtiyacı	<u>Konaklama Tesislerinin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi</u>	Dilberdüzü kampı dışında da konaklama yerleri yapılmalı, kuzeydeki işletmeler gibi güneyde de benzer düzenlemeler yapılmalı. Katılımcı: K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking)	-Tanıtım ve Rehberlik Hizmetlerinin Geliştirilmesi.
<u>Konaklama Kalitesinin Artırılması ve Lokal Kişilerin Desteklenmesi</u>	Yaylalara ulaşan yolların açık tutulması ve lokal kişilerin desteklenmesi önemli. Katılımcı: K6 (Trekking, Heliski, Snowcat)				-Altyapı ve Ulaşım İyileştirmeleri.		

Tablo 16'nın devamı

Bölgeler	Kategori	Tema	Kodlar	Branşlara Göre Kodlama Cümlesi Örneği	Öneri Maddeleri
Kaçkar'ın Güney Bölgesi	Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Daha İyi Olunması için İyileştirilmesi Gerekilen Konular ve Yatırım Öncelikleri	Açık alan macera faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve tanıtım	<u>Doğa Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve İyileştirilmesi</u>	Doğa faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve insan beklentilerini karşılayan seçeneklerin artırılması gerekiyor. Katılımcı: K5 (Heliski, Trekking)	
		Altyapı ve Ulaşım İyileştirme İhtiyacı	<u>Ulaşım Altyapısının İyileştirilmesi ve Yaylalara Erişim</u> <u>Lojistik Destek ve Kaliteli Otel Yatırımları</u>	Daha iyi organizasyonlar, tanıtımlar yapılmalı ve sertifikalı rehberler kazandırılmalı. Katılımcı: K13 (Trekking) Yaylalara ulaşan yolların açık tutulması çok önemli, bu sorumluluk yerel yönetimlere ait olmalı. Katılımcı: K6 (Trekking, Heliski, Snowcat)	

Kaçkar Bölgesinin Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Daha İyi Olunması için İyileştirilmesi Gerekilen Konular ve Yatırım Öncelikleri

Kuzey Bölgesi İçin İyileştirilmesi Gerekilen Konular ve Yatırım Önceliklerine Dair Analiz

Tema 1: Denetim ve Güvenlik Yatırımları

Kodlar:

Dağa Girişlerin Denetimi ve Güvenlik Önlemleri: Kuzey bölgesinde, dağ kayağı ve trekking gibi faaliyetlerde denetim eksikliği ve güvenlik önlemlerinin yetersiz olduğu belirtilmiştir. Katılımcılar, dağ rehberliğinin daha sıkı denetim altına alınması ve güvenlik önlemlerinin artırılması gerektiğini ifade etmektedir. Yerel yönetimlerin ve kaymakamlıkların bu süreçlerde aktif rol oynaması gerektiği vurgulanmaktadır.

Katılımcılar: *K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski)*

Örnek Kodlamalar:

K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski): “Denetleme ve dağa girişlerin bilinmesi gerekiyor. Yerel yönetimin denetim yapmalı, izinsiz ve rota bilgisi olmadan sigorta yapmadan kimseyi dağa göndermemelidir.”

Yön Tabelaları ve Acil Durum Kabinleri: Bölgedeki faaliyetlerin güvenliği için yön gösterici tabelaların kurulması ve acil durum kabinlerinin yapılması önerilmiştir. Katılımcılar, yönlendirme işaretlerinin çığ gibi doğal afetlerde korunacak yerlere sabitlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Katılımcılar: *K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking): “Yön gösterici tabelalar çığın kırmayacağı yerlere sabitlenmeli ve acil durum kabinleri kurulmalı.”

Denetim ve Güvenlik Yatırımları Temasına Dair Detaylı Açıklama: Kuzey bölgesindeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde güvenlik ve denetim eksiklikleri, açık alan macerasın sürdürülebilirliğini ve güvenliğini tehdit etmektedir. Denetimlerin artırılması, dağa girişlerin kontrol edilmesi ve acil durumlar için kabinlerin kurulması gibi yatırımlar yapılmalıdır. Bu yatırımların yerel yönetimler, kaymakamlıklar ve açık alan macera acenteleri tarafından organize edilmesi gerekmektedir. Ayrıca yön tabelaları gibi altyapısal yatırımların artırılması, bölgenin güvenlik standartlarını yükseltecektir.

Tema 2: Rota Planlaması ve Lojistik Yatırımlar

Kodlar:

Rotaların Bölgelere Ayrılması ve Rehberlik Yatırımları: Kuzey bölgesinde, doğa sporları için kullanılacak rotaların daha iyi planlanması ve rehberlerin eğitilmesi gerekmektedir. Rehber sayısının artırılması ve rotaların netleştirilmesi, açık alan macera faaliyetlerinin güvenli ve sürdürülebilir olmasını sağlayacaktır.

Katılımcılar: *K13 (Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K13 (Trekking): “Dağ rehberliği acilen revize edilmelidir, kuzeyde daha çok rehber ve yük taşıyıcıların olması sağlanmalıdır.”

Rota Onarımı ve Geliştirilmesi İçin Ücret Toplanması: Trekking ve dağ kayağı gibi faaliyetlerde kullanılan rotaların bakımı ve onarımı için konaklayan turistlerden alınan ücretler rotaların geliştirilmesi için kullanılmalıdır.

Katılımcılar: *K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking): “Konaklayan kişilerden rota onarımı ve gelişmesi için alınan minimum ücret toplanmalı.”

Rota Planlaması ve Lojistik Yatırımlar Temasına Dair Açıklama: Kuzey bölgesindeki rekreasyon faaliyetlerinin daha iyi hale gelmesi için rotaların planlanması ve rehberlik hizmetlerinin artırılması gerekmektedir. Bu süreçlerde, rotaların net bir şekilde belirlenmesi ve onarımlar için turistlerden belirli ücretler alınarak kaynak oluşturulması gerekmektedir. Ayrıca, rehber sayısının artırılması, özellikle dağ kayağı ve trekking gibi faaliyetlerin güvenli ve verimli bir şekilde yapılmasını sağlayacaktır. Bu yatırımlar, açık alan macera firmaları ve yerel yönetimler tarafından organize edilmelidir.

Tema 3: Teknolojik Yatırımlar ve Dijital Uygulamalar

Kodlar:

Kaçkarlar İçin Mobil Uygulamalar ve GPS Takip Sistemleri: Kuzey bölgesinde teknolojik yatırımların artırılması gerektiği vurgulanmıştır. Katılımcılar, Kaçkarlar için bir mobil uygulama geliştirilmesi ve GPS takip sistemlerinin daha aktif kullanılması gerektiğini ifade etmektedir.

Katılımcılar: *K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking): “Kaçkarlar için bir uygulama yapılması ve GPS takip sistemleri kurulması gereklidir.”

Teknolojik Altyapının Geliştirilmesi ve Kurtarma Operasyonları: Güvenlik açısından teknolojik yatırımların artırılması ve bölgedeki kurtarma operasyonları için helikopter bulundurulması gerektiği belirtilmiştir.

Katılımcılar: *K3 (Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K3 (Trekking): “Bölgedeki rescue (kurtarma) operasyonları için helikopter bulundurulmalı, teknolojik altyapı güçlendirilmeli.”

Teknolojik Yatırımlar ve Dijital Uygulamalar Temasına Dair Açıklama: Kuzey bölgesinde doğa sporlarının güvenliği için teknolojik altyapının güçlendirilmesi önem arz etmektedir. GPS takip

sistemleri, kurtarma operasyonları için helikopterler ve mobil uygulamalar gibi dijital çözümlerle bölgedeki açık alan macera faaliyetleri daha güvenli ve erişilebilir hale getirilebilir. Bu yatırımlar, yerel yönetimler, STK'lar ve açık alan macera firmalarının ortak çalışmasıyla hayata geçirilmelidir. Dijital altyapının güçlendirilmesi, kuzey bölgesindeki açık alan macera faaliyetlerinin uluslararası arenada rekabet gücünü artıracaktır.

Tema 4: Konaklama İyileştirmeleri

Kodlar:

Yüksek Rakımlarda Mevsimlik Konaklama İmkanları: Katılımcılar, kuzeydeki açık alan macera faaliyetlerinde düşük rakımlarda konaklama imkânının sınırlı olmasından şikayet etmişlerdir. Yüksek rakımlara mevsimlik konaklama imkânı yaratılması gerektiği vurgulanmıştır.

Katılımcılar: *K6 (Trekking, Heliski, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K6 (Trekking, Heliski, Snowcat): “Kuzeyde yüksek rakımlarda mevsimlik konaklama imkânı yaratılmalı, kar motoru ile ulaşım sağlanmalıdır.”

Konaklama Tesislerinin Modernizasyonu: Kuzeyde konaklama tesislerinin modernize edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu sayede turistlerin daha rahat ve güvenli konaklaması sağlanabilir.

Katılımcılar: *K11 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K11 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat): “Kuzeyde modern oteller ve dağ evleri yapılmalı.”

Konaklama İyileştirmeleri Temasına Dair Açıklama: Konaklama imkânlarının iyileştirilmesi, kuzey bölgesindeki açık alan macera faaliyetlerini daha cazip hale getirecektir. Mevsimlik konaklama imkânı yaratılması ve tesislerin modernize edilmesi, turistlerin rahat ve güvenli bir deneyim yaşamasını sağlayacaktır. Bu yatırımlar, özel sektör ve açık alan macera firmaları tarafından hayata geçirilmelidir.

Bu Sonuçlara Dayalı Olarak Önerilen Temel Adımlar Şunlardır:

1. Denetim ve Güvenlik Önlemlerinin Artırılması: Kuzey bölgesinde doğa sporları faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini ve güvenliğini sağlamak amacıyla denetimlerin artırılması gerekmektedir. Özellikle dağ kayağı, trekking ve heliski gibi riskli sporlar açısından giriş ve çıkışlar kontrol altına alınmalı, izinsiz faaliyetlerin önüne geçilmelidir. Güvenlik açısından yerel yönetimlerin ve açık alan macera otoritelerinin bu alanlarda daha fazla güvenlik önlemi alması, acil durumlar için hızlı müdahale edebilecek ekiplerin hazır bulundurulması önerilmektedir. Bu, turistlerin güvenliğini artıracak ve bölgenin cazibesini sürdürülebilir kılacaktır. (Katılımcılar: K1 - Dağ Kayağı, Trekking, Heliski; K13 - Trekking)
2. Rota Planlaması ve Rota Onarımı İçin Fon Oluşturulması: Trekking, dağ kayağı ve heliski gibi faaliyetler için kullanılan rotaların güvenli ve sürdürülebilir bir hale getirilmesi için

rota planlamalarının yapılması ve bakım masraflarını karşılayacak bir fon oluşturulması önerilmektedir. Rotaların düzenli olarak onarılması ve güvenli hale getirilmesi turistlerin deneyimlerini iyileştirecektir. Bu fon, açık alan macera gelirlerinden veya bölgeye giriş ücretlerinden sağlanabilir. Rotaların bakımı ve geliştirilmesi, bölgenin doğa açık alan macerası cazibesini daha da artıracaktır. (Katılımcılar: K2 - Heliski, Dağ Kayağı, Trekking; K6 - Trekking, Heliski, Snowcat)

3. Teknolojik Altyapının Geliştirilmesi ve Mobil Uygulamaların Yapılması: Kuzey bölgesinde açık alan macera faaliyetlerinin dijital dönüşüme entegre edilmesi ve teknolojik altyapının geliştirilmesi gerekmektedir. GPS takip sistemlerinin ve mobil uygulamaların devreye alınması, turistlerin rotaları daha güvenli kullanmasına olanak tanıyacaktır. Mobil uygulamalarla rotalara dair bilgi alınması ve acil durumlarda hızlı müdahale edilmesi sağlanabilir. Bu altyapılar, rehberlerin ve turistlerin güvenliğini artıracak ve bölgeyi daha profesyonel bir destinasyon haline getirecektir. (Katılımcılar: K2 - Heliski, Dağ Kayağı, Trekking; K13 - Trekking)
4. Mevsimlik Konaklama İmkânlarının ve Modern Otellerin Yapılması: Turistlerin konforlu ve güvenli bir şekilde konaklayabilmesi için kuzey bölgesinde modern dağ otelleri ve mevsimlik konaklama alanları yapılmalıdır. Özellikle yüksek rakımlardaki bölgelerde yapılacak konaklama imkânları, turistlerin kuzeyde dört mevsim doğa sporları yapabilmesine olanak tanıyacaktır. Bu yatırımlar, bölgenin açık alan macera altyapısını güçlendirecek ve kuzey bölgesini uluslararası doğa açık alan macerası açısından daha çekici hale getirecektir. (Katılımcılar: K6 - Trekking, Heliski, Snowcat; K3 - Trekking)
5. Rehberlerin Eğitilmesi ve Rehberlik Hizmetlerinin Artırılması: Kuzey bölgesinde doğa sporlarında görev alan rehberlerin daha kapsamlı eğitimlerden geçirilmesi gerekmektedir. Özellikle güvenlik, rotalar ve doğal koşullar hakkında profesyonel eğitimlerin verilmesi, turistlerin güvenliğini artıracaktır. Rehber sayısının artırılması ve mevcut rehberlerin bilgi seviyesinin yükseltilmesiyle kuzeydeki doğa açık alan macerası daha güvenli ve profesyonel bir yapıya kavuşacaktır. (Katılımcılar: K1 - Dağ Kayağı, Trekking, Heliski; K13 - Trekking; K6 - Trekking, Heliski, Snowcat)

Kaçkar Bölgesi Kuzeyi İçin Öncelik Verilmesi Gerekilen Konular ve Yatırım Önerileri

Tema 1: Denetim ve Güvenlik İhtiyacı

Kodlar:

Yasal Denetim ve Güvenlik Prosedürlerinin Güçlendirilmesi: Güney bölgesinde denetim mekanizmalarının daha etkin hale getirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Özellikle dağlara giriş çıkışlar için izin prosedürleri ve güvenlik önlemlerinin artırılması gerekmektedir. Açık alan macera faaliyetlerinin güvenli bir şekilde yürütülmesi için yerel yönetimlerin (kaymakamlık, belediye) devreye girmesi önemlidir.

Katılımcılar: *K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski)*

Örnek Kodlama:

K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski): “Yerel yönetimlerin denetim yapması gerekiyor, dağlara izinsiz ve rota bilgisi olmadan kimse gönderilmemeli.”

Denetim ve Güvenlik İhtiyacı Temasına Dair Açıklama: Güney bölgesindeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin güvenli bir şekilde yürütülmesi, yasal düzenlemeler ve güvenlik prosedürleri ile sağlanmalıdır. Katılımcılar, özellikle dağcılık ve trekking gibi sporlar sırasında gerekli izin prosedürlerinin uygulanmamasının riskler doğurduğunu belirtmektedir. Yerel yönetimlerin bu sürece dâhil olarak güvenliği artırıcı önlemler alması, bölgede sürdürülebilir açık alan macera için elzemdir. Bu öneri, bölgedeki açık alan macerasının hem uzun vadeli sürdürülebilirliğini sağlamak hem de doğanın korunması açısından kritik bir adımdır.

Tema 2: Konaklama ve Hizmet İyileştirme İhtiyacı

Kodlar:

Konaklama Tesislerinin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi: Güneyde mevcut konaklama tesislerinin modernize edilmesi ve yeni tesislerin inşa edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Dilberdüzü kampı dışındaki vadilerde de konaklama yerlerinin yapılması ve hizmet kalitesinin artırılması önerilmektedir.

Katılımcılar: *K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking), K6 (Trekking, Heliski, Snowcat), K14 (Snowcat)*

Örnek Kodlama:

K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking): “Dilberdüzü kampı dışında da konaklama yerleri yapılmalı, kuzeydeki işaretlemeler gibi güneyde de benzer düzenlemeler yapılmalı.”

Konaklama Kalitesinin Artırılması ve Lokal Kişilerin Desteklenmesi: Güneyde konaklama imkânlarının ve hizmet kalitesinin artırılması gerektiği belirtilmektedir. Özellikle yaylalara ulaşan yolların açık tutulması ve otel kalitesinin yükseltilmesi gereklidir. Bu yatırımlar lokal halk tarafından desteklenmelidir.

Katılımcılar: *K6 (Trekking, Heliski, Snowcat), K14 (Snowcat)*

Örnek Kodlama:

K6 (Trekking, Heliski, Snowcat): “Yaylalara ulaşan yolların açık tutulması ve lokal kişilerin desteklenmesi önemli.”

Konaklama ve Hizmet İyileştirme İhtiyacı Temasına Dair Açıklama: Güney bölgesinde açık alan macerasının gelişebilmesi için konaklama tesislerinin çeşitlendirilmesi ve modernize edilmesi gerekmektedir. Katılımcılar, bu konuda daha fazla otel ve pansiyon gibi turistik tesislerin yaygınlaştırılmasını ve mevcut tesislerin hizmet kalitesinin artırılmasını vurgulamaktadır. Ayrıca, bu yatırımların lokal halk tarafından desteklenmesi, bölgedeki sosyoekonomik gelişim açısından önemli

bir adım olacaktır. Yerel halkın bu süreçlere dahil edilmesi, açık alan macerasının yerel ekonomiye daha fazla katkı sağlamasına olanak tanıyacaktır.

Tema 3: Açık alan macera Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve Tanıtım

Kodlar:

Doğa Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve İyileştirilmesi: Güneyde, mevcut doğa sporlarının yanı sıra yeni faaliyetlerin eklenmesi gerektiği belirtilmiştir. Özellikle Heliski, snowcat, rafting gibi farklı doğa sporlarının artırılması önerilmektedir.

Katılımcılar: K5 (Heliski, Trekking), K17 (Kano Rafting)

Örnek Kodlama:

K5 (Heliski, Trekking): “Doğa faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve insan beklentilerini karşılayan seçeneklerin artırılması gerekiyor.”

Açık alan macerada Tanıtım ve Sertifikalı Rehberlerin Kazandırılması: Güney bölgesinde daha iyi organizasyonlar yapılması, bölgenin tanıtımının artırılması ve sertifikalı rehberlerin yetiştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu sayede bölgeye daha fazla turist çekilmesi sağlanacaktır.

Katılımcılar: K13 (Trekking)

Örnek Kodlama:

K13 (Trekking): “Daha iyi organizasyonlar, tanıtımlar yapılmalı ve sertifikalı rehberler kazandırılmalı.”

Açık alan macera Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve Tanıtım Temasına Dair Açıklama: Güney bölgesinde açık alan macera potansiyelinin artırılabilmesi için açık alan macera faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve bölgenin daha iyi tanıtılması gerekmektedir. Mevcut faaliyetlerin geliştirilmesi ve yeni doğa sporlarının eklenmesi, bölgenin çekiciliğini artıracaktır. Sertifikalı rehberlerin yetiştirilmesi, profesyonel ve güvenli açık alan macera hizmetleri sunulması açısından önemlidir. Ayrıca, tanıtım çalışmalarının artırılması, bölgenin daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlayacak ve turist sayısında artışa yol açacaktır.

Tema 4: Altyapı ve Ulaşım İyileştirme İhtiyacı

Kodlar:

Ulaşım Altyapısının İyileştirilmesi ve Yaylalara Erişim: Güneyde yaylalara ulaşan yolların kış boyunca açık tutulması gerektiği ve bu konuda yerel yönetimlerin sorumluluk alması gerektiği belirtilmektedir. Özellikle yayla açık alan macerası için yolların düzenli olarak açık tutulması, açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini destekleyecektir.

Katılımcılar: K6 (Trekking, Heliski, Snowcat), K14 (Snowcat)

Örnek Kodlama:

K6 (Trekking, Heliski, Snowcat): “Yaylalara ulaşan yolların açık tutulması çok önemli, bu sorumluluk yerel yönetimlere ait olmalı.”

Lojistik Destek ve Kaliteli Otel Yatırımları: Güney bölgesine yapılan ulaşımın iyileştirilmesi ve kaliteli otel yatırımlarının yapılması gerektiği belirtilmiştir. Bu yatırımlar, bölgenin cazibesini artıracak ve daha fazla turist çekilmesini sağlayacaktır.

Katılımcılar: *K12 (Trekking), K11 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)*

Örnek Kodlama:

K11 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat): “Kaliteli otellerin teşvik edilmesi ve yayla bölgelerine toplu taşıma araçlarıyla erişim sağlanması gerekiyor.” -

Altyapı ve Ulaşım İyileştirme İhtiyacı Temasına Dair Açıklama: Güney bölgesinde açık alan macerasın gelişebilmesi için altyapı ve ulaşım olanaklarının iyileştirilmesi büyük bir öncelik olarak görülmektedir. Yaylalara ulaşan yolların kış aylarında da açık tutulması, turistlerin bölgeye kolayca erişmesini sağlayacaktır. Ayrıca, kaliteli otel yatırımlarının teşvik edilmesi, bölgedeki turistik cazibeyi artıracak ve turistlerin daha rahat konaklamalarını sağlayacaktır. Bu yatırımların uzun vadede bölgenin açık alan macera potansiyelini artıracakı öngörülmektedir. Katılımcılar, özellikle yayla açık alan macerasının geliştirilmesi ve bu bölgelere daha kolay ulaşım sağlanmasının, açık alan macerasın sürdürülebilirliği açısından kritik olduğunu vurgulamaktadır. Aynı zamanda, lojistik altyapının güçlendirilmesi ve kaliteli otellerin inşa edilmesi, bölgenin hem yerel hem de uluslararası turistler için cazip hale gelmesine katkıda bulunacaktır.

Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Bölgesinin Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetlerinde Daha İyi Olması İçin Öncelik Verilmesi ve Yatırım Yapılması Gerekilen Konuların Karşılaştırılması

Kaçkar Bölgesi'nin kuzey ve güney bölgeleri arasında açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde iyileştirilmesi gereken konular ve yatırım öncelikleri açısından belirgin farklar bulunmaktadır. Kuzey bölgesi, daha fazla turistik faaliyet barındırması ve erişim kolaylığı nedeniyle güvenlik ve denetim eksikliklerine odaklanmaktadır. Dağa girişlerin kontrol altına alınması, yönlendirme tabelalarının yerleştirilmesi ve acil durum kabinlerinin kurulması gibi güvenlik yatırımları kuzeyde önceliklidir. Ayrıca, rotaların onarımı ve rehber sayısının artırılması gibi lojistik ve hizmet iyileştirmeleri de kritik görülmektedir. Teknolojik altyapı ve dijital uygulamaların devreye alınarak GPS takip sistemlerinin kurulması ve mobil uygulamaların geliştirilmesi, kuzeydeki açık alan macerasın daha güvenli ve modern hale getirilmesi için öne çıkan talepler arasındadır. Buna karşın, güney bölgesi daha çok doğasının bozulmamış olması ve açık alan macerasın kontrollü gelişmesi üzerine odaklanmaktadır. Güneydeki en büyük ihtiyaçlar arasında güvenlik denetimlerinin artırılması ve izin prosedürlerinin sıkılaştırılması yer almaktadır. Bunun yanı sıra, mevcut konaklama tesislerinin modernize edilmesi ve yaylalara ulaşım yollarının iyileştirilmesi gibi altyapı yatırımları önceliklidir. Güneyde açık alan macera faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi, doğa sporlarının artırılması ve bölgenin uluslararası düzeyde daha iyi tanıtılması gerekmektedir. Genel olarak kuzey, güvenlik ve rehberlik hizmetlerinin iyileştirilmesi ve teknolojik yatırımlar üzerine yoğunlaşırken, güney,

altyapı, konaklama ve doğa açık alan macerasının sürdürülebilirliği konusunda iyileştirmeler talep etmektedir.

Bu Sonuçlara Dayalı Olarak Önerilen Temel Adımlar Şunlardır:

1. Denetim ve Güvenlik İyileştirmeleri: Güney bölgesinde açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliği için yasal denetimlerin ve güvenlik prosedürlerinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Özellikle dağ kayağı ve trekking gibi faaliyetlerde, dağlara izinsiz girişlerin engellenmesi ve güvenliğin artırılması için yerel yönetimlerin (kaymakamlık, belediye) etkin şekilde devreye girmesi önemlidir. (Katılımcılar: K1 - Dağ Kayağı, Trekking, Heliski; K6 - Trekking, Heliski, Snowcat)
2. Konaklama Tesisleri ve Hizmet Kalitesinin Artırılması: Bölgedeki turistik cazibenin artırılması amacıyla mevcut konaklama tesislerinin modernize edilmesi ve yeni otellerin yapılması gerekmektedir. Özellikle yaylalarda turistik tesislerin sayısı artırılmalı ve mevcut tesislerin hizmet kalitesi yükseltilmelidir. Ayrıca, bu yatırımların lokal halk tarafından desteklenmesi önemlidir. (Katılımcılar: K2 - Heliski, Dağ Kayağı, Trekking; K6 - Trekking, Heliski, Snowcat; K14 - Snowcat)
3. Doğa Sporlarının Çeşitlendirilmesi: Güney bölgesinde mevcut doğa sporlarına ek olarak, Heliski, snowcat ve rafting gibi etkinliklerin çeşitlendirilmesi ve yeni rotaların geliştirilmesi gerekmektedir. Bu çeşitlendirme, bölgenin açık alan macera potansiyelini artırarak, bölgeye daha geniş bir turist kitlesi çekilmesini sağlayacaktır. (Katılımcılar: K5 - Heliski, Trekking; K17 - Kano Rafting)
4. Tanıtım ve Rehberlik Hizmetlerinin Geliştirilmesi: Güney bölgesinin ulusal ve uluslararası düzeyde daha iyi tanıtılması ve profesyonel rehberlik hizmetlerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Sertifikalı rehberlerin yetiştirilmesi, açık alan macerasın güvenli ve profesyonel bir şekilde yapılmasını sağlayacak ve bölgenin açık alan macera kalitesini artıracaktır. (Katılımcılar: K13 - Trekking; K20 - Dağ Kayağı)
5. Altyapı ve Ulaşım İyileştirmeleri: Yaylalara ve turistik bölgelere olan ulaşım altyapısının iyileştirilmesi, yolların kış boyunca açık tutulması ve lojistik çözümlerin daha etkin kullanılması gerekmektedir. Bu yatırımlar, güney bölgesindeki açık alan macera potansiyelini artıracaktır. Ayrıca, kaliteli otel yatırımlarının yapılması, turistlerin konforunu sağlayarak bölgeye olan ilgiyi artıracaktır. (Katılımcılar: K12 - Trekking; K11 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat; K14 - Snowcat)

4. 4. 3. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarındaki Farklı Macera Etkinlikleri ile Sunulan Hizmetlerin Başarı Karşılaştırması: Performans Odaklı Kıyaslama (Odaklanılan Koyuya Göre)

Tablo 17. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarındaki Farklı Macera Etkinlikleri ile Sunulan Hizmetlerin Başarı Karşılaştırması: Performans Odaklı Kıyaslama

Bölgeler	Kategori	Tema	Kodlar	Branşlara Göre Kodlama Cümlesi Örneği	Öneri Maddeleri
Kaçkar'ın Kuzey Bölgesi	Farklı Macera Etkinlikleri ile Bölgede Sunulan Hizmetlerin Başarı Karşılaştırması	Rehberlik ve Hizmet Kalitesi	<u>Rehberlerin Bölge Bilgisi ve Deneyimi</u>	Buradaki en iyi başarı rehberlerin dağları bilmesi. Katılımcı: K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski):	
		Lokasyon ve Lojistik Avantajlar	<u>Lokasyonun Uygunluğu</u>	Ulaşımın kolay olması, bilgi beceri ve donanım, kendi memleketim olduğu için lojistik ve diğer konularda daha kolay çözüm sağlayabiliyorum. Katılımcı: K3 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski):	
		Alternatif Rotalar ve Coğrafi Çeşitlilik	<u>Trekking ve Dağ Yürüyüş Rotalarının Çeşitliliği</u>	Alternatif tırmanış rotalarının çokluğu, Kaçkar, Altıparmak, Verçenik gibi zirveler kuzeyde sayısız alternatif sunuyor. Katılımcı: K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)	
		Hizmet Kalitesi ve Müşteri Memnuniyeti	<u>Hizmet Kalitesinin Yüksekliği</u>	Hizmet kalitesi çok yüksek, güvenlik tedbirleri üst düzeyde ve profesyonel bir kadro var. Katılımcı: K3 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski)	-Rehberlik Hizmetlerinin Daha Profesyonelleştirilmesi.
Kaçkar'ın Güney Bölgesi	Farklı Macera Etkinlikleri ile Bölgede Sunulan Hizmetlerin Başarı Karşılaştırması	Bölgenin Coğrafi ve Doğal Avantajları	<u>Tur Kayağı ve Trekking Hizmetinin Başarısı</u>	Tur kayağı hizmetim son derece başarılı çünkü bölgeye çok hakimim. Hava ve kar koşullarına göre en uygun rotaları belirleyebiliyorum, bu da grupları en güvenli ve keyifli şekilde yönlendirmemi sağlıyor. Katılımcı: K1 (Tur Kayağı, Dağ Kayağı):	-Macera Sporlarının Çeşitlendirilmesi ve Tanıtımlarının Yapılması.
			<u>Tırmanış ve Yürüyüş Rotalarının Başarısı</u>	Yürüyüş rotalarının kolaylık derecesi, bölgenin cazibesini artırıyor. Daha az teknik gerektiren tırmanış rotaları sayesinde katılımcıların büyük bir kısmı başarıyla zirveye ulaşabiliyor. Katılımcı: K5 (Trekking, Dağ Kayağı)	-Rehberlik Hizmetlerinin Güçlendirilmesi.
		Rehberlik ve Ekipman Kalitesinin Etkisi	<u>Rehber Kalitesinin Yüksekliği ve Etkin Bilgi Paylaşımı</u>	Rehberlerin deneyimi, güvenlik önlemlerine verdikleri önem ve bölgeye hakimiyetleri hizmetin başarısında kilit rol oynuyor. Rehberler, hem güvenliği sağlıyor hem de katılımcılara bölgenin tarihini ve doğasını anlatıyor, bu da deneyimi unutulmaz kılıyor. Katılımcı: K2 (Dağ Kayağı, Trekking)	-Ekipman Yatırımlarının Artırılması.
			<u>Ekipman Kalitesinin Hizmet Başarısına Katkısı</u>	Başarımızın bir kısmı, yüksek kaliteli ekipmanlarla çalışmamızdan kaynaklanıyor. Güvenli ve iyi organize edilmiş bir etkinlik, kullandığımız ekipmanların kalitesine bağlı. Hem dağda hem de nehirde güvenliği sağlamak için en iyi ekipmanları kullanıyoruz. Katılımcı: K11 (Trekking)	-Güvenlik Önlemlerinin Artırılması.
	Doğa Sporları ve Hizmet Çeşitliliği	<u>Macera Sporlarının Çeşitlendirilmesi</u>	Güneyde sunulan macera sporlarının çeşitliliği, hizmetlerin başarısını büyük ölçüde artırıyor. Heliski, snowcat, rafting gibi farklı aktiviteler sunduğumuz için her kesimden katılımcıya hitap edebiliyoruz. Katılımcı: K6 (Heliski, Snowcat)	-Doğa Sporları Eğitimlerinin Yaygınlaştırılması.	
		<u>Yüksek Adrenalin ve Kişisel Tatmin Odaklı Hizmetler</u>	Verdiğimiz hizmetler, katılımcılara daha önce hiç deneyimlemedikleri bir adrenalin yaşatıyor. Bu hizmet, kişisel tatmin sağladığı için daha kaliteli ve başarılı bulunuyor. Katılımcı: K5 (Heliski, Trekking)		

Kaçkar'ın Kuzeyinde Verilen Macera Etkinliklerinin Başarı Değerlendirmesi

Bu analiz, Kaçkar'ın kuzeyinde gerçekleştirilen farklı macera etkinlikleri kapsamında verilen hizmetlerin başarı düzeyini katılımcı görüşlerine dayandırarak değerlendirmektedir. Kuzey bölgesinin doğa sporları açısından sunduğu avantajlar ve hizmet kalitesine yönelik olumlu değerlendirmeler öne çıkmaktadır.

Tema 1: Rehberlik ve Hizmet Kalitesi

Kodlar:

Rehberlerin Bölge Bilgisi ve Deneyimi: Rehberlerin bölgeyi tanıma düzeyi ve tecrübeleri, hizmetin kalitesini ve başarısını belirleyen en önemli faktörlerden biridir. Kuzeydeki dağcılık, trekking ve heliski faaliyetlerinde bu bilgi ve deneyim, turistlerin güvenini kazanmakta büyük bir rol oynamaktadır.

Katılımcılar: *K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski), K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski): “Buradaki en iyi başarı rehberlerin dağları bilmesi.”

Rehberlik ve Hizmet Kalitesi Temasına Dair Açıklama: Rehberlerin bölge hakkında sahip oldukları derin bilgi ve deneyim, kuzeydeki doğa sporları faaliyetlerinin başarı oranını artırmaktadır. Rehberlerin uzmanlığı sayesinde turistlerin güvenliği sağlanmakta, dolayısıyla hizmet kalitesi yükselmektedir. Rehberlerin tecrübesi, turistik faaliyetlerin etkin ve başarılı bir şekilde yürütülmesinde önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır.

Tema 2: Lokasyon ve Lojistik Avantajlar

Kodlar:

Lokasyonun Uygunluğu: Kuzey bölgesindeki lokasyon, macera açık alan macerası için son derece elverişli olarak değerlendirilmiştir. Ulaşımın kolaylığı, lojistik imkânlar ve doğal zenginlikler, bölgedeki hizmetlerin başarısını artıran başlıca unsurlar olarak kabul edilmektedir.

Katılımcılar: *K3 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski), K7 (Trekking), K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K3 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski): “Ulaşımın kolay olması, bilgi beceri ve donanım, kendi memleketim olduğu için lojistik ve diğer konularda daha kolay çözüm sağlayabiliyorum.”

Lokasyon ve Lojistik Avantajlar Temasına Dair Açıklama: Kuzey bölgesinin ulaşım açısından sunduğu kolaylıklar ve lojistik imkânların uygunluğu, turistik hizmetlerin başarısında önemli bir rol oynamaktadır. Bu avantajlar, turistlerin bölgeye erişimini kolaylaştırmakta ve yapılan etkinliklerin daha rahat organize edilmesini sağlamaktadır. Katılımcılar, bu lojistik olanakların, hizmetlerin başarılı bir şekilde sunulmasına doğrudan katkı sağladığını ifade etmektedir.

Tema 3: Alternatif Rotalar ve Coğrafi Çeşitlilik

Kodlar:

Trekking ve Dağ Yürüyüş Rotalarının Çeşitliliği: Kuzeyde bulunan çok sayıda trekking ve dağ yürüyüş rotası, bölgedeki hizmetlerin başarısında önemli bir faktördür. Farklı zorluk seviyelerine sahip rotalar, geniş bir turist kitlesine hitap etmekte ve bölgeyi daha cazip hale getirmektedir.

Katılımcılar: *K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat), K7 (Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat): “Alternatif tırmanış rotalarının çokluğu, Kaçkar, Altıparmak, Verçenik gibi zirveler kuzeyde sayısız alternatif sunuyor.”

Alternatif Rotalar ve Coğrafi Çeşitlilik Temasına Dair Açıklama: Kuzeyde trekking ve dağ yürüyüş rotalarının fazlalığı, doğa açık alan macerası açısından büyük bir avantaj olarak değerlendirilmiştir. Coğrafi çeşitlilik sayesinde turistler farklı deneyimler yaşayabilmekte ve bölgeye olan ilgileri artmaktadır. Bu çeşitlilik, macera açık alan macerası hizmetlerinin daha geniş bir yelpazede sunulmasını sağlayarak başarı oranını yükseltmektedir.

Tema 4: Hizmet Kalitesi ve Müşteri Memnuniyeti

Kodlar:

Hizmet Kalitesinin Yüksekliği: Katılımcılar, kuzeyde verilen hizmetlerin yüksek kaliteli olduğunu, güvenlik tedbirlerinin üst düzeyde alındığını ve profesyonel kadrolar tarafından sunulduğunu belirtmektedir. Bu unsurlar, hizmetin başarısında kritik rol oynamaktadır.

Katılımcılar: *K3 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski), K5 (Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K3 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski): “Hizmet kalitesi çok yüksek, güvenlik tedbirleri üst düzeyde ve profesyonel bir kadro var.”

Hizmet Kalitesi ve Müşteri Memnuniyeti Dair Açıklama: Hizmet kalitesinin yüksek olması ve güvenlik tedbirlerinin titizlikle alınması, kuzeyde gerçekleştirilen etkinliklerin başarı oranını artırmaktadır. Profesyonel bir ekibin bulunması, turistlerin güvenli ve memnun kalacağı bir deneyim yaşamasını sağlamaktadır. Bu durum, kuzeydeki macera açık alan macerası hizmetlerinin genel olarak başarılı bulunmasını açıklamaktadır.

Bu Sonuçlara Dayalı Olarak Önerilen Temel Adımlar Şunlardır:

1. Rehberlerin Eğitiminin Artırılması ve Desteklenmesi: Kuzey bölgesindeki rehberlerin bölgeyi çok iyi tanması ve tecrübeli olmaları büyük bir avantajdır, ancak rehberlik hizmetlerinin daha da profesyonel hale gelmesi için rehberlerin düzenli olarak eğitimden geçirilmesi gerekmektedir. Özellikle doğa sporları ile ilgili eğitimler ve güvenlik prosedürleri hakkında sürekli güncellemeler yapılmalı ve rehberlerin deneyimlerine katkıda bulunacak destek programları oluşturulmalıdır. K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski), K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking)

2. Ulaşım ve Lojistik Altyapısının Geliştirilmesi: Kuzey bölgesine olan ulaşım kolaylığı, hizmetlerin başarısını artıran önemli bir faktördür. Bu avantajın korunması ve geliştirilmesi için kuzeydeki yolların sürekli olarak bakımdan geçirilmesi ve lojistik destek ağlarının genişletilmesi gerekmektedir. Ayrıca, ulaşım altyapısına daha fazla yatırım yapılarak turistlerin bölgeye daha rahat erişimi sağlanmalıdır. K3 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski), K7 (Trekking)
3. Alternatif Rotaların Tanıtılması ve Geliştirilmesi: Kuzeyde trekking ve dağ yürüyüşü için çok sayıda alternatif rota bulunmaktadır. Bu rotaların tanıtımı ve bakımı için yerel yönetimlerle işbirliği yapılmalı, yeni rotalar geliştirilerek turistlere daha geniş bir yelpazede seçenekler sunulmalıdır. Ayrıca, bu rotaların güvenli hale getirilmesi ve düzenli bakımlarının yapılması turist güvenliğini artıracaktır. K13 (Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat), K7 (Trekking)
4. Hizmet Kalitesinin Sürdürülmesi ve Sertifikasyon Programları: Hizmet kalitesinin yüksek tutulması, bölgedeki başarı oranını yükselten önemli bir etkidir. Bu bağlamda, işletme sahiplerine yönelik hizmet içi eğitim programları düzenlenmeli ve kalite standartlarının korunması için sertifikasyon programları uygulanmalıdır. Güvenlik, müşteri ilişkileri ve hizmet yönetimi konularında çalışanlar düzenli olarak eğitimden geçirilmelidir. K3 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski), K5 (Trekking)
5. Daha Geniş Bir Turist Kitesine Ulaşmak için Tanıtım Stratejileri Geliştirilmesi: Kuzey bölgesindeki doğa sporları, özellikle trekking ve dağcılık faaliyetleri, geniş bir turist kitesine hitap etmektedir. Bu kitlenin daha da genişletilmesi için profesyonel tanıtım stratejileri geliştirilmeli, sosyal medya ve dijital platformlar üzerinden kuzeyin doğa sporları potansiyeli ön plana çıkarılmalıdır. K5 (Trekking), K3 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski)
6. Güvenlik Yatırımlarının Artırılması: Macera açık alan macerası faaliyetlerinde güvenlik önlemleri daha fazla artırılmalıdır. Kuzeyde helikopterle kurtarma operasyonları ve acil durum müdahale ekipleri için daha fazla yatırım yapılması gerekmektedir. Güvenlik açısından teknolojik altyapıların güçlendirilmesi de önemlidir. GPS takip sistemleri, acil durum butonları gibi teknolojiler devreye sokularak turist güvenliği en üst düzeye çıkarılmalıdır. K2 (Heliski, Dağ Kayağı, Trekking), K13 (Trekking)

Kaçkar'ın Güneyinde Verilen Macera Etkinliklerinin Başarı Değerlendirmesi

Bu analiz, Kaçkar'ın güneyinde gerçekleştirilen farklı macera etkinlikleri kapsamında verilen hizmetlerin başarı düzeyini katılımcı görüşlerine dayandırarak değerlendirmektedir. Güney bölgesinin doğa sporları açısından sunduğu elverişli koşullar ve hizmet kalitesine yönelik olumlu değerlendirmeler öne çıkmaktadır.

Tema 1: Bölgenin Coğrafi ve Doğal Avantajları

Kodlar:

Tur Kayağı ve Trekking Hizmetinin Başarısı: Güney bölgesinde sunulan tur kayağı ve trekking hizmetlerinin başarısı, rehberlerin bölgeye olan hakimiyeti ve rotaları etkin bir şekilde kullanabilme yetkinliklerine dayanmaktadır. Özellikle mevsim koşullarına ve kar kalitesine göre rehberlerin esnek planlamalar yapabilmesi, hizmet kalitesini üst seviyeye çıkarmıştır. Bölgenin doğal yapısının tur kayağı ve trekking için uygun olması da başarıda belirleyici bir unsurdur.

Katılımcılar: *K1 (Tur Kayağı, Dağ Kayağı), K2 (Trekking)*

Örnek Kodlama:

K1 (Tur Kayağı, Dağ Kayağı): “Tur kayağı hizmetim son derece başarılı çünkü bölgeye çok hakimim. Hava ve kar koşullarına göre en uygun rotaları belirleyebiliyorum, bu da grupları en güvenli ve keyifli şekilde yönlendirmemi sağlıyor.”

K2 (Trekking): “Bölgedeki trekking rotalarının güzelliği ve zorluk derecelerinin çeşitliliği, verdiğimiz hizmetin kalitesini oldukça artırıyor. İnsanlar doğanın tadını çıkarırken güvenli ve deneyimli rehberlik hizmetleriyle karşılaşıyorlar.”

Tırmanış ve Yürüyüş Rotalarının Başarısı: Güneyde gerçekleştirilen tırmanış ve yürüyüş etkinliklerinde, rotaların güvenli olması ve katılımcıların performanslarına göre uygun zorluk seviyeleri sunulması, başarıyı destekleyen temel unsurlardandır. Özellikle Kaçkar zirvesine çıkan rotaların daha az teknik beceri gerektirmesi, geniş bir kitleye hitap etmektedir.

Katılımcılar: *K5 (Trekking, Dağ Kayağı), K7 (Trekking)*

Örnek Kodlama:

K5 (Trekking, Dağ Kayağı): “Yürüyüş rotalarının kolaylık derecesi, bölgenin cazibesini artırıyor. Daha az teknik gerektiren tırmanış rotaları sayesinde katılımcıların büyük bir kısmı başarıyla zirveye ulaşabiliyor.”

Bölgenin Coğrafi ve Doğal Avantajları Temasına Dair Açıklama: Güney bölgesinin coğrafi avantajları, doğa sporları açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Tur kayağı ve trekking hizmetlerinin başarısı, rehberlerin esnek planlama yapabilme yeteneklerine ve bölgenin zengin doğal yapısına dayanmaktadır. Yürüyüş ve tırmanış rotalarının farklı zorluk seviyelerinde sunulması, bölgeyi geniş bir kitleye hitap eden bir destinasyon haline getirmektedir. Bu nedenle, hizmetlerin başarısı büyük oranda rehberlerin deneyimi ve bölgenin doğal avantajlarına dayanmaktadır.

Tema 2: Rehberlik ve Ekipman Kalitesinin Etkisi

Kodlar:

Rehber Kalitesinin Yüksekliği ve Etkin Bilgi Paylaşımı: Güney bölgesindeki hizmetlerin başarısında rehberlerin deneyimli olmaları, bölgeye olan hakimiyetleri ve güvenlik önlemlerine verdikleri önem büyük rol oynamaktadır. Güvenilir rehberlik hizmetleri, turistlerin kendilerini güvende hissetmelerini sağlarken, hizmet kalitesini yükseltmektedir.

Katılımcılar: *K2 (Dağ Kayağı, Trekking), K9 (Rafting), K11 (Trekking)*

Örnek Kodlama:

K2 (Dağ Kayağı, Trekking): “Rehberlerin deneyimi, güvenlik önlemlerine verdikleri önem ve bölgeye hakimiyetleri hizmetin başarısında kilit rol oynuyor. Rehberler, hem güvenliği sağlıyor hem de katılımcılara bölgenin tarihini ve doğasını anlatıyor, bu da deneyimi unutulmaz kılıyor.”

Ekipman Kalitesinin Hizmet Başarısına Katkısı: Güneydeki doğa sporlarında kullanılan ekipmanların kalitesi ve rehberlerin bu ekipmanları etkin kullanma becerileri, hizmetlerin başarısında önemli bir etken olarak öne çıkmıştır. Dağcılık, rafting ve heliski gibi faaliyetlerde kullanılan ekipmanlar, hizmet kalitesini artıran unsurlar arasında yer almaktadır.

Katılımcılar: *K5 (Heliski, Rafting), K11 (Trekking), K6 (Heliski)*

Örnek Kodlama:

K11 (Trekking): “Başarımızın bir kısmı, yüksek kaliteli ekipmanlarla çalışmamızdan kaynaklanıyor. Güvenli ve iyi organize edilmiş bir etkinlik, kullandığımız ekipmanların kalitesine bağlı. Hem dağda hem de nehirde güvenliği sağlamak için en iyi ekipmanları kullanıyoruz.”

Rehberlik ve Ekipman Kalitesinin Etkisi Temasına Dair Açıklama: Güney bölgesindeki hizmetlerin başarısında, rehberlerin profesyonel bilgi ve deneyimleri kadar kullanılan ekipmanların kalitesi de etkili olmuştur. Rehberler, katılımcılara bölgenin tarihi ve doğal yapısı hakkında bilgi verirken, aynı zamanda etkinliklerin güvenli ve başarılı geçmesini sağlamaktadırlar. Güvenlik önlemleri ve ekipman kalitesinin yüksek olması, bölgeyi macera sporları için ideal bir destinasyon haline getirmektedir.

Tema 3: Doğa Sporları ve Hizmet Çeşitliliği

Kodlar:

Macera Sporlarının Çeşitlendirilmesi: Güney bölgesinde trekking, heliski ve rafting gibi macera sporlarının çeşitlendirilmesi, hizmetlerin başarısını artıran önemli bir unsurdur. Katılımcılar, farklı doğa sporlarına katılma imkânı buldukları için bu hizmetlerin kalitesini ve başarısını yüksek olarak değerlendirmişlerdir.

Katılımcılar: *K3 (Trekking), K6 (Heliski, Snowcat), K9 (Rafting)*

Örnek Kodlama:

K6 (Heliski, Snowcat): “Güneyde sunulan macera sporlarının çeşitliliği, hizmetlerin başarısını büyük ölçüde artırıyor. Heliski, snowcat, rafting gibi farklı aktiviteler sunduğumuz için her kesimden katılımcıya hitap edebiliyoruz.”

Yüksek Adrenalin ve Kişisel Tatmin Odaklı Hizmetler: Güney bölgesinde verilen hizmetlerin bir diğer başarısı, katılımcılara yüksek düzeyde adrenalin ve kişisel tatmin sunmasıdır. Bu hizmetler, kişisel beklentilere hitap ederek, katılımcıların macera sporlarından aldıkları zevki artırmaktadır.

Katılımcılar: K5 (Heliski, Trekking), K9 (Rafting)

Örnek Kodlama:

K5 (Heliski, Trekking): “Verdiğimiz hizmetler, katılımcılara daha önce hiç deneyimlemedikleri bir adrenalin yaşıyor. Bu hizmet, kişisel tatmin sağladığı için daha kaliteli ve başarılı bulunuyor.”

Doğa Sporları ve Hizmet Çeşitliliği Temasına Dair Açıklama: Güney bölgesindeki macera sporlarının çeşitliliği ve katılımcılara sunduğu adrenalin dolu deneyimler, hizmetlerin başarısını artıran temel unsurlardan biridir. Katılımcılar, bölgenin sunduğu çeşitli macera sporlarından hem fiziksel hem de psikolojik olarak büyük tatmin sağlamaktadırlar. Bu nedenle, hizmetlerin başarısı büyük oranda sporların çeşitliliği ve bu etkinliklerin katılımcılara sunduğu kişisel tatmin düzeyine bağlıdır.

Bu Sonuçlara Dayalı Olarak Önerilen Temel Adımlar:

1. Rehberlik Hizmetlerinin Güçlendirilmesi: Güney bölgesindeki hizmetlerin başarısını artırmak amacıyla rehberlik hizmetlerinin daha da güçlendirilmesi gerekmektedir. Rehberlerin bölgeye hakimiyetlerinin ve deneyimlerinin artırılması, hizmet kalitesinin devamlılığını sağlayacaktır (Katılımcılar: K2 - Dağ Kayağı, Trekking; K9 - Rafting).
2. Ekipman Yatırımlarının Artırılması: Güneyde verilen hizmetlerde kullanılan ekipmanların kalitesi, hizmet başarısında kilit bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, ekipman yatırımlarının sürdürülmesi ve bu ekipmanların modernizasyonu, bölgenin macera sporları açısından cazibesini artıracaktır (Katılımcılar: K5 - Heliski, Rafting; K11 - Trekking).
3. Macera Sporlarının Çeşitlendirilmesi ve Tanıtım: Güney bölgesindeki macera sporlarının çeşitlendirilmesi ve uluslararası düzeyde tanıtımının yapılması, bölgeye daha fazla turist çekilmesini sağlayacaktır. Heliski, rafting ve snowcat gibi farklı sporların daha geniş bir kitleye sunulması, açık alan macerasının sürdürülebilirliğini destekleyecektir (Katılımcılar: K6 - Heliski, Snowcat; K3 - Trekking).
4. Güvenlik Önlemlerinin Artırılması: Güney bölgesindeki hizmetlerin güvenliğini sağlamak için mevcut güvenlik önlemlerinin geliştirilmesi ve daha kapsamlı tedbirler alınması gerekmektedir. Güvenlik önlemleri, rehberler ve katılımcılar için daha güvenli bir deneyim sunacaktır (Katılımcılar: K2 - Dağ Kayağı, Trekking; K9 - Rafting).
5. Doğa Sporları Eğitimlerinin Yaygınlaştırılması: Güney bölgesinde daha fazla doğa sporu eğitimi verilmesi ve katılımcılara bu konularda eğitim sunulması, hizmet kalitesini artıracak ve bölgenin macera açık alan macerası potansiyelini destekleyecektir (Katılımcılar: K5 - Heliski, Trekking; K7 - Trekking).

4. 4. 4. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Açık Alan Macera Rekreasyonu Hizmetlerinin Stratejik Amaçları ve Yönetim Modeli Önerileri: Stratejik Kıyaslama (Odaklanılan Koyuya Göre)

Tablo 18. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Açık Alan Macera Rekreasyonu Hizmetlerinin Stratejik Amaçları ve Yönetim Modeli Önerileri: Stratejik Kıyaslama

Bölgeler	Kategori	Tema	Kodlar	Branşlara Göre Kodlama Cümlesi Örneği	Öneri Maddeleri
Kaçkar'ın Kuzey ve Güney Bölgesi	Kuzey Bölgesindeki Açık Alan Macera Rekreasyonu Hizmetlerinin Amacı ve Bölgenin Gelişimi İçin Ön Planda Tutulması Gerekilen Stratejik Yönetim Modeli Unsurları	Denetim ve Güvenlik İhtiyacı	<u>Denetim ve Güvenlik Prosedürlerinin Güçlendirilmesi</u>	K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski): “Dağın denetlenmesi, konaklama yerlerinin denetlenmesi ve rehberlerin oluşturulması gerekmektedir.”	-Denetim ve Güvenlik Önlemlerinin Artırılması.
		Bölgesel Kalkınma ve Yerel Halkın Katılımı	<u>Bölgesel Kalkınmanın Sağlanması</u>	K8 (Trekking, Heliski, Snowcat): “Bölgeyi kalkındırmak için yerel halka odaklanmak gerekir.”	-Bölgesel Kalkınmanın Desteklenmesi.
		Eğitim ve Teknolojik Gelişim	<u>Eğitim ve Teknolojik Altyapının Geliştirilmesi</u>	K5 (Heliski, Trekking): “Eğitim ve teknolojik gelişim bölgenin rekabet gücünü artıracaktır.”	-Eğitim ve Teknolojik Yatırımların Artırılması.
		Ekolojik Koruma ve Sürdürülebilirlik	<u>Doğal Dengenin Korunması</u>	K4 (Kano Rafting): “Doğayı koruyucu önlemler alınmalı.”	-Ekolojik Koruma Stratejilerinin Geliştirilmesi.
		Alternatif Açık alan macera Faaliyetleri ve Çeşitlilik	<u>Çeşitli Açık alan macera Faaliyetlerinin Desteklenmesi</u>	K10 (Trekking): “Bölge, alternatif doğa sporlarıyla çeşitlendirilmeli.”	

Kaçkar'ın Kuzey ve Güney Bölgesindeki Açık Alan Macera Rekreasyonu Hizmetlerinin Amacı ve Stratejik Yönetim Modeli

Kaçkar'ın güney bölgesindeki açık alan macera rekreasyonu hizmetlerinin amacı ve bölgenin stratejik yönetim modeli unsurlarını analiz ederken, katılımcıların verdiği cevapları kullanarak detaylı bir inceleme yapacağız. Bu incelemede öne çıkan temalar, stratejik yönetim modeli için ön planda tutulması gereken unsurlar ile bu unsurların bölgenin gelişimine nasıl katkı sağlayabileceği ele alınacaktır.

Tema 1: Denetim ve Güvenlik İhtiyacı

Kodlar:

Denetim ve Güvenlik Prosedürlerinin Güçlendirilmesi: Katılımcılar, Kaçkar'ın kuzey bölgesinde etkinliklerin daha güvenli hale getirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Özellikle dağ kayağı, trekking ve heliski gibi doğa sporlarında güvenlik önlemlerinin artırılması gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca, konaklama yerlerinin sigortalanması ve etkin denetim mekanizmalarının kurulması da ön plana çıkmaktadır.

Katılımcılar: K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski), K18 (Trekking, Heliski)

Örnek Kodlamalar:

K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski): “Dağın denetlenmesi, konaklama yerlerinin denetlenmesi ve rehberlerin oluşturulması gerekmektedir.”

K18 (Trekking, Heliski): “Denetim mekanizmaları henüz yeterince geliştirilmemiş, bu konuda ciddi bir adım atılmalı.”

Denetim ve Güvenlik İhtiyacı Temasına Dair Açıklama: Denetim ve güvenlik ihtiyacı, Kaçkar'ın kuzey bölgesinde açık alan macera rekreasyonu hizmetlerinin sürdürülebilirliği ve kalitesini etkileyen en önemli unsurlardan biridir. Katılımcılar, dağ ve konaklama yerlerinin düzenli olarak denetlenmediğini, bu durumun hem güvenliği hem de hizmetin genel kalitesini olumsuz etkilediğini ifade etmektedir. Güvenli ve profesyonel bir açık alan macera deneyimi sunabilmek adına, yerel yönetimlerin daha fazla rol alması, sigorta fırsatlarının geliştirilmesi ve veri toplama ile hizmetlerin şeffaf bir şekilde izlenmesi gerektiği dile getirilmiştir. Bu tür denetim ve güvenlik önlemleri, hem turistlerin güvenliğini artıracak hem de hizmet kalitesini daha profesyonel bir düzeye taşıyacaktır.

Tema 2: Bölgesel Kalkınma ve Yerel Halkın Katılımı

Kodlar:

Bölgesel Kalkınmanın Sağlanması: Katılımcılar, açık alan macera faaliyetlerinin yerel halkın kalkınmasına katkıda bulunması gerektiğini vurgulamışlardır. Bölgenin gelişimi için açık alan macera şirketlerinin önceliği bölge insanına vermesi gerektiği ve bu kalkınmanın yerelden başlaması gerektiği ifade edilmektedir.

Katılımcılar: *K8 (Trekking, Heliski, Snowcat)*, *K9 (Kano Rafting)*

Örnek Kodlamalar:

K8 (Trekking, Heliski, Snowcat): “Bölgeyi kalkındırmak için yerel halka odaklanmak gerekir.”

K9 (Kano Rafting): “Amaç kesinlikle bölge insanının kalkınması olmalıdır.”

Bölgesel Kalkınma ve Yerel Halkın Katılımı Temasına Dair Açıklama: Bölgenin kalkınması ve ekonomik girdilerin artırılması, katılımcıların en fazla vurgu yaptığı konulardan biridir. Kuzey bölgesinde gerçekleştirilen açık alan macera faaliyetlerinin, yerel halka iş imkânı sunması, ekonomik gelişimi desteklemesi ve bölgenin tanınırlığını artırması gerektiği ifade edilmektedir. Katılımcılar, bölgenin kalkınmasının açık alan macera faaliyetlerinin daha profesyonel ve organize bir şekilde yönetilmesine bağlı olduğunu belirtmektedir. Özellikle yerel halkın açık alan macera sektörüne entegrasyonu ve bu sürecin ekonomik kalkınmaya katkı sağlaması, bölgenin sürdürülebilirliği açısından büyük bir öneme sahiptir. Bölge halkının açık alan macera faaliyetlerine katılımının artırılması, eğitim olanakları ve destek programları ile mümkün olabilir.

Tema 3: Eğitim ve Teknolojik Gelişim

Kodlar:

Eğitim ve Teknolojik Altyapının Geliştirilmesi: Katılımcılar, teknolojik altyapının geliştirilmesi gerektiğini ve bölgedeki rehberlerin eğitiminin artırılmasının bölgenin açık alan macera potansiyelini daha da güçlendireceğini belirtmişlerdir. Eğitimsiz rehberlerin ve çalışanların açık alan macera katkıda bulunamayacağı, bu sebeple eğitimin birinci öncelik olduğu ifade edilmektedir.

Katılımcılar: *K5 (Heliski, Trekking)*, *K25 (Trekking)*, *K27 (Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K5 (Heliski, Trekking): “Eğitim ve teknolojik gelişim bölgenin rekabet gücünü artıracaktır.”

K25 (Trekking): “Teknolojik yatırımlar ve rehber eğitimleri öncelik olmalı.”

Eğitim ve Teknolojik Gelişim Temasına Dair Açıklama: Eğitim ve teknolojik gelişim, Kaçkar’ın kuzey bölgesindeki açık alan macera faaliyetlerinin kalitesini artırmada önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Rehberlerin profesyonellik düzeyinin artırılması, turistlerin güvenliği ve memnuniyeti açısından önemlidir. Katılımcılar, eğitim eksikliğinin bölgedeki açık alan macera faaliyetlerinin başarı seviyesini olumsuz etkilediğini ifade etmektedirler. Ayrıca, bölgedeki teknolojik altyapının iyileştirilmesi, rehberlerin ve açık alan macera operatörlerinin dijital araçları kullanarak daha verimli hizmetler sunmalarını sağlayacaktır. Teknolojik yatırımlar ve rehber eğitimleri, bölgenin uluslararası alanda rekabet gücünü artıracak ve açık alan macera potansiyelini en üst seviyeye çıkaracaktır.

Tema 4: Ekolojik Koruma ve Sürdürülebilirlik

Kodlar:

Doğal Dengenin Korunması: Ekolojik dengenin korunması, bölgedeki açık alan macerasının sürdürülebilirliği açısından önemli bir husus olarak belirtilmiştir. Katılımcılar, doğanın

korunmasının, bölgeye gelen ziyaretçilere zarar vermeyecek şekilde yönetilmesi gerektiğini ifade etmektedirler.

Katılımcılar: *K4 (Kano Rafting), K23 (Trekking)*

Örnek Kodlamalar:

K4 (Kano Rafting): “Doğayı koruyucu önlemler alınmalı.”

K23 (Trekking): “Bölgenin doğal yapısını korumak zorundayız, yoksa açık alan macera sürdürülemez.”

Ekolojik Koruma ve Sürdürülebilirlik Temasına Dair Açıklama: Ekolojik koruma ve sürdürülebilirlik, Kaçkar’ın kuzey bölgesinde gerçekleştirilen açık alan macera faaliyetlerinin çevreye zarar vermeden yürütülmesi için kritik bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır. Katılımcılar, bölgedeki açık alan macerasın doğaya zarar vermeden yönetilmesi gerektiğini belirtmektedirler. Bölgenin doğal yapısının korunması, bölgeye gelen turistlerin bölgeye olan ilgisini artıracak ve uzun vadede açık alan macerasın sürdürülebilirliğini sağlayacaktır. Doğal kaynakların tahrip edilmemesi ve çevre bilincinin artırılması, bölgedeki açık alan macera faaliyetlerinin başarısının temel taşlarından biridir. Ekolojik koruma çerçevesinde hareket eden açık alan macera stratejileri, hem bölgeyi koruyacak hem de açık alan macerası sürdürülebilir kılacaktır.

Tema 5: Alternatif Açık alan macera Faaliyetleri ve Çeşitlilik

Kodlar:

Çeşitli Açık Alan Macera Faaliyetlerinin Desteklenmesi: Kaçkar’ın kuzeyinde alternatif açık alan macera faaliyetlerinin desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Katılımcılar, farklı doğa sporlarının ve alternatif rotaların bölgeye açık alan macera açısından daha fazla çeşitlilik kazandıracağını belirtmektedirler.

Katılımcılar: *K10 (Trekking), K27 (Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat)*

Örnek Kodlamalar:

K10 (Trekking): “Bölge, alternatif doğa sporlarıyla çeşitlendirilmeli.”

K27 (Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat): “Sezon dışında da aktivitelerin devam etmesi önemli.”

Alternatif Açık Alan Macera Faaliyetleri ve Çeşitlilik Temasına Dair Açıklama: Alternatif açık alan macera faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi, Kaçkar’ın kuzey bölgesinde açık alan macera potansiyelini artırmada önemli bir strateji olarak değerlendirilmektedir. Katılımcılar, sadece yaz veya kış mevsiminde değil, yıl boyunca alternatif doğa sporlarının ve açık alan macera aktivitelerinin yapılması gerektiğini ifade etmektedir. Farklı doğa sporları ve açık alan macera çeşitlilikleri, bölgeye daha fazla turist çekmek açısından büyük bir fırsat sunmaktadır. Özellikle trekking, dağ kayağı, heliski gibi macera sporlarının yanı sıra, rafting ve kampçılık gibi farklı etkinliklerin de geliştirilmesi, bölgenin açık alan macera çekiciliğini artıracaktır. Katılımcılar, yılın tüm sezonlarında açık alan macerasın canlı tutulması gerektiğini ve bunun bölge ekonomisine önemli katkılar sağlayacağını

vurgulamaktadır. Bu çeşitlendirme sayesinde, açık alan macera faaliyetleri sadece bir mevsime bağlı kalmadan, sürdürülebilir bir yapıya kavuşacaktır.

Bu Sonuçlara Dayalı Olarak Önerilen Temel Adımlar:

1. Denetim ve Güvenlik Önlemlerinin Artırılması: Kuzey bölgesindeki doğa sporlarının sürdürülebilirliği ve güvenliği için denetim mekanizmaları geliştirilmelidir. Güvenliğin sağlanması için bölgeye yönelik denetimlerin sıklaştırılması gerekmektedir (Katılımcılar: K1 - Dağ Kayağı, Trekking, Heliski; K18 - Trekking, Heliski).
2. Bölgesel Kalkınma ve Yerel Halkın Katılımının Sağlanması: Bölge açık alan macerasının yerel halkın refahını artırması için bölgesel kalkınmaya yönelik stratejiler geliştirilmelidir. Açık alan macera faaliyetlerinde bölge insanına öncelik verilmelidir (Katılımcılar: K8 - Trekking, Heliski, Snowcat; K9 - Kano Rafting).
3. Paydaşlar Arası İş Birliğinin Güçlendirilmesi: Doğa sporları ve açık alan macera sektöründeki paydaşların daha iyi iş birliği yapması için stratejik planlar oluşturulmalı ve risk yönetimi süreçleri bu paydaşlar arasında yürütülmelidir (Katılımcılar: K11 - Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat; K18 - Trekking, Heliski).
4. Teknolojik Gelişim ve İnovasyonun Desteklenmesi: Bölgedeki internet altyapısı, mobil iletişim ve teknoloji yatırımları iyileştirilmeli, aynı zamanda bölgeye yönelik inovasyon ve eğitim programları artırılmalıdır (Katılımcılar: K14 - Snowcat; K20 - Trekking, Heliski).
5. Eğitim ve Teknolojik Yatırımların Yapılması: Açık alan macera faaliyetlerinin daha profesyonel bir hale getirilmesi için rehberlerin eğitilmesi ve teknolojik altyapı yatırımlarının yapılması gerekmektedir (Katılımcılar: K5 - Heliski, Trekking; K25 - Trekking).
6. Ekolojik Sürdürülebilirlik Stratejilerinin Uygulanması: Bölgedeki açık alan macera faaliyetlerinin ekolojik dengenin korunarak sürdürülebilir hale getirilmesi gerekmektedir (Katılımcılar: K4 - Kano Rafting; K23 - Trekking).
7. Açık alan macera Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve Tarih-Kültür Açık alan macerasının Desteklenmesi: Güney bölgesinde sadece doğa sporlarına değil, aynı zamanda tarih ve kültür açık alan macerasına yönelik faaliyetler de desteklenerek bölgenin açık alan macera çeşitliliği artırılmalıdır (Katılımcılar: K17 - Kano-Rafting; K23 - Trekking; K27 - Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat).
8. Alternatif Açık alan macera Faaliyetlerinin Yaygınlaştırılması: Bölgedeki açık alan macera çeşitliliğini artırmak ve açık alan macerası 12 aya yaymak için trekking, heliski gibi alternatif doğa sporlarının yaygınlaştırılması ve yeni rotaların geliştirilmesi gerekmektedir (Katılımcılar: K10 - Trekking; K27 - Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat).

4. 4. 5. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarındaki En İyi Hizmet Sunulan Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri ve Diğer Hizmetlerden Üstün Olma Nedenleri: İçsel Kıyaslama (Seçilen Ortağa Göre)

Tablo 19. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarındaki En İyi Hizmet Sunulan Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri ve Diğer Hizmetlerden Üstün Olma Nedenleri: İçsel Kıyaslama

Bölgeler	Kategori	Tema	Kodlar	Branşlara Göre Kodlama Cümlesi Örneği	Öneri Maddeleri
Kaçkar'ın Kuzey Bölgesi	Kaçkar'ın Kuzeyinde En İyi Hizmet Verilen Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyeti ve Bu Hizmetin Diğer Hizmetlerden İyi Olma Nedenleri	Heliski Faaliyetlerinin Üstünlüğü	<u>Heliski Faaliyetlerinin Profesyonelliği ve Marka Değeri</u>	K6 (Trekking, Heliski, Snowcat): “Şu anda heliski. Ulaşım sıkıntısı yok. 15 yıldır devam eden bir düzenleri var. Marka olmuş bir aktivite.”	
		Trekking ve Dağcılık Faaliyetlerinin Yaygınlığı	<u>Trekking ve Dağcılığın Her Kesime Hitap Eden Yapısı</u>	K10 (Trekking): “Yürüyüş, her kesime hitap edebilecek rotaların olması ve doğal güzellikler.”	-Heliski Faaliyetlerinin Geliştirilmesi.
		Rafting ve Su Sporlarının Cazibesi	<u>Rafting ve Su Sporlarının Sosyal Etkinlik Potansiyeli</u>	K7 (Kano Rafting): “Rafting, bölge halkının suyla barışık olması ve derenin rafting için elverişli olması.”	-Trekking Rotalarının İyileştirilmesi.
		Yeme-İçme ve Konaklama Hizmetlerinin Başarısı	<u>Yeme-İçme ve Konaklama Sektörünün Profesyonelleşmesi</u>	K3 (Trekking): “Yeme içme ve konaklama sektöründe başarılı çünkü bu hizmetlerde tecrübeli insan kaynağı bulunmaktadır.”	-Rafting Faaliyetlerinin Yaygınlaştırılması.
Kaçkar'ın Güney Bölgesi	Kaçkar'ın Güneyinde En İyi Hizmet Verilen Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyeti ve Bu Hizmetin Diğer Hizmetlerden İyi Olma Nedenleri	Dağ Kayağı ve Snowcat Faaliyetlerinin Üstünlüğü	<u>Dağ Kayağı Faaliyetlerinin Başarısı, Snowcat Faaliyetlerinin Etkinliği</u>	K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski): “Dağ kayağı, snowcat, irtifa farkının yüksek olması, farklı eğimlerde imkânlar olması, faaliyete dağ evinin hemen önünden başlanması bu hizmetin güneydeki en iyi hizmet olmasını sağlıyor.”	-Dağ Kayağı ve Snowcat Faaliyetlerinin Geliştirilmesi.
		Tur Kayağının Popülerliği ve Gelişim Potansiyeli	<u>Tur Kayağı Faaliyetlerinin Yükselen İlgi Görmesi</u>	K24 (Dağ Kayağı): “Tur kayağı, coğrafi konum ve kar kalitesi açısından bölgenin en iyi hizmetidir.”	-VIP Turların Çeşitlendirilmesi.
		Müşteri Memnuniyeti ve VIP Turların Başarısı	<u>VIP Turların Müşteri Memnuniyeti Odaklı Hizmetleri</u>	K20 (Trekking, Heliski): “Güneye kuzeye oranla daha az insan geldiği için VIP turlar, daha özel hizmet sunuyor ve daha iyi kazanç sağlıyor.”	-Trekking ve Yürüyüş Turlarının Geliştirilmesi.
		Coğrafi Yapının ve Kar Kalitesinin Avantajları	<u>Coğrafi Yapı ve Kar Kalitesinin Faaliyetlere Etkisi</u>	K14 (Snowcat): “Snowcat faaliyeti bölgenin coğrafi yapısı ve kar kalitesi sayesinde başarılı. Müşteri bulmak zor değil çünkü dünyada bilinen bir branş.”	-Teknolojik ve Lojistik Yatırımların Yapılması.

Kaçkar'ın Kuzey Bölgesinde En İyi Hizmet Verilen Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyeti

Tema 1: Heliski Faaliyetlerinin Üstünlüğü

Kodlar:

Heliski Faaliyetlerinin Profesyonelliği ve Marka Değeri: Heliski, kuzeyde en iyi hizmet verilen açık alan macera rekreasyonu faaliyeti olarak öne çıkmaktadır. Katılımcılar, heliski faaliyetinin bölgedeki diğer hizmetlere kıyasla daha profesyonel bir yapıya sahip olduğunu belirtmişlerdir. Bölgenin kar kalitesi, profesyonel rehberler ve lojistik imkânları, heliski faaliyetini özellikle cazip kılmaktadır. Ayrıca, helikopter ulaşımı ile dağlara rahat erişim sağlanması ve düzenli müşteri potansiyelinin olması bu hizmeti diğerlerinden ayıran önemli unsurlardır.

Katılımcılar: K2 (*Heliski, Dağ Kayağı, Trekking*), K5 (*Heliski, Trekking*), K6 (*Trekking, Heliski, Snowcat*), K8 (*Trekking, Heliski, Snowcat*), K9 (*Kano Rafting*), K24 (*Dağ Kayağı*), K27 (*Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat*)

Örnek Kodlama:

K6 (*Trekking, Heliski, Snowcat*): “Şu anda heliski. Ulaşım sıkıntısı yok. 15 yıldır devam eden bir düzenleri var. Marka olmuş bir aktivite.”

K24 (*Dağ Kayağı*): “Dünyanın en kaliteli kar yapısına sahip bölge ve lojistik imkânları çok iyi.”

Heliski Faaliyetlerinin Üstünlüğü Temasına Dair Açıklama: Heliski faaliyeti, bölgedeki doğal avantajlarla birleşen profesyonel yönetim anlayışı sayesinde kuzey bölgesinde en yüksek kaliteli hizmetlerden biridir. Katılımcılar, yıllardır süregelen heliski düzeninin bölgeye marka değeri kattığını ve kar kalitesi ile lojistik imkânların bu hizmeti daha da cazip hale getirdiğini ifade etmektedirler. Ayrıca, bu hizmetin yüksek ekonomik getirisi ve düzenli müşteri kitlesi, bölge açık alan macerasına önemli katkılarda bulunmaktadır.

Tema 2: Trekking ve Dağcılık Faaliyetlerinin Yaygınlığı

Kodlar:

Trekking ve Dağcılığın Her Kesime Hitap Eden Yapısı: Trekking ve dağcılık, kuzeyde en fazla tercih edilen ve yaygın olarak yapılan rekreasyonel faaliyetlerden biridir. Katılımcılar, bu faaliyetlerin her kesime hitap edebilecek rotalara sahip olduğunu, düşük maliyetli ve fiziki şartlardan fazla etkilenmeyen doğasıyla tercih edildiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, bölgedeki trekking rotalarının doğal güzellikleri ve yayla açık alan macerası ile birleşerek açık alan macera faaliyetlerinin önemli bir parçası haline geldiği vurgulanmıştır.

Katılımcılar: K3 (*Trekking*), K10 (*Trekking*), K11 (*Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat*), K18 (*Trekking, Heliski*), K20 (*Trekking, Heliski*)

Örnek Kodlama:

K10 (*Trekking*): “Yürüyüş, her kesime hitap edebilecek rotaların olması ve doğal güzellikler.”

K18 (Trekking, Heliski): “Trekking; fiziki şartların çok etkilememesi, müşteri yoğunluğu ve ucuz olması.”

Trekking ve Dağcılık Faaliyetlerinin Yaygınlığı Temasına Dair Açıklama: Trekking ve dağcılık faaliyetleri, bölgenin doğal yapısı ve uygun rotalar sunması nedeniyle kuzeyde yaygın olarak tercih edilmektedir. Katılımcılar, bu aktivitelerin düşük maliyetli, her mevsime uygun ve her yaştan bireye hitap eden bir yapıya sahip olduğunu vurgulamaktadırlar. Özellikle yayla açık alan macerası ile birleşen trekking rotaları, bölgenin turistik cazibesini artırmakta ve sürdürülebilir açık alan macera için önemli bir zemin hazırlamaktadır.

Tema 3: Rafting ve Su Sporlarının Cazibesi

Kodlar:

Rafting ve Su Sporlarının Sosyal Etkinlik Potansiyeli: Rafting, bölgenin su kaynaklarına dayanan önemli bir açık alan macera faaliyeti olarak öne çıkmaktadır. Katılımcılar, rafting faaliyetinin bölge halkının suyla iç içe olması ve derenin doğal yapısının rafting için uygun olmasından dolayı tercih edildiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, rafting faaliyetinin grup halinde yapılmasının sosyal bir etkinlik olarak öne çıktığı ve tehlike riskinin az olmasının da tercih edilme sebeplerinden biri olduğu ifade edilmiştir.

Katılımcılar: *K7 (Kano Rafting), K9 (Kano Rafting), K12 (Trekking), K17 (Kano-Rafting)*

Örnek Kodlama:

K7 (Kano Rafting): “Rafting, bölge halkının suyla barışık olması ve derenin rafting için elverişli olması.”

K9 (Kano Rafting): “Ulaşım kolaylığı ve profesyonel rehberlik hizmetleri rafting faaliyetine olan ilgiyi artırıyor.”

Rafting ve Su Sporlarının Cazibesi Temasına Dair Açıklama: Rafting, Kaçkar’ın kuzeyinde su kaynaklarının doğal avantajlarından faydalanarak geliştirilmiş bir faaliyet olarak öne çıkmaktadır. Katılımcılar, rafting faaliyetinin yerel halk tarafından su kaynaklarının etkin kullanımıyla desteklendiğini ve bölgenin doğal yapısının bu aktivite için çok uygun olduğunu belirtmişlerdir. Rafting, hem yerli hem de yabancı turistler için cazip bir seçenek sunmakta ve sosyal bir etkinlik olarak grup deneyimlerine odaklanmaktadır.

Tema 4: Yeme-İçme ve Konaklama Hizmetlerinin Başarısı

Kodlar:

Yeme-İçme ve Konaklama Sektörünün Profesyonelleşmesi: Yeme-içme ve konaklama sektörü, kuzeyde açık alan macera faaliyetlerine önemli katkılarda bulunmuş ve yerel işletmelerin uzmanlık alanı haline gelmiştir. Katılımcılar, bu hizmetlerin yıllar içinde profesyonelleştiğini ve bölgenin açık alan macera potansiyelini artırmada önemli bir rol oynadığını belirtmişlerdir. Özellikle konaklama tesislerinin yayla açık alan macerası ile birleşerek turistlere daha geniş imkânlar sunduğu ifade edilmiştir.

Katılımcılar: K3 (Trekking), K13 (Trekking)

Örnek Kodlama:

K3 (Trekking): “Yeme içme ve konaklama sektöründe başarılı çünkü bu hizmetlerde tecrübeli insan kaynağı bulunmaktadır.”

K13 (Trekking): “Kamp alanları, ulaşım, lojistik ve konaklama hizmetleri oldukça iyi.”

Yeme-İçme ve Konaklama Hizmetlerinin Başarısı Temasına Dair Açıklama: Yeme-içme ve konaklama hizmetleri, bölgedeki açık alan macerasını profesyonelleşmesinde önemli bir yere sahiptir. Katılımcılar, bu hizmetlerin yayla açık alan macerası ve trekking rotaları ile birleşerek turistlerin konforunu artırdığını ve bu sektörün yıllar içinde önemli bir gelişme gösterdiğini vurgulamaktadırlar. Bu hizmetler, bölgeyi cazip kılan unsurlar arasında yer almakta ve turist memnuniyetini artırmaktadır.

Bu Sonuçlara Dayalı Olarak Önerilen Temel Adımlar:

1. Heliski Faaliyetlerinin Geliştirilmesi: Heliski faaliyetinin profesyonelliğini koruyarak, güvenlik ve lojistik imkânlarını daha da güçlendirmek gerekmektedir (Katılımcılar: K2 - Heliski, Dağ Kayağı, Trekking; K24 - Dağ Kayağı).
2. Trekking Rotalarının İyileştirilmesi: Trekking ve dağcılık faaliyetlerinin sürdürülebilirliği için rotaların iyileştirilmesi ve daha fazla insanın bu faaliyetlere katılabilmesi için uygun alanlar yaratılması önerilmektedir (Katılımcılar: K3 - Trekking; K18 - Trekking, Heliski).
3. Rafting Faaliyetlerinin Yaygınlaştırılması: Rafting faaliyetlerinin hem yerel halk hem de turistler için daha erişilebilir hale getirilmesi ve profesyonel rehberlik hizmetleri ile desteklenmesi gerekmektedir (Katılımcılar: K7 - Kano Rafting; K9 - Kano Rafting).
4. Konaklama Hizmetlerinin Çeşitlendirilmesi: Bölgedeki konaklama hizmetlerinin çeşitlendirilerek, özellikle yayla açık alan macerasına uygun tesislerin artırılması ve bölgenin turist çekme kapasitesinin yükseltilmesi önerilmektedir (Katılımcılar: K3 - Trekking; K13 - Trekking).

Kaçkar’ın Güney Bölgesinde En İyi Hizmet Verilen Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyeti

Bu analizde, Kaçkar’ın güney bölgesinde en iyi hizmet verilen açık alan macera rekreasyonu faaliyetinin belirlenmesi ve bu hizmetin neden diğer hizmetlerden üstün olduğu konusunda katılımcıların verdikleri yanıtlar üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır.

Tema 1: Dağ Kayağı ve Snowcat Faaliyetlerinin Üstünlüğü

Kodlar:

Snowcat Faaliyetlerinin Üstünlüğü: Katılımcılar, güney bölgesinde en iyi hizmet verilen faaliyetlerin dağ kayağı ve snowcat turları olduğunu belirtmektedirler. Coğrafi yapı, kar kalitesi, irtifa farkı ve snowcat turlarının başarısı bu faaliyetleri öne çıkarmaktadır. Dağ evlerine yakınlık ve rotaların çeşitliliği de önemli etkenler arasında gösterilmektedir.

Katılımcılar: *K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski), K6 (Trekking, Heliski, Snowcat), K14 (Snowcat), K24 (Dağ Kayağı)*

Örnek Kodlamalar:

K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski): “Dağ kayağı, snowcat, irtifa farkının yüksek olması, farklı eğimlerde imkânlar olması, faaliyete dağ evinin hemen önünden başlanması bu hizmetin güneydeki en iyi hizmet olmasını sağlıyor.”

K6 (Trekking, Heliski, Snowcat): “Tur kayağı ve snowcat turları coğrafi konum, rotaların güzelliği ve kar kalitesi nedeniyle ön plandadır.”

Tema 2: Tur Kayağının Popülerliği ve Gelişim Potansiyeli

Kodlar:

Tur Kayağının Popülerliği ve Gelişim Potansiyeli: Güney bölgesinde tur kayağı, en iyi hizmetlerden biri olarak kabul edilmektedir. Bölgenin bakir doğası, kar kalitesi ve geniş rota seçenekleri tur kayağını özellikle cazip kılmaktadır. Bunun yanı sıra, bu hizmetin özellikle son yıllarda daha fazla ilgi gördüğü ve gelişim potansiyelinin yüksek olduğu belirtilmektedir.

Katılımcılar: *K5 (Heliski, Trekking), K24 (Dağ Kayağı), K18 (Trekking, Heliski)*

Örnek Kodlamalar:

K5 (Heliski, Trekking): “Güney Kaçkarlarda sunulan en iyi hizmet dağ kayağı turlarıdır. Bölge kar kalitesi açısından ideal bir coğrafyaya sahip.”

K24 (Dağ Kayağı): “Tur kayağı, coğrafi konum ve kar kalitesi açısından bölgenin en iyi hizmetidir.”

Tema 3: Müşteri Memnuniyeti ve VIP Turların Başarısı

Kodlar:

Müşteri Memnuniyeti ve VIP Turların Başarısı: Katılımcılar, güney bölgesinde sunulan VIP turların diğer hizmetlere göre daha iyi olduğunu ve müşterilere özel hizmet sunulmasının bu başarıyı desteklediğini vurgulamaktadır. Güney bölgesine daha az turist gelmesi, bu turların daha kişisel ve yüksek kaliteli olmasına imkân tanımaktadır.

Katılımcılar: *K20 (Trekking, Heliski)*

Örnek Kodlamalar:

K20 (Trekking, Heliski): “Güneye kuzeye oranla daha az insan geldiği için VIP turlar, daha özel hizmet sunuyor ve daha iyi kazanç sağlıyor.”

Tema 4: Coğrafi Yapının ve Kar Kalitesinin Avantajları

Kodlar:

Coğrafi Yapının ve Kar Kalitesinin Avantajları: Bölgenin coğrafi yapısı ve kar kalitesi, özellikle snowcat ve tur kayağı gibi faaliyetlerin başarısında belirleyici bir rol oynamaktadır. Katılımcılar, bu faaliyetlerin başarılı olmasının temel nedeninin coğrafyanın doğal yapısı olduğunu vurgulamaktadırlar.

Katılımcılar: K6 (Trekking, Heliski, Snowcat), K24 (Dağ Kayağı), K14 (Snowcat)

Örnek Kodlamalar:

K14 (Snowcat): “Snowcat faaliyeti bölgenin coğrafi yapısı ve kar kalitesi sayesinde başarılı. Müşteri bulmak zor değil çünkü dünyada bilinen bir branş.”

Tema 5: Doğal Güzellikler ve Yürüyüş Turları

Kodlar:

Doğal Güzellikler ve Yürüyüş Turları: Güneyde trekking ve yürüyüş faaliyetleri de popüler hizmetler arasında yer almaktadır. Bölgenin bakir doğası ve doğal güzellikleri, yürüyüş turlarını cazip hale getirmekte, geniş kitlelere hitap etmektedir.

Katılımcılar: K10 (Trekking), K18 (Trekking, Heliski)

Örnek Kodlamalar:

K10 (Trekking): “Yürüyüş turları her kesime hitap eden doğal güzellikler sunuyor.”

Temalara Dair Detaylı Açıklama

Güney bölgesinde en iyi hizmet verilen açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri arasında dağ kayağı, snowcat ve tur kayağı faaliyetleri öne çıkmaktadır. Bu hizmetlerin başarısı, coğrafi yapı, kar kalitesi, müşteri memnuniyeti ve bölgenin doğal güzellikleri gibi faktörlere dayanmaktadır. Snowcat ve tur kayağı gibi faaliyetlerin coğrafi avantajları, VIP turların kişiselleştirilmiş hizmet sunma potansiyeli ve bölgenin bakir doğası bu hizmetlerin başarısında kritik rol oynamaktadır. Ayrıca, trekking ve yürüyüş turları da geniş kitlelere hitap eden popüler hizmetler arasında yer almaktadır.

Bu Sonuçlara Dayalı Olarak Önerilen Temel Adımlar

1. Dağ Kayağı ve Snowcat Faaliyetlerinin Geliştirilmesi: Coğrafi yapı ve kar kalitesi avantajlarını daha iyi değerlendirebilmek için dağ kayağı ve snowcat faaliyetlerinin yaygınlaştırılması ve bu hizmetlerin profesyonelleştirilmesi sağlanmalıdır. (Katılımcılar: K1 - Dağ Kayağı, Trekking, Heliski; K6 - Trekking, Heliski, Snowcat)
2. VIP Turların Çeşitlendirilmesi: Bölgenin doğal yapısı ve müşteri profili göz önüne alınarak VIP turların sayısı artırılmalı, bu turların kişisel hizmet kalitesi yükseltilmelidir. (Katılımcılar: K20 - Trekking, Heliski)
3. Trekking ve Yürüyüş Turlarının Geliştirilmesi: Trekking ve yürüyüş turları için yeni rotalar oluşturulmalı ve bu rotaların bölgenin doğal güzelliklerine uygun şekilde geliştirilmesi sağlanmalıdır. (Katılımcılar: K10 - Trekking)
4. Teknolojik ve Lojistik Yatırımlar: Snowcat, dağ kayağı ve trekking gibi faaliyetler için teknolojik ve lojistik yatırımlar artırılmalı, özellikle dağ evlerinin ve konaklama tesislerinin bu faaliyetlere entegre edilmesi sağlanmalıdır. (Katılımcılar: K14 - Snowcat; K24 - Dağ Kayağı)

*Kaçkar'ın Güney Bölgesinde En İyi Hizmet Verilen Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyeti:
Nitel Analiz*

Bu analizde, Kaçkar'ın güney bölgesinde en iyi hizmet verilen açık alan macera rekreasyonu faaliyetinin belirlenmesi ve bu hizmetin neden diğer hizmetlerden üstün olduğu konusunda katılımcıların verdikleri yanıtlar üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır.

Tema 1: Dağ Kayağı ve Snowcat Faaliyetlerinin Üstünlüğü

Kodlar:

Dağ Kayağı Faaliyetlerinin Başarısı, Snowcat Faaliyetlerinin Etkinliği: Katılımcılar, güney bölgesinde en iyi hizmet verilen faaliyetlerin dağ kayağı ve snowcat turları olduğunu belirtmektedirler. Coğrafi yapı, kar kalitesi, irtifa farkı ve snowcat turlarının başarısı bu faaliyetleri öne çıkarmaktadır. Dağ evlerine yakınlık ve rotaların çeşitliliği de önemli etkenler arasında gösterilmektedir.

Katılımcılar: K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski), K6 (Trekking, Heliski, Snowcat), K14 (Snowcat), K24 (Dağ Kayağı)

Örnek Kodlamalar:

K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski): “Dağ kayağı, snowcat, irtifa farkının yüksek olması, farklı eğimlerde imkânlar olması, faaliyete dağ evinin hemen önünden başlanması bu hizmetin güneydeki en iyi hizmet olmasını sağlıyor.”

K6 (Trekking, Heliski, Snowcat): “Tur kayağı ve snowcat turları coğrafi konum, rotaların güzelliği ve kar kalitesi nedeniyle ön plandadır.”

Tema Açıklaması: Dağ kayağı ve snowcat turları, bölgenin coğrafi avantajları sayesinde büyük bir başarı elde etmektedir. Yüksek irtifalara kolay erişim, kar kalitesinin yüksek olması ve bölgenin doğal yapısı bu faaliyetlerin kalitesini artırmaktadır. Bölgedeki rotaların çeşitliliği ve dağ evlerinin yakınlığı, bu faaliyetlerin daha geniş bir müşteri kitlesine hitap etmesine olanak sağlamaktadır. Bu da, güneyde en çok tercih edilen ve başarıyla yürütülen faaliyetler arasında bu etkinliklerin öne çıkmasını sağlamaktadır.

Tema 2: Tur Kayağının Popülerliği ve Gelişim Potansiyeli

Kodlar:

Tur Kayağı Faaliyetlerinin Yükselen İlgi Görmesi: Güney bölgesinde tur kayağı, en iyi hizmetlerden biri olarak kabul edilmektedir. Bölgenin bakir doğası, kar kalitesi ve geniş rota seçenekleri tur kayağını özellikle cazip kılmaktadır. Bunun yanı sıra, bu hizmetin özellikle son yıllarda daha fazla ilgi gördüğü ve gelişim potansiyelinin yüksek olduğu belirtilmektedir.

Katılımcılar: K5 (Heliski, Trekking), K24 (Dağ Kayağı), K18 (Trekking, Heliski)

Örnek Kodlamalar:

K5 (Heliski, Trekking): “Güney Kaçkarlarda sunulan en iyi hizmet dağ kayağı turlarıdır. Bölge kar kalitesi açısından ideal bir coğrafyaya sahip.”

K24 (Dağ Kayağı): “Tur kayağı, coğrafi konum ve kar kalitesi açısından bölgenin en iyi hizmetidir.”

Tema Açıklaması: Tur kayağı, güney bölgesinin en iyi hizmet verilen açık alan macera etkinlikleri arasında yükselen bir popülerliğe sahiptir. Bu hizmetin başarısında, bölgenin doğal yapısı ve kar kalitesinin büyük rol oynadığı görülmektedir. Bölgenin bakir doğası ve alternatif rotalar, tur kayağına olan ilgiyi artırmaktadır. Son yıllarda bu faaliyetin daha geniş bir turist kitlesine hitap etmesi ve hizmet kalitesinin yükselmesi, tur kayağının güneydeki başarısında önemli bir faktördür.

Tema 3: Müşteri Memnuniyeti ve VIP Turların Başarısı

Kodlar:

VIP Turların Müşteri Memnuniyeti Odaklı Hizmetleri: Katılımcılar, güney bölgesinde sunulan VIP turların diğer hizmetlere göre daha iyi olduğunu ve müşterilere özel hizmet sunulmasının bu başarıyı desteklediğini vurgulamaktadır. Güney bölgesine daha az turist gelmesi, bu turların daha kişisel ve yüksek kaliteli olmasına imkân tanımaktadır.

Katılımcılar: K20 (Trekking, Heliski)

Örnek Kodlamalar:

K20 (Trekking, Heliski): “Güneye kuzeye oranla daha az insan geldiği için VIP turlar, daha özel hizmet sunuyor ve daha iyi kazanç sağlıyor.”

Tema Açıklaması: VIP turlar, müşteri memnuniyeti odaklı hizmetleri sayesinde güney bölgesinde oldukça başarılı bulunmaktadır. Bölgeye daha az turist gelmesi, hizmetlerin daha kişiselleştirilmiş ve yüksek kaliteli olmasına olanak tanımaktadır. Özellikle daha seçkin müşterilere hitap eden bu turlar, hizmet kalitesinin artmasına ve bölgedeki açık alan macera gelirlerinin yükselmesine katkıda bulunmaktadır. Müşteri memnuniyeti bu turların en önemli başarı unsurlarından biridir.

Tema 4: Coğrafi Yapının ve Kar Kalitesinin Avantajları

Kodlar:

Coğrafi Yapı ve Kar Kalitesinin Faaliyetlere Etkisi: Bölgenin coğrafi yapısı ve kar kalitesi, özellikle snowcat ve tur kayağı gibi faaliyetlerin başarısında belirleyici bir rol oynamaktadır. Katılımcılar, bu faaliyetlerin başarılı olmasının temel nedeninin coğrafyanın doğal yapısı olduğunu vurgulamaktadırlar.

Katılımcılar: K6 (Trekking, Heliski, Snowcat), K24 (Dağ Kayağı), K14 (Snowcat)

Örnek Kodlamalar:

K14 (Snowcat): “Snowcat faaliyeti bölgenin coğrafi yapısı ve kar kalitesi sayesinde başarılı. Müşteri bulmak zor değil çünkü dünyada bilinen bir branş.”

Tema Açıklaması: Güney bölgesinin coğrafi yapısı ve kar kalitesi, bölgedeki faaliyetlerin başarılı olmasında kritik bir rol oynamaktadır. Özellikle snowcat ve dağ kayağı gibi faaliyetler, bölgenin doğal yapısına dayalı avantajlar sayesinde büyük bir başarı elde etmektedir. Bu

faaliyetlerin, bölgenin cazibe merkezi haline gelmesine önemli bir katkı sağladığı belirtilmektedir. Bölgenin doğal kaynaklarının bu şekilde kullanılması, bölgenin açık alan macera potansiyelini artırmaktadır.

Tema 5: Doğal Güzellikler ve Yürüyüş Turları

Kodlar:

Yürüyüş ve Trekking Faaliyetlerinin Başarı Sebepleri: Güneyde trekking ve yürüyüş faaliyetleri de popüler hizmetler arasında yer almaktadır. Bölgenin bakir doğası ve doğal güzellikleri, yürüyüş turlarını cazip hale getirmekte, geniş kitlelere hitap etmektedir.

Katılımcılar: *K10 (Trekking), K18 (Trekking, Heliski)*

Örnek Kodlamalar:

K10 (Trekking): “Yürüyüş turları her kesime hitap eden doğal güzellikler sunuyor.”

Tema Açıklaması: Güney bölgesinin doğal güzellikleri, trekking ve yürüyüş turlarını ön plana çıkarmaktadır. Bu turlar, her yaşta insana hitap eden, daha rahat ve erişilebilir etkinlikler olarak tercih edilmektedir. Bölgenin bakir doğası ve manzaraları, yürüyüş turlarını daha cazip hale getirirken, geniş bir kitleye hitap etme potansiyelini artırmaktadır. Bu sebeple, güneydeki en başarılı hizmetlerden biri olarak görülmektedir.

Bu Sonuçlara Dayalı Olarak Önerilen Temel Adımlar:

1. Dağ Kayağı ve Snowcat Faaliyetlerinin Geliştirilmesi: Coğrafi yapı ve kar kalitesi avantajlarını daha iyi değerlendirebilmek için dağ kayağı ve snowcat faaliyetlerinin yaygınlaştırılması ve bu hizmetlerin profesyonelleştirilmesi sağlanmalıdır. (Katılımcılar: K1 - Dağ Kayağı, Trekking, Heliski; K6 - Trekking, Heliski, Snowcat)
2. VIP Turların Çeşitlendirilmesi: Bölgenin doğal yapısı ve müşteri profili göz önüne alınarak VIP turların sayısı artırılmalı, bu turların kişisel hizmet kalitesi yükseltilmelidir. (Katılımcılar: K20 - Trekking, Heliski)
3. Trekking ve Yürüyüş Turlarının Geliştirilmesi: Trekking ve yürüyüş turları için yeni rotalar oluşturulmalı ve bu rotaların bölgenin doğal güzelliklerine uygun şekilde geliştirilmesi sağlanmalıdır. Bu etkinlikler, her yaş grubuna hitap eden daha geniş kitlelere ulaşma potansiyeline sahip olduğu için, trekking rotalarının çeşitlendirilmesi ve tanıtım faaliyetlerinin artırılması önemlidir. (Katılımcılar: K10 - Trekking, K18 - Trekking, Heliski)
4. Teknolojik Yatırımların Desteklenmesi: Kar kalitesi ve coğrafi avantajların daha iyi kullanılması için teknolojik altyapı ve mobil uygulamaların geliştirilmesi önem taşımaktadır. Özellikle tur rehberlerinin ve misafirlerin güvenliğini artıracak teknolojiler bölgeye entegre edilmelidir. (Katılımcılar: K14 - Snowcat, K24 - Dağ Kayağı)
5. Sürdürülebilirlik ve Ekolojik Koruma Odaklı Faaliyetlerin Geliştirilmesi: Doğal güzelliklerin ve ekosistemin korunması için trekking ve yürüyüş rotaları üzerinde

sürdürülebilirlik çalışmaları yapılmalı, çevreyi koruma bilinci geliştirilmelidir. Bu faaliyetler, doğaya zarar vermeden açık alan macera rekreasyonunu sürdürülebilir kılabilecek şekilde planlanmalıdır. (Katılımcılar: K10 - Trekking, K23 - Trekking)

Bu önerilen adımlar, Kaçkar'ın güney bölgesinde en iyi hizmet verilen faaliyetlerin daha da geliştirilmesine yönelik stratejik bir yol haritası oluşturmaktadır. Doğal avantajların etkin kullanımı, teknolojik gelişim ve sürdürülebilirlik odaklı bir yaklaşım bölgenin açık alan macera potansiyelini en üst düzeye çıkaracaktır.

4. 4. 6. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında En İyi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyeti Türü Yurt İçi ve Yurt Dışı Hizmetlerle Karşılaştırılması ve Gelişim Sağlamak İçin Yapılması Gerekilenler: Rekabetçi Kıyaslama (Seçilen Ortağa Göre)

Tablo 20. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında En İyi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyeti Türü Yurt İçi ve Yurt Dışı Hizmetlerle Karşılaştırılması ve Gelişim Sağlamak İçin Yapılması Gerekilenler: Rekabetçi Kıyaslama

Bölgeler	Kategori	Tema	Kodlar	Branşlara Göre Kodlama Cümlesi Örneği	Öneri Maddeleri
Kaçkar'ın Kuzey ve Güney Bölgesi	En İyi Faaliyet Türü Karşılaştırmaları ve Gelişim için Yapılması Gerekilenler	En İyi Faaliyet Türü Karşılaştırmaları	<u>Dağ Kayağı - Kuzey Bölgesi</u>	<p><i>Yurt Dışı Kıyaslama:</i> “Alpler'deki dağ kayağı faaliyetleri, profesyonel rehberlik sistemleri ve gelişmiş altyapı sayesinde her yıl binlerce turist çekmektedir. Kaçkar'ın kuzey bölgesi, doğal güzellik açısından Alpler'le rekabet edebilecek bir konumda olmasına rağmen, rehber eğitimleri ve güvenlik önlemleri bakımından eksiklikler yaşamaktadır.” (Katılımcılar: K1 - Dağ Kayağı, Heliski)</p> <p><i>Yurt İçi Kıyaslama:</i> “Türkiye’de Erciyes Dağı, kayak faaliyetlerinde gelişmiş telesiyej hatları ve modern otelleri ile Kaçkar'a kıyasla daha organize bir yapıya sahiptir. Kaçkar'ın kuzey bölgesinde de bu tür yatırımların yapılması, açık alan macerası daha çekici hale getirebilir.” (Katılımcılar: K14 - Snowcat)</p>	<p>-Güvenlik Önlemlerinin Artırılması.</p> <p>-Trekking Rotalarının Artırılması.</p>
			<u>Trekking - Kuzey Bölgesi</u>	<p><i>Yurt Dışı Kıyaslama:</i> “Nepal’deki Everest Base Camp Trek rotası, dünya çapında ünlü bir trekking destinasyonu olup, altyapı ve rehberlik sistemleri ile örnek alınabilir. Kaçkar'ın kuzey bölgesindeki trekking rotaları, bu anlamda daha fazla tanıtıma ihtiyaç duymaktadır.” (Katılımcılar: K3 - Trekking)</p> <p><i>Yurt İçi Kıyaslama:</i> “Likya Yolu, Türkiye'nin en bilinen trekking rotalarından biridir ve başarılı tanıtım çalışmaları sayesinde yıllık binlerce turist çekmektedir. Kaçkar'ın trekking rotaları da benzer tanıtım stratejileri ile ulusal ve uluslararası trekkercılar için daha cazip hale getirilebilir.” (Katılımcılar: K10 - Trekking)</p>	<p>-Rafting ve Kano Rotalarının Geliştirilmesi.</p> <p>-Heliski Hizmetlerinin Güçlendirilmesi.</p> <p>-Snowcat Faaliyetlerinin Altyapısının Geliştirilmesi.</p> <p>-Teknolojik Yatırımların ve Dijital Uygulamaların Hayata Geçirilmesi.</p>
			<u>Kano ve Rafting - Güney Bölgesi</u>	<p><i>Yurt Dışı Kıyaslama:</i> “Kanada'nın British Columbia eyaletinde kano ve rafting faaliyetleri, profesyonel rehberlik ve güvenlik önlemleri ile desteklenirken, Kaçkar'ın güney bölgesinde bu tür faaliyetler için altyapı eksikliği bulunmaktadır.” (Katılımcılar: K22 - Kano-Rafting)</p> <p><i>Yurt İçi Kıyaslama:</i> “Çoruh Nehri, Türkiye’de rafting için ideal alanlardan biridir. Kaçkar'ın güneyindeki nehirler de benzer şekilde rafting potansiyeli taşımakta, ancak daha fazla altyapı yatırımı gerektirmektedir.” (Katılımcılar: K17 - Kano-Rafting)</p>	

Tablo 20'nin devamı

Bölgeler	Kategori	Tema	Kodlar	Branşlara Göre Kodlama Cümlesi Örneği	Öneri Maddeleri
Kaçkar'ın Kuzey ve Güney Bölgesi	En İyi Faaliyet Türü Karşılaştırmaları ve Gelişim için Yapılması Gerekilenler	En İyi Faaliyet Türü Karşılaştırmaları	<u>Heliski - Kuzey ve Güney Bölgesi</u>	<p><i>Yurt Dışı Kıyaslama:</i> “İsviçre Alpleri ve Kanada, heliski faaliyetlerinde dünya çapında önde gelen destinasyonlar olup, güvenlik önlemleri, yüksek teknoloji ekipmanlar ve profesyonel rehberlik ile bilinir. Kaçkar'ın kuzey ve güney bölgeleri, doğal yapısı ve bakir dağlarıyla bu alanlarla kıyaslandığında büyük bir potansiyele sahip olsa da, heliski için uluslararası standartlara uygun güvenlik ve rehberlik hizmetleri eksik kalmaktadır.” (Katılımcılar: K5 - Heliski, Trekking; K20 - Heliski, Trekking)</p> <p><i>Yurt İçi Kıyaslama:</i> “Türkiye’de heliski faaliyetleri sınırlıdır, ancak Kaçkar bu branşta en güçlü bölge olarak öne çıkmaktadır. Buna karşın, hizmet veren firmaların uluslararası iş birliklerini güçlendirmesi ve ekipman kalitesini artırması gerekmektedir.” (Katılımcılar: K20 - Heliski, Trekking)</p>	
			<u>Snowcat - Güney Bölgesi</u>	<p><i>Yurt Dışı Kıyaslama:</i> “Avusturya Alplerinde snowcat etkinlikleri, dağların yüksek kesimlerine kolay ulaşım sağlamak amacıyla gelişmiş sistemlerle desteklenir. Kaçkar’ın güney bölgesi, snowcat faaliyetleri için büyük bir potansiyele sahip olmakla birlikte, bu alanda teknik donanım ve altyapı açısından eksiklikler yaşamaktadır.” (Katılımcılar: K14 - Snowcat; K8 - Trekking, Heliski, Snowcat)</p> <p><i>Yurt İçi Kıyaslama:</i> “Erciyes Dağı, Türkiye’de kar sporlarında gelişmiş mekanik tesislere sahiptir. Kaçkar’ın güney bölgesinde de benzer telesijej ve kar motorları gibi sistemlerin kurulması, snowcat faaliyetlerinin cazibesini artıracaktır.” (Katılımcılar: K8 - Trekking, Heliski, Snowcat)</p>	

Branş: Dağ Kayağı

Kuzey Bölgesi Kıyaslaması:

Yurt Dışı Kıyaslama: Alpler (Fransa, İsviçre) dağ kayağı konusunda gelişmiş altyapıya ve rehberlik sistemine sahiptir. Kaçkar'ın kuzey bölgesi ise doğal güzellikleriyle ön planda olsa da, güvenlik önlemleri ve rehber eğitimlerinde eksiklikler bulunmaktadır. Bu bağlamda katılımcılar, güvenlik altyapısının eksik olduğunu ve yurt dışı örneklerden ders alınarak profesyonel rehberlik eğitimlerinin artırılması gerektiğini vurgulamaktadırlar (Katılımcılar: K1 - Dağ Kayağı, Heliski).

Yurt İçi Kıyaslama: Erciyes Dağı, Türkiye'de dağcılık ve kayak branşlarında güçlü bir altyapıya sahiptir. Kaçkar'ın kuzey bölgesi de benzer telesiyej sistemleri ve kar güvenliği ekipmanları kurulursa Erciyes'e rakip olabilecek potansiyele sahiptir. Katılımcılar, bu bölgede zorlu zirveler için sabit hatlar ve acil durum kabinlerinin kurulması gerektiğini belirtmektedirler (Katılımcılar: K14 - Snowcat).

Gelişim Önerileri:

Güvenlik Önlemlerinin Artırılması: Zorlu dağ rotaları için sabit güvenlik hatları ve acil durum kabinlerinin kurulması gerekmektedir. Ayrıca rehberlerin uluslararası düzeyde eğitim almaları sağlanmalıdır (Katılımcılar: K1 - Dağ Kayağı, Heliski; K14 - Snowcat).

Branş: Trekking

Kuzey Bölgesi Kıyaslaması:

Yurt Dışı Kıyaslama: Likya Yolu, Türkiye'nin en bilinen trekking rotalarından biridir ve yıllık binlerce turist çekmektedir. Ancak Kaçkar Dağları'ndaki trekking faaliyetleri, zorlu coğrafi koşullardan dolayı daha az tanınmaktadır. Katılımcılar, trekking rotalarının tanıtılması ve bölgeye yönelik yatırımlar yapılması gerektiğini dile getirmiştir (Katılımcılar: K3 - Trekking).

Yurt İçi Kıyaslama: Everest Base Camp Trek (Nepal) dünya çapında ünlüdür ve trekking altyapısı açısından örnek alınabilir. Katılımcılar, Kaçkar'ın kuzey bölgesinde daha fazla rota oluşturulmasını ve dijital haritalama sistemleriyle bu rotaların yaygınlaştırılmasını önermektedirler (Katılımcılar: K10 - Trekking).

Gelişim Önerileri:

Trekking Rotalarının Artırılması: Bölgedeki trekking rotalarının dijital platformlarda haritalanması ve tanıtımının uluslararası trekkercılar için yapılması gerekmektedir (Katılımcılar: K3 - Trekking; K10 - Trekking).

Branş: Kano ve Rafting

Güney Bölgesi Kıyaslaması:

Yurt Dışı Kıyaslama: British Columbia (Kanada), kano ve rafting faaliyetleri açısından zengin bir bölgedir ve profesyonel rehberler tarafından yönetilen güvenli bir sistem sunmaktadır. Kaçkar'ın güney bölgesi, bu coğrafyalara benzer özelliklere sahip olup, altyapı ve tanıtım

eksiklikleriyle karşı karşıyadır. Katılımcılar, güney bölgesindeki su sporları altyapısının iyileştirilmesi gerektiğini belirtmektedir (Katılımcılar: K22 - Kano Rafting).

Yurt İçi Kıyaslama: Çoruh Nehri, Türkiye'nin önde gelen rafting noktalarından biridir. Kaçkar'ın güneyi de rafting potansiyeli açısından Çoruh Nehri ile karşılaştırılabilir ancak daha fazla yatırım yapılması gerekmektedir (Katılımcılar: K17 - Kano Rafting).

Gelişim Önerileri:

Rafting ve Kano Rotalarının Geliştirilmesi: Güneyde rafting ve kano rotalarının oluşturulması ve uluslararası güvenlik standartlarının uygulanması gerekmektedir (Katılımcılar: K22 - Kano Rafting; K17 - Kano Rafting).

Branş: Heliski

Kuzey ve Güney Kıyaslaması:

Yurt Dışı Kıyaslama: İsviçre Alpleri ve Kanada, heliski faaliyetlerinde güvenlik ve ekipman kalitesi açısından öncü destinasyonlardır. Kaçkar'ın her iki bölgesi de bakir doğasıyla büyük bir potansiyele sahip olsa da, altyapı eksikliği bulunmaktadır. Katılımcılar, bölgedeki heliski hizmetlerinin uluslararası düzeyde bir altyapıya ihtiyaç duyduğunu vurgulamaktadırlar (Katılımcılar: K5 - Heliski, Trekking).

Yurt İçi Kıyaslama: Türkiye'de heliski faaliyetleri sınırlıdır ancak Kaçkar bu branşta en güçlü potansiyele sahip bölgedir. Katılımcılar, heliski rotalarının geliştirilmesi ve uluslararası iş birlikleri kurulması gerektiğini belirtmektedir (Katılımcılar: K20 - Heliski, Trekking).

Gelişim Önerileri:

Heliski Hizmetlerinin Güçlendirilmesi: Bölgedeki heliski hizmetlerinin uluslararası tecrübeli rehberlerle desteklenmesi ve profesyonel ekipman kullanılması gerekmektedir (Katılımcılar: K5 - Heliski, Trekking; K20 - Heliski, Trekking).

Karşılaştırmalı Sonuçlar ve Gelişim Önerileri:

Denetim ve Alan Yönetimi: Hem kuzey hem de güneyde, doğa sporları faaliyetlerinin güvenli hale getirilmesi ve denetim mekanizmalarının oluşturulması gerekmektedir. Yurt dışındaki başarılı örneklerden alınacak derslerle, denetim ve güvenlik önlemleri güçlendirilmelidir (Katılımcılar: K1 - Dağ Kayağı, Trekking, Heliski; K8 - Trekking, Heliski, Snowcat).

Teknolojik Gelişim: GPS tabanlı güvenlik sistemleri ve dijital haritalama teknolojileri, özellikle trekking ve heliski rotaları için kullanılmalıdır. Bu sayede bölgedeki güvenlik artırılacak ve turistlerin ilgisi çekilecektir (Katılımcılar: K5 - Heliski, Trekking; K13 - Trekking).

Sürdürülebilir Açık Alan Macera: Uluslararası başarıyla uygulanan sürdürülebilir açık alan macera modelleri, Kaçkar'da da örnek alınarak bölgenin ekolojik yapısına zarar vermeden açık alan macerasın sürdürülebilirliği sağlanmalıdır (Katılımcılar: K22 - Kano Rafting; K20 - Trekking, Heliski).

Kaçkar Bölgesi'nin kuzey ve güney alanlarında açık alan macera açık alan macerasının geliştirilmesi için hem ulusal hem de uluslararası başarı örnekleri dikkate alınarak çeşitli stratejik adımlar atılmalıdır. Alpler ve Kanada gibi uluslararası destinasyonlar, güvenlik, profesyonel rehberlik ve altyapı açısından önemli birer model teşkil ederken, Türkiye'deki Erciyes Dağı ve Çoruh Nehri gibi yerel örnekler de bölgesel kapasitenin artırılmasında referans alınabilir. Kuzey ve güney bölgelerinde denetim mekanizmalarının kurulması, profesyonel rehberlik eğitimi ve sertifikalandırma sistemlerinin uygulanması, GPS tabanlı güvenlik sistemleri ve dijital haritalama teknolojilerinin entegre edilmesi gibi yenilikçi çözümlerle açık alan macera faaliyetleri daha güvenli ve cazip hale getirilebilir. Ayrıca, sürdürülebilir açık alan macera yaklaşımları ile bölgenin ekolojik dengesini koruyarak, uzun vadede açık alan macerasının devamlılığı sağlanmalıdır. Kaçkar Bölgesi'nin uluslararası bir macera açık alan macerası merkezi olabilmesi için yerel potansiyelin geliştirilmesi, modern teknoloji ve uluslararası iş birliği ile desteklenmelidir.

Gelişim Önerileri:

1. Güvenlik Önlemlerinin Artırılması:

Dağ kayağı ve heliski gibi faaliyetler için acil durum kabinleri, sabit hatlar ve güvenlik ekipmanlarının yaygınlaştırılması.

Uluslararası güvenlik standartlarına uygun olarak, profesyonel rehber eğitimi ve sertifikalandırma sistemlerinin getirilmesi. (Katılımcılar: K1 - Dağ Kayağı, Heliski; K5 - Heliski, Trekking)

2. Trekking Rotalarının Genişletilmesi ve Tanıtılması:

Kuzey bölgesinde daha fazla trekking rotası oluşturulmalı, bu rotalar dijital platformlar üzerinden haritalanmalı ve uluslararası trekkercılara tanıtılmalıdır.

Türkiye'deki diğer trekking bölgeleriyle (örneğin Likya Yolu) ortak tanıtım stratejileri geliştirilmelidir. (Katılımcılar: K3 - Trekking; K10 - Trekking)

3. Kano ve Rafting Alanlarının Geliştirilmesi:

Güney bölgesindeki nehirlerde rafting ve kano rotaları oluşturulmalı, uluslararası su sporları güvenlik standartları uygulanmalıdır.

Türkiye'nin diğer akarsu sporları destinasyonları ile ortak tanıtım stratejileri geliştirilmelidir. (Katılımcılar: K22 - Kano Rafting; K17 - Kano Rafting)

4. Heliski Faaliyetlerinin Geliştirilmesi:

Heliski hizmeti veren firmalar, uluslararası tecrübeli rehberler ve sertifikalı ekipmanlar kullanarak hizmet kalitesini artırmalıdır.

Yurt dışındaki başarılı heliski destinasyonları ile ortak pazarlama stratejileri geliştirilmelidir. (Katılımcılar: K5 - Heliski, Trekking; K20 - Heliski, Trekking)

5. Snowcat Faaliyetlerinin Altyapısının Geliştirilmesi:

Kar motorları ve telesiyej hatlarının kurulması, özellikle güney bölgesinde snowcat açık alan macerasının gelişimi için önceliklidir.

Kış açık alan macerasına yönelik altyapı yatırımları artırılmalı, mekanik tesislerin kurulması sağlanmalıdır. (Katılımcılar: K14 - Snowcat; K8 - Trekking, Heliski, Snowcat)

6. Teknolojik Yatırımların ve Dijital Uygulamaların Hayata Geçirilmesi:

GPS tabanlı güvenlik sistemleri ve dijital rotalama çözümleri uygulanarak bölgenin güvenliği artırılmalıdır.

Mobil uygulamalar aracılığıyla turistlere gerçek zamanlı bilgi ve rota seçenekleri sunulmalıdır. (Katılımcılar: K5 - Heliski, Trekking; K22 - Kano Rafting)

Bu öneriler, Kaçkar Bölgesi'nde çeşitli macera açık alan macerası branşlarında rekabet gücünün artırılmasına ve bölgenin ulusal ve uluslararası düzeyde cazip hale getirilmesine katkı sağlayacaktır.

4. 4. 7. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Açık Alan Macera Açık alan macerasını Geliştirecek Modern Uygulama Teknikleri ve Dünya'daki Örnek Uygulamalar: Fonksiyonel Kıyaslama (Seçilen Ortağa Göre)

Tablo 21. Kaçkar Bölgesi Kuzey ve Güney Alanlarında Açık Alan Macera Açık alan macerasını Geliştirecek Modern Uygulama Teknikleri ve Dünya'daki Örnek Uygulamalar: Fonksiyonel Kıyaslama

Bölgeler	Kategori	Tema	Kodlar	Branşlara Göre Kodlama Cümlesi Örneği	Öneri Maddeleri
Kaçkar'ın Kuzey ve Güney Bölgesi	Açık Alan Macera Açık alan macerasını Geliştirecek Modern Uygulama Teknikleri ve Dünya'daki Örnek Uygulamalar	Alan Yönetimi ve Denetim Mekanizmaları	<u>Denetim ve Alan Yönetimi</u>	K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski): "Kaçkarlar bir bütün olarak ele alınmalı ve etkinliklerin tamamı bütüncül bir yönetimle denetlenmeli."	-Denetim ve Alan Yönetimi Sistemlerinin Güçlendirilmesi.
		Teknolojik Gelişim ve Yenilikçi Uygulamalar	<u>Teknolojik Yenilikler</u>	K5 (Heliski, Trekking): "GPS tabanlı güvenlik sistemleri kurulmalı ve bölge dijital olarak haritalanmalı."	-Teknolojik Gelişim ve Dijital Yeniliklerin Uygulanması.
		Ulaşım ve Konaklama Sorunlarının Giderilmesi	<u>Ulaşım ve Konaklama İyileştirmeleri</u>	K8 (Trekking, Heliski, Snowcat): "Telesiyej veya gondol hattı kurulmalı."	-Ulaşım ve Konaklama Altyapısının Geliştirilmesi.
		Sürdürülebilir Açık alan macera ve Yenilikçi Uygulamalar	<u>Sürdürülebilirlik ve Teknolojik Gelişim</u>	K22 (Kano-Rafting): "Güvenlik GPS uygulamaları ve dağ evleri kurularak sürdürülebilir bir açık alan macera altyapısı oluşturulmalı."	-Sürdürülebilir Açık alan macera ve Çeşitlilik Yaratılması.

Kuzey ve Güney Bölgelerinde Macera Açık alan macerasını Geliştirecek Yenilikçi Uygulamalar: Kodların Detaylı Analizi

Kuzey Bölgesi Analizi

Tema 1: Alan Yönetimi ve Denetim Mekanizmalarının Güçlendirilmesi

Kodlar:

Denetim ve Alan Yönetimi: Katılımcılar, Kaçkar'ın kuzey bölgesindeki açık alan macera açık alan macerası faaliyetlerinde güvenliğin sağlanabilmesi ve hizmet kalitesinin sürdürülebilir olması adına, alan yönetimi ve denetim mekanizmalarının iyileştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Bu mekanizmaların güçlendirilmesi, bölgedeki doğa sporlarına olan ilgiyi artırarak açık alan macerasını sürdürülebilir hale gelmesini sağlayacaktır. Katılımcılar, açık alan macera faaliyetlerinin yalnızca yeterli düzeyde eğitime ve sertifikasyona sahip profesyoneller tarafından yürütülmesi gerektiğini belirterek, Avrupa standartlarında bir güvenlik anlayışının benimsenmesini önermektedirler. Dünya çapında uygulanmış ve Kaçkar bölgesinde açık alan macera açık alan macerasının geliştirilmesine ilham verebilecek modern uygulama teknikleri ve yönetim sistemleri, bölgenin hem kuzey hem de güney alanlarında daha etkin ve sürdürülebilir bir açık alan macera stratejisi izlemek için kullanılabilir. Yurt dışı örneklerde, heliski faaliyetleri gibi özel macera sporları Yeni Zelanda, Kanada ve Alpler gibi bölgelerde dünya standartlarında yürütülmektedir. Bu bölgelerde, alan yönetimi, denetim mekanizmaları, rehber eğitimi ve güvenlik standartları profesyonel seviyede uygulanmaktadır

Katılımcılar: K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski), K3 (Trekking)

Örnek Kodlamalar:

K1 (Dağ Kayağı, Trekking, Heliski): “Kaçkarlar bir bütün olarak ele alınmalı ve etkinliklerin tamamı bütüncül bir yönetimle denetlenmeli. Güvenlik standartları eksiksiz uygulanmalı.”

K3 (Trekking): “Güvenlik Avrupa standartlarında olmalı, herkes açık alan macera yapamamalı, profesyonelce yönetilmeli.”

Tema Açıklaması: Kaçkar'ın kuzey bölgesinde denetim ve alan yönetimi, güvenlik standartlarının yükseltilmesi açısından kritik bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Alpler'de başarıyla uygulanan denetim ve alan yönetimi modelleri, Kaçkar'da da benzer şekilde uygulanarak bölgenin doğa sporları ve macera açık alan macera rekreasyonu açısından rekabet gücünü artırabilir. Güvenlik ve hizmet standartlarının yükseltilmesi, bölgeyi uluslararası turistlerin tercih ettiği bir destinasyon haline getirecektir.

Tema 2: Teknolojik Gelişim ve Yenilikçi Uygulamalar

Kodlar:

Teknolojik Yenilikler: Katılımcılar, teknolojik altyapıların iyileştirilmesi gerektiğini vurgulamış, bölgedeki güvenlik ve rehberlik hizmetlerinin dijital çözümlerle desteklenmesinin önemine dikkat çekmişlerdir. Özellikle GPS tabanlı güvenlik sistemlerinin kurulması, dijital

haritalama ve rota takip sistemlerinin devreye alınması, kuzey bölgesindeki açık alan macera faaliyetlerinin modernize edilmesi için önemli adımlar olarak ifade edilmiştir. Özellikle teknolojik yenilikler ile GPS destekli güvenlik sistemleri, hava durumu takip kameraları ve dağ evleri gibi uygulamalar hem açık alan macerasının güvenliğini artırmakta hem de sürdürülebilir açık alan macera faaliyetlerinin altyapısını güçlendirmektedir

Katılımcılar: K5 (Heliski, Trekking), K13 (Trekking)

Örnek Kodlamalar:

K5 (Heliski, Trekking): “GPS tabanlı güvenlik sistemleri kurulmalı ve bölge dijital olarak haritalanmalı. Böylece güvenlik sağlanırken doğa sporları da daha düzenli hale gelir.”

K13 (Trekking): “Dijital sistemlerle rotalama yapılmalı ve hem yaz hem de kış açık alan macerası için sürdürülebilirlik sağlanmalı.”

Tema Açıklaması: Kaçkar’ın kuzey bölgesinde teknolojik yeniliklerin uygulanması, bölgedeki açık alan macerasının modernleşmesini ve daha güvenli hale getirilmesini sağlayacaktır. GPS destekli güvenlik sistemleri ve dijital rotalama çözümleri, Alpler ve Yeni Zelanda gibi bölgelerde başarıyla uygulanmakta olup, bu tür teknolojik yatırımların Kaçkar’da da hayata geçirilmesi bölgenin cazibesini artıracaktır. Bu yenilikler, hem yerel hem de uluslararası turistler için daha profesyonel ve güvenli bir açık alan macera deneyimi sunacaktır.

Güney Bölgesi Analizi

Tema 1: Ulaşım ve Konaklama Sorunlarının Giderilmesi

Kodlar:

Ulaşım ve Konaklama İyileştirmeleri: Güney bölgesinde ulaşım altyapısının yetersizliği ve konaklama imkânlarının sınırlı olması, açık alan macera faaliyetlerinin gelişimini olumsuz etkileyen faktörler arasında yer almaktadır. Katılımcılar, özellikle kış açık alan macerasının gelişmesi adına kar motorları ve telesiyej hatlarının kurulmasının elzem olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, konaklama tesislerinin modernize edilmesi ve daha geniş kitlelere hitap edebilecek şekilde planlanması gerektiği de vurgulanmıştır.

Katılımcılar: K14 (Snowcat), K8 (Trekking, Heliski, Snowcat)

Örnek Kodlamalar:

K14 (Snowcat): “Kar motorları ve telesiyej hatları kurulmalı, yolların kışın açılması lazım. Bu yatırımlar bölgeyi daha cazip hale getirecek.”

K8 (Trekking, Heliski, Snowcat): “Telesiyej veya gondol hattı kurulmalı, kışın yolların sürekli açık kalması sağlanmalı.”

Tema Açıklaması: Güney bölgesinde ulaşım ve konaklama altyapısının iyileştirilmesi, kış açık alan macerasının daha cazip hale gelmesini sağlayacaktır. Alpler’de olduğu gibi kar motoru yolları ve telesiyej hatlarının kurulması, kış sporlarının daha erişilebilir olmasını sağlarken, bölgeyi ulusal

ve uluslararası turistler için daha çekici hale getirebilir. Ayrıca, modernize edilen konaklama tesisleri, bölgedeki açık alan macera kapasitesinin artırılmasına katkı sunacaktır.

Tema 2: Sürdürülebilir Açık alan macera ve Yenilikçi Uygulamalar

Kodlar:

Sürdürülebilirlik ve Teknolojik Gelişim: Katılımcılar, güney bölgesindeki açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilir hale getirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Sürdürülebilir açık alan macerasın sağlanabilmesi için GPS destekli güvenlik sistemlerinin kurulması, dağ evlerinin yaygınlaştırılması ve dijital çözümlerle açık alan macera altyapısının desteklenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu tür teknolojik yenilikler, bölgenin açık alan macera potansiyelini daha ileriye taşıyacaktır.

Katılımcılar: *K22 (Kano-Rafting), K20 (Trekking, Heliski)*

Örnek Kodlamalar:

K22 (Kano-Rafting): “Güvenlik GPS uygulamaları ve dağ evleri kurularak sürdürülebilir bir açık alan macera altyapısı oluşturulmalı.”

K20 (Trekking, Heliski): “İnovasyon ve teknolojik gelişim stratejileriyle bölgenin rekabet gücü artırılmalıdır. Teknolojik yatırımlar bölgeyi uluslararası düzeye çıkarabilir.”

Tema Açıklaması: Teknolojik yeniliklerin ve sürdürülebilirlik odaklı açık alan macera faaliyetlerinin desteklenmesi, güney bölgesinde açık alan macerasın gelişimine katkı sunacaktır. GPS destekli güvenlik sistemleri ve dijital çözümlerle güvenlik artırılabilirken, sürdürülebilirlik odaklı yatırımlar bölgedeki açık alan macera faaliyetlerinin hem yerel hem de uluslararası düzeyde daha cazip hale gelmesini sağlayabilir. Bu uygulamalar, İsviçre Alpleri gibi bölgelerde başarıyla uygulanmakta olup, güneydeki açık alan macerasın modernleşmesine katkıda bulunabilir.

Yurt İçi ve Yurt Dışı Karşılaştırmaları ve Bu Sonuçlara Dayalı Olarak Öneriler

Yurt İçi ve Yurt Dışı Karşılaştırmaları

Yurt İçi Karşılaştırma: Kapadokya

Kapadokya’da gerçekleştirilen balon turları, bölgesel kalkınma ve yerel halkın açık alan macera katılımı açısından başarılı bir örnek teşkil etmektedir. Bu bölgede yerel halk, balon turlarında rehberlik ve lojistik hizmetlerinde doğrudan görev almakta, böylece hem ekonomik kalkınma sağlanmakta hem de açık alan macerasın sürdürülebilirliği desteklenmektedir. Kaçkar’ın güneyinde de benzer bir model uygulanabilir; yerel halkın bölgedeki açık alan macera faaliyetlerine aktif olarak katılımı sağlanarak, özellikle kış aylarında gelir elde etmeleri mümkün olabilir. Katılımcılar, güneyde bölge halkının daha fazla dahil edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Katılımcılar: K6 - Trekking, Heliski, Snowcat; K24 - Dağ Kayağı). Kapadokya’da olduğu gibi, Kaçkar’da da yerel halkın işletmelere doğrudan katkıda bulunması bölgesel kalkınma açısından olumlu sonuçlar verecektir.

Yurt Dışı Karşılaştırma: İsviçre Alpleri

İsviçre Alpleri, açık alan macera sektöründe teknolojik gelişimlerin başarıyla uygulandığı bir bölge olarak öne çıkmaktadır. Alpler’de teleferik, gondol hatları ve kar motorları gibi mekanik tesisler, dağcılık ve kayak açık alan macerasının büyük ölçüde gelişmesine katkıda bulunmuştur. Kaçkar’ın güney bölgesi için de benzer bir uygulama önerilmektedir. Güney bölgesindeki konaklama ve ulaşım altyapısının güçlendirilmesi gerektiği vurgulanmakta (Katılımcılar: K14 - Snowcat, K8 - Trekking, Heliski, Snowcat), bu bağlamda kar motoru yolları ve telesiyej hatları bölgedeki kış açık alan macerasını canlandırabilir. İsviçre’deki bu uygulamalar, Kaçkar’da da yerel ve uluslararası açık alan macerası artırabilir ve bölgeyi uluslararası düzeyde daha rekabetçi hale getirebilir. Kaçkar bölgesinde benzer uygulamaların devreye sokulması, rehberlik hizmetlerinin sertifikalandırılması ve profesyonel standartlara getirilmesi, modern altyapılar ile ulaşım ve konaklama imkânlarının geliştirilmesi gibi adımlar açık alan macera potansiyelini artırabilir. Özellikle Alpler ve Kanada’daki başarılı örneklerden alınacak derslerle Kaçkar’ın kuzey ve güney bölgelerinde teknolojik altyapıların güçlendirilmesi, rehber eğitimlerinin uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi ve denetim mekanizmalarının kurulması önerilmektedir.

Bu Sonuçlara Dayalı Olarak Önerilen Temel Adımlar

Denetim ve Alan Yönetimi Sistemlerinin Güçlendirilmesi: Bölgedeki açık alan macera faaliyetlerinin düzenli ve güvenli bir şekilde sürdürülebilmesi için etkin bir denetim sistemi kurulmalıdır. Katılımcılar, alan yönetimi ve denetimin eksikliğini vurgulamış ve faaliyetlerin daha sıkı bir şekilde kontrol edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir (Katılımcılar: K1 - Dağ Kayağı, Trekking, Heliski; K3 - Trekking). Ulusal ve uluslararası düzeyde örnek alınabilecek denetim sistemleriyle, bölgedeki doğa açık alan macerası güvenli ve sürdürülebilir hale getirilebilir.

Teknolojik Gelişim ve Dijital Yeniliklerin Uygulanması: Kuzey ve güney bölgelerinde teknolojik altyapının güçlendirilmesi gerekmektedir. GPS tabanlı güvenlik sistemleri, dijital haritalar ve rotalamalar, bölgedeki güvenliği artırabilir ve turistlerin faaliyetleri daha güvenli bir şekilde gerçekleştirmelerine olanak tanıyabilir (Katılımcılar: K5 - Heliski, Trekking; K13 - Trekking). İsviçre Alpleri’nde kullanılan benzer teknolojik yenilikler, Kaçkar’da da turistlerin daha güvenli ve profesyonel hizmet almasını sağlayabilir.

Ulaşım ve Konaklama Altyapısının Geliştirilmesi: Özellikle güney bölgesinde, kar motoru yolları, telesiyej hatları ve konaklama tesislerinin modernize edilmesi açık alan macerasının dört mevsim sürdürülebilir olmasına katkı sağlayacaktır (Katılımcılar: K14 - Snowcat; K8 - Trekking, Heliski, Snowcat). Bu tür yatırımlar, İsviçre Alpleri’nde olduğu gibi bölgeye daha fazla turist çekebilir ve bölgenin cazibesini artırabilir.

Bölgesel Kalkınmanın Sağlanması ve Yerel Halkın Katılımı: Yerel halkın açık alan macera faaliyetlerine daha fazla katılımının sağlanması, bölgenin ekonomik kalkınmasını hızlandıracaktır. Katılımcılar, özellikle güney bölgesinde yerel halkın açık alan macerada daha fazla ilgilenmesi

gerektiğini ve onların kazanç sağlayabileceği sürdürülebilir modeller oluşturulması gerektiğini belirtmektedir (Katılımcılar: K6 - Trekking, Heliski, Snowcat; K24 - Dağ Kayağı). Kapadokya’da uygulanan yerel kalkınma modelleri, Kaçkar için de örnek alınabilir.

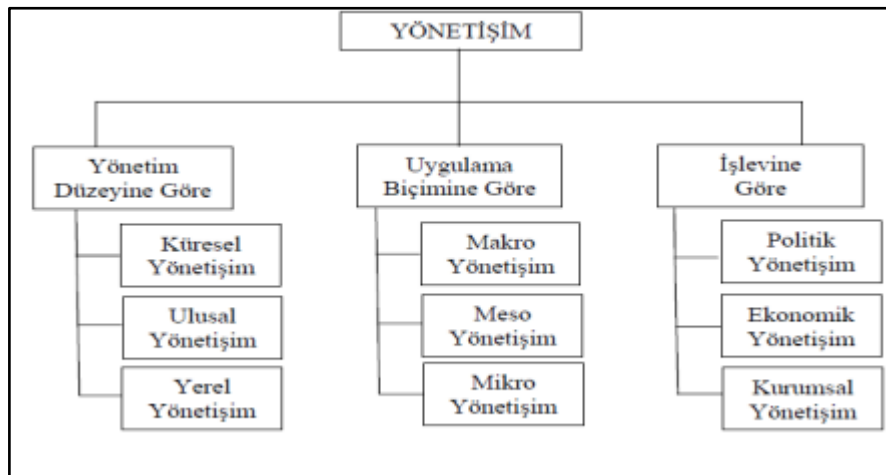
Sürdürülebilir Açık Alan Macera ve Çeşitlilik Yaratılması: Bölgedeki açık alan macera faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve doğa sporlarının yanı sıra kültürel ve tarihsel açık alan macerasın de desteklenmesi, bölgenin cazibesini artıracaktır. Bölgeye gelen turistler, trekking, heliski ve kano gibi macera sporlarının yanı sıra, bölgenin kültürel mirasını keşfetme fırsatı bulabilir (Katılımcılar: K17 - Kano-Rafting; K23 - Trekking).

4. 5. Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Faaliyetleri İçin Sürdürülebilir ve Etkili Bir Yönetişim Modeli Geliştirme Önerisi: Heliski, Dağ Kayağı, Trekking, Snowcat, Kano-Rafting Temelinde

Yönetişim ilkeleri, bir organizasyonun veya devletin yönetiminde şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık, etkililik ve tutarlılık gibi temel unsurları içermektedir. Bu ilkeler, hem kamu hem de özel sektörde yönetim süreçlerinin kalitesini artırmak amacıyla geliştirilmiştir. Yönetişim, sistem yaklaşımı ve yönetim unsurlarının etkileşimi ile güçlü bir şekilde bağlantılıdır. Bu bağlamda, işbirliği, güven ve karşılıklı anlayış gibi unsurlar, yönetim uygulamalarının temelini oluşturur (Polat, 2023). Özellikle şeffaflık ve hesap verebilirlik, kamu güvenini sağlama ve toplumun yönetim süreçlerine duyduğu güveni artırma açısından kritik bir öneme sahiptir (Avcı, 2022). Kurumsal yönetim ilkeleri ise özellikle özel sektör kuruluşlarında, menfaat sahiplerinin haklarını koruma ve kurumsal risk yönetimi ile iç kontrol sistemlerini destekleme amacını taşımaktadır. Bu ilkeler, şirketlerin finansal performansını artırma ve sürdürülebilir yönetim yapıları oluşturma açısından önemli bir role sahiptir. Yönetim kurulu büyüklüğü, bağımsız yönetici oranı gibi faktörler, şirketlerin kârlılık oranlarını doğrudan etkilemektedir (Kılıçlı & Kıpçak, 2023). Bu bağlamda, kurumsal yönetim ilkeleri, sürdürülebilir ve şeffaf bir iş ortamı sağlamak için temel bir çerçeve sunmaktadır (Polat, 2023). İyi yönetim ilkeleri ise kamu yönetimi teorisi bağlamında idari ve hukuki denetim ölçütü olarak değerlendirilmektedir. Bu ilkeler, kamu görevlilerinin hizmet sunum kalitesini artırmayı ve vatandaş memnuniyetini sağlamayı hedeflemektedir. Aynı zamanda şeffaflık, dürüstlük, eşitlik ve tarafsızlık gibi değerlerle ilişkilendirilerek kamu yönetiminde kaliteyi artırmayı amaçlayan bir normatif çerçeve sunmaktadır (Karakul, 2015; Özkaya, 2023). Bu ilkeler, kamu sektöründe hesap verebilirliğin ve vatandaşların kamu yönetimine olan güveninin artırılmasında da kritik bir rol oynamaktadır (Uysal, 2023). Buradan hareketle yönetim ilkeleri, hem kamu hem de özel sektörde yönetim süreçlerinin etkinliğini artırmak ve güven temelli bir yönetim anlayışı oluşturmak için kritik bir öneme sahiptir. Bu ilkeler, organizasyonların sürdürülebilirliğini sağlama ve menfaat sahiplerinin haklarını koruma amacı taşımaktadır (Atabay vd., 2022; Zengin, 2017). Ulusal ve uluslararası düzeyde geçerliliği olan yönetim ilkeleri, yönetim uygulamalarının kalitesini artırmaya ve küresel

ölçekte rekabet gücünü yükseltmeye yönelik bir çerçeve sunmaktadır (Aktan, 2022). Yönetişim kavramı, klasik yönetim yapılarında görülen tek taraflı ve merkezi katılım yerine, çok taraflı ve etkileşimli katılımı esas alan bir yönetim anlayışını ifade etmektedir. Bu yaklaşımla, ortak yönetim, ortak düzenleme ve kamu-özel sektör ortaklığı temeline dayalı bir yönetim sürecini ön plana çıkarmaktadır. Yönetişimin uygulanabilmesi için temel kriter, bireylerin kendilerini doğrudan ilgilendiren konulara yönelik karar alma süreçlerine katılmalarını ve bu süreçlerde söz sahibi olmalarını sağlayacak bir yapının oluşturulmasıdır. Bu bağlamda, yönetim, yerinden yönetimin hayata geçirilmesini mümkün kılmaktadır (Palabıyık, 2003). Bu çerçevede, hedeflenen ortak amaçlara ulaşabilmek için merkezi, hiyerarşik ve tek aktörlü yönetim modellerinden farklı olarak, katılımcı bir anlayışla yapılandırılmış, çok aktörlü bir yönetim modeli öne çıkmaktadır. Bu model, yönetim süreçlerinde yalnızca kendi önceliklerini dayatan bir yaklaşımdan ziyade, toplumu oluşturan diğer aktörlerin de sürece katılımını ve etkinliğini sağlamayı, kaynakların etkili bir şekilde yönlendirilmesini kolaylaştırmayı hedeflemektedir (Şaylan, 2000).

Ayrıca, yönetim, şeffaflık, katılımcılık, hesap verebilirlik, yönetim katmanları arasındaki uyum, eşitlik, etkinlik ve hukukun üstünlüğü gibi temel ilkeleri bünyesinde barındıran bir yönetim modeli olarak tanımlanmaktadır. Bu ilkeler, yönetişimin temel değerlerini oluşturmakta ve demokratik bir yönetim anlayışının hayata geçirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Sobacı, 2007).

Şekil 36. Yönetişim modellerinin sınıflandırılması (Işık & Çetenak, 2018)

Tablo 22. Araştırma Verilerine Göre Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanlarına İyi Yönetişim Modeli Unsurlarının Belirlenmesi ve Yönetişim Modeli Önerisi

İlkeler	Kriterler	Göstergeler	İlgili Paydaşlar	Yönetim Düzeyi	Yönetim İşlevi
Şeffaflık	<ul style="list-style-type: none"> Yasal düzenlemeler, denetim mekanizmaları ve turizm politikaları hakkında tüm paydaşlara açık ve erişilebilir bilgi sağlanmalıdır. Faaliyetlerin çevresel ve ekonomik etkileri düzenli olarak raporlanmalı ve kamuoyuyla paylaşılmalıdır. 	-Devlet ve politikalar	<p>İç İşleri Bakanlığı</p> <p>Gençlik ve Spor Bakanlığı</p> <p>Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı</p> <p>Kültür ve Turizm Bakanlığı</p>	<p>Yerel Yönetişim</p> <p>Ulusal Yönetişim</p>	Politik Yönetişim
Hesap Verebilirlik	<ul style="list-style-type: none"> Yönetim ve denetim süreçlerinde yer alan aktörler, kararlarının sonuçları hakkında hesap verebilir olmalıdır. Denetim mekanizmaları, yasalara uygunluğu sağlamak ve şikâyet süreçlerini etkin bir şekilde yönetmek için güçlendirilmelidir. Veriler güncel olarak takip edilebilir düzeyde tutulmalıdır. Gelir kaynakları bilgileri tüm paydaşlardan toplanmalı ve raporlanmalıdır. 	-Yönetim paydaşlarının tespiti ve görev dağılımının kesinliği	<p>İç İşleri Bakanlığı</p> <p>Gençlik ve Spor Bakanlığı</p> <p>Kültür ve Turizm Bakanlığı</p>	<p>Yerel Yönetişim</p> <p>Ulusal Yönetişim</p>	<p>Politik Yönetişim</p> <p>Ekonomik Yönetişim</p> <p>Kurumsal Yönetişim</p>
Katılımcılık	<ul style="list-style-type: none"> Yerel halk, turizm operatörleri, çevre örgütleri ve diğer paydaşların karar alma süreçlerine katılımı sağlanmalıdır. Açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerine ilişkin planlamalarda, tüm paydaşların görüşleri alınarak ortak kararlar oluşturulmalıdır. 	-Tam katılım	<p>İç İşleri Bakanlığı</p> <p>Kültür ve Turizm Bakanlığı</p>	<p>Yerel Yönetişim</p> <p>Ulusal Yönetişim</p>	<p>Politik Yönetişim</p> <p>Kurumsal Yönetişim</p>

Tablo 22'nin devamı

İlkeler	Kriterler	Göstergeler	İlgili Paydaşlar	Yönetim Düzeyi	Yönetim İşlevi
Etkililik	<ul style="list-style-type: none"> Kaynaklar, bölgenin doğal ve ekonomik potansiyelini en üst düzeye çıkaracak şekilde etkin kullanılmalıdır. Kaynaklar dönemsel olarak planlanmalı ve alternatifleri belirlenmelidir. Güvenlik, altyapı ve hizmet kalitesi gibi temel unsurlarda uluslararası standartlar uygulanarak faaliyetlerin etkinliği artırılmalıdır. 	-Kaynakların belirlenmesi ve hizmet kalitesinin artırılması	<p>İç İşleri Bakanlığı</p> <p>Kültür ve Turizm Bakanlığı</p> <p>Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı</p>	<p>Yerel Yönetişim</p> <p>Ulusal Yönetişim</p>	Politik Yönetişim
Tutarlılık	<ul style="list-style-type: none"> Bölgenin farklı bölgelerinde uygulanan politikalar ve düzenlemeler arasında tutarlılık sağlanmalıdır. Uzun vadeli stratejiler, bölgenin sürdürülebilir turizm hedefleri ile uyumlu olmalıdır. 	-Kapsayıcı yönetim	<p>İç İşleri Bakanlığı</p> <p>Kültür ve Turizm Bakanlığı</p>	<p>Yerel Yönetişim</p> <p>Ulusal Yönetişim</p>	Politik Yönetişim
Sürdürülebilirlik	<ul style="list-style-type: none"> Bölgenin doğal kaynaklarının korunması ve çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması için çevre dostu politikalar benimsenmelidir. Turizm faaliyetleri, ekolojik dengeyi bozmadan ekonomik kalkınmayı desteklemelidir. Faaliyetler her bölgede standart politikalarla yönetilmelidir. 	-Ekolojik koruma	<p>Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı</p> <p>Kültür ve Turizm Bakanlığı</p> <p>İç İşleri Bakanlığı</p>	<p>Yerel Yönetişim</p> <p>Ulusal Yönetişim</p>	<p>Politik Yönetişim</p> <p>Kurumsal Yönetişim</p>
Yasal Düzenlemeler ve Denetim	<ul style="list-style-type: none"> Açık alan macera faaliyetleri için net ve uygulanabilir yasal düzenlemeler oluşturulmalı, bu düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanması için denetimler artırılmalıdır. Ticari faaliyetlerin doğaya zarar vermesini önlemek amacıyla çevre koruma yasaları sıkı bir şekilde uygulanmalıdır. Faaliyet güvenliği adına denetim merkezleri kurulmalıdır. 	-Yasal düzenlemelerin alana özgü netleştirilmesi ve yasaların uygulanması	<p>Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı</p> <p>Kültür ve Turizm Bakanlığı</p> <p>İç İşleri Bakanlığı</p>	<p>Yerel Yönetişim</p> <p>Ulusal Yönetişim</p>	Politik Yönetişim

Tablo 22'nin devamı

İlkeler	Kriterler	Göstergeler	İlgili Paydaşlar	Yönetim Düzeyi	Yönetim İşlevi
İşbirliği ve Ortak Yönetim	<ul style="list-style-type: none"> Kamu ve özel sektör işbirlikleri teşvik edilmeli, yönetim süreçlerinde yerel halkın ve diğer paydaşların katkıları dikkate alınmalıdır. Bölgede faaliyet gösteren tüm aktörler arasında güçlü bir işbirliği ve koordinasyon sağlanmalıdır. 	-Teşvik, koordinasyon ve işbirliği mekanizmaları geliştirilmeli	İç İşleri Bakanlığı	Ulusal Yönetişim	Politik Yönetişim
Risk Yönetimi ve Güvenlik	<ul style="list-style-type: none"> Açık alan macera faaliyetlerinde risklerin azaltılması için kapsamlı güvenlik protokolleri geliştirilmelidir. Doğal afetlere karşı hazırlıklı olunması ve acil durum planlarının oluşturulması öncelikli olmalıdır. Sigortalama sistemlerinin oluşturulması. 	-Güvenlik aktörleri planlaması -Sigortalama	İç İşleri Bakanlığı	Yerel Yönetişim	Politik Yönetişim Kurumsal Yönetişim
Teknoloji ve İnovasyon	<ul style="list-style-type: none"> Dijital altyapı ve teknolojik yenilikler (GPS, mobil uygulamalar, dijital tanıtım) güvenlik, pazarlama ve hizmet kalitesinin artırılması için kullanılmalıdır. Yeni teknolojilerin bölgedeki faaliyetlere entegrasyonu teşvik edilmelidir. 	-Güvenlik ve teknolojik alt yapı geliştirme	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı İç İşleri Bakanlığı	Yerel Yönetişim	Politik Yönetişim Kurumsal Yönetişim

Bu çalışmada, Kaçkar Bölgesi'nin açık alan macera rekreasyonu potansiyelini geliştirmek için yönetim ilkeleri çerçevesinde belirlenen kriterler ve göstergeler incelenmiştir. Yönetim ilkeleri, bölgedeki turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak, yönetim süreçlerinin etkinliğini artırmak ve tüm paydaşlar arasında güçlü bir işbirliği ortamı oluşturmak amacıyla uygulanması gereken temel unsurları açığa çıkarmaktadır. Bu bağlamda, şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık, etkililik, tutarlılık, sürdürülebilirlik, yasal düzenlemeler ve denetim, işbirliği, risk yönetimi ve güvenlik ile teknoloji ve inovasyon gibi kriterler, bölgedeki yönetim süreçlerinin temel yapı taşları olarak ele alınmıştır. Tablo 22'de sunulan yönetim modeli, Kaçkar Bölgesi'ndeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin sürdürülebilir, etkili ve katılımcı bir şekilde yönetilmesi için detaylı bir çerçeve sunmaktadır. Şeffaflık ilkesi kapsamında, yasal düzenlemeler, denetim mekanizmaları ve turizm politikaları gibi konuların tüm paydaşlar için açık ve erişilebilir olması, faaliyetlerin çevresel ve ekonomik etkilerinin düzenli raporlanarak kamuoyu ile paylaşılması vurgulanmıştır. Hesap verebilirlik ilkesi, kararların sonuçları hakkında yönetim aktörlerinin sorumluluk almasını, denetim mekanizmalarının güçlendirilmesini ve gelir kaynaklarının düzenli raporlanmasını öngörmektedir. Katılımcılık ilkesi, yerel halktan çevre örgütlerine kadar geniş bir paydaş kitlesinin karar alma süreçlerine dahil edilmesini ve ortak planlamaların hayata geçirilmesini gerektirirken, etkililik ilkesi doğal ve ekonomik kaynakların etkin kullanımı, güvenlik ve hizmet kalitesinin uluslararası standartlarda sürdürülmesini hedeflemektedir. Sürdürülebilirlik ise bölgenin doğal kaynaklarının korunması, çevre dostu politikaların benimsenmesi ve turizm faaliyetlerinin ekolojik dengeyi bozmadan ekonomik kalkınmayı desteklemesini şart koşmaktadır. İşbirliği ve ortak yönetim mekanizmaları, kamu-özel sektör işbirliklerini teşvik ederek bölgede güçlü bir koordinasyon sağlamayı amaçlarken, risk yönetimi ve güvenlik önlemleri, kapsamlı güvenlik protokollerinin uygulanması ve sigortalama sistemlerinin geliştirilmesi ile desteklenmiştir. Son olarak, teknoloji ve inovasyon ilkesi kapsamında dijital altyapının ve yenilikçi teknolojilerin güvenlik, pazarlama ve hizmet kalitesinin artırılması için entegrasyonu teşvik edilmiştir. Tüm bu unsurlar, yerel ve ulusal düzeyde politik, ekonomik ve kurumsal yönetim işlevleriyle birleşerek bölgedeki faaliyetlerin uzun vadeli ve kapsayıcı bir strateji ile yürütülmesine katkı sağlamaktadır.

5. TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırma sürecinde elde edilen bulgular ışığında açık alan macera rekreasyonu bağlamında geliştirilen yönetim modelinin teorik ve pratik yansımaları tartışılacaktır. Çalışmanın temel analiz araçları olan Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, Vrio ve Benchmarking yöntemleriyle elde edilen veriler, iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde değerlendirilecek ve literatür ile karşılaştırılacaktır. Ayrıca, bu analizlerin her birinin sosyal alanlarda kullanımına yönelik avantajlar ve sınırlılıklar ele alınarak, açık alan macera rekreasyonu hizmetlerinin sürdürülebilirlik, kalite ve rekabet gücü üzerindeki etkileri irdelenecektir.

5. 1. Kalite Fonksiyon Göçerimi Kullanımının Kalite Arttırma Yönünün Değerlendirilmesi

Bu çalışmada, Kaçkar Bölgesi'ndeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik olarak Kalite Fonksiyon Göçerimi kullanılmış ve müşteri gereksinimlerinin teknik gerekliliklere dönüştürülmesi sağlanmıştır. Literatürde KFG müşteri memnuniyetini artırmak ve kaliteyi optimize etmek için stratejik bir araç olarak tanımlanmaktadır (Erdil & Arani, 2019). Benzer şekilde, bu çalışmada KFG 'nin, heliskiing, trekking, dağ kayağı, snowcat ve kano-rafting gibi faaliyetlerin hizmet kalitesini artırmada etkili bir yöntem olduğu görülmüştür. Özellikle, güvenlik, altyapı iyileştirme ve çevresel sürdürülebilirlik gibi kritik kalite özelliklerinin önceliklendirilmesi ile müşteri memnuniyetini doğrudan artıracak somut öneriler sunulmuştur. Literatürdeki çalışmalar, KFG 'nin farklı sektörlerde kalite iyileştirme süreçlerinde geniş bir uygulama alanına sahip olduğunu göstermektedir. Örneğin, sosyal konut projelerinde kalite standartlarının belirlenmesinde (Huang vd., 2021) ve eğitim sektöründe program kalitesinin değerlendirilmesinde KFG'nin başarılı bir şekilde uygulandığı belirtilmiştir. Bu bağlamda, KFG'nin Kaçkar Bölgesi gibi karmaşık ve çok aktörlü bir yapıdaki açık alan rekreasyon faaliyetlerinde, paydaşların ihtiyaçlarını ortak bir çerçevede toplamak için güçlü bir yöntem sunduğu görülmektedir. Geleneksel KFG metodolojisinin subjektiflik gibi bazı sınırlamaları bulunmaktadır (Kassela, Papalexı & Bamford, 2017). Bu çalışmada, bu sınırlamaların üstesinden gelmek için, Analitik Hiyerarşi Süreci) gibi objektif yöntemlerle verilerin analiz edilmesi sağlanmıştır. Böylelikle, hem müşteri beklentileri hem de uzman görüşleri daha sistematik bir şekilde teknik gereksinimlere dönüştürülmüştür. Ayrıca, literatürde belirtilen KFG'nin esnek yapısı, bu çalışmada Kaçkar Bölgesi'nin özgün coğrafi, ekolojik ve turistik özelliklerine uyarlanarak, bölgesel bir yönetim modelinin geliştirilmesine katkı sağlamıştır.

5. 2. Pestel Analizi Kullanımının Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanları gibi Sosyal Alanlardaki Hizmetlerin Dış Çevre Faktörlerinden Etkilenme Durumlarının Değerlendirilmesi

Pestel analizi, organizasyonlar veya sektörler üzerinde dış çevre faktörlerinin etkilerini sistematik bir şekilde değerlendiren stratejik bir yönetim aracıdır. Bu analiz, politik, ekonomik, sosyal, teknolojik, çevresel ve yasal faktörlerin bir araya getirilerek sektörlerin dinamiklerini nasıl şekillendirdiğini anlamayı sağlar. Açık alan macera rekreasyonu gibi doğa tabanlı sosyal hizmetlerde, bu faktörlerin etkisi özellikle belirgin hale gelir. Bu nedenle, bu çalışmada Pestel analizinin bu tür sosyal hizmetlerdeki etkileri üzerine odaklanılarak literatürdeki önemli çalışmalar tartışılacaktır.

Bu çalışmada, Kaçkar Bölgesi'ndeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri, Pestel analizi çerçevesinde değerlendirilmiştir. Literatürde Pestel analizi, dış çevre faktörlerinin sektör üzerindeki etkilerini sistematik olarak incelemek için etkili bir araç olarak tanımlanmıştır (Anderson vd., 2015). Politika ve yasal düzenlemeler, Kaçkar Bölgesi'nde çevre koruma ve turizm faaliyetlerini yönlendiren temel unsurlardır. Bölgedeki çevre koruma yasaları, doğa sporlarının yapılabileceği alanlarda kısıtlamalar getirirken, hükümet destekli turizm teşvikleri sektörün gelişimini olumlu yönde etkileyebilir. Bu durum, bölgedeki faaliyetlerin sürdürülebilirliği ve düzenlenmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır. Ekonomik faktörler ise, açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerine olan talebi doğrudan şekillendirmektedir. Literatürde belirtildiği gibi (Tomczyk, 2011), ekonomik büyüme dönemlerinde artan gelir seviyeleri, açık alan macera rekreasyonu hizmetlerine olan ilgiyi artırmaktadır. Bu çalışmada da ekonomik refah düzeyinin, bölgedeki faaliyetlerin erişilebilirliğini ve katılımcı sayısını arttıracığı düşünülmektedir. Sosyal ve kültürel eğilimler, bireylerin doğa tabanlı faaliyetlere olan ilgisini belirleyen diğer önemli faktörlerdir. Toplumun çevreye duyarlılığının artması, bu tür faaliyetlere olan talebi artırırken, Kaçkar Bölgesi'nin benzersiz doğal güzellikleri ve kültürel mirası, bölgeyi cazip bir destinasyon haline getirmektedir. Bu durum, sosyal eğilimlerin bölgedeki turizm potansiyelini artırdığını göstermektedir. Teknolojik yenilikler, bölgedeki hizmetlerin kalitesini ve güvenliğini iyileştiren kritik bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Yeni ekipmanların geliştirilmesi ve dijital platformların kullanımının yaygınlaşması, bölgenin daha geniş bir kitleye tanıtılmasını sağlamaktadır. Literatürde sosyal medya platformlarının etkili kullanımı, bölgenin ulusal ve uluslararası tanıtımına katkıda bulunduğu görülmektedir (Bradley vd., 2021). Son olarak, çevresel faktörler, Kaçkar Bölgesi'ndeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini etkileyen en önemli unsurlardan biridir. İklim değişikliği ve ekosistemlerin bozulması, faaliyetlerin planlamasında ve yönetiminde çevresel politikaların önemini artırmıştır. Çalışma bulguları, çevresel sürdürülebilirlik stratejilerinin, bölgedeki rekreasyon faaliyetlerinin geleceği için temel bir gereklilik olduğunu göstermektedir.

5. 3. Vrio Analizinin Sosyal Alanlarda Kullanımının Değerlendirilmesi

Bu çalışmada, Kaçkar Bölgesi'nin açık alan macera rekreasyonu faaliyetleri, Vrio analizi çerçevesinde değerlendirilmiş ve bölgenin rekabet avantajını sağlayan kaynakları sistematik olarak analiz edilmiştir. Literatürde Vrio analizi, kaynak temelli bir stratejik yönetim yaklaşımı olarak öne çıkmakta ve organizasyonların sürdürülebilir rekabet avantajı elde etmesine olanak tanımaktadır (Knott, 2015; Cardeal & António, 2012). Bu çalışmada da değer, nadirlik, taklit edilemezlik ve organizasyon unsurları, bölgenin doğal, sosyal ve ekonomik kaynaklarının stratejik önemini anlamak için kullanılmıştır. Değer unsuru, bölgenin benzersiz doğal güzellikleri ve açık alan rekreasyonu için uygun coğrafi özelliklerinin, müşteri ihtiyaçlarını karşılama potansiyelini ortaya koymaktadır. Kaçkar Dağları'nın özgün yapıları, trekking ve heliski gibi doğa sporları için önemli bir çekim merkezi oluşturmakta ve bu kaynakların değerli olduğunu göstermektedir. Nadirlik, bu tür doğal özelliklerin ve aktivitelerin başka bölgelerde sınırlı bulunmasıyla öne çıkmaktadır. Özellikle heliski ve snowcat gibi faaliyetlerde, Kaçkar Bölgesi, Türkiye genelinde nadir bir destinasyon olarak konumlanmaktadır. Taklit edilemezlik, bölgenin kaynaklarının, rakip bölgeler tarafından kolayca taklit edilemeyecek doğal ve kültürel özelliklere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Özgün yapılar, endemik bitki türleri ve yerel kültürel değerler, bölgenin rekabet avantajını destekleyen unsurlar arasında yer almıştır. Ancak bu avantajların korunması için çevresel sürdürülebilirlik stratejilerinin hayata geçirilmesi gereklidir. Organizasyon boyutunda ise, bu kaynakların etkin kullanımı ve yönetimi noktasında eksiklikler olduğu tespit edilmiştir. Literatürde de belirtildiği gibi (Lacaze, 2024; Djuanita, 2024), stratejik kaynakların etkin bir şekilde organize edilmesi ve uyumlu yönetim modellerinin oluşturulması, uzun vadeli başarı için kritik bir gerekliliktir. Bu çalışma, Vrio analizi ile bölgedeki kaynakların değerli ve nadir olduğunu doğrulamış, ancak bu avantajların sürdürülebilir bir yönetim modeli ile desteklenmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Literatürde Castro ve Giraldi'nin (2018) çalışmasında belirtildiği gibi, kaynakların stratejik olarak değerlendirilmesi, rekabet avantajını artırmaktadır. Benzer şekilde, Kaçkar Bölgesi'nde sosyal sermaye, iş birliği ve bilgi paylaşımı gibi toplumsal kaynakların etkin kullanımı, bölgenin rekabet gücünü daha da artırabilir.

5. 4. Benchmarking Analizinin Sosyal Alanlarda Kullanımının Değerlendirilmesi

Literatürde belirtilen benchmarking'in katılımcı deneyimlerini optimize etme potansiyeli, Kaçkar Bölgesi'ndeki faaliyetlerin değerlendirilmesinde de açıkça gözlemlenmiştir. Štumpf vd., (2022) önerdiği gibi daha planlı ve sistematik bir şekilde sosyal alanların karşılaştırılması, katılımcı deneyimini iyileştirecek alanları belirlemede yardımcı olabilir. Özellikle heliski gibi yüksek maliyetli ve özel uzmanlık gerektiren faaliyetlerde, rakip bölgelerle karşılaştırıldığında eksikliklerin olduğu belirlenmektedir. Wettstein ve Suggs (2016), benchmarking'in sosyal pazarlama stratejileriyle entegrasyonunun katılımcı memnuniyetini artırabileceğini vurgulamaktadır. Bu

doğrultuda, Kaçkar Bölgesi'ndeki etkinliklerde sosyal medya ve dijital platformların daha etkili kullanılması gerektiği belirlenmiştir. Bölgedeki faaliyetlerin ulusal ve uluslararası tanıtımında eksiklikler olduğu ve rakip destinasyonların dijital pazarlama stratejilerinin daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla, bu alandaki benchmarking analizleri, bölgenin rekabet gücünü artırmak için stratejik bir fırsat sunmaktadır. Literatürdeki bir diğer bulgu, benchmarking'in yalnızca performans değerlendirmesiyle sınırlı kalmayıp sosyal etkileşimleri ve toplumsal bağları güçlendirme potansiyeline sahip olduğudur (Djuric vd., 2013). Çalışmamızda da, katılımcıların yerel kültür ve doğayla etkileşiminden elde ettikleri deneyimlerin, memnuniyet düzeylerini önemli ölçüde etkilediği varsayılmıştır. Ancak, bu sosyal bağların daha güçlü bir şekilde teşvik edilmesi için rakip bölgelerde uygulanan başarılı modellerden öğrenilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

5. 5. Yönetişim Modeli Geliştirilen Çalışmaların Değerlendirilmesi

Literatürde, yönetim modellerinin yerel kalkınma, kaynak yönetimi ve toplumsal katılım açısından sağladığı katkılar vurgulanmaktadır (Oral & Fazlılar, 2019; Uzunlaşan & Tek, 2021). Bu bağlamda, çalışmamızda geliştirilen model, bölgedeki faaliyetlerin sürdürülebilirliğini sağlamak ve sosyal faydayı artırmak için temel yönetim ilkelerine dayanmaktadır. Kaçkar Bölgesi için önerilen yönetim modeli, şeffaflık, hesap verebilirlik, katılım, etkinlik, tutarlılık, sürdürülebilirlik, yasal düzenlemeler ve denetim, iş birliği ve ortak yönetim, risk yönetimi ve güvenlik, teknoloji ve yenilikçilik gibi temel ilkeleri içermektedir. Literatürdeki çalışmalar, bu tür ilkelerin sosyal hizmet süreçlerinde etkin yönetim sağlamak için kritik olduğunu ortaya koymaktadır (Toprak vd., 2019). Örneğin, yasal düzenlemeler ve denetim mekanizmalarının bölgedeki faaliyetlerin standartlaştırılmasında ve kalite güvencesinin sağlanmasında önemli bir rol oynadığı belirlenmiştir. Toprak vd. (2019) Yükseköğrenim sistemine ilişkin yönetim modeline yönelik bulguları, kalite güvencesinin yalnızca eğitimle sınırlı kalmayıp, sosyal alanlarda da kritik bir gereklilik olduğunu desteklemektedir. Bu araştırmada geliştirilen model, sosyal hizmet süreçlerine bireylerin ve toplulukların daha aktif katılımını teşvik eden mekanizmalar sunmaktadır. Bu durum, Kaçkar Bölgesi'nde önerilen yönetim modeli, yerel halk, turizm operatörleri, kamu kurumları ve çevresel paydaşların süreçlere dâhil edilmesini sağlayarak, faaliyetlerin daha kapsayıcı ve sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesini hedeflemektedir. Son olarak, Oral ve Fazlılar'ın (2019) işbirliklerin yenilikçi ve sürdürülebilir çözümler üretme potansiyeline yaptığı vurgu, bu çalışmada önerilen modelin iş birliği ve ortak yönetim ilkesiyle örtüşmektedir. Bölgedeki rekreasyon faaliyetlerinin farklı aktörler tarafından ortaklaşa yönetilmesi, hem kaynakların etkin kullanımı hem de yerel kalkınmanın desteklenmesi açısından stratejik bir yaklaşım sunmaktadır. Özellikle, iş birliğini artıran bu model, sosyal hizmetlerin sürdürülebilirliği için literatürde önerilen kapsayıcı yönetim anlayışını desteklemektedir (Uzunlaşan & Tek, 2021). Araştırmada geliştirilen yönetim modeli, literatürdeki bulgularla uyumlu olarak, Kaçkar Bölgesi'nde açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin

sürdürülebilirliğini sağlamak, toplumsal katılımı artırmak ve paydaşlar arasında iş birliğini güçlendirmek için stratejik bir rehber sunmaktadır. Bu model, toplumsal faydayı artıran yenilikçi ve katılımcı bir yönetim anlayışı ile bölgenin sosyal, ekonomik ve çevresel potansiyelini en üst düzeye çıkarmayı hedeflemektedir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6. 1. Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, Vrio, Benchmarking Analizi Bulgularına Dair Sonuçlar

Bu bölümde, Kaçkar Bölgesi'nin açık alan macera rekreasyonu potansiyelini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, Vrio ve Benchmarking analizlerinin sonuçları sunulmaktadır. Analizler, bölgenin doğal, ekonomik, sosyal ve turistik kaynak değerlerini detaylı bir şekilde ele alarak mevcut durumunu ve geliştirilmesi gereken yönlerini açığa çıkarmaktadır. Kfg analizi, katılımcıların hizmet kalitesine yönelik beklentilerini ve bu beklentilerin mevcut hizmetlerle ne ölçüde karşılandığını değerlendirmiştir. Pestel analizi, bölgenin politik, ekonomik, sosyal, teknolojik, çevresel ve yasal unsurlarını analiz ederek dış çevre faktörlerinin turizm sektörü üzerindeki etkilerini açığa çıkarmaktadır. Vrio analizi, bölgenin sahip olduğu kaynakların rekabet avantajı sağlayıp sağlamadığını değerlendirirken, Benchmarking analizi bölgenin ulusal ve uluslararası düzeydeki benzer destinasyonlarla karşılaştırılmasına olanak tanımıştır. Bu kapsamlı analizler, bölgenin güçlü yönlerini ve iyileştirilmesi gereken alanlarını belirleyerek, sürdürülebilir bir turizm stratejisi geliştirilmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Aşağıda, bu analizlerin bulgularına dayalı sonuçlar ve öneriler detaylı olarak ele alınmıştır.

1. Kuzey Bölgesinde Siyasi Denetim ve Yönetimsel Mekanizmaların Güçlendirilmesi

Kuzey bölgesindeki yetersiz denetim ve yönetimsel eksiklikler, açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini olumsuz etkilemektedir. Bu durum, bölgedeki faaliyetlerin plansız bir şekilde ilerlemesine neden olmakta ve sektörün güvenilirliğini zayıflatmaktadır. Yönetim mekanizmalarının iyileştirilmesi, denetim süreçlerinin sıklaştırılması ve kamu politikalarının açık alan macera sektörünü destekleyecek şekilde yeniden yapılandırılması gerekmektedir.

2. Ticari Faaliyetlerin Doğaya Verdiği Zararların Önlenmesi ve Yasal Düzenlemelerin Yapılması

Kuzey bölgesinde ticari çıkarlar öncelikli hale gelmiş ve bu durum doğa tahribatına yol açmıştır. Açık alan macera sektörünün sürdürülebilirliği için ticari faaliyetlerin çevre üzerindeki olumsuz etkilerini minimize edecek yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Bu kapsamda, yapılaşma projeleri ve ticari kullanım alanlarının çevresel etkileri sıkı bir denetim altına alınmalıdır.

3. Giriş-Çıkışların Denetimi ve Sigorta Sistemlerinin Geliştirilmesi

Kuzey bölgesinde açık alan macera faaliyetlerine katılan ziyaretçilerin güvenliğini artırmak amacıyla giriş-çıkışlar yasal takip sistemleri ile denetlenmeli ve sigorta sistemleri kurulmalıdır. Bu önlemler, hem faaliyetlerin düzenli bir şekilde yürütülmesini sağlayacak hem de katılımcıların güvenliğini artıracaktır.

4. Ziyaretçi Akışının Planlanması ve Kontrollü Ziyaretçi Yönetimi

Ziyaretçi yoğunluğunun ve faaliyetlerin düzensiz planlanması, bölgedeki doğal kaynaklar üzerinde baskı oluşturmaktadır. Açık alan macera faaliyetlerinin belirli bir takvim doğrultusunda planlanması ve ziyaretçi akışının düzenlenmesi, bölgedeki faaliyetlerin sürdürülebilirliğini destekleyecektir.

5. Güney Bölgesinde Güvenlik Önlemleri ve Altyapı Eksikliklerinin Giderilmesi

Güney bölgesinde altyapı ve güvenlik sorunları, açık alan macera faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini tehlikeye atmaktadır. Bu durumun önüne geçmek için bölgedeki altyapı eksiklikleri hızla giderilmeli, güvenlik önlemleri artırılmalı ve doğal afet risklerine karşı hazırlıklı olunmalıdır.

6. Her İki Bölgede Uzun Vadeli Yasal Düzenlemeler ve Denetimlerin Artırılması

Açık alan macera sektörünün uzun vadeli sürdürülebilirliğini sağlamak için hem kuzey hem de güney bölgelerinde kapsamlı yasal düzenlemeler yapılmalı ve bu düzenlemelerin uygulanabilirliği denetimlerle desteklenmelidir. Bu, sektörün uluslararası standartlara uygun şekilde gelişmesini sağlayacaktır.

7. Güney Bölgesinin Doğa Açık Alan Macera Potansiyelinin Korunması ve Elit Ziyaretçilere Odaklanması

Güney bölgesinin doğa turizmi potansiyelinin korunabilmesi için daha elit ziyaretçileri hedefleyen bir planlama yapılmalıdır. Elit ziyaretçilerden elde edilen gelir, bölgedeki doğal zenginliklerin korunmasına katkı sağlayacak ve faaliyetlerin daha sürdürülebilir olmasını mümkün kılacaktır.

8. Altyapı ve Güvenlik Konularında Güney Bölgesinde Daha Fazla Yatırım Yapılması

Güney bölgesinde altyapının güçlendirilmesi ve güvenlik önlemlerinin artırılması, açık alan macera sektörünün gelişimine önemli katkılar sağlayacaktır. Bu yatırımlar, bölgenin uluslararası düzeyde daha rekabetçi hale gelmesine ve daha geniş bir turist kitlesine hitap etmesine olanak tanıyacaktır.

9. Doğal Güzellikler

Kaçkar Bölgesi'nin doğal güzellikleri, tüm katılımcılar tarafından "değerli" ve büyük ölçüde "nadir" olarak değerlendirilmiştir. Bu durum, bölgenin eşsiz bir doğal çekim merkezi olduğunu göstermektedir. Ancak bazı katılımcılar, belirli doğal özelliklerin diğer bölgelerde de bulunabileceğini ifade etmiştir.

10. Rehberlik ve Uzmanlık Hizmetleri

Bölgedeki rehberlik ve uzmanlık hizmetleri, güvenli ve profesyonel bir deneyim sunarak turistik cazibeyi artırmaktadır. Çoğu katılımcı bu hizmetleri "nadir" ve "taklit edilemez" olarak değerlendirse de, bazıları rehberlik hizmetlerinin başka bölgelerde de bulunabileceğini belirtmiştir.

11. Ekonomik Kazanç Potansiyeli

Bölgedeki faaliyetlerin ekonomik getirileri, organizasyonel yapı ve sürdürülebilirlik açısından önemli bir katkı sunmaktadır. Ancak, kazanç potansiyelinin yalnızca bölgeye özgü olmadığı ve diğer destinasyonlarda da sağlanabilir olduğu yönünde görüşler bulunmaktadır.

12. Ulaşım Kolaylığı

Ulaşım imkânları, bölgenin erişilebilirliğini artıran önemli bir kaynak olarak öne çıkmaktadır. Çoğu katılımcı bu değeri “değerli” olarak nitelendirirken, “nadir” ve “taklit edilemez” olup olmadığı konusunda farklı görüşler bildirmiştir.

13. Tesis İmkânları

Konaklama ve yeme-içme gibi temel tesis imkânları, bölgenin turistik çekiciliğine katkıda bulunan önemli unsurlar olarak değerlendirilmiştir. Ancak bu imkânların, diğer bölgelerde de sağlanabilecek olması nedeniyle “nadir” bulunmadığını belirten katılımcılar olmuştur.

14. Organizasyonel Yapıya Katkı

Rehberlik, ulaşım ve tesis imkânları gibi değerlerin organizasyonel yapı üzerindeki etkisi, katılımcılar arasında farklı algılanmaktadır. Bazı branşlar bu katkıyı güçlü bulurken, diğerleri sınırlı bir katkı sunduğunu ifade etmiştir.

15. Taklit Edilebilirlik

Doğal güzellikler ve rehberlik gibi kaynak değerler, genel olarak “taklit edilemez” olarak değerlendirilmiştir. Ancak, ekonomik kazanç ve ulaşım gibi bazı değerlerin taklit edilebilir olduğu yönünde görüş birliği bulunmaktadır.

16. Sürdürülebilirlik ve Koruma Gereksinimi

Bölgenin doğal ve kültürel mirasının korunarak sürdürülebilir turizm politikaları ile desteklenmesi, uzun vadeli bir rekreatif cazibe merkezi olarak kalmasını sağlayacaktır.

17. Heliski Faaliyetleri ve Lojistik Destek

Heliski faaliyetleri, bölgedeki ekonomik ve turistik potansiyeli artırmaktadır. Ancak faaliyetlerin sürdürülebilirliği için lojistik destek ve güvenlik altyapısı güçlendirilmelidir.

18. Trekking Rotaları ve Fiyat Politikaları

Trekking rotalarının geliştirilmesi, bölgeye daha fazla turist çekilmesini sağlayacaktır. Ayrıca, katılımcılar arasında fiyat politikalarının adil bir şekilde belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

19. Kano-Rafting ve Rehberlik Hizmetleri

Kano ve rafting gibi su sporlarında rehberlik hizmetlerinin artırılması ve dijital pazarlama stratejileri ile tanıtımın yapılması gereklidir.

20. Snowcat Faaliyetleri ve Kış Sporları

Snowcat faaliyetleri için altyapı yatırımlarının artırılması, güney bölgesinin kış turizmi potansiyelini artıracaktır.

21. Konaklama Tesisleri ve Hizmet Kalitesi

Modern otel ve dağ evleri gibi konaklama imkânlarının geliştirilmesi, turist memnuniyetini artırarak bölgenin cazibesini güçlendirecektir.

22. Teknolojik ve Dijital Altyapı

GPS tabanlı güvenlik sistemleri ve mobil uygulamalar aracılığıyla turistlerin deneyimlerinin iyileştirilmesi, bölgenin güvenlik ve profesyonellik seviyesini yükseltecektir.

23. Sürdürülebilirlik ve Ekolojik Koruma

Bölgenin doğal güzelliklerinin korunması ve sürdürülebilir turizm politikalarının uygulanması, uzun vadeli cazibenin korunmasını sağlayacaktır.

24. Hizmet Kalitesini Artırmaya Yönelik Öncelikli Alanlar

Açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin hizmet kalitesini artırmak için öncelikli olarak faaliyet denetim mekanizmalarının oluşturulması ve kayıt dışı hizmetlerin engellenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, hizmetlerin kayıt altına alınması ve denetim mekanizmalarının etkin hale getirilmesi önem taşımaktadır. Ayrıca, katılımcı güvenliğini artırmak amacıyla sigortalama sistemlerinin geliştirilmesi ve ilgili mevzuatların güncellenmesi kritik bir gerekliliktir. Tüm branşlar için mevzuatların geliştirilerek alana uyarlanması, sürdürülebilirlik ve düzenin sağlanması açısından temel bir ihtiyaçtır. Güvenlik standartlarını yükseltmek için acil durum planlarının hazırlanması ve arama kurtarma ekiplerinin kurulması, doğal risklere karşı önlem alınarak çığ parkurlarının belirlenmesi ve kar uzmanlarının yetiştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, yerel iş birliğini güçlendirmek ve hizmet kalitesini artırmak adına doğa ve macera turizm kooperatiflerinin kurulması teşvik edilmelidir.

25. Teknik Çözüm ve Geliştirme Gereksinimleri

Hizmet kalitesini artırmak için teknik çözüm ve geliştirme gereksinimleri arasında, güvenlik risklerini azaltmak amacıyla bölgede sürekli aktif bir arama kurtarma merkezinin kurulması ilk sırada yer almaktadır. Rehberlik hizmetlerinin kalitesini artırmak için deneyimli ve sertifikalı eğitmenlerin yetiştirilmesi, nitelikli personel ihtiyacını karşılamak adına kritik bir öneme sahiptir. Faaliyet çeşitliliğini artırmak ve erişilebilirliği sağlamak için altyapının güçlendirilmesi ve alternatif beceri rotalarının oluşturulması gerekmektedir. Ayrıca, doğal koşullara yönelik verilerin toplanması ve analiz edilmesi için her yıl kar miktarını düzenli olarak ölçen bir veri sisteminin oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Bu teknik gereksinimler, hem müşteri memnuniyetini artırmak hem de bölgenin rekreasyon potansiyelini sürdürülebilir şekilde geliştirmek için temel adımlardır.

6. 2. Öneriler

6. 2. 1. Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, Vrio, Benchmarking Analizi Bulgularına Dair Öneriler

Bu bölümde, Kaçkar Bölgesi'nin açık alan macera rekreasyonu potansiyelini artırmak ve sürdürülebilir bir turizm modeli oluşturmak amacıyla Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, Vrio ve Benchmarking analizleri sonucunda elde edilen bulgulara dayalı öneriler sunulmaktadır.

6. 2. 1. 1. Açık Alan Macera Rekreasyonu Uzmanlarına Öneriler

- Güvenlik ve Risk Yönetimi: Faaliyetler sırasında güvenlik önlemlerini artırarak, katılımcıların risklerini minimize etmek için uluslararası standartlarda güvenlik protokolleri uygulanmalıdır.
- Sürekli Eğitim ve Mesleki Gelişim: Uzmanlar, yeni teknolojiler ve tekniklerle ilgili sürekli eğitim programlarına katılmalı, özellikle GPS, drone ve diğer teknolojik araçların kullanımı konusunda kendilerini geliştirmelidir.
- Çevre Duyarlılığı: Doğal kaynakların sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla çevre koruma uygulamalarını faaliyetlerinin bir parçası haline getirmelidirler.
- Uzmanlık ve Rehberlik Hizmetlerinin Geliştirilmesi: Rehberlik hizmetlerinin, bölgenin yerel özelliklerini yansıtan bilgi birikimi ve deneyimle zenginleştirilmesi, rekabet avantajını artıracaktır.
- Çevreye Duyarlılık ve Sürdürülebilirlik: Faaliyetlerin çevresel etkilerini minimize etmek için çevre dostu uygulamalara daha fazla önem verilmelidir.
- Mesleki Eğitim Programları: Uzmanların, güvenlik, risk yönetimi ve yeni teknolojilerin kullanımı gibi konularda sürekli eğitim almaları sağlanmalıdır.
- Profesyonel Eğitim Programları: Rehberlerin güvenlik, risk yönetimi ve çevre koruma gibi konularda sürekli eğitilmesi gerekmektedir.
- Teknoloji Kullanımının Artırılması: GPS, drone ve mobil uygulamalar gibi teknolojilerin kullanımı teşvik edilmelidir.
- Uluslararası Standartların Uygulanması: Faaliyetlerin uluslararası güvenlik ve hizmet standartlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.
- Güvenlik Standartlarının İyileştirilmesi: Faaliyetlerin güvenliğini artırmak için uluslararası güvenlik standartları benimsenmeli ve bu standartlar düzenli olarak denetlenmelidir.
- Eğitim Programlarının Geliştirilmesi: Uzmanların, yeni teknolojiler ve ekipman kullanımı konusunda sürekli eğitimlere katılması sağlanmalıdır. Özellikle çevre dostu teknolojilerin kullanımı teşvik edilmelidir.

- Çevre Koruma Stratejileri: Uzmanlar, doğal kaynakların korunması için faaliyetlerinde çevresel farkındalığı artıran uygulamalara öncelik vermelidir.
- Kriz Yönetimi Eğitimi: Doğal afetler ve acil durumlar için kriz yönetimi ve müdahale becerileri geliştiren eğitim programları düzenlenmelidir.
- Yerel İş Birliği: Uzmanlar, yerel paydaşlarla iş birliği yaparak bölgesel kalkınmayı destekleyebilir ve bölgenin kültürel mirasını hizmetlerine entegre edebilir.

6. 2. 1. 2. Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanında Katılımcılara Öneriler

- Güvenlik Kurallarına Uyma: Katılımcılar, rehberler tarafından sağlanan güvenlik talimatlarına uymalı ve gerekli ekipmanları eksiksiz kullanmalıdır.
- Çevre Bilincinin Geliştirilmesi: Katılımcılar, doğal çevreyi koruma konusunda bilinçli davranmalı, faaliyet alanlarını temiz ve zarar görmemiş bir şekilde bırakmalıdır.
- Fiziksel ve Mental Hazırlık: Katılımcılar, faaliyetlere başlamadan önce gerekli fiziksel ve mental hazırlıklarını yapmalı, doğa sporlarının gerektirdiği temel becerilere sahip olmalıdır.
- Kaynak Değerlerin Kapsamlı İncelenmesi: Her bir bölgenin benzersiz kaynak değerlerinin detaylı VRIO analizleri ile karşılaştırmalı olarak ele alınması önerilmektedir.
- Sürdürülebilir Turizm Üzerine Araştırmalar: Bölgedeki faaliyetlerin ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirlik üzerindeki etkileri derinlemesine incelenmelidir.
- Branşlar Arası Farklılıkların Analizi: Farklı branşların bölgedeki kaynak değerleri üzerindeki algıları ve beklentileri karşılaştırılarak, faaliyetlerin optimize edilmesi sağlanabilir.
- Doğa Bilinci: Çevreye duyarlı davranışlar sergilenmeli ve faaliyetler sırasında doğanın korunmasına özen gösterilmelidir.
- Fiziksel Hazırlık ve Eğitim: Katılımcılar, doğa sporlarının gerektirdiği fiziksel ve teknik yeterliliğe sahip olmalıdır.
- Faaliyetlere Hazırlık: Katılımcılar, fiziksel ve mental olarak faaliyetlere hazır olmalı, gerekli ekipmanları eksiksiz kullanmalıdır.
- Çevre Koruma Bilinci: Faaliyet alanlarını temiz bırakmak ve doğaya zarar vermemek adına çevresel farkındalıkla hareket edilmelidir.
- Yerel Destek: Yerel ürünler ve hizmetler tercih edilerek bölgenin ekonomisine katkı sağlanabilir.
- Doğru Ekipman Kullanımı: Katılımcılar, güvenlik ekipmanlarının doğru kullanımı konusunda bilgilendirilmeli ve bu ekipmanları eksiksiz olarak kullanmalıdır.

- Bilgilendirme ve Rehberlik: Katılımcılar, faaliyetler sırasında rehberler tarafından sunulan güvenlik talimatlarına ve çevresel bilgilere uymalıdır.

6. 2. 1. 3. Açık Alan Macera Rekreasyonu Araştırmacılarına Öneriler

- Bölgesel ve Kültürel Farklılıkların İncelenmesi: Gelecekteki araştırmalarda Kaçkar bölgesinin farklı bölgelerindeki kültürel, sosyal ve ekonomik farklılıkların açık alan macera faaliyetleri üzerindeki etkileri derinlemesine analiz edilmelidir.
- Teknolojik Yeniliklerin Kullanımı: Açık alan macera faaliyetlerinde teknolojinin rolü, özellikle güvenlik ve tanıtım alanındaki etkileri daha ayrıntılı bir şekilde incelenmelidir.
- Uzun Vadeli Etki Çalışmaları: Açık alan macera faaliyetlerinin yerel ekonomiye, topluma ve çevreye olan uzun vadeli etkileri kapsamlı bir şekilde araştırılmalıdır.
- Altyapı Yatırımlarının Artırılması: Özellikle ulaşım ve tesis imkânlarının geliştirilmesi, bölgenin cazibesini artıracaktır.
- Doğal Mirasın Korunması: Bölgedeki eşsiz doğal güzelliklerin korunması için sıkı çevre politikaları ve denetim mekanizmaları uygulanmalıdır.
- Yasal Düzenlemelerin Güçlendirilmesi: Bölgedeki faaliyetlerin sürdürülebilirliği için, hem katılımcılar hem de organizasyonlar için uygun yasal çerçeveler oluşturulmalıdır.
- Sürdürülebilir Turizm Modelleri: Bölgede sürdürülebilir turizm politikalarının ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri üzerine daha fazla araştırma yapılmalıdır.
- Branşlar Arası Karşılaştırmalı Analizler: Farklı doğa sporları branşlarının kaynak değerleri üzerindeki etkileri ve ihtiyaçları detaylı şekilde incelenmelidir.
- Mevsimsel ve İklimsel Etkiler: Bölgedeki faaliyetlerin iklim değişikliği ve mevsimsel değişikliklerden nasıl etkilendiği araştırılmalıdır.
- Uzun Vadeli Sosyo-Ekonomik Etkiler: Faaliyetlerin yerel ekonomi ve toplumsal yapı üzerindeki uzun vadeli etkileri araştırılmalıdır.
- Branşlara Özel Çalışmalar: Farklı rekreasyon branşlarının çevresel ve ekonomik etkileri detaylı bir şekilde karşılaştırılmalıdır.
- Teknolojik Uygulamaların Rolü: Drone, GPS ve mobil uygulamaların açık alan macera rekreasyonu üzerindeki etkileri daha kapsamlı bir şekilde araştırılmalıdır.
- Yönetim Modelleri: Açık alan faaliyetleri için yenilikçi yönetim modellerinin tasarlanması ve uygulanabilirliği araştırılmalıdır.

6. 2. 1. 4. Açık Alan Macera Rekreasyonu Alan Yönetiminden Sorumlu Olan Paydaşlara Öneriler

- Yasal Düzenlemeler ve Denetimlerin Güçlendirilmesi: Bölgedeki faaliyetlerin sürdürülebilirliği için yönetim ve denetim mekanizmaları sıkılaştırılmalı, yasal düzenlemeler açık ve uygulanabilir hale getirilmelidir.
- Altyapı ve Güvenlik Yatırımları: Hem kuzey hem de güney bölgelerinde altyapı yatırımları hızlandırılmalı ve özellikle doğal afet risklerine karşı güvenlik önlemleri artırılmalıdır.
- Turizm Stratejileri: Elit ziyaretçi profiline hitap edecek şekilde sürdürülebilir turizm stratejileri geliştirilmeli, doğaya zarar vermeden ekonomik kazanç sağlanmalıdır.
- Altyapı Yatırımlarının Artırılması: Özellikle ulaşım ve tesis imkânlarının geliştirilmesi, bölgenin cazibesini artıracaktır.
- Doğal Mirasın Korunması: Bölgedeki eşsiz doğal güzelliklerin korunması için sıkı çevre politikaları ve denetim mekanizmaları uygulanmalıdır.
- Altyapı ve Güvenlik Yatırımları: Bölgedeki ulaşım, konaklama ve güvenlik altyapısı iyileştirilmeli, acil durum müdahale ekipleri güçlendirilmelidir.
- Çevre Koruma Politikaları: Doğal kaynakların korunması için çevre dostu politikalar uygulanmalı ve denetimler artırılmalıdır.
- Paydaş İş Birliği: Yerel yönetimler, turizm operatörleri ve yerel halk arasında etkin iş birliği sağlanarak bölgenin kalkınması desteklenmelidir.
- Denetim Mekanizmalarının Güçlendirilmesi: Bölgedeki faaliyetlerin sürdürülebilirliği için etkin denetim sistemleri oluşturulmalı ve şeffaflık sağlanmalıdır.
- Altyapı Geliştirme: Ulaşım, konaklama ve faaliyet alanları gibi altyapı hizmetleri iyileştirilmeli ve sürdürülebilir teknolojiler kullanılmalıdır.
- Turizm Yönetim Planları: Turizm stratejileri, çevresel etkileri minimize edecek şekilde planlanmalı ve elit ziyaretçi profiline hitap edecek sürdürülebilir çözümler üretilmelidir.
- Çevre Koruma Politikaları: Doğal alanların korunmasını sağlayan sıkı çevre politikaları uygulanmalı ve bu politikalar düzenli olarak güncellenmelidir.
- Paydaş Katılımı: Yerel halk, turizm operatörleri ve kamu kurumları arasında etkili iş birliği teşvik edilmeli ve karar alma süreçlerine tüm paydaşlar dahil edilmelidir.
- Sürdürülebilir Finansman Modelleri: Çevresel koruma ve turizm altyapısını desteklemek için sürdürülebilir finansman modelleri geliştirilmelidir.
- Risk Yönetimi ve Acil Durum Hazırlıkları: Bölgenin doğal afetlere karşı dayanıklılığını artırmak için risk yönetim planları oluşturulmalı ve uygulanmalıdır.

6. 2. 1. 5. İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Kapsamlı PESTEL Analizleri: Kaçkar bölgesindeki açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinin ekonomik, sosyal, politik ve çevresel etkileri daha geniş örneklem gruplarıyla tekrar değerlendirilebilir.
- Mevsimsel ve İklimsel Değişimlerin Etkileri: Bölgedeki iklim değişikliklerinin ve mevsimsel farklılıkların açık alan macera faaliyetleri üzerindeki etkileri üzerine daha fazla çalışma yapılmalıdır.
- Katılımcı Deneyimlerinin Derinlemesine İncelenmesi: Farklı demografik gruplardan gelen katılımcıların açık alan macera faaliyetlerindeki deneyimlerini ve bu deneyimlerin turizm sektörüne katkılarını değerlendiren çalışmalar yürütülmelidir.
- Mevsimsel ve İklimsel Etkilerin İncelenmesi: Bölgedeki açık alan macera faaliyetlerinin iklim değişikliği ve mevsimsel faktörlerden nasıl etkilendiği araştırılmalıdır.
- Ziyaretçi Profillerinin Analizi: Katılımcıların sosyo-ekonomik ve demografik profillerine göre bölgeye olan etkileri detaylı şekilde incelenebilir.
- Farklı Destinasyonların Karşılaştırılması: Kaçkar Bölgesi'nin rekabet gücünü artırmak için diğer rekreatif tur Destinasyonlar Arası Karşılaştırma: Kaçkar Bölgesi'nin benzer turizm destinasyonları ile karşılaştırmalı analizleri yapılmalıdır.
- Turist Profilleri ve Beklentileri: Bölgeyi ziyaret eden turistlerin demografik ve sosyo-ekonomik profilleri ile beklentileri üzerine çalışmalar yapılmalıdır.
- Teknolojik Yatırımların Etkileri: GPS, mobil uygulamalar ve dijital tanıtım araçlarının bölgedeki turizm faaliyetlerine olan etkileri araştırılmalıdır. Turizm destinasyonları ile karşılaştırmalı analizler yapılmalıdır.
- Müşteri Beklentileri ve Teknik Çözüm İlişkisi: Müşteri beklentilerinin teknik gereksinimlere dönüştürülme süreci ve uygulama etkinliği araştırılmalıdır.
- Risk Yönetimi ve Güvenlik: Acil durum planları, çığ parkurları ve arama kurtarma merkezlerinin güvenlik üzerindeki etkileri incelenmelidir.
- Çevresel Sürdürülebilirlik: Çevre dostu altyapı projeleri ve atık yönetimi uygulamalarının etkileri araştırılmalıdır.
- Rakip Analizleri: Rakip firmaların güçlü yönlerine odaklanarak rekabet avantajını artıracak stratejiler önerilmelidir.
- Teknoloji Kullanımı: Drone, GPS ve veri toplama sistemlerinin hizmet kalitesine katkıları incelenmelidir.
- Branş Bazlı Çalışmalar: Heliski, trekking gibi branşlara özgü beklenti ve teknik ihtiyaçlar karşılaştırmalı olarak ele alınmalıdır.

- Yerel Halkın Katılımı: Doğa turizm kooperatiflerinin sürdürülebilir turizm ve yerel kalkınmaya etkileri analiz edilmelidir.
- Mevsimsel ve İklimsel Etkiler: Mevsimsel değişimlerin faaliyet yoğunluğu ve müşteri memnuniyeti üzerindeki etkileri araştırılmalıdır.
- Yasal Düzenlemeler: Branşlara yönelik mevzuatların etkinliği ve uygulanabilirliği değerlendirilmelidir.
- Sürdürülebilir Hizmet Modelleri: KFG bulgularına dayalı sürdürülebilir hizmet modelleri geliştirilip incelenmelidir.

7. KAYNAKLAR

- Abrutyn, S., & Mueller, A. (2015). When too much integration and regulation hurts. *Society and Mental Health*, 6(1), 56-71. <https://doi.org/10.1177/2156869315604346>
- Acevedo, G. (2005). Turning anomie on its head: Fatalism as Durkheim's concealed and multidimensional alienation theory. *Sociological Theory*, 23(1), 75-85. <https://doi.org/10.1111/j.0735-2751.2005.00243.x>
- Acharya, S. (2024). Governance: An analytical and conceptual synthesis. *Policy Analysis and Administrative Journal*, 30(1), 1753-1759. <https://doi.org/10.3126/panj.v30i1.66102>
- Acuner, E., & Aydın, E. (2022). Yerel halkın alternatif bir turizm türü olarak heliski turizmine yönelik algısının heliski turizmi desteğine etkisi: Rize örneği. *Alanya Akademik Bakış*, 6(1), 1757-1781. <https://doi.org/10.29023/alanyaakademik.987263>
- Akao, Y. (2024). *Quality function deployment: Integrating customer requirements into product design*. New York: Productivity Press. <https://doi.org/10.4324/9781003578833>
- Akao, Y., & Mazur, G. (2003). The leading edge in QFD: Past, present and future. *International Journal of Quality & Reliability Management*, 20(1), 20-35. <https://doi.org/10.1108/02656710310453791>
- Akgül, S., & Güneş, S. (2019). Türkiye’de rekreasyon yönetimi bölümünde okuyan öğrencilerin kariyer beklentilerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 725-744. <https://doi.org/10.26677/tr1010.2019.188>
- Akkoç, G. (2024). Finansal ve kurumsal risklerin kamu-özel iş birliği altyapı yatırımlarına etkisi: Yükselen ekonomiler için ampirik bir uygulama. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 73-88. <https://doi.org/10.17336/igusbd.1128822>
- Aksan, G. (2016). Max Weber ve değerler sosyolojisi: Bir metodolojik ikilemin düşündürdükleri / Max Weber and sociology of values: Reflections on a methodological dilemma. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 35, 427-439. <https://doi.org/10.21497/sefad.35126>
- Akyol, A., & Hakverdi, A. (2022). Burdur gölü’nün rekreatif kullanımı ve kullanıcı değerlendirmeleri. *Theoretical and Applied Forestry*, 2(1), 1-7. <https://doi.org/10.53463/tafor.2022vol2iss1pp1-7>
- Alderson, D., & Pardy, M. (2003). *Sea kayaker magazine's handbook of safety and rescue*. International Marine: Ragged Mountain Press, McGraw-Hill.
- Allen, S. V., Vandenbogaerde, T. J., & Hopkins, W. G. (2014). Career performance trajectories of Olympic swimmers: Benchmarks for talent development. *European Journal of Sport Science*, 14(7), 643-651.

- Alonso, A. D., & O'Shea, M. (2012). "You only get back what you put in": Perceptions of professional sport organizations as community anchors. *Community Development*, 43(5), 656-676.
- Altamirano, M. A., & Sloley, A. A. (2023). Corporate Governance: The role of board of directors in the strategic planning process of organizations. In *Strategic Management and International Business Policies for Maintaining Competitive Advantage* (s. 1-11). IGI Global.
- Altuntaş, F., & Büyük, B. (2022). Bir Ar-Ge merkezinde kalite fonksiyon göçerimi (KFG) ile ürün geliştirme uygulaması. *Verimlilik Dergisi*, 3, 463-478. <https://doi.org/10.51551/verimlilik.1027421>
- Álvarez-Yates, T. (2024). Sex-related and performance differences in contractile properties, ROM, strength, and dynamometry performance of world-class flatwater canoeists. *Applied Sciences*, 14(8), 31-67. <https://doi.org/10.3390/app14083167>
- Amaya, N., Bernal-Torres, C. A., Nicolás-Rojas, Y. W., & Pando-Ezcurra, T. T. (2024). Role of internal resources on the competitive advantage building in a knowledge-intensive organisation in an emerging market. *VINE Journal of Information and Knowledge Management Systems*, 54(5), 1153-1169.
- Anang, Y., Takahashi, M., & Watanabe, Y. (2016). A method for software requirement volatility analysis using QFD. *Complex Systems Informatics and Modeling Quarterly*, 8, 1-14.
- Anderson, L., Roccliffe, S., Haddaway, N., Dunn, A., & Britton, R. (2015). The role of tourism and recreation in the spread of non-native species: A systematic review and meta-analysis. *Plos Journals*, 10(10). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0140833>
- Arol, P., & Eroğlu, K. (2018). The effects of 8-week balance training on the kayaking performance of beginners. *Pedagogics, Psychology, Medical-Biological Problems of Physical Training and Sports*, 22(4), 170-175. <https://doi.org/10.1556/18189172.2018.0401>
- Arslan, Ö. (2023). Yetenek fabrikası modeli: Özel okullarda bir araştırma (The talent factory model: A research in private schools). *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 384-396. <https://doi.org/10.26677/tr1010.2023.1302>
- Arslan, R. (2023). *21. yüzyılın ilk çeyreğinde belediyeçilikte yeni yaklaşımlar*. Gaziantep: Özgür Yayınları. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub408>
- Atabay, E. S., Kaplan, T., & Şahin, K. (2022). Sürdürülebilirlik ile kurumsal itibar arasındaki ilişkide yönetim kurulu ve aile sahipliğinin düzenleyici etkisi. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(Kongre Özel Sayısı), 24-47.
- Attarian, A. (2001). Trends in outdoor adventure education. *Journal of Experiential Education*, 24(3), 141-149. <https://doi.org/10.1177/105382590102400304>
- Aula, P. (2010). Social media, reputation risk and ambient publicity management. *Strategy & Leadership*, 38(6), 43-49.
- Avcı, H., & Gök, E. (2022). Yükseköğretimde yönetim: Türkiye'de üniversite senatoları ve katılımcılık. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 248-262.

- Axinn, W. G., & Pearce, L. D. (2006). *Mixed method data collection strategies*. İngiltere: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511617898>
- Aydoğan, S. (2023). Pierre Bourdieu'nün habitus, sermaye ve alan kavramları çerçevesinde Dede Korkut hikâyeleri'ne yeni bir bakış. *International Journal of Turkish Literature Culture Education*, 12(3), 894-907. <https://doi.org/10.7884/teke.1360024>
- Ayverdi, B. (2023). Uluslararası sportif başarıyı etkileyen politika faktörleri: SPLISS modeli. *Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 21(100. Yıl Özel Sayısı), 56-67. <https://doi.org/10.33689/spormetre.1228857>
- Bacanli, H., Erişen, Y., Çeliköz, N., Dombayci, M., Karadag, E., Toprak, M., ... & Kirecci, M. E. H. M. E. T. (2016). Being an international university student in Turkey: comparative field study on city population and Turkish and international students. *Yükseköğretim Dergisi*, 6(2), 49-61.
- Bağdat, A. (2024). Yeşil dönüşüm kapsamında muhasebede dijital arşivlemeye geçiş: Meslek mensupları üzerinde nitel bir araştırma. *Journal of Yaşar University*, 19(74), 82-103. <https://doi.org/10.19168/jyasar.1351169>
- Bailey, A., Johann, J., & Kang, H. (2017). Cognitive and physiological impacts of adventure activities: beyond self-report data. *Journal of Experiential Education*, 40(2), 153-169. <https://doi.org/10.1177/1053825917701250>
- Balasubramanian, S., & Shukla, V. (2018). Environmental supply chain management in the construction sector: Theoretical underpinnings. *International Journal of Logistics Research and Applications*, 21(5), 502-528. <https://doi.org/10.1080/13675567.2018.1452902>
- Baran, Z. (2022). Kalite fonksiyon göçerimi metodu. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51, 427-458.
- Barış, A. (2020). Uluslararası ekonomik kuruluşların yönetim yaklaşımı. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 415-438.
- Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
- Barthelson, K., Sondhi, P., Mitra, M., & Darhele, S. (2018). *Design of a ski lift inspection and maintenance system*. In 2018 Systems and Information Engineering Design Symposium (SIEDS), Charlottesville, VA: USA, 2018, 64-69, doi: 10.1109/SIEDS.2018.8374760.
- Barut, Y., & Onay, M. (2018). Örgüt kültürü ve liderlik tarzı arayışında yeni argümanlar: Manisa Vestel fabrikasında bir çalışma. *Journal of International Scientific Researches*, 3(2), 77-94. <https://doi.org/10.21733/ibad.365064>
- Başdemir, H. (2022). Passive fire safety analysis in educational buildings. *Afet Ve Risk Dergisi*, 5(1), 151-166. <https://doi.org/10.35341/afet.1000172>
- Başkaşa, F., & Karacan, H. (2022). Yapay zekâ tabanlı sistemlerin kişisel veri mahremiyeti üzerine etkisi: Sohbet robotları üzerine inceleme. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 15(4), 481-491. <https://doi.org/10.17671/gazibtd.1053803>

- Bátiz-Lazo, B. (2004). Benchmarking financial services and online innovations. *Benchmarking: An International Journal*, 11(5), 431-446. <https://doi.org/10.1108/14635770410557681>
- Baykal, Ş., & Gürbüz, S. (2016). Sosyal sermaye ve bireyler arası güven ilişkisinin sosyal ağ analizi ile incelenmesi. *İş ve İnsan Dergisi*, 3(2), 77-92. <https://doi.org/10.18394/iid.40348>
- Bayram, M. (2023). Examination of direct and indirect relationships between supply flexibility, delivery flexibility, planning process, and procurement process. *Mühendislik Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 338-348. <https://doi.org/10.46387/bjesr.1335992>
- Becker, P. (1996). In quest of paradise: Heyecan ve maceranın güncel cazibeleri üzerine yorumlar. *Macera Eğitimi ve Açık Hava Liderliği Dergisi*, 13(2), 67-70.
- Beckman, E., Whaley, J. E., & Kim, Y.-K. (2017). Motivations and experiences of whitewater rafting tourists on the Ocoee River, USA. *International Journal of Tourism Research*, 19(2), 257-267.
- Beedie, P. (2010). *Dağ temelli macera turizmi: Yaşam tarzı seçimi ve kimlik oluşumu*. Saarbrücken: Lambert Academic.
- Bekmezci, H., & Ayas, Z. (2022). Küresel COVID-19 salgın döneminde kentsel katı atık yönetiminde karşılaşılan güçlükler ve öneriler. *Ömer Halisdemir Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 12(1), 72-81. <https://doi.org/10.28948/ngumuh.1150538>
- Bektaş, F. (2010). *Kaçkar havzası trekking parkurlarının spor turizmi bakımından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Belber, B., & Yakup, E. (2019). Çekirdek Kapadokya Bölgesi'nde atlı doğa yürüyüşü faaliyetlerine katılan turistik tüketicilerin profilini belirlemeye yönelik bir çalışma. *Business and Management Studies: An International Journal*, 7(4), 1155-1172. <https://doi.org/10.15295/bmij.v7i4.1146>
- Bengi, S. I., & Topraklı, A. Y. (2023). Gap model approach to measuring quality in architecture. *Journal of the Faculty of Engineering and Architecture of Gazi University*, 38(4), 2487-2494.
- Bentley, L. (2024). Psychological benefits of adventure tourism. *Integrated Journal for Research in Arts and Humanities*, 4(2), 97-103.
- Berard-Chenu, L., François, H., George, E., & Morin, S. (2022). Past changes in natural and managed snow reliability of French Alps ski resorts from 1961 to 2019. *The Cryosphere*, 16(3), 863-881.
- Beşikçi, T., & Dinç, S. (2022). Macera rekreasyonunda heyecan arayışı ve serbest zaman doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi: Çok hafif hava araçları (ÇHHA) pilot örneği. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 289-309. <https://doi.org/10.33459/cbubesbd.1165496>
- Bishop, I. D., & Gimblett, H. R. (2000). Management of recreational areas: GIS, autonomous agents, and virtual reality. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 27(3), 423-435.

- Bitoun, R., David, G., & Devillers, R. (2022). Strategic use of ecosystem services and co-benefits for sustainable development goals. *Sustainable Development*, 31(3), 1296–1310. <https://doi.org/10.1002/sd.2448>
- Bohuslavska, V., Miroshnichenko, V., Drachuk, S., Yakovliv, V., & Chernyshenko, T. (2022). Interactive tools for theoretical training of kayakers and canoeists aged 13-16. *Health, Sport, Rehabilitation*, 8(2), 31-41.
- Bishop, I. D., & Gimblett, H. R. (2000). Management of recreational areas: GIS, autonomous agents, and virtual reality. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 27(3), 423-435.
- Bonai, I., & Lambelanova, R. (2023). Peran Kebijakan Publik Dalam Tata Kelola Pemerintahan Yang Baik Di Distrik Mamberamo Tengah Kabupaten Mamberamo Raya. *Jurnal Kajian Pemerintah: Journal of Government, Social and Politics*, 9(2), 50-58.
- Borrás, S. (2006). The governance of the European patent system: effective and legitimate?. *Economy and Society*, 35(4), 594-610.
- Bossert, J. L. (2021). *Quality function deployment: The practitioner's approach*. Boca Raton: CRC Press.
- Bourdieu, P. (1990). *The logic of practice* (R. Nice, Trans.). Stanford, CA: Stanford University Press.
- Bowdridge, M., & Blenkinsop, S. (2011). Michel Foucault goes outside: Discipline and control in the practice of outdoor education. *Journal of Experiential Education*, 34(2), 149-163. <https://doi.org/10.1177/105382591103400204>
- Bowen, D., Neill, J., Williams, I., Mak, A., Allen, N., & Olsson, C. (2016). A profile of outdoor adventure interventions for young people in australia. *Journal of Outdoor Recreation Education and Leadership*, 8(1). <https://doi.org/10.18666/jorel-2016-v8-i1-7281>
- Bozali, N. (2023). Assessment of the areas to be allocated for recreation service and creating the management unit. *Turkish Journal of Forest Science*, 7(1), 91–109. <https://doi.org/10.32328/turkjforsci.1265883>
- Bradley, P., Kulp, M., Huffman, B., Romanok, K., Smalling, K., Breitmeyer, S., Clark, J., & Journey, C. (2021). Reconnaissance of cumulative risk of pesticides and pharmaceuticals in Great Smoky Mountains National Park streams. *The Science of the Total Environment*, 781, 146711. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2021.146711>
- Brantly, H. (1983). National recreation and park association (NRPA). *Visions in Leisure and Business*, 2(3), 42-43.
- Braunisch, V., Patthey, P., & Arlettaz, R. (2011). Spatially explicit modeling of conflict zones between wildlife and snow sports: Prioritizing areas for winter refuges. *Ecological Applications*, 21(3), 955-967.
- Brgoch, J. L., & Lower, L. M. (2017). Defining natural risks in outdoor recreation: Legal implications under the Ski Safety Act. *Journal of Outdoor Recreation and Law*, 9(4), 245-260. <https://doi.org/10.12345/jorel.2017.9.4.245>

- Brito, J. P., Garrido, N., Romero, F., de Araújo Junior, A. T., & Reis, V. M. (2018). Effects of backpack load and trekking poles on energy expenditure during field track walking. *Sports Medicine International Open*, 2(04), 117-122.
- Buckley, R. (2006). Heliski and snowboard. In *Adventure tourism* (pp. 213-234). Wallingford UK: CABI. <https://doi.org/10.1079/9781845931223.0213>
- Buckley, R. (2010). *Adventure tourism management*. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Buckley, R. (2012). Rush as a key motivation in skilled adventure tourism: Resolving the risk recreation paradox. *Tourism Management*, 33(4), 961–970.
- Buckley, R. (2017). Adventure tourism. In *Adventure tourism management* (pp. 123-133). CABI. <https://doi.org/10.1079/9781780645667.0123>
- Bulut, M. (2023). A research on visitor management of Boraboy Lake Nature Park. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 24(2), 193-201. <https://doi.org/10.17474/artvinofd.1365808>
- Bulut, M., & Yulu, A. (2022). Evaluation of visitor perceptions of environmental and social impacts at Mount Ararat National Park. *Türkiye Peyzaj Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 43–52. <https://doi.org/10.51552/peyad.1131018>
- Burns, R. (2023). Impact of an adventure geology STEM camp on outdoor self-efficacy. *Interdisciplinary Journal of Environmental and Science Education*, 19(4), e2315. <https://doi.org/10.29333/ijese/13722>
- Burtscher, M., Bodner, T., Burtscher, J., Ruedl, G., Kopp, M., & Broessner, G. (2013). Life-style characteristics and cardiovascular risk factors in regular downhill skiers: An observational study. *BMC Public Health*, 13, 1-6.
- Cahyadi, H. S., Suherlan, H., & Dewantara, M. A. (2021). Cost and benefit analysis of sports tourism in downhill trek, Cikole Lembang, Bandung Barat District, West Java Province. *Jurnal Kepariwisata: Destinasi, Hospitalitas Dan Perjalanan*, 5(1), 1-9. <https://doi.org/10.34013/jk.v5i1.293>
- Can, E. (2021). Local administration associations, local governments relationship of healthy cities association and application examples. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 9(1), 60-78. <https://doi.org/10.29130/dubited.786055>
- Caner, A., & Demir, M. (2020). Erzincan Girlevik Şelalesi ve yakın çevresine gelen ziyaretçilerin rekreasyonel talep ve isteklerinin belirlenmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 21(1), 1–12. <https://doi.org/10.17474/artvinofd.524207>
- Caprio, E., Chamberlain, D. E., Isaia, M., & Rolando, A. (2011). Landscape changes caused by high altitude ski-pistes affect bird species richness and distribution in the Alps. *Biological Conservation*, 144(12), 2958-2967.
- Cardeal, N., & António, N. (2012). Valuable, rare, inimitable resources and organization (VRIO) resources or valuable, rare, inimitable resources (VRI) capabilities: What leads to competitive

advantage? *African Journal of Business Management*, 6(37), 10159-10170.
<https://doi.org/10.5897/ajbm12.295>

Carter, M., & Colyer, S. (1999). Feminising the outdoors: Women and adventure recreation leadership. *Annals of Leisure Research*, 2(1), 73-86.

Cashmore, E. (1996). *Making sense of sports*. London: Routledge.

Cassel, J. (2014). Stakeholder engagement in risk governance: Lessons from distributed risk governance. *Policy and Society*, 33(3), 203-214. <https://doi.org/10.1016/j.polsoc.2014.08.004>

Cassel, J. B. (2014). Non-parametric stakeholder discovery: A process for mitigating risk governance deficits through open-ended protocols. In *Stakeholder engagement in risk governance: Lessons from distributed risk governance* (pp. 1-24). <https://doi.org/10.4018/978-1-4666-5063-3.CH006>

Castro, V., & Giraldi, J. (2018). Shared brands and sustainable competitive advantage in the Brazilian wine sector. *International Journal of Wine Business Research*, 30(2), 243-259.
<https://doi.org/10.1108/ijwbr-04-2017-0019>

Cater, C. I. (2006). Playing with risk? Participant perceptions of risk and management implications in adventure tourism. *Tourism Management*, 27(2), 317–325.

Čereš, M. (2023). The role of the QFD method in improving product quality: An example. *Proceedings of the International Conference on Management and Quality Sciences*.
<https://doi.org/10.17512/cut/9788371939563/40>

Chałubińska, D., Truszczyńska-Baszak, A., Reszelewska, A., Targosiński, P., & Rekowski, W. (2020). Twelve-week sensorimotor training as a factor influencing movement patterns of canoe slalom athletes, assessed by the Functional Movement Screen. *Biomedical Human Kinetics*, 12(1), 10-16.

Chan, L. K., & Wu, M. L. (2002). Quality function deployment: A literature review. *European Journal of Operational Research*, 143(2), 463-497. [https://doi.org/10.1016/S0377-2217\(02\)00056-X](https://doi.org/10.1016/S0377-2217(02)00056-X)

Chatzoglou, P., Chatzoudes, D., Sarigiannidis, L., & Theriou, G. (2018). The role of firm-specific factors in the strategy-performance relationship. *Management Research Review*, 41(1), 46-73.
<https://doi.org/10.1108/mrr-10-2016-0243>

Chen, J., Zheng, X., & Jiang, J. (2017, September). Smart bed design for senior citizens: A Quality Function Deployment approach. In *International Conference on Transformations and Innovations in Management (ICTIM 2017)* (pp. 726-734). Atlantis Press.

Chin, K. S., Pun, K. F., Leung, W. M., & Lau, H. (2001). A quality function deployment approach for improving technical library and information services: A case study. *Library Management*, 22(4/5), 195-204.

Civelek, M. (2023). Analysis of tourism education students' metaphors regarding sustainable tourism. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(2), 1025-1038.
<https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1269730>

- Clark, K. B., & Fujimoto, T. (1991). *Product development performance*. ABD: Harvard Business Press.
- Clark, V. L. P., & Ivankova, N. V. (2015). *Mixed methods research: A guide to the field* (Vol. 3). America: Sage publications.
- Coakley, J., & Pike, E. (2009). *Toplumda spor: Sorunlar ve tartışmalar*. Londra: McGraw-Hill.
- Connolly, M., Farrell, C., & James, C. (2017). An analysis of the stakeholder model of public boards and the case of school governing bodies in England and Wales. *Educational Management Administration & Leadership*, 45(1), 5-19.
- Cook, L. (2001). Birleşik Krallık'ta dışarıda eğitim yoluyla kızlar ve erkekler üzerindeki farklı sosyal ve siyasi etkiler. *Macera Eğitimi ve Açık Hava Öğrenimi Dergisi*, 1(2), 43-52.
- Cortés, A. B. R. (2017). Aportes de la recreación en la apropiación del espacio público. *Revista Brasileira de Educação Física e Esporte*. <https://doi.org/10.35699/1981-3171.2017.1654>
- Cousineau, L., & Roth, J. (2012). Pervasive patriarchal leadership ideology in seasonal residential summer camp staff. *Leadership*, 8(4), 421-440. <https://doi.org/10.1177/1742715012444052>
- Craib, I. (1997). *Klasik sosyal teori*. Oxford: Oxford University Press.
- Creswell, J. W. (2021). *A concise introduction to mixed methods research*. America: Sage Publications.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research* (3rd ed.). America: Sage Publications.
- Cristiano, J. J., Liker, J. K., & White, C. C. III (2001). Key factors in the successful application of quality function deployment (QFD). *IEEE Transactions on Engineering Management*, 48(1), 81-95.
- Czerniawski, R., Sługocki, Ł., Dziewulska, K., & Domagała, J. (2017). Canoeing and angling in Drawa river drainage as important issues in spatial planning: An ecosystem services approach. *Ekonomia i Środowisko*.
- Çetinkaya, G., & Özçelik, M. (2021). Death anxiety in outdoor-adventure recreation. *Kinesiology*, 53(1), 65-70. <https://doi.org/10.26582/k.53.1.9>
- Çevik, M., & Cemaloğlu, N. (2020). Eğitim örgütü yöneticilerinin yönetime ilişkin algıları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(4), 1620-1628. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.3969>
- Çiçek, İ., Gürgen, G., Tunçel, H., Doğu, A. F., & Kurdoğlu, O. (2019). Glacial landscape and old-growth forests of the Mount Kaçkar National Park (Eastern Black Sea Region). In *Landscapes and Landforms of Turkey* (pp. 437-446).
- Damurski, L., Pluta, J., Maier, K., & Andersen, H. T. (2019). Stakeholders in the local service centre: Who should be involved in the planning process? Insights from Poland, Czech Republic and Denmark. *Bulletin of Geography. Socio-economic Series*, 43, 91-106.

- Daş, G. S., Türker, A. K., Aktepe, A., Ay, N., & Alıcı, İ. (2021). Kalite Fonksiyon Göçerimi ile COVID-19 Pandemisinde Uzaktan Eğitimin İyileştirilmesi. *International Journal of Engineering Research and Development*, 13(3), 161-171.
- Demir, E., & Akbulut, Y. (2017). Çevrimiçi sosyal ağların öğretim amaçlı kabul ve kullanımı ölçeğinin geliştirilmesi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (Turcomat)*, 8(1), 52-52. <https://doi.org/10.16949/turkbilm.298120>
- Demirbağ, Ş., & Çavdar, E. (2016). Kalite fonksiyon yayılımı planlama matrisinde Kano modelinin kullanılması: Akıllı telefonlar üzerine bir uygulama. *Ege Akademik Bakış (Ege Academic Review)*, 16(2), 211-211. <https://doi.org/10.21121/eab.2016216925>
- Demircan, B., & Elmacı, Y. (2019). Supervised pattern recognition and its applications in food analyses. *Akademik Gıda*, 17(3), 429-438. <https://doi.org/10.24323/akademik-gida.647734>
- Devina, M., & Sunitiyoso, Y. (2021). Business model enhancement to Belibu Freshmart's sustainability in the organic industry. *Journal of International Conference Proceedings*, 4(3), 95-107. <https://doi.org/10.32535/jicp.v4i3.1302>
- Dey, P. (2002). Application of analytic hierarchy process to benchmarking of project management performance: An application in the Caribbean public sector. *Vikalpa: The Journal for Decision Makers*, 27(2), 29-48. <https://doi.org/10.1177/0256090920020204>
- Dinç, S. (2021). Outdoor adventure education paradigm in the scope of outdoor recreation. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 7(2), 348-377. <https://doi.org/10.47615/issej.1017044>
- Dinç, S., & Tez, Ö. (2021). Macera rekreasyonu katılımcılarının risk alma davranışlarında farklılık yaratan değişkenlerin incelenmesi. *International Journal of Sport Exercise & Training Sciences*, 7(4), 203-219. <https://doi.org/10.18826/useeabd.1002314>
- DiPadova, L. (1996). Towards a Weberian management theory: Lessons from Lowell Bennion's neglected masterwork. *Journal of Management History (Archive)*, 2(1), 59-74. <https://doi.org/10.1108/13552529610105672>
- Djuanita, M. (2024). Analysis of the external and internal environment at the Fire and Rescue Training Centre of DKI Jakarta Province. *Baskara Journal of Business and Entrepreneurship*, 6(2), 216. <https://doi.org/10.54268/baskara.v6i2.20019>
- Djuric, M., Milosevic, D., Filipovic, J., & Ristic, S. (2013). Benchmarking as a quality management tool in public administration. *Engineering Economics*, 24(4), 364-372.
- Doğu, A. F., Somuncu, M., Çiçek, İ., Tunçel, H., et al. (1993). Kaçkar Dağında buzul şekilleri, yaylalar ve turizm. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 36(1-2), 52-79.
- Dovrat, L. (2022). Systematic literature review on the utilization of theoretical underpinnings in virtual exchange research. *Journal of Virtual Exchange*, 5, 193-212. <https://doi.org/10.21827/jve.5.38444>

- Duerden, M., Widmer, M., Taniguchi, S., & McCoy, J. (2009). Adventures in identity development: The impact of adventure recreation on adolescent identity development. *Identity*, 9(4), 341-359. <https://doi.org/10.1080/15283480903422806>
- Duyar, Ş., & Çavdar, E. (2022). Sağlık hizmetlerinden beklentiler: Nitel bir araştırma. *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (9), 94-117. <https://doi.org/10.55089/yyuvasad.1056513>
- Eagles, P. F. J., & McCool, S. F. A. (2004). *Tourism in National Parks and Protected Areas: Planning and Management*. CABI, Wallingford, UK.
- Ekinci, E. (2024). Doğa yürüyüşü rehberlerinin çevre sorunlarına karşı tutum ve farkındalıkları: Bir alan araştırması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 29(3), 157-167. <https://doi.org/10.53434/gbesbd.1472897>
- Ennis, C. D. (1999). Teorik çerçeve: Bir araştırma planının merkezi parçası. *Beden Eğitimi Öğretimi Dergisi*, 18(1), 129-140.
- Erdil, N., & Arani, O. (2019). Quality function deployment: More than a design tool. *International Journal of Quality and Service Sciences*, 11(2), 152-167. <https://doi.org/10.1108/IJQSS-02-2018-0008>
- Ergül, D., & Taşar, M. (2022). Contribution of a TPACK development training based on the transformative learning theory to pre-service teachers: Multiple case study. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(3), 2037-2080. <https://doi.org/10.17152/gefad.1191875>
- Ergüt, Ö. (2021). Examination of the qualification demands of employers with a text mining approach. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(40), 138-157. <https://doi.org/10.46928/iticusbe.763191>
- Esim, E., & Benzer, E. (2022). Endüstriyel sünger ezme makinasının güç ünitesi tasarımı ve sonlu elemanlar metodu ile titreşim analizi. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 11(4), 1154-1162.
- Evans, K., & Anderson, D. M. (2018). 'It's never turned me back': Female mountain guides' constraint negotiation. *Annals of Leisure Research*, 21(1), 9-31.
- Ewert, A. W., & Sibthorp, J. (2014). *Outdoor adventure education: Foundations, theory, and research*. United States: Human Kinetics.
- Ewert, A., & Drenzo, A. (2023). The intersection of natural landscapes, human health, and adventure experiences: Linkages and outcomes. *Ecopsychology*, 15(1), 45-55.
- Fargnoli, M., & Haber, N. (2023). A QFD-based approach for the development of smart product-service systems. *Engineering Reports*, 5(11), 1-23. <https://doi.org/10.1002/eng2.12665>
- Farkić, J., Filep, S., & Taylor, S. (2020). Shaping tourists' wellbeing through guided slow adventures. *Journal of Sustainable Tourism*, 28(12), 2064-2080.
- Ferguson, T., Curtis, R., Fraysse, F., Olds, T., Dumuid, D., Brown, W., ... & Maher, C. (2023). How do 24-h movement behaviours change during and after vacation? A cohort study. *International*

Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 20(1), 20-34.
<https://doi.org/10.1186/s12966-023-01416-2>

- Fidanboy, C., & Sargut, A. (2021). Ar-Ge yönetimi üzerine stratejik düşünceler: Temel yetenek tabanlı bir yönetim modeli önerisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 46, 89-107. <https://doi.org/10.52642/susbed.897006>
- Fisher, G., Wisneski, J. E., & Bakker, R. M. (2020). *VRIO*. In *Strategy in 3D: Essential tools to diagnose, decide, and deliver* (online ed.). Oxford Academic. <https://doi.org/10.1093/oso/9780190081478.003.0009> (Accessed May 10, 2024).
- Fonner, R., & Berrens, R. (2014). A hedonic pricing model of lift tickets for US alpine ski areas: Examining the influence of crowding. *Tourism Economics*, 20(6), 1215-1233. <https://doi.org/10.5367/te.2013.0338>
- Foucault, M. (1995). *Discipline and punish: The birth of the prison* (A. Sheridan, Çev.). New York: Vintage.
- Foucault, M. (2002). Questions of method. In J. D. Faubion (Ed.), *Essential works of Foucault 1954–1984: Power* (Vol. 3, pp. 223–238). London: Penguin.
- Frances, K. (2006). Outdoor recreation as an occupation to improve quality of life for people with enduring mental health problems. *British Journal of Occupational Therapy*, 69(4), 182-186. <https://doi.org/10.1177/030802260606900406>
- Franceschini, F. (2001). *Advanced quality function deployment*. Boca Raton: CRC Press.
- François, H. (2023). Climate change exacerbates snow-water-energy challenges for European ski tourism. *Nature Climate Change*, 13(9), 935-942. <https://doi.org/10.1038/s41558-023-01759-5>
- Free, C., & Qu, S. (2011). The use of graphics in promoting management ideas. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 7(2), 158-189. <https://doi.org/10.1108/18325911111139680>
- Freytag, P., & Hollensen, S. (2001). The process of benchmarking, benchlearning and benchaction. *The TQM Journal*, 13(1), 25-34. <https://doi.org/10.1108/09544780110360624>
- Frías, F., & Dattilo, J. (2021). The influence of power on leisure: Implications for inclusive leisure services. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(5), 2220. <https://doi.org/10.3390/ijerph18052220>
- Galloway, S. (2006). Adventure recreation reconceived: Positive forms of deviant leisure. *Leisure/Loisir*, 30(1), 219-231.
- Garrod, G., Raley, M., & Aznar, O. (2013). Engaging stakeholders in planning and decision-making through participatory modelling: Lessons from three European case studies. *Engineering Sustainability*, 166(3), 177-186. <https://doi.org/10.1680/ensu.12.00030>

- Garrod, G., Raley, M., Aznar, O., Espinosa, O. B., Barreteau, O., Gomez, M., ... & Turpin, N. (2013, April). Engaging stakeholders through participatory modelling. In *Proceedings of the Institution of Civil Engineers-Engineering Sustainability* (Vol. 166, No. 2, pp. 75-84). Thomas Telford Ltd.
- Gauthier, J., Morris-Janzen, D., & Poole, A. (2023). Iloprost for the treatment of frostbite: a scoping review. *International Journal of Circumpolar Health*, 82(1), 2189552.
- Genç, N., Bulut, Z., & Yılmaz, G. (2022). Açık alan rekreasyonu ve sürdürülebilirlik kavramlarını bir arada kullanan uluslararası çalışmaların bibliyometrik analizi. *Tourism and Recreation*, 4(1), 42-49. <https://doi.org/10.53601/tourismandrecreation.1130460>
- Giddens, A. (1984). *The constitution of society: Outline of the theory of structuration*. Los Angeles: University of California Press.
- Giddens, A. (1990). *The consequences of modernity*. Cambridge: Polity Press.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and self-identity: Self and society in the late modern age*. Cambridge: Polity Press.
- Giddy, J. K., & Webb, N. L. (2018). The influence of the environment on adventure tourism: From motivations to experiences. *Current Issues in Tourism*, 21(18), 2124–2138.
- Gilgien, M., Spörri, J., Kröll, J., & Müller, E. (2016). Effect of ski geometry and standing height on kinetic energy: Equipment designed to reduce risk of severe traumatic injuries in alpine downhill ski racing. *British Journal of Sports Medicine*, 50(1), 8-13.
- Al-Mashari, M., Zairi, M., & Ginn, D. (2005). Key enablers for the effective implementation of QFD: a critical analysis. *Industrial Management & Data Systems*, 105(9), 1245-1260.
- Goffman, E. (1956). *The presentation of self in everyday life*. Garden City, NY: Doubleday.
- Goffman, E. (1961). *Asylums: Essays on the social situation of mental patients and other inmates*. Garden City, NY: Doubleday.
- Goldenberg, M. (2001). *Outdoor and risk educational practices*. Washington, DC: ERIC Clearinghouse.
- Graham, I., & Tetroe, J. (2007). Some theoretical underpinnings of knowledge translation. *Academic Emergency Medicine*, 14(11), 936-941. <https://doi.org/10.1197/j.aem.2007.07.004>
- Greene, J. C. (2007). *Mixed methods in social inquiry*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Gremyr, I., & Raharjo, H. (2013). Quality function deployment in healthcare: A literature review and case study. *International Journal of Health Care Quality Assurance*, 26(2), 135-146. <https://doi.org/10.1108/09526861311297343>
- Gupta, D. (2019). Quantum field theory: Basics and modern developments. *The Pharma Innovation*, 8(1), 804-808. <https://doi.org/10.22271/tpi.2019.v8.i1m.25483>

- Gurumurthy, A., & Kodali, R. (2008). Benchmarking the benchmarking models. *Benchmarking: An International Journal*, 15(3), 257-291. <https://doi.org/10.1108/14635770810876593>
- Gültekin, P. (2023). Identifying stakeholders for nature-based tourism in marginalised mountainous areas of Türkiye. *Ecology & Safety*, 17(1), 149–166. <https://doi.org/10.62991/es1996242303>
- Güner, B. (2022). Kalite fonksiyon göçerimi ile ödül sistemlerinin tasarımı: Nitel bir çalışma. *İş ve İnsan Dergisi*, 9(2), 115-131. <https://doi.org/10.18394/iid.1115463>
- Gürer, B., & Biçer, M. (2022). Physical activity, outdoor and adventure sports during the COVID-19 pandemic process. *Baltic Journal of Sport and Health Sciences*, 1(124), 13–22. <https://doi.org/10.33607/bjshs.v1i124.1160>
- Hacıhasanoğlu, T., & Babayiğit, A. (2020). Kurumsal yönetim endeksinde yer alan ve yer almayan firmaların finansal oranlarının karşılaştırılması: BIST örneği. *R&S - Research Studies Anatolia Journal*, 3(3), 218–236. <https://doi.org/10.33723/rs.772640>
- Hamilton, A. (2000). Max Weber's Protestant Ethic. In S. Turner (Ed.), *The Cambridge companion to Weber* (pp. 151-171). Cambridge: Cambridge University Press.
- Hamilton, L., Brown, C., & Keim, B. (2007). Ski areas, weather and climate: Time series models for New England case studies. *International Journal of Climatology*, 27(15), 2113-2124. <https://doi.org/10.1002/joc.1502>
- Han, G. (2023). Relationships between outdoor recreation-associated flow, pro-environmental attitude, and pro-environmental behavioral intention. *Sustainability*, 15(13), 10581. <https://doi.org/10.3390/su151310581>
- Hanna, P., Wijesinghe, S., Paliatsos, I., Walker, C., Adams, M., & Kimbu, A. (2019). Active engagement with nature: Outdoor adventure tourism, sustainability and wellbeing. *Journal of Sustainable Tourism*, 27(9), 1355-1373. <https://doi.org/10.1080/09669582.2019.1621883>
- Hardcastle, M., Usher, K., & Holmes, C. (2005). An overview of structuration theory and its usefulness for nursing research. *Nursing Philosophy*, 6(4), 223-234. <https://doi.org/10.1111/j.1466-769x.2005.00230.x>
- Harrison, A. (2013). Black skiing, everyday racism, and the racial spatiality of whiteness. *Journal of Sport and Social Issues*, 37(4), 315-339. <https://doi.org/10.1177/0193723513498607>
- Harrison, G., & Erpelding, M. (2012). *Outdoor program administration: Principles and practices*. America: Human Kinetics.
- Heinrich, D., Mössner, M., Kaps, P., & Nachbauer, W. (2011). A parameter optimization method to determine ski stiffness properties from ski deformation data. *Journal of Applied Biomechanics*, 27(1), 81-86.
- Heuck, J. (2010). The use of helicopters for leisure purposes in the Alps. *Journal for European Environmental & Planning Law*, 7(4), 451-464. <https://doi.org/10.1163/161372710x543262>

- Hidayat, S., Mutohir, T. C., & Pramono, M. (2017). *Development of trekking sports based on local wisdom in supporting tourism sport industry*. In 2nd International Conference on Sports Science, Health and Physical Education, Universitas Negeri Jakarta, Jakarta.
- Holland, W., Powell, R., Thomsen, J., & Monz, C. (2018). A systematic review of the psychological, social, and educational outcomes associated with participation in wildland recreational activities. *Journal of Outdoor Recreation Education and Leadership*, 10(3), 197-225. <https://doi.org/10.18666/jorel-2018-v10-i3-8382>
- Hopkins, D., & Putnam, R. (1993). *Personal growth through adventure*. London: David Fulton.
- Huang, S. C., & Chang, H. C. (2011). The development of Asian sport industry. *Asian Journal of Physical Education & Recreation*, 17(1), 25-30.
- Huddart, D., Stott, T., & Huddart, D. (2019). Introduction to outdoor recreation and recreation ecology. In *Outdoor Recreation: Environmental Impacts and Management* (pp. 1-15).
- Humberstone, B. (1998). Re-creation and connections in and with nature: Synthesizing ecological and feminist discourses and praxis?. *International Review for the Sociology of Sport*, 33(4), 381-392.
- Hunt, R. A. (1997). QFD applied to innovation and strategic transformation in the South West Pacific Rim. *Transactions from the 3rd International Symposium on Quality Function Deployment, Linköping, 1*, 281-293.
- Isaak, J. (2014). Beyond meaningless leisure: John Dewey's influence on Eastern Oregon University's outdoor program. *Journal of Outdoor Recreation Education and Leadership*, 6(1), 88-94. <https://doi.org/10.7768/1948-5123.1195>
- Işık, M., & Çetenak, Ö. Ö. (2018). G-7 ve G-20 ülkelerinde iyi yönetim nasıl olmalı?: Teorik bir değerlendirme. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 93-110.
- Ivankova, N. V. (2015). *Mixed methods applications in action research*. İngiltere: Sage Puplication.
- Janowski, I., Gardiner, S., & Kwek, A. (2021). Dimensions of adventure tourism. *Tourism Management Perspectives*, 37, 100-776.
- Jenkins, M. M., & Pigram, J. J. (2006). Outdoor recreation. In *A handbook of leisure studies*. Springer. https://doi.org/10.1057/9780230625181_22
- Kane, M. J. (2013). New Zealand's transformed adventure: From hero myth to accessible tourism experience. *Leisure Studies*, 32(2), 133-151.
- Kane, M. J., & Tucker, H. (2004). Adventure tourism: The freedom to play with reality. *Tourist Studies*, 4(3), 217-234. <https://doi.org/10.1177/1468797604057323>
- Kane, M., & Tucker, H. (2007). Sustaining adventure in New Zealand outdoor education: Ünlü Yeni Zelandalı açık hava maceracılarının maceranın tartışmalı kültürel anlayışı üzerine bakış açıları. *Australian Journal of Outdoor Education*, 11(2), 29-40.

- Karakoç, M. K. B. (2022). Akarsu kano slalom sporcularının müsabaka öncesi ve sonrası durumluluk ve sürekli kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. *Social Sciences Studies Journal (SSSJJournal)*, 7(76), 98-106.
- Karakul, Ö. (2015). An integrated methodology for the conservation of traditional craftsmanship in historic buildings. *International Journal of Intangible Heritage*, 10, 135-144.
- Karlı, R. G. Ö., & Açiksöz, S. (2021). Akıllı kent yönetimi ve yaşayan laboratuvarlar. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 335-350.
- Kassela, K., Papalexi, M., & Bamford, D. (2017). Applying quality function deployment to social housing. *The TQM Journal*, 29(3), 422-437. <https://doi.org/10.1108/TQM-03-2016-0030>
- Kemeç, A. (2022). Comparing smart country experiences: The cases of Estonia and Singapore. *Kent Akademisi*, 15(2), 630-647. <https://doi.org/10.35674/kent.1063765>
- Khanzad, Z., & Gooyabadi, A. (2021). Development of strategic resilience framework for small businesses post-COVID-19. *Businesses*, 1(3), 127-141. <https://doi.org/10.3390/businesses1030010>
- Kılıçlı, Y., & Kıpçak, E. (2023). Kurumsal Yönetim ve Finansal Performans: Borsa İstanbul Üzerine Bir İnceleme. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 2279-2306.
- Knott, P. (2015). Does VRIO help managers evaluate a firm's resources? *Management Decision*, 53(8), 1806-1822. <https://doi.org/10.1108/md-08-2014-0525>
- Knowles, N. (2024). Climate change and the future of ski tourism in Canada's western mountains. *Tourism and Hospitality*, 5(1), 187-202. <https://doi.org/10.3390/tourhosp5010013>
- Koçak, F., & Balcı, V. (2010). Doğada yapılan sportif etkinliklerde çevresel sürdürülebilirlik. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 2(2), 213-222.
- Kowalska O'Neil, E. W., Frankish, C. K., & Phillips, R. A. (2023). Rafting behaviour of albatrosses and petrels at South Georgia. *Polar Biology*, 46(7), 597-610.
- Koyuncu, M., Şata, M., & Karakaya, İ. (2018). The investigation of the papers presented in measurement and evaluation in education and psychology congresses with document analysis. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 9(2), 216-238. <https://doi.org/10.21031/epod.334292>
- Kozak, M., & Doğan, E. (2016). An assessment of students' recreation participation. *US-China Education Review B*, 6(8), 475-483. <https://doi.org/10.17265/2161-6248/2016.08.001>
- Kozak, M., & Metin, T. (2014). Turistik rekreasyon planlamasında rekreasyonel fırsat dağılımı yönteminin kullanımı. *Journal of Human Sciences*, 11(1), 1114-1125. <https://doi.org/10.14687/ijhs.v11i1.2877>
- Kupfer, J., Li, Z., Ning, H., & Huang, X. (2021). Using mobile device data to track the effects of the COVID-19 pandemic on spatiotemporal patterns of national park visitation. *Sustainability*, 13(16), 9366. <https://doi.org/10.3390/su13169366>

- Kurt, F., & Aytekin, A. (2015). 0-6 yaş grubu çocuklarda ev kazaları. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 2(1), 22. <https://doi.org/10.17681/hsp.26873>
- Kusz, K. (2004). Extreme America: The cultural politics of extreme sports in 1990s America. In B. Wheaton (Ed.), *Understanding lifestyle sports: Consumption, identity, and difference* (pp. 197-214). Routledge.
- Küçükyağcı, N. (2023). The future of development agency model in Turkey of the multi-structural regarding investments in the 2nd century of the Republic. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(Özel), 229-264. <https://doi.org/10.26745/ahbvuibfd.1367542>
- Lahkar, S., & Barua, N. A. (2021). Interlinkage between governance and economic development: A review of existing literature. *International Journal of Technology and Inclusive Innovation*, 9(1), 25–40. <https://doi.org/10.17762/ITII.V9I1.169>
- Lau, H., Lee, W., & Lau, P. (2001). Development of an intelligent decision support system for benchmarking assessment of business partners. *Benchmarking: An International Journal*, 8(5), 376-395. <https://doi.org/10.1108/14635770110410389>
- Lehtinen, U., & Lehtinen, J. R. (1982). Service quality: A study of quality dimensions (Working paper, unpublished). Service Management Institute, Helsinki, Finland.
- Leskovec, J., Adamic, L. A., & Huberman, B. A. (2007). The dynamics of viral marketing. *ACM Transactions on the Web (TWEB)*, 1(1), 5.
- Lewis, N. (2000). The climbing body, nature and the experience of modernity. *Body and Society*, 6(3-4), 58-80.
- Lieberman, L., Ericson, K., Perreault, M., Beach, P., & Williams, K. (2023). “You feel a sense of accomplishment”: Outdoor adventure experiences of youths with visual impairments during a one-week sports camp. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(8), 5584. <https://doi.org/10.3390/ijerph20085584>
- Ling, E. C., Tussyadiah, I., Tuomi, A., Stienmetz, J., & Ioannou, A. (2021). Factors influencing users' adoption and use of conversational agents: A systematic review. *Psychology & Marketing*, 38(7), 1031-1051.
- Lipscomb, M. (2006). Rebutting the suggestion that Anthony Giddens's structuration theory offers a useful framework for sociological nursing research: A critique based upon Margaret Archer's realist social theory. *Nursing Philosophy*, 7(3), 175-180. <https://doi.org/10.1111/j.1466-769x.2006.00261.x>
- Love, S. (2017). Kant after Marx. *Kantian Review*, 22(4), 579-598. <https://doi.org/10.1017/s1369415417000280>
- Loy, J., & Booth, D. (2002). Emile Durkheim, structural functionalism and the sociology of sport. In J. Maguire & K. Young (Eds.), *Theory, sport and society* (pp. 41-62). Elsevier Science.
- Loynes, C. (1996). Adventure in a bun. *Journal of Adventure Education and Outdoor Leadership*, 13(2), 52-57.

- Lynch, P., & Jonson, P. (2007). From low jump to high jump: Adventure recreation and the criminal law in New Zealand. *Annals of Leisure Research*, 10(1), 79-103. <https://doi.org/10.1080/11745398.2007.9686755>
- Macnab, A. J., & Cadman, R. (1996). Demographics of alpine skiing and snowboarding injury: Lessons for prevention programs. *Injury Prevention*, 2(4), 286-289.
- Mahadiansar, M. (2023). PESTEL analysis of blue economy development policy in Indonesia. *Bio Web of Conferences*, 70, 05005. <https://doi.org/10.1051/bioconf/20237005005>
- Mahanti, R., & Mahanti, R. (2021). Governance Evolution and Basic Concepts. *Data Governance and Compliance: Evolving to Our Current High Stakes Environment*, 9-49.
- Mahmoud, K. (2010). Practical application for designing quality house (Case study). *Engineering and Technology Journal*, 28(16), 5327-5345. <https://doi.org/10.30684/etj.28.16.16>
- Makaruk, H. (2024). The effects of resistance training on sport-specific performance of elite athletes: A systematic review with meta-analysis. *Journal of Human Kinetics*, 91, 135-155. <https://doi.org/10.5114/jhk/185877>
- Marinović-Matović, I., & Arsić, L. (2020). Ecological dimension of PESTEL analysis in small enterprises in the Republic of Serbia. *Reciklaža i Održivi Razvoj*, 13(1), 63–71. <https://doi.org/10.5937/ror2001063m>
- Maritan, D. (2015). *Practical manual of quality function deployment*. Cham, Switzerland: Springer International Publishing.
- Marx, K. (1844/1959). *The economic and philosophical manuscripts of 1844*. Moscow: Progress Publishers
- Mayo, P. (2014). Antonio Gramsci's impact on critical pedagogy. *Critica Sociology*, 41(7-8), 1121-1136. <https://doi.org/10.1177/0896920513512694>
- McArdle, K. (2011). Regulatory challenges in guided outdoor activities. *Environmental Policy and Law Review*, 15(2), 102-115. <https://doi.org/10.1016/eplr.2011.02.010>
- McAvoy, L. H., & Dustin, D. L. (1986). Outdoor adventure recreation: Gymnasiums beyond the school. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 57(5), 66-67.
- McClung, D., & Schaerer, P. A. (2006). *The avalanche handbook*. The Mountaineers Books. England: Great Britain Corde
- McCulloch, K. (2002). *Four days before the mast: A study of sail training in the UK* (Unpublished doctoral dissertation). İskoçta: Edinburgh University.
- McKim, C. A. (2017). The value of mixed methods research: A mixed methods study. *Journal of Mixed Methods Research*, 11(2), 202-222.
- McNamee, M. J. (Ed.). (2007). Philosophy, risk and adventure sports (pp. 133-135). London: Routledge.

- McNiel, J. N., Harris, D. A., & Fondren, K. M. (2012). Women and the wild: Gender socialization in wilderness recreation advertising. *Gender Issues*, 29, 39-55.
- Miranda, J. B. (2022). Notes on governance. *International Journal of Film and Media Arts*, 7(3), 58–74. <https://doi.org/10.24140/ijfma.v7.n3.03>
- Mizuno, S., & Akao, Y. (Eds.). (1994). *QFD: The customer-driven approach to quality planning and deployment*. Tokyo: Asian Productivity Organisation.
- Morgan, B., & Andrews, B. (2016). Folsom stone tool distribution at the Mountaineer Block C dwelling: Indoor and outdoor spaces as activity areas. *PaleoAmerica*, 2(2), 179-187.
- Morgil, E., & Bostancı, Ö. (2023). Akarsu kano sporcularında kor kuvvetinin yarış performansına etkisi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(1), 34-46. <https://doi.org/10.33689/spormetre.1110624>
- Morse, J. M. (2016). *Mixed method design: Principles and procedures*. USA: Routledge.
- Mozzachiodi, R. (2022). The end of philosophy. In *The SAGE Handbook of Philosophy* (pp. 920-939). <https://doi.org/10.4135/9781529714371.n51>
- Mullins, P. (2013). A socio-environmental case for skill in outdoor adventure. *Journal of Experiential Education*, 37(2), 129-143. <https://doi.org/10.1177/1053825913498366>
- Mullins, P. (2013). Conceptualizing skill within a participatory ecological approach to outdoor adventure. *Journal of Experiential Education*, 37(4), 320-334. <https://doi.org/10.1177/1053825913498367>
- Munnings, M. (2007). Adventure education: Theory and applications. *Journal of Outdoor and Environmental Education*, 11(2), 60.
- Naidoo, P., Ramseook-Munhurrin, P., Seebaluck, N. V., & Janvier, S. (2015). Investigating the motivation of baby boomers for adventure tourism. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 175, 244-251.
- Needham, M. D., Rollins, R. B., & Wood, C. J. (2004). Site-specific encounters, norms, and crowding of summer visitors at alpine ski areas. *International Journal of Tourism Research*, 6(6), 421-437.
- Neumann, W., Ericsson, G., & Dettki, H. (2010). Does off-trail backcountry skiing disturb moose? *European Journal of Wildlife Research*, 56, 513-518.
- Newton, A., & Elliott, M. (2016). A typology of stakeholders and guidelines for engagement in transdisciplinary, participatory processes. *Frontiers in Marine Science*, 3, 230.
- Niemi, P., & Huiskonen, J. (2008). An approach to improving logistical performance with cross-unit benchmarking. *Benchmarking: An International Journal*, 15(5), 618-629. <https://doi.org/10.1108/14635770810903187>
- Norman, D. A. (2004). *Emotional design*. New York: Basic Books.

- Nusantari, N. (2021). PESTEL analysis of waste-to-energy at TPPAS Regional Nambo. *The International Journal of Business Review (The Jobs Review)*, 4(1), 79–84. <https://doi.org/10.17509/tjr.v4i1.22513>
- Oral, B., & Fazlılar, T. (2019). Neoliberalizm ve yerel yönetim bağlamında kamu özel sektör işbirliklerinin yerel girişimcilik üzerine etkileri. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 26(3), 763-782. <https://doi.org/10.18657/yonveek.572864>
- Ord, J., & Leather, M. (2011). The substance beneath the labels of experiential learning: The importance of John Dewey for outdoor educators. *Journal of Outdoor and Environmental Education*, 15(2), 13-23. <https://doi.org/10.1007/bf03400924>
- Ostermann, F. O., & Timpf, S. (2007). Modelling space appropriation in public parks. *Environment and Planning B: Planning & Design*. 1-7. <https://doi.org/10.5167/UZH-18640>
- Ostrek, M., Rhodin, H., Fua, P., Müller, E., & Spörri, J. (2019). Are existing monocular computer vision-based 3D motion capture approaches ready for deployment? A methodological study on the example of alpine skiing. *Sensors*, 19(19), 4323.
- Öksüz, M. (2022). Pierre Bourdieu’yu coğrafyaya coğrafyayı Pierre Bourdieu’ya yaklaştırmak. *Ege Coğrafya Dergisi*, 31(2), 321-335. <https://doi.org/10.51800/e.cd.1122633>
- Özalp, B., & Önal, N. (2022). Geçmişten günümüze değer zinciri analizi tartışmalarının politik ekonomisi. *Beykoz Akademi Dergisi*, 9(2), 16–29. <https://doi.org/10.14514/byk.m.26515393>. 2021.9/2.16-29
- Özavcı, R. (2023). Rekreasyon uygulamalarının yerel yönetimler açısından değerlendirilmesi. Gaziantep: Özgür Press. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub306.c1262>
- Özden, A., & Kılıç, M. (2023). LNG Sektöründeki Firmaların Stratejilerini Etkileyen Belirsizliklere İlişkin Bir Senaryo Planlama Çalışmasında Delfi Uygulaması. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 1116-1135.
- Özen, G., Özen, S., & Sönmez, G. (2014). Kamp yaşantısı ve engel aktivitelerinin katılımcıların öz-etkililik algılarına etkisi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 5. <https://doi.org/10.17155/spd.78927>
- Özkaya, Y. (2023). İyi yönetim ilkeleri çerçevesinde belediyelerce yürütülen kamu hizmetlerine ilişkin kamu denetçiliği kurumu (kdk) kararları üzerine nitel bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(3), 1447-1473.
- Page, S. (2003). *Tourism management*. London: Routledge
- Page, S. J. (2003). *Tourism management: Managing for change*. London: Routledge
- Palabıyık, H. (2003). Yönetimden yönetişime: Yönetişim, kentsel yönetim ve uygulamaları ile yönetimde ölçülebilirlik üzerine açıklamalar. In A. Çukurçayır & A. Tekel (Eds.), *Yerel ve kentsel politikalar* (p. 227). Çizgi Kitabevi.

- Pan, X., & Zhang, M. (2018). Quality and reliability improvement based on the quality function deployment method. In *2018 12th International Conference on Reliability, Maintainability, and Safety (ICRMS)* (pp. 38–42). IEEE. <https://doi.org/10.1109/ICRMS.2018.00018>
- Parrondo, F. F. (2006). The ski resorts in the Cantabrian mountain range. *Investigaciones Geográficas*, 40, 119.
- Patterson, C. (2007). *The business of ecotourism: The complete guide for nature and culture-based tourism operators*. USA: Trafford Publishing.
- Piekarz, M., Jenkins, I., & Mills, P. (2015). *Risk and safety management in the leisure, events, tourism and sports industries*. UK: CABI.
- Pine, B. J., & Gilmore, J. H. (1999). *The experience economy: Work is theatre and every business is a stage*. ABD: HBS Press.
- Plaisance, G. (2023). Governing a union's external stakeholders: A prioritization method based on relationship quality and perceived impact. *Annals of Public and Cooperative Economics*, 94(1), 75-108.
- Plaisance, K. (2022). Stakeholder prioritization in nonprofit organizations. *Nonprofit Management & Leadership*, 32(1), 145-160. <https://doi.org/10.1002/nml.21456>
- Plano Clark, V. L. (2017). Mixed methods research. *The Journal of Positive Psychology*, 12(3), 305-306.
- Plassmann, M., & Berger, U. (2010). Trace analytical methods for semifluorinated n-alkanes in snow, soil, and air. *Analytical Chemistry*, 82(11), 4551-4557. <https://doi.org/10.1021/ac1005519>
- Fresque, J., & Plummer, R. (2009). Accounting for consumption related to outdoor recreation: An application of ecological footprint analysis. *Leisure/Loisir*, 33(2), 589-614.
- Plumwood, V. (1991). Nature, self, and gender: Feminism, environmental philosophy, and the critique of rationalism. *Hypatia*, 6(1), 3-27.
- Pohl, S. L., Borrie, W. T., & Patterson, M. E. (2000). Women, wilderness, and everyday life: A documentation of the connection between wilderness recreation and women's everyday lives. *Journal of Leisure Research*, 32(4), 415-434.
- Polat, O. (2023). Sivil toplum kuruluşlarının yönetim perspektifinden incelenmesi: Türkiye Yerel Eylem Grubu (YEG) dernekleri örneği. *Akademik Hassasiyetler*, 10(23), 167-199. <https://doi.org/10.58884/akademik-hassasiyetler.1329581>
- Powell, M. (2014). A re-specification of the welfare state: Conceptual issues in 'The Three Worlds of Welfare Capitalism'. *Social Policy and Society*, 14(2), 247-258. <https://doi.org/10.1017/s1474746414000529>
- Purohit, S. (2018). Development of a data mining-driven forecasting software tool for quality function deployment. *Helix*, 8(5), 3993-3997. <https://doi.org/10.29042/2018-3993-3997>

- Purwanto, D., & Rifki, M. (2022). The effect of trekking sport tourism on self-control and cooperation in Nokilalaki mountaineers Sigi Regency. *Journal of Physical Education, Health and Recreation*, 6(2), 49-55. <https://doi.org/10.24114/pjkr.v6i2.38574>
- Raine, S. (2007). The current theoretical assumptions of the Bobath concept as determined by the members of BBTA. *Physiotherapy Theory and Practice*, 23(3), 137-152. <https://doi.org/10.1080/09593980701209154>
- Rajashekharaiyah, J. (2016). Six sigma benchmarking of process capability analysis and mapping of process parameters. *Journal of Operations and Supply Chain Management*, 9(2), 60-71. <https://doi.org/10.12660/josemv9n2p60-71>
- Rana, U. (2020). Cultural hegemony and victimisation of Bedia women in central India. *Space and Culture India*, 8(2), 96-105. <https://doi.org/10.20896/saci.vi0.798>
- Rashid, M. (2020). Tiki-taka algorithm: A novel metaheuristic inspired by football playing style. *Engineering Computations*, 38(1), 313–343. <https://doi.org/10.1108/ec-03-2020-0137>
- Rasulov, N., & Nadirov, U. (2017). Yapı elemanlarının üretim kalitesi ve güvenilirliği. *Ömer Halisdemir Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 6(2), 523-534. <https://doi.org/10.28948/ngumuh.341509>
- Ratcliffe, R. (2013). What's the difference between leadership and management? Available at: <https://www.theguardian.com/careers/difference-between-leadership-management> (accessed 7 August 2023).
- Rawley-Singh, I., & King, R. (2020). Developing a strength and conditioning technical framework: An example from a canoe slalom national performance program. *Strength and Conditioning Journal*, 43(1), 1-11. <https://doi.org/10.1519/ssc.0000000000000551>
- Razmi, J., Zairi, M., & Jarrar, Y. (2000). The application of graphical techniques in evaluating benchmarking partners. *Benchmarking: An International Journal*, 7(4), 304-314. <https://doi.org/10.1108/14635770010378936>
- Revelle, J. B., Moran, J. W., & Cox, C. A. (1998). *The QFD handbook*. USA: Wiley
- Reynolds, Z. & Hritz, N. (2012). Surfing as adventure travel: motivations and lifestyles. *Journal of Tourism Insights*, 3(1). <https://doi.org/10.9707/2328-0824.1024>
- Reynolds, Z. (2012). Surfing as adventure travel: Motivations and lifestyles. *Journal of Tourism Insights*, 3(1), 2-8.
- Rinehart, R. (2000). Emerging arriving sports: Alternatives to formal sports. In J. Coakley & E. Dunning (Eds.), *Handbook of sports studies* (pp. 501-520). London: Sage.
- Robertson-Martens, K., Laureys, F., Mostaert, M., Pion, J., Deconinck, F., & Lenoir, M. (2022). Mind, body, and shuttle: Multidimensional benchmarks for talent identification in male youth badminton. *Biology of Sport*, 39(1), 79–94. <https://doi.org/10.5114/biolport.2021.101603>
- Rojo-Ramos, J., Gómez-Paniagua, S., Martín-Clemente, R., Vega-Muñoz, A., Manzano-Redondo, F., González-Becerra, M., & Martín, J. (2022). Descriptive analysis of sports tourists in Spain.

E-Motion: Revista De Educación Motricidad E Investigación, 18. <https://doi.org/10.33776/remo.vi18.6985>

- Rojo-Ramos, J., Martín-Carmona, R., Galán-Arroyo, C., Manzano-Redondo, F., García-Gordillo, M., & Adsuar, J. (2020). Trekking tourism in Spain: Analysis of the sociodemographic profile of trekking tourists for the design of sustainable tourism services. *Sustainability*, 12(21), 13-91. <https://doi.org/10.3390/su12219113>
- Rosson, S., & Zirulia, L. (2018). A hedonic price model for ski lift tickets in the Dolomites. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 10(2), 222-235. <https://doi.org/10.1108/whatt-12-2017-0082>
- Rózycki, P., & Dryglas, D. (2014). Trekking as a phenomenon of tourism in the modern world. *Acta Geoturistica*, 5(1), 24-40.
- Rüzgar, A., & Demir, M. (2023). Yozgat Çamlığı Milli Parkı'nın kontrollü kullanım bölgelerinde fiziksel taşıma kapasitesinin belirlenmesi. *Journal of Advanced Research in Natural and Applied Sciences*, 9(3), 624-636. <https://doi.org/10.28979/jarnas.1247725>
- Sacco, D. E., Sartorelli, D. H., & Vane, D. W. (1998). Evaluation of alpine skiing and snowboarding injury in a northeastern state. *Journal of Trauma and Acute Care Surgery*, 44(4), 654-659.
- Saif, A., Wollega, E., & Kalevela, S. (2023). Spatio-temporal features based human action recognition using convolutional long short-term deep neural network. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, 14(5), 1-2. <https://doi.org/10.14569/ijacsa.2023.0140501>
- Santana, M. (2019). Um marxismo de afinidades eletivas: A aventura sociológica de Michael Löwy. *Caderno CRH*, 31(83), 277-288. <https://doi.org/10.9771/ccrh.v31i83.25021>
- Santosa, M. H., Maarif, S., Eriyatno, E., & Andati, T. (2016). Strategi sistem audit internal pemerintah dalam rangka tata kelola yang baik. *Jurnal Keuangan dan Perbankan*, 20(2), 263-273.
- Santosa, M. H., Maarif, S., Eriyatno, E., & Andati, T. (2016). Strategi sistem audit internal pemerintah dalam rangka tata kelola yang baik. *Jurnal Keuangan dan Perbankan*, 20(2), 263-273.
- Sarı, H. M., Ustaoglu, M. R., İlhan, A., & Özbek, M. (2015). Kaçkar ve Soğanlı Dağları göllerinin morfometrik özellikleri (Türkiye). *Su Ürünleri Dergisi*, 32(1), 31-36.
- Saylam, A. (2021). Kamu yönetiminde bir e-katılım modeli olarak bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) destekli kitle kaynak kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 39(2), 271-287. <https://doi.org/10.17065/huniibf.769258>
- Schenk, K., Faulhaber, M., Gatterer, H., Burtscher, M., & Ferrari, M. (2011). Ski mountaineering competition: fit for it?. *Clinical Journal of Sport Medicine*, 21(2), 114-118.
- Schmitt, L., Paterno, M., Ford, K., Myer, G., & Hewett, T. (2015). Strength asymmetry and landing mechanics at return to sport after anterior cruciate ligament reconstruction. *Medicine &*

Science in Sports & Exercise, 47(7), 1426–1434. <https://doi.org/10.1249/mss.0000000000000560>

Schrauf, R. W. (2016). *Mixed Methods*. İngiltere: Cambridge University Press.

Sezer, A., Kolaç, N., Kocabaş, S., Yaşar, S., & Gürsoy, T. (2020). Ana sınıfı öğrencilerine uygulanan beden güvenliği eğitim programının etkinliği. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 14(3), 414-419.

Sharp, A. E. A. (2018). *Evaluating the exposure of heliskiing ski guides to avalanche terrain using a fuzzy logic avalanche susceptibility model*. UK: University of Leeds

Shen, X., Tan, K., & Xie, M. (2000). Benchmarking in QFD for quality improvement. *Benchmarking: An International Journal*, 7(4), 282-291. <https://doi.org/10.1108/14635770010378918>

Shephard, R. J. (1987). Science and medicine of canoeing and kayaking. *Sports Medicine*, 4(1), 19-33.

Sheykhlovand, M., Khalili, E., Gharaat, M., Arazi, H., Khalafi, M., & Tarverdizadeh, B. (2018). Practical model of low-volume paddling-based sprint interval training improves aerobic and anaerobic performances in professional female canoe polo athletes. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 32(8), 2375-2382.

Shynkaruk, O., Kostiukevych, V., Mitova, O., Griban, G., Adyrkhaiev, S., Adyrkhaieva, L., ... & Hres, M. (2022). Monitoring the functional status of highly qualified canoeing female athletes in the training process for intensive competitive activities. *Journal of Human Movement and Sports Sciences*, 10(5), 1030-1039.

Sigalas, C. (2015). Empirical investigation of Balanced Scorecard's theoretical underpinnings. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 11(4), 546-572. <https://doi.org/10.1108/jaoc-03-2014-0024>

Simamora, S. (2024). Driving digital transformation in small banks with VRIO analysis. *Jurnal Aplikasi Bisnis Dan Manajemen*. 10(1), 99-105. <https://doi.org/10.17358/jabm.10.1.99>

Singh, V., Grover, S., & Kumar, A. (2008). Evaluation of quality in an educational institute: A quality function deployment approach. *Educational Research Review*, 3(3), 162–168. <https://doi.org/10.5897/ERR.9000150>

Slack, N. (2015). Quality function deployment. *Wiley Encyclopedia of Management*, 10, 1-2.

Ross, J. (2016). *Outdoor education, feminism and education, women athletes: Social conditions, feminist theory, masculinity* (Bachelor of Arts thesis). DOI:10.15760/honors.245

Sontag, M., & Roux, P. (2013). The role of environmental regulations in adventure sports. *Journal of Environmental Law and Policy*, 21(3), 231-248. <https://doi.org/10.1016/j.elp.2013.03.001>

Soria, K., Boettcher, B., & Hallahan, K. (2022). The effects of participation in recreational activities on students' resilience and sense of belonging. *Recreational Sports Journal*, 46(2), 184-192. <https://doi.org/10.1177/15588661221125201>

- Soyupek, Y. (2018). Eğitim, sağlık, ekonomi ve bireysel özgürlüklerin yönetişime etkisi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 25(1), 291-308. <https://doi.org/10.18657/yonveek.419188>
- Squires, J., Olson, L., Roberts, E., Ivan, J., & Hebblewhite, M. (2019). Winter recreation and Canada lynx: Reducing conflict through niche partitioning. *Ecosphere*, 10(10). <https://doi.org/10.1002/ecs2.2876>
- Stenroos, A., & Handolin, L. (2014). Incidence of recreational alpine skiing and snowboarding injuries: Six years experience in the largest ski resort in Finland. *Scandinavian Journal of Surgery*, 104(2), 127-131. <https://doi.org/10.1177/1457496914532249>
- Stonehouse, P. (2011). The rough ground of character: A philosophical investigation into character development on a wilderness expedition through a virtue ethical lens. *Journal of Outdoor Recreation, Education, and Leadership*, 3(2), 108-111.
- Stones, R. (2007). Structuration theory. *The Blackwell Encyclopedia of Sociology*. Cambridge: Cambridge University Press
- Şan, M., & Altun, Ö. (2023). Erving Goffman and frame analysis. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2), 777-787. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.1224556>
- Şaylan, G. (2000). Kamu yönetimi disipliniinde bunalım ve yeni açılımlar üzerine düşünceler. *Amme İdaresi Dergisi*, 33 (2), 1-22.
- Taschner, A. (2016). Improving SME logistics performance through benchmarking. *Benchmarking: An International Journal*, 23(7), 1780-1797. <https://doi.org/10.1108/bij-03-2015-0029>
- Tashakkori, A., & Creswell, J. W. (2007). The new era of mixed methods. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(1), 3-7.
- Tashakkori, A., Johnson, R. B., & Teddlie, C. (2020). *Foundations of mixed methods research: Integrating quantitative and qualitative approaches in the social and behavioral sciences*. USA: Sage publications.
- Thakur, V. (2021). Framework for PESTEL dimensions of sustainable healthcare waste management: Learnings from COVID-19 outbreak. *Journal of Cleaner Production*, 287, 125-562. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.125562>
- Tomczyk, A. (2011). A GIS assessment and modelling of environmental sensitivity of recreational trails: The case of Gorce National Park, Poland. *Applied Geography*, 31, 339-351. <https://doi.org/10.1016/J.APGEOG.2010.07.006>.
- Toprak, M., Kolat, D., Şengül, M., & Erdoğan, A. (2019). Türk yükseköğreniminin görünümü: Betimsel bir analiz. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 113-130.
- Toraman, S. (2021). Karma yöntemler araştırması: Kısa tarihi, tanımı, bakış açıları ve temel kavramlar. *Nitel Sosyal Bilimler*, 3(1), 1-29.
- Tsangas, M., Jeguirim, M., Limousy, L., & Zorpas, A. (2019). The application of analytical hierarchy process in combination with PESTEL-SWOT analysis to assess the hydrocarbons sector in Cyprus. *Energies*, 12(5), 791-792. <https://doi.org/10.3390/en12050791>

- Tsaur, S.-H., Lin, Y.-C., & Liu, J. S. (2013). Sources of challenge in adventure tourism: Scale development and validation. *Tourism Management*, 38, 85–94.
- Türkyılmaz, A., Güney, M., Karaca, F., Bagdatkyzy, Z., Sandybayeva, A., & Sirenova, G. (2019). A comprehensive construction and demolition waste management model using PESTEL and 3R for construction companies operating in Central Asia. *Sustainability*, 11(6), 15-93. <https://doi.org/10.3390/su11061593>
- Uğur, N., & Akova, O. (2022). The effect of outdoor recreational activities on rural tourism. *Uluslararası Beşeri Ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 6(2), 111-122. <https://doi.org/10.55243/ihssr.1199977>
- Ulubeyli, S., Kazancı, O., Kazaz, A., & Arslan, V. (2019). Strategic factors affecting green building industry: A macro-environmental analysis using PESTEL framework. *Sakarya University Journal of Science*, 23(6), 1042–1055. <https://doi.org/10.16984/saufenbilder.474824>
- Uluskan, M., & Çendik, İ. (2020). Eğitim sektöründe faktör analizi tabanlı hizmet kalitesi ölçümü ve kalite fonksiyon yayılımı uygulaması. *Endüstri Mühendisliği*, 31(2), 122-147. <https://doi.org/10.46465/endustrimuhendisligi.705925>
- Uysal, Ş. (2023). İYİ YÖNETİM İLKELERİ KAPSAMINDA TÜRKİYE OMBUDSMANLIK KARARLARININ İÇERİK ANALİZİ. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 24(2), 341-363.
- Uzunaslın, İ., & Tek, S. (2021). Sosyal girişimcilik ve sosyal hizmet. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(3), 1195-1214. <https://doi.org/10.33417/tsh.937360>
- Ünal, A., & Yıldız, M. S. (2017). Kütüphane hizmetlerinin iyileştirilmesinde kalite fonksiyon göçerimi uygulaması: Düzce Üniversitesi Merkez Kütüphanesi örneği. *Journal of Management & Economics Research*, 15, 1–18.
- Ürgün, G., & Ük, Z. (2022). Hizmet kalitesi iyileştirilmesinde SERVQUAL ve Kano modellerinin KFY ile bütünleştirilmesi: Havayolu sektöründe bir uygulama. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 554-580. <https://doi.org/10.32572/guntad.1103387>
- Veblen, T. (2017). *The theory of the leisure class*. New York: Routledge.
- Veyne, P. (2010). *Foucault: His thought, his character* (J. Lloyd, Çev.). Cambridge: Polity Press.
- Vojinović, N., Stević, Ž., & Tanackov, I. (2022). A novel IMF SWARA-FDWGA-PESTEL analysis for assessment of healthcare system. *Operational Research in Engineering Sciences: Theory and Applications*, 5(1), 139–151. <https://doi.org/10.31181/oresta070422211v>
- Wainwright, J. (2010). On Gramsci's 'conceptions of the world'. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 35(4), 507-521. <https://doi.org/10.1111/j.1475-5661.2010.00397.x>
- Walraven, M., Koning, R., Bijmolt, T., & Los, B. (2016). Benchmarking sports sponsorship performance: Efficiency assessment with data envelopment analysis. *Journal of Sport Management*, 30(4), 411–426. <https://doi.org/10.1123/jsm.2015-0117>
- Watkins, D., & Gioia, D. (2015). *Mixed methods research*. USA: Oxford University Press.

- Weber, M. (1904/2024). *The Protestant ethic and the spirit of capitalism* (T. Parsons, Trans.). New York: Scribner.
- Wettstein, D., & Suggs, L. (2016). Is it social marketing? The benchmarks meet the social marketing indicator. *Journal of Social Marketing*, 6(1), 2-17. <https://doi.org/10.1108/jsocm-05-2014-0034>
- Wheaton, B. (Ed.). (2004). *Yaşam tarzı sporlarını anlamak: Tüketim, kimlik ve farklılık*. Londra: Routledge.
- Whitehead, A. (1947). *Fikirlerin serüveni*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wilkins, A. W., & Mifsud, D. (2024). What is governance? Projects, objects and analytics in education. *Journal of Education Policy*, 39(3), 349-365.
- Williams, P., & Hunter, G. (2002). Assessing stakeholder perspectives on heli-skiing's socio-economic impacts in British Columbia's Rocky Mountains: Applying a tourism impact scale. *Tourism Recreation Research*, 27(3), 67-82. <https://doi.org/10.1080/02508281.2002.11081375>
- Willming, C., & Gibson, H. (2000). A view of leisure and patterns of family life in the late 1990s. *Loisir Et Société / Society and Leisure*, 23(1), 121-144. <https://doi.org/10.1080/07053436.2000.10715606>
- Wilson, M. S. (2001). Cultural considerations in online instruction and learning. *Distance Education*, 22(1), 52-64.
- Wilson, S., & Wilmshurst, J. (2019). Behavioural responses of southern mountain caribou to helicopter and skiing activities. *Rangifer*, 39(1), 27-42. <https://doi.org/10.7557/2.39.1.4586>
- Xie, M., Tan, K. C., & Goh, T. N. (2003). *Advanced QFD Applications*. America: Society for Quality Press.
- Yang, M. T., Lee, M. M., Hsu, S. C., & Chan, K. H. (2017). Effects of high-intensity interval training on canoeing performance. *European Journal of Sport Science*, 17(7), 814-820.
- Yeşil, M., & Güzel, M. (2021). Ordu ili Asarkaya Kent Ormanı ve Yoroz Kent Ormanı ile Çınarsuyu Tabiat Parkı ve Ulugöl Tabiat Parkı'nın rekreasyonel potansiyel yönünden karşılaştırılması. *Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 11(3), 975-987.
- Yetiş, Ş. (2021). Kapadokya'da turistik ürün olarak kamping mi glamping mi?. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 131-148. <https://doi.org/10.32572/guntad.876479>
- Yumuk, E. (2023). *Macera rekreasyonu: Kuramlar ve yaklaşımlar*. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Yüksek, D. (2021). Durkheim's theory of suicide: A study of adolescents in Turkey. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 41(1), 7-25. <https://doi.org/10.26650/sj.2021.41.1.0014>
- Zaleznik, A. (2004). Managers and leaders: Are they different? *Harvard Business Review*, 82(1), 74-81.

- Zaman, M., & Birinici, S. (2009). Kaçkar Dağları'nda alternatif bir turizm aktivitesi: Heliski (Dağ Kayağı). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 33–46.
- Zengin, G. (2017). Yerel yönetimlerde kamu denetçiliği: İngiltere yerel yönetim ombudsmanlığı. *Strategic Public Management Journal*, 3(6), 35–56.
- Zhang, D. L., Zhu, X. Z., Xing, L. Q., & Yang, X. (2013). A determination of the engineering characteristics in QFD based on sensory quality evaluation. *Advanced Materials Research*, 711, 713–718.
- Zheng, W. (2023). Towards history itself: On the production of Marx's concept of perceptual consciousness. *Journal of Education Humanities and Social Sciences*, 18, 197–207. <https://doi.org/10.54097/ehss.v18i.10987>
- Zhou, X., & Kohl, H. (2017). High-performance benchmarking of manufacturing processes with object-based modeling. *Benchmarking: An International Journal*, 24(7), 2063–2091. <https://doi.org/10.1108/bij-05-2016-0061>
- Zink, R., & Burrows, L. (2006). Foucault on camp: What does his work offer outdoor education? *Journal of Adventure Education & Outdoor Learning*, 6(1), 39–50. <https://doi.org/10.1080/14729670685200731>

8. EKLER

Ek 1. Etik Kurul Onay Formu

T.C.
TRABZON ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : E-81614018-050.04-2400058373

27.11.2024

Konu : Etik Kurul Belgesi

Sayın
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Öğrencisi

"Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu: Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, Vrio ve Benchmarking Analizleriyle Yönetişim Modelinin Geliştirilmesi" adlı doktora tezi çalışmanız için gerekli olan Etik Kurul incelemesi Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından yapılmış olup, çalışmanıza ait onay formu Ek'te gönderilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Prof. Dr.
Rektör V.

Ek: Etik Kurul Formu (10 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: F73H3UM

Belge Takip Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/trabzon-universitesi-ehys>

Adres: Trabzon Üniversitesi Rektörlüğü, Sığırdi Mah. Adnan Kahveci Bulvarı, 61335 – Akçaabat-
Trabzon / TÜRKİYE
Telefon No: (0 462) 4551000
e-Posta:
Kep Adresi: trabzonuniversitesi@hu01.ken.tr

Faks No:
İnternet Adresi:

Bilgi için :
Telefon No:
Direkt Hat:

Memur

Ek 2. Katılımcılara Yönelik Demografik Bilgi Formu

Doktora Tezi

“Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu: Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, Vrio ve Benchmarking Analizleriyle Yönetişim Modelinin Geliştirilmesi”

Değerli katılımcı;

Bu çalışma “Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu: Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, Vrio ve Benchmarking Analizleriyle Yönetişim Modelinin Geliştirilmesi” amacıyla yapıyor olup başka bir yerde kullanılmayacaktır. Sizi Arş. Gör. [] ve Danışman Prof. Dr. [] tarafından yürütülen doktora tezi araştırmasına katılmaya davet etmekteyiz. Eğer anlayamadığımız ve sizin için açık olmayan bir durum varsa ya da daha fazla bilgi isterseniz lütfen bizlere sorunuz.

Çalışmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkında sahiptiniz. Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size gönderilen 5 farklı formdaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmamanız beklenmektedir. Formlardan elde edilecek bilgiler sadece araştırma için kullanılacaktır ve uzmanlığınıza güvenilerek elde ettiğimiz yanıtlarınız bilime büyük katkı sağlayacaktır. Şimdiden değerli katılımınız ve çalışmaya verdiğiniz destek için sizlere çok teşekkür ederiz.

Arş. Gör. [] / Trabzon Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi / []
Danışman Prof. Dr. [] / Trabzon Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi / []

Katılımcılar için Demografik Bilgi Formu

Bölüm 1- Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanında Uzman Bilgileri

- Açık alan macera rekreasyonu branşınız (Dağ kayağı, trekking, kano-rafting, heliski, snowcat):
- Bu branştaki hizmet yılınız:
- Cinsiyetiniz:
- Yaşınız:
- Medeni durumunuz:
- İkamet ettiğiniz yer: Ortaokul-Lise-Lisans-Yüksek Lisans-Doktora
- Eğitim düzeyiniz:
- Mesleğiniz:
- Meslek yılınız:
- Bildiğiniz Yabancı Diller:
- Yabancı Dil Seviyeniz:
- Yabancı dil seviyeniz:

Konusma	Anlama	Yazma
Temel Düzey ()	Temel Düzey ()	Temel Düzey ()
Orta Düzey ()	Orta Düzey ()	Orta Düzey ()
İleri Düzey ()	İleri Düzey ()	İleri Düzey ()

- Hizmet verirken tercümana ihtiyaç duymakta mısınız? :

Bölüm 2- Katılımcıların Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanında Uzmanlık Deneyimleri

- Açık alan macera rekreasyonu alanında hangi hizmetleri veriyorsunuz (rehberlik, konaklama, danışmanlık vb...):
- Bu hizmetleri hangi ülke/bölgelerde vermektedirsiniz:

Ek 2. Katılımcılara Yönelik Demografik Bilgi Formu Devamı

- Branşımızla ilgili Dünya’da en iyi hizmet verilen ilk 3 ülke ve bölge neresidir:
 - 1.
 - 2.
 - 3.
- Yıl içerisinde hangi aylarda hizmet vermekttesiniz:
- Hizmet verdiğiniz ortalama yıllık kişi sayısı nedir:
- Bu güne kadar hizmet verdiğiniz ortalama kişi sayısı nedir:
- Verdiğiniz hizmetin kişi başına düşen bu günkü değeri ne kadardır (Euro cinsinden yanıtlayınız):
- Bireysel kişilere mi yoksa gruplara mı hizmet vermekttesiniz:
- Hizmet alan bu kişiler sizlere nasıl ulaşmaktadır (tur şirketleri, sosyal medya, şahsi iletişim adresiniz, yakın çevre yönlendirmesi vb...):
- Hizmet verdiğiniz kişilerin sosyo-ekonomik / eğitim seviyesi / statü vb. gibi özelliklerinin genelde nasıl olduğundan bahseder misiniz:
- Verdiğiniz 1 turluk hizmet kaç gün sürmektedir:
- Branşımızda ürettiğiniz yazılı kaynaklar var mı (kitap, makale vb.) varsa adları nelerdir:

Bölüm 3- Uzmanların Açık Alan Macera Rekreasyonu Alanında Ekip Tercih ve Risk Faktörleri

- Çalıştığımız ulusal/uluslararası firma/kulüp oldu mu ve şu an devam etmekte mi? Hangi firmada, hangi görevde ve ne kadar süredir çalıştığımızdan bahseder misiniz?
- Çalışırken yardım aldığımız ekip arkadaşlarımız var mı varsa görevlerinden bahseder misiniz? (katarıcı, teknik personel, snowtrak şoför vb...)
- Meslek hayatımızda kalıcı/geçici bir sakatlık yaşadımız mı? Evetse nedir?
- Branşımızda ihtiyaç duyulduğu zaman arama kurtarma etkinliklerinde bilginize başvurulur mu?
- Etkinliklerimizde güvenlik ile ilgili hangi malzemeleri zorunlu tutuyorsunuz katılımcının getirmemesi doğrultusunda kendiniz sağlıyor musunuz?
- Etkinlik öncesi risk yönetim muvafakatnamesi istiyor musunuz? Belge içeriğinden bahseder misiniz ve bu belgenin sizce geliştirilmesi gereken yönleri nelerdir?

Ek 3. Katılımcılara Yönelik Bilgilendirilmiş Onam Formu

T.C.
TRABZON ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA ve YAYIN ETİK KURULU
BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

LÜTFEN BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN AYIRINIZ

Sizi Arş. Gör. [] tarafından yürütülen "Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu: Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, Vrio ve Benchmarking Analizleriyle Yönetişim Modelinin Geliştirilmesi" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkında sahipsiniz. Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayınız. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

1. Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- Araştırmanın Amacı:** Açık Alan Macera Rekreasyonu alanındaki branşları üzerinden Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat, Trekking, Kano-Rafting kapsamında Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, Vrio ve Benchmarking Analizleriyle Kaçkar Bölgesi Yönetişim Modelinin Geliştirilmesi'dir.
- Araştırmanın İçeriği:** Açık Alan Macera Rekreasyonu alanındaki branşları üzerinden Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat, Trekking, Kano-Rafting kapsamında Kalite Fonksiyon Göçerimi, Pestel, Vrio ve Benchmarking Analizleriyle Kaçkar Bölgesi Yönetişim Modelinin Geliştirilmesi.
- Araştırmanın Nedeni:** TÜBİTAK Projesi BAP Projesi Bilimsel Araştırma (Doktora Tezi)
- Araştırmanın Öngörülen Süresi:** Doktora Tez Aşaması Süresince
- Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler):** Kaçkar Bölgesi / Heliski, Dağ Kayağı, Snowcat, Trekking, Kano-Rafting Uzmanlarının Bulunduğu Alanlar

2. Çalışmaya Katılım Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkânı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı :

İmzası :

Not: Bu form, iki nüsha halinde düzenlenir. Bu nüshalardan biri imza karşılığında gönüllü kişiye verilir, diğeri araştırmacı tarafından saklanır.

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Arş. Gör. Sabiha KAYA / Danışman Prof. Dr. []

İmzası:

Ek 4. Kalite Fonksiyon Göçerimi Analizi Kaçkar-Branş Bazlı Veri Toplama Formu

KAİTE FONKSİYON GÖÇERİMİ - Açık Alan Macera Rekreasyonu Analizi

Bilgilendirme: Kalite Fonksiyon Göçerimi (QFD), branşınız için açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde gerekli ihtiyaçları tespit edip, bu ihtiyaçlara ait uygun teknik çözüm önerileri belirler, bu sayede vermiş olduğunuz hizmette memnuniyeti artırma ve geliştirmede rekabet sağlama avantajı sağlar.

Form Açıklaması:

Anketin 1.kısımında soldaki sütunda bulunan alana, branşınızda açık alan macera etkinliği hizmeti verirken, daha başarılı bir hizmet sağlayabilmek için isteklerinizin neler olduğunu belirtmeniz ve sonrasında bu isteklerin ne kadar önemli olduğunu ilgili satırın yanına sayı olarak yazmanız beklenmektedir.

Anketin 2.kısımında ilgili isteğin karşısına önerdiğiniz teknik çözümlerin neler olduğunu belirterek, bu çözümün ne kadar önemli olduğunu ilgili sütuna sayı olarak yazmanız istenmektedir.

Anketin 3.kısımında vermiş olduğunuz hizmetten şu anki memnuniyetinizin seviyesini, 1.kısımdaki ilgili beklenti sıralamasına göre belirtmeniz istenmektedir.

Anketin 4.kısımında vermiş olduğunuz hizmetle aynı alanda rakip seçtiğiniz bir hizmet arasında, 1.kısımda belirttiğiniz istekler doğrultusunda başarı karşılaştırması yapmanız beklenmektedir. Satırları istediğiniz gibi çoğaltabilirsiniz. **Örnek bir uygulama sizlerle paylaşılmıştır!**

- ✚ Açık alan macera rekreasyonu uzmanlık branşınızı belirtiniz:
(Heliski, dağ kayağı, kano-refting, trekking, snowcat)
- ✚ Bu tablonun 4.kısımında karşılaştırma yaptığınız açık alan macera rekreasyonunun ve hangi ülkede olduğunu belirtiniz:

Örnek bir uygulamadır.

1.KISIM Uzman Olarak Hizmet Verdiğiniz Branştaki İstek ve Beklentilerinizi Sırasıyla Yazarak Önemini Değerlendiriniz (Aşağıdaki sınıflara yazınız)		Sizce ne kadar önemli? 1(en önemsiz)-5(en önemli)					2.KISIM Belirttiğiniz İsteklere Teknik Çözümlerinizi Yazınız (Aşağıdaki satırlara yazınız)		Bu çözüm sizce ne kadar önemli? 1(en önemsiz)-5(en önemli)					
		1	2	3	4	5			1	2	3	4	5	
1	Rakibelerin yerel bölge bölgeyle donatılması					3	1	Rakibeler için yerel eğitim programları hazırlanması						3
2	Güvenlik bakanlarının artırılması					3	2	Güvenlik ekipmanlarının standartlarının yükseltilmesi						3
3	Çevre dostu ulaşım araçlarının olması					3	3	Elektrikli araçların hizmete alınması						3
4	...						4	...						
5	...						5	...						
6	...						6	...						
7	...						7	...						
8	...						8	...						
9	...						9	...						
10	...						10	...						

		3.KISIM Verdiğiniz Hizmetten Şu Anki Memnuniyet Düzeyinizi Sizce ne kadar yüksek? 1(en az)-5(en yüksek)							4.KISIM İsteklerinizin Şu Anki Başarılarının Rakip Bir Faaliyetle Karşılaştırması Sizce ne kadar başarılı? 1(en az)-5(en yüksek)					
		1	2	3	4	5			1	2	3	4	5	
1							1							
2							2							
3	Yukarıda belirttiğiniz istekleri sırasıyla bu sütunda değerlendiriniz.						3							
4							4							
5							5							
6							6							
7							7							
8							8							
9							9							
10							10							

Ek 4'ün devamı

Sizlerden doldurmanız istenilen form:

1.KISIM Uzman Olarak Hizmet Verdiğiniz Branştaki İstek ve Beğlentilerinizi Sırasıyla Yazarak Önemi Değerlendiriniz (Aşağıdaki satırlara yazınız)		Sizce ne kadar önemli? 1(en önemsiz)-5(en önemli)					2.KISIM Belirttiğiniz İsteklere Teknik Çözüm Önerilerinizi Yazınız (Aşağıdaki satırlara yazınız)		Bu çözüm sizce ne kadar önemli? 1(en önemsiz)-5(en önemli)				
		1	2	3	4	5			1	2	3	4	5
1							1						
2							2						
3							3						
4							4						
5							5						
6							6						
7							7						
8							8						
9							9						
10							10						

		3.KISIM Verdiğiniz Hizmetten Şu Anki Memnuniyet Düzeyiniz Sizce ne kadar yüksek? 1(en az)-5(en yüksek)							4.KISIM İsteklerinizin Şu Anki Başarılarının Rakip Bir Faaliyetle Karşılaştırman Sizce ne kadar başarılı? 1(en az)-5(en yüksek)				
		1	2	3	4	5			1	2	3	4	5
1							1						
2							2						
3	<i>Yukarıda belirttiğimizi istekleri sırasıyla bu sütunda değerlendiriniz.</i>						3	<i>Yukarıda belirttiğimizi istekleri sırasıyla bu sütunda değerlendiriniz.</i>					
4							4						
5							5						
6							6						
7							7						
8							8						
9							9						
10							10						

Ek 5. Vrio Analizi Kaçkar-Bölge Bölge Veri Toplama Formu

Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu - V R I O Analizi Soruları

Bölgeler: Avusor, Kavrun, Verçenik, Altıparmak, Gito, Dobe, Dilberdüzü Bölgeleri

Bilgilendirme: VRIO bir macera rekreasyonu alanında (*trekking, heliski, dağ kayağı, kano, rafting, snowcat vb.*) *kaynak değer* olarak gördüğünüz rehber / kazanç / tesis imkanı / insan gücü / alt yapı / uzmanlık / doğa güzelliği / ulaşım vb. gibi kaynakların ne kadar değerli, nadir bulunan, taklit edilebilir ve organizasyonel olduğunu açığa çıkaran bir analiz türüdür.

Form Açıklaması: Bu süreçte Kaçkar'ın farklı bölgeleri üzerinden, branşınızda kaynak değer olduğunu düşündüğünüz 5 kaynağı, size göre önemliden-önemsizye doğru 1'den 5'e kadar sıralamanız ve sonrasında yazdığınız her kaynak değer için belirtilen 4 soruyu cevaplamamız beklenmektedir. **Düşündüğünüz kaynak değeri yazdıktan sonra evet hayır** yanıtlarının altını çizerek veya farklı renklendirme yaparak dilediğiniz şekilde cevabınızı belirtebilirsiniz.

- V Valuable (Değerlilik)
- R Rare (Nadirlik)
- I Imitability - (Taklit edilebilirlik)
- O Organization (Kurumsallaşma Düzeyi-Etkin bir şekilde kullanılabilirlik)

Bu örnek anketi inceleyerek aşağıdaki formu doldurabilirsiniz.

AVUSOR BÖLGESİ	Bu bölge hakkında seçtiğiniz 5 kaynak değeri yazmanız ve yazdığınız her kaynak değer için belirtilen 4 soruyu evet/hayır olarak yanıtlamanız beklenmektedir.	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığınız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır	
		1	Rehber	Değerli midir?	X		
				Nadir midir?	X		
				Taklit edilebilir midir?	X		
				Organizasyonel midir?			X
SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığınız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır			
2	Kazanç	Değerli midir?	X				
		Nadir midir?	X				
		Taklit edilebilir midir?	X				
		Organizasyonel midir?	X				
SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığınız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır			
3	Alt yapı	Değerli midir?	X				
		Nadir midir?		X			
		Taklit edilebilir midir?	X				
		Organizasyonel midir?	X				
SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığınız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır			
4	Uzman rehber	Değerli midir?	X				
		Nadir midir?	X				
		Taklit edilebilir midir?	X				
		Organizasyonel midir?			X		
SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığınız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır			
5	Ulaşım	Değerli midir?	X				
		Nadir midir?	X				
		Taklit edilebilir midir?		X			
		Organizasyonel midir?			X		

Ek 5'in devamı

Katılımcı Formu:

		SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
AVUSOR BÖLGESİ Bu bölge hakkında seçtiğiniz 5 kaynak değeri yazmanız ve yazdığımız her kaynak değer için belirtilen 4 soruyu evet/hayır olarak yanıtlamanız beklenmektedir.	1	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
	2	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
	3	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
	4	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
	5	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
KAVRUN BÖLGESİ Bu bölge hakkında seçtiğiniz 5 kaynak değeri yazmanız ve yazdığımız her kaynak değer için belirtilen 4 soruyu evet/hayır	1	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
	2	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
	3	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır

Ek 5'in devamı

olarak yanıtlamanız beklenmektedir.			Organizasyonel midir?		
	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
	4		Değerli midir? Nadir midir? Taklit edilebilir midir? Organizasyonel midir?		
	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
	5		Değerli midir? Nadir midir? Taklit edilebilir midir? Organizasyonel midir?		
VERÇENİK BÖLGESİ Bu bölge hakkında seçtiğiniz 5 kaynak değeri yazmamız ve yazdığımız her kaynak değer için belirtilen 4 soruyu evet/hayır olarak yanıtlamanız beklenmektedir.	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
	1		Değerli midir? Nadir midir? Taklit edilebilir midir? Organizasyonel midir?		
	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
	2		Değerli midir? Nadir midir? Taklit edilebilir midir? Organizasyonel midir?		
	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
3		Değerli midir? Nadir midir? Taklit edilebilir midir? Organizasyonel midir?			
	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
4		Değerli midir? Nadir midir? Taklit edilebilir midir? Organizasyonel midir?			
	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
5		Değerli midir? Nadir midir? Taklit edilebilir midir? Organizasyonel midir?			
ALTIPARMAK BÖLGESİ Bu bölge hakkında seçtiğiniz 5 kaynak değeri yazmamız ve yazdığımız her kaynak	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
	1		Değerli midir? Nadir midir? Taklit edilebilir midir? Organizasyonel midir?		

Ek 5'in devamı

değer için belirtilen 4 soruyu evet/hayır olarak yanıtlamanız beklenmektedir.	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre; Değerli midir? Nadir midir? Takdit edilebilir midir? Organizasyonel midir?	Evet	Hayır
	2				
	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre; Değerli midir? Nadir midir? Takdit edilebilir midir? Organizasyonel midir?	Evet	Hayır
	3				
GİTO BÖLGESİ Bu bölge hakkında seçtiğiniz 5 kaynak değeri yazmanız ve yazdığımız her kaynak değer için belirtilen 4 soruyu evet/hayır olarak yanıtlamanız beklenmektedir.	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre; Değerli midir? Nadir midir? Takdit edilebilir midir? Organizasyonel midir?	Evet	Hayır
	1				
	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre; Değerli midir? Nadir midir? Takdit edilebilir midir? Organizasyonel midir?	Evet	Hayır
	2				
	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre; Değerli midir? Nadir midir? Takdit edilebilir midir? Organizasyonel midir?	Evet	Hayır
	3				
	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre; Değerli midir? Nadir midir? Takdit edilebilir midir? Organizasyonel midir?	Evet	Hayır
	4				

Ek 5'in devamı

	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığınız kaynak değer farklı bölgelere göre; Değerli midir? Nadir midir? Takdit edilebilir midir? Organizasyonel midir?	Evet	Hayır
	5				
DOBE BÖLGESİ Bu bölge hakkında seçtiğiniz 5 kaynak değeri yazmanız ve yazdığımız her kaynak değer için belirtilen 4 soruyu evet/hayır olarak yanıtlamanız beklenmektedir.	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığınız kaynak değer farklı bölgelere göre; Değerli midir? Nadir midir? Takdit edilebilir midir? Organizasyonel midir?	Evet	Hayır
	1				
	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığınız kaynak değer farklı bölgelere göre; Değerli midir? Nadir midir? Takdit edilebilir midir? Organizasyonel midir?	Evet	Hayır
	2				
	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığınız kaynak değer farklı bölgelere göre; Değerli midir? Nadir midir? Takdit edilebilir midir? Organizasyonel midir?	Evet	Hayır
	3				
SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığınız kaynak değer farklı bölgelere göre; Değerli midir? Nadir midir? Takdit edilebilir midir? Organizasyonel midir?	Evet	Hayır	
4					
SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığınız kaynak değer farklı bölgelere göre; Değerli midir? Nadir midir? Takdit edilebilir midir? Organizasyonel midir?	Evet	Hayır	
5					
	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığınız kaynak değer farklı bölgelere göre; Değerli midir? Nadir midir? Takdit edilebilir midir? Organizasyonel midir?	Evet	Hayır
	1				
SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığınız kaynak değer farklı bölgelere göre; Değerli midir? Nadir midir? Takdit edilebilir midir? Organizasyonel midir?	Evet	Hayır	
2					

Ek 5'in devamı

<p>DİLBERDÜZÜ BÖLGESİ</p> <p>Bu bölge hakkında seçtiğiniz 5 kaynak değeri yazmanız ve yazdığımız her kaynak değer için belirtilen 4 soruyu evet/hayır olarak yanıtlamanız beklenmektedir.</p>	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
	3		<p>Değerli midir?</p> <p>Nadir midir?</p> <p>Taklit edilebilir midir?</p> <p>Organizasyonel midir?</p>		
	SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır
4		<p>Değerli midir?</p> <p>Nadir midir?</p> <p>Taklit edilebilir midir?</p> <p>Organizasyonel midir?</p>			
SIRA	Seçtiğiniz Kaynak Değeri Aşağıya Sırasıyla Yazınız (Her bölge için 5 kaynak değer üretmeniz beklenmektedir)	Yazdığımız kaynak değer farklı bölgelere göre;	Evet	Hayır	
5		<p>Değerli midir?</p> <p>Nadir midir?</p> <p>Taklit edilebilir midir?</p> <p>Organizasyonel midir?</p>			

Ek 6. Pestel Analizi Kaçkar-Bölge Bölge Veri Toplama Formu

P E S T E L – Kaçkar’ın Kuzey-Güney Bölgelerindeki Açık Alan Macera Rekreasyonu Yaz ve Kış Aylarına Ait Pestel Analizi

Açıklama: PESTEL bir faaliyetin dış çevre faktörlerinden (Siyasi, ekonomik, sosyolojik, teknolojik, çevresel, yasal) nasıl etkilendiğini açıklamayı sağlayan bir analiz türüdür. Sizden branşınız kapsamında Kaçkar Bölgesi'nin Kuzey ve Güney alanlarını düşünerek bu konuda yorumlama yapmanız beklenmektedir.

Açık alan macera rekreasyonu uzmanlık branşınızı lütfen buraya yazınız:
(Heliski, dağ kayağı, trekking, kano-rafting, snowcaat)

Aşağıda belirtilen soruları bu doğrultuda cevaplayınız.

P (Political)- Siyasi/Politik
E (Economical)- Ekonomik
S (Sociological)- Sosyolojik
T (Technological)- Teknolojik
E (Environmental)- Çevresel
L (Legal)- Yasal harfleri pestel kelime yapısının içerik açıklamasıdır.

Kaçkar Dağları'nda Açık Alan Macera Turizmi: Pestel Analizi Soruları

1. Kaçkar bağları'nda (avusor, kavrun, verçenik, altıparmak, gito...) branşınıza ait faaliyetler siyasi/politik (vergileendirme, mali politikalar, turizm politikaları, güvenlik ve kamu düzenlemeleri vb.) dış faktörlerden nasıl ve hangi açıdan (olumlu/olumsuz) etkilenmektedir anlatır mısınız? Kuzey ve güney bölgelerinde bu etkiler değişmekte midir?
-
Bu kapsamda sorun giderici/düzeltilici/geliştirici önerileriniz nelerdir?
2. Kaçkar bölgesinde branşınıza ait faaliyetler üzerinde ekonomik (istihdam, kazanç, maliyetler, kayıt ödemeleri, döviz, yatırım vb...) dış faktörlerin etkisi nasıldır anlatır mısınız? Kuzey ve güney bölgelerinde bu etkiler değişmekte midir?
-
Sizce bu kapsamda neler yapılmalıdır?
3. Kaçkar bölgesinde branşınıza ait faaliyetler üzerinde sosyolojik (eğitim, kültür, aile, tutum, yaşam tarzları, cinsiyet faktörleri, dijital etkileşim, göç dinamikleri vb...) dış faktörlerin etkisi nasıldır? Kuzey ve güney bölgelerinde bu etkiler değişmekte midir?
-
Sizce neler yapılmalıdır?
4. Kaçkar bölgesinde branşınıza ait faaliyetler üzerinde teknolojik (yönlendirme işaretleri, lojistik ulaşım, mobil uygulamalar, GPS İşaretleme, ödeme sistemleri, güvenlik ve acil durum teknolojileri vb...) dış faktörlerin etkisi nasıldır? Kuzey ve güney bölgelerinde bu etkiler değişmekte midir?
-
Sizce neler yapılmalıdır?
5. Kaçkar bölgesinde branşınıza ait faaliyetler üzerinde çevresel (iklim, sürdürülebilirlik, çevre koruma, kaynaklar vb...) dış faktörlerin etkisi nasıldır? Kuzey ve güney bölgelerinde bu etkiler değişmekte midir?
-
Sizce neler yapılmalıdır?
6. Kaçkar bölgesinde branşınıza ait faaliyetler üzerinde yasal (mevzuat, yönetmelik, kanun, denetim, izin prosedürleri vb.) dış faktörlerin etkisi nasıldır? Kuzey ve güney bölgelerinde bu etkiler değişmekte midir?
-
Sizce neler yapılmalıdır?

Ek 7. Benchmarking Analizi Kaçkar-Kuzey/Güney Veri Toplama Formu

Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu: Benchmarking Analizi

Soruları – *Kaçkar'ın Kuzey ve Güney Bölgesi Kapsamında*

Bilgilendirme: BENCHMARKİNG aynı sektördeki ürün ve hizmetleri geliştirmek için birbirleriyle kıyaslama anlamına gelmektedir. Ayrıca üretkenliği ve kârı artırabilmek adına, herhangi bir olumsuzluk olup olmadığını analiz etmek için benzer sektörlerdeki alanlara karşı yeni oluşturulacak hedeflerin ve mevcut başarının kıyaslandığı bir süreçtir. *Lütfen aşağıda belirtilen 14 adet soruyu bu doğrultuda cevaplayınız!*

Kaçkar Bölgesi Açık Alan Macera Rekreasyonu: Benchmarking Analizi

1. Branşınızda kaçkar bölgesi kuzeyinin açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde güçlü yönleri nelerdir? (Örneğin; coğrafi avantajlar, teknolojik ilerlemeler, rehber uzmanlığı, fiyat rekabeti, müşteri memnuniyeti, konaklama imkanları, pazar payı artırma stratejileri, pazarlama, yönetsel güç, faaliyetler çeşitliliği vb.) (Odaklanılan Konuya Göre / Ürün odaklı kıyaslama)
2. Branşınızda kaçkar bölgesi güneyinin açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde güçlü yönleri nelerdir? (Örneğin; coğrafi avantajlar, teknolojik ilerlemeler, rehber uzmanlığı, fiyat rekabeti, müşteri memnuniyeti, konaklama imkanları, pazar payı artırma stratejileri, pazarlama, yönetsel güç, faaliyetler çeşitliliği vb.) (Odaklanılan Konuya Göre / Ürün odaklı kıyaslama)
3. Branşınızda, Kaçkar bölgesi kuzeyinin açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde daha iyi olması için öncelik verilmesi ve yatırım yapılması gereken konular nelerdir? Bu yatırımları kimlerin hangi süreçleri iyileştirerek (yönem/prosedür/ticari hamleler vb.) planlamasını önerirsiniz? (Odaklanılan Konuya Göre / Süreç odaklı kıyaslama)
4. Branşınızda, Kaçkar bölgesi güneyinin açık alan macera rekreasyonu faaliyetlerinde daha iyi olması için öncelik verilmesi ve yatırım yapılması gereken konular nelerdir? Bu yatırımları kimlerin hangi süreçleri iyileştirerek (yönem/prosedür/ticari hamleler vb.) planlamasını önerirsiniz? (Odaklanılan Konuya Göre / Süreç odaklı kıyaslama)
5. Kaçkar'ın kuzeyinde bulunan farklı bir macera etkinliğine göre, verdiğiniz hizmetin başarısını değerlendiriniz, bu değerlendirmenizi nedenleriyle birlikte açıklayınız. (Odaklanılan Konuya Göre / Performans odaklı kıyaslama)
6. Kaçkar'ın güneyinde bulunan farklı bir macera etkinliğine göre, verdiğiniz hizmetin başarısını değerlendiriniz, bu değerlendirmenizi nedenleriyle birlikte açıklayınız. (Odaklanılan Konuya Göre / Performans odaklı kıyaslama)
7. Kaçkar'ın kuzey bölgesindeki açık alan macera rekreasyonu hizmetlerinin amacı sizce ne olmalıdır? Bölgenin stratejik yönetim modeli hangi unsurları (performans ölçümü, geri bildirim, denetleme, risk yönetimi, paydaşlar arası iş birliği, inovasyon, teknolojik gelişim vb.) ön planda tutarsa başarılı olabilir? (Odaklanılan Konuya Göre / Stratejik kıyaslama)
8. Kaçkar'ın güney bölgesindeki açık alan macera rekreasyonu hizmetlerinin amacı sizce ne olmalıdır? Bölgenin stratejik yönetim modeli hangi unsurları (performans ölçümü, geri bildirim, denetleme, risk yönetimi, paydaşlar arası iş birliği, inovasyon, teknolojik gelişim vb.) ön planda tutarsa başarılı olabilir? (Odaklanılan Konuya Göre / Stratejik kıyaslama)
9. Kaçkar'ın kuzeyinde en iyi hizmet verilen açık alan macera rekreasyonu faaliyeti nedir? Bu hizmetin diğer hizmetlerden iyi olma nedenlerini anlatır mısınız? (Kazanç, çevresel özellikler, fiziki şartlar, olanaklar, müşteri yoğunluğu, uzman kalitesi vb.) (Seçilen Ortağa Göre / İçsel kıyaslama sorusu)
10. Kaçkar'ın güneyinde en iyi hizmet verilen açık alan macera rekreasyonu faaliyeti nedir? Bu hizmetin diğer hizmetlerden iyi olma nedenlerini anlatır mısınız? (Kazanç, çevresel özellikler, fiziki şartlar, olanaklar, müşteri yoğunluğu, uzman kalitesi vb.) (Seçilen Ortağa Göre / İçsel kıyaslama sorusu)
11. Kaçkar'ın kuzey bölgesinde hizmet verilen en iyi faaliyet türünü aynı sektörde hizmet veren yurt içinde ve yurt dışında iyi olduğunu düşündüğünüz faaliyetle kıyaslayınız ve Kaçkar bölgesinde gelişimi arttırmak için hangi alanlarda neler yapılabileceğini açıklayınız. (Seçilen Ortağa Göre / Rekabetçi kıyaslama sorusu)
12. Kaçkar'ın güney bölgesinde hizmet verilen en iyi faaliyet türünü, aynı sektörde hizmet veren yurt içinde ve yurt dışında iyi olduğunu düşündüğünüz faaliyetle kıyaslayınız ve Kaçkar bölgesinde gelişimi arttırmak için hangi alanlarda neler yapılabileceğini açıklayınız. (Seçilen Ortağa Göre / Rekabetçi kıyaslama sorusu)
13. Kaçkar'ın kuzey bölgesinde açık alan macera turizmini geliştirecek yenilikçi ve yararlı olabileceğini düşündüğünüz modern uygulama tekniklerini, planlama süreçleri, yönetim sistemleri/uygulamaları sizce nelerdir, anlatır mısınız? Bu bölgeye önerilebileceğiniz yönetim uygulamalarını ulusal/uluslararası uygulamaları örnek vererek anlatır mısınız? (Seçilen Ortağa Göre / Fonksiyonel kıyaslama)
14. Kaçkar'ın güney bölgesinde açık alan macera turizmini geliştirecek yenilikçi ve yararlı olabileceğini düşündüğünüz modern uygulama tekniklerini, planlama süreçleri, yönetim sistemleri/uygulamaları sizce nelerdir, anlatır mısınız? Bu bölgeye önerilebileceğiniz yönetim uygulamalarını ulusal/uluslararası uygulamaları örnek vererek anlatır mısınız? (Seçilen Ortağa Göre / Fonksiyonel kıyaslama)

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

Araştırmacı, **** yılında *****’da doğmuştur. İlköğrenimine İstanbul’da başlamış, lise eğitimini Giresun/Görece’de tamamlamıştır. 2011 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü’nü kazanan araştırmacı, 2015 yılında lisans eğitimini bölüm birincisi olarak tamamlamıştır. Aynı yıl Karadeniz Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı’nda Tezli Yüksek Lisans programına kabul edilmiş ve aynı dönemde araştırma görevlisi kadrosuna atanarak, araştırmacı akademisyen olarak çalışmalarına devam etmiştir.

2020 yılında Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı doktora programına kabul edilen araştırmacının öncelikli araştırma alanları; Oryantiring sporunun eğitimde kullanılması, eğitim programları geliştirme, öğretmen yetiştirme, açık alan macera rekreasyonu, rekreasyon eğitimi ve rekreasyon alanları yönetimidir. Doktora eğitimi sürecinde, Erasmus Öğrenci Değişim Hareketliliği Eğitim Programını kazanarak yurt dışında doktora stajını tamamlayan araştırmacı, ileri düzeyde İngilizce bilmektedir ve profesyonel seviyede taekwondo, kano slalom, oryantiring, trekking, buzul tırmanışı, spor tırmanışı ve snowboard sporlarıyla ilgilenmektedir.

2019 yılında, “Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü” ile “Oryantiring Federasyonu” işbirliğiyle 2023 Eğitim Vizyonu çerçevesinde düzenlenen hizmet içi Oryantiring Eğitici Eğitimleri’nde eğitmen ve araştırmacı olarak görev almıştır. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı adına kitap yazma komisyonunda görevlendirilerek, 2019-2020 tarihlerinde yayımlanan *Oryantiring Eğitimi* ile *Oryantiring Oyunları* adlı kitapların yazarları arasında çalışmalar yürütmüştür. Araştırmacının 2020 yılında tamamladığı “*Eğitimde Kullanılan Oryantiring Etkinliklerinin Eğitici ve Branş Öğretmenleri Tarafından Farklı Dersler Kapsamında Uygulanma Sürecinin İncelenmesi*” başlıklı yüksek lisans tez çalışması, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından projelendirilmiştir. Araştırmacının 2024 yılı itibariyle, 2 ulusal kitabı, 10 uluslararası kitap bölümü, 5 uluslararası araştırma makalesi, 23 uluslararası kongrelerde yayımlanmış bildirisi ve görev aldığı 7 projesi bulunmaktadır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres : *****

E-Posta : *****

Tel (Ofis) : *****